

มรณาวีถึ ฌาปนสถานและสุสานร่วมสมัย – กรุงเทพมหานคร
CONTEMPORARY CREMATORIUM AND COLUMBARIUM, BANGKOK

นายภูรินท์ สีมุรธา
PURIN SRIMORA

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาสถาปัตยกรรมศาสตรบัณฑิต (สาขาวิชาสถาปัตยกรรมหลัก)
ภาควิชาสถาปัตยกรรมและการวางแผน คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
ปีการศึกษา 2563

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

มรณาวิถึ ฌาปนสถานและสุสานร่วมสมัย – กรุงเทพฯ
CONTEMPORARY CREMATORIUM AND COLUMBARIUM, BANGKOK

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาสถาปัตยกรรมศาสตรบัณฑิต (สาขาวิชาสถาปัตยกรรมหลัก)
ภาควิชาสถาปัตยกรรมและการวางแผน คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
ปีการศึกษา 2563

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
อนุมัติให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาสถาปัตยกรรมศาสตรบัณฑิต

.....
ผศ.ดร.อันธิกา สวัสดิ์ศรี
คณบดีคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

คณบดี

หัวหน้าภาควิชา

อ.ทรรศนีย์ ลีตระกูล

รศ.พรพรรณ ชินฉพงษ์

ผศ.ปริญญา ชูแก้ว

ผศ.ธีร์ อังคะสุพลลา

ผศ.ดร. ณรงค์ฤทธิ์ จินต์จันทรวงศ์

ประธานกรรมการ

รองประธานกรรมการ

ประธานกรรมการวิทยานิพนธ์

กรรมการวิทยานิพนธ์

กรรมการวิทยานิพนธ์

กรรมการวิทยานิพนธ์

เลขานุการและกรรมการวิทยานิพนธ์

.....
ผศ.ธีร์ชัย ลีสุรพลานนท์

อาจารย์ที่ปรึกษา

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ โครงการมรณวิถี ฌาปนสถานและสุสานร่วมสมัย – กรุงเทพฯ ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ด้วยความช่วยเหลือของ ผศ.ธีรชัย ลีสุรพลานนท์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่ให้ความอนุเคราะห์รับเป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ให้คำแนะนำสั่งสอน จึงขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ขอขอบพระคุณบิดามารดาและครอบครัว ที่คอยช่วยเหลือสนับสนุนข้าพเจ้าในทุกด้าน และคอยเป็นแรงผลักดันในของชีวิตเสมอมา

ขอขอบพระคุณคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ที่ให้คำแนะนำ และแนวทางในการปรับปรุงวิทยานิพนธ์ให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

ขอขอบพระคุณคณาจารย์คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบังทุกท่าน ที่สั่งสอนวิชาความรู้ ถ่ายทอดประสบการณ์ต่าง ๆ และนำความรู้เหล่านั้นมาใช้ในการทำวิทยานิพนธ์เล่มนี้

ขอขอบคุณสายรหัส 50 พี่น้องทุกคนในสายที่ให้กำลังใจและความช่วยเหลือเสมอสุดท้ายนี้ขอขอบคุณและขออภัยบุคคลท่านอื่นๆ ที่ข้าพเจ้าไม่ได้กล่าวถึงในกิตติกรรมประกาศนี้ ที่มีส่วนช่วยให้วิทยานิพนธ์เล่มนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

ภูรินทร์ สีโมรา

หัวข้อวิทยานิพนธ์ มรณาวิถิ ฌาปนสถานและสุสานร่วมสมัย – กรุงเทพฯ
CONTEMPORARY CREMATORIUM AND COLUMBARIUM,
BANGKOK

นักศึกษา นายภูรินทร์ สีโมรา

รหัสประจำตัว 59020050

ปริญญา สถาปัตยกรรมศาสตรบัณฑิต (สาขาวิชาสถาปัตยกรรมหลัก)

ภาควิชา สถาปัตยกรรมและการวางแผน

ปีการศึกษา 2563

บทคัดย่อ

ความตาย เป็นส่วนหนึ่งของมนุษย์ (Part of Life) โดยที่ฌาปนสถานและสุสานทำหน้าที่ในการจัดการร่างหลังเสียชีวิต และระลึกถึงบุคคลที่ล่วงลับไปแล้ว ซึ่งในปัจจุบันพื้นที่ส่วนใหญ่ไม่ได้ทำการออกแบบและวางแผนรองรับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่เกิดขึ้นจากกระแสโลกาภิวัตน์ (Globalization) ทำให้เกิดปัญหาต่างๆขึ้นผนวกกับกระแสโลกาภิวัตน์ (Globalization) รวมทั้งการพัฒนานวัตกรรมที่เกี่ยวข้องกับความตาย (Death and Dying Innovation) ทำให้สังคมไทยในปัจจุบัน เกิดการเปลี่ยนแปลงทางกระบวนทัศน์ (Paradigm Shift) ที่เกี่ยวกับความตายและการจัดการร่างหลังเสียชีวิตอย่างมีนัยยะสำคัญ จากปัญหาและการเปลี่ยนกระบวนทัศน์ที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน ทั้งหมดล้วนต้องการได้รับการแก้ไข และต้องการสถาปัตยกรรมรองรับการเปลี่ยนแปลงเหล่านั้น

จึงเกิด โครงการฌาปนสถานและสุสานที่มีความร่วมสมัยกับพลวัตของสังคมไทย ที่รองรับการเติบโตและขยายตัวของกรุงเทพมหานครจากกระบวนการการกลายเป็นเมือง (Urbanization) โดยให้ความสำคัญกับการออกแบบสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่เหมาะสม เอื้อให้เกิดความรู้สึกทางด้านอารมณ์และคำนึงถึงคุณค่าของการมีชีวิตอยู่และการตาย และยังเป็นสถานที่ต้นแบบสำหรับฌาปนสถานและสุสานทางเลือกที่ร่วมสมัยในประเทศไทย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	I
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	III
กิตติกรรมประกาศ.....	IV
สารบัญ.....	V
สารบัญตาราง.....	XI
สารบัญรูป.....	XIV
บทที่ 1 บทนำ	
1.1 ความเป็นมาและวัตถุประสงค์ของโครงการ.....	1-1
1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษาโครงการ.....	1-4
1.3 ประโยชน์ที่ได้จากการศึกษาโครงการ.....	1-5
1.4 ขอบเขตและวิธีการศึกษาโครงการ.....	1-5
1.4.1 กำหนดขอบเขตด้านเนื้อหา.....	1-5
1.4.2 การกำหนดขอบเขตด้านพื้นที่.....	1-6
บทที่ 2 การศึกษาข้อมูลพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับโครงการ	
2.1 นิยามศัพท์และความหมายของโครงการ.....	2-1
2.2 ข้อมูลเกี่ยวกับพิธีกรรมและแนวคิดเกี่ยวกับความตายทางศาสนา.....	2-4
2.2.1 พิธีกรรมและขั้นตอนในการจัดร่างทางศาสนา.....	2-4
2.2.2 แนวคิดเกี่ยวกับความตายในมุมมองทางศาสนา.....	2-9
2.3 ข้อมูลเกี่ยวกับพิธีกรรมและแนวคิดเกี่ยวกับความตายในปัจจุบัน.....	2-11
2.3.1 แนวคิดเกี่ยวกับความตายในมุมมองทางสังคม.....	2-11
2.3.2 แนวคิดเกี่ยวกับการกำหนดและแสวงหาทางเลือกในการตาย.....	2-12
2.3.3 แนวคิดเกี่ยวกับการมีสุขภาวะในระยะท้ายของชีวิตที่ดีหรือการตายดี.....	2-16
2.4 ความสัมพันธ์ระหว่างสภาวะทางอารมณ์ที่เกี่ยวข้องกับความตาย.....	2-17
2.4.1 สภาวะทางอารมณ์ซึ่งเป็นผลกระทบที่เกิดจากความตาย.....	2-17
2.4.2 ความสัมพันธ์ของพิธีกรรมและสภาวะอารมณ์ที่เกิดจากความตาย.....	2-19
2.4.3 สภาวะทางอารมณ์สำหรับการเผชิญกับความเศร้าโศกจากการสูญเสีย.....	2-20
2.5 ข้อมูลเกี่ยวกับนวัตกรรมและเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องกับความตาย.....	2-21
2.5.1 แนวคิดและกระบวนการสำหรับการเตรียมตัวตายในศตวรรษที่ 21.....	2-21
2.5.2 เทคโนโลยีและนวัตกรรมการจัดการร่างหลังเสียชีวิต.....	2-23

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
2.5.3 เทคโนโลยีและนวัตกรรมการจัดเก็บร่างหลังเสียชีวิต.....	2-27
2.5.4 เทคโนโลยีและนวัตกรรมสำหรับการระลึกถึงผู้เสียชีวิต.....	2-30
2.6 ข้อมูลที่เกี่ยวกับความตายและการจัดร่างหลังเสียชีวิตในประเทศไทย.....	2-31
2.6.1 สถานการณ์ความตายและอัตราการเสียชีวิตในสังคมไทย.....	2-31
2.6.2 ปัญหาที่เกี่ยวกับการจัดการร่างในประเทศไทย.....	2-33
2.6.3 สถานการณ์และแนวโน้มการจัดการร่างที่เปลี่ยนไปในประเทศไทย.....	2-34
2.7 การศึกษาการดำเนินงานขององค์กรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง.....	2-36
2.7.1 รูปแบบการบริหารจัดการฌาปนสถาน และสุสานในกรุงเทพมหานคร.....	2-36
2.7.2 บริษัท ซีวามิตร วิสาหกิจเพื่อสังคม จำกัด.....	2-37
2.7.3 ภาควิชาปัญหาความตายอย่างสงบ (Peaceful death).....	2-38
2.8 การศึกษานโยบายและแผนพัฒนาที่เกี่ยวข้องกับโครงการ.....	2-38
2.8.1 ยุทธศาสตร์เมืองน่าอยู่ ก้าวการพัฒนาป่าช้าวัดดอน (Healthy City).....	2-38
บทที่ 3 การศึกษาข้อมูลและวิเคราะห์อาคารตัวอย่าง	
3.1 เป้าหมายและเกณฑ์ในการศึกษาอาคารตัวอย่าง.....	3-1
3.2 อาคารตัวอย่างภายในประเทศ.....	3-2
3.2.1 โครงการ Nirvana Memorial Park Thailand จังหวัดชลบุรี.....	3-2
3.2.2 โครงการ อาคารเก็บอัฐิ วัดธรรมมงคล กรุงเทพมหานคร.....	3-8
3.2.3 โครงการ สุสานแต่จิว กรุงเทพมหานคร.....	3-12
3.3 อาคารตัวอย่างในต่างประเทศ.....	3-19
3.3.1 โครงการ Myoenji Columbarium, Japan.....	3-19
3.3.2 โครงการ Diamond Hill Crematorium and Columbarium.....	3-23
3.3.3 โครงการ Crematorium Baumschulenweg, German.....	3-32
3.4 การสรุปข้อมูลจากการศึกษาอาคารตัวอย่าง.....	3-37
บทที่ 4 การศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับผู้ใช้โครงการ	
4.1 การศึกษาและวิเคราะห์รายละเอียดผู้ใช้บริการ.....	4-1
4.1.1 การศึกษาและวิเคราะห์ประเภทของผู้ใช้บริการ.....	4-3
4.1.2 การศึกษาและวิเคราะห์พฤติกรรมของผู้ใช้บริการ.....	4-4
4.1.3 การพิจารณาจำนวนของผู้ใช้บริการ.....	4-4
4.2 การศึกษาและวิเคราะห์รายละเอียดผู้ให้บริการ.....	4-12

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
4.2.1 การศึกษาและวิเคราะห์ประเภทของผู้ให้บริการ.....	4-12
4.2.2 การศึกษาและวิเคราะห์ผังโครงสร้างองค์กร.....	4-12
4.2.3 การศึกษาและวิเคราะห์ ตำแหน่ง หน้าที่ และพฤติกรรมของผู้ให้บริการ.....	4-13
4.2.4 การพิจารณาอัตรากำลังของผู้ให้บริการ.....	4-16
4.3 สรุปประเภทและจำนวนผู้ใช้โครงการ.....	4-19
บทที่ 5 การวิเคราะห์และกำหนดองค์ประกอบโครงการ	
5.1 การศึกษาและวิเคราะห์องค์ประกอบโครงการ.....	5-1
5.4.1 การวิเคราะห์องค์ประกอบจากวัตถุประสงค์ของโครงการ.....	5-1
5.4.2 การวิเคราะห์องค์ประกอบจากการศึกษาข้อมูลพื้นฐาน.....	5-2
5.4.3 การวิเคราะห์องค์ประกอบจากอาคารตัวอย่าง.....	5-3
5.4.4 การวิเคราะห์องค์ประกอบจากพฤติกรรมผู้ใช้โครงการ.....	5-4
5.4.5 สรุปการองค์ประกอบของโครงการ.....	5-7
5.2 การศึกษารายละเอียดองค์ประกอบของโครงการ.....	5-9
5.2.1 ส่วนเตรียมตัวและวางแผนวาระสุดท้ายของชีวิต	5-9
5.2.2 ส่วนประกอบพิธีกรรมและฌาปนกิจศพ.....	5-11
5.2.3 ส่วนสุสาน ที่เก็บอัฐิและการระลึกถึง	5-14
5.2.4 ส่วนบริการสาธารณะ.....	5-15
5.2.5 ส่วนสำนักงานบริหารโครงการ.....	5-16
5.2.6 ส่วนงานระบบประกอบอาคาร.....	5-17
5.2.7 ส่วนที่จอดรถ.....	5-17
5.3 การวิเคราะห์และสรุปพื้นที่ใช้สอยของโครงการ.....	5-18
5.3.1 เกณฑ์การวิเคราะห์พื้นที่ใช้สอยของโครงการ.....	5-18
5.3.2 การวิเคราะห์พื้นที่ใช้สอยของโครงการ.....	5-18
5.3.3 การสรุปพื้นที่ใช้สอยของโครงการ.....	5-41
5.4 ความสัมพันธ์ขององค์ประกอบโครงการ.....	5-42
5.4.1 ความสัมพันธ์องค์ประกอบส่วนเตรียมตัวและวางแผนวาระสุดท้าย.....	5-42
5.4.2 ความสัมพันธ์องค์ประกอบส่วนประกอบพิธีไว้อาลัยและฌาปนกิจ.....	5-43
5.4.3 ความสัมพันธ์องค์ประกอบส่วนสุสาน ที่เก็บอัฐิ และการระลึกถึง.....	5-44
5.4.4 ความสัมพันธ์องค์ประกอบส่วนบริการสาธารณะ.....	5-45

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
5.4.5 ความสัมพันธ์องค์ประกอบส่วนสำนักงานบริหารโครงการ.....	5-46
5.4.6 ความสัมพันธ์องค์ประกอบส่วนสนับสนุนโครงการ.....	5-47
5.4.7 ความสัมพันธ์ขององค์ประกอบทั้งโครงการ.....	5-48
บทที่ 6 การศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลที่ตั้งโครงการ.....	6-1
6.1 หลักในการพิจารณาเลือกที่ตั้งโครงการ.....	6-1
6.1.1 การพิจารณาการเลือกที่ตั้งโครงการในระดับจังหวัด.....	6-2
6.1.2 ข้อมูลสนับสนุนที่ตั้งโครงการระดับจังหวัด.....	6-4
6.2 การพิจารณาเลือกที่ตั้งโครงการระดับย่าน.....	6-6
6.2.1 การกำหนดเกณฑ์ในการพิจารณาเลือกที่ตั้งโครงการระดับย่าน.....	6-6
6.2.2 การสรุปทางเลือกที่ตั้งโครงการระดับย่าน.....	6-9
6.3 การพิจารณาเลือกที่ตั้งโครงการในระดับที่ตั้ง.....	6-10
6.3.1 เกณฑ์การพิจารณาการเลือกที่ตั้งโครงการในระดับที่ตั้ง.....	6-10
6.3.2 ตำแหน่งทางเลือกที่ตั้งโครงการ.....	6-12
6.3.3 การวิเคราะห์ทางเลือกที่ตั้งโครงการ.....	6-13
6.3.4 สรุปที่ตั้งโครงการ.....	6-22
6.4 การวิเคราะห์รายละเอียดของที่ตั้งโครงการ.....	6-23
6.4.1 ข้อมูลเบื้องต้นของที่ตั้งโครงการ.....	6-23
6.4.2 การเข้าถึงที่ตั้งโครงการ.....	6-24
6.4.3 การวิเคราะห์ลักษณะสภาพแวดล้อมและบริบทของที่ตั้งโครงการ.....	6-25
6.4.4 การวิเคราะห์มุมมองของโครงการ.....	6-26
6.4.5 การวิเคราะห์ลักษณะภูมิอากาศของที่ตั้งโครงการ.....	6-30
6.4.6 สาธารณูปโภคโดยรอบที่ตั้งโครงการ.....	6-31
6.4.7 ข้อมูลด้านกฎหมายและข้อกำหนดที่เกี่ยวข้องกับที่ตั้งโครงการ.....	6-32
บทที่ 7 การศึกษาข้อมูลสนับสนุนการออกแบบโครงการ.....	7-1
7.1 การศึกษาข้อมูลเพื่อการออกแบบสถาปัตยกรรม.....	7-1
7.1.1 มาตรฐานการออกแบบสุสานและฌาปนสถาน.....	7-1
7.1.2 หลักเกณฑ์และเงื่อนไขของที่ตั้งสุสานและฌาปนสถาน.....	7-3
7.1.3 ความเชื่อด้านความตายที่ส่งผลต่อการออกแบบสถาปัตยกรรม.....	7-4
7.1.4 ลักษณะและรูปสถาปัตยกรรมที่เกี่ยวข้องกับความตาย.....	7-11

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
7.1.5 การออกแบบสถาปัตยกรรมและพื้นที่ประกอบพิธีกรรมด้านความตาย.....	7-15
7.1.6 ลักษณะพื้นที่ประกอบพิธีกรรมที่เกี่ยวกับการตายในประเทศไทย.....	7-21
7.1.7 การจัดการเส้นทางสัญจรของสุสานและฌาปนสถาน.....	7-23
7.2 การศึกษาเกี่ยวกับการรับรู้ที่เกี่ยวข้องกับงานสถาปัตยกรรม.....	7-25
7.2.1 มนุษย์และการสัมผัสรับรู้ในสถาปัตยกรรม.....	7-25
7.2.2 การรับรู้ทางมโนทัศน์.....	7-28
7.2.3 กรณีศึกษาอาคารตัวอย่างที่เกี่ยวข้องกับการรับรู้และการระลึกถึง.....	7-31
7.2.4 การแสดงออกของแสง-เงาต่อความรู้สึก (Light – Shadow).....	7-35
7.3 หลักการออกแบบอาคารเพื่อคนทั้งมวล (Universal Design).....	7-37
7.3.1 นิยาม สัญลักษณ์ ขนาดพื้นที่ และองค์ประกอบ.....	7-37
7.3.2 สภาพแวดล้อมภายนอกอาคารตามการออกแบบหลักเพื่อคนทั้งมวล.....	7-40
7.3.3 สภาพแวดล้อมภายในอาคารตามหลักการออกแบบเพื่อคนทั้งมวล.....	7-40
7.4 กฎหมายและข้อบังคับที่เกี่ยวข้อง.....	7-41
7.4.1 กฎหมายและข้อบังคับที่เกี่ยวข้องกับที่ตั้งโครงการ.....	7-41
7.4.2 กฎหมายและข้อบังคับที่เกี่ยวข้องกับอาคาร.....	7-41
บทที่ 8 การศึกษางานระบบที่เกี่ยวข้องกับโครงการ.....	8-1
8.1 งานวิศวกรรมโครงสร้าง.....	8-1
8.1.1 แนวทางการเลือกใช้ระบบโครงสร้างอาคาร.....	8-1
8.1.2 แนวคิดในการเลือกใช้ระบบโครงสร้างใต้ดิน.....	8-1
8.1.3 แนวคิดในการเลือกใช้ระบบโครงสร้างพื้น.....	8-2
8.1.4 แนวคิดในการเลือกใช้ระบบโครงสร้างผนัง.....	8-3
8.1.5 แนวคิดในการเลือกใช้ระบบโครงสร้างหลังคา.....	8-4
8.2 งานวิศวกรรมระบบประกอบอาคาร.....	8-4
8.2.1 ระบบเตาเผาศพปลอดมลพิษ.....	8-4
8.2.2 ระบบกำจัดขยะมูลฝอย สิ่งปฏิกูลและกลิ่น.....	8-8
8.2.3 ระบบวิศวกรรมไฟฟ้า (Electrical System).....	8-9
8.2.4 ระบบวิศวกรรมสุขาภิบาล (Sanitation System).....	8-11
8.2.5 ระบบป้องกันอัคคีภัย (Fire Prevention System).....	8-13
8.2.6 ระบบสื่อสารโทรคมนาคมและเสียง.....	8-14

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
8.2.7 ระบบรักษาความปลอดภัย.....	8-14
บทที่ 9 บทสรุปการวิเคราะห์และผลงานการออกแบบ.....	9-1
9.1 กระบวนการและแนวความคิดในการออกแบบ.....	9-x
9.1.1 การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานและทฤษฎีต่างๆของโครงการ.....	9-x
9.1.2 การวิเคราะห์ที่ตั้งโครงการเพื่อเข้าสู่ขั้นตอนการวางผัง.....	9-x
9.2 กระบวนการพัฒนาแบบรูปลักษณะอาคาร (Mass Develop).....	9-x
9.3 กฎหมายและข้อบังคับที่เกี่ยวข้อง.....	9-x
9.4 ผลงานการออกแบบสถาปัตยกรรม.....	9-x
บรรณานุกรม	
ภาคผนวก ก. กฎหมายและข้อบังคับที่เกี่ยวข้อง.....	ก-1
ประวัติผู้เขียน	

สารบัญตาราง

	หน้า	
ตารางที่ 2.1	สรุปข้อมูลพิธีกรรมและขั้นตอนในการจัดร่างทางศาสนา	2-8
ตารางที่ 2.2	ความสัมพันธ์ระหว่างนัยยะของพิธีกรรมและสภาวะอารมณ์ที่เกิดจากความตาย	2-20
ตารางที่ 3.1	แสดงสัดส่วนและองค์ประกอบของโครงการ Nirvana Memorial Park	3-7
ตารางที่ 3.2	แสดงช่วงเวลาของโครงการอาคารเก็บอัฐิ วัดธรรมมงคล	3-9
ตารางที่ 3.3	ตารางองค์ประกอบและขนาดพื้นที่โครงการอาคารเก็บอัฐิ วัดธรรมมงคล	3-11
ตารางที่ 3.4	ตารางแสดงจำนวนผู้ใช้บริการสุสานแต่จิวตามช่วงเวลาการใช้งาน	3-17
ตารางที่ 3.5	ตารางแสดงประเภทผู้ใช้โครงการของโครงการ Myoenji Columbarium	3-21
ตารางที่ 3.6	ตารางแสดงองค์ประกอบและขนาดพื้นที่โครงการ Myoenji Columbarium	3-22
ตารางที่ 3.7	ตารางแสดงองค์ประกอบและขนาดพื้นที่โครงการ Diamond Hill	3-31
ตารางที่ 3.8	ตารางแสดงองค์ประกอบและขนาดพื้นที่โครงการ Baumschulenweg	3-37
ตารางที่ 4.1	จำนวนประชากรตาย ในกรุงเทพมหานครเขตกรุงเทพมหานคร	4-1
ตารางที่ 4.2	ตารางข้อมูลตั้งต้นในการคำนวณหาผู้ใช้งานส่วนฌาปนสถาน	4-5
ตารางที่ 4.3	ช่วงเวลาที่เหมาะสมในการประกอบพิธีกรรม	4-6
ตารางที่ 4.4	การหาจำนวนเตาเผาศพจากศพที่ฌาปนกิจในโครงการ	4-6
ตารางที่ 4.5	การหาจำนวนผู้มางานร่วมฌาปนกิจในโครงการ	4-7
ตารางที่ 4.6	การหาจำนวนบุคคลทางศาสนาที่เชิญมาดำเนินพิธีทางศาสนา	4-8
ตารางที่ 4.7	กิจกรรมส่วนพื้นที่เตรียมการและประกอบพิธี	4-8
ตารางที่ 4.8	จำนวนศพที่เข้ามาส่วนพื้นที่เตรียมการและประกอบพิธี	4-9
ตารางที่ 4.9	จำนวนผู้มางานเข้าร่วมงานส่วนเตรียมการและประกอบพิธี ก่อนการฌาปนกิจ	4-10
ตารางที่ 4.10	จำนวนบุคคลทางศาสนาที่เชิญมาดำเนินพิธีกรรม	4-10
ตารางที่ 4.11	กิจกรรมส่วนพื้นที่เตรียมการและประกอบพิธี	4-11
ตารางที่ 4.12	จำนวนรองรับในการจัดเก็บอัฐิของผู้เสียชีวิต	4-11
ตารางที่ 4.13	การหาจำนวนผู้ใช้บริการ ที่ทำการระลึกถึงผู้เสียชีวิต	4-12
ตารางที่ 4.14	ตำแหน่งและหน้าที่ฝ่ายบริหารและธุรการโครงการ	4-13
ตารางที่ 4.15	ตำแหน่งและหน้าที่ ฝ่ายฌาปนสถานและสุสาน	4-15
ตารางที่ 4.16	ตำแหน่งและหน้าที่ ฝ่ายอาคารและสถานที่	4-16
ตารางที่ 4.17	การพิจารณาอัตราค่าจ้างของผู้ให้บริการ	4-16

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้拿去ใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญตาราง (ต่อ)

	หน้า	
ตารางที่ 4.18	สรุปประเภทและจำนวนผู้ใช้โครงการ	4-19
ตารางที่ 5.1	ตารางข้อมูลตั้งต้นในการคำนวณหาผู้ใช้งานส่วนฌาปนสถาน	5-1
ตารางที่ 5.2	การวิเคราะห์องค์ประกอบจากการศึกษาข้อมูลพื้นฐาน	5-2
ตารางที่ 5.3	การวิเคราะห์องค์ประกอบจากอาคารตัวอย่าง	5-3
ตารางที่ 5.4	การวิเคราะห์องค์ประกอบจากพฤติกรรมผู้ใช้โครงการ	5-5
ตารางที่ 5.5	การสรุปองค์ประกอบของโครงการ	5-7
ตารางที่ 5.6	ตารางกิจกรรมที่เกิดขึ้นภายในองค์ประกอบส่วนฌาปนสถาน	5-10
ตารางที่ 5.7	รายละเอียดองค์ประกอบส่วนประกอบพิธีและไว้อาลัย	5-11
ตารางที่ 5.8	รายละเอียดองค์ประกอบส่วนฌาปนสถาน	5-12
ตารางที่ 5.9	รายละเอียดองค์ประกอบส่วนสุสาน ที่เก็บอัฐิและการระลึกถึง	5-14
ตารางที่ 5.10	รายละเอียดองค์ประกอบส่วนบริการสาธารณะ	5-15
ตารางที่ 5.11	รายละเอียดองค์ประกอบส่วนสำนักงานบริหารโครงการ	5-16
ตารางที่ 5.12	รายละเอียดองค์ประกอบส่วนสนับสนุนโครงการ	5-17
ตารางที่ 5.13	รายละเอียดองค์ประกอบส่วนที่จอดรถ	5-17
ตารางที่ 5.14	พื้นที่ใช้สอยขององค์ประกอบ ส่วนเตรียมตัวและวางแผนวาระสุดท้ายของชีวิต	5-20
ตารางที่ 5.15	พื้นที่ใช้สอยขององค์ประกอบ ส่วนเรียนรู้ เข้าใจและเตรียมพร้อมสู่การตายดี	5-21
ตารางที่ 5.16	พื้นที่ใช้สอยขององค์ประกอบ พื้นที่ส่วนประกอบพิธีกรรมและไว้อาลัย	5-24
ตารางที่ 5.17	พื้นที่ใช้สอยขององค์ประกอบ ส่วนฌาปนสถาน	5-28
ตารางที่ 5.18	พื้นที่ใช้สอยขององค์ประกอบส่วนสุสาน ที่เก็บอัฐิและการระลึกถึง	5-34
ตารางที่ 5.19	พื้นที่ใช้สอยส่วนบริการสาธารณะ	5-35
ตารางที่ 5.20	ส่วนสำนักงานบริหารโครงการ	5-36
ตารางที่ 5.21	พื้นที่ใช้สอยส่วนสนับสนุนโครงการ	5-38
ตารางที่ 5.22	แสดงวิธีคิดจำนวนที่จอดรถ	5-39
ตารางที่ 5.23	พื้นที่ใช้สอยส่วนที่จอดรถ (Parking Zone)	5-40
ตารางที่ 5.24	วิธีการคิดจำนวนสุขภัณฑ์ของโครงการ	5-40
ตารางที่ 5.25	สรุปจำนวนสุขภัณฑ์และพื้นที่ห้องน้ำทั้งหมด	5-40
ตารางที่ 5.26	การสรุปพื้นที่ใช้สอยของโครงการ	5-41

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญตาราง (ต่อ)

	หน้า	
ตารางที่ 6.1	ประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดิน	6-6
ตารางที่ 6.2	เกณฑ์การพิจารณาแหล่งที่ตั้งโครงการ	6-10
ตารางที่ 6.3	เกณฑ์การพิจารณาลักษณะทางกายภาพของที่ตั้ง	6-11
ตารางที่ 6.4	เกณฑ์การพิจารณาการเข้าถึงโครงการ	6-11
ตารางที่ 6.5	เกณฑ์การพิจารณาความเป็นไปได้ในการพัฒนาที่ดิน	6-12
ตารางที่ 6.6	ตารางแสดงการวิเคราะห์และพิจารณาเลือกตัวเลือกที่ตั้งโครงการ	6-22
ตารางที่ 6.7	ตารางแสดงข้อมูลเบื้องต้นของที่ตั้งโครงการ	6-23
ตารางที่ 6.8	ตารางแสดงมุมมองโดยรอบที่ตั้งโครงการจากทิศเหนือ (N)	6-27
ตารางที่ 6.9	ตารางแสดงมุมมองโดยรอบที่ตั้งโครงการจากทิศตะวันออก (E)	6-28
ตารางที่ 6.10	ตารางแสดงมุมมองโดยรอบที่ตั้งโครงการจากทิศเหนือ และทิศตะวันออก	6-29
ตารางที่ 6.11	สรุปเงื่อนไขการใช้ที่ดินของโครงการ	6-32
ตารางที่ 6.12	ข้อมูลครบ.ควบคุมอาคารที่เกี่ยวข้องกับโครงการ	6-33
ตารางที่ 7.1	ตารางสรุปหลักเกณฑ์และเงื่อนไขของที่ตั้งสุสานและฌาปนสถาน	7-3

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1.1 แสดงความสัมพันธ์ของปัญหาและนวัตกรรมในอนาคตของโครงการ	1-4
ภาพที่ 1.2 แผนผังแสดงขั้นตอนวิธีการศึกษาโครงการ	1-7
ภาพที่ 2.1 พิธีการรดน้ำศพ การสวดอภิธรรมศพ และการฌาปนกิจ	2-5
ภาพที่ 2.2 ตัวอย่างหนังสือพินัยกรรมชีวิต (Living wills) ตามบัญญัติของมาตรา 12	2-13
ภาพที่ 2.3 แสดงกรอบแนวคิดของการบริหารเพื่อคุณภาพชีวิตระยะท้าย (End of life care)	2-15
ภาพที่ 2.4 แบบจำลองรอสส์ 5 ลำดับการเปลี่ยนแปลงของอารมณ์ต่อความสูญเสียในชีวิต	2-19
ภาพที่ 2.5 งานศพของรสรพรรณ ม่วงมิ่งสุข (กัญญ์) ผู้ตายซึ่งออกแบบงานศพของตนเอง	2-21
ภาพที่ 2.6 การซ่อมฌาปนกิจศพของ สราวุธ เอ็งสวัสดิ์ (นิ้วกลม) ณ วัดธาตุทอง	2-22
ภาพที่ 2.7 งาน Happy Death Day ในปี 2560 ที่ศูนย์ประชุมแห่งชาติสิริกิติ์	2-23
ภาพที่ 2.8 รูปแบบเทคโนโลยีและนวัตกรรมการจัดการร่างหลังเสียชีวิต	2-23
ภาพที่ 2.9 รูปแบบและวิธีการทำงานของเตาเผาศพประเภท 4.0	2-24
ภาพที่ 2.10 ภาพแสดงกระบวนการ Alkaline Hydrolysis	2-25
ภาพที่ 2.11 เครื่องจักรสำหรับการทำ Alkaline Hydrolysis	2-25
ภาพที่ 2.12 กระบวนการจัดการศพด้วยวิธี Promession	2-26
ภาพที่ 2.13 แนวคิดการจัดการศพด้วยวิธี Promession	2-26
ภาพที่ 2.14 ช่องเก็บอัฐิแนวตั้ง (Columbarium)	2-27
ภาพที่ 2.15 รูปแบบช่องเก็บอัฐิ 3 ประเภท แบบเสา แบบผนัง และแบบอาคาร	2-27
ภาพที่ 2.16 แนวคิดการจัดการศพด้วยวิธี Promession	2-28
ภาพที่ 2.17 Burial Pods (Capsular Mundi) หรือ โโกศชีวภาพ	2-28
ภาพที่ 2.18 ขั้นตอนบรรจุอัฐิลงในโกศชีวภาพ (Burial Pods)	2-30
ภาพที่ 2.19 นวัตกรรมการสร้างตัวตนดิจิทัล (Augmented Eternity)	2-30
ภาพที่ 2.20 รูปแบบโปรแกรมการสร้างตัวตนดิจิทัล (Augmented Eternity)	2-30
ภาพที่ 2.21 เทคโนโลยีการฝากข้อความก่อนเสียชีวิต (Spot Message)	2-31
ภาพที่ 2.22 จำนวนประชากรไทยที่ตายจำแนกตามสาเหตุสำคัญระหว่าง พ.ศ.2550-2560	2-31
ภาพที่ 2.23 กระบวนการและแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงรูปแบบพิธีการจัดงานศพ	2-34
ภาพที่ 2.24 บริษัท ชีวมิติร วิสาหกิจเพื่อสังคม จำกัด	2-37
ภาพที่ 2.25 ภาคีเฝ้าขีญความตายอย่างสงบ (Peaceful death)	2-38

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญภาพ (ต่อ)

	หน้า
ภาพที่ 3.1 โครงการเนอร์วาน่า เมมโมเรียล ปาร์ค	3-2
ภาพที่ 3.2 ตำแหน่งที่ตั้งโครงการเนอร์วาน่า เมมโมเรียล ปาร์ค	3-2
ภาพที่ 3.3 ตำแหน่งที่ตั้งโครงการเนอร์วาน่า เมมโมเรียล ปาร์ค	3-3
ภาพที่ 3.4 องค์ประกอบฮวงซุ้ยโครงการเนอร์วาน่า เมมโมเรียล ปาร์ค	3-4
ภาพที่ 3.5 ผังแสดงองค์ประกอบโครงการเนอร์วาน่า เมมโมเรียล ปาร์ค	3-5
ภาพที่ 3.6 พื้นที่แปลงฝัง (Burial Plot) โครงการเนอร์วาน่า เมมโมเรียล ปาร์ค	3-6
ภาพที่ 3.7 ภาพด้านหน้าพระเทพเจติยาจารย์	3-8
ภาพที่ 3.8 ห้องกิจกรรมนำสันติสุข 1 วัดธรรมมงคล	3-9
ภาพที่ 3.9 ช่องบรรจุอัฐิแบบที่ 2 วัดธรรมมงคล	3-10
ภาพที่ 3.10 ช่องเก็บอัฐิราคาพิเศษแบบที่ 4	3-10
ภาพที่ 3.11 ภาพทัศนียภาพโครงการสุสานแต่จิว กรุงเทพมหานคร	3-12
ภาพที่ 3.12 ภาพทัศนียภาพโครงการสุสานแต่จิว กรุงเทพมหานคร	3-12
ภาพที่ 3.13 แสดงขอบเขตพื้นที่ศึกษาและการเข้าถึงโครงการ	3-13
ภาพที่ 3.14 บริเวณพื้นที่ฮวงซุ้ยโครงการสุสานแต่จิว กรุงเทพมหานคร	3-14
ภาพที่ 3.15 การแบ่งพื้นที่ใช้สอยภายในสุสานแต่จิว	3-14
ภาพที่ 3.16 ภาพแสดงพื้นที่ส่วนนันทนาการภายในสุสานแต่จิว	3-15
ภาพที่ 3.17 ภาพแสดงพื้นที่ส่วนบริการภายในสุสานแต่จิว	3-15
ภาพที่ 3.18 ภาพแสดงพื้นที่ส่วนพิธีกรรมภายในสุสานแต่จิว	3-16
ภาพที่ 3.19 ภาพโครงการ Myoenji Columbarium	3-19
ภาพที่ 3.20 ตำแหน่งที่ตั้งโครงการ Myoenji Columbarium	3-19
ภาพที่ 3.21 บริบทรอบที่ตั้งโครงการ Myoenji Columbarium	3-20
ภาพที่ 3.22 บริเวณส่วนเก็บอัฐิโครงการ Myoenji Columbarium	3-20
ภาพที่ 3.23 ภาพแสดงระบบระบายอากาศที่สอดคล้องกับแนวคิดของโครงการ	3-21
ภาพที่ 3.24 ผังพื้นที่และองค์ประกอบโครงการ Myoenji Columbarium	3-22
ภาพที่ 3.25 พื้นที่เก็บอัฐิ (Columbarium) โครงการ Myoenji Columbarium	3-23
ภาพที่ 3.26 ภาพโครงการ Diamond Hill Crematorium and Columbarium	3-23
ภาพที่ 3.27 ตำแหน่งที่ตั้งของโครงการ Diamond Hill Crematorium and Columbarium	3-24
ภาพที่ 3.28 ผังบริเวณโครงการ Diamond Hill and Columbarium	3-25
ภาพที่ 3.29 ผังบริเวณโครงการ Diamond Hill Crematorium	3-26

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญภาพ (ต่อ)

	หน้า
ภาพที่ 3.30 รูปตัดแนวยาว แสดงองค์ประกอบโครงการ Diamond Hill Crematorium	3-26
ภาพที่ 3.31 ผังพื้นที่ระดับชั้นพื้นดิน (G Fl.) โครงการ Diamond Hill Crematorium	3-27
ภาพที่ 3.32 ภาพทัศนียภาพระดับชั้นพื้นดิน โครงการ Diamond Hill Crematorium	3-27
ภาพที่ 3.33 ภาพ Circular Entry Space ส่วนกลาง ไปยังส่วนประกอบพิธีฌาปนกิจ	3-28
ภาพที่ 3.34 ส่วนห้องประกอบพิธีฌาปนกิจ (Ritual Space)	3-28
ภาพที่ 3.35 ห้องประกอบพิธีฌาปนกิจ (Ritual Space)	3-29
ภาพที่ 3.36 ผังบริเวณ ชั้น G โครงการอาคารเก็บอัฐิ Diamond Hill Columbarium	3-29
ภาพที่ 3.37 ทัศนียภาพบริเวณทางขึ้นไปยังอาคารเก็บ	3-30
ภาพที่ 3.38 ผังพื้นที่ ชั้น 2-7 โครงการอาคารเก็บอัฐิ Diamond Hill Columbarium	3-30
ภาพที่ 3.39 บริเวณช่องเก็บอัฐิของโครงการ (Columbarium)	3-30
ภาพที่ 3.40 ทัศนียภาพด้านโครงการ Crematorium Baumschulenweg	3-32
ภาพที่ 3.41 ตำแหน่งที่ตั้งโครงการ Crematorium Baumschulenweg	3-33
ภาพที่ 3.42 การวิเคราะห์แนวทางการวางผังโครงการ Crematorium Baumschulenweg	3-34
ภาพที่ 3.43 พื้นที่โถงการสำหรับการระลึกลี้ถึง (Condolence Hall)	3-35
ภาพที่ 3.44 บริเวณส่วนเก็บศพ (Mortuary) โครงการ Crematorium Baumschulenweg	3-35
ภาพที่ 3.45 ส่วนเตาเผาศพ (Cremation Oven) ในชั้นใต้ดิน	3-35
ภาพที่ 3.46 พื้นที่ประกอบพิธีศพ (Ceremonial Hall) ขนาด 250 คน	3-36
ภาพที่ 4.1 แผนผังประเภทผู้ใช้บริการโครงการแบ่งออกเป็น 3 ประเภท	4-1
ภาพที่ 4.2 ผังแสดงพฤติกรรมผู้ใช้บริการประเภทผู้ที่เกี่ยวข้องกับผู้เสียชีวิต	4-3
ภาพที่ 4.3 ผังแสดงความสัมพันธ์ของศพที่ทำพิธีฌาปนกิจ	4-4
ภาพที่ 4.4 ผังโครงสร้างการบริหารโครงการ	4-12
ภาพที่ 5.1 ตัวอย่างรายละเอียดการทำพินัยกรรมชีวิต (Living wills)	5-9
ภาพที่ 5.2 แนวคิดในการจัดผังพื้นที่ให้คำปรึกษาและวางแผนวาระสุดท้ายของชีวิต	5-18
ภาพที่ 5.3 แนวคิดในการจัดผังห้องสำหรับการทำพินัยกรรมชีวิต	5-19
ภาพที่ 5.4 แนวคิดในการจัดผังส่วนห้องบันทึกความทรงจำส่วนบุคคล	5-19
ภาพที่ 5.5 แนวคิดสำหรับพื้นที่เจริญมนุสติ	5-21
ภาพที่ 5.6 สัดส่วนและระยะของมนุษย์ในการนั่งและการกราบ	5-22

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญภาพ (ต่อ)

	หน้า
ภาพที่ 5.7 แนวคิดในการจัดผังส่วนประกอบพิธีฌาปนกิจศพ (Farewell Space)	5-25
ภาพที่ 5.8 ขนาดมาตรฐานเตาเผาศพไร้มลพิษ	5-26
ภาพที่ 5.9 ขนาดระยะมาตรฐานเตาเผาศพไร้มลพิษ	5-26
ภาพที่ 5.10 แสดงแนวคิดในการแบ่งประเภทช่องเก็บอัฐิของโครงการ	5-29
ภาพที่ 5.11 ช่องเก็บอัฐิขนาดทั่วไป (TYPE S)	5-30
ภาพที่ 5.12 ช่องเก็บอัฐิขนาดกลาง (SIZE M)	5-30
ภาพที่ 5.13 ช่องเก็บอัฐิขนาดใหญ่ (SIZE L)	5-31
ภาพที่ 5.14 แนวคิดพื้นที่แสดงปรากฏการณ์ (Phenomenon Space)	5-32
ภาพที่ 5.15 พื้นที่ห้องสมุด	5-33
ภาพที่ 5.16 พื้นที่เก็บศพ (Mortuary) (ชาย) , ตู้เก็บศพ (ขวา)	5-33
ภาพที่ 5.17 ความสัมพันธ์องค์ประกอบส่วนเตรียมตัวและวางแผนวาระสุดท้ายของชีวิต	5-42
ภาพที่ 5.18 ความสัมพันธ์ส่วนประกอบพิธีไว้อาลัยและฌาปนกิจผู้ล่วงลับ	5-43
ภาพที่ 5.19 ความสัมพันธ์ส่วนสุสาน ที่เก็บอัฐิ และการระลึกถึง	5-44
ภาพที่ 5.20 ความสัมพันธ์ส่วนบริการสาธารณะ	5-45
ภาพที่ 5.21 ความสัมพันธ์ส่วนสนับสนุนโครงการ	5-47
ภาพที่ 5.22 ความสัมพันธ์ขององค์ประกอบทั้งโครงการ	5-48
ภาพที่ 6.1 ขั้นตอนและแนวทางในการพิจารณาที่ตั้งโครงการ	6-1
ภาพที่ 6.2 แนวทางและขั้นตอนการพิจารณาการเลือกที่ตั้งโครงการในระดับจังหวัด	6-2
ภาพที่ 6.3 สถิติการตายทั้งหมด และร้อยละต่อการตาย จำแนกรายภาคและรายจังหวัด	6-3
ภาพที่ 6.4 สถิติการตายในกรุงเทพมหานคร จังหวัดสมุทรสาคร และจังหวัดตราด	6-3
ภาพที่ 6.5 กรอบแนวคิดยุทธศาสตร์เมืองน่าอยู่ (Healthy City)	6-5
ภาพที่ 6.6 ผังเมืองรวมกรุงเทพมหานคร ตามประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดิน	6-7
ภาพที่ 6.7 จำนวนประชากรตายในกรุงเทพมหานคร จำแนกตามสำนักงานเขต	6-8
ภาพที่ 6.8 แผนที่แสดงความหนาแน่นของอัตราการตายในกรุงเทพมหานคร	6-8
ภาพที่ 6.9 สรุปรูปทางเลือกที่ตั้งโครงการระดับย่าน	6-9
ภาพที่ 6.10 ตำแหน่งทางเลือกที่ตั้งโครงการ	6-10
ภาพที่ 6.11 ทางเลือกที่ตั้งโครงการ หมายเลข 1	6-13
ภาพที่ 6.12 การใช้ประโยชน์ที่ดิน หมายเลข 1	6-14

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญภาพ (ต่อ)

	หน้า
ภาพที่ 6.13 ทางเลือกที่ตั้งโครงการ หมายเลข 2	6-16
ภาพที่ 6.14 การใช้ประโยชน์ที่ดิน หมายเลข 2	6-10
ภาพที่ 6.15 ทางเลือกที่ตั้งโครงการ หมายเลข 3	6-19
ภาพที่ 6.16 การใช้ประโยชน์ที่ดิน หมายเลข 3	6-20
ภาพที่ 6.17 บริบทโดยรอบที่ตั้งโครงการเบื้องต้น	6-23
ภาพที่ 6.18 การเข้าถึงที่ตั้งโครงการ (Site Accessibility)	6-24
ภาพที่ 6.19 ลักษณะสภาพแวดล้อมและบริบทของที่ตั้งโครงการ	6-25
ภาพที่ 6.20 ภาพรวมมุมมองและทิศทางโดยรอบโครงการ	6-26
ภาพที่ 6.21 มุมมองโดยรอบที่ตั้งโครงการ (1)	6-27
ภาพที่ 6.22 มุมมองโดยรอบที่ตั้งโครงการ (2)	6-27
ภาพที่ 6.23 มุมมองโดยรอบที่ตั้งโครงการ (3)	6-27
ภาพที่ 6.24 มุมมองโดยรอบที่ตั้งโครงการ (4)	6-27
ภาพที่ 6.25 มุมมองโดยรอบที่ตั้งโครงการ (5)	6-28
ภาพที่ 6.26 มุมมองโดยรอบที่ตั้งโครงการ (6)	6-28
ภาพที่ 6.27 มุมมองโดยรอบที่ตั้งโครงการ (7)	6-28
ภาพที่ 6.28 มุมมองโดยรอบที่ตั้งโครงการ (8)	6-28
ภาพที่ 6.29 มุมมองโดยรอบที่ตั้งโครงการ (9)	6-29
ภาพที่ 6.30 มุมมองโดยรอบที่ตั้งโครงการ (10)	6-29
ภาพที่ 6.31 มุมมองโดยรอบที่ตั้งโครงการ (11)	6-29
ภาพที่ 6.32 มุมมองโดยรอบที่ตั้งโครงการ (12)	6-29
ภาพที่ 6.33 ลักษณะภูมิอากาศของที่ตั้งโครงการ	6-30
ภาพที่ 6.34 สาธารณูปโภคโดยรอบที่ตั้งโครงการ	6-31
ภาพที่ 6.35 แสดงขอบเขตของพื้นที่แผนผังกำหนดการใช้ประโยชน์ที่ดินในเขตสาทร	6-32
ภาพที่ 7.1 บทบาทของสถาปัตยกรรมกับความเชื่อด้านความตาย	7-4
ภาพที่ 7.2 ความสัมพันธ์ระหว่างคนเป็นกับคนตายที่มีผลต่อสถาปัตยกรรม	7-5
ภาพที่ 7.3 ความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อม (Relationship with The Environment)	7-6
ภาพที่ 7.4 หลุมศพแห่งไซรัส (Tomb of Cyrus)	7-7
ภาพที่ 7.5 หลุมศพแห่งมุสตาฟาร์ (Tomb of Mustafa)	7-7

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญภาพ (ต่อ)

	หน้า	
ภาพที่ 7.6	สุสานนิวเกรนจ์ ยุคหินเก่านีโอลิธิค (Neolithic)	7-7
ภาพที่ 7.7	การจำแนกรูปแบบของพื้นที่สำหรับผู้ตาย (Form of Disposal Typology)	7-7
ภาพที่ 7.8	Cenotaph for Sir Issac Newton โดยสถาปนิก Etienne-Louis Boullée	7-8
ภาพที่ 7.9	รูปแบบพื้นที่สำหรับผู้ตายประเภทหลุมฝังศพ (Burial)	7-9
ภาพที่ 7.10	รูปแบบพื้นที่สำหรับผู้ตายประเภทช่องบรรจุอัฐิ (Columbarium)	7-9
ภาพที่ 7.11	ผังพื้นที่และรูปตัดหอคอยแห่งความเงียบ (Tower of Silence) ประเทศอินเดีย	7-10
ภาพที่ 7.12	หอคอยแห่งความเงียบ (Tower of Silence) ประเทศอินเดีย	7-10
ภาพที่ 7.13	ภาพรวมลักษณะและรูปสถาปัตยกรรมที่เกี่ยวข้องกับความตาย	7-11
ภาพที่ 7.14	งานจิตรกรรมแสดงแนวคิดศิลปะแห่งการสิ้นชีพ (Memento Mori)	7-11
ภาพที่ 7.15	Chapel Of Skulls In Czerdna ประเทศฟินด์แลนด์	7-12
ภาพที่ 7.16	Cenotaph to Sir Isaac Newton โดยสถาปนิก Etienne-Louis Boullée	7-13
ภาพที่ 7.17	Woodland Cemetery โดยสถาปนิก Gunnor Asplund	7-13
ภาพที่ 7.18	Igualada Cemetery โดยสถาปนิก Enric Miralles	7-14
ภาพที่ 7.19	ลักษณะของพื้นที่ประกอบพิธีกรรมออก (Sequence of Ceremony Space)	7-15
ภาพที่ 7.20	ลักษณะและการตีความของพื้นที่เปลี่ยนผ่าน (Procession Space)	7-15
ภาพที่ 7.21	กรณีศึกษาเครื่องมือทางสถาปัตยกรรมในการออกแบบพื้นที่เปลี่ยนผ่าน	7-16
ภาพที่ 7.22	ลักษณะและการตีความของพื้นที่ประกอบพิธี (Condolence Space)	7-16
ภาพที่ 7.23	กรณีศึกษาเครื่องมือทางสถาปัตยกรรมในการออกแบบพื้นที่ประกอบพิธี	7-17
ภาพที่ 7.24	ลักษณะและการตีความของพื้นที่เหนือธรรมชาติ (Transcendental Space)	7-18
ภาพที่ 7.25	กรณีศึกษาเครื่องมือทางสถาปัตยกรรมในการออกแบบพื้นที่เหนือธรรมชาติ	7-19
ภาพที่ 7.26	ลักษณะและการตีความของพื้นที่เพื่อการระลึกถึง (Remembrance Space)	7-19
ภาพที่ 7.27	กรณีศึกษาเครื่องมือทางสถาปัตยกรรมในการออกแบบพื้นที่เพื่อการระลึกถึง	7-20
ภาพที่ 7.28	แสดงรูปแบบของการปิดล้อม และการเน้นความสำคัญของพื้นที่	7-21
ภาพที่ 7.29	การวิเคราะห์และแบ่งประเภทเส้นทางสัญจรผ่านกรณีศึกษา	7-24
ภาพที่ 7.30	แสดงการรับรู้ภาพและพื้นที่	7-27
ภาพที่ 7.31	แสดงหลักความสมบูรณ์	7-27
ภาพที่ 7.32	แสดงหลักของการรวมกลุ่ม	7-28
ภาพที่ 7.33	แสดงรูปแบบกิจกรรมที่ส่งผลต่อการรับรู้ทางจินตภาพในงานศพ	7-29
ภาพที่ 7.34	แสดงสภาพแวดล้อมและเอกลักษณ์ทางกายภาพที่ส่งผลต่อการรับรู้ทางจินตภาพ	7-31

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้拿去ใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญภาพ (ต่อ)

	หน้า
ภาพที่ 7.35 แสดงแนวคิดการสะท้อนความทรงจำสู่พื้นที่ในการออกแบบ จากกรณีศึกษา	7-31
ภาพที่ 7.36 แสดงการสื่อสารทางกายภาพของพื้นที่ จากกรณีศึกษา	7-32
ภาพที่ 7.37 แสดงการสื่อสารความหมายผ่านรูปแบบทางสถาปัตยกรรม จากกรณีศึกษา	7-32
ภาพที่ 7.38 แสดงการสร้างความรู้สึกร่วมผ่านรูปแบบที่ว่างและองค์ประกอบ จากกรณีศึกษา	7-33
ภาพที่ 7.39 แสดงการรับรู้กายภาพภายนอกและความสัมพันธ์กับพื้นที่และบริบท	7-34
ภาพที่ 7.40 แสดงการรับรู้ภายในผ่านรูปแบบของที่ว่างและพื้นผิวของวัสดุ	7-34
ภาพที่ 7.41 แสงกับการสร้างความหมายในงานสถาปัตยกรรม	7-35
ภาพที่ 7.42 แสดงความมืด - สว่างของระนาบที่มีผลต่อความรู้สึกในที่ว่าง	7-36
ภาพที่ 7.43 พื้นที่หมุนตัวกลับของเก้าอี้ล้อ	7-37
ภาพที่ 7.44 แสดงแผ่นพื้นผิวต่างสัมผัสชนิดปุ่มนูนและชนิดเส้นนูน	7-38
ภาพที่ 7.45 ตัวอย่างการปูพื้นผิวสัมผัสการบอกทิศทาง และพื้นผิวต่างสัมผัสในการเตือน	7-38
ภาพที่ 7.46 การป้องกันบริเวณพื้นที่ได้บันได	7-39
ภาพที่ 7.47 ระยะเวลาต่างๆของการออกแบบทางลาด	7-39
ภาพที่ 7.48 บริเวณขึ้นลงของผู้โดยสาร	7-40
ภาพที่ 7.49 ที่นั่งสำหรับผู้ใช้เก้าอี้ล้อที่จุดปลายสุดของแฉวม้านั่ง	7-40
ภาพที่ 7.50 ที่ว่างขั้นต่ำของห้องสุขา	7-41
ภาพที่ 8.1 รูปแสดงแผ่นพื้นไร้คานและ Drop Panel บริเวณหัวเสา	8-2
ภาพที่ 8.2 เตาเผาศพแบบ 2 ห้องเผา	8-4
ภาพที่ 8.3 องค์ประกอบเตาเผาศพแบบ 2 ห้องเผา	8-5
ภาพที่ 8.4 เตาเผาศพแบบ 2 ห้องเผา	8-6
ภาพที่ 8.5 ลักษณะเฉพาะของเตาเผาศพ	8-7
ภาพที่ 8.6 การเดินเตาเผาศพ	8-7
ภาพที่ 8.7 แนวทางการแยกขยะ	8-8
ภาพที่ 8.8 แผนผังวงจรระบบไฟฟ้า Single Line Diagram	8-10
ภาพที่ 8.9 เครื่องจักรและอุปกรณ์ระบบไฟฟ้าฉุกเฉิน	8-11
ภาพที่ 8.10 รูปแสดงระบบการจ่ายน้ำแบบจ่ายขึ้น	8-12
ภาพที่ 8.11 รูปแสดงขนาด Fire Hose Cabinet	8-13
ภาพที่ 8.12 เครื่องจักรและอุปกรณ์ระบบไฟฟ้าฉุกเฉิน	8-11

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 8.13 รูปแสดงระบบการจ่ายน้ำแบบจ่ายขึ้น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและวัตถุประสงค์ของโครงการ

ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน “ความตาย” เป็นเรื่องที่ไม่ไกลตัวจากวิถีชีวิตของความเป็นมนุษย์ เนื่องจากความตายเปรียบเสมือนวงจรชีวิต และเป็นส่วนหนึ่งของมนุษย์ (Part of Life) ที่หมุนเวียนไปตามลำดับตั้งแต่เกิด แก่ เจ็บ ตาย¹ ซึ่งฉาปนสถานและสุสานทำหน้าที่ในการจัดการร่างหลังเสียชีวิต และระลึกถึงบุคคลที่ล่วงลับไปแล้ว และที่สำคัญทำให้คนตระหนักถึงคุณค่าการมีอยู่ของชีวิต และกลม่อเมลาจิตใจของคนที่ยังมีชีวิต ณ ปัจจุบัน²

องค์การสหประชาชาติ ได้กำหนดเป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืน SDGs (Sustainable Development Goals) โดยการตายที่ดีเป็นหนึ่งในเป้าหมายหลักในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคน รวมถึงการเตรียมตัววางแผนในการจัดการร่างหลังเสียชีวิต ซึ่งสะท้อนถึงลักษณะทางสังคมที่ดีเช่นกัน

ในปัจจุบัน ฉาปนสถานและสุสานทำหน้าที่ในการรองรับการจ้างงานสำหรับการจัดการร่างผู้เสียชีวิต การจัดงานศพ รวมไปถึงการไว้อาลัย จากเดิมคนส่วนใหญ่ได้มีการใช้สถานที่ภายในวัดในการดำเนินการเพื่อทำพิธี ซึ่งพื้นที่ส่วนใหญ่ไม่ได้ทำการออกแบบและวางแผนรองรับการเปลี่ยนแปลงสังคมที่เกิดขึ้นจากกระแสโลกาภิวัตน์ (Globalization)³ ทำให้เกิดปัญหาต่างๆขึ้นดังนี้ (1) **ปัญหาด้านเศรษฐกิจ (Economic Problem)** ในปัจจุบันค่าใช้จ่ายและต้นทุนในการจัดการศพค่อนข้างสูงทำให้เกิดความเหลื่อมล้ำสำหรับบุคคลที่มีรายได้น้อยแต่ต้องการจัดงานพิธีศพอย่างมีคุณภาพ ทำให้ความหมายและคุณค่าของการสูญเสียและโศกเศร้าของญาติมิตรถูกทดแทนด้วยค่านิยมของสังคมไป กลายเป็นปัญหาทางด้านสังคมอีกด้านหนึ่ง⁴ นอกจากนั้นกระแสโลกาภิวัตน์ทำให้เกิดธุรกิจบริการวางแผนการตายในรูปแบบใหม่ซึ่งเป็นตลาดที่มีมูลค่ามหาศาล⁵ จึงมีวัตถุประสงค์ในการสร้างธุรกิจนี้ให้ตอบสนองต่อความต้องการในอนาคต (2) **ปัญหาด้านสังคม (Social Problem)** จากสถิติพบว่าจำนวนคนไม่นับถือศาสนาทั่วโลกมีมากถึง 1,100 ล้านคน⁶ สำหรับประเทศไทยสถิติของจำนวนคนไม่

¹ คำแหง วิสุทธางกูร. 2561. **มนต์ศพความตายในทัศนะศรี อรพินโท**. วารสารธรรมทรรศน์มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

² ปัตย์ ศรีอรุณ และ มานิตา ชิวเกรียงไกร. 2559. **การผสมองค์ความรู้ในการพัฒนาฉาปนสถานสู่การเป็นพื้นที่ชุมชน**. เจ-ดี : วารสารวิชาการ การออกแบบสภาพแวดล้อม คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

³ ภาวีกา ศรีรัตนบัลล์ และ อภิวัฒน์ รัตนวราหะ. 2563. **คนเมือง 4.0: อนาคตชีวิตเมืองในประเทศไทย. โครงการย่อยที่ 6 - การตายในเมือง**. สำนักงานการวิจัยแห่งชาติ (วช.)

⁴ ปัญญา เลิศ. (2548). **กระบวนการกลายเป็นสินค้าของพิธีกรรมงานศพ**. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. กรุงเทพฯ.

⁵ สำนักบริหารยุทธศาสตร์ (2558). **แนวคิดผลิตภัณฑ์ใหม่บริการสู่สวรรค์ครบวงจร**. กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม.

⁶ Pew Forum on Religion (2558) **The Global Religious Landscape**. Pew Research Center

นับถือศาสนาอยู่ที่ 0.27 เปอร์เซ็นต์⁷ ซึ่งแสดงให้เห็นถึงแนวความคิดการเปลี่ยนแปลงทางด้านประเพณีนิยม คือ การเกิดการลดทอนทางประเพณีนิยม (Detraditionalization) โดยในปัจจุบันประเด็นเรื่องความตายจึงไม่ได้จำกัดอยู่เพียงความเชื่อหนึ่ง แต่ผูกโยงกับมิติความเชื่อที่หลากหลาย ซึ่งฆาปนสถานและสุสานในปัจจุบันไม่สามารถตอบสนองต่อความหลากหลายนั้นได้ (3) **ปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม (Environment Problem)** คือมลภาวะจากการพิธีและการจัดการศพ จากเขม่าควัน และกลิ่นจากการเผาศพ รวมทั้งสิ่งอื่นๆที่เผาตามไปด้วย โดยเฉพาะในกรุงเทพมหานคร⁸ ทำให้เกิดมลพิษ รวมทั้งเขม่าและซี้เถ้าจากการเผาไหม้เชื้อเพลิง รวมถึงกลิ่นจากการสลายตัวของสารอินทรีย์ในศพ ซึ่งก่อให้เกิดปัญหามลภาวะทางอากาศ ควบคู่ไปกับความเดือดร้อนรำคาญและผลกระทบต่อสุขภาพจิตของประชาชนที่ต้องมีชีวิตรอยู่ใกล้เมรุเผาศพ⁹

จากปัญหาที่ได้กล่าวไปข้างต้น ผนวกกับกระแสโลกาภิวัตน์ (Globalization) กระบวนการขยายตัวของความเป็นเมือง (Urbanization) รวมทั้งการพัฒนานวัตกรรมที่เกี่ยวข้องกับความตาย (Death and Dying Innovation) ทำให้สังคมไทยในปัจจุบัน เกิดการเปลี่ยนแปลงทางกระบวนทัศน์ (Paradigm Shift) ที่เกี่ยวข้องกับความตายและการจัดการร่างหลังเสียชีวิตอย่างมีนัยยะสำคัญ เริ่มนำมาซึ่งพัฒนาการและแนวคิดต่างๆที่เปลี่ยนไปจากเดิมดังนี้ (1) **แนวความคิดการเปลี่ยนแปลงทางด้านประเพณีนิยม** คือ การเกิดการลดทอนทางประเพณีนิยม (Detraditionalization) ซึ่งมีได้เป็นการต่อต้านประเพณี แต่เป็นการสลายตัวของพิธีกรรมทางศาสนา การปลดจากคุณค่า ค่านิยม บรรทัดฐานทางสังคมที่ยึดถือ ซึ่งคุณค่าของความเป็นมนุษย์เข้ามาแทนกรอบทางศาสนา และศาสนาในภาคบังคับได้ถูกกำหนดให้เป็นเรื่องส่วนบุคคลและเป็นความสมัครใจ¹⁰ (2) **การแสวงหาทางเลือกในการตาย และการกำหนดความหมายของการตายด้วยตนเอง** ซึ่งในสังคมไทยได้เกิดการตื่นตัวของสาธารณชนที่มีส่วนร่วมในการกำหนดเส้นทางในวาระสุดท้ายของตนผ่านโครงการและกิจกรรมต่างๆ เช่น Death Positive Movement และการสร้างทางเลือกในการจัดการร่างของตนหลังเสียชีวิต เช่น Natural Burial, Direct Cremation, Virtual Funeral ดังนั้นการแสวงหาทางเลือกเช่นนี้ปรากฏอยู่มากมายในโลกปัจจุบัน ซึ่งสังคมกำลังต้องการความหลากหลายที่ทำให้การตายหลุดออกจากกรอบของประเพณีนิยม เป็นเสมือนภาพสะท้อนและเรื่องเล่า ที่ฉายภาพชีวิตอันมีเอกลักษณ์ของปัจเจก ดังนั้นทางเลือกในการตายพึงสอดคล้องกับทางเลือกในการใช้ชีวิตด้วย ซึ่งในปัจจุบันยังไม่มีพื้นที่สำหรับการรองรับกิจกรรมต่างๆเหล่านี้เกิดขึ้นในประเทศไทย¹¹ (3) **การมาถึงของนวัตกรรมที่เกี่ยวข้องกับความตายและการตาย (The Arrival Of Death And Dying Innovation)** ใน

⁷ สำมะโนประชากรและเคหะ (2559). ประชากรจำแนกตามศาสนา, สำนักงานสถิติแห่งชาติ

⁸ คณะกรรมการการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (2553), มลพิษทางอากาศจากเตาเผาศพและการแก้ไข

⁹ กรมควบคุมมลพิษ (2560), หลักเกณฑ์ทางวิชาการและแนวทางปฏิบัติสำหรับเตาเผาศพ

¹⁰ ณรงค์ฤทธิ์ สุมาลี (2558), แนวคิดเกี่ยวกับ “โลกาภิวัตน์และผลที่ตามมา”. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

¹¹ ภาวิกา ศรีรัตนบัลล์ และ อภิวัฒน์ รัตนวราหะ. (2563). คนเมือง 4.0: อนาคตชีวิตเมืองในประเทศไทย.

โครงการย่อยที่ 6 - การตายในเมือง. สำนักงานการวิจัยแห่งชาติ (วช.)

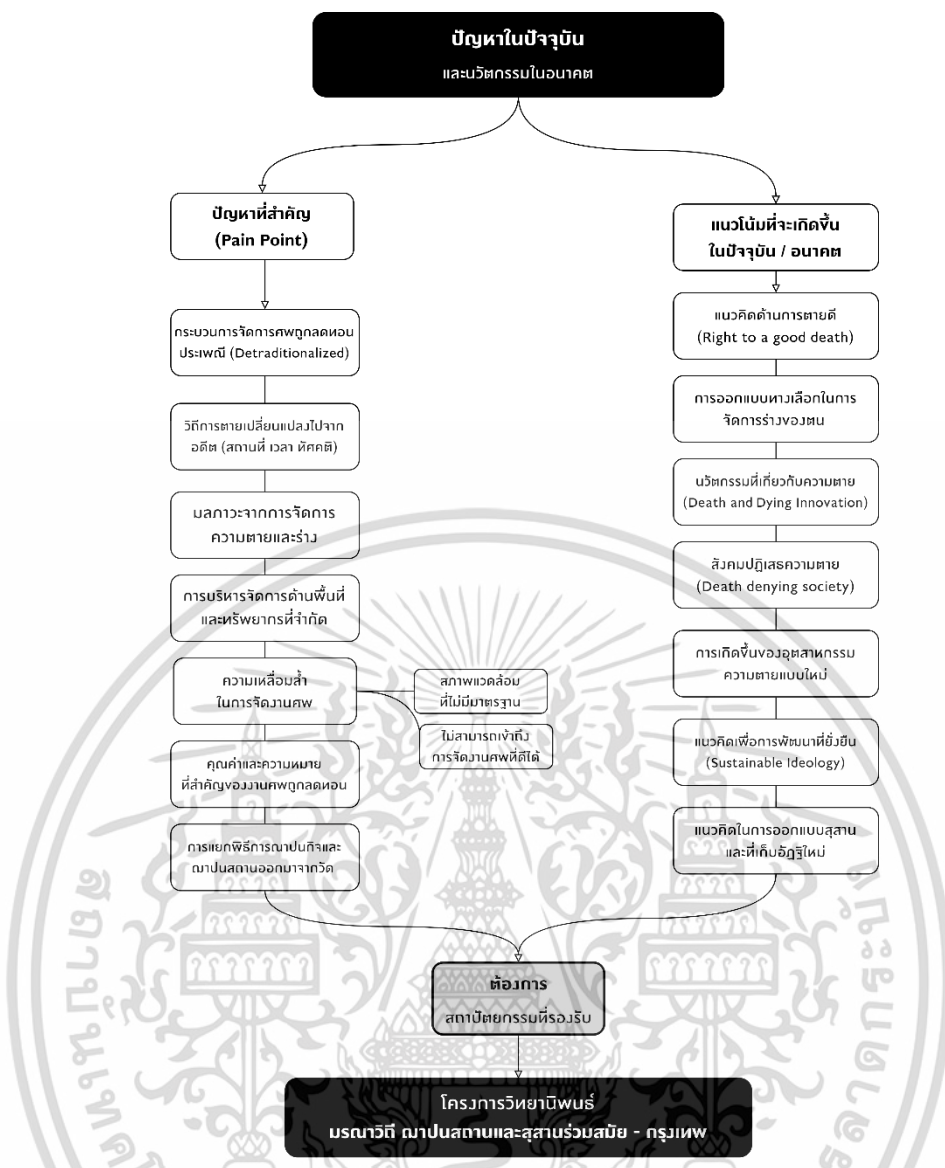
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ปัจจุบันได้มีการนำนวัตกรรมใหม่ๆมาใช้ในกระบวนการเกี่ยวกับพิธีที่เกี่ยวข้องกับความตาย เช่น การย่อยสลายศพให้เป็นปุ๋ยชีวภาพ (Bio-Burial Pot) เพื่อแก้ไขปัญหามลพิษรวมถึงเป็นแนวคิดในการพัฒนาอย่างยั่งยืน ซึ่งเป็นแนวคิดและทางเลือกสำหรับวิถีปฏิบัติเกี่ยวกับเรื่องความตายและการจัดการร่างหลังเสียชีวิต ที่มีความเปลี่ยนแปลงซึ่งเกิดขึ้นในปัจจุบันจนถึงอนาคต¹²

จากปัญหาและการเปลี่ยนกระบวนการที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน ทั้งหมดล้วนต้องการได้รับการแก้ไข และต้องการสถาปัตยกรรมรองรับการเปลี่ยนแปลงเหล่านั้น จึงทำให้เกิดแนวคิดในการจัดตั้งโครงการฌาปนสถานและสุสานที่มีความร่วมสมัยกับพลวัตของสังคมไทย ที่รองรับการเติบโตและขยายตัวของกรุงเทพมหานครจากกระบวนการการกลายเป็นเมือง (Urbanization) โดยให้ความสำคัญกับการออกแบบสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่เหมาะสม เพื่อให้เกิดความรู้สึกทางด้านอารมณ์และค่านึงถึงคุณค่าของการมีชีวิตอยู่และการตาย และยังเป็นสถานที่ต้นแบบสำหรับฌาปนสถานและสุสานทางเลือกที่ร่วมสมัยในประเทศไทย จึงเป็นที่มาของโครงการวิทยานิพนธ์ “**มรณาวิถี ฌาปนสถานและสุสานร่วมสมัย – กรุงเทพฯ**” ซึ่งมีวัตถุประสงค์ของโครงการดังนี้

- (1) เพื่อเป็นสถานที่รองรับการเตรียมตัววางแผนการจัดการรูปแบบพิธีกรรมศพก่อนเสียชีวิต
- (2) เพื่อเป็นสถานที่จัดการร่างเมื่อเสียชีวิต และประกอบพิธีกรรมแบบทางเลือก
- (3) เพื่อเป็นสถานที่จัดเก็บร่างหลังเสียชีวิต โดยนำนวัตกรรมเข้ามาใช้สำหรับอนาคต ซึ่งมีทางเลือกในรูปแบบที่หลากหลาย สอดคล้องกับการแก้ไขปัญหาในปัจจุบัน
- (4) เพื่อเป็นพื้นที่แห่งการระลึกถึงผู้เสียชีวิต โดยการรวบรวม จัดเก็บ และถ่ายทอดข้อมูลทางชีวิตผ่านสื่อในรูปแบบต่างๆ
- (5) เพื่อเป็นพื้นที่จัดกิจกรรมเรียนรู้ชีวิตและความตายที่ง่ายต่อการเข้าถึงสำหรับบุคคลทั่วไป ที่ช่วยสร้างสภาพแวดล้อมทางสังคมให้เอื้อต่อการจากไปอย่างสงบ

¹² Julia Calderone. (2560), *Burying Dead Bodies Takes On The Environment*, Tech Insider
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 1.1 แสดงความสัมพันธ์ของปัญหาและนวัตกรรมในอนาคตของโครงการ
ที่มา : ภูรินท์ สิริเมธา, 2563

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษาโครงการ

1.2.1 เพื่อเพิ่มพูนความรู้ด้านการออกแบบสถาปัตยกรรมที่มีความสัมพันธ์กับการใช้งานที่เกี่ยวข้องกับการตาย ตั้งแต่การจัดการร่างผู้เสียชีวิต การทำพิธี การจัดเก็บในรูปแบบต่างๆ รวมไปถึงการระลึกถึงผู้เสียชีวิต

1.2.2 เพื่อให้เกิดความเข้าใจในการออกแบบที่วางทางสถาปัตยกรรมที่มีผลต่อสภาวะอารมณ์ความรู้สึกทางด้านกายภาพและความหมายเชิงนามธรรมของพื้นที่พิธีกรรมเกี่ยวกับความตายและพื้นที่สำหรับการระลึกถึงผู้เสียชีวิตอย่างลึกซึ้ง

1.2.3 เพื่อนำความรู้ในการออกแบบอาคารประเภทฌาปนสถานและสุสาน ที่มีการผสมผสานระหว่างนวัตกรรมและเทคโนโลยีที่กำลังพัฒนาขึ้น ไปใช้ในการแก้ไข้ปัญหาที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

1.2.4 เพื่อเพิ่มพูนความรู้ด้านงานระบบที่เกี่ยวข้องกับการจัดพิธีกรรมศพ และประยุกต์ให้เข้ากับสภาพแวดล้อม การใช้งาน รวมทั้งแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน

1.3 ประโยชน์ที่ได้จากการศึกษาโครงการ

1.3.1 ได้เรียนรู้ถึงความสัมพันธ์กับการใช้งานสถาปัตยกรรมที่เกี่ยวข้องกับการตาย ตั้งแต่การจัดการร่างผู้เสียชีวิต การทำพิธี การจัดเก็บในรูปแบบที่มีความหลากหลาย รวมไปถึงการระลึกถึงผู้เสียชีวิต

1.3.2 ได้เรียนรู้และเข้าใจในการออกแบบที่วางทางสถาปัตยกรรมที่มีผลต่อสภาวะอารมณ์ความรู้สึกทางด้านกายภาพและความหมายเชิงนามธรรมของพื้นที่พิธีกรรมเกี่ยวกับความตายและพื้นที่สำหรับการระลึกถึงผู้เสียชีวิต

1.3.3 ได้ศึกษาและทำการออกแบบอาคารประเภทฌาปนสถานและสุสาน ที่มีความผสมผสานระหว่างนวัตกรรมและเทคโนโลยี เพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน

1.3.4 ได้ศึกษางานระบบที่เกี่ยวข้องกับโครงการเพื่อประยุกต์กับสภาพแวดล้อมและการใช้งาน

1.4 ขอบเขตและวิธีการศึกษาโครงการ

โครงการมรณาวิถี ฌาปนสถานและสุสานร่วมสมัย – กรุงเทพฯ เป็นโครงการที่เป็นสถานที่ในการรองรับการเตรียมตัววางแผนก่อนเสียชีวิต การทำพิธี การจัดการร่างหลังเสียชีวิต และการจัดเก็บในรูปแบบต่างๆ โดยมีการให้บริการแก่ญาติผู้เสียชีวิต รวมถึงผู้ต้องการวางแผนก่อนเสียชีวิตในรูปแบบต่างๆ จึงได้กำหนดขอบเขตการศึกษาโครงการ โดยมุ่งเน้นศึกษาวิธีการศึกษา ดังนี้

1.4.1 การกำหนดขอบเขตด้านเนื้อหา

1.4.1.1 การศึกษาข้อมูลเบื้องต้นและลักษณะความเป็นไปได้ของโครงการ

- 1.) รวบรวมข้อมูลทางสถิติ และสถานการณ์การตายในปัจจุบันและอนาคต
- 2.) ศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับอัตราประชากรที่เกี่ยวข้องกับโครงการ
- 3.) ศึกษาข้อมูลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงการจัดรูปแบบพิธีกรรมศพในปัจจุบัน
- 4.) ศึกษาข้อมูลสำหรับแนวทางการจัดการร่างกายเมื่อเสียชีวิตของคนเมืองใน ปัจจุบันและการจัดการร่างโดยนวัตกรรม
- 5.) ศึกษารูปแบบการให้บริการรวมถึงธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับโครงการ ฌาปนสถานและสุสานทั้งในประเทศและต่างประเทศ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

1.4.1.2 การศึกษาและวิเคราะห์ถึงลักษณะพฤติกรรมของผู้ใช้โครงการ

- 1.) เก็บรวบรวมข้อมูล ความต้องการในการจัดพิธีกรรมที่เกี่ยวกับความตายของคนในปัจจุบัน
- 2.) วิเคราะห์ความต้องการและลักษณะกิจกรรมของผู้ที่ต้องการวางแผนการจัดพิธีกรรมก่อนเสียชีวิต
- 3.) วิเคราะห์ลักษณะการใช้งานและพฤติกรรมของผู้ใช้โครงการ
- 4.) ศึกษาลักษณะการจัดการและบริหารของผู้ให้บริการของโครงการ

1.4.1.3 การศึกษาและวิเคราะห์องค์ประกอบของโครงการ

- 1.) เก็บรวบรวมข้อมูลประโยชน์ใช้สอยของแต่ละองค์ประกอบในโครงการ
- 2.) วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบและลักษณะการใช้งาน
- 3.) ศึกษาขนาด พื้นที่ และการวางตำแหน่งที่เหมาะสมขององค์ประกอบ
- 4.) ศึกษาและวิเคราะห์องค์ประกอบที่ตอบสนองต่อผู้ใช้งานหลัก

1.4.1.4 การศึกษาแนวทางการออกแบบงานสถาปัตยกรรม

- 1.) วิเคราะห์การวางผังอาคารที่มีความสัมพันธ์ของสถาปนสถานและสุสาน
- 2.) ศึกษาและวิเคราะห์แนวทางในการออกแบบสถาปนสถานและสุสาน เพื่อ เป็นทางเลือกใหม่ ที่ผสมเทคโนโลยีและนวัตกรรม เพื่อแก้ไขปัญหาในปัจจุบัน
- 3.) วิเคราะห์แนวความคิดในการออกแบบสถาปัตยกรรม
- 4.) ศึกษา วิเคราะห์และสรุปผลอาคารตัวอย่างทั้งในและต่างประเทศ
- 5.) วิเคราะห์จำนวนและพฤติกรรมของผู้ใช้งานอาคารตัวอย่าง
- 6.) ศึกษาเทคโนโลยีการก่อสร้าง งานระบบที่เกี่ยวข้องกับโครงการ
- 7.) ศึกษาและวิเคราะห์ข้อกำหนด พระราชบัญญัติ และข้อกำหนดที่เกี่ยวข้อง กับการออกแบบเพื่อนำไปใช้ในการออกแบบงานสถาปัตยกรรม

1.4.1.5 การศึกษาข้อกำหนด พระราชบัญญัติ และข้อกำหนดที่เกี่ยวข้อง

- 1.) พระราชบัญญัติสุสานและฌาปนสถาน พ.ศ. 2528
- 2.) พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535
- 3.) พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2535
- 4.) ข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง สุสานและฌาปนสถาน พ.ศ. 2546
- 5.) กฎกระทรวงให้ใช้บังคับผังเมืองรวมกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2563

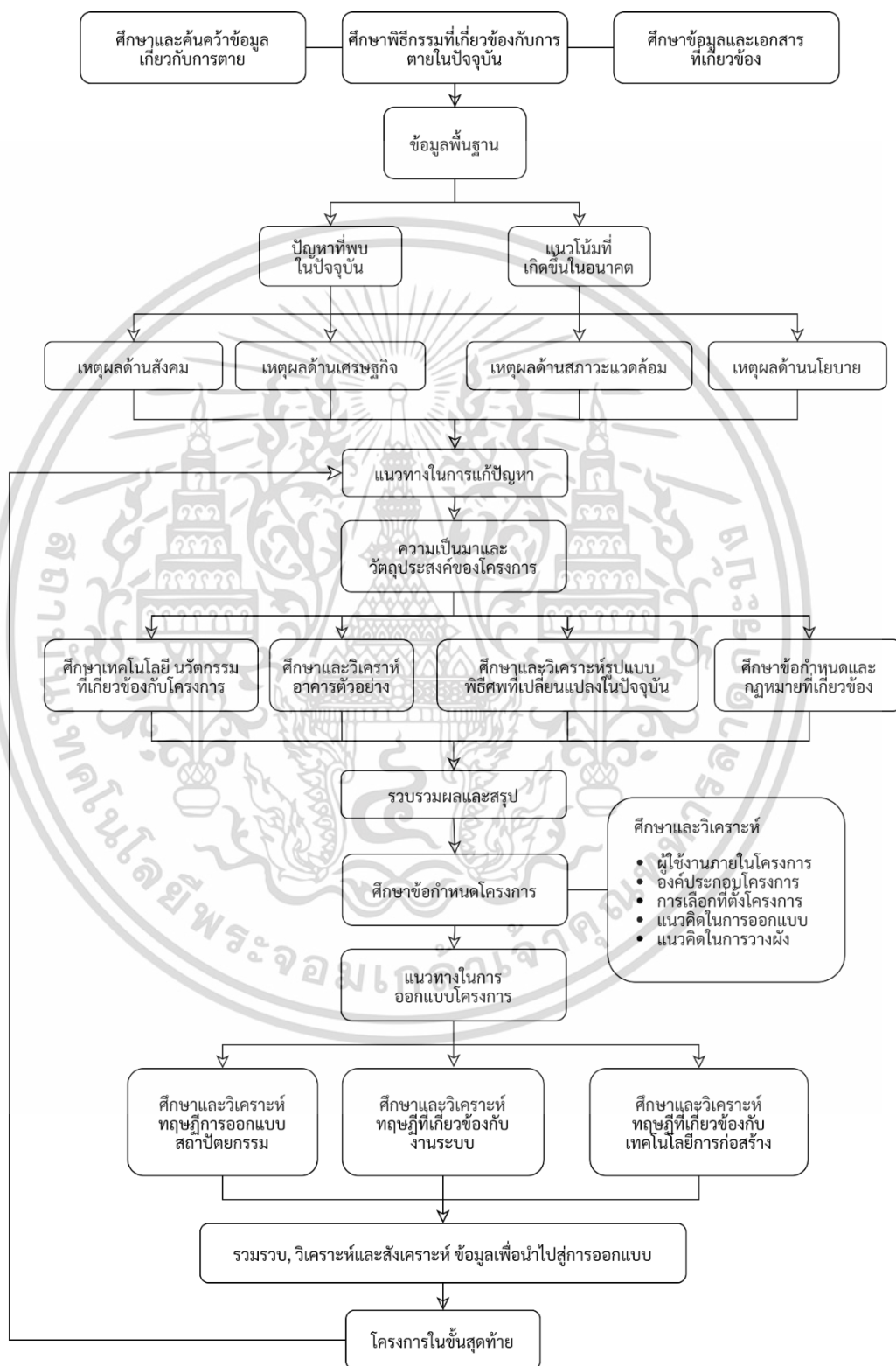
1.4.2 การกำหนดขอบเขตด้านพื้นที่

1.4.2.1 การศึกษาและวิเคราะห์ที่ตั้งของโครงการ

- 1.) สสำรวจและวิเคราะห์การเลือกที่ตั้งที่เหมาะสมกับโครงการ
- 2.) วิเคราะห์ข้อมูลและศึกษารายละเอียดทางกายภาพของที่ตั้ง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- 3.) วิเคราะห์การเข้าถึงที่ตั้งโครงการ และระบบสาธารณูปโภค
- 4.) เก็บข้อมูล รั้ววัด และบันทึกภาพบริบทโดยรอบของที่ตั้งโครงการ
- 5.) ศึกษาข้อกำหนดและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับที่ตั้งโครงการ

ภาพที่ 1.2 แผนผังแสดงขั้นตอนวิธีการศึกษาโครงการ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งาน **ที่มา :** ภูรินท์ สีโมรา, 2563 อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 2

การศึกษาข้อมูลพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับโครงการ

2.1 นิยามศัพท์และความหมายของโครงการ

2.1.1 ความหมายของสุสานและฌาปนสถาน

สุสาน หมายถึง สถานที่สำหรับฝังหรือเผาศพ (ราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554)

ฌาปนสถาน หมายถึง สถานที่เผาศพและปลงศพ, เมรุ (ราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554)

สุสานและฌาปนสถานสาธารณะ ตามพระราชบัญญัติได้ให้ความหมายไว้ว่า สถานที่ที่จัดไว้สำหรับเก็บ ฝัง หรือเผาศพ สำหรับประชาชนทั่วไป แต่ไม่รวมถึงสถานที่ที่ใช้สำหรับเก็บศพชั่วคราวในสถานพยาบาลตามกฎหมายว่าด้วยสถานพยาบาล (พระราชบัญญัติ สุสานและฌาปนสถาน พ.ศ. 2528 มาตรา 4)

2.1.2 ความหมายของชีวิตและความตาย

ความหมายและความรู้ที่เกี่ยวข้องกับพิธีศพในสังคมมนุษย์จะต้องศึกษาเรื่ององค์ประกอบสองด้านของสิ่งที่เห็นเป็นอยู่ กับ สิ่งที่ไม่เห็นเป็นอยู่ (Being and Not Being) หรือ ชีวิต กับ ความตาย

ชีวิตและความตายเป็นสิ่งที่เกี่ยวเนื่องกัน การที่จะทำความเข้าใจเรื่องความตายนั้นจะต้องเข้าใจเรื่องของการมีชีวิตหรือความหมายของชีวิตก่อน ความเข้าใจเกี่ยวกับการมีชีวิตนั้นจะนำมาสู่การทำความเข้าใจมุมมองและความคิดที่เกี่ยวข้องกับความตายได้ชัดเจนยิ่งขึ้น

2.1.2.1 ความหมายของ “ชีวิต”

“ชีวิต” ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2525) ได้ให้ความหมาย “ชีวิต” ว่า อยู่ หรือ เป็นอยู่ นอกจากนี้ชีวิตยังหมายถึง ความเป็นไป การดำเนิน เคลื่อนไหว สด ตรงกันข้ามกับ คำว่าหยุด นิ่ง ไม่เคลื่อนไหว เทียบเท่า ตาย โดยสรุปแล้วชีวิต คือความเป็นอยู่

2.1.2.2 ความหมายของ “ตาย” “ความตาย” หรือ “มรณา”

“ตาย” ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2525) ได้ให้ความหมายไว้ว่า “การสิ้นใจ การสิ้นชีวิต การไม่เห็นอยู่ต่อไป การเคลื่อนไหวไม่ได้”

“ตาย” ในทางการแพทย์ การตายของร่างกายคือการหยุดทำหน้าที่ของอวัยวะเพื่อการดำรงชีวิตเช่น การเต้นของหัวใจ คือการที่หัวใจหยุดเต้นจริง ๆ ทดสอบโดยใช้เครื่องตรวจคลื่นหัวใจ ความตายของสมองคือ การไม่สามารถรับรู้และตอบสนองต่อการกระตุ้นตรวจสอบได้ทางร่างกายก่อนลงความเห็นว่าบุคคลนั้นถึงแก่ความตาย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

“ความตาย” หรือ การเสียชีวิต คือการสิ้นสุดการทำหน้าที่ทางชีวภาพอันคงไว้ซึ่งสิ่งมีชีวิต ปรากฏการณ์สามัญที่นำมาซึ่งความตาย ได้แก่ โรคร้าย อุบัติเหตุกรรม (การฆ่าตัวตาย) ฆาตกรรม และอุบัติเหตุ หรือการบาดเจ็บภายในร่างกาย ร่างกายหรือศพของสิ่งมีชีวิตจะเริ่มเน่าสลายไม่นานหลังเสียชีวิต ความตายถือว่าเป็นโอกาสที่เศร้าหรือไม่น่ายินดีโอกาสหนึ่ง สาเหตุมาจากความผูกพันหรือความรักที่มีต่อบุคคลผู้เสียชีวิตนั้น หรือการกลัวความตาย โรคกลัวศพ ความกังวลใจ ความเศร้าโศก ความเจ็บปวดทางจิต ภาวะซึมเศร้า ความเห็นอกเห็นใจ ความสงสาร หรือความโดดเดี่ยว

ทัศนะคติและความคิดเห็นเกี่ยวกับความตาย

โสเครตีส (470-399 B.C) กล่าวว่า ไม่มีปัจเจกบุคคลที่ดำรงชีวิตอยู่คนใดสามารถที่จะรู้เกี่ยวกับความตาย (No living Individual could know death) โดยมีคำอธิบายว่า ความตายเป็นทั้ง การนอนหลับที่ไร้ความฝัน (Dreamless Sleep) หรือการเดินทางของจิตวิญญาณไปยังโลกอื่น (Dale V. Hardt, 1946) หรือเป็นการแช่แข็ง (Freezing) และการแยกของจิตวิญญาณออกจากร่างกาย ความตายคือกระบวนการปลดปล่อยจิตวิญญาณที่เสรี จากความรู้สึกเหล่านี้และนำไปสู่ความสามารถที่จะค้นพบความจริง

เพลโต มีแนวคิดเกี่ยวกับความตายว่า เป็นการปลดปล่อยจิตวิญญาณ (Soul) ออกจากร่างกาย จิตวิญญาณไม่มีวันที่จะถูกทำลายและเป็นสิ่งที่เป็นอมตะ (Immortality) ดังนั้นอาจกล่าวได้ว่า ร่างกายมีการตาย ในขณะที่จิตวิญญาณ (Soul) เป็นสิ่งที่นิรันดร์ ซึ่งปราศจากความกลัว (Fear) ความรู้สึกเจ็บปวด (Passion) และความชั่วร้ายที่ดำรงอยู่ของมนุษย์

มาร์ติน ไฮเดกเกอร์ (Martin Heidegger) มีแนวคิดว่า ภาวะใกล้ตายไม่ใช่เพียงเหตุการณ์หนึ่ง ๆ ทว่ามันเป็นปรากฏการณ์เพื่อให้เราเข้าใจการดำรงอยู่ และความตายไม่ใช่เหตุการณ์ที่ซึ่งเป็นความสิ้นสุดของชีวิต (Ends Life) แต่มันคือส่วนหนึ่งของชีวิต (Part of Life) รวมทั้งความตายไม่ใช่สิ่งที่ยังอยู่ในอนาคต (Future) แต่เป็นอยู่กับมนุษย์ที่นี่และตอนนี้ในปัจจุบัน (Being Toward Death)

ปราณี วงษ์เทศ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับความตายว่า ความตายมิใช่เพียงจุดสิ้นสุดของชีวิตโดยสมบูรณ์เท่านั้น แต่ยังเป็นคือการเปลี่ยนสภาพจากโลกที่อาศัยอยู่หรือจากสิ่งที่มีชีวิตอยู่ ไปสู่อีกโลกหนึ่งหรืออีกสภาวะหนึ่ง

2.1.2.3 สรุปความหมายของชีวิตและความตาย

ชีวิตและความตายเป็นสิ่งที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวเนื่องกันตลอดการมีชีวิตหนึ่งของการเป็นมนุษย์ที่เป็นไปตามกฎของธรรมชาติ ซึ่งเป็นการเปลี่ยนแปลงตลอดช่วงการมีชีวิต จากสภาวะอย่างหนึ่งไปสู่สภาวะอีกอย่างหนึ่งซึ่งมีความหมายตรงกันข้าม ทั้งในด้านตัวตนทางสังคม รูปลักษณ์ หรือสรีระร่างกายและรูปลักษณ์

จึงพอสรุปได้ว่า ชีวิตหมายถึงการมีตัวตนที่ปรากฏในสังคมประกอบด้วยอวัยวะส่วนต่างๆของร่างกายซึ่งมีการเปลี่ยนรูปและเปลี่ยนแปลงได้ตามเวลา ความตาย หมายถึงกระบวนการของการเปลี่ยนแปลงจากการมีชีวิตอยู่ไปสู่การสูญหรือสลายหายไปเป็นการปรับเปลี่ยนจากการดำรง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

อยู่หรือมองเห็นรูปร่างกายภาพสู่การสูญสลายไปไม่ปรากฏรูปของการมีชีวิตหรือร่างกายที่สมบูรณ์ และค่อย ๆ สลายกลับคืนสู่ความเป็นธรรมชาติ

2.1.3 ความหมายของ “การระลึกถึง” (Remembrance)

การระลึก มีความหมายว่า สิ่งย้ำเตือนให้คิดคำนึงถึง, เครื่องเตือนความทรงจำ ตาม พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554

2.1.4 ความหมายของ “การเรียนรู้เกี่ยวกับความตาย”

หมายถึง การศึกษาแสวงหาความรู้เกี่ยวกับความตาย การวางแผนการดำเนินชีวิต การวางแผนเรื่องการตาย การจัดพิธีศพ การประเมินความรู้สึกว่าสิ่งใดที่จะช่วยให้สามารถยอมรับความตายของตนได้ เพื่อให้บุคคลลดความวิตกกังวลเรื่องความตาย และมีการปฏิบัติตามแผนที่ตนเองวางไว้เพื่อการตายดี

2.1.5 ความหมายของ “การจัดการวาระสุดท้ายของชีวิต”

หมายถึง การเตรียมตัวก่อนตาย ที่มีการวางแผนหรือดำเนินการไว้ล่วงหน้าเกี่ยวกับ สถานการณ์ในภาวะใกล้ตาย และการตาย อย่างมีร่องรอย หลักฐานหรือลายลักษณ์อักษรที่แสดงถึงการเตรียมตัว ซึ่งครอบคลุมทั้งครอบคลุมด้านร่างกาย จิตใจ และสังคม ซึ่งมีการเตรียมตัวที่ครอบคลุม ดังนี้

- 1.) ด้านร่างกาย โดยเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจความต้องการครั้งสุดท้ายของชีวิต (Living will) การเลือกวิธีการรักษาทางการแพทย์ การเลือกสถานที่สำหรับพักรักษาตัวเมื่ออยู่ในภาวะใกล้ตาย การเลือกสถานที่ตาย การบริจาคอวัยวะ การวางแผนเกี่ยวกับการจัดการงานศพ
- 2.) ด้านจิตใจ โดยเกี่ยวข้องกับการยอมรับความตาย การวางแผนจัดการเกี่ยวกับชีวิตตนเองในเวลาที่เหลือและปฏิบัติตามสิ่งที่ตนศรัทธา ตามความเชื่อ และเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวทางจิตใจ
- 3.) ด้านสังคม โดยเกี่ยวข้องกับการสนทนากับปัญหาสุขภาพของตนและความตายกับสมาชิกในครอบครัว ญาติ การปรับความเข้าใจ การขอโทษกรรม การจัดการธุรกิจที่ค้างค้าง การจัดการด้านการเงิน การทำพินัยกรรม ประกันชีวิต การจัดการงานศพตน

2.1.6 ความหมายของโครงการ

มรณาวินิ หรือ มรณา-วินิ มีความหมายว่า วิธีแห่งเส้นทางในวาระท้ายของชีวิต คือความตาย ซึ่งวิถีของความตายประกอบไปด้วย ช่วงก่อนตาย - ตาย - หลังตาย

ดังนั้นความหมายของ **โครงการมรณาวินิ ฌาปนสถานและสุสานร่วมสมัย** จึงหมายถึง งานสถาปัตยกรรมที่ถูกออกแบบมาเพื่อเกื้อหนุนและรองรับวิถีสุดท้ายของชีวิตรวมถึงหลังเสียชีวิต ในการเตรียมตัวและวางแผนสู่การตายดี มีการสร้างสภาพแวดล้อมที่รองรับการจัดการร่างหลังเสียชีวิตที่เอื้อต่อการจากลา และรองรับการจัดเก็บอัฐิหรือความทรงจำของผู้ล่วงลับในช่วงหลังเสียชีวิต เพื่อเป็นการสร้างทางเลือกสู่วิถีแห่งการตายดีในสังคมร่วมสมัยแห่งนี้

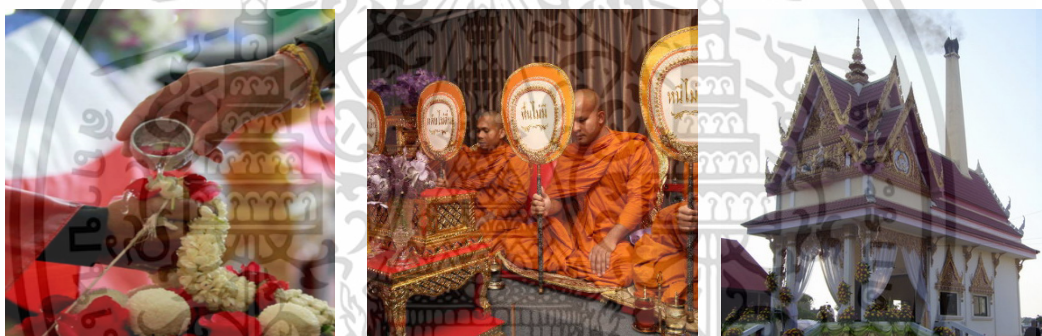
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.2 ข้อมูลเกี่ยวกับพิธีกรรมและแนวคิดเกี่ยวกับความตายทางศาสนา

2.2.1 พิธีกรรมและขั้นตอนในการจัดร่างทางศาสนา

แนวคิดทางศาสนามีอิทธิพลต่อความคิดและความเชื่อของคนทั่วไปในสังคมอยู่ไม่น้อย ศาสนาทุกศาสนาต่างเสนอแง่มุมคำสอนที่มีผลต่อการดำเนินชีวิตของคนในสังคมตั้งแต่เกิดจนตาย โดยแต่ละศาสนาต่างมีแนวคิดและวิถีปฏิบัติที่แตกต่างกันไปตามความเชื่อและความศรัทธา ซึ่งจะเชื่อมโยงไปสู่วิถีการดำรงชีวิตในช่วงภาวะก่อนตายของบุคคลและวิธีการปฏิบัติต่อความตายของคนในสังคม ซึ่งในสังคมไทยศาสนาที่มีอิทธิพลต่อคนส่วนใหญ่ในสังคมก็คือ ศาสนาพุทธ ศาสนาคริสต์ และศาสนาอิสลาม การศึกษาถึงการให้ความหมายและความเข้าใจในเรื่องความตายของทั้ง 3 ศาสนาจึงเป็นเรื่องที่การศึกษาที่เกี่ยวข้องกับบุคคลและสังคมและเป็นสิ่งสำคัญในการทำความเข้าใจและอธิบายเรื่องราวที่เกิดขึ้นภายใต้ประสบการณ์ความตายของคนในสังคมไทยในอดีตจนถึงปัจจุบัน

2.2.1.1 พิธีกรรมเกี่ยวกับความตายและการจัดการงานศพในพุทธศาสนา

ภาพที่ 2.1 พิธีการรดน้ำศพ (ซ้าย) การสวดอภิธรรมศพ (กลาง) การฌาปนกิจ (ขวา)

ที่มา : <https://www.silpa-mag.com/> สืบค้นวันที่ 21 กันยายน 2563

พิธีกรรมการจัดการงานศพของคนไทยส่วนใหญ่ในปัจจุบันจัดขึ้นตามความเชื่อดั้งเดิม คือ ความเชื่อในอำนาจลี้ลับของผีสงเทวดา ผสมผสานกับความเชื่อในพุทธศาสนา โดยพิธีกรรมจะมีรูปแบบที่แตกต่างกันไปตามวัฒนธรรมและสภาพท้องถิ่น ซึ่งพิธีสำคัญที่กระทำในทุกภาคของประเทศ คือ การสวดพระอภิธรรมศพ โดยจะนิมนต์พระสงฆ์อย่างน้อย 4 รูปมาสวดพระอภิธรรมในเวลา กลางคืน ก่อนที่จะสวดพระอภิธรรม เจ้าภาพจะทำการจัดรูปเทียนบูชาพระรัตนตรัยและเคาะโลงเพื่อ บอกให้ผู้ตายรับศีล โดยจุดประสงค์ของการสวดพระอภิธรรม คือ การบรรเทาความโศกเศร้าและสอน ให้ผู้ที่ยังมีชีวิตอยู่ได้พิจารณาความไม่เที่ยงของสังขารและเจริณมรณสติ ซึ่งนิยมสวดเป็นเวลา 3 คืน หรือ 7 คืนตามความเหมาะสม จนกว่าจะถึงวันฌาปนกิจศพ หรืออาจเก็บศพไว้ระยะหนึ่งพร้อมกับจัด ให้มีการทำบุญ 7 วัน 50 วันหรือ 100 วันให้กับผู้ตาย จากนั้นจึงเป็นขั้นตอนของการฌาปนกิจศพ ตามด้วยการเก็บอัฐิ (เสฐียรโกเศศ, 2539, ราตรี ปิ่นแก้ว และมธุรส ศิริสถิตย์กุล, 2550)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

นอกเหนือจากสวดพระอภิธรรมศพ หลายพื้นที่ของประเทศไทย เช่น ชุมชนในภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือยังนิยมจัดพิธีสวดพระมาลัย โดยจัดให้มีการสวดอ่านวรรณกรรมเรื่องพระมาลัยควบคู่กับการทำบุญพระเวสหรือการเทศน์มหาชาติ เพื่อให้ผู้ที่ยังมีชีวิตอยู่ได้ตระหนักถึงบาปบุญคุณโทษและบรรเทาความโศกเศร้า อีกทั้งยังเชื่อว่าการสวดพระมาลัยจะช่วยวิญญาณของผู้ตายไม่ตกนรก ได้ขึ้นสวรรค์ และผู้สวดจะได้านิสงส์บุญมากจากการสวดด้วยจิตอันเป็นกุศล (ราตรี ปิ่นแก้ว และ มธุรส ศิริสถิตย์กุล, 2550)

2.2.1.2 พิธีกรรมเกี่ยวกับความตายและการจัดการงานศพในคริสต์ศาสนา

ภาพที่ 2.2 การคารวะและพรมน้ำแก่ศพ (ซ้าย) การสวดอธิษฐานและภาวนา (กลาง) การเคลื่อนย้ายศพ (ขวา)
ที่มา : <https://www.sarakadee.com/2019/06/25/plongsop/> สืบค้นวันที่ 21 กันยายน 2563

คริสต์ศาสนานิกายคาทอลิกได้กำหนดแนวทางปฏิบัติต่อผู้ป่วยที่ใกล้เสียชีวิตแก่บาทหลวงไว้ 3 ประการ ดังต่อไปนี้ (บรรจง สันติสุขนิรันดร์, 2547)

- 1.) โปรดอภัยบาปในนามของพระเจ้า เนื่องจากศีลอภัยบาปถือเป็นการอภัยบาปจากการสำนึกความผิดที่ได้กระทำลงไปในอดีต เพื่อให้ผู้ป่วยมีจิตใจที่สงบและวางใจในพระเมตตาของพระเจ้า
- 2.) ให้กำลังใจและใจ โดยการอ่านคัมภีร์ที่เกี่ยวกับเรื่องความตายให้ผู้ป่วยฟังและให้เกิดสติอยู่ตลอดเวลา
- 3.) ให้ศีลศักดิ์สิทธิ์แห่งพระกายของพระเจ้า เพื่อให้กำลังใจและวิญญาณ และศีลเจิมคนไข้ เพื่อเป็นการรับพรก่อนที่จะเปลี่ยนผ่านเข้าสู่ชีวิตใหม่โดยบาทหลวงจะเสกน้ำมันมะกอกเจิมผู้ป่วย 3 จุด คือ ศีรษะ เพื่อรักษาความสงบและมือทั้ง 2 ข้าง เพื่อให้รับพลังกลับคืน

เมื่อมีการตายเกิดขึ้น พิธีกรรมการจัดการงานศพของผู้นับถือคริสต์ศาสนาเริ่มต้นจากญาติของผู้ตายจะทำการเชิญบาทหลวงมาประกอบพิธีเชิญศพด้วยการสวดภาวนาอุทิศให้ผู้ตายและประพรมน้ำเสก เมื่อการสวดภาวนาจบลงจะเข้าสู่ขั้นตอนการจัดขบวนแห่ศพเพื่อเคลื่อนย้ายไปทำพิธียังโบสถ์ โดยระหว่างการเคลื่อนย้ายศพจะมีการสวดสวดดีแก่ผู้ตายด้วยการวิงวอนพระผู้เป็นเจ้าของโปรดทรงรับวิญญาณของผู้ตายเข้าสู่สวรรค์ของพระองค์ เมื่อถึงโบสถ์ บาทหลวงจะเริ่มประกอบพิธีเชิญศพเข้าสู่โบสถ์และทำการจัดตั้งศพ โดยจัดวางหีบศพให้ศีรษะของผู้ตายหันไปทางประตูโบสถ์ พร้อมกับจัดวางรูปไม้กางเขน เทียน 1 คู่ และแจกันดอกไม้ไว้ทางศีรษะของผู้ตาย ส่วนเท้าหันเข้าหาแท่นทำพิธี (มธุรส ศิริสถิตย์กุล, 2550)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

อนึ่ง ชาวคริสต์ในประเทศไทยนิยมตั้งศพที่โบสถ์เป็นเวลา 3 วัน 5 วัน หรือ 7 วัน ตามความเหมาะสม โดยมักกำหนดให้เริ่มสวดอธิษฐานในเวลา 19.00 น. ใช้เวลาประมาณ 30 นาทีต่อวัน (เอมอชมา วัฒนบูรานนท์, 2554, น.32) ก่อนเริ่มพิธีในโบสถ์สำหรับการเคลื่อนย้ายศพไปยังสุสาน ผู้เข้าร่วมงานจะได้รับแจกดอกไม้และห่อดินเพื่อนำไปวางในหลุมศพของผู้ตาย โดยพิธีในโบสถ์จะเป็นลักษณะของการเข้าคารวะศพและประพรมน้ำเสกแก่ศพ ซึ่งอาจมีการประกอบพิธีมิสซาหน้าโบสถ์ตามความต้องการของผู้ตายหรือญาติแล้วแต่กรณี เมื่อพิธีในโบสถ์สิ้นสุดลงจึงทำการจัดขบวนแห่ศพไปยังสุสาน โดยบาทหลวงจะประกอบพิธีเสกหลุมด้วยการสวดภาวนา ประพรมน้ำเสกและถวายภาวนาที่หลุมศพก่อนที่จะบรรจุหีบศพลงในหลุม เมื่อหีบศพถูกบรรจุในหลุมเป็นที่เรียบร้อยแล้ว บาทหลวงจะสวดอุทิศแก่ผู้ตายและหย่อนห่อดินกับดอกไม้ลงในหลุมศพ จากนั้นญาติและผู้เข้าร่วมจึงทำการหย่อนห่อดินและดอกไม้จนครบทุกคนจึงทำการปิดหลุมศพเป็นอันเสร็จสิ้นพิธีศพ หลังจากนั้นครอบครัวของผู้เสียชีวิตอาจมีการจัดพิธีนมัสการพระเจ้าเป็นเจ้าและระลึกถึงผู้ตายขึ้นกับความสะดวกและความเหมาะสมของระยะเวลาอีกครั้งหนึ่ง (มธุรส ศิริสถิตย์กุล, 2550)

ทั้งนี้ พิธีกรรมการจัดการงานศพของชาวคริสต์ในสังคมไทยอาจมีรูปแบบที่แตกต่างกันไปตามวัฒนธรรมของแต่ละท้องถิ่นและเชื้อชาติของตน เช่น ชาวไทยเชื้อสายจีนที่นับถือคริสต์ศาสนาในบางชุมชนจะมีการไว้ทุกข์ให้ผู้ตายเป็นเวลา 100 วัน เป็นต้น (รุ่งนภา พรหมณวงศ์, 2544)

2.2.1.3 พิธีกรรมเกี่ยวกับความตายและการจัดการงานศพในศาสนาอิสลาม

พิธีกรรมการจัดการงานศพของผู้นับถือศาสนาอิสลามถือเป็นภารกิจของส่วนรวม กล่าวคือ เมื่อมีการตายเกิดขึ้น ญาติของผู้ตายต้องรีบแจ้งข่าวแก่โต๊ะอิหม่าม เมื่อโต๊ะอิหม่ามรับทราบก็จะทำการตีกลอง 3 ครั้ง เพื่อส่งสัญญาณให้ผู้คนในชุมชนรับรู้ว่ามี การตายเกิดขึ้น ฝ่ายผู้ชายจะรีบไปยังมัสยิดเพื่อรับทราบว่ามีผู้ตายคือใครและเดินทางไปยังบ้านของผู้ตายเพื่อช่วยเหลือเกี่ยวกับการทำศพ ในขณะที่ฝ่ายผู้หญิงจะเตรียมอาหารมาเพื่อครอบครัวผู้ตายเป็นระยะเวลา 3 วันของความโศกเศร้า โดยยังไม่ให้ญาติของผู้ตายต้องทำอาหารเพื่อเลี้ยงแขกผู้ร่วมงาน (วรัญญา เพ็ชรคง, 2550)

ศาสนาอิสลามมีการจัดแบ่งศพออกเป็น 4 ประเภท คือ 1) ศพที่ตายเพราะการต่อสู้ทางศาสนา (ซาเอด) ถือเป็นศพที่ตายดีที่สุด โดยห้ามทำการอาบน้ำศพและละหมาด ให้นำศพไปฝังได้เลย 2) ศพที่ตายปกติ 3) ศพทารกที่แท้งก่อนกำหนด และ 4) ศพที่ตายอย่างกะทันหัน เช่น ตายเพราะอุบัติเหตุหรือถูกฆ่า ซึ่งศพในลำดับที่ 2 - 4 มีขั้นตอนปฏิบัติ 4 ขั้น ดังนี้ (วรัญญา เพ็ชรคง, 2550)

1.) การอาบน้ำศพ จะกระทำในสถานที่มิดชิด ถ้าผู้ตายเป็นผู้ชายก็ให้ผู้ชายทำการอาบน้ำ ถ้าผู้ตายเป็นผู้หญิงก็ให้ผู้หญิงทำการอาบน้ำ ซึ่งกระทำด้วยความสะอาดทั้งภายนอกและภายในร่างกาย ควบคู่กับการอาบน้ำละหมาด เมื่ออาบน้ำเสร็จให้เช็ดศพของผู้ตายด้วยสำลีหรือผ้าสะอาดจนแห้งสนิท

2.) การห่อศพ โดยยกศพไปวางบนผืนผ้าขาวสำหรับใช้ห่อศพ มีด้วยกัน 3 ผืนซ้อนกัน ผืนบนนิยมโรยด้วยผงไม้จันทร์ เมื่อบรรจุศพลงในผืนผ้าขาวแล้วให้จัดศพอยู่ในท่าละหมาด ใช้สำลีอุดเหนือ และวางตามอวัยวะบางส่วนของผู้ตาย เช่น อุดช่องคลอด วางในซอกมือที่ทับกัน และบน โดยก่อนจะปิดหน้าศพ ญาติจะดูหน้าเป็นครั้งสุดท้าย แต่ห้ามมีการหลั่งน้ำตา เพราะถือว่าเป็นการสร้างมลทิน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาติให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ให้แก่ศพ จากนั้นจึงห่อศพด้วยผืนผ้าขาวที่วางศพทีละผืน เริ่มตั้งแต่ผืนบน กลางและผืนล่าง แต่ละผืน จะรวบชายผ้าส่วนหัวและส่วนปลายเท้าศพผูกมัดรวมกัน จากนั้นจึงยกศพวางบนแคร่วางศพและใช้ผ้าคลุมศพให้มิดชิดตั้งแต่ศีรษะจรดปลายเท้า ส่วนการวางศพนั้น ศพผู้ชายให้หันศีรษะไปทางทิศใต้ ในขณะที่ศพของผู้หญิงให้หันศีรษะไปทางทิศเหนือ

3.) การละหมาดศพ โดยอิหม่ามเป็นผู้นำยืนโดดเด่นอยู่กลางหน้าแถว และทำการสวดขออวยพรจากอัลลอฮ์ (ดัวร์) ซึ่งบทดัวร์จะแตกต่างกันไปตามสถานะของผู้ตาย คือ ผู้ชาย ผู้หญิง เด็กชาย และเด็กหญิง เมื่อกล่าวสลามเสร็จ สัปเหร่อ (วายิบ) จะนำไปผู้ตายไปฝังที่สุสาน (กุโบร์)

4.) การฝังศพ เมื่อศพไปถึงที่ฝัง ก็วางแคร่ศพลงข้าง ๆ ปากหลุม ซึ่งขุดเตรียมไว้ก่อนแล้ว เปลื้องผ้าคลุมศพออก วางศพให้นอนหงายตะแคงขวา หันหน้าไปทางทิศตะวันตก (กิบลัต) ทางนครเมกกะและใช้ดินที่บีบปั้นเป็นก้อนหนุนศีรษะและหนุนหลังไว้เป็นระยะเพื่อป้องกันศพล้ม จากนั้นช่วยกันกลบหลุมแล้วจึงทำเครื่องหมาย (ตานอ) โดยใช้กิ่งไม้ ต้นไม้ หลักไม้ หรือ ก้อนหิน ไว้เหนือหลุมศพทั้งสองด้านคือ ด้านหัวศพและด้านปลายเท้าศพ เมื่อกลบบหลุมและทำเครื่องหมายเสร็จแล้ว จะมีโต๊ะล้อมบายืนตรงหลุมที่กลบ เพื่อเตือนผู้ตายให้ระลึกถึงการปฏิบัติตนตามศาสนบัญญัติ ในตอนนี้ผู้เข้าร่วมพิธีจะทยอยกันกลับ ในบางพื้นที่ญาติจะว่าจ้างผู้เฝ้าสุสานให้อ่านกุรอานที่หลุมศพ โดยกำหนดระยะเวลาอ่าน 40 วัน ตามแต่ศรัทธาและความเชื่อของแต่ละกลุ่มมุสลิม

พิธีกรรมเกี่ยวกับความตายและการจัดการงานศพในศาสนาอิสลามอาจมีการเปลี่ยนแปลงและตัดทอนขั้นตอนในบางบางพื้นที่ แต่ส่วนใหญ่ก็ยังคงถือปฏิบัติตามหลักการเดิม

2.2.1.4 สรุปข้อมูลพิธีกรรมและขั้นตอนในการจัดร่างทางศาสนา

พิธีกรรมเกี่ยวกับความตายและการจัดการงานศพศรัทธาความเชื่อหลักทางพุทธศาสนา คริสต์ศาสนาและศาสนาอิสลาม รวมถึงแบบแผนความเชื่อที่สืบทอดจากวัฒนธรรมจีนในสังคมไทยมีจุดร่วมกัน คือ การสวดอุทิศกุศลหรือการสวดขอพรให้แก่ผู้ตาย ซึ่งถือเป็นการส่งดวงวิญญาณของผู้ตายสู่สุคติภูมิและยังเป็นประโยชน์ในการบรรเทาความโศกเศร้าของผู้สูญเสีย โดยพิธีกรรมเกี่ยวกับความตายและการจัดการงานศพในพุทธศาสนามักนิยมจัดให้มีการสวดพระอภิธรรมศพในเวลากลางคืนเพื่อบรรเทาความโศกเศร้าและสอนให้ผู้ที่ยังมีชีวิตอยู่ได้พิจารณาความไม่เที่ยงของสังขาร พิธีกรรมเกี่ยวกับความตายและการจัดการงานศพในคริสต์ศาสนาจะมีการสวดสวดดีแก่ผู้ตายระหว่างการเคลื่อนย้ายศพไปยังสุสาน ส่วนพิธีกรรมเกี่ยวกับความตายและการจัดการงานศพในศาสนาอิสลามได้กระทำตามลำดับขั้นตอน คือ การอาบน้ำศพ การห่อศพ การละหมาดศพโดยทำการสวดขออวยพร และการฝังศพ ในขณะที่ กลุ่มคนไทยเชื้อสายจีนจะจัดพิธีรดน้ำศพซึ่งถือเป็นการทำบุญกุศลครั้งใหญ่ให้แก่ผู้ล่วงลับและเป็นการผ่อนบาปให้แก่ผู้ตาย เพื่อจะได้ให้ผู้ล่วงลับไปเกิดในดินแดนสุขาวดีของอภิมิตาภพุทธเจ้านอกจากนี้ พิธีกรรมเกี่ยวกับความตายและการจัดการงานศพ ที่ควรเรียนรู้และนำไปปฏิบัติอย่างเหมาะสม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 2.1 ตารางสรุปข้อมูลพิธีกรรมและขั้นตอนในการจัดร่างทางศาสนา

กระบวนการ	เมื่อสิ้นลมหายใจ		พิธีกรรมเมื่อเสียชีวิต		หลังพิธีกรรม	
พื้นที่	พื้นที่เตรียมการ และประกอบพิธี (Ritual Space)		พื้นที่ฌาปนสถาน (Crematorium)		พื้นที่เก็บอัฐิและการระลึกถึง (Columbarium & Remembrance)	
ศาสนา	ลำดับ	ขั้นตอน	ลำดับ	ขั้นตอน	ลำดับ	ขั้นตอน
ศาสนาพุทธ	1	การรดน้ำศพ	1	การเคลื่อนศพ	1	เก็บอัฐิหรือเก็บกระดูก
	2	การสวดอภิธรรม	2	การตั้งศพ	2	พิธีบังสุกุล การแปรรูปอัฐิ
	3	การสวดบำเพ็ญกุศล	3	การสวดอภิธรรมและเทศนา	3	การวางดอกไม้และพรมน้ำอบ จุดธูป
	4	พิธีกงเต๊ก (บางกรณี)	4	การประชุมเพลิง	4	การทำบุญอัฐิ
	5	การจัดเลี้ยงแขก	5	การเตรียมการจัดเก็บอัฐิ		
ระยะเวลา	1,3,5,7,50-100 วัน		~ 10 ชั่วโมง (9.00-19.00)		3-6 ชั่วโมง (9.00-12.00)	
ศาสนาคริสต์	1	การคารวะและพรมน้ำแก่ศพ	1	การสวดอริษฐาน	1	พิธีนมัสการพระเจ้าและระลึกถึงผู้ตาย
	2	การกล่าวคำไว้อาลัย	2	การคารวะและพรมน้ำแก่ศพ	2	การวางดอกไม้ จุดเทียน รำลึก
	3	การสวดอริษฐานและภาวนา	3	การนำร่างผู้เสียชีวิตลงโลงศพ	3	การประกอบพิธีมิสซา (บางกรณี)
	4	การจัดเลี้ยงแขก	4	การฌาปนกิจ	4	พิธีเสกหลุมด้วยการสวดภาวนา
	5	พิธีเชิญศพเข้าสู่โบสถ์	5	การเตรียมการจัดเก็บอัฐิ	5	การสวดอุทิศแก่ผู้ตาย
ระยะเวลา	1,3 วัน		3 ชั่วโมง (9.00-12.00)		3-6 ชั่วโมง (9.00-12.00)	
ศาสนาอิสลาม	1	การอาบน้ำศพ	การฌาปนกิจ (ทางเลือก)		1	การฝังศพ
	2	การห่อศพ			2	พิธีเยี่ยมสุสาน
	3	การละหมาดศพ			3	พิธีทำบุญหลังจากฝังศพ
ระยะเวลา	ภายใน 24 ชั่วโมง					

ที่มา : ภูรินทร์ สีโมรา, 2563

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.2.2 แนวคิดเกี่ยวกับความตายในมุมมองทางศาสนา

2.2.2.1 แนวคิดเกี่ยวกับความตายในมุมมองทางพุทธศาสนา

คนไทยส่วนใหญ่ที่นับถือศาสนาพุทธมีคติความเชื่อเรื่องการเวียนว่ายตายเกิดคำสอนในพุทธศาสนากล่าวว่ามนุษย์ประกอบด้วย 2 ส่วนคือ รูป (ร่างกาย) และจิต ร่างกายอาจแตกดับไปตามอายุขัยแต่จิตยังคงวนเวียนไปตามผลกรรมที่ได้กระทำยามมีชีวิตหากต้องการให้จิตหลุดพ้นจากวัฏจักรอันเป็นทุกข์ไม่สิ้นสุดต้องประกอบกรรมดีละเว้นจากการทำบาปทั้งปวงและมุ่งฝึกพัฒนาจิตละกิเลสซึ่งเป็นเครื่องผูกมัดเหนี่ยวรั้งใจทั้งปวงเพื่อเข้าสู่นิพพาน

ความเชื่อเรื่องความตายของศาสนาพุทธเชื่อว่าเมื่อตายไปแล้วต้องมีโลกหน้าที่ให้เดินทางต่อไปเพราะฉะนั้นครอบครัวยุติและญาติจะทำบุญอุทิศส่วนกุศลต่าง ๆ ให้ผู้ตายโดยเชื่อว่าผู้ตายจะได้ไปสู่สุคติภูมิหรืออาจไปเกิดในที่ดี ๆ ไปสวรรค์แทนที่ จะไปเกิดในนรกหรือเกิดเป็นสัตว์เดียรัจฉาน (จุลภัสสร พนมวัน ณ อยุธยา, 2548)

เมื่อพิจารณาความหมายของความตายในมุมมองของพุทธศาสนา ได้ให้ความหมายของความตายไว้แตกต่างออกไปจากความตายทางการแพทย์อย่างค่อนข้างเด่นชัดดังเช่นที่ท่านพุทธทาสภิกขุได้แจกแจงถึงการตายไว้ว่าการตายมีอยู่ 2 ชนิดแตกต่างกันระหว่างทางโลกกับทางธรรมกล่าวคือความตายในทางโลกนั้นคือการที่ร่างกายแตกดับหรือเสื่อมสลาย ซึ่งท่านพุทธทาสมองว่าการมองความตายในลักษณะนี้เป็นการมองความตายที่ร่างกายซึ่งทำให้เกิดการยึดติดตัวตนหรือร่างกาย ของตน ทำให้ความตายกลายเป็นปัญหายุ่งยากต่อคนส่วนใหญ่ส่วนความตายธรรมนั้นเป็นการตายจากการยึดติดหรือยึดมั่นในตัวตน เป็นการตายโดยที่ร่างกายยังไม่ได้ตายชีวิตยังไม่แตกดับซึ่งผู้มีปัญญาเห็นธรรมแล้วจะเห็นความตายในลักษณะนี้เป็นเพียงความเปลี่ยนแปลงของเหตุปัจจัยเมื่อตายจากการยึดมั่นถือมั่นได้จริงความตายในทางโลกก็หมดความหมายซึ่งความหมายของความตายที่ถือว่าเป็นจุดหมายปลายทางในมุมมองพุทธศาสนา คือ นิพพาน ซึ่งแปลว่าดับไม่เหลือกล่าวคือ ดับไม่เหลือแห่งความทุกข์ทั้งปวง (พุทธทาสภิกขุ, 2537)

2.2.2.2 แนวคิดเกี่ยวกับความตายในมุมมองทางคริสต์ศาสนา

คริสต์ศาสนิกชนมีความเชื่อว่ามนุษย์เกิดมาครั้งเดียวและตายครั้งเดียว โดยศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์อยู่ที่การมีความสัมพันธ์กับพระเจ้าในฐานะที่พระองค์เป็นผู้สร้างชีวิตและเป็นจุดหมายสูงสุดของชีวิตเมื่อวันเวลาแห่งความตายมาถึง ดังนั้น ความตายจึงเปรียบเสมือนภาวะที่ร่างกายและวิญญาณแยกออกจากกัน เมื่อการตายเกิดขึ้น ร่างกายจะสลายกลายเป็นธุลีดิน ในขณะที่วิญญาณจะถูกตัดสินโทษบุญบาปของตน หากวิญญาณนั้นได้ชำระล้างบาปเมื่อครั้งยังมีชีวิตอยู่จนปราศจากมลทิน และมีความรักและซื่อสัตย์ต่อพระเจ้าอย่างมั่นคง วิญญาณนั้นจะได้มีชีวิตอันเป็นนิรันดร์ในอาณาจักรของพระเจ้า ส่วนวิญญาณที่มีบาปหนักจะตกลงในไฟนรกและอยู่ร่วมกับปีศาจหากวิญญาณนั้นมีบาปเล็กน้อย วิญญาณนั้นจะถูกนำไปรับโทษชั่วคราวในนรกหรือสถานไฟชำระจนกระทั่งวิญญาณบริสุทธิ์จึงได้กลับไปอยู่ในอาณาจักรของพระเจ้า (มธุรส ศิริสถิตย์กุล, 2550)

มุมมองความเชื่อของศาสนาคริสต์ได้ให้ความเชื่อไว้ 3 ประการคือ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

1.) ความตายเป็นการแยกจากกันของชีวิตฝ่ายจิตกับฝ่ายกายนี้ยะของความหมายนี้ถือว่าร่างกายเป็นเพียงฝุ่นดินและฝุ่นดินจะกลับไปสู่โลกที่มาจากจิตวิญญาณจะกลับไปสู่พระเจ้าผู้ทรงประทานมาให้

2.) ความตายเป็นการสิ้นสุดของชีวิตโดยนัยยะของความหมายนี้ถือว่าโลกเป็นบ้านชั่วคราวเป็นแดนเนรเทศหรือเป็นสถานที่ทดลองเท่านั้น บ้านที่แท้จริงคือสวรรค์นิรันดร์ที่พระเจ้าได้จัดเตรียมไว้ความตายจึงเปรียบเสมือนการสิ้นสุดการเดินทาง

3.) ความตายเป็นรหัสธรรมล้ำลึกโดยนัยยะของความหมายนี้ถือว่ายิ่งสาวยิ่งลึก แบบหาที่สิ้นสุดไม่ได้จึงเป็นการยากที่จะแสวงหาคาตอบที่น่าพึงพอใจแต่ความลึกกลับ ดังกล่าวข้างต้นแยกได้เป็นสองแง่มุมคือแง่มุมลบที่กล่าวว่าความตายเป็นผลมาจากบาปและแง่มุมบวกที่กล่าวว่าความตายเป็นวิถีหรือประตูสู่ชีวิตนิรันดร์ไม่มีเหตุผลอะไรที่ต้องหวาดกลัวความตาย

ความหมายของความตายทั้ง 3 ประการศาสนาคริสต์ถือว่าไม่มีอะไรที่ขัดแย้งกันแต่ช่วยให้เข้าใจความตายได้ดีขึ้น (วรยุทธ ศรีวรกุล, 2549) ซึ่งถ้าหากมองจากการให้ความหมายทั้ง 3 ประการดังกล่าวข้างต้นทำให้เข้าใจได้ว่าความตายในความเชื่อของศาสนาคริสต์นั้นเป็นสิ่งที่ถูกกำหนดไว้แล้วและเป็นสิ่งที่ไม่น่ากลัว

ด้วยเหตุนี้ คริสต์ศาสนิกชนมองว่าความตายเป็นจุดสิ้นสุดของชีวิตชั่วคราวบนโลกนี้และเป็นจุดเริ่มต้นของการเดินทางต่อไปสู่อำนาจกรของพระเจ้า

2.2.2.3 แนวคิดเกี่ยวกับความตายในมุมมองทางศาสนาอิสลาม

ศาสนาอิสลามมีหลักปฏิบัติสำคัญ ประกอบด้วยหลักศรัทธา 6 ประการ คือ 1) ศรัทธาในพระเจ้าผู้เป็นเจ้าเพียงพระองค์เดียว (อัลลอฮ์) 2) ศรัทธาในทูตสวรรค์ (มลาอิกะฮ์) 3) ศรัทธาในคัมภีร์อัลกุรอานและถือเป็นธรรมนูญของการดำเนินชีวิต 4) ศรัทธาในศาสนทูต (รอซูล) โดย นบี มุฮัมมัด ถือเป็นศาสนทูตคนสุดท้าย 5) ศรัทธาในวันสิ้นโลกและการฟื้นคืนชีพของผู้ที่ตายไปแล้ว และ 6) ศรัทธาในกฎของอัลลอฮ์ และหลักปฏิบัติ 5 ประการ คือ 1) ปฏิญาณตนว่าไม่มีพระเจ้าอื่นใดนอกจากอัลลอฮ์ และศาสนทูตของพระองค์ 2) ละหมาดวันละ 5 เวลา เพื่อแสดงความภักดีต่ออัลลอฮ์ 3) ถือศีลอดในเดือนรอมฎอน 4) บริจาคทาน (ซะกาต) และ 5) เดินทางไปประกอบพิธีฮัจญ์ที่นครเมกกะ (รัฐญาเพ็ชรคง, 2550) เพื่อแสดงถึงศรัทธาที่มั่นคงต่อพระเจ้าและเป็นเจ้าและชำระวิญญาณให้บริสุทธิ์จากการปรุ่่งแต่งและยึดติดตัวตนอันนำไปสู่ชีวิตที่แท้จริงเป็นนิรันดร์

ศาสนาอิสลามมีทัศนะต่อความตายว่า มิใช่การดับสูญ แต่เป็นการเคลื่อนย้ายสถานที่จากโลกหนึ่งไปสู่ชีวิตในโลกใหม่ โดยชาวมุสลิมเชื่อว่า เมื่อมนุษย์เสียชีวิตแล้วดวงวิญญาณของทุกคนจะไปรวมตัวกันอยู่ในโลกที่เรียกว่า “บรซัค” ซึ่งเป็นโลกที่คั่นกลางระหว่างโลกนี้กับโลกใหม่ โดยวิญญาณจะแยกออกจากร่างกายเดิมและได้รับร่างกายใหม่ชั่วคราวที่มีความสว่างและความมืดตามการทำ ความดีและการทำความชั่วของตน โดยวิญญาณจะไม่สามารถทำความดีและความชั่วได้อีก ในโลกบรซัคนี้ วิญญาณจะถูกสอบสวนโดยทูตสวรรค์ (มลาอิกะฮ์) หากวิญญาณตนนั้นสามารถตอบ บทบัญญัติต่าง ๆ ได้ จะได้รับการปล่อยอย่างสุขสบาย ในขณะที่วิญญาณที่หลงลืมบทบัญญัติเหล่านั้น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

จะถูกทรมานลงทัณฑ์จนกว่าจะถึงวันพิพากษาเพื่อรับผลตัดสินกระทำต่าง ๆ ที่เคยได้กระทำไว้เมื่อครั้งยังมีชีวิตอยู่ (เอมอซมา วัฒนบูรานนท์, 2554)

2.3 ข้อมูลเกี่ยวกับพิธีกรรมและแนวคิดเกี่ยวกับความตายในปัจจุบัน

2.3.1 แนวคิดเกี่ยวกับความตายในมุมมองทางสังคม

ปัจจุบันผู้คนส่วนใหญ่ในสังคมมุ่งใช้เวลาของชีวิตหมดไปกับการแสวงหาทรัพย์สินเงินทอง และการแสวงสิ่งที่ดีตนปรารถนาตามกระแสแนวคิดแบบบริโภคนิยม ซึ่งส่งผลให้การเตรียมจิตใจให้พร้อมรับมือกับความสูญเสียและการศึกษาเรียนรู้ความหมายของชีวิตและความตายกลายเป็นเรื่องที่ผู้คนละเลยและไม่ค่อยให้ความสำคัญ ซึ่งสาเหตุหนึ่งที่ผู้คนส่วนใหญ่ไม่ใส่ใจเรื่องความตายเกิดจากสภาพสังคมที่ยึดทัศนคติการทำความเข้าใจโลกแบบวิทยาศาสตร์ที่แยกความตายออกจากชีวิตทำให้ศรัทธาดั้งเดิมที่มีต่อการเวียนว่ายตายเกิดและชีวิตหลังตายกลับกลายเป็นการมุ่งสนใจเพียงแค่วิถีชีวิตในปัจจุบัน (โกมาตร จึงเสถียรทรัพย์ และ คณะ, 2550, น. 62 -64)

ดังนั้น ผู้คนจำนวนมากจึงต้องประสบกับความทุกข์ทรมานทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ ในยามที่ตนเองเจ็บไข้ได้ป่วย ทรัพย์สินเงินทองที่สะสมไว้อาจใช้เป็นการเยียวยาความเจ็บป่วยทางร่างกาย แต่ก็ไม่อาจใช้เป็นการเยียวยาความกลัวตายที่เกิดขึ้นในจิตใจ โดยการศึกษาถึงเรื่องการสร้างกระบวนการเรียนรู้เพื่อเตรียมตัวตายอย่างสงบกับผู้ป่วยระยะสุดท้ายในแคว้นคาทอลิกเนีย ประเทศสเปน พบว่าผู้ป่วยที่ไม่ได้มีการเตรียมตัวตายอย่างสงบมีค่าใช้จ่ายทางการแพทย์สูงกว่าผู้ป่วยที่มีการเตรียมตัวอย่างสงบถึงร้อยละ 71 แต่ผู้ป่วยเหล่านี้กลับมีคุณภาพชีวิตที่ต่ำลง (โกมาตร จึงเสถียรทรัพย์ และ คณะ, 2550, น. 6 -7) ซึ่งการรักษาพยาบาลมุ่งเน้นไปในความพยายามยืดชีวิตของผู้ป่วยให้นานที่สุด ด้วยความเข้าใจที่ว่าการกระทำเช่นนี้เป็นการแสดงความกตัญญูควบคู่การไม่ยอมรับการพลัดพราก จนลืมนึกถึงสภาพจิตใจและความเจ็บปวดทรมานของคนผู้เป็นที่รัก (พระไพศาล วิสาโล และคณะ, 2556, น.175) อีกทั้งการตายในปัจจุบันมักเกิดขึ้นในโรงพยาบาล แพทย์และพยาบาลจึงเป็นผู้จัดการศพจนเสร็จเรียบร้อยจึงทำให้ผู้คนส่วนใหญ่ไม่มีโอกาสได้รับรู้ช่วงเวลาสุดท้ายของคนที่คุณรักและเสียโอกาสในการเรียนรู้และทำความเข้าใจความตายมาพิจารณาใคร่ครวญกับชีวิตของตนเอง (พรทวี ยอดมงคล, เอกภพ สิทธิธรรมธนะ, และฐนิตา อภิชนะกุลชัย, 2558, น.24)

นอกจากนี้ ผู้คนส่วนใหญ่ในสังคมไม่อยากตายและกลัวตาย โดยสาเหตุหลักของการกลัวตายมีหลากหลายประการ อาทิ กลัวความพลัดพรากสูญเสีย กลัวความเจ็บปวด และที่สำคัญที่สุด คือ การดับสูญของตัวตน ซึ่งความกลัวตายนี้เป็นอุปสรรคสำคัญต่อการตายอย่างสงบ (พรทวี ยอดมงคล, เอกภพ สิทธิธรรมธนะ, และฐนิตา อภิชนะกุลชัย, 2558, น.25) ด้วยเหตุนี้ การเรียนรู้เรื่องความตายและการฝึกจิตเพื่อยอมรับความจริงของชีวิตเพื่อนำไปสู่การตายอย่างสงบ จึงเป็นเรื่องสำคัญสำหรับผู้คนในสังคมปัจจุบัน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.3.2 แนวคิดเกี่ยวกับการกำหนดและแสวงหาทางเลือกในการตาย

2.3.2.1 การเตรียมความพร้อมสำหรับการตาย (Preparing for Death)

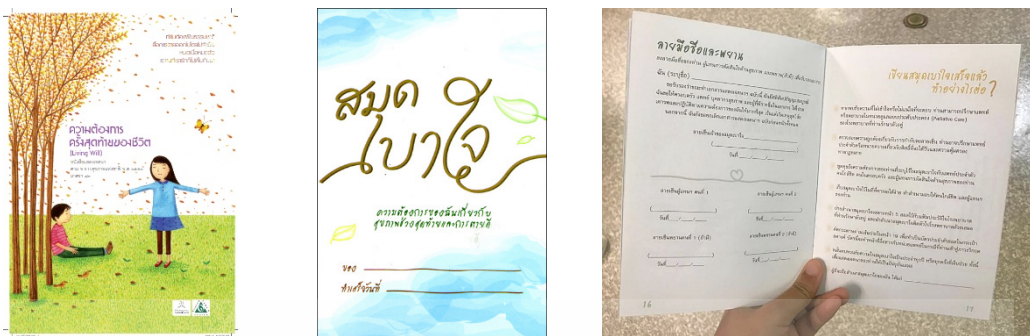
การเตรียมความพร้อมสำหรับความตายไม่จำเป็นต้องรอให้ถึงวาระสุดท้ายของชีวิต รอให้ป่วยเป็นโรคร้ายแรง เช่น เป็นมะเร็งระยะสุดท้าย หรือรอให้แก่นวัยเกษียณ ในความเป็นจริงแล้วนั้นเราสามารถเตรียมได้ตั้งแต่ตอนที่เรายังสมบูรณ์แข็งแรงดีอยู่ เพราะเราไม่มีทางรู้เลยว่าความตายจะมาเยือนเราเมื่อไหร่ ยิ่งเตรียมตัวเร็วเท่าไร เราก็ก็น่าจะรับมือกับความตายได้มากขึ้นเท่านั้น ซึ่งการเตรียมความพร้อมสำหรับการตายสามารถเตรียมได้ 2 ประการดังนี้

1.) การเตรียมพร้อมสำหรับร่างกาย (Care Of The Body) การวางแผนตัดสินใจเกี่ยวกับร่างไว้วิญญูณว่าจะทำอย่างไรต่อไป ซึ่งทางเลือกนี้ไม่ได้มีเพียงแค่การเผาหรือฝังร่าง แต่ยังมีทางเลือกที่เป็นประโยชน์มากกว่านั้น นั่นคือ การบริจาคอวัยวะ หรือการบริจาคร่างเป็นอาจารย์ใหญ่ ซึ่งนับได้ว่าเป็นการทำกุศลและประโยชน์ครั้งสุดท้ายในชีวิต เพราะร่างที่ไว้วิญญูณนี้ อาจสร้างชีวิตใหม่ให้กับใครได้อีกหลายคน หัวใจดวงใหม่ ตาคู่มือใหม่ หรือไตใหม่ และหากบริจาคร่างเป็นอาจารย์ใหญ่ ซึ่งนับว่าเป็นส่วนสำคัญในการผลิตแพทย์ออกสู่สังคมเพื่อเยียวยารักษาผู้ป่วยได้อีกมากมาย

2.) การเตรียมพร้อมสำหรับงานศพ (Funeral) เป็นอีกเรื่องที่ควรวางแผนจัดการตั้งแต่วัยยังมีชีวิตอยู่ อาจไม่จำเป็นต้องวางแผนทุกอย่างจนครบถ้วน เป็นเพียงแต่การวางแผนอย่างคร่าวๆก็ได้ว่าจะจัดงานลักษณะใด งบประมาณประมาณเท่าไร การวางแผนดังกล่าวไม่เพียงแต่จะได้งานตามที่เรต้องการแต่ยังทำให้สมาชิกในครอบครัว หรือบุคคลที่เราทิ้งไว้เบื้องหลังจัดการกับงานศพเราได้ง่ายขึ้น ไม่ต้องมีข้อโต้แย้ง หรือถกเถียงกัน

ซึ่งการตายทางเลือกเรียกได้ว่าเป็นการตายที่มีแนวคิดใหม่ๆ ซ่อนอยู่ แต่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของความหลากหลายในสังคม (Diversity) ซึ่งเป็นหนึ่งในลักษณะของเมืองสมัยใหม่ (Modern Society) ดังนั้นการอยู่ร่วมกันในสังคมเมืองต้องอาศัยการยอมรับในความแตกต่าง เข้าใจในวัฒนธรรมอื่นและเข้าใจในการให้คุณค่าของคนอื่นที่ไม่เหมือนเรา ด้วยพื้นฐานความหลากหลายนี้ทำให้คนเมืองมีความต้องการ (Need) วิถีชีวิต (Lifestyle) และการให้ความหมายของชีวิตที่แตกต่างกันออกไป การตายทางเลือกจึงหมายถึง เรามีสิทธิในร่างกายของตัวเองหรือมีอิสรภาพเหนือชีวิตตน (Autonomy Right) ที่จะเลือกการตายของตนได้โดยไม่ทำให้ใครเดือดร้อน

2.3.2.2 สิทธิและการแสดงเจตนาจำนงสำหรับการตาย (Living Will)

ภาพที่ 2.2 ตัวอย่างหนังสือพินัยกรรมชีวิต (Living wills) ตามบัญญัติของมาตรา 12

ที่มา : <https://peacefuldeath.co/> สืบค้นวันที่ 21 กันยายน 2563

จากการเตรียมความพร้อมสำหรับการดูแลร่างกายและจิตใจในวาระสุดท้ายของชีวิตเป็นอีกเรื่องหนึ่งที่จะช่วยเพิ่มโอกาสให้การตายอย่างสงบเกิดขึ้นได้จริง โดยเฉพาะกรณีผู้ป่วยตกอยู่ในสภาพที่ไม่สามารถเคลื่อนไหวและสื่อสารได้ การแสดงความต้องการครั้งสุดท้ายของชีวิตให้กับญาติเพื่อนและคนใกล้ชิด รวมถึงแพทย์เจ้าของไข้ได้รับรู้จึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยให้ผู้ป่วยได้คลายความกังวลในจิตใจและได้รับการปฏิบัติในแบบที่ตนพึงปรารถนา อีกทั้งยังช่วยลดภาระการตัดสินใจของญาติและแพทย์ ด้วยเหตุนี้แนวคิดเรื่องการจัดทำพินัยกรรมชีวิต (Living wills) เพื่อแสดงเจตนาจำนงสำหรับการรักษาพยาบาลในวาระสุดท้ายของชีวิตจึงเกิดขึ้นและถูกผลักดันให้เป็นข้อบังคับทางกฎหมาย

สาระสำคัญของมาตรา 12 แห่งพระราชบัญญัติสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ.2550 กำหนดให้บุคคลมีสิทธิทำหนังสือแสดงเจตนาไม่ประสงค์จะรับบริการสาธารณสุขที่เป็นไปเพียงเพื่อยืดการตายในวาระสุดท้ายของชีวิตตน หรือเพื่อยุติการทรมานจากการเจ็บป่วยได้ หลักการสำคัญของกฎหมายนี้คือการเคารพสิทธิของผู้ป่วย และคุ้มครองมิให้บุคลากรผู้ปฏิบัติงานที่ต้องปฏิบัติตามความประสงค์ของผู้ป่วยตามที่ระบุไว้ในหนังสือแสดงเจตนามีความผิดและต้องโทษทางกฎหมาย

บัญญัติของมาตรา 12 นี้ได้ทำให้เกิดการจัดทำหนังสือแสดงเจตนาถึงความต้องการในวาระสุดท้ายของชีวิตที่จะปฏิเสธการรักษาหรือปฏิเสธบริการสาธารณสุขที่เกินความจำเป็น โดยการทำหนังสือแสดงเจตนาสามารถทำได้ 2 รูปแบบ คือ 1) ผู้ทำหนังสือที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไปที่มีสติสัมปชัญญะสมบูรณ์สามารถเขียนหรือพิมพ์หนังสือแสดงเจตนาได้ด้วยตัวเอง หากผู้ที่ประสงค์ทำหนังสือมีอายุต่ำกว่า 18 ปี ให้แสดงความต้องการแก่ผู้ปกครองตามกฎหมายเป็นผู้ตัดสินใจดำเนินการแทน และ 2) การแสดงเจตนาด้วยวาจาต่อแพทย์ พยาบาล ญาติหรือผู้ใกล้ชิดในกรณีผู้ป่วยไม่รู้หนังสือ หรืออยู่ในภาวะที่ไม่สามารถเขียนหนังสือได้เอง ให้ดำเนินการรักษาตามความต้องการของตนหรือช่วยจัดพิมพ์หนังสือแสดงเจตนาแทนได้ โดยการจัดทำหนังสือเจตนาทั้ง 2 รูปแบบ ควรมีการลงชื่อผู้พิมพ์และพยานกำกับไว้ พร้อมกับมอบสำเนาหนังสือดังกล่าวแก่แพทย์เจ้าของไข้ พยาน คนในครอบครัวและผู้ได้รับมอบอำนาจในการตัดสินใจแทน (สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ, ม.ป.ป.)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

หนังสือแสดงเจตนา หรือในต่างประเทศใช้คำว่า Living Will หรือ Advance Directive นั้นมีความแตกต่างจากคำสั่งปฏิเสธการรักษา (DNR) แม้ทั้งคู่จะเป็นการแสดงเจตนาของผู้ป่วยและในหนังสือแสดงเจตนาอาจมีคำสั่งปฏิเสธการรักษา รวมอยู่ด้วย โดยในเชิงบริบทของการแสดงเจตนา นั้นการทำหนังสือแสดงเจตนาเกิดขึ้นที่ใดก็ได้ แต่คำสั่งปฏิเสธการรักษานั้นเป็นแนวทางปฏิบัติที่โรงพยาบาล หนังสือแสดงเจตนาในเชิงเวลาสามารถทำเมื่อใดก็ได้ ไม่จำเป็นต้องทำเมื่อป่วยแล้ว ผู้แสดงเจตนาอาจเป็นใครก็ได้ที่ยังไม่ป่วยแต่ประสงค์ที่จะกำหนดเส้นทางวาระสุดท้ายของชีวิตด้วยตนเอง ด้วยเหตุนี้เนื้อหาในหนังสือแสดงเจตนาอาจมีเรื่องที่ไม่ใช่การแพทย์รวมอยู่ด้วย เช่น แผนการรักษาล่วงหน้า (Advance care Plan) ความต้องการในวาระสุดท้ายของชีวิตด้านศาสนา จิตวิญญาณ หรือด้านสังคมและวัฒนธรรมอันเป็นสรวงของผู้ป่วย

ในปัจจุบันอาจกล่าวได้ว่าการรับรู้ ความคุ้นเคย ตลอดจนความเข้าใจต่อมาตรา 12 และเรื่องสิทธิการตายตามธรรมชาติ รวมไปถึงการทำหนังสือแสดงเจตนา นั้นได้ขยายวงกว้างออกไปอย่างมาก จากการขับเคลื่อนอย่างเข้มแข็งและต่อเนื่องโดยภาคส่วนต่าง ๆ ความเป็นสังคมยุคดิจิทัลเช่นปัจจุบัน ก็มีมีส่วนช่วยในการเพิ่มช่องทางการเข้าถึงของผู้สนใจได้มากขึ้น และยังมีส่วนกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้ เรื่องการตายตามธรรมชาติจากประสบการณ์ของคนที่หลากหลาย ช่วยเปิดพื้นที่เรื่องความตายให้เป็นสาธารณะมากขึ้นด้วย

ทั้งนี้ เครือข่ายพุทธิกา ได้จัดทำสมุดเบาใจ ซึ่งเป็นรูปแบบหนึ่งของหนังสือแสดงเจตนา ล่วงหน้าเลือกวิธีการรักษาในช่วงท้ายของชีวิต (Advance Directive or Living Wills) ตามพระราชบัญญัติสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. 2550 มาตรา 12 ซึ่งบุคคลสามารถจัดทำเตรียมไว้ใช้ยืนยันเจตนาของเจ้าของร่างกายเมื่อเข้าสู่วิกฤตของชีวิต เช่น การหายใจล้มเหลว หัวใจหยุดเต้น เข้าสู่ภาวะโคม่า เป็นต้น ทั้งยังเป็นเอกสารที่ช่วยสื่อสารความต้องการของบุคคลให้ครอบครัว และบุคลากรสุขภาพได้รับรู้อย่างชัดเจนและง่ายต่อการทำความเข้าใจ (เอกภพ สิทธิวรรณธนะ, 2559)

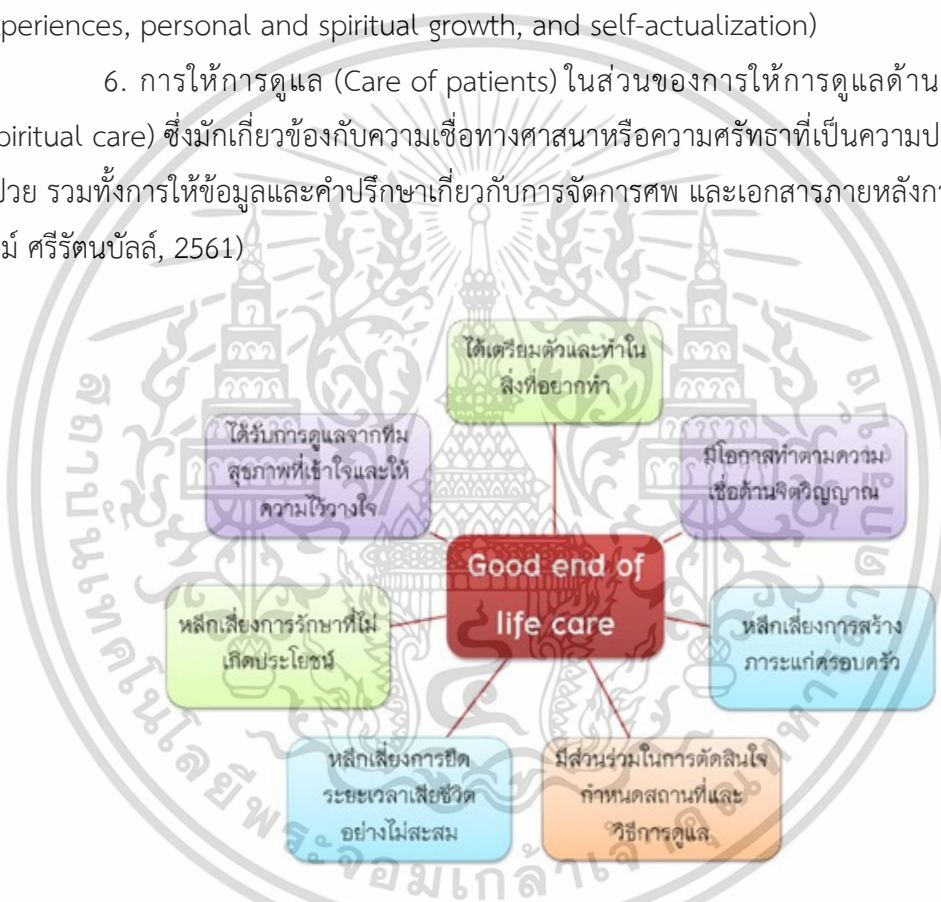
2.3.2.3 การบริหารเพื่อคุณภาพชีวิตระยะท้าย (End of Life & Hospice care)

ในประเทศไทยแนวคิดที่จะพัฒนาระบบบริการสุขภาพแบบ Hospice care เพื่อผู้ป่วยวาระท้ายได้เติบโตขึ้นอย่างเป็นรูปธรรมและเป็นที่รู้จักกันโดยทั่วไปในนาม End-of-life care ซึ่งมีการคาบเกี่ยวในเชิงความหมายและการปฏิบัติกับการดูแลผู้ป่วยแบบประคับประคอง (Palliative Care)

Hospice care ได้ถูกให้ความหมายโดย จิรุตม์ ศรีรัตนบัลล์ และคณะ (2561) ที่ศึกษาการพัฒนาระบบบริการสุขภาพ Hospice care ในประเทศไทยว่า “เป็นการให้การดูแลรักษาแบบประคับประคอง (palliative care) แก่ผู้ป่วยในระยะท้ายของชีวิต โดยทีมสหสาขาวิชาชีพ ในสถานที่และสิ่งแวดล้อมที่มีการจัดไว้เหมาะสม ด้วยจุดมุ่งหมายเพื่อบรรเทาความทุกข์ทรมานและสร้างเสริมคุณภาพชีวิตทางสุขภาพของผู้ป่วยและครอบครัว คลอบคลุมช่วงระยะท้ายของชีวิต รวมถึงในช่วงเวลาระยะแรกภายหลังการเสียชีวิตของผู้ป่วย (bereavement phase)” และถูกนิยามเป็นภาษาไทยว่า “การบริหารเพื่อคุณภาพชีวิตระยะท้าย” โดยมีจุดมุ่งหมายดังนี้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

1. มุ่งช่วยเหลือผู้ป่วยและครอบครัวในการจัดการกับประเด็นทางร่างกาย จิตใจ สังคม จิตวิญญาณและประเด็นทั่วไป รวมถึงความคาดหวัง ความต้องการ ความหวังและความกลัวที่เกี่ยวข้อง
2. เตรียมความพร้อมและจัดการช่วงเวลาการสิ้นสุดของชีวิต
3. เผชิญกับความสูญเสียและความเศร้าระหว่างการเจ็บป่วยและหลังการเสียชีวิตแล้ว
4. จัดการควบคุมทุกเรื่องที่เกิดขึ้น (Treat all active issues) และป้องกันปัญหาใหม่ไม่ให้เกิดขึ้น (Prevent new issues from occurring)
5. ส่งเสริมโอกาสที่จะมีประสบการณ์ที่มีความหมายและคุณค่า ยกย่องบุคคลและจิตวิญญาณ และความภาคภูมิใจในตนเอง (Promote opportunities for meaningful and valuable experiences, personal and spiritual growth, and self-actualization)
6. การให้การดูแล (Care of patients) ในส่วนของการให้การดูแลด้านจิตวิญญาณ (Spiritual care) ซึ่งมักเกี่ยวข้องกับความเชื่อทางศาสนาหรือความศรัทธาที่เป็นความปรารถนาของผู้ป่วย รวมทั้งการให้ข้อมูลและคำปรึกษาเกี่ยวกับการจัดการศพ และเอกสารภายหลังการสูญเสีย (จิรุตม์ ศรีรัตนบัลล์, 2561)

ภาพที่ 2.3 แสดงกรอบแนวคิดของการบริบาลเพื่อคุณภาพชีวิตระยะท้าย (End of life care)

ที่มา : รศ. พญ.ศรีเวียง ไพโรจน์กุล (วันที่ 3 กรกฎาคม 2562)

2.3.2.4 สรุปผลแนวคิดเกี่ยวกับการกำหนดและแสวงหาทางเลือกในการตาย

หัวใจความสำคัญของการเรียนรู้เรื่องการเตรียมตัวตายอย่างสงบ คือ การมีทัศนคติที่ถูกต้องต่อชีวิตและความตาย โดยเริ่มจากการทำความเข้าใจว่าชีวิตและความตายเป็นส่วนหนึ่งของการตาย และกัน และการเตรียมความพร้อมทั้งด้านร่างกาย จิตใจ จิตวิญญาณและสังคมที่จะช่วยให้เกิดการตายที่ดีตามพึงประสงค์ต้องอาศัยการเรียนรู้จากประสบการณ์ตรงและการหมั่นลงมือฝึกปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอ โดยการเรียนรู้ผ่านการสนทนาและการรับฟังความรู้สึกและสิ่งที่อยู่ภายในใจของผู้ป่วย เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ระยะท้ายเป็นกระบวนการสำคัญที่เปิดโอกาสให้เกิดการเติบโตภายในหรือการเรียนรู้ทางจิตวิญญาณของผู้รับฟัง เช่น การละวางตัวตน การปล่อยวางความคาดหวังต่าง ๆ ภายในใจและความเข้าใจอย่างลึกซึ้งในความเป็นมนุษย์และความหมายของชีวิต นอกจากนี้ บทบัญญัติมาตรา 12 ของพระราชบัญญัติสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. 2550 ถือเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานเกี่ยวกับการรักษาพยาบาลที่ประชาชนควรศึกษาข้อมูลเพื่อช่วยให้ความต้องการในวาระสุดท้ายของชีวิตเป็นไปตามความปรารถนาที่ผู้ป่วยพึงได้รับ

2.3.3 แนวคิดเกี่ยวกับการมีสุขภาวะในระยะท้ายของชีวิตที่ดีหรือการตายดี

"ตายดี" หรือ "การมีสุขภาวะในระยะท้ายของชีวิต" (Good death) หมายถึงการตายที่มนุษย์จะเสียชีวิต ได้รับการบรรเทาอาการและความทุกข์ทรมาน ทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจอย่างเพียงพอเหมาะสม ได้รับการดูแลทางจิตวิญญาณตรงกับความต้องการของตนเอง รวมถึงได้ทำสิ่งต่าง ๆ ที่คั่งค้าง สามารถแสดงเจตนาของตนเองว่าต้องการให้มีการดูแลอย่างไรในระยะท้าย เพื่อให้เสียชีวิตอย่างสงบ สมศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์

ในมิติเรื่องความตายหากกล่าวถึงเรื่องตายดี การให้คุณค่าและความหมายของแต่ละคนจะแตกต่างกันออกไปตามการรับรู้และประสบการณ์ บางคนให้ความหมายของการตายที่ดีคือการตายแบบไม่ทรมาน ส่วนบางคนบอกว่าการตายที่ดีต้องไม่มีห่วงกังวล ยกตัวอย่างเช่นในศาสนาพุทธ พระไพศาล วิสาโล พูดถึงเรื่องการตายดีไว้ว่า

“ตายดีในทัศนะของพุทธศาสนา ไม่ได้อยู่ที่ว่า ตายด้วยสาเหตุใด ที่ไหน หรือตายในวัยใด แต่อยู่ที่คุณภาพจิตเป็นสำคัญ กล่าวคือตายอย่างสงบ จิตใจไม่ทุกข์ทรมาน ไม่ทรมานทรมานในวาระสุดท้ายของชีวิต เพราะยอมรับความตายและปล่อยวางสิ่งทั้งปวง ไร้ความห่วงใยหรือห่วงหาในสิ่งใด ๆ อีก ทั้งเมื่อตายไปแล้วก็ไปสู่คติคือไปเกิดในภพที่ดี (เช่น เกิดในโลกมนุษย์ หรือสวรรค์) ดียิ่งกว่านั้นก็คือ เมื่อจะตายใจก็สว่าง เกิดปัญญาเห็นสัจธรรม จนจิตหลุดพ้นจากความทุกข์ เป็นอิสระจากวัฏสงสาร ไม่ไปเกิดในที่ใดอีกต่อไป”

การตายดี (Good Death) ในมิติทางศาสนา ทางสังคม ทางกฎหมาย คือ การตายตามธรรมชาติ มีการเตรียมใจไว้แล้ว ตายอย่างสงบ ปราศจากความห่วงใย ไม่เป็นภาระให้ลูกหลาน มีการจัดการภาระที่วิตกกังวลไว้ก่อนตาย (ส.ศิริรักษ์, 2560)

การตายดีเป็นการเตรียมตัวที่เริ่มต้นจากตนเอง ด้วยการเตรียมชีวิตให้พร้อม การมีชีวิตที่ดีเป็นปัจจัยสำคัญที่จะนำไปสู่การตายที่ดี ไม่ว่าจะความตายจะเกิดขึ้น เมื่อใดก็ตาม การเตรียมความพร้อมชีวิตมี 4 ด้าน คือ การเตรียมทางร่างกาย จิตใจ ปัญญา และสังคม (สถาบันวิจัยประชากรและสังคม, 2559)

2.4 ความสัมพันธ์ระหว่างสภาวะทางอารมณ์ที่เกี่ยวข้องกับความตาย

2.4.1 สภาวะทางอารมณ์ซึ่งเป็นผลกระทบที่เกิดจากความตาย

การสูญเสียสมาชิกในครอบครัวหรือผู้เป็นที่รักเป็นเรื่องใหญ่เรื่องหนึ่งที่ไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ ซึ่งอาจส่งผลให้เกิดกลไกการป้องกันความเจ็บปวดจากการสูญเสียซึ่งระดับความรุนแรงของการสูญเสียของแต่ละคนก็จะไม่เหมือนกัน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับปัจจัยต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นความรู้สึกหรือความผูกพันต่อสิ่งที่สูญเสียประสบการณ์การสูญเสียบุคคลที่เคยมีประสบการณ์การสูญเสียและสามารถปรับตัวได้ย่อมมีโอกาสปรับตัวได้ดีกว่าผู้ที่ไม่เคยประสบกับความสูญเสียมาก่อนหรือถ้าบุคคลนั้นไม่สามารถปรับตัวกับการสูญเสียได้อาจทำให้เกิดภาวะความเศร้าโศกที่ผิดปกติคืออาจมีการตอบสนองที่ล่าช้าหรือยาวนานและรุนแรงขึ้นจนอาจส่งผลต่อภาวะสุขภาพจิต

จากการศึกษาข้อมูล ดร. Elisabeth Kübler-Ross (จิตแพทย์ชาว สวิส-อเมริกัน) ได้กล่าวไว้ในหนังสือชื่อ “On Death and Dying” ที่ตีพิมพ์ออกมาในปี 1969 ว่ามนุษย์เราจะมีปฏิกิริยาตอบสนองต่อความทุกข์ยาก ได้ใน 5 ลักษณะ ได้แก่ (Elisabeth Kübler-Ross, 2512)

1) การสูญเสีย (Loss) คือเหตุการณ์ที่บุคคลต้องแยกจากสูญหายหรือต้องปราศจากบางสิ่งบางอย่างที่เคยมีอยู่ในชีวิตซึ่งมีลักษณะเกิดขึ้นทันทีทันใดหรือค่อยเป็นค่อยไปโดยการสูญเสียมีลักษณะ 4 ประการได้แก่

- มีการแยกจากหรือปราศจากบางสิ่งที่เคยมีอยู่
- มีการเปลี่ยนแปลงหลายประการที่ทำให้บุคคลไม่สามารถบรรลุเป้าหมายบุคคลรับรู้ถึงคุณค่าของสิ่งที่สูญเสียหรือคิดว่ากำลังสูญเสีย
- ประสบการณ์การสูญเสียในอดีตมีผลต่อการแสดงออกในปัจจุบัน

ความสำคัญของสิ่งที่สูญเสียและความผูกพันทางจิตใจกับสิ่งที่สูญเสียไปนั้นเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้บุคคลที่เกิดการสูญเสียมีปฏิกิริยาโต้ตอบมากน้อยต่างกันไม่ว่าบุคคลจะเกิดการสูญเสียในรูปแบบใด มักจะแสดงให้เห็นเป็นพฤติกรรมที่ต่อเนื่องกัน พฤติกรรมการแสดงออกที่เกิดจากการสูญเสียที่สำคัญได้แก่ ความรู้สึกเศร้าโศกซึ่งเป็นปฏิกิริยาตอบสนองโดยรวมประกอบด้วยความคิดความรู้สึกที่มีต่ออารมณ์ที่เป็นทุกข์อันเนื่องมาจากการสูญเสียได้แก่

2) ความโศกเศร้า (Grief) คือปฏิกิริยา ตอบสนองปกติของบุคคล หรือครอบครัวเมื่อประสบกับเหตุการณ์การสูญเสีย ความเศร้าโศกเป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นหลังจากการสูญเสีย ได้แบ่งปฏิกิริยาเศร้าโศกจากการสูญเสียเป็น 5 ระยะ ดังนี้

1. **ระยะปฏิเสธ (Denial)** เป็นระยะเวลาที่บุคคลพยายามปฏิเสธไม่ยอมรับสิ่งที่เกิดขึ้น เป็นกลไกปกป้องของบุคคลที่ต้องเผชิญความจริงที่เจ็บปวดโดยพยายามรวบรวมแหล่งประโยชน์ภายในและภายนอกเพื่อพยายามผ่อนคลายนผลกระทบจากความสูญเสียอาจมีอาการชาขาดความรู้สึกไปชั่วขณะรู้สึกตัวเองไม่ใช่ตัวเองและไม่สามารถที่จะตั้งสติเรียงลำดับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นได้ว่าเกิดอะไรขึ้นกับตนเองและบุคคลที่เกี่ยวข้องได้จะไม่ยอมรับว่าเกิดการสูญเสียมักจะพูดว่า “ไม่จริง

เป็นไปได้” อาการดังกล่าวอาจจะเกิดขึ้นอยู่เป็นระยะเวลาสั้น ๆ ภายใน 24 ชั่วโมงก็จะเริ่มดีขึ้น หรือแยกลงขึ้นอยู่กับว่าการสูญเสียนั้นว่าจะมากน้อยขนาดไหน

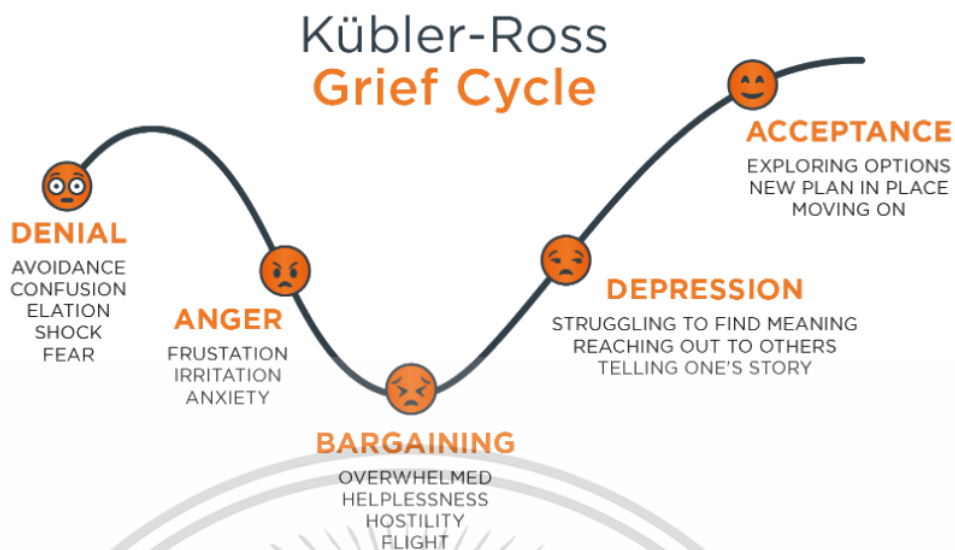
2. ภาวะโกรธ (Anger) โดยแสดงความโกรธต่อการสูญเสียที่เกิดขึ้นโทษบุคคลที่เกี่ยวข้องหรือ สิ่งแวดล้อมรู้สึกว่าการทำไมต้องเกิดเหตุการณ์แบบนี้กับตนเองทำไมไม่เกิดกับคนอื่น พยายามโทษว่าเป็นความผิดของคนใดคนหนึ่งเช่น แพทย์ตรวจผิด หรือ มีคนอื่นทำให้เกิดเหตุการณ์ที่ไม่พึงประสงค์เหล่านี้รวมถึงโทษสิ่งที่ไม่แน่ใจว่ามีจริงหรือไม่ เช่น พระเจ้าหรือโชคชะตาด้วยและที่พบได้บ่อยก็คือความโกรธต่อตนเองความโกรธดังกล่าวไม่ใช่เรื่องที่ไม่ดีหรือน่าตาดานแต่เพียงเพราะเป็นปฏิกิริยาของมนุษย์ทั่วไปที่พึงจะรู้สึกได้เมื่อเกิด

3. ภาวะต่อรอง (Bargaining) ในระยะนี้เริ่มมีการรับรู้การสูญเสียแต่ยังพยายามมองหาสิ่งต่อรองเพื่อปลอบใจในการที่ยังไม่สามารถยอมรับกับสิ่งที่เกิดขึ้นได้เช่น ยังไม่สมควรที่จะเกิดเหตุการณ์แบบนี้ขอให้อ่านช่วงเวลานี้ไปก่อนจะได้หรือไม่รวมถึงการพยายามหาที่ย้ำความมั่นใจที่ใหม่ เช่น กรณีที่คิดว่าพยายามที่จะต่อรองต่อสิ่งศักดิ์ที่เคารพหรือนับถือหรือขอแลกเปลี่ยนด้วยชีวิตของตนเองแทนจะได้หรือไม่ซึ่งในความเป็นจริงการสูญเสียดังกล่าวไม่สามารถแก้ไขหรือหาอะไรมาทดแทนได้

4. ภาวะซึมเศร้า (Depression) เป็นระยะที่มีพฤติกรรมแยกตัวแสดงความรู้สึกเสียใจต่อการสูญเสียที่เกิดขึ้นเนื่องจากคิดว่าไม่สามารถจัดการแก้ไขกับปัญหาที่เกิดขึ้นได้แล้วซึ่งเป็นการรู้สึกปกติที่สามารถเกิดขึ้นได้ในช่วงนี้และยังไม่ถือว่าเป็นความเจ็บป่วยแต่อย่างใดแต่ให้พึงระวังไว้ว่าอาจจะเป็นช่วงเวลาที่มีความเสี่ยงในการที่ผู้เสียใจจะกระทำการใด ๆ อันเป็นอันตรายต่อตนเองหรือผู้อื่นเช่น การทำร้ายตนเองหรือแม้กระทั่งทำร้ายผู้อื่น

5. ภาวะยอมรับ (Acceptance) เป็นระยะที่เริ่มกลับสู่สภาพเดิมยอมรับการสูญเสียเมื่อเวลาผ่านไป ความรู้สึกและอารมณ์เศร้ารวมถึงสติค่อย ๆ ฟื้นกลับมาพร้อมกับ การได้รับข้อมูลที่ ทำให้ทราบว่าไม่ว่าอย่างไรก็ยังไม่สามารถจะแก้ไขการสูญเสียที่เกิดขึ้นได้แล้วการยอมรับจะค่อย ๆ เกิดขึ้นในที่สุดอย่างไรก็ตามแม้จะเกิดการยอมรับแล้วแต่อาจจะกลับไปสู่ขั้นตอนของการซึมเศร้าสลับไปมาได้ ถ้าขาดการประคับประคองจิตใจให้เข้มแข็งขึ้นโดยอิทธิพลจากสิ่งแวดล้อมรวมถึงตัวบุคคลคนนั้นเองที่จะสามารถฝ่าฟันกับความทุกข์ใจนั้นได้

ปฏิกิริยาที่เกิดขึ้นจากการสูญเสียในแต่ละระยะอาจใช้เวลาไม่เท่ากันไม่จำเป็นต้องเรียงลำดับจากระยะที่ 1 ถึงระยะที่ 5 แต่อาจจะเกิดกลับไปกลับมาหรือเกิดพร้อมกันหรือเกิดทีละระยะและอาจมีการเปลี่ยนแปลงทางด้านการรับรู้ความรู้สึกและพฤติกรรมเมื่อมีการสูญเสียเกิดขึ้น โดยแต่ละระยะอาจมีพฤติกรรมแสดงออกที่แตกต่างกัน ต้องการความเข้าใจและการประเมินปัญหาเพื่อการให้ความช่วยเหลืออย่างเหมาะสมเพื่อให้ผู้สูญเสียสามารถปรับตัวยอมรับความจริงที่เกิดขึ้น

ภาพที่ 2.4 แบบจำลองคือเบลอร์-รอสส์ แสดง 5 ลำดับการเปลี่ยนแปลงของอารมณ์ต่อความสูญเสียในชีวิต

ที่มา : Elisabeth Kubler-Ross. On Death and Dying (2512)

2.4.2 ความสัมพันธ์ของพิธีกรรมและสภาวะอารมณ์ที่เกิดจากความตาย

กระบวนการเปลี่ยนแปลงด้านสภาวะอารมณ์ความรู้สึก และลำดับขั้นตอนของการประกอบพิธีกรรม มีความสัมพันธ์กันโดยมีระยะเวลาเป็นปัจจัยในการเปลี่ยนผ่าน ซึ่งสรุปได้ดังนี้ (งามเพชร อัมพรวัฒน์พงศ์, 2555)

เมื่อสิ้นลมหายใจ เป็นขั้นตอนที่ใช้ระยะเวลาในการประกอบพิธีกรรมภายในหนึ่งวัน โดยนัยยะของพิธีกรรมคือ ให้ความรู้แก่ใจสัจธรรมของชีวิตมนุษย์ มีการเกิด แก่ เจ็บ ตาย เป็นเรื่องสามัญที่ทุกคนต้องพบเจอ ซึ่งมีความเกี่ยวเนื่องกับสภาวะอารมณ์ทางด้านจิตใจของญาติพี่น้องและบุคคลใกล้ชิดในกระบวนการขั้นแรกและขั้นที่สองคือ เกิดความรู้สึกรังเกียจ ไม่เชื่อ และปฏิเสธต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น มีอาการเศร้าโศก เสียใจ ร้องไห้ คร่ำครวญ

การตั้งศพบำเพ็ญกุศล เป็นขั้นตอนที่ใช้ระยะเวลาในการประกอบพิธีกรรม 3-7 วัน หรืออาจมากกว่านี้ขึ้นอยู่กับความประสงค์ของผู้จัดงาน โดยนัยยะของพิธีกรรมคือ ให้ความรู้แก่ใจถึงการเปลี่ยนแปลงของชีวิตมนุษย์ ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ตั้งแต่แรกเกิดจนกระทั่งตายจากไป อันมีความเกี่ยวเนื่องกับสภาวะอารมณ์และจิตใจของญาติพี่น้อง และบุคคลใกล้ชิดในขั้นที่สามคือ เป็นสภาวะของการปรับสภาพจิตใจให้ยอมรับกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ค่อยๆปรับจากสภาวะอารมณ์เศร้าโศกเสียใจเป็นสภาวะของการยอมรับความจริง

การฃาปนกิจและการเก็บอัฐิ เป็นขั้นตอนที่ใช้ระยะเวลาในการประกอบพิธีกรรมภายในหนึ่งวัน โดยนัยยะของพิธีกรรมคือ เป็นการส่งผู้ตายไปสู่ที่อยู่ใหม่หรือโลกใหม่อย่างดีที่สุด ส่งผลให้ญาติพี่น้องและบุคคลใกล้ชิดของผู้ตายหมดห่วง เนื่องจากได้ทำหน้าที่ส่งผู้ตายเป็นครั้งสุดท้ายได้อย่าง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ดีที่สุด ซึ่งมีความเกี่ยวเนื่องกับสภาวะอารมณ์ทางด้านจิตใจในขั้นที่สี่คือ เป็นระยะของการกลับคืนสู่สภาวะปกติ ยอมรับความจริงกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น

การระลึกถึงและทำบุญอุทิศ เป็นขั้นตอนที่ใช้ระยะเวลาในการประกอบพิธีกรรมภายในหนึ่งวันตามช่วงเวลาที่ผู้ประกอบพิธีกรรมสะดวก โดยนัยยะของพิธีกรรมคือ การได้ส่งส่วนบุญส่วนกุศลไปให้กับผู้ตาย แสดงออกถึงการเชื่อมโยงระหว่างโลกของคนที่ยังมีชีวิตอยู่กับโลกของคนที่ไม่ใช่ชีวิต ซึ่งมีความเกี่ยวเนื่องกับสภาวะอารมณ์ด้านจิตใจในขั้นสุดท้ายคือ เป็นสภาวะของการระลึกถึงผู้ตาย

ตารางที่ 2.2 ตารางความสัมพันธ์ระหว่างนัยยะของพิธีกรรมและสภาวะอารมณ์ที่เกิดจากความตาย

ความสัมพันธ์ระหว่างนัยยะของพิธีกรรมและสภาวะอารมณ์ที่เกิดจากความตาย	
พิธีกรรม	สภาวะอารมณ์ที่เกิดจากความตาย
เมื่อสิ้นลมหายใจ	ความเศร้าโศก เสียใจ และสูญเสีย (Condolence)
การตั้งศพบำเพ็ญกุศล	การทำใจยอมรับความจริง
การฌาปนกิจ	ระยะยอมรับความจริง (Acceptance)
การเก็บอัฐิ	ระยะยอมรับความจริง (Acceptance)
การระลึกถึงและทำบุญอุทิศ	การคิดถึงและระลึกถึง (Remembrance)

ที่มา : ภูรินทร์ สีโมรา, 2563

2.4.3 สภาวะทางอารมณ์สำหรับการเผชิญกับความเศร้าโศกจากการสูญเสีย

1) การยอมรับพฤติกรรมแสดงออก โดยเปิดโอกาสให้บุคคลได้ระบายความรู้สึกต่อการสูญเสียนั้นในระยะที่บุคคลกำลังเศร้าโศกควรใช้วิธีการสนับสนุนด้านจิตใจและอารมณ์โดยการให้กำลังใจ ใช้สายตา การสัมผัส และรับฟังสิ่งที่บุคคลระบายความรู้สึกนั้นการสนับสนุนด้านจิตใจและอารมณ์นั้นจะช่วยให้บุคคลเกิดความรู้สึกปลอดภัยและมีความหวังมากขึ้นนอกจากนี้ยังต้องคอยสังเกตและป้องกันพฤติกรรมอันตรายที่อาจเกิดขึ้นจากกาเปลี่ยนแปลงด้านอารมณ์

2) การใส่การส่งเสริมให้กำลังใจ โดยใช้แหล่งสนับสนุนทางสังคมซึ่งเป็นสิ่งสำคัญที่สุดในการที่จะให้บุคคลสามารถปรับตัวต่อการสูญเสียโดยสนับสนุนให้ญาติหรือผู้ใกล้ชิดได้เข้าใจถึงปัญหาที่เกิดขึ้นและร่วมช่วยเหลือแก้ปัญหาและปรับเปลี่ยนมโนทัศน์ให้ตรงกับความเป็นจริงดังนั้นการที่บุคคลต้องเผชิญกับการสูญเสียให้ได้จึงเป็นสิ่งสำคัญโดยเป้าหมายหลักของการช่วยเหลือบุคคลที่เศร้าโศกให้สามารถเผชิญภาวะดังกล่าวได้คือพยายามให้บุคคลเหล่านั้นได้ระบายออกทั้งการกระทำและคำพูดซึ่งการระบายความรู้สึกที่เกิดขึ้นเป็นแนวทางการดูแลที่จะบรรเทาความเศร้าโศกได้ทำให้สามารถค้นหาความหมายและคำตอบของชีวิตได้เองรวมถึงการประคับ ประคองให้อารมณ์เศร้าโศกเสียใจทั้งหลายลดลงเพื่อการเตรียมรับกับความจริงและกลับสู่สังคมได้โดยเร็ว

2.5 ข้อมูลเกี่ยวกับนวัตกรรมและเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องกับความตาย

2.5.1 แนวคิดและกระบวนการสำหรับการเตรียมตัวตายในศตวรรษที่ 21

จากการศึกษางานวิจัย การสื่อสารเพื่อการเตรียมตัวตายในศตวรรษที่ 21 (Communication for Death Preparation in 21th Century) ซึ่งเป็นงานวิจัยในการศึกษารูปแบบแนวคิด และกระบวนการเพื่อการเตรียมตัวตายในสังคมไทยปัจจุบัน โดยสามารถสรุปได้ว่าการเตรียมตัวตายในสังคมไทยศตวรรษที่ 21 เกิดขึ้นใน 5 ระดับ และมีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กันดังนี้

ระดับที่ 1 การสื่อสารภายในตัวบุคคล (Intrapersonal Communication) เกิดจากการตระหนักรู้ให้มีความสำคัญกับการวางแผนเพื่อการเตรียมตัวตาย บุคคลอาจจะรับรู้และแสวงหาข้อมูลข่าวสารด้วยตนเอง จากคนใกล้ชิด จากข่าว จากการอ่านหนังสือ เว็บไซต์ เกิดความคิดที่จะสื่อสารเตรียมตัวตาย และอาจจะถ่ายทอดความคิดนั้นออกมา ด้วยการเขียนเป็นพินัยกรรม หนังสือแสดงเจตนา (Living Will) อัฐชีวประวัติ หรือหนังสืองานศพที่เตรียมเขียนไว้ล่วงหน้า

ระดับที่ 2 การสื่อสารระหว่างบุคคล (Interpersonal Communication) จากระดับที่ 1 บุคคลสื่อสารกับผู้ใกล้ชิด คนในครอบครัว บอกว่าตนเองได้จัดทำเอกสารในรูปของพินัยกรรม หนังสือแสดงเจตนาตามมาตรา 12 พรบ.สุขภาพแห่งชาติ หรือการบริจาคอวัยวะ บริจาคร่างกาย ปัจจุบันมีการจัดทำคลิปเสียง คลิปการเตรียมสำหรับงานศพ คลิปที่สื่อสารแสดงเจตนา เช่น การบริจาคอวัยวะ ในกรณีที่สมองตาย

ภาพที่ 2.5 งานศพของรสวรรณ ม่วงมิ่งสุข (กันย์) จัดที่บ้าน ผู้ตายออกแบบงานศพให้มีบรรยากาศสดใส
ที่มา : <http://boonbudnet.com/sunset/node/432> สืบค้นวันที่ 19 กันยายน 2563

ระดับที่ 3 การสื่อสารในกลุ่มเล็ก (Small Group Communication) ส่วนใหญ่เป็นกิจกรรมเรียนรู้ อบรมเชิงปฏิบัติการ เช่น การอบรมการเผชิญความตายอย่างสงบของเครือข่ายพุทธิกา กระบวนการเรียนรู้ในสถานศึกษาที่สอนเรื่องมรณศึกษา ชีวิตและความตาย จิตตปัญญาศึกษา กลุ่มผู้เข้าร่วมจะมีการสื่อสารแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในกลุ่มเล็ก และฝึกปฏิบัติ การสื่อสารในกลุ่มเล็กนี้มีความสัมพันธ์กับการสื่อสารในระดับที่ 1 และ 2 กล่าวคือ ผู้ที่สนใจและเกิดการสื่อสารภายในตนเอง และกับคนใกล้ชิดเรื่องความตาย การเตรียมตัวตาย จะเกิดความสนใจหาข้อมูลข่าวสารเข้าร่วมอบรมเชิงปฏิบัติการดังกล่าว

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

นอกจากนี้ หน่วยงานและองค์กรที่ต้องการรณรงค์เรื่องการสื่อสารเพื่อการเตรียมตัวตายที่มีผลทางกฎหมาย มักจัดกิจกรรมอบรมกลุ่มเล็ก เช่น ศูนย์รามมาอภิบาล จัดอบรมให้ความรู้เรื่อง Living Will เครือข่ายพุทธิกา จัดอบรมการเขียนหนังสืออนุสรณ์งานศพ เป็นต้น

ระดับที่ 4 การสื่อสารต่อสาธารณะ (Public Communication) การเตรียมตัวตายสื่อสารต่อสาธารณะในรูปแบบการอบรมสัมมนา การจัดบรรยาย การจัดกิจกรรมพิเศษ (Special Events) ตัวอย่างได้แก่ การจัดกิจกรรมพิเศษ Before I die ในปี 2556 ที่ลานอีเดน เซ็นทรัลเวิลด์ งาน Happy Death Day ในปี 2560 ที่ศูนย์ประชุมแห่งชาติสิริกิติ์ งานตายก่อนตายของนิ้วกลม ที่วัดธาตุทอง ในปี 2561 การจัดงานลักษณะนี้ เป็นการสื่อสารรณรงค์ในรูปแบบการสื่อสารการตลาดเพื่อสังคม (Social Marketing Communication Campaign) การสื่อสารต่อสาธารณะลักษณะนี้ มีความสัมพันธ์กับการสื่อสารในระดับ 1,2 และ 3 กล่าวคือ รูปแบบการเข้าร่วมมีทั้ง การบรรยายกลุ่มผู้ฟังขนาดใหญ่ การชมนิทรรศการที่สื่อสารกับจิตอาสาระดับบุคคล หรือการพูดคุยแลกเปลี่ยนกับจิตอาสาหลังการรับประสบการณ์จำลองงานศพ เป็นต้น

ภาพที่ 2.6 การขอมอบงานศพของ สรวุฒ เอ็งสวัสดิ์ (นิ้วกลม) ณ วัดธาตุทอง
ที่มา : <https://adaymagazine.com/die-before-die/> สืบค้นวันที่ 19 กันยายน 2563

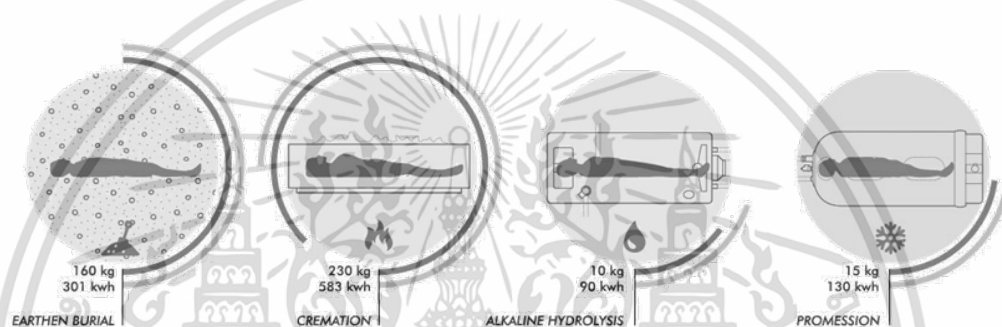
ระดับที่ 5 การสื่อสารมวลชน (Mass Communication) และสื่อสังคม (Social Media) สื่อมวลชนหนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ มีการนำเสนอเรื่องการเตรียมตัวตาย ในรูปของข่าว รายงานกิจกรรมที่เกิดขึ้น ตัวอย่างได้แก่ รายการของสถานีช่องไทยพีบีเอส การสื่อสารรณรงค์เรื่องการบริจาคอวัยวะของกลุ่มทรูในทรูวิชั่น รายการวิชาชีวิต ของชีวามิตร รายการเผยแพร่ธรรมะของกลุ่มศิลาธรรม พระสงฆ์จิตอาสาทางสถานีวิทยุ ปัจจุบัน สื่อมวลชนอยู่บนพื้นที่ออนไลน์และคนเปิดรับข่าวสารออนไลน์ผ่านสมาร์ทโฟนมากกว่าการอ่าน การฟังจากการกระจายเสียงสด ข้อดีของสื่อสังคมออนไลน์ต่อการเผยแพร่ความรู้ ข่าวสารเรื่องการเตรียมตัวตายคือ คนที่สนใจสามารถสืบค้น อ่าน ฟัง โดยไม่มีข้อจำกัดเรื่องเวลาและสถานที่ สามารถแชร์ให้เพื่อนในสื่อสังคม และสามารถมีส่วนร่วม ด้วยการให้ความเห็น ซึ่งเป็นการสื่อสารสองทาง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 2.7 งาน Happy Death Day ในปี 2560 ที่ศูนย์ประชุมแห่งชาติสิริกิติ์
ที่มา : <https://peacefuldeath.co/> สืบค้นวันที่ 19 กันยายน 2563

2.5.2 เทคโนโลยีและนวัตกรรมจัดการร่างหลังเสียชีวิต

ภาพที่ 2.8 รูปแบบเทคโนโลยีและนวัตกรรมจัดการร่างหลังเสียชีวิต
ที่มา : Suwapat Rodprasert สืบค้นวันที่ 19 กันยายน 2563

2.5.2.1 วิธีการจัดการร่างโดยกระบวนการเผาศพ (Cremation)

การเผาศพ (Cremation) เป็นกระบวนการที่ทำให้ศพผู้เสียชีวิตได้กำจัดไปด้วยวิธีการเผา กลายเป็นแก๊ส และมีส่วนกระดูกที่เหลืออยู่เป็นจำนวนน้อย วิธีการนี้ต้องใช้ความร้อนในระดับสูง และเป็นการฆ่าเชื้อโรคไปด้วยในตัว ลดปัญหาการเกิดโรคระบาดที่ต้องระวังในเขตชุมชนต่างๆ ในประเทศไทย อันเป็นสังคมที่คนส่วนใหญ่ในประเทศไทยเป็นชาวพุทธ ที่มีพิธีงานศพที่ใช้การเผาศพ (Cremation) เป็นหลัก มากกว่าในหลายประเทศที่ใช้การฝังในสุสานฝังศพ (Cemetery) การเผาศพส่วนใหญ่เป็นการเผาไปพร้อมกับโลงศพ (casket) ซึ่งทำด้วยไม้ ซึ่งส่วนใหญ่ไม้ตามธรรมชาติจะมีราคาแพง โลงศพมักทำจากไม้อัด หรือไม้หรือกระดาษอัดที่สามารถไหม้ไฟเป็นเชื้อเพลิงได้ทั้งหมด โดยมีเตาเผาศพ ซึ่งอาจใช้ถังเชื้อเพลิง น้ำมัน ฟืน หรือไฟฟ้าเป็นพลังงานในการเผาไฟ

โดยกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ในประเทศไทยได้กำหนดระดับมาตรฐานเตาเผาศพเป็น 4 ระดับ คือ

1. เตาเผาศพ 1.0 เป็นเตาเผาศพชนิด 1 ห้องเผา ใช้ถ่านไม้หรือฟืนเป็นเชื้อเพลิง และไม่มีการควบคุมอุณหภูมิในการเผาศพ มีประสิทธิภาพในการควบคุมมลพิษต่ำ เหมาะสำหรับวัดที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ชนบทหรือพื้นที่ห่างไกล

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2. **เตาเผาศพ 2.0** เป็นเตาเผาศพชนิด 1 ห้องเผา ใช้น้ำมันเตาหรือน้ำมันดีเซลเป็นเชื้อเพลิง และมีการควบคุมอุณหภูมิในการเผาศพ มีระบบควบคุมและบันทึกข้อมูลการทำงานของเตาเผาศพ มีประสิทธิภาพในการควบคุมมลพิษในระดับพอใช้ เหมาะสำหรับวัดที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ที่อยู่นอกเขตชุมชนหรือมีการกระจายตัวของชุมชนไม่หนาแน่น

3. **เตาเผาศพ 3.0** เป็นเตาเผาศพชนิด 2 ห้องเผา โดยห้องเผาแรกเป็นห้องเผาศพ และห้องเผาที่สองเป็นห้องเผาก๊าซและควันที่เกิดจากห้องเผาแรกก่อนระบายอากาศเสียสู่บรรยากาศ ใช้น้ำมันดีเซลหรือก๊าซเป็นเชื้อเพลิง มีการควบคุมอุณหภูมิและระยะเวลาในการเผาควันและก๊าซตลอดจนการเผาศพ มีระบบควบคุมและบันทึกข้อมูลการทำงานของเตาเผาศพอัตโนมัติ มีประสิทธิภาพในการควบคุมมลพิษในระดับดีเหมาะสมสำหรับวัดที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ชุมชนเมือง ที่มีการอยู่อาศัยค่อนข้างหนาแน่น

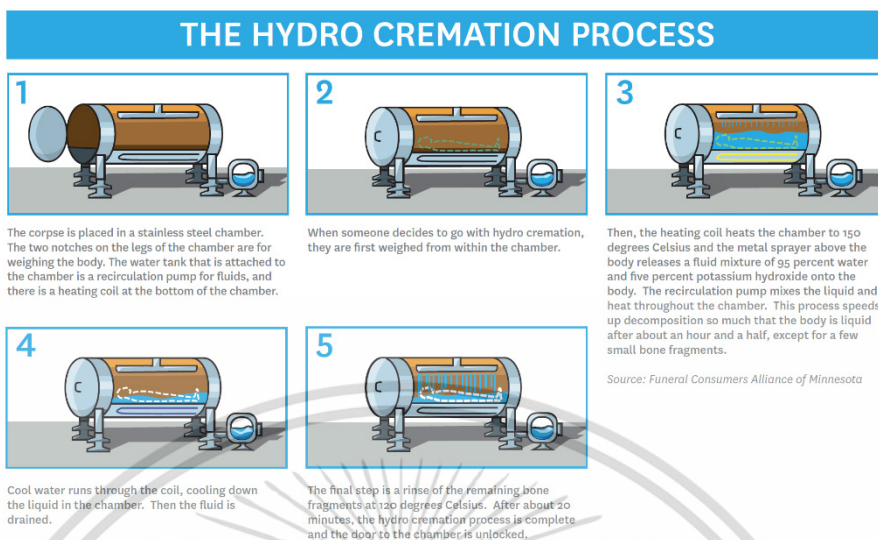
4. **เตาเผาศพ 4.0** เป็นเตาเผาศพที่มีห้องเผาอย่างน้อย 2 ห้องเผา โดยห้องเผาแรกเป็นห้องเผาศพ และห้องเผาสุดท้ายเป็นห้องเผาก๊าซและควันที่เกิดจากห้องเผาแรกก่อนระบายอากาศเสียสู่บรรยากาศ ใช้น้ำมันดีเซลหรือก๊าซเป็นเชื้อเพลิง หรือเป็นเตาที่ใช้ไฟฟ้าในการเผาไหม้ มีการควบคุมอุณหภูมิและระยะเวลาในการเผาควันและก๊าซตลอดจนการเผาศพ มีระบบควบคุมและบันทึกข้อมูลการทำงานของเตาเผาศพอัตโนมัติ มีระบบควบคุมมลพิษทางอากาศอื่นๆ มีประสิทธิภาพในการควบคุมมลพิษในระดับดีเยี่ยม เหมาะสำหรับวัดที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ชุมชนเมือง ที่มีการอยู่อาศัยอย่างหนาแน่น

ภาพที่ 2.9 รูปแบบและวิธีการทำงานของเตาเผาศพประเภท 4.0
ที่มา : กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.5.2.2 วิธีการจัดการร่างโดยกระบวนการ Alkaline Hydrolysis

ภาพที่ 2.10 ภาพแสดงกระบวนการ Alkaline Hydrolysis

ที่มา : <https://theplanetmagazine.net/> สืบค้นวันที่ 21 กันยายน 2563

กระบวนการ Alkaline Hydrolysis คือการทำศพให้เป็นของเหลว ซึ่งเป็นเทคโนโลยีการจัดการศพผู้เสียชีวิตรูปแบบใหม่และเป็นทางเลือกที่ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม ด้วยกระบวนการย่อยสลายที่เรียกว่า อัลคาไลน์ ไฮโดรไลซิส (alkaline hydrolysis) โดยมีวิธีการคือ ร่างผู้เสียชีวิตจะถูกนำไปแช่ในภาชนะโลหะขนาดใหญ่ซึ่งบรรจุน้ำร้อนที่มี อุณหภูมิ 93 องศาเซลเซียส ผสมกับสารโพแทสเซียมไฮดรอกไซด์ เมื่อทิ้งไว้เป็นเวลา 4 ชั่วโมง อวัยวะและเนื้อเยื่อทุกส่วนของร่างกายจะถูกย่อยสลายไปหมดสิ้นจนเหลือแต่กระดูก ซึ่งสามารถนำไปดัดเป็นผงเพื่อมอบให้ครอบครัวผู้เสียชีวิตเก็บไว้เพื่อระลึก

ซึ่งกระบวนการ Alkaline Hydrolysis ใช้พลังงานเพียง 5-10% ของพลังงานที่ใช้ในการเผาศพเท่านั้น และหลังจากร่างกายย่อยสลายไปแล้ว น้ำที่เหลือจากกระบวนการดังกล่าวจะไม่มีสารพิษตกค้าง ปลอดภัยเพียงพอสำหรับนำไปรดรดต้นไม้ เพราะมันมีคุณสมบัติเป็นปุ๋ยอย่างดีที่ช่วยให้พืชผลเจริญงอกงาม เพียงแต่บางครั้งอาจมีภาวะความเป็นด่างสูงเกินไป ก็สามารถเติมกรดซิตริกหรือน้ำส้มสายชูเพื่อให้มันมีคุณสมบัติเป็นกลางได้

ภาพที่ 2.11 เครื่องจักรสำหรับการทำ Alkaline Hydrolysis

ที่มา : <https://www.funerals360.com/> สืบค้นวันที่ 21 กันยายน 2563

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.5.2.3 วิธีการจัดการร่างโดยกระบวนการ Promession

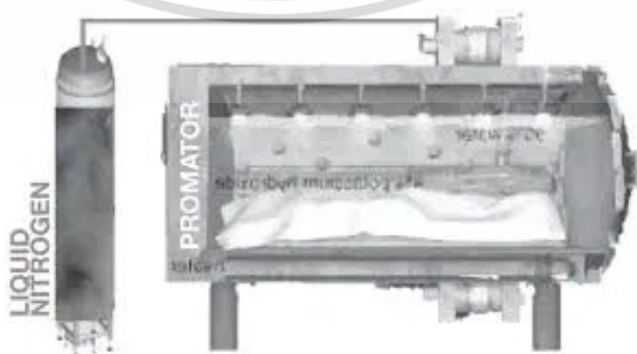

ภาพที่ 2.12 กระบวนการจัดการศพด้วยวิธี Promession

ที่มา : <http://www.promessa.se/> สืบค้นวันที่ 21 กันยายน 2563

Promession คือแนวคิดในการจัดการศพหลังความตายในรูปแบบสารอินทรีย์ที่ทำให้การฝังมรดกศพกลายเป็นธาตุสารอาหารให้กับพืชได้ ด้วยวิธีการขจัดของเสียหรือทำให้ศพกลายเป็นปุ๋ยอินทรีย์เพื่อให้สิ่งมีชีวิตใหม่ที่งอกมาได้เกิดใหม่อีกครั้งหลังความตายของผู้คนสลายตัวกลายเป็นปุ๋ยธรรมชาติ โดยมีวิธีการดังนี้

1. แห้แช่ร่างที่ -18 องศาเซลเซียส ประมาณ 24-48 ชั่วโมง
2. เอาร่างแช่ลงในถังที่บรรจุไนโตรเจนเหลวประมาณ 83 ลิตร เพื่อให้เย็นจัดถึง -196 องศาเซลเซียสเป็นเวลา 2 ชั่วโมง ซึ่งเมื่อถึงจุดนี้ร่างกายจะเปราะเหมือนเป็นแก้ว
3. ใช้คลื่นอัลตราซาวด์สั่นสะเทือนร่างเป็นเวลา 1 นาที จนแตกละเอียดเป็นผงไปทั้งหมด (4.) นำผงเหล่านี้ผ่านความร้อนจนน้ำระเหยไปหมดเหลือแต่ผงแห้งไม่มีกลิ่น ซึ่งจะมีน้ำหนักประมาณร้อยละ 30 ของน้ำหนักร่างในตอนแรก
5. ใช้แม่เหล็กและวิธีการดูดโลหะและสารแปลกปลอมออกจากผงเพื่อให้เป็นอินทรีย์วัตถุ (organic) อย่างแท้จริง
6. บรรจุผงนี้ลงในภาชนะที่ทำจากเปลือกข้าวโพดหรือวัสดุที่ย่อยสลายได้ จากนั้นอาจอัดเป็นแผ่นหรือเป็นก้อน หรือเป็นขวด แล้วนำไปฝังดินตื้นๆ เพื่อให้ย่อยสลาย ซึ่งภายใน 6-12 เดือนจะกลายเป็นดินเป็นปุ๋ยของต้นไม้ไปในที่สุด

ภาพที่ 2.13 แนวคิดการจัดการศพด้วยวิธี Promession

ที่มา : <http://dyingwords.net/> สืบค้นวันที่ 21 กันยายน 2563

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ซึ่งประโยชน์ของวิธีการ Promession ด้านความยั่งยืนทางสิ่งแวดล้อม ประกอบไปด้วย ไนโตรเจนเหลว เป็นผลพลอยได้จากอุตสาหกรรมผลิตออกซิเจน ซึ่งออกมาเป็น 4 เท่าของออกซิเจนที่ผลิตได้ เมื่อระเหยก็หายไปชั้นบรรยากาศอย่างไม่กระทบต่อสิ่งแวดล้อม, สร้างภาระต่อสิ่งแวดล้อมของโลกน้อยกว่าการฝังและการเผา ทั้งในแง่มุมของการใช้ทรัพยากรและการปล่อยก๊าซเรือนกระจก, สร้างการรีไซเคิลโดยทำให้มนุษย์มีค่ายิ่งขึ้นเมื่อตายไปแล้วโดยช่วยสภาพของดินให้มีคุณภาพดีขึ้น

2.5.3 เทคโนโลยีและนวัตกรรมการจัดการเก็บหลังเสียชีวิต

2.5.3.1 ช่องเก็บอัฐิแนวตั้ง (Columbarium)

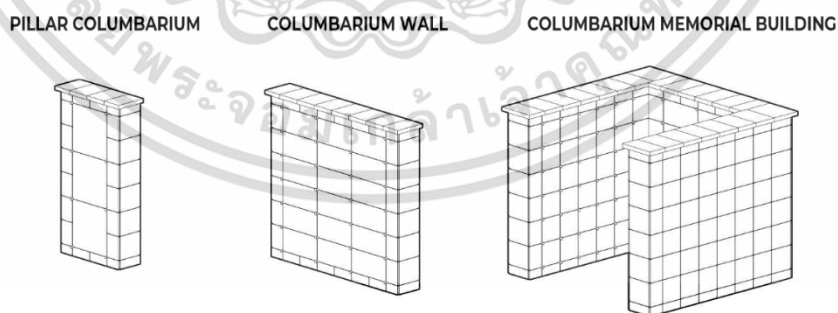

ภาพที่ 2.14 ช่องเก็บอัฐิแนวตั้ง (Columbarium)

ที่มา : <https://modual.eu/en/modu-al-system/> สืบค้นวันที่ 21 กันยายน 2563

ช่องเก็บอัฐิแนวตั้ง (Columbarium) คือผนังห้องหรืออาคารที่ใช้เก็บโกศ ซึ่งเก็บขี้เถ้าของคนเสียชีวิตด้วยวิธีการเผาศพ (Cremation) ซึ่งบริเวณด้านหน้าของช่องจะมีอธิบายว่าผู้ใดคือผู้ที่ถูกบรรจุอยู่ในช่องเก็บอัฐินั้นและมีพื้นที่สำหรับการวางดอกไม้หรือสิ่งของในการระลึกถึงผู้ล่วงลับ

ประโยชน์ของเก็บอัฐิแนวตั้ง (Columbarium) คือการประหยัดพื้นที่ที่ฝังศพได้อย่างมาก สามารถดูแลและอำนวยความสะดวกต่อผู้มาระลึกถึงผู้ล่วงลับเช่นกัน

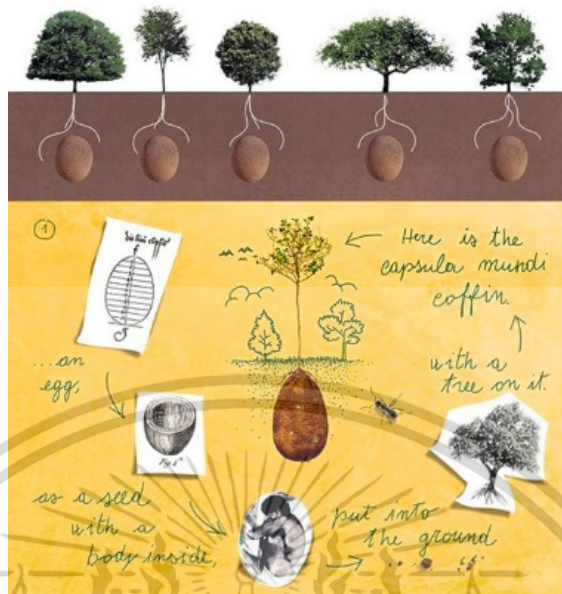

ภาพที่ 2.15 รูปแบบช่องเก็บอัฐิ 3 ประเภท แบบเสา (ซ้าย) แบบผนัง (กลาง) แบบอาคาร

ที่มา : <https://modual.eu/en/modu-al-system/> สืบค้นวันที่ 21 กันยายน 2563

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.5.3.2 แนวคิดการจัดเก็บอัฐิด้วยโกศชีวภาพ Burial Pods (Capsular Mundi)

ภาพที่ 2.16 แนวคิดการจัดการศพด้วยวิธี Promession

ที่มา : <https://www.capsulamundi.it/> สืบค้นวันที่ 21 กันยายน 2563

จากปัญหาของการฝังศพแบบเดิมคือ ร่างกายไม่สามารถย่อยสลายได้ 100% เนื่องจากรูปแบบของโลงและการฝังเป็นอุปสรรคต่อการทำงานของออกซิเจน ซึ่งจำเป็นต้องการย่อยสลาย

ภาพที่ 2.17 Burial Pods (Capsular Mundi) หรือ โกศชีวภาพ

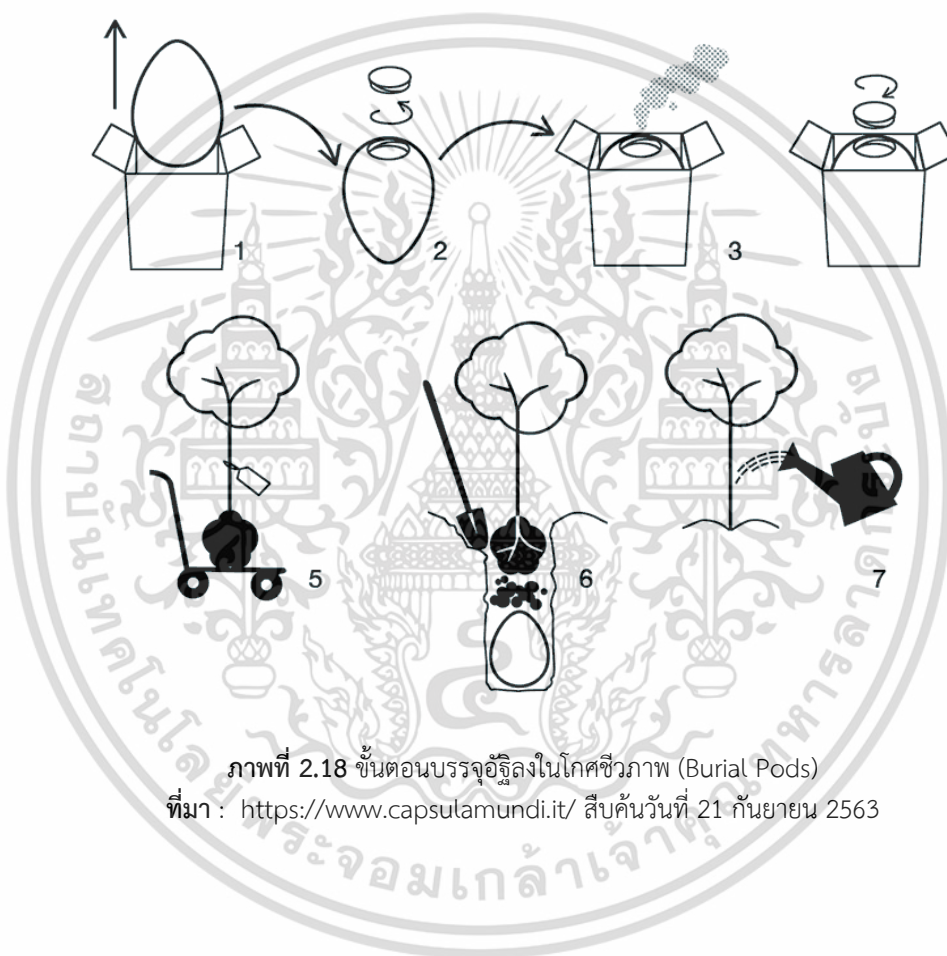
ที่มา : <https://www.capsulamundi.it/> สืบค้นวันที่ 21 กันยายน 2563

แนวคิดการจัดเก็บร่างวิธี Burial Pods (Capsular Mundi) หรือ โกศชีวภาพ คือการเอื้อต่อการไหลเวียนของออกซิเจน จากแบ่งที่อยู่ในพลาสติกชีวภาพ ซึ่งจะช่วยเพิ่มคาร์บอน เพื่อไปสร้างสมดุลในระบบย่อยสลาย ให้ไนโตรเจนทำงานได้อย่างเต็มที่ ร่างที่ย่อยสลายได้ต้นไม้ในสภาวะที่เหมาะสมจะช่วยให้ได้อากาศที่บริสุทธิ์เพิ่มขึ้น ซึ่งโกศชีวภาพ (Burial Pods) ทำจากวัสดุชีวภาพที่ย่อยสลายได้ 100% ซึ่งมีเส้นใยย่อยสลายศพให้เหมาะสมต่อการเติบโตไปเป็นต้นไม้ที่เจริญเติบโตได้ตามปกติและอยู่ภายใต้สภาวะการดูแลเหมือนต้นไม้ทั่วไป

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

นอกจากนั้น เนื่องจากค่าพีเอช (PH) สูง ทำให้สามารถยับยั้งการเจริญเติบโตของต้นไม้ได้ วัสดุของโกศชีวภาพ (Burial Pods) จึงทำมาจากพลาสติกชีวภาพที่จะย่อยสลายเพื่อลดค่า PH ทำให้ ฝักกลายเป็นสารอาหารที่สมบูรณ์ของต้นไม้โดยสามารถฝังโกศไว้บริเวณพื้นที่สุสานได้เลย

2.5.3.3 Green Corpse & QR Code: การฝังศพสีเขียว เกิดขึ้นในประเทศจีน มี นโยบายให้รัฐทำศพให้โดยเป็นการที่รัฐจะนำศพเอาไปฝังให้ย่อยสลายได้ง่ายกว่าและด้วยความเชื่อ และประเพณีของชาวจีนเรื่องฝังศพให้เป็นนวัตกรรมที่ทำ QR code ให้ญาติพี่น้องใช้ในการประกอบ พิธีเซ็งเม้ง

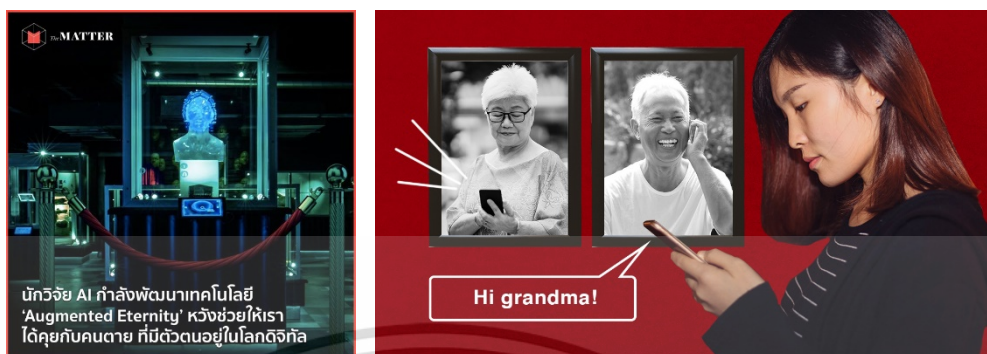

ภาพที่ 2.18 ขั้นตอนบรรจุอัฐิลงในโกศชีวภาพ (Burial Pods)
ที่มา : <https://www.capsulamundi.it/> สืบค้นวันที่ 21 กันยายน 2563

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.5.4 เทคโนโลยีและนวัตกรรมสำหรับการระลึกถึงผู้เสียชีวิต

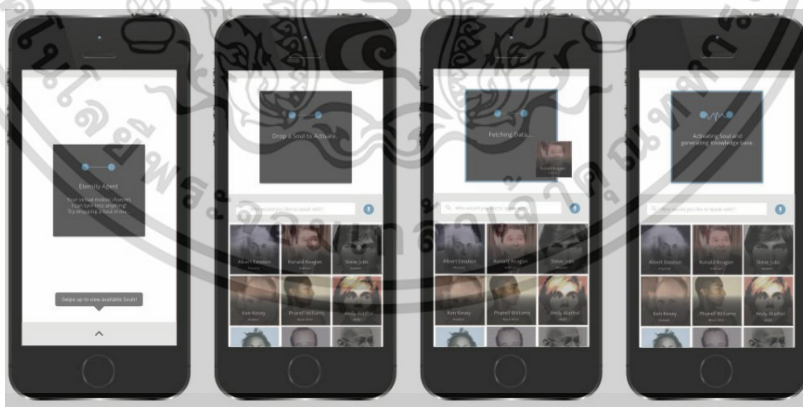
2.5.4.1 นวัตกรรมการสร้างตัวตนดิจิทัล (Augmented Eternity)

ภาพที่ 2.19 นวัตกรรมการสร้างตัวตนดิจิทัล (Augmented Eternity) โดย MIT Media Lab
ที่มา : <https://www.thematter.com/> สืบค้นวันที่ 21 กันยายน 2563

จากการศึกษางานวิจัยและโครงการที่ดำเนินอยู่ของ MIT Media Lab นั้น วิธีการของนวัตกรรมนี้คือ การนำข้อมูลต่างๆ เกี่ยวกับบุคคลทั้งบุคคลิก ลักษณะนิสัย วิธีการใช้คำพูด ถ้อยคำ การใช้ภาษา รวมถึงจุดยืนในแต่เรื่องในชีวิตมารวมกันเป็น database แล้วให้ AI และ Machine learning วิเคราะห์ออกมาเพื่อสร้างบุคคลนั้นเป็นตัวตนดิจิทัล ซึ่งสามารถสื่อสารกับผู้คนได้อย่างใกล้เคียงกับตอนที่ยังมีชีวิต

Michael Graziano ศาสตราจารย์ด้าน จิตวิทยาและประสาทวิทยาที่มหาวิทยาลัยพรินซ์ตัน สหรัฐอเมริกากล่าวว่า ในอนาคต องค์กรความรู้ของบุคคลหนึ่งๆสามารถ “ดาวน์โหลด” หรือย้ายที่เก็บไปอยู่บนคลาวด์เพื่อตอบคำถามสำคัญๆ ก็เป็นไปได้

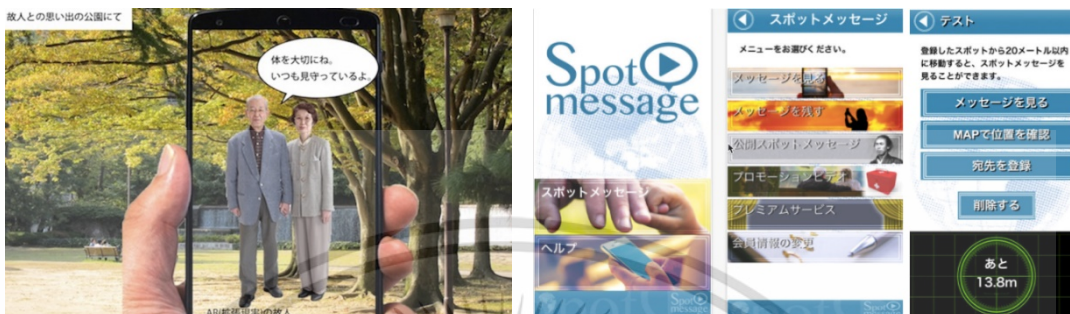

ภาพที่ 2.20 รูปแบบโปรแกรมการสร้างตัวตนดิจิทัล (Augmented Eternity) โดย MIT Media Lab
ที่มา : <https://www.media.mit.edu/> สืบค้นวันที่ 21 กันยายน 2563

2.5.4.2 เทคโนโลยีการฝากข้อความก่อนเสียชีวิต (Spot Message)

Spot Message คือ โปรแกรมที่นำหลักการของ SoLoMo (Social, Local, Mobile) มาใช้กับคนที่วางแผนก่อนเสียชีวิต โดยให้ฝากข้อความ วิดีโอ ฟินัยกรรมให้กับคนอื่นผ่านสื่อต่างๆ โดยการนำเทคโนโลยี AR มาใช้ โดยการให้คนที่มาระลึกถึงผู้ที่เสียชีวิต เดินไปหาจุดพิกัดที่ต้องการ เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่นอนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

จากนั้นโปรแกรมจะแจ้งกับคนที่เราอยากให้เห็นข้อความ เมื่อใดก็ตามที่เขาเดินไปใกล้ในพิกัดนั้นๆ ในระยะ 20 เมตร จะมีการเตือน และนำทางไปสู่พิกัดที่เราจองเอาไว้ จากนั้นก็จะเห็นคลิปวิดีโอที่เราอัดเป็นสารสำคัญที่ตั้งใจจะส่งให้คนที่เรารัก ซึ่งเป็นการนำเทคโนโลยีทำภาพเสมือน (AR : Augmented Reality) ซึ่งทำให้สามารถสัมผัสกับคนที่เสียชีวิตไปแล้ว กับสถานที่ที่ให้ความทรงจำหรือสุสาน

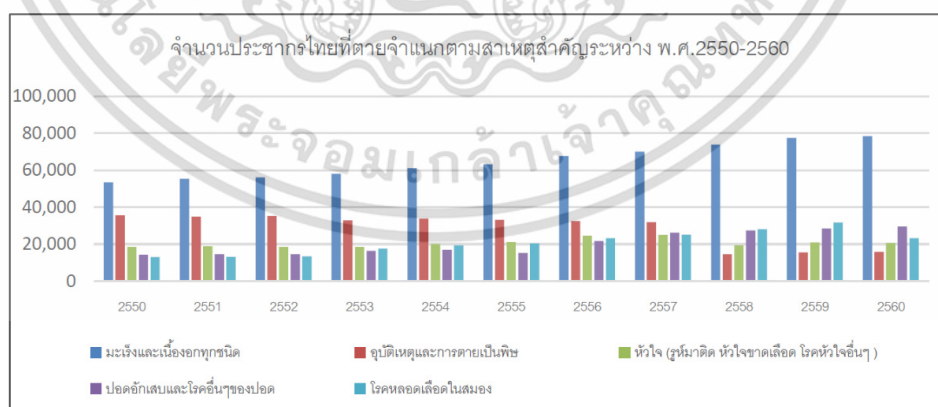

ภาพที่ 2.21 เทคโนโลยีการฝากข้อความก่อนเสียชีวิต (Spot Message)
ที่มา : <http://spot-message.com/> สืบค้นวันที่ 21 กันยายน 2563

2.6 ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับความตายและการจัดร่างหลังเสียชีวิตในประเทศไทย

2.6.1 สถานการณ์ความตายและอัตราการเสียชีวิตในสังคมไทย

ความตายเป็นสภาวะธรรมชาติของชีวิตมนุษย์ การเกิด แก่ เจ็บ ตาย เป็นวัฏจักรชีวิตมนุษย์ ไม่มีใครสามารถพ้นจากความตาย และไม่มีใครสามารถกำหนดได้ว่าความตายจะมาถึงตนเองเมื่อใด ดังนั้นการเรียนรู้เพื่อการเตรียมตัวตายจึงเป็นเรื่องสำคัญ การรู้เท่าทันความตาย (Death Literacy) เป็นทักษะชีวิตพื้นฐานที่จำเป็นไม่แตกต่างจากการอ่านออกเขียนได้ทางภาษา การรู้เท่าทันด้านการเงิน (Financial Literacy) ซึ่งบุคคลมีความจำเป็นต้องเรียนรู้และจัดการชีวิตด้วยตนเอง

ภาพที่ 2.22 จำนวนประชากรไทยที่ตายจำแนกตามสาเหตุสำคัญระหว่าง พ.ศ.2550-2560
ที่มา : สำนักงานสถิติแห่งชาติ สืบค้นวันที่ 21 กันยายน 2563

ข้อมูลจากสำนักงานสถิติแห่งชาติ รายงานจำนวนประชากรไทยที่ตายตามสาเหตุสำคัญระหว่างพ.ศ.2550-2560 ในปี 2560 อันดับแรก ได้แก่ มะเร็งและเนื้องอกทุกชนิด ปอดอักเสบและเอ็กสาร์นี้เป็นเอ็กสาร์ที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอ็กสาร์ทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

โรคอื่นๆของปอด โรคหลอดเลือดในสมอง โรคหัวใจ และอุบัติเหตุ ข้อมูลดังกล่าว ชี้ให้เห็นว่า ด้วยระบบสาธารณสุขที่สามารถป้องกันโรคติดต่อ โรคระบาด คนในสังคมปัจจุบัน ส่วนใหญ่เสียชีวิตจากโรคไม่ติดต่อและอุบัติเหตุ

ความก้าวหน้าระบบสาธารณสุข คนไทยมีอายุยืนขึ้น ข้อมูลอายุคาดเฉลี่ยประชากรไทยเมื่อแรกเกิด ชาย 73 ปี หญิง 80 ปี อายุคาดเฉลี่ยที่อายุ 60 ปี (จำนวนปีที่คาดว่าผู้สูงอายุจะมีชีวิตอยู่ต่อไปกี่ปี) ชาย 17.1 ปี หญิง 22.8 ปี (ประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล, 2562) สถาบันสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (TDRI) ศึกษาค่าใช้จ่ายในการดูแลผู้สูงอายุติดบ้านและผู้สูงอายุติดเตียงของไทยพบว่าเป็น 59,500 ล้านบาทต่อปีในปี 2560 และจะเพิ่มขึ้นเป็นประมาณ 200,000 ล้านบาทต่อปีในปี 2580 การตายของผู้สูงอายุไทยปัจจุบันไม่ใช่การตายตามอายุขัย 5 อันดับแรกการเสียชีวิตผู้สูงอายุเกิดจากโรคที่ไม่ติดต่อ ได้แก่ มะเร็งและเนื้องอก โรคระบบไหลเวียนโลหิต โรคของระบบสืบพันธุ์และทางเดินปัสสาวะ โรคของต่อมไร้ท่อ โภชนาการและเมตาบอลิซึม และโรคระบบย่อยอาหาร การบริการผู้ป่วยที่ไม่สามารถรักษาให้หายขาดจากกลุ่มโรคไม่ติดต่อเหล่านี้ในโรงพยาบาล ในทางการแพทย์จัดเป็นการรักษาพยาบาลที่ไม่ก่อให้เกิดประโยชน์ (Medical Futility) ส่งผลต่อการดูแลผู้ป่วยก่อนที่จะเสียชีวิต ทั้งทรัพยากรในระบบสาธารณสุขของภาครัฐ และรายจ่ายครัวเรือน ซึ่งแตกต่างจากญี่ปุ่น ประเทศที่มีผู้สูงอายุมากที่สุดในโลก ผู้ป่วยโรคมะเร็งเสียชีวิตที่บ้านร้อยละ 81 (สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย : TDRI , 2559)

จากสภาพ “สังคมสูงวัย” (Aged society) ของไทยตั้งแต่ปี 2548 สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) ได้คาดการณ์ว่าในอีก 1 ปีข้างหน้า พ.ศ. 2564 ประเทศไทยจะเข้าสู่ “สังคมสูงวัยอย่างสมบูรณ์” (Complete aged society) ประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไปมีสัดส่วนร้อยละ 20 ของประชากรทั้งหมด และอีก 11 ปี ในปี 2574 ประเทศไทยจะเข้าสู่ “สังคมสูงวัยระดับสุดยอด” (Super aged society) เมื่อประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไป มีสัดส่วนสูงถึงร้อยละ 28 ของประชากรทั้งหมดที่ผ่านมา รัฐยังไม่มีเตรียมพร้อมสำหรับการก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุที่ชัดเจนและครอบคลุมอย่างทั่วถึง การขาดกลไกทางการเงินการคลังในการสนับสนุนระบบการดูแลระยะยาว (Long term care) และระบบการดูแลผู้ป่วยระยะสุดท้าย (Palliative care) ซึ่งทั้งสองระบบจะช่วยให้ระบบการจัดการใช้เตียงในสถานพยาบาลมีประสิทธิภาพได้มากขึ้น และสามารถรักษาชีวิตคนได้อีกจำนวนมาก รวมทั้งลดภาระต่างๆ ในการดูแลผู้สูงอายุให้แก่ทั้งตัวผู้สูงอายุเองและครอบครัว (สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย, 2559)

จากการที่ความตายส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจและสังคมดังกล่าว ความตายจึงถูกยกขึ้นเป็นประเด็นสาธารณะที่มีความจำเป็นต้องรณรงค์ สร้างความรู้ ความเข้าใจในสังคม

2.6.2 ปัญหาที่เกี่ยวกับการจัดการร่างในประเทศไทย

1.) **ปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม (Environment Problem)** ได้แก่ มลภาวะจากการจัดการความตายและร่างของผู้เสียชีวิต การเผาศพถือเป็นธรรมเนียมการจัดการร่างของผู้ตายที่พบได้ทั่วไปในศาสนาพุทธ ในพื้นที่กรุงเทพมหานครมีวัดจำนวน 456 วัด และในจำนวนนี้ 310 วัดมีเตาเผาศพ ซึ่งพบปัญหาเกี่ยวกับเขม่าควัน และกลิ่นจากการเผาศพ (สำนักงานผังเมือง, 2555) โดยเฉพาะเขตชุมชนในกรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีความหนาแน่นของประชากรสูง มีวัดที่มีเตาเผาศพตั้งอยู่ตามชุมชนจำนวนมาก ในกระบวนการเผาศพต้องมีการไหมไฟเพื่อให้เกิดการเผาไหม้ที่สมบูรณ์ เนื่องจากการเผาศพยังต้องเผาสีอื่น ๆ ตามไปด้วย เช่น โลงศพ ของใช้ส่วนตัวของผู้ตาย ที่ทำจากวัสดุอันตราย เช่น พลาสติก โยสังเคราะห์ (คณะกรรมการการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, 2553) ประกอบกับมลพิษทางอากาศที่เกิดขึ้น มักเกิดเนื่องจากการเผาไหม้ที่ไม่สมบูรณ์หรืออุณหภูมิไม่สูงพอ ทำให้เกิดมลพิษ รวมทั้งเขม่าและซีเถ้าจากการเผาไหม้เชื้อเพลิง รวมถึงกลิ่นจากการสลายตัวของสารอินทรีย์ในศพ ซึ่งก่อให้เกิดปัญหามลภาวะทางอากาศ ควบคู่ไปกับความเดือดร้อนรำคาญและผลกระทบต่อสุขภาพจิตของประชาชนที่ต้องมีชีวิตร่วมอยู่ใกล้เมรุเผาศพ

2.) **ปัญหาด้านเศรษฐกิจ (Economic Problem)** จากการศึกษาพบว่า ในปัจจุบันต้นทุนในการจัดงานศพเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง และค่าใช้จ่ายในการศพโดยเฉลี่ยในประเทศไทยจะอยู่ระหว่าง 80,000 ถึง 200,000 บาท ซึ่งหากผู้ใช้งานต้องการจัดพิธีกรรมศพที่มีสถานที่และรูปแบบที่มีคุณภาพนั้น ก็จะเสียค่าใช้จ่ายที่ค่อนข้างสูง แตกต่างกันไปตามสถานที่และรูปแบบพิธีกรรม ซึ่งทำให้เกิดความเหลื่อมล้ำสำหรับบุคคลที่มีรายได้น้อย แต่ต้องการจัดงานพิธีศพอย่างมีคุณภาพและมีสิ่งอำนวยความสะดวกและการบริการอย่างครบครัน ซึ่งปัญหาที่เกิดขึ้นส่วนใหญ่จะเชื่อมโยงจากการตีความหมายตามค่านิยม จนกลายเป็นวัฒนธรรมปฏิบัติที่ออกห่างจากความหมายของการสูญเสียและโศกเศร้าของญาติมิตร แต่ถูกทดแทนด้วยค่านิยมของสังคมที่ชี้วัดจากความหรูหรา ทำให้ความหมายของการจัดกิจกรรมทางความตายและพิธีกรรม ซึ่งสะท้อนวิถีคิดเกี่ยวกับชีวิตและความตายนั้น ถูกลดทอนคุณค่าที่แท้จริงไป กลายมาเป็นปัญหาทางด้านสังคมอีกด้านหนึ่ง (ปัญญา เลิศสุขประเสริฐ, 2548)

นอกเหนือจากกระแสโลกาภิวัตน์ที่เกิดขึ้นในโลกนี้แล้ว ภายใต้กรอบความคิดของเมืองในบริบทโลกเสี่ยงภัย (World Risk Society) เหตุไม่คาดฝันเช่นการแพร่ระบาดเป็นวงกว้างไปทั่วโลกของโรคอุบัติใหม่ (Pandemic) ความตายหรือการจัดการร่าง วิธีการจากลา วิธีการฟื้นฟูสภาพจิตใจ ได้ส่งผลกระทบไปถึงรูปแบบการประกอบพิธีตามประเพณี ทำให้เกิดธุรกิจหลังการตายในรูปแบบใหม่ รวมทั้งธุรกิจให้บริการวางแผนการตาย ซึ่งเป็นตลาดที่มีมูลค่ามหาศาล โดยมีเม็ดเงินหมุนเวียนประมาณ 35,000 ล้านบาทต่อปี (ศูนย์วิจัยกิจการไทย, 2552) ซึ่งโครงการนี้สามารถสร้างรูปแบบธุรกิจที่มีความเป็นไปได้ตามความต้องการของพฤติกรรมที่เกิดการเปลี่ยนแปลง ทั้งในปัจจุบันรวมถึงอนาคตได้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3.) ปัญหาด้านสังคม (Social Problem) จากสถิติพบว่า จำนวนคนไม่นับถือศาสนาทั่วโลกมีมากถึง 1,100 ล้านคน¹ สำหรับประเทศไทยสถิติในอดีตของจำนวนคนไม่นับถือศาสนาอยู่ที่ 0.27 เปอร์เซ็นต์ ซึ่งเป็นค่าสถิติที่ไม่แน่นอนและมีแนวโน้มที่จะสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ ในสภาพสังคมปัจจุบันและอนาคต สำหรับผู้คนในช่วงวัยต่างๆ โดยเฉพาะช่วงวัย Generation Y-Z นั้น ได้มีมิติทางความเชื่อและวัฒนธรรมทางสังคมที่หลากหลาย โดยมีหลักแห่งความศรัทธาบางอย่างเป็นที่ยึดเหนี่ยวจิตใจ ซึ่งในอดีตประเด็นเรื่องความตาย มักจะถูกยึดโยงกับมิติทางศาสนาเป็นหลัก โดยแยกขาดจากวัฒนธรรมทางสังคมที่มีความหลากหลายแบบในโลกปัจจุบัน (คมกฤษ อุยเต็กเค่ง, 2562) สถาปัตยกรรมที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมทางความตายและพิธีกรรม จึงจำกัดอยู่เพียงความเชื่อหนึ่ง ไม่สามารถตอบสนองต่อความหลากหลายของความเชื่อในสังคมที่ดำเนินอยู่ในปัจจุบันได้

2.6.3 สถานการณ์และแนวโน้มการจัดร่างที่เปลี่ยนไปในประเทศไทย

2.6.3.1 พิธีกรรมและแนวโน้มที่เปลี่ยนแปลงไปในปัจจุบัน

จากการศึกษาและทบทวนวรรณกรรมพบว่า รูปแบบการจัดการร่างหลังจากเสียชีวิตจะเปลี่ยนแปลงโดยแบ่งตามรูปแบบแนวคิดที่เปลี่ยนไปตามกระแสความคิด ความเชื่อ อุดมคติ และค่านิยมของคนในสังคม แบ่งได้ดังนี้

ภาพที่ 2.23 กระบวนการและแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงรูปแบบพิธีการจัดการงานศพตั้งแต่อดีต - ปัจจุบัน
ที่มา : ภูรินท์ สีโสมรา, 2563

รูปแบบและการเปลี่ยนแปลงระยะที่ 1 (1st Wave: Tradition and Beliefs)

งานศพถูกจัดขึ้นเพื่อให้คนตายได้ไปสู่สุคติ หรือตายอย่างสมศักดิ์ศรีตามความเชื่อทางศาสนา ตัวแสดงหลักในการจัดงานศพนั้นขึ้นอยู่กับผู้ตายเป็นสำคัญ ดังนั้นองค์ประกอบที่สำคัญไม่แพ้กันอีกหนึ่งประการนั้นก็คือนับถือศาสนา ในประเทศไทยคือ ศาสนาพุทธ

¹ Pew Forum on Religion (2558) *The Global Religious Landscape*. Pew Research Center
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปแบบและการเปลี่ยนแปลงระยะที่ 2 (2nd Wave: Capitalism and Social Status)

การจัดงานศพจะเกี่ยวข้องกับความเป็นทุนนิยม จะเป็นการจัดงานโดยคำนึงถึงฐานะหน้าตาทางสังคมของญาติที่อยู่ โดยที่การจัดงานศพที่ดี ยิ่งใหญ่ จะทำให้ญาติได้รับการยอมรับจากสังคม และการจัดการศพอาจจะไม่ได้ผูกโยงกับทางศาสนาเพียงอย่างเดียว จะมีการจัดเพื่อแสดงถึงอัตลักษณ์และความเป็นปัจเจกของผู้ตายตัวอย่างเช่น การให้สวมชุดสีชมพูในงานศพ รวมไปถึงอยากให้ผู้ที่มาร่วมงานมีรอยยิ้มและเสียงหัวเราะมากกว่าการร้องไห้คร่ำครวญ ในขั้นนี้จะมีธุรกิจเกี่ยวกับงานศพเข้ามาเกี่ยวข้อง และความหมายของการตายจะไม่ได้คงอยู่แค่ที่ศาสนาแต่เพียงเท่านั้น แต่เกี่ยวกับเรื่องผู้ตายเป็นใคร มีลักษณะอย่างไร และอยากให้ตนเองถูกระลึกถึงแบบไหน งานศพถูกจัดออกมาอย่างสมเกียรติหรือไม่

ในส่วนของการจัดการกับอัฐิ หรือชิ้นส่วนที่หลงเหลือจากการจัดการศพ (Remaining) หากจัดการศพด้วยการเผาแล้ว จะยังคงมีเถ้ากระดูกหลงเหลืออยู่ ทางเลือกในการจัดการจะเป็นการนำเถ้ากระดูกไปลอยอังคารหรือการเก็บไว้ในโกศ แล้วนำโกศนั้นไปเก็บตามที่ตั้งต่าง ๆ เช่น สร้างสถูปในวัด สถูปส่วนรวม หรือญาติเก็บมาบูชาที่บ้าน

รูปแบบและการเปลี่ยนแปลงระยะที่ 3 (3rd Wave: Sustainable and Society Awareness)

กระแสที่สาม อันนับว่าเป็นกระแสที่มาพร้อมกับแนวคิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน ได้แก่ การจัดงานศพจะมีทิศทางที่จัดเพื่อความยั่งยืน ในที่นี้ คือ การจัดงานศพโดยคำนึงถึงสังคม สิ่งแวดล้อมที่ส่งผลกระทบต่อโลก เป็นผลมาจากการตระหนักรู้เรื่องความเป็นพลเมืองโลก และจากการคำนึงถึงสิ่งแวดล้อมมากขึ้น ต้องการสร้างความยั่งยืนมากขึ้น การให้ความหมายต่อการจัดงานศพที่เปลี่ยนแปลงไปทั้งในเรื่องตัวแสดงและคุณค่าของงานศพ อันเนื่องมาจากการที่สังคมเปลี่ยนแปลงไปเป็นสังคมเมือง

2.6.3.2 แนวโน้มการจัดการร่างในอนาคต

จากการเปลี่ยนแปลงของรูปแบบแนวคิดที่มีต่อการจัดการร่างข้างต้น และผลสรุปของงานวิจัย คนเมือง 4.0: อนาคตชีวิตเมืองในประเทศไทย. โครงการ - การตายในเมือง จะพบว่าในสถานการณ์ปัจจุบัน แนวคิดการจัดการร่างในไทยเริ่มปรับเปลี่ยนเข้าสู่กระแสที่ 3 ขอบ่งชี้สำคัญ

ประการแรก คือ บทบาทของวัดที่ดีในอดีตได้เข้ามามีบทบาทสำคัญในการจัดพิธีกรรมงานศพ แต่ในปัจจุบันบทบาทของวัดในฐานะของผู้ที่มีอำนาจเด็ดขาดเหนือประเพณีพิธีกรรมก็เริ่มอ่อนลงและปัจเจกได้เข้ามามีอำนาจต่อรองแนวทางในการปฏิบัติมากขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ

ประการที่สอง คือ การจัดการกับร่างกาย ซึ่งก้าวข้ามจากแค่คำว่า tradition ไปเป็นพิธีกรรมที่มีความเกี่ยวข้องกับความเป็นโลกาภิวัตน์และความเป็นสมัยใหม่ คือ กระบวนการจัดการศพ ถูกลดทอนประเพณี (Detraditionalized) ในเรื่องของการเผาและการฝังที่มีมาตั้งแต่เดิมในประวัติศาสตร์ ได้ถูกปรับเปลี่ยนให้สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน ในเรื่องการเผา เทคโนโลยีได้ช่วยให้ประสิทธิภาพของเตาเผาดีขึ้น มีสารที่ช่วยลดไดออกซินจากการเผาไหม้ได้มากขึ้น หรือในการฝัง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ศพ มีการพยายามลดการฝังศพ หรือฝังศพให้เป็นภัยต่อธรรมชาติน้อยลง หรือแม้แต่ประเด็นในการจัดการศพที่ถูกมองข้ามว่าเป็นปัญหา เช่น การเปลี่ยนรูปแบบของพวงหรีดเป็นพวงหรีดผ้าห่ม พวงหรีดพัดลม หรือพวงหรีดดิจิทัล เพื่อลดขยะจากพวงหรีด การลดจำนวนวันสวดพระอภิธรรมเพื่อลดจำนวนอาหารและขยะจากงานศพ การงดเว้นหรือลดการเผาองเต็ก การให้ผู้ที่มิประสงค์จะร่วมงานศพสามารถร่วมงานศพทางออนไลน์ได้ โดยที่ไม่ต้องมาทำงาน เป็นต้น ก็สะท้อนให้เห็นถึงปรากฏการณ์ที่เปลี่ยนแปลงของการจัดการกับความตายในแบบคนเมืองที่เปลี่ยนไป โดยสาเหตุที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวขึ้น ก็มีสาเหตุมาจากการเป็นสังคมเมือง การเกิดมลภาวะในเมือง การเกิดขึ้นของที่อยู่อาศัย เช่น บ้าน คอนโด ชุมชนอัตรการเติบโตของประชากร การเพิ่มขึ้นของยานพาหนะ ที่ประกอบสร้างความเป็นสังคมเมือง รวมไปถึงพิธีกรรมอย่างการจัดงานศพที่มีขึ้นเกือบทุกวัน ทุกพื้นที่ ก็ยังทำให้เกิดมลภาวะในเมือง นำไปสู่การจำกัดมลพิษด้วยการออกกฎหมายการใช้เตาเผาไร้ควัน วัดต้องมีการปรับตัวรวมถึงญาติก็ต้องยอมรับในการเปลี่ยนแปลงเพื่อรักษาสิ่งแวดล้อมร่วมกัน การเผา ยังคงเป็นปลายทางของการจัดการศพ แต่สิ่งที่เปลี่ยนแปลง คือ การลดหรือกำจัดควันออกไป ทั้งเรื่องฝังของการเติบโตของเมืองที่ต้องเปลี่ยนตามบริบทและตามกายภาพที่เปลี่ยนแปลงไปด้วย เช่นเดียวกัน

ประการที่สามคือ การมุ่งสู่วัฒนธรรมอย่างแท้จริง หรือวิธีการจัดการศพที่นำแนวคิดอุดมการณ์อันเป็นสากลบางประการเข้ามาบูรณาการหรือปรับเปลี่ยนแบบแผนดั้งเดิมที่มีอยู่ เช่น แนวคิด Green funeral ที่เริ่มมีให้เห็นได้ทั่วโลกจากแนวคิดการพัฒนาที่ยั่งยืนและการรักษาสิ่งแวดล้อม หรือ แนวคิดลดทอนประเพณีนิยม (Detraditionalisation) ที่ปลดออกจากรอบแนวคิดความเชื่อเรื่องการจัดการร่างแบบดั้งเดิม

2.7 การศึกษาการดำเนินงานขององค์กรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

2.7.1 รูปแบบการบริหารจัดการฌาปนสถานและสุสานในกรุงเทพมหานคร

ฉวีวรรณ วงศ์ศรี (2555, น. 197) ได้จำแนกรูปแบบการบริหารจัดการฌาปนสถานในเขตกรุงเทพมหานครออกเป็น 3 กลุ่ม คือ

กลุ่มที่ 1 ดำเนินการจัดงานศพโดยหน่วยงานทหาร 3 เหล่าทัพ เข้าไปบริหารจัดการฌาปนสถาน ในวัดพระศรีมหาธาตุ วัดโสมนัสวิหาร วัดศิริพงษ์ธรรมนิมิต และวัดเครือวัลย์ เพื่อจัดสวัสดิการให้สมาชิกฌาปนกิจสงเคราะห์ ข้าราชการ เจ้าหน้าที่และครอบครัว ของกองทัพอากาศ กองทัพบก กองทัพเรือ มีส่วนลดค่าศาลาบำเพ็ญกุศลแก่สมาชิก และให้บริการกับบุคคลทั่วไป การสวดพระอภิธรรมศพกำหนดเวลา 18.30 น. ตามระเบียบของกระทรวงกลาโหม

กลุ่มที่ 2 ดำเนินการจัดงานศพโดยตำรวจและวัด เข้าไปบริหารจัดการฌาปนสถานภายในวัดตริทศเทพ โดยส่วนของตำรวจดำเนินการฌาปนสถาน เพื่อจัดสวัสดิการให้กับสมาชิกข้าราชการ เจ้าหน้าที่ และครอบครัวของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ มีส่วนลดค่าศาลาบำเพ็ญกุศลแก่สมาชิกและ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ให้บริการกับบุคคลทั่วไป ส่วนวัดตรีศเทศพาดำเนินการ ฌาปนสถานเพื่อให้บริการกับบุคคลทั่วไป การสวดพระอภิธรรมศพกำหนดเวลา 19.00 น.

กลุ่มที่ 3 การดำเนินการจัดงานศพโดยวัด เป็นการบริหารจัดการฌาปนสถานในวัด มกุฏกษัตริยาราม วัดเทพศิรินทราวาส วัดธาตุทอง วัดสีหทาราม วัดบางบัว และวัดไตรรัตนารามเพื่อให้บริการบุคคลทั่วไป การสวดพระอภิธรรมศพ กำหนดเวลา 19.00 น. เฉพาะวัดสีหทาราม สวดพระอภิธรรมศพกำหนดเวลา 19.30 น. รูปแบบขั้นตอนการจัดงานศพ พบว่ามี 2 แบบ คือ การจัดงานศพแบบทั่วไป (พิธีราษฎร์) และแบบที่ได้รับพระราชทานพระบรมราชานุเคราะห์ (พิธีหลวง) ซึ่งการจัดงานศพในปัจจุบัน มีการดำเนินการ เช่นเดียวกับในอดีต แต่มีการปรับเวลาในการสวดพระอภิธรรมศพให้เร็วขึ้น

กล่าวโดยสรุปตามข้อมูลเบื้องต้น การบริหารจัดการพื้นที่ฌาปนสถานของวัดในพื้นที่กรุงเทพมหานคร มีการบริหารจัดการแบบมีลักษณะการจัดการเป็น 2 รูปแบบ แบบที่ 1 คือ การบริหารจัดการโดยวัดดำเนินการเอง รูปแบบที่ 2 คือ การบริหารจัดการโดยองค์กรภายนอก ซึ่งทั้ง 2 รูปแบบมีการจัดระบบที่แตกต่างกัน

2.7.2 บริษัท ชีวามิตร วิสาหกิจเพื่อสังคม จำกัด

ภาพที่ 2.24 บริษัท ชีวามิตร วิสาหกิจเพื่อสังคม จำกัด
ที่มา : <http://cheevamitr.com/> สืบค้นวันที่ 21 กันยายน 2563

บริษัท ชีวามิตร วิสาหกิจเพื่อสังคม จำกัด ได้จดทะเบียนในฐานะ วิสาหกิจเพื่อสังคม เมื่อวันที่ 9 มกราคม 2560 โดยมุ่งมั่นจัดกิจกรรมอบรมเผยแพร่ความรู้ และให้คำปรึกษาอย่างต่อเนื่อง ตามความเหมาะสมของยุคสมัย พร้อมทั้งส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพและงานวิจัยทางสังคมในเรื่องการดูแลผู้ป่วยระยะท้ายนอกจากนั้น ชีวามิตรยังส่งเสริมการสร้างนวัตกรรม ด้วยการประสานความร่วมมือกับองค์กรภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม และภาคประชาชน เพื่อให้คนไทยทุกคนสามารถเข้าถึงข้อมูลองค์ความรู้ และบริการสาธารณสุขในการดูแลสุขภาพ ให้เกิดคุณภาพชีวิตระยะสุดท้ายได้อย่างทั่วถึงและเท่าเทียม เพื่อชีวิตปลายทางที่มีทางเลือกอย่างเหมาะสม พอดี สมศักดิ์ศรีความเป็น มนุษย์สำหรับทุกคนในทุกมิติ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เป้าหมายขององค์กร เป็นศูนย์รวมข้อมูลและนำทางเลือกให้ทุกคนสามารถเข้าใจและเข้าถึงคุณภาพชีวิตระยะสุดท้ายอย่างเท่าเทียมและเท่าทัน ตั้งแต่ยังมีสุขภาพดีจนกระทั่งเข้าสู่สภาวะพึ่งพิงและเข้าสู่ระยะท้ายของชีวิตอย่างสงบและ สมศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ โดยเป็นองค์กรที่ให้คำปรึกษาทุกคนที่คำนึงถึงชีวิตระยะท้ายที่มีคุณภาพ รวมทั้ง ญาติและผู้ดูแลผู้ป่วย

2.7.3 ภาคิเฝชิญความตายอย่างสงบ (Peaceful death)

peaceful
death

ภาพที่ 2.25 ภาคิเฝชิญความตายอย่างสงบ (Peaceful death)
ที่มา : <https://peacefuldeath.co/> สืบค้นวันที่ 21 กันยายน 2563

Peaceful Death คือกลุ่มเพื่อนที่ทำงานสนับสนุนการตายดี เราผลิตเนื้อหา เครื่องมือการเรียนรู้ และจัดกิจกรรมเรียนรู้ชีวิตและความตายที่ง่ายต่อการเข้าถึงสำหรับผู้สนใจ เราหวังเป็นกลไกหนึ่งที่จะช่วยสร้างสภาพแวดล้อมทางสังคมให้อึดต่อการจากไปอย่างสงบ

ซึ่งเป็นภาคิเฝชิญที่ได้รับการสนับสนุนการดำเนินงานโครงการ ชุมชนกรุณาเพื่อการอยู่และตายดี จากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) เพื่อพัฒนาศักยภาพของชุมชนให้มีสภาพแวดล้อมที่อึดต่อการตายดี นอกจากนี้ยังคงจัดกิจกรรมและรณรงค์ให้การศึกษาด้านการเตรียมตัวตายอย่างต่อเนื่อง ผ่านการทำหลักสูตรการอบรม การผลิตเนื้อหา และการจัดกิจกรรมสาธารณะที่มีความหลากหลาย

2.8 การศึกษานโยบายและแผนพัฒนาที่เกี่ยวข้องกับโครงการ

2.8.1 ยุทธศาสตร์เมืองน่าอยู่ กับการพัฒนาป่าช้าวัดดอน (Healthy City)

ปัจจุบันนี้ ป่าช้าวัดได้กลายเป็นสวนสุขภาพ สำหรับการออกกำลังกาย และพักผ่อนหย่อนใจของประชาชน ที่มีความร่มรื่น อากาศบริสุทธิ์ ปราศจากมลภาวะจากอากาศที่มีสาร คาร์บอนมอนนอกไซด์ จากระถยนต์เจือปน สูดหายใจได้อย่างเต็มปอด และโดยเฉพาะอย่างยิ่ง ให้บรรยากาศที่สงบ ลดความฟุ้งซ่าน และกิเลสของตนเอง ได้เป็นอย่างดี ผู้คนที่มาออกกำลังกาย วิ่งบ้ำง เดินบ้ำง ต่างได้เห็นภาพบั้นปลายของชีวิตมนุษย์ คือ ความตายที่นอนอยู่ใต้หลุมศพ หากมนุษย์ทุกคนได้เข้าใจถึงธรรมชาติ ของชีวิตแล้ว ความโลภ โกรธ หลงของมนุษย์ ก็ จะลดละเบาบางลงไป สังคมของมนุษย์ ก็

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

จะอยู่อย่างสงบสุข มีความเอื้ออาทร และไม่เอาเปรียบซึ่งกันและกัน กลับกลายเป็นป่าช้า ที่เอื้อประโยชน์ให้กับมนุษย์ จึงเป็นยุทธศาสตร์อย่างหนึ่งของการทำ "เมืองน่าอยู่" (HEALTHY CITY)

เมืองน่าอยู่ (HEALTHY CITY) จึงเป็นความคาดหวังของมนุษย์ ที่ต้องการจะเห็นสภาพสิ่งแวดล้อมรอบตัว รอบบ้าน มีสภาพที่ดูแล้วสบายตา มีความเป็นระเบียบเรียบร้อย รมรื่นสวยงาม สังคมที่ตนเองอยู่ มีความปลอดภัย ทั้งชีวิต และทรัพย์สิน ทุกคนอยู่อย่างมีความสุข มีสุขภาพ และพลานามัยสมบูรณ์ ไม่ว่าจะมองไปทางใด ทุกอย่างดูน่าอยู่ไปหมด บ้านก็น่าอยู่ สองข้างทางที่ผ่านไปก็ดูสวยงามน่ามองน่าอยู่ สังคมเพื่อนบ้านก็น่าอยู่ จะไปติดต่อราชการก็ได้รับการต้อนรับ อย่างอบอุ่น จากเจ้าหน้าที่ ทำให้น่าอยู่ ก็จะส่งผลให้เป็นชุมชนที่น่าอยู่ ทุกชุมชนที่ประกอบกันเข้าเป็นเมือง ก็จะเป็นเมืองน่าอยู่ และเมื่อทุกเมืองเป็นเมืองที่น่าอยู่ ก็จะส่งผลให้เป็นประเทศที่น่าอยู่

การพัฒนาป่าช้าวัดดอน ให้เป็นป่าช้าน่าอยู่ จึงเป็นยุทธศาสตร์หนึ่ง ในหลายๆ ยุทธศาสตร์ของสำนักงานเขตสาทร ที่มุ่งจะสร้างสรร ให้เป็นเมืองน่าอยู่ ป่าช้าวัดดอน เป็นสุสานขนาดใหญ่ มีพื้นที่มากกว่า 150 ไร่ ตั้งอยู่บริเวณซอยเจริญกรุง 57 เชื่อมต่อจนถึงเซ็นต์หลุยส์ ซอย 3 อยู่ในพื้นที่แขวงทุ่งวัดดอน เขตสาทร สุสานแห่งนี้ อยู่ในความดูแลของ 3 องค์กร คือ สมาคมแต่ใจแห่งประเทศไทย มูลนิธิปอเต็กตึ๊ง และสมาคมไหหลำด้านเกเต้ มีศพฝังอยู่ที่บริเวณนี้ มากกว่าหมื่นศพ สภาพโดยทั่วไป โดยเฉพาะพื้นที่ที่อยู่ในความดูแล ของสมาคมแต่ใจฯ ที่มีมากกว่า 2 องค์กร มีศพที่ฝังในลักษณะของฮวงซุ้ย จำนวน 7,961 ศพ ศพที่บรรจุเฉพาะอัฐิอีก 1,800 กว่าศพ และศพที่ไม่มีญาติบรรจุรวมกันไว้ อีกมากกว่าหมื่นศพ ในส่วนนี้มีพื้นที่ประมาณ 87 ไร่ ตั้งอยู่ด้านหลังของสมาคมแต่ใจแห่งประเทศไทย มีรั้วรอบขอบชิด ประชาชนจะเข้าไปในสุสาน ก็เฉพาะในฤดูแล้งเท่านั้น ทำให้บรรยากาศโดยทั่วไปเงียบสงบ หนาขึ้นรก ดูแล้ววังเวงน่ากลัว

สุสานในส่วนของสมาคมแต่ใจฯ ที่อยู่บริเวณด้านนอกรั้ว ตั้งอยู่บริเวณสองข้างทาง ของซอยเจริญกรุง 57 สภาพของฮวงซุ้ยส่วนใหญ่จะชำรุดทรุดโทรม ขาดการดูแลเอาใจใส่ ของทายาท หรือญาติของผู้ล่วงลับไปแล้ว จึงทำให้มีหญ้าขึ้นรกปกคลุมศพ สภาพพื้นที่เป็นแอ่ง มีน้ำท่วมขังตลอดปี ศพส่วนใหญ่จึงนอนแช่น้ำ ประชาชนมักเอาขยะ เศษหิน เศษปูน มาทิ้งทับถม ดูแล้วสกปรก วังเวงน่ากลัว เป็นอย่างยิ่ง ยามค่ำคืนไม่ค่อยมีคนเดินผ่าน เพราะความวังเวงน่ากลัว จึงเหมาะที่พวกมิจฉาชีพ จะใช้เป็นสถานที่ก่ออาชญากรรม แต่ต่อมาพื้นที่บางส่วนถูกเวนคืน ไปสร้างเป็นทางด่วนชั้นที่สอง ส่วนปี จึงได้มีการล้างป่าช้าในครั้งหนึ่ง สำหรับในส่วนของมูลนิธิปอเต็กตึ๊ง พื้นที่ประมาณ 30 ไร่ ถูกเช่าเป็นที่ฝังศพไม่มีญาติ ศพที่ตายอุบัติเหตุ หรือโรคร้ายแรงต่างๆ จะถูกนำมาฝังไว้บริเวณนี้ สถานที่แห่งนี้สามารถฝังศพ ได้ประมาณ 4,000 ศพ จะถูกห่มเงินล้านป่าช้า แล้วนำศพใหม่มาฝังตลอดเวลา ทำให้ดูแล้วน่ากลัว มากกว่าบริเวณอื่นใด

เมื่อการตัดถนนสายเหนือ-ใต้ ได้ทางด่วนชั้นที่ 1 ส่วนปี และระบบทางด่วนในบริเวณนี้ จะเป็นทางขึ้นลง เชื่อมต่อกับถนนสาทร ถนนจันทน์ ความเจริญย่อมมีผลกระทบต่อชุมชน ในบริเวณนี้ สภาพของป่าช้าบริเวณโดยรอบ จึงต้องได้รับการพัฒนาปรับปรุง ให้ดูแล้วมีความเรียบร้อยกว่าแต่ก่อน โครงการ "สวนสวยในป่าช้า" จึงได้รับความร่วมมือจากประชาชน และองค์กรต่างๆ ที่จะช่วยกัน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เปลี่ยนแปลงป่าช้า ที่น่ากลัว ให้เป็นสวนป่าที่ดูแล้วร่มรื่น สวยงาม ยุทธศาสตร์ของการสร้างป่าช้า ให้น่าอยู่ จึงได้เริ่มขึ้น ตั้งแต่วันที่ 3 เมษายน 2539 เป็นต้นมา และได้ปรับเปลี่ยนมาเป็นสวนสุขภาพ สำหรับประชาชน ได้ออกกำลังกายในที่สุด ซึ่งกระบวนการพัฒนา ตั้งแต่ต้นจนถึงการสร้างเป็นสวนสุขภาพ เกิดจากความร่วมมือร่วมใจของประชาชน และองค์กรต่างๆ ช่วยกันพัฒนาพื้นที่ป่าช้าที่น่ากลัว จนประชาชนสามารถเข้าไปใช้ประโยชน์ ร่วมกับผู้ที่เสียชีวิต จึงเป็นสิ่งที่น่าจะมีมองย้อนกลับไปดูว่า อะไรเป็นสาเหตุแห่งความสำเร็จ อะไรเป็นแรงจูงใจให้เขาเหล่านั้น หันมาร่วมมือกับทางราชการ ช่วยกันแก้ปัญหา และพัฒนาป่าช้าที่รกร้างว่างเปล่า ให้เป็นสวนป่า และสวนสุขภาพได้

การพัฒนาป่าช้าที่น่ากลัว ให้เป็นป่าช้าที่น่าอยู่ สวยงาม ทำเป็นสวนป่า ตามโครงการสวนสวยในป่าช้า จนเป็นสวนสุขภาพในปัจจุบันนี้ มีเงื่อนไขหลักอยู่ 2 ประการ กล่าวคือ

1. **วิสัยทัศน์ของผู้นำ** โดยศ.นพ.ไชยยันตร์ กัมปนาทแสนยากร อธิบดีรองผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร เป็นผู้วางวิสัยทัศน์ ในการแก้ไขปัญหา รวมทั้งมีการที่จะพัฒนาสุขภาพของประชาชน ให้มีสุขภาพดีถ้วนหน้า ในปี พ.ศ.2543 โดยอาศัยรูปแบบ และกระบวนการของเมืองน่าอยู่ (HEALTHY CITIES) มาปรับใช้กับการพัฒนาของกรุงเทพมหานคร โดยการแก้ปัญหาไปพร้อมกับองค์กรทั้งภาครัฐ และเอกชน

2. **การสร้างกลุ่มเพื่อสนับสนุนกระบวนการพัฒนา** การมองถึงการเปลี่ยนแปลงด้านเศรษฐกิจ ความเจริญเติบโต ศูนย์กลางของเศรษฐกิจ มาสู่พื้นที่เขตสาทร มีการพัฒนาด้านกายภาพ ด้วยการปรับปรุงเครือข่ายการจราจร ด้วยการสร้างระบบทางด่วนชั้นที่สอง ส่วนปี การพัฒนาถนนใต้ทางด่วน เชื่อมต่อถนนสาทรใต้ จึงจำเป็นต้องเร่งดำเนินการ ปรับปรุงพัฒนาป่าช้าวัดดอน ให้เป็นป่าช้าที่มีความร่มรื่น สวยงาม

การสร้างความเข้าใจให้กับประชาชน กลุ่มต่างๆ โดยป่าช้าวัดดอน อยู่ในความดูแลของสมาคมแต่จีวแห่งประเทศไทย เป็นส่วนใหญ่ และบริเวณสุสานแห่งนี้ เป็นสถานที่ตั้งของสมาคมแต่จีวฯ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งในการพัฒนาป่าช้าวัดดอนให้เป็นสวนป่า และสวนสุขภาพ

นอกจากผู้ที่ดูแลรับผิดชอบสุสาน จะต้องเข้าใจ และให้ความร่วมมือแล้ว ประชาชนกลุ่มต่างๆ ที่อยู่โดยรอบบริเวณสุสานวัดดอน เช่น กลุ่มชมรมนักวิ่งสมาคมแต่จีวแห่งประเทศไทย ภายใต้การนำของประธานชมรม กลุ่มชมรมมุสลิมพัฒนา กลุ่มชมรมนำมวยจีนต่างๆ ต่างก็เป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาบริเวณสุสานแห่งนี้

ปัจจัยดังกล่าวข้างต้น เป็นกระบวนการพัฒนาตามโครงการเมืองน่าอยู่ โดยในกรณีของการพัฒนาป่าช้าวัดดอน ให้เป็นสวนป่า ตามโครงการสวนสวยในป่าช้า จนกระทั่งมาเป็นสวนสุขภาพ ให้ประชาชนได้ใช้เป็นสถานที่พักผ่อน และออกกำลังกาย จึงเป็นตัวอย่างที่มองเห็นได้ชัด ถึงการประสานความร่วมมือ ระหว่างภาครัฐ คือ สำนักงานเขตสาทร องค์กรภาคเอกชน คือ สมาคมแต่จีวแห่งประเทศไทย และกลุ่มประชาชนโดยทั่วไป เช่น ชมรมนักวิ่งสมาคมแต่จีวแห่งประเทศไทย

บทที่ 3

การศึกษาข้อมูลและวิเคราะห์อาคารตัวอย่าง

การศึกษาตัวอย่างโครงการมรณาวินิ ฌาปนสถานและสุสานร่วมสมัย – กรุงเทพฯ คือ การศึกษาตัวอย่างโครงการเพื่อการออกแบบโครงการและสถาปัตยกรรม และ การศึกษาแนวความคิด ในการออกแบบอาคาร ซึ่งการศึกษาอาคารตัวอย่างที่เน้นการให้บริการเกี่ยวกับการจัดการพิธีศพและการจัดเก็บร่างหลังเสียชีวิตหรือบริการอื่นๆที่เกี่ยวข้องกับความตาย ทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ ซึ่งทำให้มีแนวทางและทำให้สามารถต่อยอดการออกแบบสถาปัตยกรรม รวมทั้งกิจกรรมบรรยากาศ และสภาพแวดล้อมที่จะเกิดขึ้นภายในโครงการต่อไป

3.1 เป้าหมายและเกณฑ์ในการศึกษาอาคารตัวอย่าง

โครงการมรณาวินิ ฌาปนสถานและสุสานร่วมสมัย – กรุงเทพฯ เป็นสถานที่สำหรับเตรียมตัววางแผน จัดการ จับเก็บและระลึกถึงหลังเสียชีวิต โดยมีพื้นที่ในการรองรับกิจกรรมทางการตายเหล่านั้น การศึกษาอาคารตัวอย่างจึงคำนึงโครงการที่มีลักษณะและองค์ประกอบที่มีลักษณะใกล้เคียงกัน นำมาสู่การศึกษาและวิเคราะห์อาคารตัวอย่าง จำเป็นต้องศึกษาข้อมูลอาคารตัวอย่างทั้งในและต่างประเทศ เพื่อนำมาเป็นแนวทางศึกษา และนำมาประยุกต์ใช้ โดยมีข้อมูลที่จะศึกษาดังนี้ โดยเป้าหมายในการศึกษาอาคารตัวอย่างที่มีดังต่อไปนี้

- 3.1.1 ศึกษาข้อมูลพื้นฐานโครงการ
- 3.1.2 ศึกษาตำแหน่งที่ตั้งของโครงการ
- 3.1.3 ศึกษาแนวความคิดในการออกแบบโครงการ
- 3.1.4 ศึกษาพื้นที่และองค์ประกอบของโครงการ
- 3.1.5 ศึกษาและวิเคราะห์ข้อดีข้อเสียของโครงการ

3.2 กรณีศึกษาอาคารตัวอย่างภายในประเทศ

3.2.1 โครงการเนอร์วานา เมมโมเรียล ปาร์ค (Nirvana Memorial Park Thailand)

ภาพที่ 3.1 โครงการเนอร์วานา เมมโมเรียล ปาร์ค
ที่มา : <https://nirvanamemorialparkthailand.com/> สืบค้นวันที่ 20 กันยายน 2563

3.2.1.1 ชื่อโครงการ : สุสานเนอร์วานา เมมโมเรียลปาร์ค

เจ้าของโครงการ : เนอร์วานา เอเชีย กรุ๊ป

ประเภทโครงการ : Cemetery / Burial Place

เวลาทำการ : 8.00 - 17.00 น.

ที่ตั้งโครงการ : เลขที่ 89 ม.6 ถ. 331 ต.หนองอิรุณ อ. บ้านบึง จ ชลบุรี

พื้นที่ที่ตั้งโครงการ : 253 ไร่ (404,800 ตารางเมตร)

พื้นที่ใช้สอยโครงการ : 72,700 ตารางเมตร

3.2.1.2 ตำแหน่งที่ตั้งของโครงการ

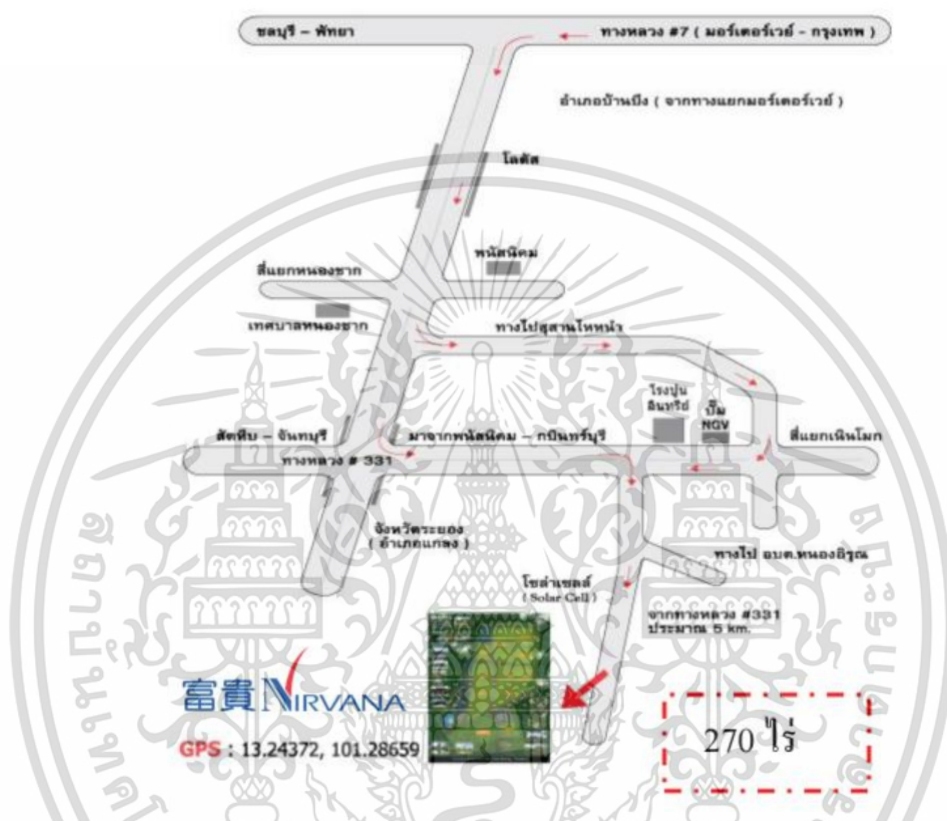

ภาพที่ 3.2 ตำแหน่งที่ตั้งโครงการเนอร์วานา เมมโมเรียล ปาร์ค

ที่มา : <https://nirvanamemorialparkthailand.com/> สืบค้นวันที่ 20 กันยายน 2563

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บริษัทเนอรัวาน่า กรุ๊ป เลือกอำเภอบ้านบึง เป็นที่สร้างสุสาน (ฮวงซุ้ย) เนื่องจากภูมิประเทศที่ถูกต้องตามหลักฮวงซุ้ย มีทิวเขารายล้อม และมีห้วยน้ำไหลผ่านอีกทั้งอยู่ไม่ไกลจากกรุงเทพฯ ห่างจากอำเภอบ้านบึง 15 กม. ห่างจากอำเภอเมืองชลบุรี 30 กม. ห่างจากศรีราชา 50 กม. ห่างจากพัทยา 75 กม. ห่างจากจังหวัดระยอง 85 กม. ห่างจากสัตหีบ 90 กม.ห่างจากกรุงเทพ 110 กม.

ภาพที่ 3.3 ตำแหน่งที่ตั้งโครงการเนอรัวาน่า เมมโมเรียล ปาร์ค

ที่มา : <https://nirvanamemorialparkthailand.com/> สืบค้นวันที่ 20 กันยายน 2563

3.2.1.3 แนวความคิดในการออกแบบและวางผังโครงการ

เนอรัวาน่า เมมโมเรียล ปาร์ค บ้านบึง | Nirvana Memorial Park Ban อัครสถานสำหรับผู้ล่วงลับแห่งแรกของไทย ที่กำหนดหลักแนวคิดผสมผสานระหว่างประเพณีโบราณและความทันสมัย เข้าด้วยกันอย่างลงตัว กำหนดผลิตภัณฑ์ที่สอดคล้องกับความต้องการที่หลากหลาย ดังนั้น ภายในโครงการจึงมีทั้งที่ดินแปลงฝัง และอาคารชองเก็บอัฐิ ไว้บริการ รวมถึงการออกแบบช่วยภูมิให้เหมาะสำหรับการใช้พื้นที่ของคนทั้งครอบครัว หรือภาษาฮวงซุ้ย เรียกว่า ช่วยภูมิที่คงศาตระกูล พร้อมสวนดอกไม้หน้าโครงการ และซุ้มประตูทางเข้าโครงการหุรหุรสง่าภูมิฐานเหมาะสมกับคนสำคัญอันเป็นที่รักของท่าน

นอกจากนั้นเนอรัวาน่า เมมโมเรียล ปาร์ค บ้านบึง จึงเนรมิตการจัดวางภูมิทัศน์ให้สวยงามเหมือนสวนสวรรค์ บรรยากาศสงบ ร่มรื่น สายลมพัดพากลิ่นไอธรรมชาติตลอดวัน ให้ทุกท่าน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดลอกเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ที่มาเยี่ยมเยือนรำลึกถึงบุคคลอันเป็นที่รัก รู้สึกถึงความสงบผ่อนคลาย ภายในโครงการเป็นถนนคอนกรีตรอบโครงการ มีห้องน้ำสะอาดไว้บริการ พร้อมจุดนั่งพักผ่อนตลอดทางเดินในโครงการ บริการให้คำปรึกษา และช่วยวางแผนล่วงหน้าเลือกสถานที่พักผ่อนสุดท้ายของชีวิต ตามหลักฮวงจุ้ยโบราณที่เหมาะสมกับการดำเนินชีวิตของคนยุคปัจจุบัน

สุสานเนอรวานา เมมโมเรียลปาร์ค บ้านบึง เป็นสุดยอดของฮวงจุ้ย มีพื้นที่ที่เป็นพื้นที่ที่มีดิน 5 สี ประกอบด้วยธาตุทั้ง 5 คือ ไม้ ไฟ ดิน ทอง และน้ำ เหมาะสำหรับการทำสุสานมีภูเขาโอบล้อม เปรียบเสมือนองค์รักษ์คอยปกป้อง เงินไม่รั่วไหล ด้านหลังมีภูเขา 5 ลูกขนาดต่างกัน ผสมผสานกับพลังฮวงจุ้ยธรรมชาติกับการออกแบบของปรมาจารย์ตั้งเข็มนาฬิกา ชินแซ่ชื่อดังจากประเทศไต้หวัน ผู้ที่ไปที่ปรึกษาฮวงจุ้ยให้กับเศรษฐีทั่วโลก

5 Elements of Feng Shui. (風水)

องค์ประกอบฮวงจุ้ยที่ดีตามธรรมชาติ

1. หาง : มังกร (Dragon) ภูเขา (ภูเขา: mountain)
 - เสือขาว (White Tiger) = อำนาจ/วาสนา (Power)
 - มังกรเขียว (Green Dragon) = เงิน ทอง (Money)
2. เขียว : ตำแหน่ง => จุดรวมพลังชี่มงคล
3. ซา : ความอุดมสมบูรณ์ของดิน (Soil) => ดิน 5 สี
4. สู่ย : น้ำ (Water)
5. เซียง : ทิศทาง (Direction) ตะวันออกเฉียงใต้

龍 Long (Dragon),
砂 Sha (Sand), 穴 Xue (Cave),
水 Shui (Water), and 向 Xiang (Direction).

3 Elements of Feng Shui. (風水)

องค์ประกอบฮวงจุ้ยที่ดีที่ NMP สรรค์สร้าง

1. ลาดชันเป็นขั้นบันได (Lander) หมายถึงการเจริญเติบโต
2. การวางแปลนเป็นคำว่า 富 (富) เสียน (田) หมายถึงความร่ำรวย
3. แปลนฮวงจุ้ยเป็นเลข 8 ฟา (發) หมายถึง ความดี/ความรวย ไม่มีที่สิ้นสุด และเลขแปลนประกอบด้วยเลข 8 ในทุกแปลน

ภาพที่ 3.4 องค์ประกอบฮวงจุ้ยโครงการเนอรวานา เมมโมเรียล ปาร์ค

ที่มา : <https://nirvanamemorialparkthailand.com/> สืบค้นวันที่ 20 กันยายน 2563

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

Nirvana Memorial Park Ban Bueng, Thailand. 2019

ภาพที่ 3.5 แสดงองค์ประกอบโครงการเนอรัวน่า เมมโมเรียล ปาร์ค
ที่มา : <https://nirvanamemorialparkthailand.com/> สืบค้นวันที่ 20 กันยายน 2563

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3.2.1.4 ขนาดพื้นที่และองค์ประกอบของโครงการ

ภาพที่ 3.6 พื้นที่แปลงฝัง (Burial Plot) โครงการเนอรัวาน่า เมมโมเรียล พาร์ค

ที่มา : <https://nirvanamemorialparkthailand.com/> สืบค้นวันที่ 20 กันยายน 2563

โครงการมีขนาดพื้นที่ที่ตั้งโครงการ คือ 253 ไร่ (404,800 ตร.ม.) ได้แบ่งพื้นที่ออกเป็น 12 โซน แบ่งเป็น

1.) พื้นที่แปลงฝัง (Burial Plot) มีรูปแบบการก่อสร้างหลุมศพที่หลากหลาย เป็นแบบมาตรฐานที่เรียบง่าย สีหิน ป้ายชื่อสวยงามมากมายให้เลือก บนพื้นที่อุทยานอนุสรณ์ที่โอบล้อมด้วยทิวทัศน์ธรรมชาติ ในสภาพแวดล้อมที่เงียบสงบ ดังนั้นจึงเหมาะสำหรับเป็นสถานที่พักผ่อนสุดท้ายที่งดงามสำหรับผู้วายชนม์ ตามความเชื่อที่ว่า "คนเรานั้นมาจากดิน และก็ต้องกลับไปสู่ดิน" 4 โซน ประกอบด้วย

1.1) โซน A ที่ดินแปลงฝังแบบคู่ สำหรับ 1 - 2 ท่าน พื้นที่ขนาด 4 x 6 ม.

1.2) โซน Imperial แบ่งที่ดินเป็น 2 ขนาด คือ

- ที่ดินแปลงฝังแบบครอบครัว 1 - 8 ท่าน พื้นที่ขนาด 8 x 12 ม. และ 8 x 13.6 ม.

- ที่ดินแปลงฝังแบบครอบครัวพิเศษ 32 ท่าน พื้นที่ขนาด 16 x 24 ม.

1.3) โซน B Combo ที่ดินแปลงฝังแบบคู่ สำหรับ 1 - 2 ท่าน พื้นที่ขนาด 4 x 5.5 ม.

1.4) โซน D Package ที่ดินแปลงฝังแบบคู่ สำหรับ 1 - 2 ท่าน พื้นที่ขนาด 3.6 x 4.5

เมตร ที่ดินแปลงฝังแบบเดี่ยว พื้นที่ขนาด 1.8 x 4.5 ม.

2.) อาคารเก็บอัฐิโอเรียลทอล วิลล่า เป็นอาคารเปิดขนาด 2 ชั้น 2 อาคาร

3.) โซน NV SEED หรือโซนแพกเกจแจ็กเก็ต้ามังกร

4.) พื้นที่ส่วนกลาง ประกอบด้วยศาลเจ้าแปะกง สำนักงานโครงการชั่วคราว ห้องรับรอง ห้องน้ำ ถนนคอนกรีตรอบโครงการ สวนโซนสระน้ำและธารน้ำตก สวนโซนซุ้มประตูทางเข้าโครงการ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 3.1 แสดงสัดส่วนและองค์ประกอบของโครงการ Nirvana Memorial Park

องค์ประกอบและขนาดพื้นที่โครงการ Nirvana Memorial Park				
องค์ประกอบ	ลักษณะการใช้งาน	ความจุในการรองรับ	พื้นที่ (ตร.ม.)	สัดส่วนพื้นที่
พื้นที่แปลงฝัง (Burial Plot)	หลุมฝังศพ	-	53,480	73
อาคารชองเก็บอัฐิ (Columbarium)	อาคารเก็บอัฐิ โศครกระดูก (2 อาคาร)	1,730 หน่วย	-	-
อุทยานสุสานอนุสรณ์ (Christian Memorial)	สำหรับผู้ที่นับถือศาสนาคริสต์ ผู้วายชนม์		16,000	22
ศาสตร์สุสานเสริมดวง (Long Qui/ NV SEED)	ศาสตร์ฮวงจุ้ยเสริมดวงชะตา	965 หน่วย	800	1.1
พื้นที่ส่วนกลาง	ประกอบด้วยศาลเจ้าแป๊ะกง สำนักงานโครงการชั่วคราว ห้องรับรอง ห้องน้ำ ถนนคอนกรีตรอบโครงการ สวนโชนสระน้ำและธารน้ำตก สวนโชนชุ่มประดูทางเข้าโครงการ		180	-
ที่จอดรถ		-	2,240	3
รวมพื้นที่ใช้สอย			72,700	

ที่มา : ภูรินทร์ สีโมรา, 2563

3.2.1.5 วิเคราะห์ข้อดี-ข้อเสียของโครงการ

1) ข้อดีโครงการ

เป็นโครงการที่มีพื้นที่ที่ตั้งโครงการและขนาดพื้นที่โครงการขนาดใหญ่ เป็นโครงการที่เป็นมิติใหม่ของธุรกิจผู้ล่วงลับ บริการ มีความแปลกใหม่และหลากหลาย เสริมและผลักดันแนวคิดการวางแผนล่วงหน้า และมีมาตรฐานทางด้านระบบบริหารงานคุณภาพ (ISO9001)

ที่ตั้งโครงการมีทัศนียภาพที่ดี สอดคล้องกับหลักฮวงจุ้ยในการออกแบบสุสานของวัฒนธรรมจีน สามารถเดินทางได้สะดวกด้วยรถยนต์ส่วนตัว มีองค์ประกอบที่ครอบคลุมการใช้งาน และมีการออกแบบภูมิทัศน์ที่เป็นสัดส่วนชัดเจน

การวางผังโครงการส่วนแปลงฝังถูกจัดเรียงไว้อย่างสวยงาม มีเอกลักษณ์ และเป็นระเบียบ การออกแบบสถาปัตยกรรมของโครงการ มีลักษณะเป็นสถาปัตยกรรมจีนร่วมสมัย สอดคล้องกับแนวคิดของกลุ่มผู้ใช้หลักของโครงการคือชาวไทยเชื้อสายจีน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดลอกเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2) ข้อเสียโครงการ

ที่ตั้งโครงการอยู่ห่างจากระบบขนส่งสาธารณะ ทำให้การเข้าถึงโครงการสำหรับผู้ใช้งานบางส่วนจะไม่สะดวก และมีค่าใช้จ่ายในการดำเนินกิจการค่อนข้างสูง

3.2.2 โครงการอาคารเก็บอัฐิ วัดธรรมมงคล

ภาพที่ 3.7 ภาพด้านหน้าพระเทพเจดีย์อาจารย์

ที่มา : สุรินทร์ สีโมรา, 2563

3.2.2.1 ข้อมูลทั่วไปของโครงการ

ชื่อโครงการ : อาคารเก็บอัฐิ วัดธรรมมงคล

เจ้าของโครงการ : วัดธรรมมงคล

ประเภทโครงการ : อาคารเก็บอัฐิ

เวลาทำการ : 8.00 - 17.00 น.

ที่ตั้งโครงการ : ซอยปทุมณวิถี 20 แขวงบางจาก เขตพระโขนง กรุงเทพมหานคร

พื้นที่ที่ตั้งโครงการ : 32 ไร่ (51,200 ตร.ม.)

พื้นที่ใช้สอยโครงการ : 2,800 ตร.ม.

3.2.2.2 ตำแหน่งที่ตั้งของโครงการ

วัดธรรมมงคล ตั้งอยู่ย่านใจกลางเมืองของถนนสุขุมวิท ซอย 101 เขตพระโขนง มีเนื้อที่ทั้งหมดประมาณ 32 ไร่ (51,200 ตร.ม.)

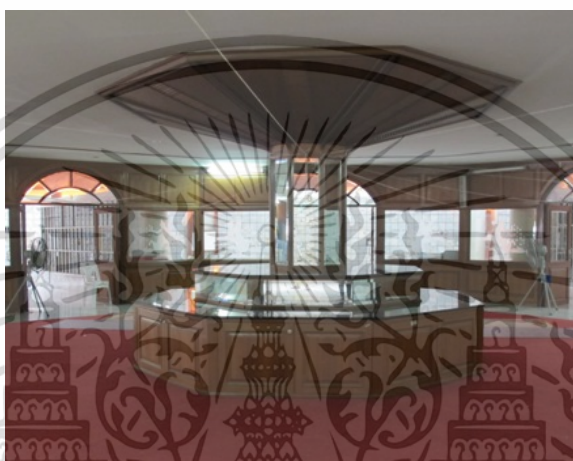
3.2.2.3 แนวความคิดในการออกแบบโครงการ

วัดธรรมมงคลแห่งนี้มีพระพุทธรูปที่แกะสลักมาจากหยกสีเขียวที่มีสภาพดีที่สุดในประเทศแคนาดา เป็นพระพุทธรูปที่สวยงามมากองค์หนึ่งในประเทศไทย ตามความเชื่อของชาวจีน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ที่ว่าหยกเป็นอัญมณีที่ล้ำค่า เป็นสิริมงคลแก่ผู้ที่ครอบครอง สามารถป้องกันคุณไสย และราชวงศ์จีนจะนำหยกก้อนใหญ่ๆ ไปตั้งไว้ข้างศพเพราะมีความเชื่อว่าหยกจะปกป้องรักษาผู้เสียชีวิต

ด้วยเหตุนี้ ทางวัดจึงจัดตั้งสถานที่สำหรับผู้ที่มีจิตศรัทธา ได้นำอัฐิของบรรพบุรุษผู้ล่วงลับมาจัดเก็บไว้ที่วัด เพื่อจะได้ให้ถ้ากระดูกเหล่านั้นได้ถูกบรรจุใกล้พระหยก จะได้เป็นสิริมงคลแก่ผู้ล่วงลับและบรรดาลูกหลาน ทางวัดเรียกห้องบรรจุอัฐินี้ว่า “ห้องกิจกรรมนำสันติสุข” จะตั้งอยู่ชั้นที่สองของสองของตึก มีด้วยกัน 7 ห้อง อยู่ใต้รัศมีของพระพุทธรูปมงคล (พระหยกใหญ่) ทั้งแวดล้อมไปด้วยดอกไม้ต่างๆ มีสระน้ำใหญ่ที่ทำให้เกิดความเยือกเย็นไปทั่วพื้นห้อง

ภาพที่ 3.8 ห้องกิจกรรมนำสันติสุข 1 วัดธรรมมงคล

ที่มา : <http://www.dhammamongkol.com/> สืบค้นวันที่ 20 กันยายน 2563

โดยทางวัดจะมีการสวดอภิธรรมบังสุกุลทุกวันอาทิตย์สุดท้ายของเดือนและนั่งสมาธิแผ่เมตตาจิตแต่ผู้ล่วงลับเวลา 16:00 น. มีการสวดพระบังสุกุล ก่อนวันเซ็งเม็งอภิธรรม 7 วัน และนั่งสมาธิแผ่เมตตาจิตแต่ผู้ล่วงลับ เวลา 8.00 – 11.00 น. และ 13.00 – 16.00 น. และทุกวันจะมีเจ้าหน้าที่เปิดเทปสวดพระอภิธรรมตลอดวัน ดวงวิญญาณจะได้สงบสุขตลอดไป

ตารางที่ 3.2 แสดงช่วงเวลาของโครงการอาคารเก็บอัฐิ วัดธรรมมงคล

ตารางแสดงช่วงเวลาของโครงการอาคารเก็บอัฐิ วัดธรรมมงคล	
ช่วงเวลา	กิจกรรมที่เกิดขึ้น
8.00 – 11.00 น.	นั่งสมาธิแผ่เมตตาจิตแต่ผู้ล่วงลับ
13.00 – 16.00 น.	นั่งสมาธิแผ่เมตตาจิตแต่ผู้ล่วงลับ
ก่อนวันเซ็งเม็งอภิธรรม 7 วัน	มีการสวดพระบังสุกุล
ทุกวันอาทิตย์สุดท้ายของเดือน	มีการสวดอภิธรรมบังสุกุล
ทุกวัน	เปิดเทปสวดพระอภิธรรมตลอดวัน

ที่มา : ภูรินทร์ สีโมรา, 2563

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3.2.2.4 ขนาดพื้นที่และองค์ประกอบของโครงการ

ขนาดพื้นที่โครงการคือ 2,800 ตร.ม. โดยองค์ประกอบโครงการ

- 1.) พื้นที่จัดเก็บอัฐิทั่วไป (จำนวน 15,748 หน่วย) โดยมีรูปแบบของที่เก็บอัฐิให้เลือกด้วยกันอยู่ 4 รูปแบบ ดังนี้
 - แบบที่ 1 ด้านหน้ากล่องเป็นหินอ่อน มี 9 ชั้น
 - แบบที่ 2 เป็นช่องบรรจุอัฐิ 3 ชั้น มีกระจกปิดเปิดสำหรับจารึกชื่อลือคฤณแจได้
 - แบบที่ 3 ด้านหน้ากล่องเป็นหินอ่อนสำหรับจารึกชื่อ
 - แบบที่ 4 เป็นห้องสำหรับจัดเก็บอัฐิ เป็นห้องส่วนตัวและมีโต๊ะสำหรับวางอัฐิ
- 2.) พื้นที่จัดเก็บอัฐิส่วนตัว
- 3.) พื้นที่ประกอบพิธีกรรม

ภาพที่ 3.9 ช่องบรรจุอัฐิแบบที่ 2 วัดธรรมมงคล

ที่มา : <http://www.dhammadongkol.com/> สืบค้นวันที่ 20 กันยายน 2563

ภาพที่ 3.10 ห้องเก็บอัฐิราคารักษาพิเศษแบบที่ 4

ที่มา : <http://www.dhammadongkol.com/> สืบค้นวันที่ 20 กันยายน 2563

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 3.3 ตารางองค์ประกอบและขนาดพื้นที่โครงการอาคารเก็บอัฐิ วัดธรรมมงคล

องค์ประกอบและขนาดพื้นที่โครงการอาคารเก็บอัฐิ วัดธรรมมงคล					
องค์ประกอบ	ลักษณะการใช้งาน	ขนาด (ชม.)	ความจุ (หน่วย)	ราคา (บาท)	พื้นที่ (ตร.ม.)
พื้นที่เก็บอัฐิทั้งหมด			-		1,358
พื้นที่เก็บอัฐิแบบที่ 1	ด้านหน้ากล่องเป็นหิน อ่อน มี 9 ชั้น	ก20xส20		10,000- 15,000	420
พื้นที่เก็บอัฐิแบบที่ 2	เป็นช่องบรรจุมี 3 ชั้น มีกระจกปิดเปิด สำหรับจารึกชื่อและ ถือคฤณแจได้	ก20xส 60xล35		30,000- 50,000	280
พื้นที่เก็บอัฐิแบบที่ 3	ด้านหน้ากล่องเป็นหิน อ่อนสำหรับจารึกชื่อ	-		30,000- 50,000	420
พื้นที่เก็บอัฐิแบบที่ 4	ห้องสำหรับจัดเก็บอัฐิ มีประตูปิดเปิดสำหรับ ถือค มีโต๊ะสำหรับวาง อัฐิ และวางรูป	-		900,000 - 1,000,000	280
พื้นที่เก็บอัฐิแบบที่ 5	-			2,240	364
พื้นที่ส่วนกลาง	พื้นที่โถงพักคอย			-	336

ที่มา : ภูรินทร์ สีโมรา, 2563

3.2.2.5 วิเคราะห์ข้อดี-ข้อเสียของโครงการ

1) ข้อดีโครงการ

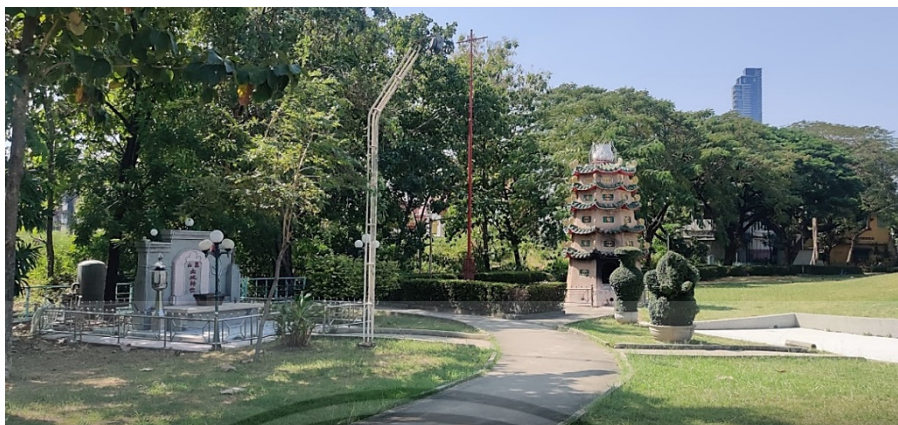
- โครงการอยู่บริเวณในเมือง ทำให้สามารถเดินทางและเข้าถึงได้อย่างสะดวก
- ผู้ใช้งานมีทางเลือกในการจัดเก็บอัฐิได้หลายแบบ
- มีกิจกรรมที่ถูกจัดตามช่วงเวลาซึ่งสอดคล้องกับพิธีกรรม

2) ข้อเสียโครงการ

- พื้นที่ไม่ตอบสนองกับการกลับระลึก
- ปริมาณของช่องเก็บอัฐิมีไม่เพียงพอต่อความต้องการใช้งานที่เพิ่มขึ้นในปัจจุบัน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3.2.3 โครงการสุสานแต่จิว กรุงเทพมหานคร

ภาพที่ 3.11 ภาพทัศนียภาพโครงการสุสานแต่จิว กรุงเทพมหานคร
ที่มา : ภูรินทร์ สีมอรา, 2563

3.2.3.1 ข้อมูลทั่วไปของโครงการ

ชื่อโครงการ : โครงการสุสานแต่จิว

เจ้าของโครงการ : สมาคมแต่จิวแห่งประเทศไทย มูลนิธิปอเต็กตึ้ง
และสมาคมไหหลำด้านเกเต้

ประเภทโครงการ : สุสานและสวนสาธารณะ

เวลาทำการ : 04.00 – 20.00 น. เปิดให้บริการทุกวัน

ที่ตั้งโครงการ : ซอยเจริญราษฎร์ 3 แขวงทุ่งวัดดอน เขตสาทร กรุงเทพมหานคร

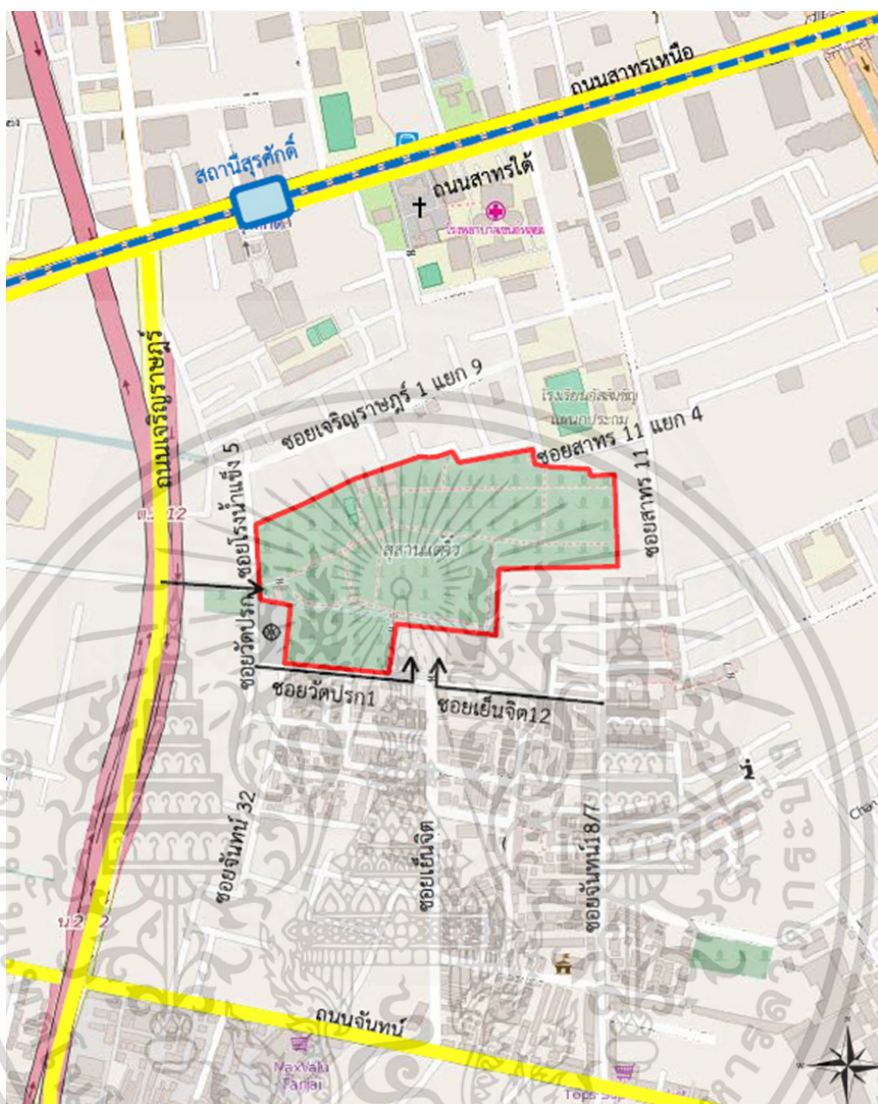
พื้นที่ที่ตั้งโครงการ : 150 ไร่ (240,000 ตร.ม.)

ภาพที่ 3.12 ภาพทัศนียภาพโครงการสุสานแต่จิว กรุงเทพมหานคร
ที่มา : <http://www.cultural.sl.c.ac.th/> สืบค้นวันที่ 20 กันยายน 2563

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3.2.3.2 ตำแหน่งที่ตั้งของโครงการ

ภาพที่ 3.13 แสดงขอบเขตพื้นที่ศึกษาและการเข้าถึงโครงการ

ที่มา : ภรณ์จิรา สุขธวัช (2560)

สุสานแต่จิวตั้งอยู่บนถนนจันทน์บริเวณซอยวัดปรก 1 ถนนจันทน์ แขวงทุ่งวัดดอน เขตสาทร กรุงเทพมหานคร ตั้งอยู่บนพื้นที่ดินของสมาคมแต่จิวแห่งประเทศไทย ปัจจุบันสมาคมแต่จิวฯ ได้มอบหมายให้ชมรมนักวิ่งสมาคมแต่จิวเป็นผู้ดำเนินการปรับปรุงดูแลและพัฒนาพื้นที่ ซึ่งภายในสุสานแต่จิวมีเนื้อที่ประมาณ 84 ไร่ โดยมีอาณาเขตติดต่อดังนี้

- ทิศเหนือ จด ซอยโรงน้ำแข็ง 5 และกุโบ
- ทิศใต้ จด ซอยวัดปรก 1 และซอยเย็นจิต 12
- ทิศตะวันออก จด ชุมชนกุศลทอง และโรงเรียนอัสสัมชัญแผนกประถม
- ทิศตะวันตก จด ซอยโรงน้ำแข็ง 5 และวัดปรก

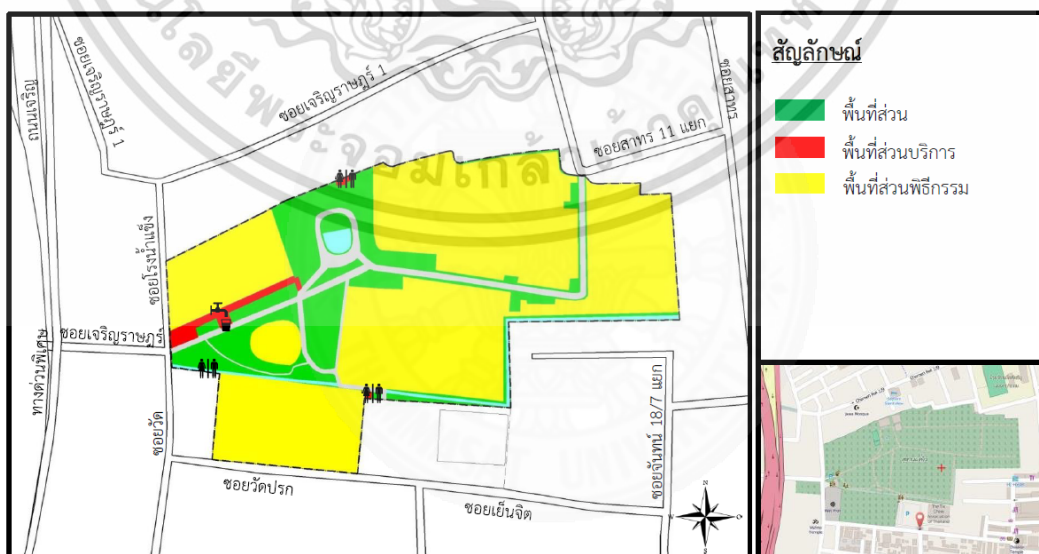
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3.2.3.3 แนวความคิดในการออกแบบและวางผังโครงการ

ภาพที่ 3.14 บริเวณพื้นที่ฮวงซุ้ยโครงการสุสานแต่จิว กรุงเทพมหานคร
ที่มา : ภูรินทร์ สีโมรา, 2563

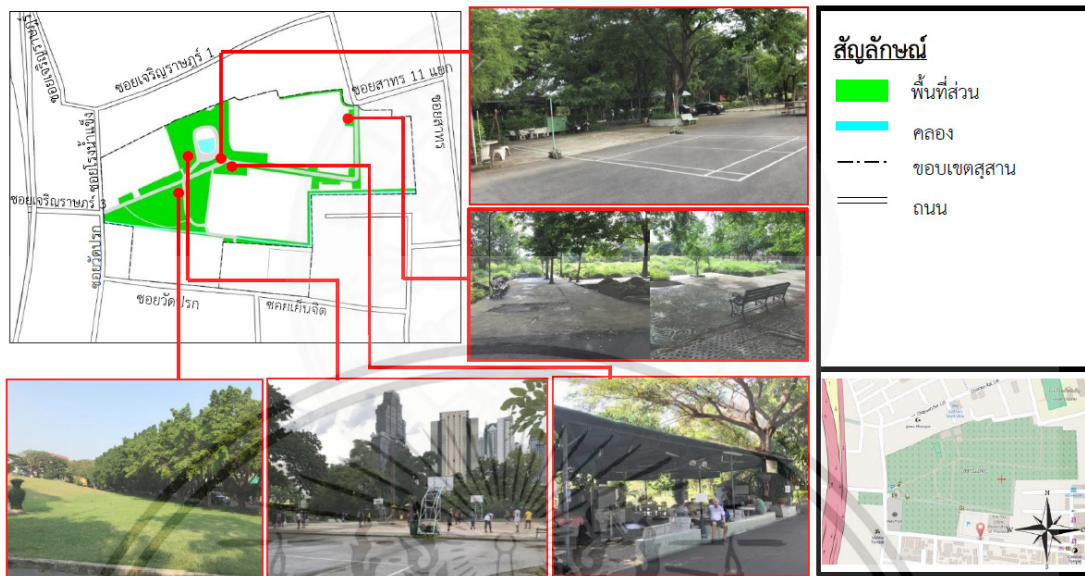
แนวคิดในการแบ่งพื้นที่ใช้สอยของสุสานแต่จิวเป็นพื้นที่สาธารณะที่มีการประโยชน์ที่ดินอยู่ 2 ประเภท คือ ประเภทที่ 1 ใช้เป็นสถานที่ตั้งฮวงซุ้ยตามประเพณีของชาวจีนคิดเป็น 85% ของพื้นที่ทั้งหมด และ ประเภทที่ 2 ใช้เป็นสถานที่ออกกำลังกายของคนในชุมชนและบุคคลทั่วไปคิดเป็น 15% ของพื้นที่ทั้งหมด สุสานแต่จิวเป็นพื้นที่สาธารณะที่ถูกพัฒนาให้เป็นสถานที่ออกกำลังกายมาโดยไม่มีแบบแผนงานที่ชัดเจนดังเช่นสวนสาธารณะอื่น ๆ ที่อยู่ในความดูแลของหน่วยภาครัฐ แต่สุสานแต่จิวได้ดำเนินการพัฒนาแบบค่อยเป็นค่อยไป ในการออกแบบจะใช้แนวคิดเรื่องขนาดของพื้นที่ว่างที่เหลือ จากการตั้งฮวงซุ้ยและประเภทของกิจกรรมเพื่อให้เกิดความคุ้มค่าในการลงทุน โดยพื้นที่ออกกำลังกายและพื้นที่ตั้งฮวงซุ้ยจะแยกออกจากกันอย่างชัดเจน ซึ่งได้มีการจัดแบ่งพื้นที่การใช้งานหลักออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่ พื้นที่ส่วนนันทนาการ พื้นที่ส่วนบริการ และพื้นที่ส่วนพิธีกรรม ตามภาพที่ 3.15 ซึ่งแสดงการแบ่งพื้นที่ใช้สอยภายในสุสานแต่จิว โดยมีรายละเอียดของแต่ละพื้นที่ดังต่อไปนี้

ภาพที่ 3.15 การแบ่งพื้นที่ใช้สอยภายในสุสานแต่จิว
ที่มา : ภรณ์จิรา สุชวรัช (2560)

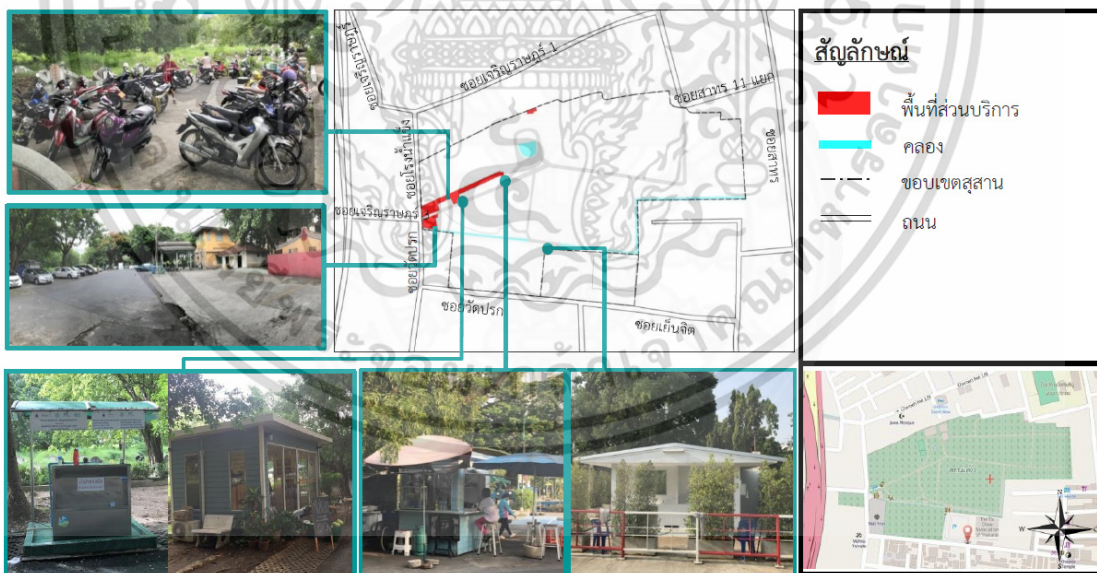
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

1) พื้นที่ส่วนนันทนาการ ประกอบไปด้วย ลานกีฬากลางแจ้ง สนามเด็กเล่น ลานกีฬา และกิจกรรมใหม่ สนามหญ้าเป็นพื้นที่สำหรับการพักผ่อนหย่อนใจ

ภาพที่ 3.16 ภาพแสดงพื้นที่ส่วนนันทนาการภายในสุสานแต่จิว
ที่มา : ภาณฉิรา สุขรวัช (2560)

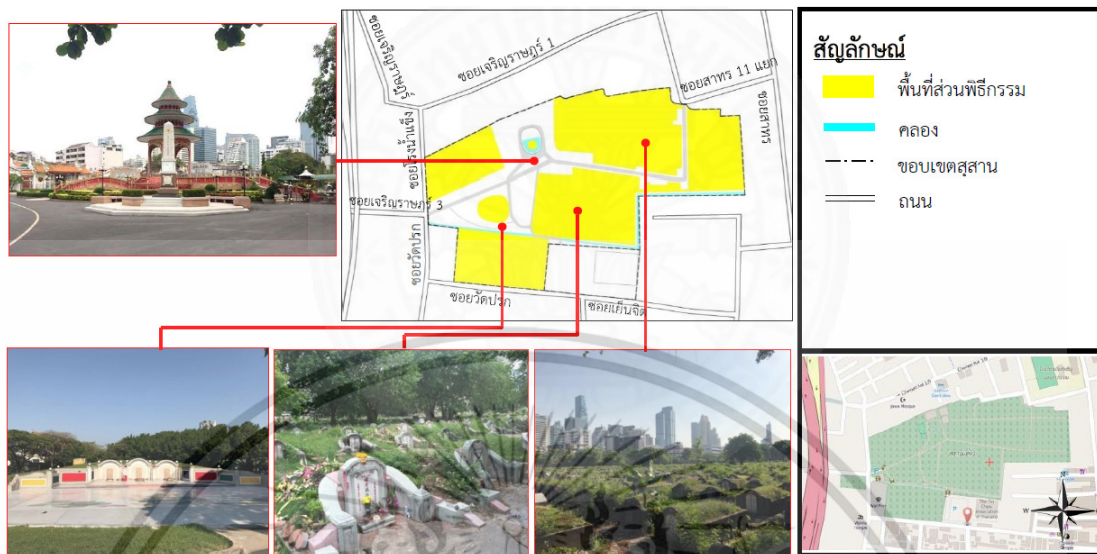
2) พื้นที่ส่วนบริการ ประกอบด้วย พื้นที่จอดรถ 2 จุด (จอดได้ประมาณ 15-20 คัน) ร้านค้า ศาลาอเนกประสงค์ ห้องน้ำ (จำนวน 22 ห้อง)

ภาพที่ 3.17 ภาพแสดงพื้นที่ส่วนบริการภายในสุสานแต่จิว
ที่มา : ภาณฉิรา สุขรวัช (2560)

3) พื้นที่ส่วนพิธีกรรม ประกอบด้วย ฮองกง, ฮวงซุ่ย เป็นพื้นที่สำหรับใช้ฝังร่างของผู้ที่เสียชีวิตที่เป็นชาวจีน มีลักษณะเป็นรูปทรงสี่เหลี่ยมผืนผ้าและใช้วัสดุคาดแข็งที่มีความคงทนและแข็งแรงเป็นสิ่งปลูกสร้าง ฮวงซุ่ยเหล่านั้นถูกจัดไว้อย่างเป็นระเบียบ โดยพื้นที่สำหรับตั้งฮวงซุ่ยและเอกสารนี้เป็นเอกสารที่ส่งมอบไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

พื้นที่สำหรับทำกิจกรรมออก กำลังกายจะแยกออกจากกันอย่างชัดเจน ซึ่งพื้นที่ตั้งของฮวงซู่ยจะเกาะกลุ่มกันและกระจายอยู่รอบๆสุสานแต่จิว และหลุมฝังเถ้ากระดูก

ภาพที่ 3.18 ภาพแสดงพื้นที่ส่วนพิธีกรรมภายในสุสานแต่จิว
ที่มา : ภรณ์จิรา สุขวณิช (2560)

3.2.3.4 ประเภทและจำนวนผู้ใช้งานของโครงการ

สุสานแต่จิวเป็นพื้นที่สาธารณะที่ตั้งอยู่ในบริเวณเขตชุมชน ซึ่งบริเวณโดยรอบพื้นที่นั้นถูกรายล้อมไปด้วยโรงเรียน วัด อาคารพาณิชย์ อาคารชุดพักอาศัย บ้านพักอาศัย และถัดออกไปก็จะเป็นที่ตั้งของอาคาร สำนักงาน และห้างสรรพสินค้ามากมาย การใช้พื้นที่โดยรอบแสดงให้เห็นถึงลักษณะของสังคมโดยรอบซึ่งอาจมีความเกี่ยวเนื่องกับกลุ่มผู้ใช้งานในพื้นที่ด้วย

ซึ่งการศึกษาถึงลักษณะสังคมประชากรในส่วนนี้จะเป็นการอธิบายถึงสถิติของผู้เข้าใช้งาน และการรวมกลุ่มทางสังคมซึ่งเป็นการศึกษาข้อมูลด้านสังคมประชากรในเบื้องต้นเพื่อจะได้นำข้อมูลเหล่านี้ไปใช้วิเคราะห์ผลการศึกษาโดยละเอียด จากการเก็บข้อมูลสามารถอธิบายได้ดังนี้

1) สถิติของผู้เข้ามาใช้บริการสุสานแต่จิว สุสานแต่จิวเป็นพื้นที่ของเอกชนที่มีการพัฒนาให้เกิดการใช้งานในรูปแบบของพื้นที่ออกกำลังกาย จากข้อมูลจำนวนผู้ใช้บริการต่อวันในช่วงเวลาที่สุสานแต่จิวเปิดให้บุคคลภายนอกเข้ามาใช้บริการตั้งแต่เวลา 04.00 น. ตลอดจนเวลาที่สุสานแต่จิวปิดให้บริการคือเวลา 20.00 น.

การแบ่งช่วงเวลาของการใช้งาน ในวันธรรมดาคือวันจันทร์-วันศุกร์ จะมีผู้เข้ามาใช้บริการเฉลี่ยจำนวน 2,100 – 2,550 คน ต่อวัน และในวันหยุดเสาร์ – อาทิตย์ จะมีผู้เข้ามาใช้บริการจำนวน 1,600 – 1,750 คน ต่อวัน โดยวันธรรมดามีผู้เข้ามาใช้บริการในพื้นที่สุสานแต่จิวมากกว่าวันหยุดจำนวน 200-700 คน ต่อวัน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 3.4 ตารางแสดงจำนวนผู้ใช้บริการสุสานแต่จิวตามช่วงเวลาการใช้งาน

วัน	ช่วงเวลาในการเข้าใช้			
	04.00 – 09.00 น. (คน)	04.00 – 09.00 น. (คน)	04.00 – 09.00 น. (คน)	รวม (คน)
วันเสาร์	593	300	753	1,646
วันอาทิตย์	566	417	815	1,798
วันจันทร์	674	415	1,009	2,098
วันอังคาร	781	422	978	2,181
วันพุธ	848	439	1,231	2,527
วันพฤหัสบดี	802	437	1,018	2,257
วันศุกร์	712	354	974	2,2040

ที่มา : ภูรินทร์ สีโมรา, 2563

2) การจำแนกประเภทผู้ใช้งานโครงการ สามารถจำแนกได้จากประเภทของกิจกรรมที่เกิดขึ้นภายในพื้นที่ลานสุภาพของสุสานแต่จิว และพฤติกรรมการใช้งานของกลุ่มผู้ที่เข้ามาใช้งานภายในพื้นที่ ซึ่งสามารถจำแนกกลุ่มผู้ใช้งานออกเป็น 4 กลุ่ม ได้แก่

- กลุ่มผู้ให้บริการเพื่อการออกกำลังกาย
- กลุ่มผู้ให้บริการเพื่อทำกิจกรรมในชมรมหรือชมรมต่างๆ
- กลุ่มผู้ให้บริการพื้นที่เพื่อทำกิจกรรมและการพักผ่อนหย่อนใจ
- กลุ่มผู้ปกครองที่เข้ามาใช้งานเพื่อเฝ้าบุตรหลานเล่นบริเวณสนามเด็กเล่นและเรียน

การแบ่งประเภทผู้ใช้อยู่ตามช่วงวัยและอายุ ผู้เข้ามาใช้งานส่วนใหญ่จะเป็นผู้อยู่อาศัยในละแวกใกล้เคียงกับสุสานวัดดอนสามารถแบ่งได้ตามช่วงอายุดังนี้

- เด็ก ช่วงอายุ 10-15 ปี ใช้งานในส่วนสนามเด็กเล่น และชมรมต่างๆ พร้อมผู้ปกครอง
- วัยรุ่น ช่วงอายุ 16-25 ปี ใช้งานส่วนทางวิ่ง ชมรม และสนามกีฬาต่างๆ
- วัยทำงาน ช่วงอายุ 26-50 ปี ใช้งานในส่วนทางวิ่ง ชมรม และสนามกีฬาต่างๆ
- ผู้สูงอายุ ช่วงอายุ 50 ปีขึ้นไป ใช้งานส่วนชมรม ได้แก่ ชมรมหมากรุก ชมรมแอโรบิค

ชมรมวิ่ง และในส่วนเส้นทางวิ่ง

3.2.3.5 วิเคราะห์ข้อดี-ข้อเสียของโครงการ

1) ข้อดีโครงการ

- การพัฒนาพื้นที่จากการเป็นสุสานมาสู่การเป็นพื้นที่สาธารณะหรือสวนสำหรับการออกกำลังกาย ทำให้คนส่วนใหญ่ให้ความสนใจที่จะใช้งาน

- มีกิจกรรมให้เลือกทำที่หลากหลาย เช่นกิจกรรมนันทนาการประเภทกีฬาพื้นฐานที่คนส่วนใหญ่นิยม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2) ข้อเสียโครงการ

- ตำแหน่งที่ตั้งอาจจะไม่มีความได้เปรียบต่อคนที่อยู่ในเขตอื่น ๆ มากนัก เนื่องจากตั้งอยู่ในซอยที่มีโครงข่ายคมนาคมที่ไม่สะดวก แต่จะมีความได้เปรียบต่อผู้ที่อยู่อาศัยโดยรอบพื้นที่เนื่องจากสามารถเดินทางมาใช้พื้นที่ได้สะดวก

- ขาดพื้นที่สำหรับการใช้งานทางพิธีกรรมหรือการระลึกถึง เนื่องจากการปรับปรุงรูปแบบการใช้งานของพื้นที่เดิม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3.3 กรณีศึกษาอาคารตัวอย่างในต่างประเทศ

3.3.1 โครงการ Myoenji Columbarium, Japan

ภาพที่ 3.19 ภาพโครงการ Myoenji Columbarium
ที่มา : www.furumori.net/ สืบค้นวันที่ 5 ตุลาคม 2563

3.3.1.1 ข้อมูลทั่วไปของโครงการ

ชื่อโครงการ : Myoenji Columbarium

เจ้าของโครงการ : Myoenji Temple

ประเภทโครงการ : สุสาน ประเภทอาคารเก็บอัฐิ

เวลาทำการ : 09.00 – 16.00 น.

ที่ตั้งโครงการ : Iizuka, Fukuoka, Japan

พื้นที่ที่ตั้งโครงการ : 1,335 ตารางเมตร

พื้นที่ใช้สอยโครงการ : 334 ตารางเมตร

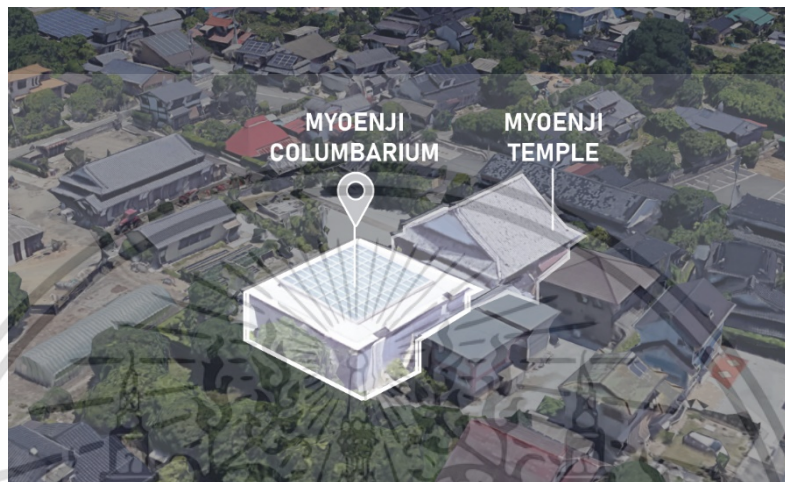
3.3.1.2 ตำแหน่งที่ตั้งของโครงการ

ภาพที่ 3.20 ตำแหน่งที่ตั้งโครงการ Myoenji Columbarium
ที่มา : www.furumori.net/ สืบค้นวันที่ 5 ตุลาคม 2563

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

โครงการ Myoenji Columbarium ตั้งอยู่บริเวณใจกลางของชุมชน ซึ่งอยู่ติดกับวัด Myoenji Temple ในจังหวัดฟุกุโอะกะ ประเทศญี่ปุ่น ซึ่งการตั้งอยู่ในจุดที่เป็นย่านที่พักอาศัยของชุมชน ทำให้ผู้คนในระแวกสามารถเข้ามาระลึกถึงผู้ที่วายชนม์ได้อย่างสะดวก และสามารถมาได้เป็นประจำ และเชื่อมต่อกับชุมชนเมืองโดยรอบได้เป็นอย่างดี ซึ่งสามารถเข้าถึงได้สะดวกด้วยการขนส่งมวลชนที่อยู่ในระยะใกล้เคียงกับโครงการ โดยห่างจากสถานีรถไฟ Shin-lizuka ที่ระยะ 400 เมตร

ภาพที่ 3.21 บริบทรอบที่ตั้งโครงการ Myoenji Columbarium
ที่มา : ภูรินทร์ สีโมรา, 2563

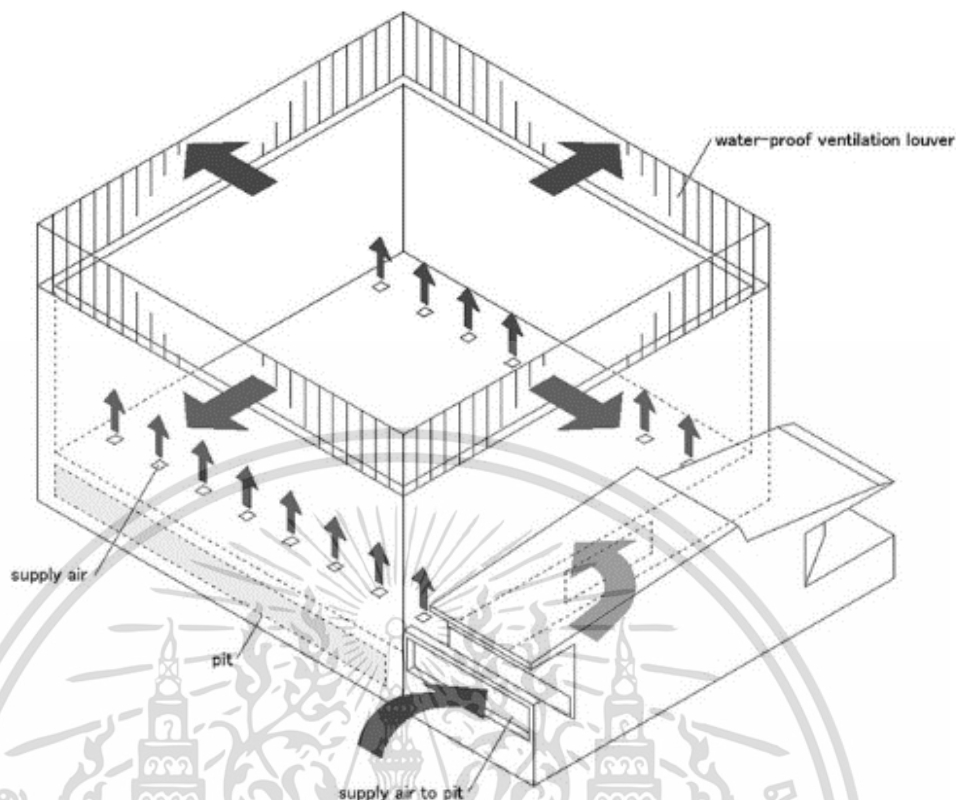
3.3.1.3 แนวความคิดในการออกแบบอาคาร

แนวคิดในการออกแบบโครงการ Myoenji Columbarium นั้น มาจากการที่ผู้ใช้งานโครงการมีความไม่แน่นอนในการระบุช่วงเวลาที่จะมาใช้ ทำให้โครงการออกแบบโดยการใช้รักษาอุณหภูมิหรือสภาพอากาศภายในอาคาร โดยไม่ใช่เครื่องปรับอากาศ และไม่มีการใช้แสงสว่างที่มาจากหลอดไฟ เนื่องจากจะมีผู้ใช้งานในช่วงเวลาตอนเช้าถึงเย็นเท่านั้น ดังนั้นจึงเลือกใช้แสงสว่างจากภายนอกเพียงอย่างเดียว คือการกรองแสงจากหลังคาโดยตรง ผ่านระบบระบายความร้อนที่ติดตั้งบนหลังคา

ภาพที่ 3.22 บริเวณส่วนเก็บอัฐิโครงการ Myoenji Columbarium
ที่มา : www.archdaily.com สืบค้นวันที่ 5 ตุลาคม 2563

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 3.23 ภาพแสดงระบบระบายอากาศที่สอดคล้องกับแนวคิดของโครงการ
ที่มา : www.archdaily.com สืบค้นวันที่ 5 ตุลาคม 2563

3.3.1.4 ประเภทผู้ใช้โครงการของโครงการ

ผู้ใช้หลักคือ ผู้ใช้งานส่วนที่ระลึกถึงผู้ล่วงลับ โดยใช้งานในช่วงเวลาประมาณ 1-2 ชั่วโมง ในช่วงกลางวันเท่านั้น ไม่มีการใช้งานในเวลากลางคืน

ผู้ใช้งานรองคือ ผู้ที่มาใช้งานโครงการ Myoenji Temple หรือผู้มาเยี่ยมชมโครงการ
ผู้ให้บริการ คือ พนักงานดูแลช่องเก็บอัฐิ และ พนักงานต้อนรับบริเวณโถงทางเข้า

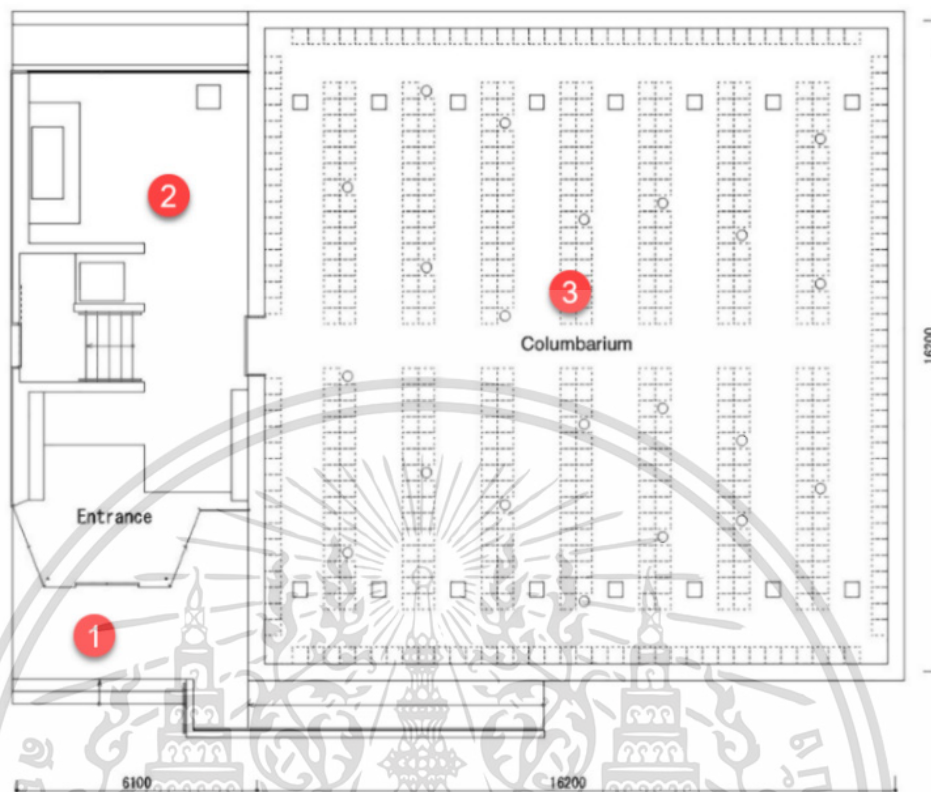
ตารางที่ 3.5 ตารางแสดงประเภทผู้ใช้โครงการของโครงการ Myoenji Columbarium

ประเภทผู้ใช้โครงการของโครงการ Myoenji Columbarium			
ประเภทผู้ใช้	ผู้ใช้งาน	จำนวน	ระยะเวลาในการใช้
ผู้ใช้หลัก	ผู้ใช้ส่วนที่ระลึกถึงผู้ล่วงลับ	1,250 คน/ปี	2-3 ชั่วโมง
ผู้ใช้รอง	ผู้มาเยี่ยมชม	-	1-2 ชั่วโมง
ผู้ให้บริการ	พนักงานดูแลช่องเก็บอัฐิ	2 คน	09.00 – 16.00 น.
	พนักงานต้อนรับ	1 คน	09.00 – 16.00 น.

ที่มา : ภูรินทร์ สีโมรา, 2563

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3.3.1.5 ขนาดพื้นที่และองค์ประกอบของโครงการ

ภาพที่ 3.24 ผังพื้นที่และองค์ประกอบโครงการ Myoenji Columbarium

ที่มา : www.archdaily.com สืบค้นวันที่ 5 ตุลาคม 2563

องค์ประกอบของโครงการ Myoenji Columbarium ประกอบด้วย

1. โถงทางเข้า (Entrance Hall)
2. พื้นที่ส่วนเก็บอัฐิ (Columbarium) สามารถจุอัฐิได้ทั้งหมด 1,120 ช่อง
3. ส่วนสักการะ (Spiritual Space) อยู่บริเวณด้านหน้าก่อนเข้าส่วนเก็บอัฐิ

ตารางที่ 3.6 ตารางแสดงองค์ประกอบและขนาดพื้นที่โครงการ Myoenji Columbarium

องค์ประกอบและขนาดพื้นที่โครงการ Myoenji Columbarium				
องค์ประกอบ	ลักษณะการใช้งาน	ความจุ (หน่วย)	สัดส่วน (ร้อยละ)	พื้นที่ (ตร.ม.)
โถงทางเข้า (Entrance)	พื้นที่ส่วนทางเข้า	-	11	36.00
ส่วนสักการะ (Spiritual Space)	สำหรับการสักการะ	-	19	63.00
พื้นที่เก็บอัฐิ (Columbarium)	เป็นช่องบรรจุอัฐิ 2 ชั้น ขนาด 40 x 45 ซม.	1,120	69	226.00
รวมพื้นที่			100	325.00

ที่มา : ภูรินทร์ สิริเมธา, 2563

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

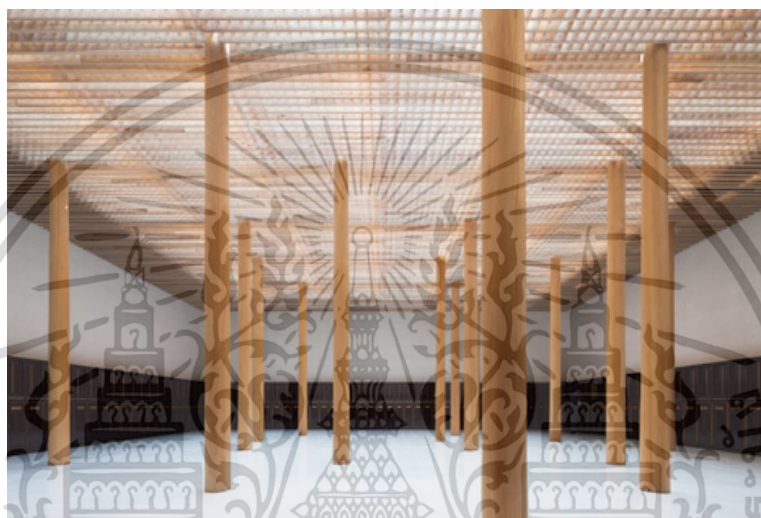
3.3.1.6 วิเคราะห์ข้อดี-ข้อเสียของโครงการ

1) ข้อดีโครงการ

สำหรับด้านการออกแบบสถาปัตยกรรม โครงการมีการนำวัสดุท้องถิ่นมาใช้ในการออกแบบสถาปัตยกรรม งานระบบในการระบายอากาศดี

2) ข้อเสียโครงการ

ขาดพื้นที่ในการรองรับกิจกรรมที่หลากหลาย เช่น พื้นที่สำหรับการระลึกถึง พื้นที่สาธารณะหรือพื้นที่ส่วนกลางสำหรับบุคคลที่มาใช้โครงการ การเข้าถึงโครงการมีความลำบาก

ภาพที่ 3.25 พื้นที่เก็บอัฐิ (Columbarium) โครงการ Myoenji Columbarium
ที่มา : www.archdaily.com สืบค้นวันที่ 5 ตุลาคม 2563

3.3.2 โครงการ Diamond Hill Crematorium and Columbarium, Hong Kong

ภาพที่ 3.26 ภาพโครงการ Diamond Hill Crematorium (ซ้าย) and Columbarium (ขวา)
ที่มา : www.archdaily.com สืบค้นวันที่ 5 ตุลาคม 2563

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3.3.2.1 ข้อมูลทั่วไปของโครงการ

ชื่อโครงการ : Diamond Hill Crematorium and Columbarium

เจ้าของโครงการ : Government of Hong Kong

เวลาทำการ : 09.00 – 18.00 น.

ที่ตั้งโครงการ : Po Kong Village Rd, Diamond Hill, Hong Kong (SAR)

พื้นที่ที่ตั้งโครงการ : 11.25 ไร่ (19,200 ตร.ม.)

พื้นที่ใช้สอยโครงการ : 14,850 ตร.ม. (ฉาบปูนสถาน 7,100 ตร.ม. และส่วนอาคารจัดเก็บอัฐิ 7,750 ตร.ม.)

3.3.2.2 ตำแหน่งที่ตั้งของโครงการ

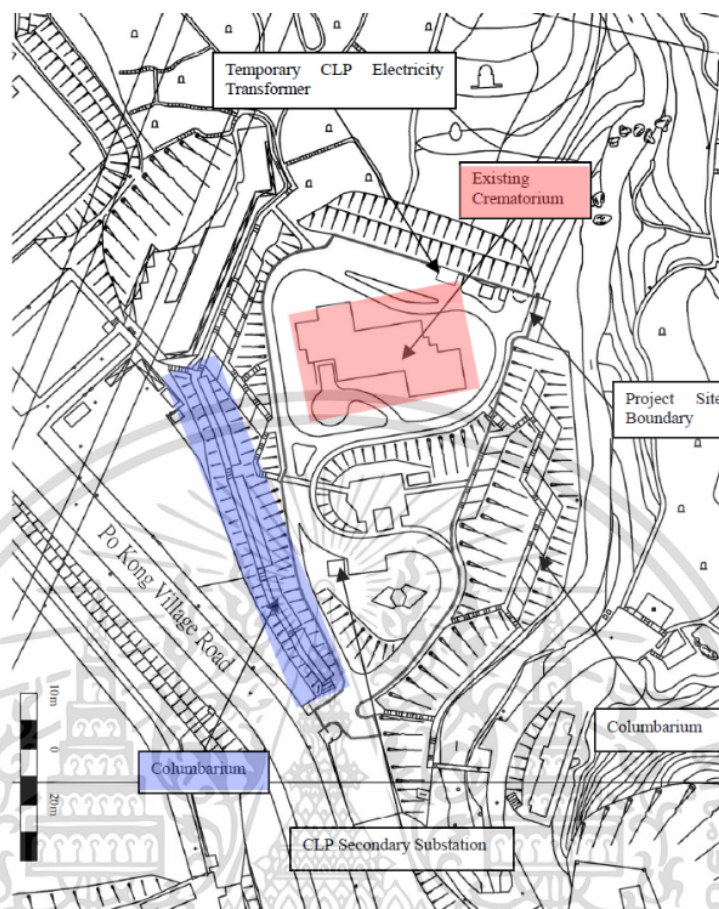
ภาพที่ 3.27 ตำแหน่งที่ตั้งของโครงการ Diamond Hill Crematorium and Columbarium

ที่มา : www.archdaily.com สืบค้นวันที่ 5 ตุลาคม 2563

ตำแหน่งที่ตั้งของโครงการ Diamond Hill Crematorium and Columbarium อยู่ในบริเวณเขตที่พักอาศัยของเขตบริหารพิเศษฮ่องกงแห่งสาธารณรัฐประชาชนจีน ซึ่งผู้อยู่อาศัยค่อนข้างหนาแน่นในทิศเหนือและทิศใต้ ในฝั่งทิศตะวันตกตะวันตกติดกับสนามกีฬาและพื้นที่สาธารณะ ในฝั่งทิศตะวันออกติดกับภูเขาและเขตอุทยาน ซึ่งการเดินทางมาถึงโครงการ สามารถมาได้ด้วยระบบขนส่งคือ รถขนส่งสาธารณะ และ สถานีรถไฟฟ้า Diamond Hill Station ซึ่งห่างออกไปเป็นระยะทาง 700 เมตร

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3.3.2.3 แนวความคิดในการออกแบบและวางผังโครงการ

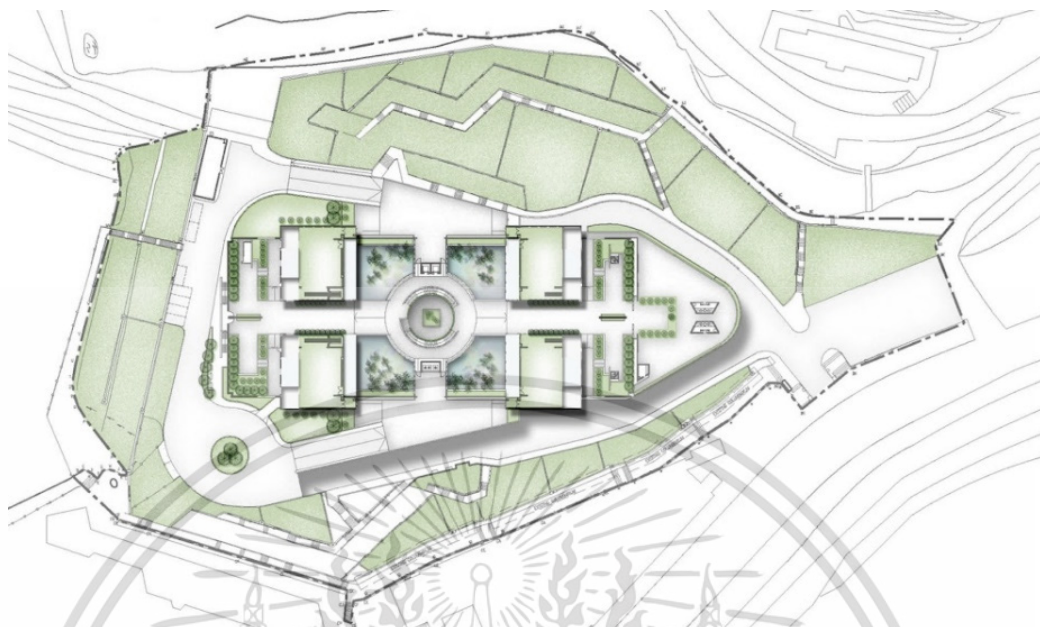
ภาพที่ 3.28 ผังบริเวณโครงการ Diamond Hill Crematorium (สีแดง) ส่วน Columbarium (สีน้ำเงิน)
ที่มา : ผู้จัดทำ (แหล่งที่มารูปภาพ : www.epd.gov.hk สืบค้นวันที่ 5 ตุลาคม 2563)

เนื่องจากโครงการอยู่ใกล้บริเวณเขตที่พักอาศัย จึงใช้แนวคิดในการลดมลภาวะทางอากาศ ที่เกิดขึ้นจากพิธีกรรมทางการจัดการศพ เพื่อให้ไม่รบกวนต่อผู้อยู่อาศัยโดยรอบ และโครงการต้องการเปลี่ยนภาพลักษณ์ที่มีต่อสุสานและฌาปนสถานว่าเป็นสถานที่ที่มีความน่ากลัว ให้น่าใช้งานด้วยการใช้พื้นที่เปิดโล่ง (Open Space) ในโครงการให้เป็นพื้นที่สาธารณะ (Public Space) ซึ่งให้คนทั่วไปสามารถเข้ามาใช้งานได้

ซึ่งโครงการ Diamond Hill Crematorium and Columbarium ประกอบไปด้วยอาคาร 2 อาคารหลัก โดยอาคารแรก คือ ฌาปนสถานสำหรับการฌาปนกิจศพด้วยการเผา และอาคารที่สองคืออาคารจัดเก็บอัฐิและพื้นที่ระลึกถึงผู้ล่วงลับ โดยได้ให้เหตุผลของการออกแบบสองอาคารแยกกันเพื่อไม่ให้ผู้ใช้งานมาปะปนกันเนื่องจากอารมณ์ของผู้ใช้อาคารทั้งสองอาคารมีความแตกต่างกันอย่างสิ้นเชิง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

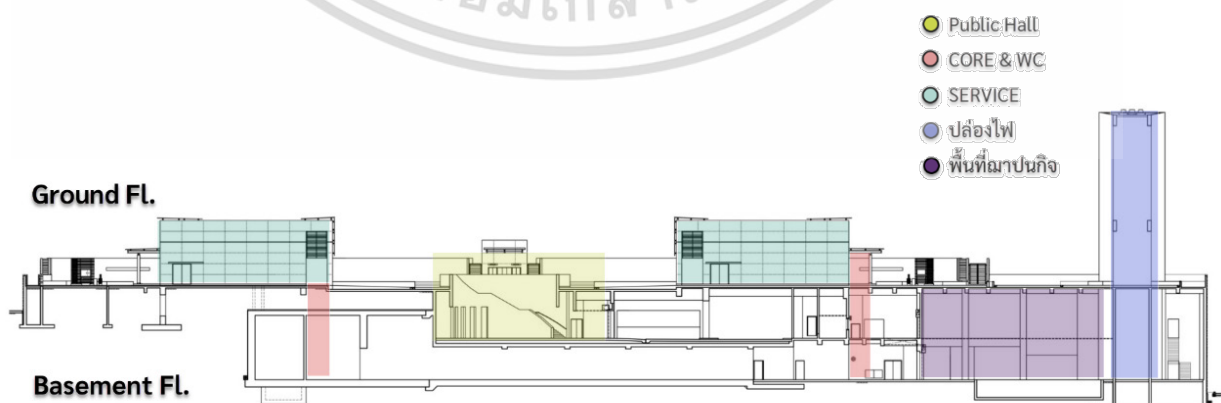
1. แนวคิดในการออกแบบอาคารฌาปนสถาน (Crematorium Zone)

ภาพที่ 3.29 ผังบริเวณโครงการ Diamond Hill Crematorium

ที่มา : www.archdaily.com สืบค้นวันที่ 5 ตุลาคม 2563

แนวคิดในการออกแบบส่วนฌาปนสถานของโครงการ คือ “ความตายไม่ใช่จุดสิ้นสุดของชีวิต” และมี “ชีวิตหลังความตาย” ซึ่งสะท้อนผ่านการออกแบบด้วยการใช้ กระบวนการหมุนเวียนน้ำในบ่อน้ำซึ่งมีดอกลิลลี่ปลูกอยู่ เพื่อสื่อถึง ภาวะวัฏจักรการหมุนเวียนของชีวิตที่มีการเวียนว่ายตายเกิด โดยอาคารฌาปนสถานมีพื้นที่รวมทั้งหมด 7,100 ตร.ม. มีทั้งหมด 3 ชั้น โดยชั้นล่างสุด (Lowest Level) คือ ชั้น B1 ประกอบไปด้วย ส่วนเตาเผา (Crematory Oven) โดยใช้ระบบกรองอากาศประเภท Exhausting Air Filtration System ซึ่งในชั้นนี้เป็นส่วนที่ต้องการความเป็นส่วนตัว (Privacy Zone) ที่สุดจากการประกอบพิธีฌาปนกิจด้วยการเผา (Burning Crematorium)

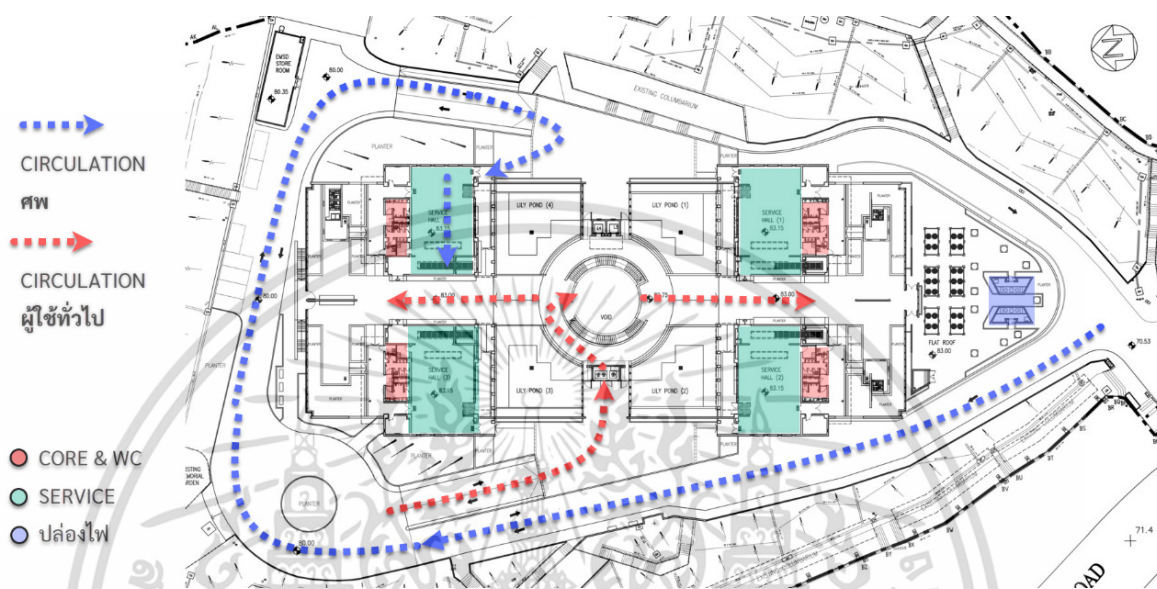

ภาพที่ 3.30 รูปตัดแนวยาว แสดงองค์ประกอบโครงการ Diamond Hill Crematorium

ที่มา : ผู้จัดทำ (แหล่งที่มารูปภาพ : www.archdaily.com สืบค้นวันที่ 5 ตุลาคม 2563)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ในระดับชั้นพื้นดิน (Ground Floor) เป็นชั้นสำหรับพื้นที่ในการรับ - ส่ง (Drop-off) ด้วยพาหนะส่วนตัว และมีส่วนสำนักงาน (Offices) และปล่องไฟ (Chimney) ที่มาจากชั้นใต้ดิน และมีการออกแบบพื้นที่ส่วนกลางให้มีลักษณะเป็นทรงกลม (Circular Form) เพื่อเชื่อเชิญให้ผู้ใช้งานเดินเข้าไปในโครงการ

ภาพที่ 3.31 ผังพื้นระดับชั้นพื้นดิน (Ground Floor) โครงการ Diamond Hill Crematorium
ที่มา : ผู้จัดทำ (แหล่งที่มารูปภาพ : www.archdaily.com สืบค้นวันที่ 5 ตุลาคม 2563)

ภาพที่ 3.32 ภาพทัศนียภาพระดับชั้นพื้นดิน (Ground Floor) โครงการ Diamond Hill Crematorium
ที่มา : ผู้จัดทำ (แหล่งที่มารูปภาพ : www.archdaily.com สืบค้นวันที่ 5 ตุลาคม 2563)

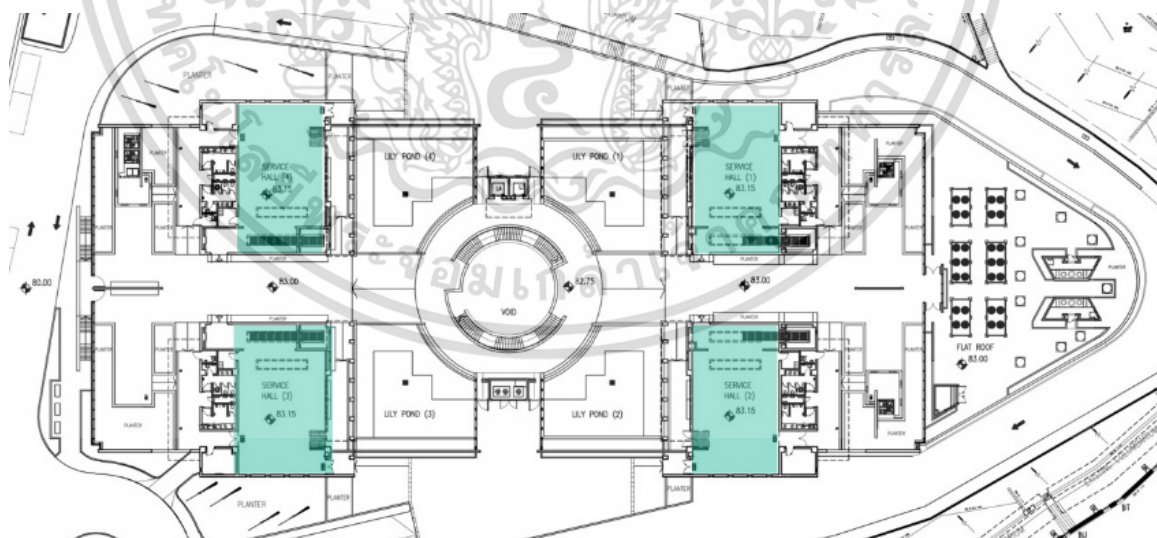
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 3.33 ภาพ Circular Entry Space ส่วนกลาง เพื่อการสัญจรไปยังส่วนประกอบพิธีฌาปนกิจ
ที่มา : www.archdaily.com สืบค้นวันที่ 5 ตุลาคม 2563

2. แนวคิดในการออกแบบห้องประกอบพิธีฌาปนกิจ (Ritual Space)

ส่วนห้องประกอบพิธีฌาปนกิจ (Ritual Space) มีทั้งหมด 4 ห้อง ขนาดพื้นที่ห้องละ 250 ตร.ม. รองรับความจุคนที่ประมาณ 50 คนขึ้นไป โดยมีการออกแบบให้สามารถปรับเปลี่ยน ประโยชน์ใช้สอยของห้องได้ตามผู้ใช้สอย (Flexible Space) เพื่อรองรับจำนวนผู้มาร่วมงานพิธีฌาปนกิจที่มากกว่าปกติ และมีแนวคิดในการออกแบบบรรยากาศของที่ว่าง เพื่อที่จะผ่อนคลายและลดบรรยากาศของความเศร้าจากการประกอบพิธีฌาปนกิจ ด้วยการใส่แสงธรรมชาติเข้ามาในห้องทำพิธี และมีการออกแบบที่เน้น (Emphasis) บริเวณส่วนผู้ดำเนินการทางศาสนาเพื่อให้เป็นจุดนำสายตาหลัก (Focal Point) ในพื้นที่ห้องประกอบพิธีฌาปนกิจ

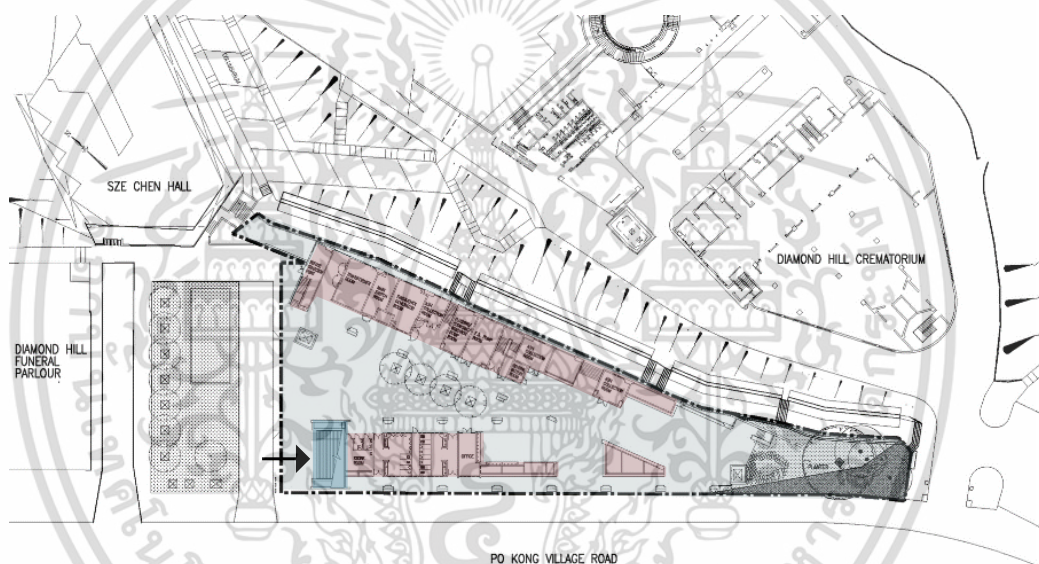
ภาพที่ 3.34 ส่วนห้องประกอบพิธีฌาปนกิจ (Ritual Space) โครงการ Diamond Hill Crematorium
ที่มา : ผู้จัดทำ (แหล่งที่มารูปภาพ : www.archdaily.com สืบค้นวันที่ 5 ตุลาคม 2563)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 3.35 ห้องประกอบพิธีฌาปนกิจ (Ritual Space) โครงการ Diamond Hill Crematorium
ที่มา : www.archdaily.com สืบค้นวันที่ 5 ตุลาคม 2563

3. แนวคิดในการออกแบบอาคารเก็บอัฐิ (Columbarium Zone)

ภาพที่ 3.36 ผังบริเวณ ชั้น G โครงการอาคารเก็บอัฐิ Diamond Hill Columbarium
ที่มา : www.archdaily.com สืบค้นวันที่ 5 ตุลาคม 2563

สำหรับในส่วนอาคารเก็บอัฐิของโครงการ The Diamond Hill เป็นอาคารสูง 8 ชั้น พื้นที่อาคารรวม 7,750 ตรม. ซึ่งมีความจุในการเก็บอัฐิได้ทั้งสิ้น 18,500 ช่อง

โดยชั้น G ประกอบไปด้วย ห้องสำหรับเก็บอัฐิ (Ash Collection Room) และส่วนงานระบบประกอบอาคาร รวมทั้งเป็นส่วนสำนักงานและพื้นที่ห้องเก็บของ ซึ่งผู้ใช้งานหลักจะต้องขึ้นจากบันไดหลัก (ภาพที่ 3.36) เพื่อไปยังส่วนเก็บอัฐิและระลึกถึงในชั้น 2-6

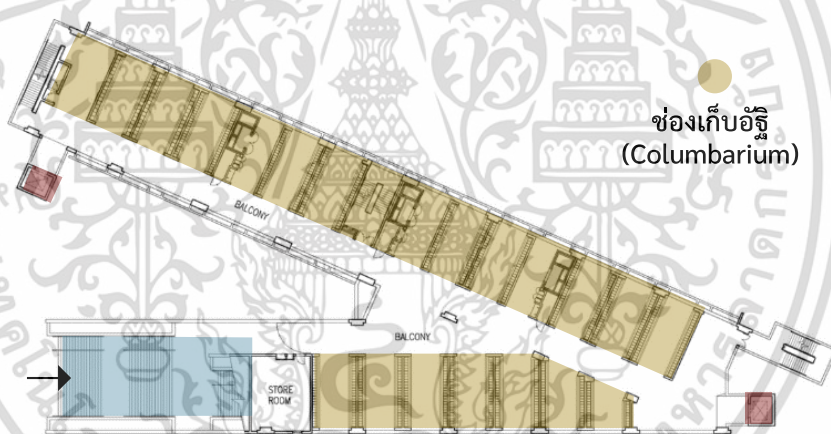
สำหรับการใช้งานของผู้ใช้ทั่วไป การมาใช้ช่องเก็บอัฐิและระลึกถึงผู้ล่วงลับนั้น ได้บันไดหลักของโครงการเป็นทางสัญจรหลัก (Main Circulation) ซึ่งได้ออกแบบมาให้มีขนาดกว้างเพื่อรองรับปริมาณคนที่เยอะมากกว่าปกติในช่วงพิธี และมีลิฟต์โดยสารจำนวน 2 ตัว ประจำตำแหน่งด้านหน้าและด้านหลังของอาคาร เพื่อบริการแก่ผู้สูงอายุและผู้พิการ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

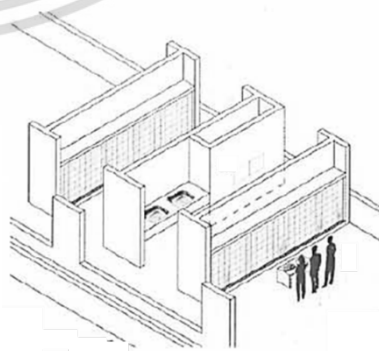

ภาพที่ 3.37 ทศนิยมภาพบริเวณทางขึ้นไปยังอาคารเก็บอัฐิ โครงการ Diamond Hill Columbarium
ที่มา : www.archdaily.com สืบค้นวันที่ 5 ตุลาคม 2563

แนวคิดในการออกแบบบริเวณช่องเก็บอัฐินั้น ได้ออกแบบด้วยแนวคิดการใช้ผังพื้นที่อย่างอิสระ (Free Plan) เพื่อให้มีการระบายอากาศด้วยธรรมชาติ (Natural Ventilation) ได้ทั่วทั้งอาคาร และตลอดทั้งวันเนื่องจากมีผู้ใช้งานมาใช้อย่างต่อเนื่องตลอดทั้งวัน ซึ่งบริเวณโถงด้านหน้าช่องเก็บอัฐิมีขนาดความกว้าง 3 เมตร เพื่อรองรับผู้ใช้งานที่มาใช้งานด้านหน้าช่องเก็บอัฐิในปริมาณที่มาก

ภาพที่ 3.38 ผังพื้นที่ ชั้น 2-7 โครงการอาคารเก็บอัฐิ Diamond Hill Columbarium
ที่มา : ผู้จัดทำ แหล่งที่มารูปภาพ : www.archdaily.com สืบค้นวันที่ 5 ตุลาคม 2563

ภาพที่ 3.39 บริเวณช่องเก็บอัฐิของโครงการ (Columbarium)
ที่มา : www.archdaily.com สืบค้นวันที่ 5 ตุลาคม 2563

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3.3.2.4 ขนาดพื้นที่และองค์ประกอบของโครงการ

ตารางที่ 3.7 ตารางแสดงองค์ประกอบและขนาดพื้นที่โครงการ Diamond Hill

องค์ประกอบและขนาดพื้นที่โครงการ Diamond Hill Crematorium and Columbarium		
องค์ประกอบ	ลักษณะการใช้งาน	พื้นที่ (ตร.ม.)
ส่วนฌาปนสถาน (Crematorium Building)		7,100
ส่วนเตาเผา (Crematory Oven)	พื้นที่สำหรับการฌาปนกิจโดยการเผา	-
ส่วนสำนักงาน (Offices)	ส่วนดูแลและบริหารโครงการ	
พื้นที่ต้อนรับส่วนกลาง (Circular Entry Space)	พื้นที่ต้อนรับเพื่อลงไปบริเวณส่วนเตาเผา (Crematory Oven)	
พิธีฌาปนกิจ (Ritual Space)	ใช้สำหรับการทำพิธีฌาปนกิจ (4 ห้อง)	1,200
อาคารเก็บอัฐิ (Columbarium Building)		7,750
ช่องสำหรับเก็บอัฐิ (Columbarium Niches)	ความจุในการเก็บอัฐิได้ทั้งสิ้น 18,500 ช่อง	-
ห้องสำหรับเก็บเถ้ากระดูก (Ash Collection Chambers)	เพื่อใช้ในการเก็บเถ้ากระดูก	
พื้นที่สำหรับเผากระดาษ (Joss Paper Burners Space)	สำหรับการเผากระดาษในพิธีกรรมตามประเพณี	
ห้องสำหรับเครื่องบำบัดควันไอเสีย (Exhaust Treatment Plants Room)	เพื่อการบำบัดควันไอเสียจากการเผากระดาษในพิธีกรรม	
ส่วนสำนักงานโครงการ (Offices Zone)	ส่วนบริหารโครงการ	

ที่มา : ภูรินทร์ สีโมรา, 2563

3.3.2.5 วิเคราะห์ข้อดี-ข้อเสียของโครงการ

1) ข้อดีโครงการ

- ด้านการวางผังทางสถาปัตยกรรม : โครงการมีการแยกส่วนกันอย่างชัดเจน ระหว่างผู้ที่มาใช้งานส่วนฌาปนกิจกับส่วนอาคารเก็บอัฐิผู้ล่วงลับ เนื่องจากสภาวะทางอารมณ์แตกต่างกัน ทำให้อารมณ์ของผู้ใช้และการจัดการในด้านต่างๆมีความสะดวก ไม่ทับซ้อนกัน และเนื่องจากอาคารเปิดทำการในช่วงเวลาถึงเย็นเท่านั้น จึงใช้การระบายอากาศแบบธรรมชาติ (Natural Ventilation) เพื่อการประหยัดพลังงานและคงสภาวะน่าสบายให้กับผู้ใช้งาน

- ด้านการวางตำแหน่งองค์ประกอบโครงการ : ทั้งสองอาคาร มีการแยกส่วน Office หรือ Service กับส่วนใช้งานของผู้ใช้ทั่วไป คือส่วนเก็บอัฐิ (Columbarium) และส่วนฌาปนกิจ เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่นอนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

(Cremation) ไว้ตำแหน่งชั้นที่ต่างกัน ทำให้มีการจัดการสะดวก แยกระหว่างส่วนสาธารณะ (Public Zone) และพื้นที่ส่วนตัว (Privacy Zone) กันอย่างชัดเจน และมีการวางตำแหน่งแกนสัญจร (Main Axis Circulation) ที่ชัดเจนทั้งสองโครงการ คือส่วนโถงตรงกลาง และบันไดหลัก

- ด้านงานระบบประกอบอาคาร : โครงการทั้งสองเนื่องจากมีกระบวนการเผาไหม้ทั้งศพ และกระดูกที่ใช้ในการทำพิธี จึงมีการออกแบบให้มีระบบกรองอากาศที่ควบคุมมลภาวะทางอากาศไม่ให้ส่งผลไปยังพื้นที่บริเวณโดยรอบโครงการ คือ ห้องสำหรับเครื่องบำบัดควันไอเสีย (Exhaust Treatment Plants Room) สำหรับอาคารเก็บอัฐิ และระบบกรองอากาศประเภท Exhausting Air Filtration System สำหรับอาคารเผาปนกิจในส่วนเตาเผา (Cremation Oven)

2) ข้อเสียโครงการ

- โครงการอาคารฌาปนสถาน Diamond Hill Crematorium : โครงการมีการออกแบบให้คงสถานะสมดุลแบบสมมาตร (Symmetrical Balance) ทำให้รูปแบบของห้องประกอบพิธี มีลักษณะการใช้งานที่เหมือนกันทั้ง 4 ห้อง ในกรณีที่ผู้ใช้งานมีความต้องการนอกเหนือจากนั้นทำให้ไม่มีพื้นที่ในการรองรับการใช้งานนอกเหนือไปจากนั้น

- โครงการอาคารเก็บอัฐิ Diamond Hill Columbarium : โครงการไม่มีห้องสำหรับการระลึกถึงผู้ล่วงลับแบบส่วนตัว โดยผู้ใช้งานสามารถใช้ในบริเวณโถงด้านหน้าช่องเท่านั้น ซึ่งทำให้ไม่เกิดสถานะทางอารมณ์ที่ลึกซึ้งได้และขาดความเป็นส่วนตัวในกรณีที่ผู้ใช้งานเป็นจำนวนมาก ในเวลาเดียวกัน

3.3.3 โครงการ Crematorium Baumschulenweg, Germany

ภาพที่ 3.40 ทศนิยมภาพด้านโครงการ Crematorium Baumschulenweg

ที่มา : www.krematorium-berlin.de สืบค้นวันที่ 5 ตุลาคม 2563

3.3.3.1 ข้อมูลทั่วไปของโครงการ

ชื่อโครงการ : Crematorium Baumschulenweg

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เจ้าของโครงการ : City of Berlin

ประเภทโครงการ : ฌาปนสถาน

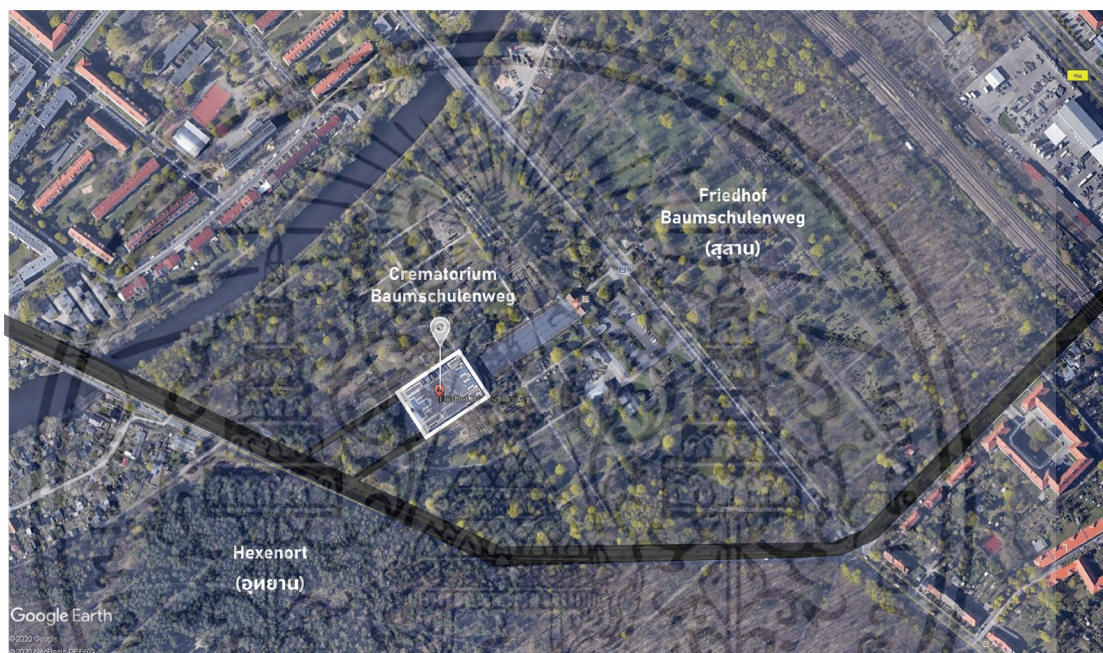
เวลาทำการ : 09.00 - 20.00 น.

ที่ตั้งโครงการ : Berlin, Germany

พื้นที่ที่ตั้งโครงการ : 6.6 ไร่ (10,675 ตร.ม.)

พื้นที่ใช้สอยโครงการ : 9,339 ตารางเมตร

3.3.3.2 ตำแหน่งที่ตั้งของโครงการ

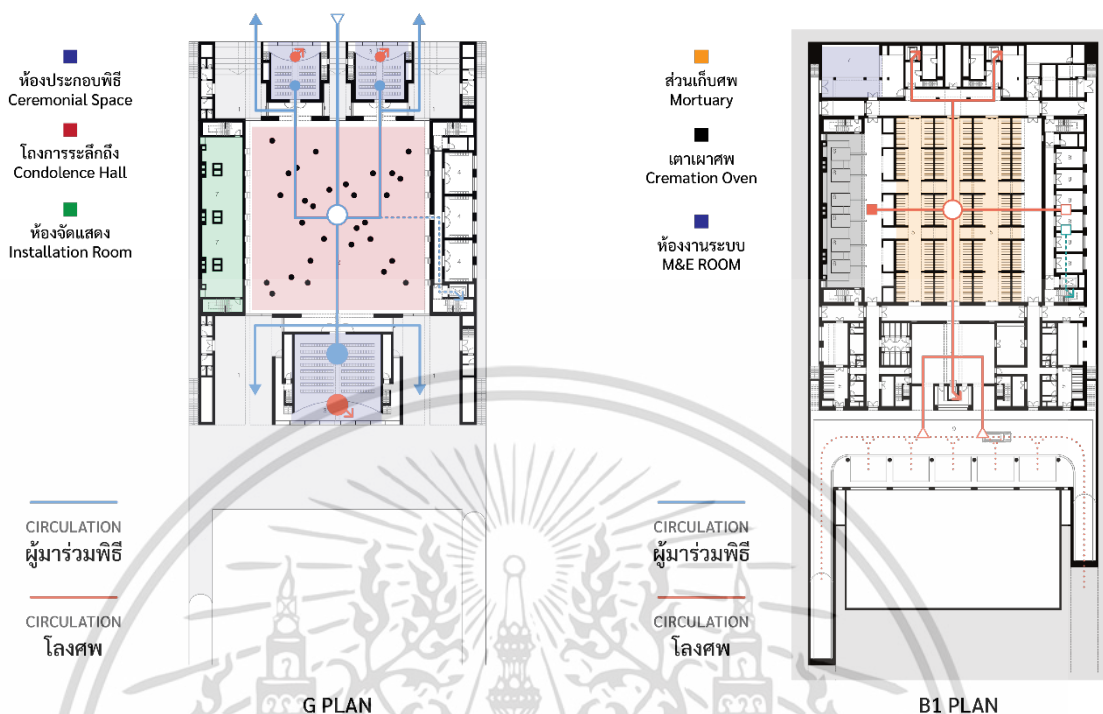
ภาพที่ 3.41 ตำแหน่งที่ตั้งโครงการ Crematorium Baumschulenweg

ที่มา : www.krematorium-berlin.de สืบค้นวันที่ 5 ตุลาคม 2563

โครงการตั้งอยู่ระหว่างเขตที่พักอาศัยในทิศเหนือ ทิศตะวันออก และทิศใต้ ในฝั่งทิศตะวันตกติดกับอุทยาน Hexenort และสุสาน Friedhof ซึ่งเป็นพื้นที่สีเขียวสร้างบรรยากาศที่ร่มรื่น เนื่องจากโครงการอยู่ระหว่างย่านที่พักอาศัย ทำให้ประชาชนหรือผู้ใช้งานสามารถเข้ามาใช้โครงการได้อย่างสะดวกในการร่วมพิธีการฌาปนกิจศพ หรือร่วมสวดไว้อาลัยแต่ผู้ล่วงลับ นอกจากนี้ยังอยู่ในบริเวณเขตที่มีโรงพยาบาลอยู่โดยรอบ ทำให้การขนส่งหรือการเคลื่อนย้ายศพมาที่โครงการค่อนข้างมีความสะดวกเป็นอย่างยิ่ง โดยโครงการอยู่ใกล้กับสถานีรถไฟราง Baumschulenweg ระยะทางประมาณ 1.5 กิโลเมตร

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3.3.3.3 แนวความคิดในการออกแบบและวางผังโครงการ

ภาพที่ 3.42 การวิเคราะห์แนวทางการวางผังโครงการ Crematorium Baumschulenweg
ที่มา : ผู้จัดทำ

แนวคิดหลักในการออกแบบคือ การสร้างอาคารที่มีได้ตอบสนองเพียงความเชื่อใดเพียงอย่างเดียว เช่น ศาสนาคริสต์ แต่เป็นสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ที่เชิญชวนให้ผู้ใช้งานได้นึกถึงชีวิตและความตาย และน้อมรับในความเศร้าโศกที่เกิดขึ้นจากการสูญเสียบุคคลที่ตนรักไป

โครงการ Crematorium Baumschulenweg มีพื้นที่ใช้สอย 9,339 ตารางเมตร มีทั้งหมด 3 ชั้น โดยในชั้น G เป็นพื้นที่สำหรับผู้ใช้งานทั่วไป ที่มาร่วมประกอบพิธีในการฌาปนกิจศพไว้อาลัยแด่ผู้ล่วงลับ รวมทั้งระลึกลึงผู้ล่วงลับโดยใช้งานส่วนพื้นที่โถงการสำหรับการระลึกลึง (Condolence Hall) และห้องประกอบพิธี (Ceremonial Space) ซึ่งโลงศพจะถูกส่งขึ้นมาจากลิฟต์ขนส่งทางตั้งจากชั้นใต้ดิน (B1)

สำหรับชั้นใต้ดิน (B1) นั้นเป็นจุดที่รับโลงศพมาจากสถานพยาบาล หรือรถรับศพของโครงการ โดยหลังจากการตรวจสอบเอกสารมรณะบัตรแล้ว โลงศพจะถูกส่งไปที่บริเวณส่วนเก็บศพ (Mortuary) เมื่อถึงช่วงเวลาพิธีกรรม ศพจะถูกขนย้ายขึ้นไปในตำแหน่งที่จัดเตรียมไว้ของห้องประกอบพิธี (Ceremonial Space) ในชั้น G และกลับมาทำการเผาที่บริเวณ ส่วนเตาเผาศพ (Cremation Oven) ในชั้นใต้ดิน สำหรับในชั้น 2 นั้นเป็นในส่วนของสำนักงานบริหารโครงการทั้งหมด

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 3.43 พื้นที่โถงการสำหรับการระลึกถึง (Condolence Hall)
ที่มา : www.krematorium-berlin.de สืบค้นวันที่ 5 ตุลาคม 2563

ภาพที่ 3.44 บริเวณส่วนเก็บศพ (Mortuary) โครงการ Crematorium Baumschulenweg
ที่มา : www.krematorium-berlin.de สืบค้นวันที่ 5 ตุลาคม 2563

ภาพที่ 3.45 ส่วนเตาเผาศพ (Cremation Oven) ในชั้นใต้ดิน
ที่มา : www.alamy.com สืบค้นวันที่ 5 ตุลาคม 2563

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

แนวคิดการออกแบบพื้นที่ประกอบพิธีศพ (Ceremonial Space)

ห้องประกอบพิธีของโครงการ มีจำนวน 3 ห้อง 2 ห้องสามารถบรรจุแขกผู้มาร่วมพิธีได้จำนวน 50 คน และ 1 ห้องขนาดใหญ่สำหรับบรรจุศพได้ 250 คน แนวคิดในการออกแบบพื้นที่ส่วนนี้ คือความเรียบง่ายด้วยการใช้วัสดุคือคอนกรีต และการแบ่งครึ่งห้องด้วยการแยก (Split) ของผนังเพื่อให้เกิดช่องเปิดตรงกลางในห้วงที่ว่าง ซึ่งช่องเปิดนี้จะเชื่อมโยงไปยังส่วนที่ตั้งศพ ที่ขนส่งศพมาจากชั้นใต้ดินหรือห้องเก็บศพ ทำให้ผู้คนในพิธีได้มีสมาธิและมีส่วนร่วมในการระลึกถึงผู้ล่วงลับอย่างลึกซึ้ง

3.3.3.4 ขนาดพื้นที่และองค์ประกอบของโครงการ

พื้นที่โครงการทั้งหมด 9,339 ตารางเมตร ประกอบด้วย

องค์ประกอบหลัก

- พื้นที่โถงการสำหรับการระลึกถึง (Condolence Hall)
- พื้นที่ประกอบพิธีศพ (Ceremonial Space) จำนวน 3 ห้อง
- พื้นที่สำหรับเก็บศพ (Mortuary) บรรจุได้ 628 ศพ และห้องเย็นพิเศษ (Refrigerated) บรรจุได้ 24 ศพ

องค์ประกอบรอง

- เตาเผาศพแบบไร้มลพิษ จำนวน 6 เตา (Cremation Oven)
- ห้องงานระบบส่วนเตาเผา และงานระบบประกอบอาคาร
- พื้นที่ส่วนสำนักงาน (Office Zone)

ภาพที่ 3.46 พื้นที่ประกอบพิธีศพ (Ceremonial Hall) ขนาด 250 คน
ที่มา : www.krematorium-berlin.de สืบค้นวันที่ 5 ตุลาคม 2563

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 3.8 ตารางแสดงองค์ประกอบและขนาดพื้นที่โครงการ Crematorium Baumschulenweg

องค์ประกอบและขนาดพื้นที่โครงการ Crematorium Baumschulenweg			
องค์ประกอบ	ลักษณะการใช้งาน	ร้อยละ	พื้นที่ (ตร.ม.)
องค์ประกอบหลัก			
พื้นที่โถงการสำหรับการระลึกถึง (Condolence Hall)	ใช้สำหรับระลึกถึงผู้ล่วงลับ และเป็นโถงส่วนกลางของโครงการ	7	654
พื้นที่ประกอบพิธีศพ (Ceremonial Space)	จำนวน 3 ห้อง (ความจุ 50 คน 2 ห้อง, 250 คน 1 ห้อง)	18	1,681
พื้นที่สำหรับเก็บศพ (Mortuary)	บรรจุได้ 628 ศพ และห้องเย็นพิเศษ (Refrigerated) ได้ 24 ศพ	25	2,335
องค์ประกอบรอง			
เตาเผาศพแบบไร้มลพิษ (Cremation Oven)	มีจำนวนทั้งหมด 6 เตา เผาได้เฉลี่ย 10,000 ศพ/ปี	12.5	1,167
งานระบบส่วนเตาเผา และงานระบบประกอบอาคาร	ควบคุมระบบการเผาในโครงการ	12.5	1,167
พื้นที่ส่วนสำนักงาน (Office Zone)	ส่วนดูแลและบริหารโครงการ	25	2,335
		รวม	9,339 ตร.ม.

ที่มา : ภูรินทร์ สีมุรา, 2562

3.4 การสรุปข้อมูลจากการศึกษาอาคารตัวอย่าง

จากการศึกษาและค้นคว้าข้อมูลอาคารกรณีศึกษาตัวอย่าง ทั้งภายในและต่างประเทศที่มีความเกี่ยวข้องนั้น พบว่ามีประเด็นที่หลากหลาย ซึ่งจากการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลข้างต้น สามารถสรุปเป็นประเด็นที่น่าสนใจและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในโครงการได้ดังนี้

3.4.1 ที่ตั้งและสภาพแวดล้อมของโครงการ

ที่ตั้งโครงการส่วนใหญ่ของโครงการฌาปนสถานและสุสาน มักตั้งอยู่ในตัวเมืองหรือเขตที่มีผู้อยู่อาศัยปานกลาง - หนาแน่น เนื่องจากความสะดวกในการเดินทางมาร่วมพิธีของแขกและการระลึกถึงผู้ล่วงลับของครอบครัวที่ใกล้ชิดได้ โดยสามารถเดินทางไปด้วยพาหนะส่วนตัว หรือหากใกล้ระบบขนส่งสาธารณะก็สามารถลดจำนวนปริมาณการใช้รถยนต์ส่วนตัวได้ และตำแหน่งที่ตั้งโครงการมักจะไม่ใช่ติดกับที่พักอาศัยที่มีผู้อยู่อาศัยเนื่องจากความสอดคล้องทางสภาพแวดล้อม และมีการดูแลควบคุมมลพิษทางอากาศเพื่อไม่สร้างมลภาวะแก่บริเวณที่อยู่อาศัยหรือสถานที่โดยรอบ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3.4.2 ผู้ใช้โครงการ

สำหรับผู้ที่ใช้โครงการหลัก จะแบ่งออกเป็น 2 กลุ่มคือ กลุ่มผู้ใช้ที่มาทำพิธีหรือระลึกถึงผู้ล่วงลับซึ่งเป็นคนใกล้ชิด ซึ่งลักษณะการใช้งานของพื้นที่ค่อนข้างมีความเป็นส่วนตัว (Privacy) และกลุ่มญาติหรือแขกที่ถูกเชิญมาร่วมงานพิธีกรรม โดยมักจะเป็นกลุ่มใหญ่โดยเฉลี่ยอยู่ที่ 50 คนขึ้นไป

3.4.3 องค์ประกอบของโครงการ

องค์ประกอบหลักของโครงการ คือส่วนประกอบพิธีกรรม และส่วนระลึกถึงผู้ล่วงลับ ซึ่งการออกแบบการเชื่อมต่อขององค์ประกอบเหล่านี้ควรสร้างบรรยากาศที่ส่งเสริมสุขภาพจิตที่ดี ไม่สร้างสภาวะหรือบรรยากาศที่กดดันให้กับผู้ใช้งาน

3.4.4 การออกแบบสถาปัตยกรรม

จากการศึกษาพบว่า การออกแบบสถาปัตยกรรมของโครงการฌาปนสถานและสุสานนั้นมีแนวทางในการออกซึ่งสามารถจำแนกได้ 2 ประเภทคือ

1.) การออกแบบด้วยแนวคิดทางด้านความเชื่อ

โดยการนำแนวคิดทางความเชื่อและความศรัทธา มาประยุกต์ใช้กับโครงการ เช่นแนวคิดเรื่องฮวงจุ้ย ในการทำสุสาน ซึ่งจะเหมาะกับกลุ่มผู้ใช้งานที่มีลักษณะเฉพาะเจาะจง

2.) การออกแบบด้วยแนวคิดทางด้านอารมณ์และความรู้สึก

โครงการที่นำแนวคิดทางด้านอารมณ์และความรู้สึกที่เกี่ยวข้องกับการสูญเสีย หรือการยอมรับมาใช้นั้น โครงการจะมีความเป็นสากล (Universal) ซึ่งสามารถรองรับกลุ่มผู้ใช้งานได้หลากหลาย มีความยืดหยุ่นในการใช้งาน ซึ่งเป็นแนวทางในการนำไปประยุกต์ใช้กับโครงการต่อไปได้

บทที่ 4

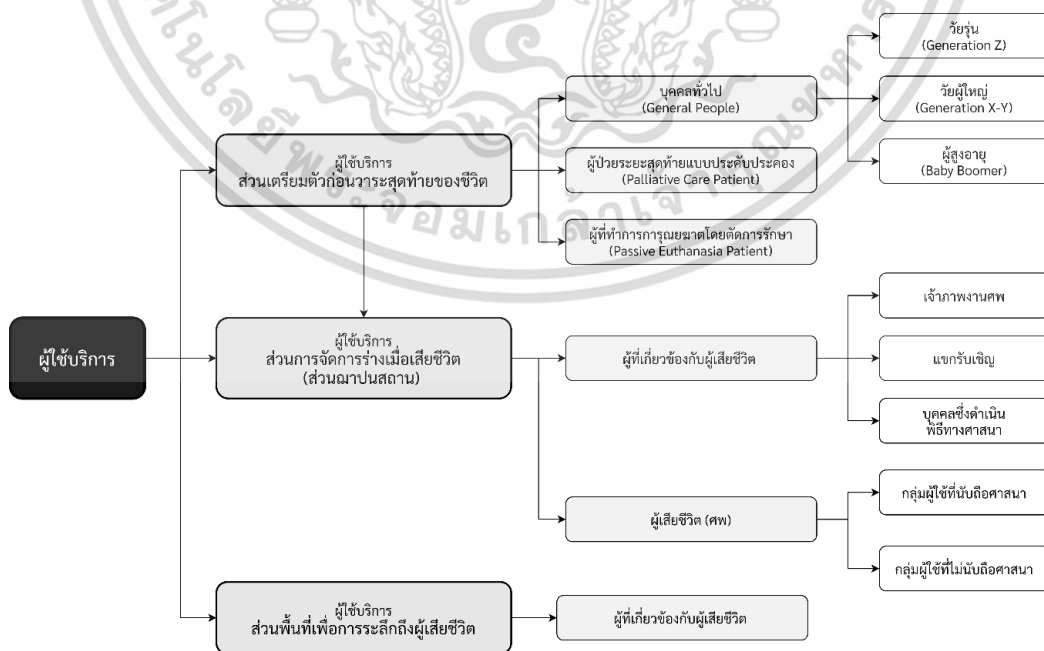
การศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับผู้ใช้โครงการ

โครงการมรณาวิถี ฌาปนสถานและสุสานร่วมสมัย – กรุงเทพฯ มีวัตถุประสงค์เพื่อการรองรับการเตรียมตัวก่อนวาระสุดท้าย เป็นสถานที่จัดการร่างเมื่อเสียชีวิต ประกอบพิธีกรรมแบบทางเลือก และเป็นสถานที่แห่งการระลึกถึงผู้เสียชีวิต รวมไปถึงกิจกรรมซึ่งเรียนรู้เกี่ยวกับชีวิตและความตาย ซึ่งมีกิจกรรมภายในโครงการที่หลากหลายและมีความสัมพันธ์กันทางลำดับขั้นตอน จึงทำการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับการใช้สอยโครงการของผู้ใช้โครงการประเภทต่างๆ การวิเคราะห์พฤติกรรมผู้ใช้บริการ และผู้ให้บริการ การกำหนดบุคลากรในโครงการ และจำนวนผู้ใช้ที่เหมาะสมเพื่อการศึกษาองค์ประกอบของโครงการต่อไป

4.1 การศึกษาและวิเคราะห์รายละเอียดผู้ใช้บริการ

4.1.1 การศึกษาและวิเคราะห์ประเภทของผู้ใช้บริการ

ประกอบด้วย ผู้ใช้โครงการในส่วนการเตรียมตัวก่อนวาระสุดท้าย ผู้ใช้งานในส่วนฌาปนสถาน และส่วนพื้นที่การระลึกถึงผู้เสียชีวิต โดยประเภทของผู้ใช้โครงการนั้นวิเคราะห์จากข้อมูลสถิติในบทที่ 2 และการศึกษาอาคารตัวอย่างในบทที่ 3 ทำให้สามารถแบ่งผู้ใช้บริการออกเป็นประเภทต่างๆได้ ดังต่อไปนี้

ภาพที่ 4.1 แผนผังประเภทผู้ใช้บริการโครงการแบ่งออกเป็น 3 ประเภท

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษานี้เท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
 ที่มา : ภูรินท์ สีมรา, 2563
 ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4.1.1.1 ผู้ให้บริการ ส่วนเตรียมตัววางแผนวาระสุดท้ายของชีวิต

ตามพระราชบัญญัติสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. 2550 มาตรา 12 ซึ่งถือเป็นการแสดงเจตนาของบุคคลเพื่อที่จะกำหนดวิธีการดูแลรักษาของผู้ป่วยในวาระสุดท้ายของชีวิต เป็นการรับรองสิทธิของผู้ป่วยที่จะตัดสินใจเกี่ยวกับตนเอง (Right to Self-determination) จึงจำแนกผู้ให้บริการเป็น 3 ส่วนดังนี้

(1) ประชาชนทั่วไป : สำหรับผู้ที่ต้องการเตรียมการที่ดีจะลดความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต และตระหนักถึงความสำคัญของการเตรียมการก่อนตาย ซึ่งสามารถทำความเข้าใจและเตรียมไว้ล่วงหน้าได้ในทุกช่วงอายุและช่วงวัย

จากวัตถุประสงค์ของโครงการที่มีบริการในการรองรับการเตรียมตัววางแผนก่อนวาระสุดท้ายของชีวิต ซึ่งการทำหนังสือแสดงเจตนาวาระสุดท้าย (Living Will) ตามบัญญัติของมาตรา 12 กำหนดว่าต้องเป็นผู้ที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไป จึงมีการวิเคราะห์และแบ่งกลุ่มช่วงอายุหรือเจนเนอเรชันเพื่อแสดงถึงลักษณะพฤติกรรมการใช้งาน ได้แก่ วัยรุ่น วัยทำงาน และผู้สูงอายุ

(2) ผู้ป่วยระยะสุดท้ายแบบประคับประคอง (Palliative Care Patient) : ซึ่งผู้ที่ได้เข้าร่วมการบริการจากสถานพยาบาลที่มีโครงการดังกล่าว มีการบริหารเพื่อคุณภาพชีวิตระยะท้าย โดยมีบริการที่ครอบคลุมซึ่งเกี่ยวข้องกับโครงการดังนี้ คือ 1. การเตรียมความพร้อมและจัดการช่วงเวลาการสิ้นสุดของชีวิต 2. การดูแลในส่วนของการให้การดูแลด้านจิตวิญญาณ (Spiritual care) รวมทั้งการให้ข้อมูลและคำปรึกษาเกี่ยวกับการจัดการศพ และเอกสารภายหลังการสูญเสีย

(3) ผู้ที่ทำการการุณยฆาตโดยตัดการรักษา (Passive Euthanasia Patient) : โดยเป็นผู้ป่วยที่สามารถให้แพทย์ยกเลิกหรือไม่สั่งการรักษาที่จะยืดชีวิตได้ ภายใต้ พ.ร.บ.สุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. 2550 มาตรา 12 ซึ่งระบุว่า “บุคคลมีสิทธิทำหนังสือแสดงเจตนาไม่ประสงค์จะรับบริการสาธารณสุขที่เป็นไปเพียงเพื่อยืดการตายในวาระสุดท้ายของชีวิตตน หรือเพื่อยุติการทรมานจากการเจ็บป่วยได้” หรือ “สิทธิการตายธรรมชาติ หรือ ตายดี”

4.1.1.2 ผู้ให้บริการ ส่วนการจัดการร่างเมื่อเสียชีวิต (ส่วนฌาปนสถาน)

ผู้ให้บริการในส่วนฌาปนสถาน สามารถจำแนกได้ออกมาเป็น 2 ส่วนดังนี้

(1) กลุ่มผู้ให้บริการจากส่วนเตรียมตัววางแผนวาระสุดท้ายของชีวิต : ผู้ให้บริการในส่วนนี้ เป็นผู้ที่ได้ทำการวางแผนในการเลือกรูปแบบวิธีการจัดการร่างของตนเองเมื่อเสียชีวิต

(2) ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับผู้เสียชีวิต : ผู้ให้บริการในส่วนนี้ เป็นกลุ่มที่เกี่ยวข้องกับผู้ที่ทำการฌาปนกิจ ประกอบไปด้วย เจ้าภาพงานศพ, แขกรับเชิญ, บุคคลทางศาสนาที่เชิญมาดำเนินพิธี

(3) ผู้เสียชีวิต (ศพ) ที่มาทำการฌาปนกิจแบ่งเป็น

- กลุ่มผู้ใช้ที่นับถือศาสนา: ผู้ให้บริการในส่วนนี้ เป็นกลุ่มผู้ใช้งานที่มีการนับถือศาสนาโดยอาศัยอยู่ภายในเมือง ซึ่งมีการเน้นวิถีชีวิตของคนเมือง (Urban Lifestyle) และเน้นความสะดวกสบาย โดยมีความต้องการทางพื้นที่ในการจัดพิธีฌาปนกิจของตนเองซึ่งสอดคล้อง ระหว่าง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปแบบทางพิธีกรรมตามความเชื่อทางศาสนาของตน และ แนวทางซึ่งเปลี่ยนแปลงตามยุคสมัยเป็นหลัก โดยผู้ใช้งานกลุ่มนี้จะเป็นกลุ่มของครอบครัวและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับผู้ป่วย

- กลุ่มผู้ใช้ที่ไม่นับถือศาสนา : ผู้ใช้บริการในส่วนนี้ เป็นกลุ่มผู้ใช้งานที่ไม่มีการนับถือศาสนา ซึ่งมีความต้องการทางพื้นที่สำหรับการฃาปนกิจ โดยผู้ใช้งานกลุ่มนี้จะเป็นกลุ่มของครอบครัวและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับผู้ป่วย

4.1.1.3 ผู้ใช้บริการ ส่วนพื้นที่เพื่อการระลึกถึงผู้เสียชีวิต

บุคคลทั่วไป หรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องที่สูญเสียบุคคลอันเป็นที่รักไป และต้องการกลับมาเพื่อระลึกถึงบุคคลผู้นั้น ผ่านการใช้งานพื้นที่ส่วนระลึกถึง

4.1.2 การศึกษาและวิเคราะห์พฤติกรรมของผู้ใช้บริการ

พิจารณาและวิเคราะห์รายละเอียดพฤติกรรมของผู้ใช้บริการโครงการ จากกิจกรรมที่เกิดขึ้นภายในโครงการ สามารถจำแนกพฤติกรรมที่สอดคล้องกับกิจกรรมได้ดังนี้

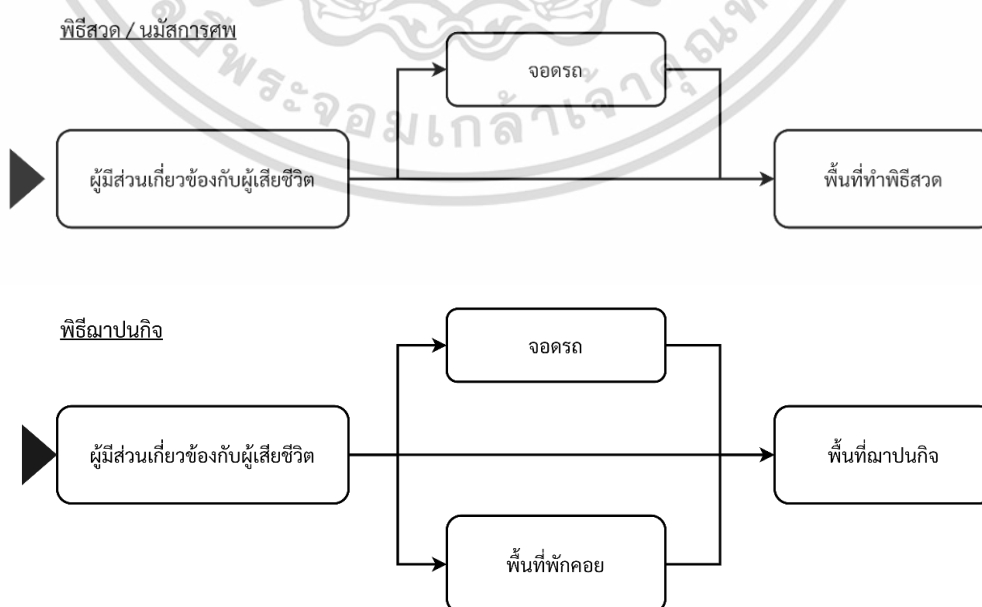
4.1.2.1 พฤติกรรมผู้บริการ ส่วนเตรียมตัววางแผนวาระสุดท้ายของชีวิต

ผู้ทำหนังสือแสดงเจตนาหรือผู้ป่วยเขียนหรือพิมพ์หนังสือแสดงเจตนาด้วยตนเอง การแสดงเจตนาด้วยวาจาต่อแพทย์ พยาบาลที่ให้การรักษา ญาติหรือผู้ใกล้ชิด ในกรณีที่ผู้ป่วยไม่รู้หนังสือหรืออยู่ในภาวะที่ไม่สามารถเขียนหนังสือได้เอง หรือหากต้องการให้ผู้อื่นช่วยเขียนแทนหรือพิมพ์ข้อความ ก็สามารถทำได้ และควรมีชื่อผู้เขียนหรือผู้พิมพ์หนังสือแสดงเจตนาหรือพยานกำกับไว้ด้วย

4.1.2.2 พฤติกรรมผู้บริการ ส่วนการจัดการร่างเมื่อเสียชีวิต (ส่วนฃาปนสถาน)

(1) ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับผู้ป่วย : ดูภาพที่ 4.2 ผังแสดงพฤติกรรมใช้บริการประเภทผู้ที่เกี่ยวข้องกับผู้ป่วย

(2) ผู้เสียชีวิต (ศพ) : ดูภาพที่ 4.3 ผังแสดงความสัมพันธ์ของศพที่ทำพิธีฃาปนกิจ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับใช้ภายในเท่านั้น ภาพที่ 4.2 ผังแสดงพฤติกรรมใช้บริการประเภทผู้ที่เกี่ยวข้องกับผู้ป่วย โยชน์ด้านการค้า
ที่มา : ภูรินทร์ สีโมรา, 2563
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ศพที่ทำการฌาปนกิจ

ภาพที่ 4.3 แสดงความสัมพันธ์ของศพที่ทำการฌาปนกิจ
ที่มา : ภูรินทร์ สีโมรา, 2563

4.1.3 การพิจารณาจำนวนของผู้ใช้บริการ

พิจารณาและวิเคราะห์รายละเอียดพฤติกรรมของผู้ใช้บริการโครงการ จากกิจกรรมที่เกิดขึ้นภายในโครงการ สามารถจำแนกพฤติกรรมที่สอดคล้องกับกิจกรรมได้ดังนี้

4.1.3.1 จำนวนผู้ให้บริการส่วนฌาปนสถาน

เนื่องจากโครงการฌาปนสถานและสุสานร่วมสมัย-กรุงเทพฯ มีแนวคิดในการเลือกขอบเขตที่ตั้งโครงการในบริเวณพื้นที่ ซึ่งมีอัตราการเสียชีวิตของประชากรเฉลี่ยมากที่สุดในกรุงเทพมหานครเพื่อแก้ไขปัญหาที่ดำเนินอยู่ในปัจจุบัน และเป็นโครงการต้นแบบที่สามารถขยายตัวไปตามพื้นที่อื่นได้ ดังนั้นโครงการจึงพิจารณาจากจำนวนประชากร และ จำนวนผู้เสียชีวิตทั้งหมดในเขตกรุงเทพฯ ชั้นใน (ด้านตะวันออก) เนื่องจากมีอัตราการเสียชีวิตของประชากรเฉลี่ยมากที่สุด (สำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย, 2563) เพื่อคาดการณ์ผู้ใช้โครงการดังนี้

ตารางที่ 4.1 จำนวนประชากรตาย ในกรุงเทพมหานครเขตกรุงเทพมหานคร พ.ศ.2561 - 2562

จำนวนผู้เสียชีวิตทั้งหมดในเขตกรุงเทพฯ ชั้นใน (ด้านตะวันออก)					
ลำดับ	เขต	จำนวนผู้เสียชีวิต (เฉลี่ย)	ลำดับ	เขต	จำนวนผู้เสียชีวิต (เฉลี่ย)
1	สาทร	4,446	10	พญาไท	698
2	ห้วยขวาง	3,335	11	บางซื่อ	624
3	พระนคร	1,238	12	ดินแดง	502
4	บางคอแหลม	1,224	13	ปทุมวัน	418
5	วัฒนา	1,063	14	จตุจักร	333
6	สัมพันธวงศ์	987	15	คลองเตย	328
7	ราชเทวี	841	16	บางรัก	327
8	ดุสิต	839	17	คลองสาน	283
9	ยานนาวา	758	18	ป้อมปราบ	170
เฉลี่ยรวม					18,405 คน/ปี

เอกสารนี้ **ที่มา :** สำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.2 ตารางข้อมูลตั้งต้นในการคำนวณหาผู้ใช้งานส่วนฌาปนสถาน

จำนวนผู้ใช้บริการ : ส่วนฌาปนสถาน				
จำนวนศพที่ฌาปนกิจในโครงการ				
	จำนวน	หน่วย	หมายเหตุ	อ้างอิง
จำนวนผู้เสียชีวิตทั้งหมดในเขต กรุงเทพชั้นใน (ด้านตะวันออก)	18,405	คน/ปี	พิจารณาจากที่ตั้งโครงการ	
	1,534	คน/เดือน		
จำนวนผู้เสียชีวิต (ไม่ใช้วิธีการ ฌาปนกิจศพ)	307	คน/เดือน	ร้อยละ 20 ของจำนวน ผู้เสียชีวิตทั้งหมด	
จำนวนศพที่ทำการฌาปนกิจ ใน บริเวณพื้นที่เขตกรุงเทพชั้นใน	1227	ศพ/เดือน		
	41	ศพ/วัน		
จำนวนศพที่ฌาปนกิจในโครงการ	123	ศพ/เดือน	ร้อยละ 10 ของจำนวน	
	4	ศพ/วัน	ผู้เสียชีวิตทั้งหมด	

ที่มา : ภูรินทร์ สีมุรา, 2563

จากข้อมูล จำนวนผู้เสียชีวิตทั้งหมดในเขตกรุงเทพชั้นใน (ด้านตะวันออก)
เฉลี่ย 18,405 คน/ปี หรือ $18,405 \div 12 = 1,534$ คน/เดือน
เนื่องจากมีประชากรหลายศาสนาซึ่งเป็นรูปแบบพิธีกรรมโดยไม่ต้องฌาปนกิจประมาณ
ร้อยละ 20 ของจำนวนผู้เสียชีวิตทั้งหมด (ดำเนินการจัดการศพด้วยพิธีการฝัง)
ดังนั้นจะมีศพที่ดำเนินการฝังจำนวนประมาณ $(1,534 \div 100) \times 20 = 307$ ศพ/เดือน
จะเหลือจำนวนศพที่ต้องการฌาปนกิจ $1,534 - 307 = 1,227$ ศพ/เดือน = 41 ศพ/วัน
ซึ่งจากวัตถุประสงค์ของโครงการ ในการรองรับผู้ที่ต้องการประกอบพิธีกรรมศพแบบ
ทางเลือก และช่วยลดปัญหาในเรื่องการใช้พื้นที่วัดในการจัดงานฌาปนกิจให้น้อยลง ดังนั้นจึงคิด
อัตราส่วนร้อยละ 10 จากค่าเฉลี่ยของจำนวนผู้เสียชีวิตทั้งหมดในเขตกรุงเทพชั้นใน (ด้านตะวันออก)
ทั้งหมด

$$\begin{aligned} \text{ดังนั้นจำนวนศพที่ฌาปนกิจในโครงการ} & (1,227 \div 100) \times 10 = 123 \text{ ศพ/เดือน} \\ & = 4 \text{ ศพ/วัน} \end{aligned}$$

1. การคาดคะเนจำนวนเตาเผาศพจากจำนวนผู้ใช้งานส่วนฌาปนสถาน

โดยหาอัตราการเผาสูงสุดของ 1 เตา ต่อ 1 วัน พิจารณาจากองค์ประกอบต่างๆ ดังนี้

I. อัตรากำลังและประสิทธิภาพของเตาเผาศพ

เนื่องจากโครงการการใช้รูปแบบเตาเผาศพลดมลพิษ โดยใช้น้ำมันดีเซลหรือไบโอดีเซลเป็นเชื้อเพลิง ซึ่งเป็นระบบที่ทันสมัยกว่าเดิมและมีอัตราการเผาที่ต่อเนื่อง โดยระยะเวลาการเผาไหม้เฉลี่ยศพละประมาณ 60 นาที ต่อน้ำหนัก 45 กิโลกรัมและสามารถเผาศพได้อย่างต่อเนื่อง

II. ช่วงเวลาที่เหมาะสมในการประกอบพิธีกรรม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

โดยพิจารณาจากความเหมาะสมและสะดวกของบุคคลทั่วไป ซึ่งช่วงเวลาการ
 ฌาปนกิจจะเริ่มตั้งแต่ 15.00 น. เป็นต้นไป เนื่องจากเป็นเวลาที่ผู้ใช้งานหรือแขกส่วนใหญ่เลิกงาน
 รวมกับเวลาเดินทางมาร่วมพิธี ซึ่งจะใช้เวลาที่นิยมและเหมาะสมดังนี้

ตารางที่ 4.3 ช่วงเวลาที่เหมาะสมในการประกอบพิธีกรรม

ช่วงเวลาที่เหมาะสมในการประกอบพิธีกรรม		
เริ่มพิธีกรรม	ช่วงเวลาสวดและทำพิธี	เวลาฌาปนกิจ
10.30 น.	13.00 – 15.00 น.	15.00 – 16.00 น.
11.30 น.	14.00 – 16.00 น.	16.00 – 17.00 น.
12.30 น.	15.00 – 17.00 น.	17.00 – 18.00 น.

ที่มา : ภูรินทร์ สีโมรา, 2563

จากช่วงเวลาดังกล่าว จะได้เวลาการเผาที่จะเผาได้ สำหรับ 1 เต่าเผาศพที่เหมาะสม
 สำหรับช่วงเวลาดำเนินพิธีฌาปนกิจตั้งแต่เริ่มต้น จนถึงสิ้นสุดพิธี คือ

ประสิทธิภาพการเผาต่อ 1 เต่าเผา คือ 2 ศพ/เต่า/วัน

ซึ่งโครงการนี้มีการฌาปนกิจเฉลี่ยวันละ 4 ศพ/วัน

ดังนั้นโครงการนี้ต้องการเต่าเผาศพและพื้นที่บรรจุเต่าเผา จำนวน 2 เต่าเผา

และโครงการสามารถรองรับการจัดงานฌาปนกิจได้ 2 งาน/ช่วงเวลา

ตารางที่ 4.4 การหาจำนวนเต่าเผาศพจากศพที่ฌาปนกิจในโครงการ

จำนวนเต่าเผาศพจากศพที่ฌาปนกิจในโครงการ				
	จำนวน	หน่วย	หมายเหตุ	อ้างอิง
ช่วงเวลาประกอบพิธีฌาปนกิจ	3	ช่วงเวลา/วัน	เฉลี่ยช่วงละ 1 ชม.	CS
ประสิทธิภาพการเผาต่อ 1 เต่าเผา	2	ศพ/เต่า/วัน		CS
โครงการต้องรองรับการฌาปนกิจศพ	4	ศพ/วัน		
โครงการต้องการเต่าเผาศพ จำนวน	2	เต่าเผา	รองรับการขยายตัว	
โครงการสามารถรองรับการจัดงาน ฌาปนกิจ	2	งาน/ช่วงเวลา		

ที่มา : ภูรินทร์ สีโมรา, 2563

เนื่องจากโครงการมีแนวคิดในการใช้รูปแบบเต่าเผาแบบปลอดมลพิษ และใช้เชื้อเพลิง
 เป็นน้ำมัน ซึ่งมีอัตราการเผาที่ต่อเนื่อง โดยสามารถเผาได้เรื่อยๆต่อกันไป โดยเฉลี่ยศพละประมาณ
 40-60 นาที ซึ่งถ้าไม่มีพิธีกรรมเข้ามาเกี่ยวข้อง และจากแนวคิดของโครงการ ที่ต้องสามารถรองรับ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
 ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สถานการณ์ที่มีอัตราการตายสูงผิดปกติ ที่มีคนเสียชีวิตจำนวนมาก หรือการเกิดภาวะโรคระบาดใหญ่ (Pandemics)

แนวทางในการรองรับการเผาศพ ในกรณีที่มีอัตราการตายสูงผิดปกติ และมีพื้นที่ในการจาปนกิจศพที่ไม่เพียงพอ

1 หน่วย เต้าเผาศพ สามารถเผาต่อเนื่องกันไปได้เรื่อยๆ ประมาณ 15-20 ศพ/วัน
ดังนั้น โครงการสามารถเผาศพได้เฉลี่ย 60 ศพ/วัน (สามารถรองรับ โดยเฉลี่ย 2 เท่า จากค่าเฉลี่ยผู้เสียชีวิตในแต่ละวัน)

2. การหาจำนวนผู้มางานจาปนกิจ

จากข้อมูลทางสถิติเฉลี่ยคนมางานจาปนกิจและงานสวดพระอภิธรรม จำนวนผู้ใช้งานที่มาร่วมงานจะเฉลี่ยได้ประมาณ 100 คน/งาน จากตารางเวลาพิธีจาปนกิจจะประกอบไปด้วย 3 ช่วงเวลา ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่มิแะกเข้ามาร่วมในงานพิธีดังนี้คือ เวลาจาปนกิจ 15.00 – 16.00 น. , 16.00 – 17.00 น. และ 17.00 – 18.00 น.

จากอัตรากำลังการเผาของเต้าเผาศพในโครงการ ซึ่งมี 3 เต้า เพราะฉะนั้นในช่วงเวลาหนึ่งจะเผาศพได้ 2 งาน จึงได้

จำนวนคนมางานใน 1 ช่วงเวลา = $3 \times 100 = 200$ คน/ช่วงเวลา

จำนวนคนมางานในงานจาปนกิจใน 1 วัน = 3 ช่วงเวลา = $200 \times 3 = 600$ คน/วัน

ตารางที่ 4.5 การหาจำนวนผู้มางานร่วมจาปนกิจในโครงการ

จำนวนผู้มางานร่วมจาปนกิจ				
	จำนวน	หน่วย	หมายเหตุ	อ้างอิง
จำนวนผู้มาร่วมงานจาปนกิจโดยเฉลี่ย	100	คน/งาน	อ้างอิงค่าเฉลี่ย	
ช่วงเวลาประกอบพิธีจาปนกิจ	3	ช่วงเวลา/วัน	18.00 - 21.00 น. (ช่วงละ 1 ชม.)	
โครงการสามารถรองรับการจัดงานจาปนกิจ	2	งาน/ช่วงเวลา		
จำนวนคนมางานจาปนกิจ	200	คน/ช่วงเวลา	ช่วงละ 1 ชม.	
จำนวนผู้มาร่วมงานจาปนกิจโดยเฉลี่ย	600	คน/วัน		

ที่มา : ภูรินทร์ สีโมรา, 2563

3. การหาจำนวนบุคคลทางศาสนาที่เชิญมาดำเนินพิธีทางศาสนาในพิธีจาปนกิจ

จากรายละเอียดขั้นตอนพิธีการจาปนกิจ โดยอ้างอิงจากธรรมเนียมศาสนาพุทธ เนื่องจากใช้จำนวนบุคคลทางศาสนาประกอบพิธีมากที่สุด โดยใช้เวลาที่นิยมปฏิบัติกันมา จำนวน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

พระสงฆ์ที่นิมนต์มาประกอบพิธี คือ พิธีฌาปนกิจจะต้องมี 10 รูป ซึ่งพระสงฆ์ 10 รูป จะสามารถทำพิธีได้ทั้ง 3 ช่วงเวลา จำนวนงานฌาปนกิจมีทั้งหมด 2 งานต่อ 1 ช่วงเวลา ดังนั้นโครงการนี้จะต้องการ

$$\text{จำนวนบุคคลทางศาสนาที่เชิญมาดำเนินพิธีทางศาสนา} = 10 \times 2 = 20 \text{ รูป/วัน}$$

ตารางที่ 4.6 การหาจำนวนบุคคลทางศาสนาที่เชิญมาดำเนินพิธีทางศาสนา

จำนวนบุคคลทางศาสนาที่เชิญมาดำเนินพิธีฌาปนกิจ				
	จำนวน	หน่วย	หมายเหตุ	อ้างอิง
บุคคลทางศาสนาที่นิมนต์มาประกอบพิธี	10	รูป/งาน	*อ้างอิงจำนวนมากที่สุดจากศาสนาพุทธ	
โครงการสามารถรองรับการจัดงานฌาปนกิจ	2	งาน/ช่วงเวลา	18.00 - 21.00 น. (ช่วงละ 1 ชม.)	
จำนวนบุคคลทางศาสนาที่นิมนต์มาประกอบพิธี	20	รูป/วัน		

ที่มา : ภูรินทร์ สีโมรา, 2563

4.1.3.2 การหาจำนวนผู้ใช้งานส่วนพื้นที่เตรียมการและประกอบพิธี

การคาดคะเนจำนวนผู้ใช้งานส่วนพื้นที่เตรียมการและประกอบพิธี ซึ่งจะประกอบไปด้วยกิจกรรมดังนี้

ตารางที่ 4.7 กิจกรรมส่วนพื้นที่เตรียมการและประกอบพิธี

กิจกรรมส่วนพื้นที่เตรียมการและประกอบพิธี		
กิจกรรม	ช่วงเวลา	ศาสนาและความเชื่อ
งานอาบน้ำศพ / การรดน้ำศพ	16.00 - 17.30 น.	พุทธ / คริสต์ / อิสลาม / ไม่มีศาสนา
งานตั้งศพสวดพระอภิธรรม / กล่าวคำไว้อาลัย	19.00 - 21.00 น.	พุทธ / คริสต์ / อิสลาม / ไม่มีศาสนา
งานทำบุญครบรอบวันเสียชีวิต	10.00 - 12.00 น.	พุทธ (7,50,100 วัน)
งานสวดมาติกาบังสุกุล (สวดก่อนเผา)	-	พุทธ

ที่มา : ภูรินทร์ สีโมรา, 2563

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

กิจกรรมส่วนพื้นที่เตรียมการและประกอบพิธี

1. การอาบน้ำศพ / การรดน้ำศพ เป็นการชำระร่างกายให้สะอาด แต่งตัวให้กับผู้เสียชีวิต เป็นหน้าที่ของบุตรธิดา โดยเฉพาะก่อนจะถึงเวลารดน้ำโดยแขก เวลาที่นิยมทั่วไปคือ 16.00 – 17.30 น.
2. การสวดพระอภิธรรม : นิยมสวด 3,5,7 คีน ไม่นิยมสวดเลขคู่ นิยม นิมนต์พระ 4 รูปขึ้นไป และมีการถวายเครื่องไทยธรรมหลังจากสวดพระอภิธรรมเสร็จแล้ว เวลาที่นิยมทั่วไปคือ 19.00 – 21.30 น.
3. งานทำบุญครบรอบวันเสียชีวิต : เป็นการทำบุญ 7,5,100 วัน ในระหว่างที่เก็บศพอยู่ ซึ่งครอบครัวหรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับผู้วายชนม์ สามารถทำที่บ้านหรือที่โครงการได้ ซึ่งโครงการมีพื้นที่ในการรองรับ โดยมักจะทำในช่วงเวลา 10.00 – 12.00 น.
4. งานสวดมาติกาบังสุกุลและบำเพ็ญกุศล : คือการสวดบังสุกุลก่อนที่จะเผา หลังจากนำศพออกมาจากกุฏิ โดยจะมีช่วงเวลาก่อนที่จะทำการฌาปนกิจหรือเผาศพ

จากข้อมูลดังกล่าว จำนวนวันสำหรับการสวดพระอภิธรรม หรือกล่าวคำไว้อาลัย โครงการได้คิดอัตราเฉลี่ยที่ 3 วัน และอัตราที่ศพเข้ามาในโครงการคือ 4 ศพ/วัน ดังนั้นจะมีวันที่ศพเข้ามามากที่สุด ก่อนที่จะทำการฌาปนกิจ คือ $= 3 \times 4 = 12$ ศพ ดังนั้นจึงต้องการพื้นที่สำหรับประกอบพิธี 12 หน่วย

ตารางที่ 4.8 จำนวนศพที่เข้ามาส่วนพื้นที่เตรียมการและประกอบพิธี

จำนวนศพที่เข้ามาส่วนพื้นที่เตรียมการและประกอบพิธี				
	จำนวน	หน่วย	หมายเหตุ	อ้างอิง
จำนวนวันสวดพระอภิธรรม / กล่าวคำไว้อาลัย	3	วัน	*โดยเฉลี่ย (จำนวนเลขคู่)	
โครงการต้องรองรับการฌาปนกิจศพ	4	ศพ/วัน		
จำนวนศพที่เข้ามามากที่สุด ก่อนวันฌาปนกิจ	12	ศพ/วัน	*จำนวนที่มากที่สุด	
จำนวนศาลาส่วนเตรียมการและประกอบพิธี	12	ศาลา		

ที่มา : ภูรินทร์ สีโมรา, 2563

1. จำนวนผู้มางานเข้าร่วมงานส่วนเตรียมการและประกอบพิธี ก่อนการฌาปนกิจ จากการคำนวณ จำนวนศพเข้ามามากที่สุด คือ 12 ศพ เฉลี่ยจำนวนคนมางานศพจากสถิติกองการฌาปนกิจ กรมสวัสดิการทหารบก ประมาณ 50 คน / 1 งานศพ ดังนั้นจะได้จำนวนคนมางานสวดและประกอบพิธีก่อนการฌาปนกิจ มากที่สุดใน 1 วัน $= 50 \times 12 = 600$ คน/วัน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.9 จำนวนผู้มางานเข้าร่วมงานส่วนเตรียมการและประกอบพิธี ก่อนการฉาบปูน

จำนวนศพที่เข้ามาส่วนพื้นที่เตรียมการและประกอบพิธี				
	จำนวน	หน่วย	หมายเหตุ	อ้างอิง
จำนวนผู้มาร่วมงานประกอบพิธีโดยเฉลี่ย	50	คน/งาน	*อ้างอิงค่าเฉลี่ย	
จำนวนศพที่เข้ามามากที่สุด ก่อนวันฉาบปูน	12	ศพ/วัน		
จำนวนผู้มาร่วมงานสวดและประกอบพิธี	600	คน/วัน	*จำนวนที่มากที่สุด	

ที่มา : ภูรินทร์ สีโมรา, 2563

2. จำนวนบุคคลทางศาสนาที่เชิญมาดำเนินพิธีกรรม

สำหรับการสวดพระอภิธรรมจะเป็นช่วงเวลาเดียวกัน ในวันที่มีงานศพมากที่สุด ซึ่งจะได้จำนวนพระ ซึ่งนิมนต์มา 4 รูป/งาน โดยจำนวนนี้อ้างอิงจากประเพณีของศาสนาพุทธ เนื่องจากใช้จำนวนบุคคลทางศาสนามากที่สุด และคิดเป็น 40% ของงานศพที่จะดำเนินบุคคลทางศาสนามาประกอบพิธี ดังนี้

$$= 4 \times 12 \times 40 / 100 = 20 \text{ รูป/วันที่มีคนมาสูงสุด}$$

ตารางที่ 4.10 จำนวนบุคคลทางศาสนาที่เชิญมาดำเนินพิธีกรรม

จำนวนบุคคลทางศาสนาที่เชิญมาดำเนินพิธีกรรม				
	จำนวน	หน่วย	หมายเหตุ	อ้างอิง
บุคคลทางศาสนาที่นิมนต์มาประกอบพิธี	4	รูป/งาน	*อ้างอิงจำนวนมากที่สุดจากศาสนาพุทธ	
จำนวนบุคคลทางศาสนาที่นิมนต์มาประกอบพิธี	20	รูป/วัน	*คิดเป็น 40% ของผู้ใช้งานที่มาประกอบพิธี	

ที่มา : ภูรินทร์ สีโมรา, 2563

4.1.3.3 จำนวนผู้ใช้บริการส่วนพื้นที่เก็บอัฐิและการระลึกถึง

การคาดคะเนจำนวนผู้ใช้ในส่วนพื้นที่เก็บอัฐิและการระลึกถึง ซึ่งจะประกอบไปด้วยกิจกรรมต่างๆดังนี้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.11 กิจกรรมส่วนพื้นที่เตรียมการและประกอบพิธี

กิจกรรมส่วนพื้นที่เตรียมการและประกอบพิธี		
กิจกรรม	ช่วงเวลา	ศาสนาและความเชื่อ
พิธีการเก็บอัฐิ	09.00 - 12.00 น.	พุทธ / คริสต์ / ไม่มีศาสนา
การระลึกถึงผู้เสียชีวิต	09.00 - 16.00 น.	พุทธ / คริสต์ / อิสลาม / ไม่มีศาสนา
การทำบุญอัฐิ / การสวดภาวนา	09.00 - 16.00 น.	พุทธ / คริสต์
การประกอบพิธีบังสุกุล / มัชฌิม	09.00 - 12.00 น.	พุทธ / คริสต์

ที่มา : ภูรินทร์ สีโมรา, 2563

1. การหาจำนวนรองรับในการจัดเก็บอัฐิของผู้เสียชีวิต

การคำนวณหาจำนวนรองรับในการจัดเก็บอัฐิของผู้เสียชีวิตนั้น คิดจำนวนจากจำนวนศพทั้งหมดที่ทำการฌาปนกิจที่โครงการ โดยคิดเป็นร้อยละ 70 ของผู้ใช้บริการส่วนฌาปนกิจทั้งหมดที่ครอบครัวและญาติเลือกการเก็บอัฐิไว้ที่โครงการ

ตารางที่ 4.12 จำนวนรองรับในการจัดเก็บอัฐิของผู้เสียชีวิต

จำนวนรองรับในการจัดเก็บอัฐิของผู้เสียชีวิต				
	จำนวน	หน่วย	หมายเหตุ	อ้างอิง
จำนวนผู้เสียชีวิตที่ทำการฌาปนกิจของโครงการ	1,472	ศพ/ปี		
จำนวนรองรับในการจัดเก็บอัฐิของโครงการ	10307	หน่วย		
จำนวนรองรับในการจัดเก็บอัฐิของโครงการ	1031	หน่วย/ปี		
จำนวนรองรับในการจัดเก็บอัฐิของโครงการ	3	หน่วย/วัน		

ที่มา : ภูรินทร์ สีโมรา, 2563

2. การหาจำนวนผู้ใช้บริการ ที่ทำการระลึกถึงผู้เสียชีวิต

การหาจำนวนผู้ใช้บริการที่มาใช้งานส่วนระลึกถึงผู้เสียชีวิตนั้น คำนวณจากจำนวนจากร้อยละ 10 ของผู้ใช้บริการส่วนประกอบพิธีทั้งหมดใน 1 วัน (ตารางที่ 4.13) ดังนี้

ตารางที่ 4.13 การหาจำนวนผู้ใช้บริการ ที่ทำการระลึกถึงผู้เสียชีวิต

จำนวนผู้ใช้บริการ ที่ทำการระลึกถึงผู้เสียชีวิต				
	จำนวน	หน่วย	หมายเหตุ	อ้างอิง
จำนวนผู้มาร่วมงานสวดและประกอบพิธี	600	คน/วัน		
จำนวนผู้ที่ทำการระลึกถึงผู้เสียชีวิต	60	คน/วัน		

เอกสารนี้เผยแพร่โดย ภูรินทร์ สีโมรา, 2563 สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4.2 การศึกษาและวิเคราะห์รายละเอียดผู้ให้บริการ

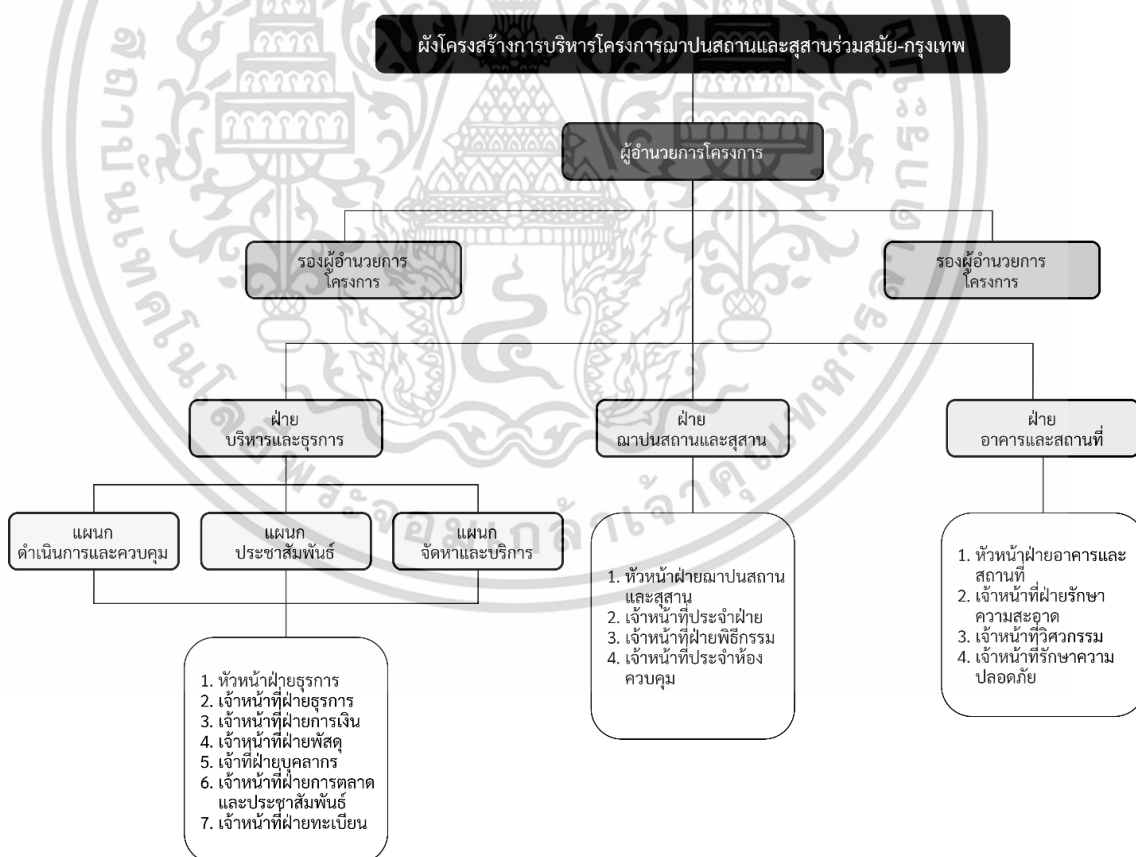
4.2.1 การศึกษาและวิเคราะห์ประเภทของผู้ให้บริการ

ผู้ให้บริการ ได้แก่ ผู้ที่มาประจำหรือทำงานภายในโครงการ ซึ่งมีหน้าที่และความรับผิดชอบ คือการควบคุมและกำกับดูแลการดำเนินงานในด้านสุสานและฅาปนสถาน รวมทั้งให้คำปรึกษาและแนะนำผู้วางแผนการเสียชีวิตในระยะท้าย และญาติผู้เสียชีวิต ตลอดจนให้บริการที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศพ และพิธีการต่างๆ ซึ่งประกอบด้วย 4 ฝ่ายดังนี้

1. ฝ่ายผู้บริหารโครงการ
2. ฝ่ายบริหารและธุรการ ฝ่ายฅาปนสถานและสุสาน
3. ฝ่ายอาคารและสถานที่

4.2.2 การศึกษาและวิเคราะห์ผังโครงสร้างองค์กร

โครงการฅาปนสถานและสุสานร่วมสมัย – กรุงเทพฯ ดำเนินการโดยโครงการที่มีส่วนร่วมของภาครัฐและเอกชน โดยมีรูปแบบการบริหารงานดังนี้

ภาพที่ 4.4 ผังโครงสร้างการบริหารโครงการ

ที่มา : ภูรินทร์ สีโมรา, 2563

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4.2.3 การศึกษาและวิเคราะห์ ตำแหน่ง หน้าที่ และพฤติกรรมของผู้ให้บริการ

บุคลากรในโครงการทั้งหมดที่ให้บริการแก่ผู้ใช้โครงการ มีการแบ่งหน้าที่ออกเป็นแผนกต่างๆ เพื่อให้บริการกับผู้ใช้โครงการได้ครอบคลุม ตามแผนผังโครงสร้างองค์กรที่ได้ระบุไว้ในภาพที่ 4.4 โดยบุคลากรของโครงการ แบ่งเป็น 3 ระดับดังนี้

1) ระดับผู้อำนวยการและรองผู้อำนวยการ ลักษณะการเข้างานอยู่ระหว่าง 10.00 - 17.00 น. ลักษณะของกิจกรรม คือ ทำงานรับผิดชอบอยู่ในที่ทำงานของตนหรือส่วนสำนักงาน โดยอาจมีการเข้าประชุมในบางโอกาส รวมถึงการต้อนรับผู้มาติดต่อ เยี่ยมชมกิจกรรมและประสานงานกับผู้นำองค์กรอื่นๆที่เกี่ยวข้อง

2) ระดับหัวหน้าและรองหัวหน้าฝ่ายต่างๆ ลักษณะการเข้างานอยู่ระหว่าง 9.30 - 17.00 น. ลักษณะของกิจกรรม คือ ทำงานรับผิดชอบอยู่ในที่ทำงานฝ่ายตัวเองหรือส่วนสำนักงาน โดยอาจมีการเข้าประชุมในบางโอกาส และลงไปจัดการแก้ไขปัญหาในพื้นที่ฝ่ายที่ตนรับผิดชอบ

3) ระดับเจ้าหน้าที่ประจำ ลักษณะการเข้าทำงานอยู่ระหว่างเวลา วันธรรมดา 8.30 - 18.00 น. วันเสาร์อาทิตย์หรือวันหยุดนักขัตฤกษ์ 8.30 - 19.00 น. ลักษณะของกิจกรรม คือ ทำหน้าที่ในส่วนงานที่ตนเองรับผิดชอบ

4.2.3.1 การศึกษาและวิเคราะห์ตำแหน่งและหน้าที่ ฝ่ายบริหารและธุรการโครงการ

ฝ่ายบริหารและธุรการโครงการมีหน้าที่ในการควบคุม กำกับ ดูแล การดำเนินการในด้านโครงการมรณวิถี ฌาปนสถานและสุสานร่วมสมัย - กรุงเทพฯ ทั้งปวง โดยให้คำปรึกษา และแนะนำเจ้าภาพ ตลอดจนบริการที่เกี่ยวกับการจัดการศพ และพิธีต่าง ๆ ทุกขั้นตอนตามความประสงค์ของเจ้าภาพ รวมทั้งจัดทำทะเบียนแสดงกิจการของสุสาน และการฌาปนกิจศพส่งอำเภอบริการ หรือเขตท้องที่ประจำเดือน และรับแจ้งบุคคลทั่วไปในเรื่องรับศพ สวดพระอภิธรรมศพ เก็บศพ ฌาปนกิจศพ และทำบุญซึ่งดำเนินการตรวจสอบหลักฐานในคำร้อง การขอใช้บริการ ในพิธีศพทุกขั้นตอน

ตารางที่ 4.14 ตำแหน่งและหน้าที่ฝ่ายบริหารและธุรการโครงการ

ตำแหน่งและหน้าที่ฝ่ายบริหารและธุรการโครงการ		
ตำแหน่ง	ชนิดบุคลากร	หน้าที่
1.1 คณะกรรมการบริหาร		
ผู้อำนวยการโครงการ	ผู้อำนวยการ	บริหารและรับผิดชอบให้คำปรึกษากิจกรรมของทุกฝ่ายโครงการ
รองผู้อำนวยการ	รองผู้อำนวยการ	ช่วยบริหารในการบริหารโครงการ
เลขานุการ	เลขานุการ	ช่วยผู้อำนวยการเรื่องการประสานงานและการจัดการตารางนัดหมาย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.14 (ต่อ) ตำแหน่งและหน้าที่ฝ่ายบริหารและธุรการโครงการ

ตำแหน่งและหน้าที่ฝ่ายบริหารและธุรการโครงการ		
ตำแหน่ง	ชนิดบุคลากร	หน้าที่
1.2 ฝ่ายธุรการ		
หัวหน้าฝ่ายธุรการ	ระดับหัวหน้า	ควบคุมการทำงานและบุคลากรในแผนก
เจ้าหน้าที่ฝ่ายธุรการ	ระดับเจ้าหน้าที่	ดูแลงานติดต่อระหว่างหน่วยงาน และจดหมายชี้แจงการนัดหมาย
1.3 ฝ่ายบัญชีและการเงิน		
หัวหน้าฝ่าย	ระดับหัวหน้า	ควบคุมการทานและบุคลากรในแผนก
เจ้าหน้าที่ฝ่ายบัญชี	ระดับเจ้าหน้าที่	จัดทำบัญชีรายรับ-รายจ่าย และสรุบบยอดเงินประจำปีโครงการ
เจ้าหน้าที่ฝ่ายการเงิน	ระดับเจ้าหน้าที่	ตรวจสอบเงินและการเบิกจ่ายในแต่ละวัน
1.4 ฝ่ายพัสดุ		
หัวหน้าฝ่าย	ระดับหัวหน้า	ควบคุมการทำงานและบุคลากรในแผนก
เจ้าหน้าที่ฝ่ายพัสดุ	ระดับเจ้าหน้าที่	จัดเก็บ รับซื้อ และจัดส่งพัสดุไปแผนกอื่นๆ
1.5 ฝ่ายบุคคล		
หัวหน้าฝ่าย	ระดับหัวหน้า	ควบคุมการทำงานและบุคลากรในแผนก
เจ้าหน้าที่ฝ่ายธุรการ	ระดับเจ้าหน้าที่	จัดการ ดูแลการรับสมัครงาน และคัดเลือกบุคลากรเข้าทำงาน
1.6 ฝ่ายการตลาดและประชาสัมพันธ์		
หัวหน้าฝ่าย	ระดับหัวหน้า	ควบคุมการทำงานและบุคลากรในแผนก
เจ้าหน้าที่ฝ่ายประชาสัมพันธ์	ระดับเจ้าหน้าที่	จัดทำแผนงาน ติดต่อประสานงาน เผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร
เจ้าหน้าที่ฝ่ายข้อมูล	ระดับเจ้าหน้าที่	คำปรึกษาด้านต่างๆกับญาติผู้เสียชีวิต รวบรวมข้อมูลข่าวสารต่างๆของโครงการ และจัดทำสถิติ
1.7 ฝ่ายการตลาดและประชาสัมพันธ์		
หัวหน้าฝ่าย	ระดับหัวหน้า	ควบคุมการทำงานและบุคลากรในแผนก
เจ้าหน้าที่ฝ่ายทะเบียน	ระดับเจ้าหน้าที่	จัดเก็บข้อมูลทะเบียนประวัติผู้เสียชีวิต ให้ข้อมูลด้านสถิติและทะเบียนแก่ผู้มาติดต่อ

ที่มา : ภูรินทร์ สีโมรา, 2563

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4.2.3.2 การศึกษาและวิเคราะห์ตำแหน่งและหน้าที่ ฝ่ายฉนวนสถานและสุสาน

ฝ่ายฉนวนสถานและสุสานมีหน้าที่ในการควบคุม กำกับ ดูแลขั้นตอนในการจัดการศพให้ เป็นไปโดยถูกต้อง ทั้งในพิธีศพทั้งปวง และรับผิดชอบต่ออาคารสถานที่ของ โครงการมรณาวีถิ ฉนวน สถานและสุสานร่วมสมัย - กรุงเทพ ให้สะอาดเรียบร้อยพร้อมใช้งานได้ตลอดเวลา รวมทั้งรับผิดชอบ คลังสิ่งอุปกรณ์ และอุปกรณ์ที่ใช้เกี่ยวกับพิธีศพที่อยู่ประจำพื้นที่ประกอบพิธี

ตารางที่ 4.15 ตำแหน่งและหน้าที่ ฝ่ายฉนวนสถานและสุสาน

ตำแหน่งและหน้าที่ ฝ่ายฉนวนสถานและสุสาน		
ตำแหน่ง	ชนิดบุคลากร	หน้าที่
2.1 ฝ่ายดูแลงานฉนวนสถานและสุสาน		
หัวหน้าฝ่าย	ระดับหัวหน้า	ควบคุมการทำงานและบุคลากรในแผนก
เจ้าหน้าที่ฝ่ายประจำห้อง ควบคุม	ระดับเจ้าหน้าที่	ดูแลและควบคุมเตาเผาศพ ตรวจวัดอุณหภูมิใน ห้องเผาและห้องเผาก๊าซและควัน
2.2 ฝ่ายพิธีกรรม		
หัวหน้าฝ่าย	ระดับหัวหน้า	ควบคุมการทำงานและบุคลากรในแผนก
เจ้าหน้าที่ฝ่ายพิธีกรรม	ระดับเจ้าหน้าที่	จัดเตรียมตารางเวลาและสถานที่ของพิธีกรรม ในแต่ละวัน
เจ้าหน้าที่ฝ่ายประจำห้อง พิธีกรรม	ระดับเจ้าหน้าที่	จัดเตรียมสถานที่และเครื่องใช้ให้พร้อมก่อนเริ่ม พิธีกรรม

ที่มา : ฐรินทร์ สีโมรา, 2563

4.2.3.3 การศึกษาและวิเคราะห์ตำแหน่งและหน้าที่ ฝ่ายอาคารและสถานที่

ฝ่ายอาคารและสถานที่มีหน้าที่ในการรับผิดชอบต่ออาคารสถานที่ของ โครงการมรณาวีถิ ฉนวนสถานและสุสานร่วมสมัย - กรุงเทพ ให้สะอาดเรียบร้อยพร้อมใช้งานได้ตลอดเวลา รวมทั้ง รับผิดชอบคลังสิ่งอุปกรณ์ อุปกรณ์ที่ใช้เกี่ยวกับพิธีศพ และงานระบบต่างๆในโครงการ ดังตารางที่ 4.16

ตารางที่ 4.16 ตำแหน่งและหน้าที่ ฝ่ายอาคารและสถานที่

ฝ่ายอาคารและสถานที่		
3.1 ฝ่ายรักษาความสะอาด		
หัวหน้าฝ่าย	ระดับหัวหน้า	ควบคุมการทำงานและบุคลากรในแผนก
เจ้าหน้าที่รักษาความสะอาด	ระดับเจ้าหน้าที่	ดูแลรักษาความสะอาดภายในโครงการ
3.2 ฝ่ายรักษาความปลอดภัย		
หัวหน้าฝ่าย	ระดับหัวหน้า	ควบคุมการทำงานและบุคลากรในแผนก
เจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย	ระดับเจ้าหน้าที่	ดูแลรักษาความปลอดภัยภายในโครงการ
3.3 ฝ่ายงานระบบ		
หัวหน้าฝ่าย	ระดับหัวหน้า	ควบคุมการทำงานและบุคลากรในแผนก
เจ้าหน้าที่ฝ่ายงานระบบ	ระดับเจ้าหน้าที่	ดูแลและซ่อมบำรุงงานระบบภายในโครงการ

ที่มา : ภูรินทร์ สีโมรา, 2563

4.2.4 การพิจารณาอัตรากำลังของผู้ให้บริการ

การพิจารณาหาอัตรากำลังของผู้ให้บริการโครงการมรณาวินิ ฌาปนสถานและสุสานร่วมสมัย – กรุงเทพ นั้น พิจารณาจากการศึกษาอาคารตัวอย่างและการศึกษาหน่วยงานตัวอย่างที่เกี่ยวข้องกับโครงการ คือ กองการฌาปนกิจ กรมสวัสดิการทหารบกและ กองการฌาปนกิจสงเคราะห์ กองทัพอากาศ

ตารางที่ 4.17 การพิจารณาอัตรากำลังของผู้ให้บริการ

ประเภทและจำนวนผู้ให้บริการ		
1. ฝ่ายบริหารและธุรการโครงการ		
ตำแหน่ง	จำนวน	ที่มาของจำนวน
1.1 คณะกรรมการบริหาร		
ผู้อำนวยการโครงการ	1	การศึกษาอาคารตัวอย่าง
รองผู้อำนวยการ	1	การศึกษาอาคารตัวอย่าง
เลขานุการ	1	การศึกษาอาคารตัวอย่าง
1.2 ฝ่ายธุรการ		
หัวหน้าฝ่ายธุรการ	1	การศึกษาอาคารตัวอย่าง
เจ้าหน้าที่ฝ่ายธุรการ	2	การศึกษาอาคารตัวอย่าง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.17 (ต่อ) การพิจารณาอัตรากำลังของผู้ให้บริการ

1.3 ฝ่ายบัญชีและการเงิน		
หัวหน้าฝ่าย	1	การศึกษาคณะตัวอย่าง
เจ้าหน้าที่ฝ่ายบัญชี	2	การศึกษาคณะตัวอย่าง
เจ้าหน้าที่ฝ่ายการเงิน	1	การศึกษาคณะตัวอย่าง
1.4 ฝ่ายพัสดุ		
หัวหน้าฝ่าย	1	การศึกษาคณะตัวอย่าง
เจ้าหน้าที่ฝ่ายพัสดุ	1	การศึกษาคณะตัวอย่าง
1.5 ฝ่ายบุคคล		
หัวหน้าฝ่าย	1	การศึกษาคณะตัวอย่าง
เจ้าหน้าที่ฝ่ายบุคคล	1	การศึกษาคณะตัวอย่าง
1.6 ฝ่ายการตลาดและประชาสัมพันธ์		
หัวหน้าฝ่าย	1	การศึกษาคณะตัวอย่าง
เจ้าหน้าที่ฝ่ายประชาสัมพันธ์	3	การศึกษาคณะตัวอย่าง
เจ้าหน้าที่ฝ่ายข้อมูล	1	การศึกษาคณะตัวอย่าง
1.7 ฝ่ายทะเบียน		
หัวหน้าฝ่าย	1	การศึกษาคณะตัวอย่าง
เจ้าหน้าที่ฝ่ายทะเบียน	2	การศึกษาคณะตัวอย่าง
รวมฝ่ายบริหารและธุรการ	22	คน
2. ฝ่ายสถาปนสถานและสุสาน		
ตำแหน่ง	จำนวน	ที่มาของจำนวน
2.1 ฝ่ายดูแลงานสถาปนสถานและสุสาน		
หัวหน้าฝ่าย	1	การศึกษานักเรียนตัวอย่าง
เจ้าหน้าที่ฝ่ายประจำห้องควบคุม	2	การศึกษานักเรียนตัวอย่าง
2.2 ฝ่ายพิธีกรรม		
หัวหน้าฝ่าย	1	การศึกษานักเรียนตัวอย่าง
เจ้าหน้าที่ฝ่ายพิธีกรรม	5	การศึกษานักเรียนตัวอย่าง
เจ้าหน้าที่ฝ่ายประจำห้องพิธีกรรม	5	การศึกษานักเรียนตัวอย่าง
รวมฝ่ายสถาปนสถานและสุสาน	14	คน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.17 (ต่อ) การพิจารณาอัตรากำลังของผู้ให้บริการ

3. ฝ่ายอาคารและสถานที่		
ตำแหน่ง	จำนวน	ที่มาของจำนวน
3.1 ฝ่ายรักษาความสะอาด		
หัวหน้าฝ่าย	1	การศึกษาหน่วยงานตัวอย่าง
เจ้าหน้าที่รักษาความสะอาด	5	การศึกษาหน่วยงานตัวอย่าง
3.2 ฝ่ายรักษาความปลอดภัย		
หัวหน้าฝ่าย	1	การศึกษาหน่วยงานตัวอย่าง
เจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย	3	การศึกษาหน่วยงานตัวอย่าง
3.3 ฝ่ายงานระบบ		
หัวหน้าฝ่าย	1	การศึกษาหน่วยงานตัวอย่าง
เจ้าหน้าที่ฝ่ายงานระบบ	2	การศึกษาหน่วยงานตัวอย่าง
รวมฝ่ายอาคารและสถานที่	13	คน
4. ฝ่ายบริการสาธารณะ		
ตำแหน่ง	จำนวน	ที่มาของจำนวน
พนักงานต้อนรับและประชาสัมพันธ์	2	การศึกษาหน่วยงานตัวอย่าง
พนักงานร้านขายของประจำโครงการ	4	การศึกษาหน่วยงานตัวอย่าง
เจ้าหน้าที่ประจำห้องพยาบาล	1	การศึกษาหน่วยงานตัวอย่าง
รวมฝ่ายบริการสาธารณะ	7	คน
รวมผู้ให้บริการทั้งสิ้น	56	คน

ที่มา : ภูรินทร์ สีโมรา, 2563

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4.3 สรุปประเภทและจำนวนผู้ใช้โครงการ

ตารางที่ 4.18 สรุปประเภทและจำนวนผู้ใช้โครงการ

สรุปประเภทและจำนวนผู้ใช้โครงการ			
	จำนวน	หน่วย	หมายเหตุ
1. ส่วนสถาปนสถาน			
จำนวนศพที่ประกอบพิธีฌาปนกิจ	4	ศพ/วัน	
จำนวนผู้มาเข้าร่วมพิธีฌาปนกิจ	205	คน/ช่วงเวลา	
จำนวนบุคคลทางศาสนาที่ประกอบพิธี	20	รูป/วัน	
2. ส่วนพื้นที่เตรียมการและประกอบพิธี			
จำนวนศพที่ประกอบพิธี	12	ศพ/วัน	
จำนวนผู้มาเข้าร่วมพิธีก่อนฌาปนกิจ	600	คน/วัน	
จำนวนบุคคลทางศาสนาที่ประกอบพิธี	20	รูป/วัน	
3. ส่วนพื้นที่เก็บอัฐิและการระลึกถึง			
จำนวนรองรับในการจัดเก็บอัฐิของโครงการ	3	หน่วย/วัน	
จำนวนผู้ใช้ส่วนเก็บอัฐิและการระลึกถึง	60	คน/วัน	
4. ผู้ให้บริการโครงการ	56	คน	

ที่มา : ภูรินทร์ สีโมรา, 2563

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 5

การวิเคราะห์และกำหนดองค์ประกอบโครงการ

การวิเคราะห์และกำหนดองค์ประกอบโครงการมรณวิถี ฌาปนสถานและสุสานร่วมสมัย – กรุงเทพมหานคร เป็นการศึกษาวิเคราะห์เพื่อกำหนดองค์ประกอบที่สามารถตอบสนองต่อผู้ใช้งานโครงการได้อย่างเหมาะสม ซึ่งจะศึกษาถึงความสัมพันธ์ของแต่ละองค์ประกอบภายในโครงการทำให้ทราบถึงขนาดโครงการและลักษณะการใช้สอยที่เกิดขึ้น รวมถึงเส้นทางการสัญจรและจัดการภายในโครงการได้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น

5.1 การศึกษาและวิเคราะห์องค์ประกอบโครงการ

5.1.1 การวิเคราะห์องค์ประกอบจากวัตถุประสงค์ของโครงการ

วัตถุประสงค์ของโครงการ สามารถนำมาพิจารณาหาองค์ประกอบของโครงการได้ดังนี้

ตารางที่ 5.1 ตารางข้อมูลตั้งต้นในการคำนวณหาผู้ใช้งานส่วนฌาปนสถาน

วัตถุประสงค์โครงการ	กิจกรรม	องค์ประกอบ
1. เพื่อเป็นสถานที่รองรับการเตรียมตัววางแผนการจัดการรูปแบบพิธีกรรมศพก่อนเสียชีวิต	- ให้คำปรึกษาการจัดพิธีศพ - การวางแผนงานศพล่วงหน้า - บริการทำพินัยกรรมชีวิต	- ส่วนบริการวางแผนก่อนเสียชีวิต - พื้นที่ให้คำปรึกษาจากผู้เชี่ยวชาญ
2. เพื่อเป็นสถานที่จัดการร่างเมื่อเสียชีวิต และประกอบพิธีกรรมแบบทางเลือก	- การประกอบพิธีแก่ผู้ล่วงลับ - พิธีการสวด / นมัสการ - พิธีการฌาปนกิจ	- ส่วนประกอบพิธีกรรม และการไว้อาลัย (Ritual & Ceremony) - ส่วนฌาปนสถานและจัดการศพ (Crematorium)
3. เพื่อเป็นสถานที่จัดเก็บร่างหลังเสียชีวิต โดยนำนวัตกรรมการเข้ามาใช้สำหรับอนาคต ซึ่งมีทางเลือกในรูปแบบที่หลากหลาย	- การจัดเก็บอัฐิ หลังการประกอบพิธีฌาปนกิจ	- สุสาน และที่เก็บอัฐิ (Columbarium) - ช่องเก็บอัฐิแบบคู่ / เดี่ยว

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 5.1 (ต่อ) ตารางข้อมูลตั้งต้นในการคำนวณหาผู้ใช้งานส่วนฌาปนสถาน

วัตถุประสงค์โครงการ	กิจกรรม	องค์ประกอบ
4. เพื่อเป็นพื้นที่แห่งการระลึกถึงผู้เสียชีวิต โดยการรวบรวม จัดเก็บ และถ่ายทอดข้อมูลทางชีวิตผ่านสื่อในรูปแบบต่างๆ	- การประกอบพิธีกรรม เช่น การทำบุญครบรอบวันเสียชีวิต - สถานที่สำหรับการระลึกถึงผู้ล่วงลับ - ได้รับรู้เกี่ยวกับประวัติชีวิตของผู้ล่วงลับในอดีต	- ส่วนทำบุญอุทิศ - ส่วนประกอบพิธีกรรมทางศาสนา - พื้นที่สำหรับการระลึกถึง - อนุสรณ์สถานผู้ล่วงลับ - ห้องฉายภาพความทรงจำ
5. เพื่อเป็นพื้นที่จัดกิจกรรมเรียนรู้ชีวิตและความตายที่ง่ายต่อการเข้าถึงสำหรับบุคคลทั่วไป ที่ช่วยสร้างสภาพแวดล้อมทางสังคมให้เอื้อต่อการจากไปอย่างสงบ	- กิจกรรมมรณานุสติ - การจัดกิจกรรมสำหรับการมีส่วนร่วมและการเยียวยาหลังการสูญเสีย - การจัดกิจกรรมโครงการเผชิญความตายอย่างสงบ	- ส่วนนิทรรศการหมุนเวียน - พื้นที่สำหรับกิจกรรมการมีส่วนร่วม - พื้นที่มรณานุสติ (เดี่ยว / กลุ่ม) - พื้นที่ไตร่ตรองส่วนบุคคล

ที่มา : ภูรินทร์ สีโมรา, 2563

5.1.2 การวิเคราะห์องค์ประกอบจากการศึกษาข้อมูลพื้นฐาน

เป็นการพิจารณาจากการศึกษาข้อมูลพื้นฐานของโครงการ เพื่อให้ได้องค์ประกอบที่สอดคล้องกับข้อมูล โดยนำข้อมูลของ ตารางที่ 2.2 ในบทที่ 2 เรื่องความสัมพันธ์ระหว่างนัยยะของพิธีกรรมและสภาวะอารมณ์ที่เกิดจากความตาย ซึ่งเป็นความสัมพันธ์ระหว่างพิธีกรรม พื้นที่ และสภาวะทางอารมณ์ ทำให้สามารถสรุปองค์ประกอบที่ได้จากการศึกษาดังนี้

ตารางที่ 5.2 การวิเคราะห์องค์ประกอบจากการศึกษาข้อมูลพื้นฐาน

พิธีกรรมและกิจกรรม	สภาวะทางอารมณ์	นัยยะและความหมาย	องค์ประกอบ
- วันสิ้นลมหายใจ - การอาบน้ำศพ	ความเศร้าโศก เสียใจ และสูญเสีย (Condolence)	สอนให้คนเข้าใจสังขารของชีวิต การเกิด แก่ เจ็บ ตาย เป็นเรื่องธรรมดา	- พื้นที่ให้คำปรึกษาจากผู้เชี่ยวชาญ - พื้นที่เพื่อพิธีกรรมทางศาสนา
- วันตั้งศพบำเพ็ญกุศล - การสวดภาวนา - การสวดพระอภิธรรม	ระยะยอมรับความจริง (Acceptance)	การยอมรับและเข้าใจการเปลี่ยนแปลงที่เกิดจากการสูญเสียและการตาย	- ส่วนประกอบพิธีกรรมและการไว้อาลัย (Ritual & Ceremony)
- การฌาปนกิจ - การเก็บอัฐิ	ระยะยอมรับความจริง (Acceptance)	ปลอบประโลมญาติมิตร และ สอนให้เข้าใจสังขารของ ความตาย	- ส่วนฌาปนสถานและจัดการศพ
- การระลึกถึง - การทำบุญอุทิศ	การคิดถึงและระลึกถึง (Remembrance)	การแสดงออกถึงความรักและความระลึกถึงผู้ตาย	- ส่วนทำบุญอุทิศ - พื้นที่เพื่อการระลึกถึง

ที่มา : ภูรินทร์ สีโมรา, 2563

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

5.1.3 การวิเคราะห์องค์ประกอบจากอาคารตัวอย่าง

จากการศึกษาอาคารตัวอย่างในบทที่ 3 และอาคารอื่นๆที่มีเป้าหมายหรือเนื้อหาเกี่ยวข้องใกล้เคียงกับโครงการ จึงสามารถวิเคราะห์หาความทับซ้อนขององค์ประกอบ เพื่อนำมากำหนดองค์ประกอบของโครงการมรณวิถี ฌาปนสถานและสุสานร่วมสมัย - กรุงเทพฯ ได้ดังนี้

ตารางที่ 5.3 การวิเคราะห์องค์ประกอบจากอาคารตัวอย่าง

อาคารกรณีศึกษา	Nirvana Memorial	อาคารเก็บอัฐิ วัตรธรรมมงคล	สุสานแต่เจ้า	Myoenji Columbarium	Diamond Hill Crematorium	Diamond Hill Columbarium	Baumschulenweg	สรุป
องค์ประกอบโครงการ								
1. ส่วนเตรียมตัวและวางแผน								
- ส่วนบริการวางแผนงานศพ	•						•	•
- พื้นที่ให้คำปรึกษาจากผู้เชี่ยวชาญ	•	•		•			•	•
2. ส่วนประกอบพิธีกรรม								
- พื้นที่ชำระล้างศพ					•		•	•
- พื้นที่อาบน้ำศพ					•			•
- พื้นที่สำหรับการประกอบพิธี					•		•	•
- พื้นที่กล่าวอำลาและสวดมนต์สการ					•		•	•
- พื้นที่สำหรับตัวแทนทางศาสนา					•		•	•
- ส่วนที่นั่งสำหรับแขกผู้มาร่วมพิธี					•		•	•
- ส่วนเก็บของและอุปกรณ์สำหรับพิธี					•		•	•
- ส่วนเตรียมการบริการ					•		•	•
3. ส่วนฌาปนสถาน								
- พื้นที่สำหรับการทำพิธีฌาปนกิจ					•			•
- ส่วนที่นั่งสำหรับแขกผู้มาร่วมพิธี					•			•
- พื้นที่สำหรับการทำมโหรีศพ					•			•
- เมรุเผาศพ								•
- เต่าเผาศพ					•		•	•
- ส่วนเก็บของและอุปกรณ์สำหรับพิธี					•		•	•

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 5.3 (ต่อ) การวิเคราะห์ห้องศพประกอบจากอาคารตัวอย่าง

อาคารกรณีศึกษา	Nirvana Memorial	อาคารเก็บอัฐิ วัดธรรมมงคล	สุสานแต่ใจ	Myoenji Columbarium	Diamond Hill Crematorium	Diamond Hill Columbarium	Baumschulenweg	สรุป
องค์ประกอบโครงการ								
4. ส่วนสุสานและที่เก็บอัฐิ								
- พื้นที่ทำบุญอัฐิ	•	•		•			•	
- พื้นที่สำหรับพิธีกรรม	•			•			•	•
- พื้นที่สำหรับการระลึกถึง	•							•
- อนุสรณ์สถาน (Memorial Place)	•							
- หลุมฝังศพ (Burial Plot)	•		•					
- อาคารช่องเก็บอัฐิ (Columbarium)	•	•		•				•
- ห้องเก็บอัฐิแบบส่วนตัว		•						•
5. ส่วนบริการ								
- ส่วนสำนักงานบริหารโครงการ	•							•
- ร้านขายของบริการเกี่ยวกับพิธีศพ		•						•
- ส่วนครัวและร้านอาหาร	•		•					
- ที่จอดรถ	•	•	•	•				•

ที่มา : ภูรินท์ สีโมรา, 2563

5.1.4 การวิเคราะห์ห้องศพประกอบจากพฤติกรรมผู้ใช้โครงการ

การวิเคราะห์พฤติกรรมของผู้ใช้โครงการ นำไปสู่การเห็นกิจกรรมที่ผู้ใช้งานโครงการทำในแต่ละวัน เพื่อที่จะศึกษากิจกรรมที่สามารถสนับสนุนจนทำให้เกิดเป็นองค์ประกอบที่สำคัญในโครงการ โดยจากการศึกษาและวิเคราะห์ผู้ใช้บริการ บทที่ 4 โครงการสามารถแบ่งได้ 3 ประเภทดังนี้

1.) กลุ่มผู้ใช้ส่วนเตรียมตัวและวางแผนวาระสุดท้ายของชีวิต คือ ประชาชนทั่วไป ผู้ป่วยระยะสุดท้ายแบบประคับประคอง (Palliative Care Patient) หรือผู้ที่เข้าร่วมโครงการสนับสนุนการตายดี (Peaceful Death)

2.) กลุ่มผู้ใช้ส่วนประกอบพิธีกรรมและฌาปนกิจศพ คือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับผู้เสียชีวิต เช่น บุตร-ธิดา ญาติ หรือแขกผู้มาร่วมพิธี และผู้เสียชีวิต (ศพ)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3.) กลุ่มผู้ใช้ส่วนสุสานและที่เก็บอัฐิ คือผู้ที่มาประกอบพิธีกรรมต่างๆ ให้แก่ผู้ล่วงลับ เช่นพิธีทำบุญอัฐิหรือครบรอบวันเสียชีวิต รวมทั้งผู้ที่มีระลึกถึงผู้ล่วงลับในวันปกติ

ตารางที่ 5.4 การวิเคราะห์องค์ประกอบจากพฤติกรรมผู้ใช้โครงการ

ประเภทผู้ใช้บริการ	พฤติกรรม	องค์ประกอบ
1.) กลุ่มผู้ใช้ส่วนเตรียมตัวและวางแผนวาระสุดท้ายของชีวิต		
กลุ่มผู้ใช้ ที่ต้องการวางแผน วาระสุดท้ายของชีวิต	<ol style="list-style-type: none"> 1. เข้าสู่ที่ตั้งโครงการ 2. ติดต่อสอบถามเจ้าหน้าที่และ ผู้เชี่ยวชาญ 3. วางแผนแนวทางการจัดงานศพ ของตน 4. การทำพินัยกรรมชีวิตล่วงหน้า 5. บันทึกเรื่องราวหรืออวีดีโอเพื่อ เก็บความทรงจำส่วนตัว 6. สิ้นสุดกระบวนการ 	<ul style="list-style-type: none"> - ส่วนต้อนรับ, โถงพักคอย - จุดประชาสัมพันธ์ - พื้นที่ให้คำปรึกษาและวางแผนการ - พื้นที่เพื่อการพิจารณาไตร่ตรอง - พื้นที่บันทึกความทรงจำส่วนบุคคล
กลุ่มผู้ใช้ ที่เข้าร่วมกิจกรรม สนับสนุนการตายดี (Peaceful Death)	<ol style="list-style-type: none"> 1. เข้าสู่ที่ตั้งโครงการ 2. ติดต่อสอบถามและลงทะเบียน กับเจ้าหน้าที่ 3. เข้าร่วมการอบรมเช่น เฝซิชู ความตายอย่างสงบ หรือ การทำ มรณานุสติ 4. สิ้นสุดกระบวนการ 	<ul style="list-style-type: none"> - ส่วนต้อนรับ, โถงพักคอย - ส่วนนิทรรศการหมุนเวียน - พื้นที่ทำรณาวีถี - พื้นที่สำหรับการทำกิจกรรมการมีส่วนร่วมทั้งแบบเดี่ยวและกลุ่ม - ห้องสุชา
2.) กลุ่มผู้ใช้ส่วนประกอบพิธีกรรมและฅาปนกิจศพ		
กลุ่มผู้ใช้ ส่วนประกอบพิธีกรรม (ก่อนพิธีฅาปนกิจ)	<ol style="list-style-type: none"> 1. เข้าสู่ที่ตั้งโครงการ 2. งานอาบน้ำศพ (ทางเลือก) 3. งานตั้งศพสวดพระอภิธรรม / กล่าวคำไว้อาลัย 4. การเคลื่อนย้ายศพไปสู่พื้นที่ เพื่อการฅาปนกิจ 	<ul style="list-style-type: none"> - ส่วนต้อนรับ, โถงพักคอย - ส่วนที่นั่งแขก - พื้นที่ประกอบพิธี - ห้องเก็บอุปกรณ์พิธี - พื้นที่สำหรับบุคคลทางศาสนา

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 5.4 (ต่อ) การวิเคราะห์ห้องศพประกอบจากพฤติกรรมผู้ใช้โครงการ

ประเภทผู้ใช้บริการ	พฤติกรรม	องค์ประกอบ
2.) กลุ่มผู้ใช้ส่วนประกอบพิธีกรรมและฌาปนกิจศพ		
กลุ่มผู้ใช้ ส่วนประกอบ พิธีฌาปนกิจ	<ol style="list-style-type: none"> 1. เข้าสู่ที่ตั้งโครงการ 2. พิธีเคลื่อนศพ / เชิญศพ 3. การสวดเทศนา / อธิษฐาน หรือ รำลึกผู้เสียชีวิต 4. การฌาปนกิจศพ 	<ul style="list-style-type: none"> - ส่วนที่นั่งแขก - พื้นที่ประกอบพิธีการ ฌาปนกิจศพ - พื้นที่มโหรีสพ - พื้นที่บรรจุเตาเผา (เมรุ)
ศพ	<ol style="list-style-type: none"> 1. ถูกนำส่งมายังโครงการ 2. ตรวจเช็คเอกสารที่เกี่ยวข้อง เช่น มรณบัตร และใบฌาปนกิจ 3. เข้าสู่พื้นที่เก็บศพ 4. ประกอบพิธีกรรม 5. พิธีการฌาปนกิจศพ 6. พิธีบรรจุเก็บอัฐิ (แบ่งส่วนเพื่อ นำไปลอยอังคารหรือเก็บไว้ที่บ้าน ของผู้เกี่ยวข้อง) 7. บรรจุเก็บอัฐิในโครงการ 8. ถูกนำมาประกอบพิธีกรรมใน วันที่สำคัญหรือวันครบรอบ 	<ul style="list-style-type: none"> - ส่วนเจ้าหน้าที่ / พลขับ รถรับศพ - พื้นที่รับศพ - พื้นที่ตรวจสอบศพ - พื้นที่เก็บศพ (Mortuary) - พื้นที่ทำพิธีบรรจุอัฐิ - สุสาน & ช่องเก็บอัฐิ - พื้นที่ทำพิธีกรรม (อัฐิ)
3.) กลุ่มผู้ใช้ส่วนสุสานและที่เก็บอัฐิ		
กลุ่มผู้ใช้ด้าน มิติทางพิธีกรรม	<ol style="list-style-type: none"> 1. เข้าสู่ที่ตั้งโครงการ 2. การทำบุญอัฐิ (การบังสุกุล) หรือ การสวดภาวนา 3. พิธีทำบุญครบรอบวันเสียชีวิต 4. สิ้นสุดกระบวนการ 	<ul style="list-style-type: none"> - สุสาน & ช่องเก็บอัฐิ - พื้นที่ทำพิธีกรรม (อัฐิ) - พื้นที่กรวดน้ำ หรืออุทิศ ส่วนกุศล
กลุ่มผู้ใช้ด้าน มิติการรับรู้ และระลึกถึง	<ol style="list-style-type: none"> 1. เข้าสู่ที่ตั้งโครงการ 2. ไปยังส่วนเก็บอัฐิของผู้ล่วงลับ 3. ระลึกถึงผู้ล่วงลับ 4. ระลึกถึงผู้ล่วงลับผ่านรูปแบบ ดิจิทัล 	<ul style="list-style-type: none"> - พื้นที่ระลึกผ่านอัฐิ - พื้นที่แสดงปรากฏการณ์ - ห้องฉายความทรงจำ - หอจดหมายเหตุชีวิต

ที่มา : ภูรินทร์ สีมุรา, 2563

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

5.1.5 การสรุปองค์ประกอบของโครงการ

การศึกษาและวิเคราะห์องค์ประกอบของโครงการ จากวัตถุประสงค์ของโครงการ ข้อมูลพื้นฐานของโครงการ อาคารตัวอย่าง และพฤติกรรมของผู้ใช้โครงการ สามารถรวบรวมข้อมูลขององค์ประกอบและสรุปได้ดังตารางนี้

ตารางที่ 5.5 การสรุปองค์ประกอบของโครงการ

องค์ประกอบโครงการ	ที่มาขององค์ประกอบ				สรุป
	บทที่ 1	บทที่ 2	บทที่ 3	บทที่ 4	
	วัตถุประสงค์	ข้อมูลพื้นฐาน	อาคารตัวอย่าง	กิจกรรมของผู้ใช้	
1.) ส่วนเตรียมตัวและวางแผนวาระสุดท้ายของชีวิต (Preparing & Planning)					
1.1) ส่วนวางแผนวาระสุดท้ายของชีวิต					
- ส่วนต้อนรับและโถงพักคอย	✓		✓		✓
- จุดประชาสัมพันธ์และติดต่อ	✓		✓		✓
- พื้นที่ให้คำปรึกษาและวางแผน	✓		✓		✓
- ห้องสำหรับการทำพินัยกรรมชีวิต	✓	✓		✓	✓
- พื้นที่บันทึกความทรงจำส่วนบุคคล	✓	✓		✓	✓
1.2) ส่วนเรียนรู้ เข้าใจ และเตรียมพร้อมสู่การตายดี (มรณาวินิ)					
- ส่วนต้อนรับและโถงพักคอย				✓	✓
- ส่วนนิทรรศการหมุนเวียน	✓	✓		✓	✓
- พื้นที่สำหรับการทำกิจกรรม					
- การเจริญมนานุสติ (เดี่ยว / กลุ่ม)	✓			✓	✓
- กิจกรรมเผชิญความตายอย่างสงบ					
2.) ส่วนประกอบพิธีกรรมและฌาปนกิจศพ					
2.1) ส่วนประกอบพิธีกรรมและไว้อาลัย (Ritual & Ceremony)					
- ส่วนต้อนรับและโถงพักคอย				✓	✓
- พื้นที่ประกอบพิธี	✓	✓	✓	✓	✓
- ส่วนที่นั่งแขก		✓		✓	✓
- ห้องเก็บอุปกรณ์พิธี		✓	✓		✓
- พื้นที่สำหรับบุคคลทางศาสนา	✓	✓		✓	✓
- ส่วนบริการประกอบพิธี		✓	✓		✓

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 5.5 (ต่อ) การสรุปองค์ประกอบของโครงการ

องค์ประกอบโครงการ	ที่มาขององค์ประกอบ				สรุป
	บทที่ 1	บทที่ 2	บทที่ 3	บทที่ 4	
	วัตถุประสงค์	ข้อมูลพื้นฐาน	อาคารตัวอย่าง	กิจกรรมของผู้ใช้	
2.) ส่วนประกอบพิธีกรรมและฌาปนกิจศพ					
2.2) ส่วนฌาปนสถาน (Crematorium)					
- ส่วนต้อนรับและโถงพักคอย			✓	✓	✓
- พื้นที่ประกอบพิธีฌาปนกิจศพ	✓	✓	✓	✓	✓
- พื้นที่มิโหรสพ		✓		✓	✓
- ส่วนเก็บของและอุปกรณ์สำหรับพิธี		✓	✓		✓
- ห้องรับรองบุคคลทางศาสนา	✓	✓	✓	✓	✓
- ส่วนที่นั่งแขก		✓	✓	✓	✓
- พื้นที่บรรจุเตาเผา (เมรุ)	✓	✓	✓	✓	✓
- เตาเผาศพปลอดมลพิษ	✓	✓	✓		✓
2.3) ส่วนพื้นที่รองรับศพ					
- ส่วนเจ้าหน้าที่ / พลขับรถรับศพ		✓	✓		✓
- พื้นที่รับศพและตรวจสอบ			✓		✓
- พื้นที่เก็บศพ (Mortuary)		✓	✓		✓
3.) ส่วนสุสาน ที่เก็บอัฐิและการระลึกถึง (Columbarium & Remembrance)					
3.1) ส่วนพื้นที่ประกอบพิธี					
- พื้นที่ทำพิธีบรรจุอัฐิ		✓		✓	✓
- พื้นที่ทำพิธีกรรม (อัฐิ)	✓	✓	✓	✓	✓
- พื้นที่กรวดน้ำ หรืออุทิศส่วนกุศล		✓		✓	✓
- สุสานหรือช่องเก็บอัฐิ	✓	✓	✓	✓	✓
3.2) ส่วนพื้นที่เพื่อการระลึกถึงผู้ล่วงลับ					
- พื้นที่ระลึกผ่านอัฐิ	✓		✓		✓
- พื้นที่แสดงปรากฏการณ์	✓	✓			✓
- ห้องฉายภาพความทรงจำ	✓	✓		✓	✓
- หอจดหมายเหตุชีวิต	✓			✓	✓
- อนุสรณ์สถาน		✓	✓		✓

ที่มา : ภูรินทร์ สีโมรา, 2563

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

5.2 การศึกษารายละเอียดองค์ประกอบของโครงการ

5.2.1 ส่วนเตรียมตัวและวางแผนวาระสุดท้ายของชีวิต (Preparing & Planning)

เป็นองค์ประกอบรองของโครงการ ที่มีวัตถุประสงค์ในการรองรับการเตรียมตัววางแผนการก่อนเสียชีวิต โดยที่รองรับผู้ใช้โครงการสูงสุด คือ 47 คน/วัน โดยในส่วนเตรียมและวางแผนวาระสุดท้ายของชีวิต จะแบ่งออกเป็น 2 องค์ประกอบย่อยคือ

1. ส่วนวางแผนวาระสุดท้ายของชีวิต โดยองค์ประกอบในส่วนนี้ จะเกี่ยวข้องกับการทำพินัยกรรมชีวิต (Living wills) ซึ่งผู้ใช้งานที่เป็นบุคคลทั่วไป หรือผู้ป่วยที่เข้าร่วมวิธีการดูแลแบบประคับประคอง (Palliative Care) จากสถานพยาบาลที่มีการดูแลในส่วนการหารือแนวทางดูแลก่อนวิกฤต (Advance Care Planning) สามารถจัดทำเตรียมไว้ใช้ยืนยันเจตนาของเจ้าของร่างกายเมื่อเข้าสู่วิกฤตของชีวิตหรือวางแผนไว้ล่วงหน้าได้ ซึ่งเป็นสิ่งที่สื่อสารความต้องการของบุคคลให้ครอบครัว ได้รับรู้อย่างชัดเจนและง่ายต่อการทำความเข้าใจเมื่อตนเองเสียชีวิต รวมทั้งเป็นพื้นที่สำหรับการบันทึกข้อมูล ภาพ สื่อบันทึกตนเองที่ต้องการบันทึกไว้เพื่อให้ผู้อื่นสามารถระลึกถึงผ่านสื่อต่างๆได้ในอนาคต

ภาพที่ 5.1 ตัวอย่างรายละเอียดการทำพินัยกรรมชีวิต (Living wills) ที่เกี่ยวข้องกับการวางแผนวาระสุดท้ายของชีวิต
ที่มา : หนังสือแสดงเจตนาตาม พ.ร.บ. สุภาพแห่งชาติ พ.ศ. 2550 มาตรา 12 (วันที่สืบค้น 20 ตุลาคม 2563)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2. ส่วนมรณาวินัย หรือส่วนเรียนรู้ เข้าใจและเตรียมพร้อมสู่การตายดี เป็นองค์ประกอบที่มีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในรูปแบบต่างๆ ให้เอื้อต่อการเผชิญความตายอย่างสงบ และทำความเข้าใจเรื่องแนวคิดพื้นฐานและการปฏิบัติเกี่ยวกับเรื่องความตาย เพื่อวิสัยทัศน์ชีวิตและสมดุลชีวิต ในการใช้ชีวิตอย่างไม่ประมาทและเป็นเส้นทางไปสู่แนวคิดของการตายดี ซึ่งจากการวิเคราะห์จากกรณีศึกษาของกิจกรรมเผชิญความตายอย่างสงบ (Spirit in Education Movement, 2563) จึงสรุปตารางกิจกรรมที่เกิดขึ้นได้ดังนี้

ตารางที่ 5.6 ตารางกิจกรรมที่เกิดขึ้นภายในองค์ประกอบส่วนมรณาวินัย

ช่วงเวลา	กิจกรรม	องค์ประกอบ
09.00 – 12.00 น.	กิจกรรมแนะนำตัว กิจกรรมสร้างความสัมพันธ์ ความคาดหวัง ข้อตกลงร่วม และบอกเล่าความรู้สึกนึกคิดต่อเรื่องความตาย เข้าร่วมนิทรรศการ	พื้นที่สำหรับการทำกิจกรรมการมีส่วนร่วมและนิทรรศการ
12.00 – 13.00 น.	พักทานอาหารกลางวัน	ส่วนบริการ
13.00 – 14.00 น.	กิจกรรมสื่อความเข้าใจถึงผู้ล่วงลับ	พื้นที่สำหรับการทำ
14.00 – 17.00 น.	กิจกรรมเขียนพินัยกรรมชีวิต	กิจกรรมการมีส่วนร่วม
19.00 – 19.30 น.	พิจารณามรณสดี (ตายก่อนตาย)	พื้นที่มรณสดี

ที่มา : ภูรินทร์ สีมุรา, 2563

5.2.2 ส่วนประกอบพิธีกรรมและสถาปัตยกรรม

ส่วนประกอบพิธีกรรมและสถาปัตยกรรม เป็นองค์ประกอบหลักของโครงการ มีวัตถุประสงค์ในการจัดการร่างเมื่อเสียชีวิต และประกอบพิธีกรรมศพ ซึ่งแบ่งเป็น 2 ส่วนคือ

1. ส่วนประกอบพิธีและไว้อาลัย (Ritual & Ceremony) คือ ส่วนที่ใช้สำหรับการประกอบพิธีทางศพก่อนการฌาปนกิจ รวมถึงกล่าวคำไว้อาลัยแด่ผู้ล่วงลับ โดยมีรายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 5.7 รายละเอียดองค์ประกอบส่วนประกอบพิธีและไว้อาลัย (Ritual & Ceremony)

ส่วนประกอบพิธีและไว้อาลัย (Ritual & Ceremony)	
องค์ประกอบ	รายละเอียด
สำหรับผู้มาใช้บริการ	
ส่วนต้อนรับและโถงพักคอย	เป็นพื้นที่ต้อนรับสำหรับแขกผู้มาร่วมงานพิธี
พื้นที่ประกอบพิธี (Ceremonial Space)	เป็นพื้นที่สำหรับการประกอบพิธีกรรมต่างๆที่เกี่ยวข้องกับการผู้ล่วงลับ เช่น การสวดพระอภิธรรมศพ, การสวดนโมัสการและการกล่าวคำไว้อาลัย, การสดุดีแด่ผู้ล่วงลับ, การประกอบพิธีอาบน้ำศพ ซึ่งเจ้าภาพหรือผู้ใช้งานที่วางแผนล่วงหน้า สามารถปรับเปลี่ยนการใช้สอยได้ตามรูปแบบความเชื่อของตนเอง แบ่งเป็น 2 ขนาด 1. ขนาดเล็ก รองรับความจุได้ 50 คน 2. ขนาดใหญ่ รองรับความจุได้ 250 คน
ส่วนที่นั่งแขก	พื้นที่นั่งสำหรับแขกมาร่วมงานพิธีศพ เช่น ญาติหรือบุคคลใกล้ชิดของผู้ล่วงลับ
ห้องรับรองบุคคลทางศาสนา	พื้นที่สำหรับการรองรับบุคคลทางศาสนา ที่เจ้าภาพผู้จัดงานศพ ได้นิมนต์หรือเชิญมาร่วมประกอบพิธีให้แก่ผู้ล่วงลับ เช่น พระสงฆ์ หรือบาทหลวง
สำหรับผู้ให้บริการ	
ห้องเก็บอุปกรณ์พิธี	ทำหน้าที่สำหรับการจัดเก็บอุปกรณ์ที่เกี่ยวข้องกับพิธีศพ เช่น ผ้าไตร, เครื่องไทยธรรม, แจกันดอกไม้, ไม้กางเขน, ภาชนะบรรจุใส่น้ำสำหรับพิธี
ส่วนบริการประกอบพิธี	สำหรับการรองรับในการให้บริการส่วนประกอบพิธีซึ่งมีพนักงานคอยให้บริการแก่ผู้ใช้งาน

ที่มา : ภูรินทร์ สีโมรา, 2563

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2. ส่วนฌาปนสถาน (Crematorium) คือ ส่วนที่ใช้สำหรับการประกอบพิธีฌาปนกิจ ก่อนการฌาปนกิจ รวมทั้งการสวดเทศนา พิธีการเวียนศพ โดยมีรายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 5.8 รายละเอียดองค์ประกอบส่วนฌาปนสถาน (Crematorium)

ส่วนฌาปนสถาน (Crematorium)	
องค์ประกอบ	รายละเอียด
สำหรับผู้มาใช้บริการ	
ส่วนต้อนรับและโถงพักคอย (Waiting Area)	เป็นพื้นที่ต้อนรับสำหรับแขกผู้มาร่วมงานพิธีฌาปนกิจ
ส่วนที่นั่งแขก	พื้นที่นั่งสำหรับแขกมาร่วมงานพิธีศพ เช่น ญาติหรือบุคคลใกล้ชิดของผู้ล่วงลับ
พื้นที่ประกอบพิธีฌาปนกิจศพ (Farewell Space)	พื้นที่สำหรับการประกอบพิธีฌาปนกิจ สามารถรองรับความจุคนได้ 50-250 คน
พื้นที่บรรจุเตาเผาหรือเมรุ (Committal Room)	พื้นที่สำหรับการบรรจุเตาเผาศพ โดยเตาเผาปลอดภัยจะอยู่ในพื้นที่แห่งนี้
เตาเผาศพ (Cremation Oven, Cremator)	เตาเผาศพปลอดภัย ประเภทเตาคู่ สามารถเผาได้ครั้งละ 2 ศพ จำนวน 2 เตา
พื้นที่รับอัฐิ (Urn collection)	พื้นที่สำหรับคัดกรองและบรรจุอัฐิจากการเผาศพ
พื้นที่อเนกประสงค์ สำหรับการไว้อาลัยผู้ล่วงลับ	พื้นที่สำหรับประกอบกิจกรรมไว้อาลัยก่อนการฌาปนกิจ เช่น การประโคมดนตรี หรือ การจัดงานมโหรีศพ
ห้องรับรองบุคคลทางศาสนา	พื้นที่สำหรับการรองรับบุคคลทางศาสนา ที่เจ้าภาพผู้จัดงานศพได้นิมนต์หรือเชิญมาร่วมประกอบพิธีให้แก่ผู้ล่วงลับ เช่น พระสงฆ์ หรือบาทหลวง โดยรองรับได้มากที่สุด 10 คน
สำหรับผู้ให้บริการ	
ส่วนเก็บของและอุปกรณ์สำหรับพิธี	ทำหน้าที่สำหรับการจัดเก็บอุปกรณ์ที่เกี่ยวข้องกับพิธีศพ เช่น ผ้าไตร, เครื่องไทยธรรม, แจกันดอกไม้, ไม้กางเขน, ภาชนะบรรจุใส่น้ำสำหรับพิธี
ห้องควบคุมและงานระบบสำหรับเตาเผาศพ	สำหรับการควบคุม และเป็นส่วนงานระบบที่เกี่ยวข้องกับเตาเผาศพ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 5.8 (ต่อ) รายละเอียดองค์ประกอบส่วนฌาปนสถาน (Crematorium)

ส่วนฌาปนสถาน (Crematorium)	
องค์ประกอบ	รายละเอียด
สำหรับศพที่บรรจุในโครงการ	
พื้นที่สำหรับรถศพ (Hearse)	เป็นพื้นที่สำหรับรถรับศพของโครงการ
พื้นที่รับศพและตรวจสอบ	สำหรับตรวจสอบศพ เอกสารใบมรณะบัตรและเอกสารที่เกี่ยวข้อง
พื้นที่เก็บศพ (Mortuary)	พื้นที่สำหรับการเก็บศพก่อนนำไปประกอบพิธี โดยเป็นลักษณะช่องเก็บความเย็นเพื่อการรักษาอุณหภูมิของร่างศพ
พื้นที่อาบน้ำและแต่งหน้าศพ	สำหรับชำระล้างร่างศพ และแต่งหน้าศพ

ที่มา : ภูรินทร์ สีมุรา, 2563

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

5.2.3 ส่วนสุสาน ที่เก็บอัฐิและการระลึกถึง (Columbarium & Remembrance)

เป็นองค์ประกอบหลักของโครงการ เป็นส่วนพื้นที่สำหรับจัดเก็บร่างหลังเสียชีวิต และเป็นพื้นที่เพื่อการระลึกถึงผู้เสียชีวิต โดยการรวบรวม จัดเก็บ และถ่ายทอดข้อมูลทางชีวิตผ่านสื่อในรูปแบบต่างๆ

ตารางที่ 5.9 รายละเอียดองค์ประกอบส่วนสุสาน ที่เก็บอัฐิและการระลึกถึง (Columbarium & Remembrance)

ส่วนสุสาน ที่เก็บอัฐิและการระลึกถึง (Columbarium & Remembrance)	
องค์ประกอบ	รายละเอียด
สำหรับผู้มาใช้บริการ	
พื้นที่ ประกอบพิธีบรรจุอัฐิ (Ashes Ceremonial Room)	เพื่อประกอบพิธีบรรจุอัฐิหลังการฌาปนกิจ ก่อนนำอัฐิบรรจุในช่องเก็บอัฐิของโครงการ
ช่องเก็บอัฐิ (Columbarium)	ช่องสำหรับการเก็บอัฐิแบบธรรมดา มีลักษณะตามตั้ง โดยโครงการสามารถรองรับอัฐิได้ทั้งสิ้น 10,307 หน่วย
ห้องเก็บอัฐิ แบบส่วนตัว (Private Columbarium)	ห้องสำหรับเก็บอัฐิแบบส่วนตัวและมีพื้นที่สำหรับการประกอบพิธีกรรมส่วนตัว ประกอบไปด้วย 3 ขนาด คือ <ol style="list-style-type: none"> 1. ห้องขนาดเล็ก รองรับในการบรรจุ 1-2 อัฐิ 2. ห้องขนาดกลาง รองรับในการบรรจุ 1-4 อัฐิ 3. ห้องขนาดใหญ่ รองรับในการบรรจุ 1-10 อัฐิ
โถงพิธีกรรมและการระลึกถึงผู้ล่วงลับ (Remembrance Hall)	พื้นที่สำหรับการระลึกถึงและประกอบพิธีที่เกี่ยวข้องกับผู้ล่วงลับ เช่น พิธีรดน้ำ อุทิศส่วนกุศล, การทำบุญอัฐิ, การสวดภาวนา หรือการทำบังสุกุล
พื้นที่ แสดงปรากฏการณ์ (Phenomenon Space)	พื้นที่สำหรับการแสดงปรากฏการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการระลึกถึงผู้ล่วงลับ โดยการเชื่อมโยงกับข้อมูลส่วนพินัยกรรมชีวิต
หอจดหมายเหตุชีวิต	พื้นที่สำหรับฐานข้อมูลหนังสืออนุสรณ์งานศพอิเล็กทรอนิกส์ ที่ผลิตจากหนังสืออนุสรณ์งานศพ เป็นแหล่งข้อมูลที่มีคุณค่าทางวิชาการในการศึกษา ค้นคว้าทางด้านวรรณกรรม ประวัติศาสตร์ ศาสนา เรื่องทั่วไป และชีวประวัติ

ที่มา : ภูรินทร์ สีโมรา, 2563

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

5.2.4 ส่วนบริการสาธารณะ (Public Facility)

คือ ส่วนต้อนรับและส่วนกลางในการให้บริการแก่ผู้ใช้งานโครงการ ซึ่งประกอบไปด้วย ผู้ที่ต้องการวางแผนวาระสุดท้ายของชีวิต, ผู้มาร่วมกิจกรรมเกี่ยวกับความตาย และผู้ร่วมพิธีกรรมศพ และการฌาปนกิจ ดังนั้นจะเป็นส่วนสาธารณะที่ผู้ใช้งานทุกประเภทสามารถใช้งานและเข้าถึงได้ ตั้งแต่เริ่มเข้ามาใช้โครงการ หรือภายหลังเสร็จสิ้นกิจกรรมภายในโครงการ ซึ่งมีองค์ประกอบดังนี้

ตารางที่ 5.10 รายละเอียดองค์ประกอบส่วนบริการสาธารณะ (Public Facility)

ส่วนบริการสาธารณะ (Public Facility)	
องค์ประกอบ	รายละเอียด
ส่วนต้อนรับและโถงทางเข้า (Welcome Hall)	โถงทางเข้าโครงการ ต้องมีจุดเด่น สร้างเอกลักษณ์ให้โครงการ และดึงดูดสายตาของผู้เข้าใช้โครงการ มีการคำนึงถึงทิศทางแสงแดด ลม และมีพื้นที่ปกคลุมป้องกันฝนได้ ทำหน้าที่เป็นส่วนต้อนรับผู้ให้บริการ เป็นจุดรวมก่อนแจกแจงไปยังจุดอื่น
สวนอนุสรณ์สาธารณะ (Memorial Garden)	เป็นส่วนสาธารณะของโครงการ เพื่อการพักผ่อนหย่อนใจ และช่วยผ่อนคลายสภาวะของการสูญเสียของผู้มาใช้งานโครงการ
ร้านอาหารและคาเฟ่ (Kid Mai Death Café)	สำหรับการจำหน่ายอาหารและเครื่องดื่มแก่ผู้มาใช้งาน โดยมีแนวคิดเรื่องคุณค่าการระลึกถึงความตาย จำนวน 2 ร้าน
ร้านพวงหรีดรักซ์โลก (Carnation Shop)	ร้านสำหรับการจำหน่ายพวงหรีดทางเลือก โดยมีแนวคิดเรื่องการใช้วัสดุที่ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม จำนวน 1 ร้าน
ห้องพยาบาล	เป็นส่วนที่สามารถทำการรักษาพยาบาลเบื้องต้นในกรณีฉุกเฉิน และสามารถส่งไปยังโรงพยาบาลใกล้เคียงได้
ห้องสุชา	มีการคำนึงถึงจำนวนที่ถูกต้องตามกฎหมาย สามารถรองรับผู้ให้บริการได้หลากหลายกลุ่ม และแบ่งตามพื้นที่การใช้งาน

ที่มา : ภูรินทร์ สีโมรา, 2563

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

5.2.5 ส่วนสำนักงานบริหารโครงการ (Administrative Office)

สำนักงานเป็นศูนย์กลางการบริหารงานของโครงการ เป็นส่วนที่ต้องการความเป็นส่วนตัว มีขอบเขตของพื้นที่ชัดเจน สามารถควบคุมดูแลโครงการได้ และต้อนรับผู้มาติดต่อเรื่องที่เกี่ยวข้องโครงการได้ ซึ่งมีข้อคำนึงดังนี้

1. ส่วนทำงานของเจ้าหน้าที่ระดับผู้บริหาร ต้องการความเป็นส่วนตัว
2. ส่วนที่มีบุคคลภายนอกมาติดต่อ ได้แก่ ฝ่ายประชาสัมพันธ์ ฝ่ายธุรการ ในส่วนนี้ควร มีอุปกรณ์อำนวยความสะดวก เช่น ชุดรับแขก
3. ส่วนที่มีคนมาติดต่อจำนวนมาก เช่น ฝ่ายธุรการ เพื่อความปลอดภัยและความสะดวกในการทำงาน ควรอยู่ใกล้กับโถง

ตารางที่ 5.11 รายละเอียดองค์ประกอบส่วนสำนักงานบริหารโครงการ (Administrative Office)

ส่วนสำนักงานบริหารโครงการ (Administrative Office)	
องค์ประกอบ	รายละเอียด
โถงทางเข้าส่วนสำนักงาน	<p>การออกแบบพื้นที่ภายในสำนักงาน เลือกใช้ระบบการจัดแบบผสมผสาน คือ ในส่วนห้องที่ต้องการความเป็นส่วนตัวสูงจะจัดเป็นแบบห้องส่วนตัว และส่วนทำงานของพนักงานอื่นๆ เช่น พนักงานและเจ้าหน้าที่ในฝ่ายต่างๆ จะจัดแยกเป็นแผนก โดยนั่งในห้องลักษณะแบบ Open Plan เพื่อความเป็นสัดส่วนและสะดวกในการทำงาน</p> <p>โดยในสำนักงานจะมีอุปกรณ์ประกอบในการทำงานที่ใช้ ได้แก่</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) โต๊ะทำงานขนาด 0.60 x 1.20 เมตร สูง 0.75 เมตร โดยโต๊ะทำงานของหัวหน้าฝ่ายจะมีลักษณะเหมือนกันแต่มีขนาดใหญ่กว่า คือ 0.80 x 1.50 เมตร สูง 0.75 เมตร เก้าอี้เป็นเก้าอี้ทำงานทั่วไปขาเดี่ยวตรงกลาง มีล้อเลื่อน ขนาด 0.45 x 0.40 เมตร สูง 0.45 เมตร 2) ตู้เก็บเอกสารและอุปกรณ์ มีทั้งตู้เตี้ยและสูงถึงฝ้าเพดาน แบ่งออกใช้ตามแผนกต่างๆ ตู้สูงถึงฝ้าเพดาน ขนาด 2.60 เมตร 3) โทรศัพท์ โทรสาร เครื่องถ่ายเอกสารและคอมพิวเตอร์
ห้องรองรับผู้มาติดต่อ	
ห้องประชุม	
พื้นที่พักผ่อนส่วนสำนักงาน	
พื้นที่เตรียมอาหาร	
ห้องเก็บของและเอกสาร	
ฝ่ายบริหารและธุรการโครงการ	
ฝ่ายฌาปนสถานและสุสาน	
ฝ่ายอาคารและสถานที่	
ฝ่ายสนับสนุนโครงการ	

ที่มา : ภูรินทร์ สีโมรา, 2563

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

5.2.6 ส่วนงานระบบประกอบอาคาร

เป็นส่วนที่มีห้องสำหรับงานระบบต่างๆของโครงการ ซึ่งมีเจ้าหน้าที่ควบคุมและดูแล

ตารางที่ 5.12 รายละเอียดองค์ประกอบส่วนสนับสนุนโครงการ

ส่วนงานระบบประกอบอาคาร	
องค์ประกอบ	รายละเอียด
ส่วนควบคุมงานระบบ	สามารถเข้าออกง่ายจากเจ้าหน้าที่เท่านั้น
งานระบบเตาเผาศพ	ตั้งอยู่ในบริเวณของเตาเผาศพ เพื่อควบคุมและดูแลให้ปลอดภัย และคอยบริการแต่ผู้ประมาทอปวีธิมาปนกิจ
งานระบบกำจัดขยะมูลฝอย และสิ่งปฏิกูล	งานระบบของโครงการ จะเป็นการคำนึงถึงการใช้งานที่สัมพันธ์กับประเภทของงานระบบนั้นๆ สามารถซ่อมบำรุงได้อย่างมีประสิทธิภาพและทันท่วงที เพื่อการจัดการระบบภายในโครงการ
งานระบบไฟฟ้า	
งานระบบสุขาภิบาล	
งานระบบสื่อสาร	
งานระบบรักษาความปลอดภัย	
งานระบบป้องกันอัคคีภัย	

ที่มา : ภูรินทร์ สีมุรา, 2563

5.2.7 ส่วนที่จอดรถ (Parking Zone)

การคำนวณที่จอดรถต้องคำนึงถึงจำนวนตามกฎหมาย

ตารางที่ 5.13 รายละเอียดองค์ประกอบส่วนที่จอดรถ (Parking Zone)

ส่วนที่จอดรถ (Parking Zone)	
องค์ประกอบ	รายละเอียด
ที่จอดรถยนต์	การคำนวณที่จอดรถต้องคำนึงถึงจำนวนตามกฎหมาย
ที่จอดรถยนต์คนพิการ	
ที่จอดรถจักรยานยนต์	
ที่จอดรถรับศพ	บริการรับศพจากโรงพยาบาล เพื่อนำมาบรรจุที่โครงการในการประกอบพิธี จำนวน 3 คัน

ที่มา : ภูรินทร์ สีมุรา, 2563

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

5.3 การวิเคราะห์และสรุปพื้นที่ใช้สอยของโครงการ

5.3.1 เกณฑ์การวิเคราะห์พื้นที่ใช้สอยของโครงการ

สำหรับการวิเคราะห์พื้นที่องค์ประกอบของโครงการ จะสามารถคำนวณโดยมีเกณฑ์การพิจารณาและมาตรฐานที่ใช้ในการวิเคราะห์พื้นที่ใช้สอย ดังนี้

- 1.) จากการวิเคราะห์พื้นที่
- 2.) จากการวิเคราะห์ผู้ใช้โครงการ พฤติกรรมและช่วงเวลาการใช้งาน (บทที่ 4)
- 3.) จากการศึกษาคณาจารย์ตัวอย่าง (บทที่ 3)
- 4.) จากการศึกษาแหล่งข้อมูลที่น่าเชื่อถือ เช่น Ernest Neufert Architect's Data
- 5.) จากข้อกำหนดและข้อบัญญัติที่เกี่ยวข้อง

5.3.2 การวิเคราะห์พื้นที่ใช้สอยของโครงการ

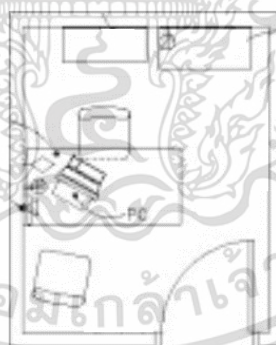
ส่วนองค์ประกอบหลัก ส่วนมรณาวิถี เตรียมตัวและวางแผนวาระสุดท้ายของชีวิต

5.3.2.1 ส่วนวางแผนวาระสุดท้ายของชีวิต (Planning for Death & Dying)

ผู้ใช้งานหลัก : จำนวน 12 คน/วัน (ระยะเวลาในการทำกิจกรรม 2-3 ชั่วโมง/คน)

กิจกรรมหลัก : วางแผนและปรึกษาเกี่ยวกับวาระสุดท้ายของชีวิตและงานศพ
การทำพินัยกรรมชีวิต (Living wills)
การบันทึกความทรงจำในลักษณะสื่อดิจิทัล (Digital Media)

1.) พื้นที่ให้คำปรึกษาและวางแผน

ภาพที่ 5.2 แนวคิดในการจัดผังพื้นที่ให้คำปรึกษาและวางแผนวาระสุดท้ายของชีวิต (ประเภท 1)

ที่มา : Time-Saver Standards for Building Types (2516)

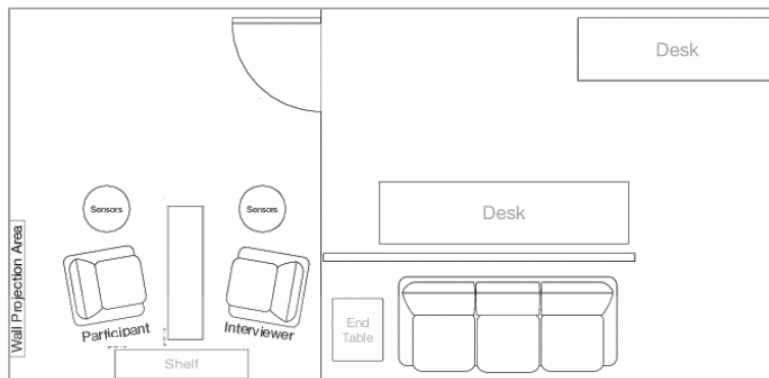
กิจกรรมการใช้สอย : เป็นห้องสำหรับให้คำปรึกษาและวางแผนเกี่ยวกับรายละเอียดการวางแผนการจัดร่างหลังเสียชีวิต รวมทั้งกรอกเอกสารลงทะเบียนต่างๆที่เกี่ยวข้อง โดยมีพนักงานให้คำแนะนำ 1 คน

พื้นที่ใช้สอย : มี 2 ประเภท คือ 1. ห้องส่วนตัว (รองรับ 1-2 คน) พื้นที่ 15 ตร.ม.

2. ห้องขนาดใหญ่ (รองรับผู้มาใช้บริการและญาติรวม 5-10 คน) พื้นที่ 50 ตร.ม.

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

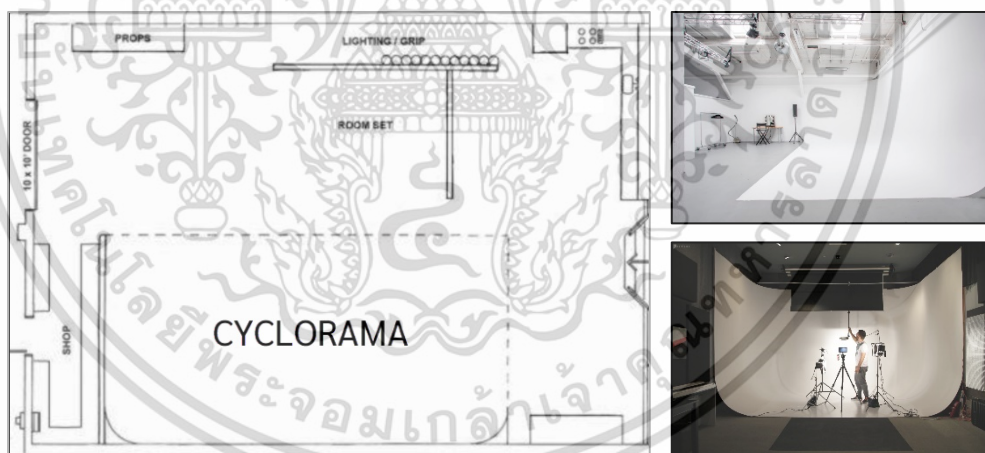
2.) ห้องสำหรับการทำพินัยกรรมชีวิต

ภาพที่ 5.3 แนวคิดในการจัดผังห้องสำหรับการทำพินัยกรรมชีวิต
ที่มา : Time-Saver Standards for Building Types (2516)

กิจกรรมการใช้สอย : ห้องสำหรับการกรอกรายละเอียดเอกสารพินัยกรรมชีวิต โดยมีพื้นที่พักคอยสำหรับพยานในการเซ็นรับรอง 2 คน และมีพนักงานให้บริการ 1 คน
พื้นที่ใช้สอย : ส่วนกรอกพินัยกรรม 15 ตร.ม. ส่วนพักคอยสำหรับพยาน 15 ตร.ม.

3.) ห้องบันทึกความทรงจำส่วนบุคคล

ภาพที่ 5.4 แนวคิดในการจัดผังส่วนห้องบันทึกความทรงจำส่วนบุคคล
ที่มา : Time-Saver Standards for Building Types (2516)

กิจกรรมการใช้สอย : ห้องสตูดิโอฉากขาว ลักษณะโค้ง (Cyclorama Studio) สำหรับการบันทึกวิดีโอในลักษณะของสื่อดิจิทัลของผู้ใช้งานที่ต้องการบันทึกความทรงจำหรือเรื่องราวในชีวิตของตนเองเอาไว้ เพื่อถ่ายทอดในงานศพหรือบันทึกในหอดจดหมายเหตุชีวิตดิจิทัล (องค์ประกอบส่วนระลึกถึง) มีพื้นที่สำหรับอุปกรณ์การถ่ายวิดีโอ
พื้นที่ใช้สอย : ส่วนสตูดิโอและอุปกรณ์เสริม กว้าง 7.5 ม. ยาว 10 ม. จำนวน 2 ห้อง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 5.14 พื้นที่ใช้สอยขององค์ประกอบ ส่วนเตรียมตัวและวางแผนวาระสุดท้ายของชีวิต

ประเภท องค์ประกอบ	องค์ประกอบ	ผู้ใช้ (คน)	พื้นที่ (ตร.ม.)	จำนวน (หน่วย)	รวม (ตร.ม.)	ที่มา
องค์ประกอบหลัก						
1.) ส่วน วางแผนวาระ สุดท้ายของ ชีวิต	ส่วนต้อนรับและโถงพักคอย	47	37.6	1	37.6	2
	จุดประชาสัมพันธ์และติดต่อ	1	12	1	12	1
	พื้นที่ให้คำปรึกษาและวางแผน	1	30	1	65	1
	ห้องสำหรับการทำพิธีกรรม ชีวิต	1	30	2	60	2
	ห้องบันทึกความทรงจำส่วน บุคคล	1	75	2	150	2
	รวมพื้นที่				320	ตร.ม.
	ทางสัญจร (Circulation) 30%				96	ตร.ม.
	รวมพื้นที่ส่วนประกอบพิธีและไว้อาลัย				416	ตร.ม.

ที่มา : ภูรินท์ สีมารา, 2563

5.3.2.2 พื้นที่ใช้สอยองค์ประกอบ ส่วนเรียนรู้ เข้าใจและเตรียมพร้อมสู่การตายดี (Preparing for Death & Dying)

ผู้ใช้งานหลัก : จำนวน 35 คน/วัน (ระยะเวลาในการทำกิจกรรม : ตลอดทั้งวัน)

กิจกรรมหลัก : เข้าชมนิทรรศการเกี่ยวกับความชีวิตและความตาย
เข้าร่วมกิจกรรมเผชิญความตายอย่างสงบ (ตารางที่ 5.6)

1.) ส่วนจัดนิทรรศการหมุนเวียน

กิจกรรมการใช้สอย : สำหรับการจัดนิทรรศการหมุนเวียน โดยมีเนื้อหาเกี่ยวกับ
ข้อมูลด้านความตาย การให้ความรู้และข้อคิดเกี่ยวกับสัจธรรมและวัฏจักรของชีวิต
ลักษณะการจัดผังเป็นลักษณะผังพื้นอิสระ (Open Plan) เพื่อการหมุนเวียน

พื้นที่ใช้สอย : พื้นที่ใช้สอยส่วนนิทรรศการหมุนเวียน 200 ตร.ม.

2.) พื้นที่สำหรับการทำกิจกรรมการมีส่วนร่วม

กิจกรรมการใช้สอย : สำหรับการทำกิจกรรมเชิงปฏิสัมพันธ์ และกิจกรรมการมี
ส่วนร่วม เช่น กิจกรรมแนะนำตัว กิจกรรมสร้างความสัมพันธ์ ความคาดหวัง
ข้อตกลงร่วม และบอกเล่าความรู้สึกนึกคิดต่อเรื่องความตาย

พื้นที่ใช้สอย : สำหรับประกอบกิจกรรมทั้งหมด 35 คน

พื้นที่ส่วนบุคคล 2 ตร.ม./คน = 72 ตร.ม.

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3.) พื้นที่เจริญมรณานุสติ

ภาพที่ 5.5 แนวคิดสำหรับพื้นที่เจริญมรณานุสติ

ที่มา : <http://www.bia.or.th/> (สืบค้นวันที่ 1 พฤศจิกายน 2563)

กิจกรรมการใช้สอย : กิจกรรมที่ฝึกเจริญมรณานุสติในรูปแบบเดี่ยว แบบคู่ และแบบกลุ่ม และกระบวนการเรียนรู้เพื่อความเข้าใจชีวิต ฝึกนอนในท่าศพพิจารณาบทมรณานุสติ ฝึกภาวนาแบบคู่กับหนึ่งคำถามมหัศจรรย์ ฝึกภาวนาแบบกลุ่มเรียนรู้ประสบการณ์สูญเสีย ฝึกภาวนาแบบกลุ่มกับวัฏจักรของสิ่งมีชีวิต

พื้นที่ใช้สอย : สำหรับทำกิจกรรมทั้งหมด 35 คน พื้นที่ส่วนบุคคล 2.5 ตร.ม./คน

ตารางที่ 5.15 พื้นที่ใช้สอยขององค์ประกอบ ส่วนเรียนรู้ เข้าใจและเตรียมพร้อมสู่การตายดี

ประเภทองค์ประกอบ	องค์ประกอบ	ผู้ใช้ (คน)	พื้นที่ (ตร.ม.)	จำนวน (หน่วย)	รวม (ตร.ม.)	ที่มา
องค์ประกอบหลัก						
2.) ส่วนเรียนรู้ เข้าใจ และเตรียมพร้อมสู่การตายดี	ส่วนนิทรรศการหมุนเวียน		200	1	200	1
	พื้นที่สำหรับการทำกิจกรรมการมีส่วนร่วม	35	90	1	72	2
	พื้นที่เจริญมรณานุสติ (เดี่ยว / กลุ่ม)	35	90	1	90	3
	กิจกรรมเผชิญความตายอย่างสงบ	35	90	1	90	3
	ห้องน้ำส่วนเตรียมตัวและวางแผนวาระสุดท้ายของชีวิต				45	5
	รวมพื้นที่				491	ตร.ม.
	ทางสัญจร (Circulation) 30%				147	ตร.ม.
	รวมพื้นที่ส่วนประกอบพิธีและไว้อาลัย				638	ตร.ม.

ที่มา : ภูรินท์ สีมุรา, 2563

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

พื้นที่ใช้สอยองค์ประกอบหลัก ส่วนประกอบพิธีกรรมและฌาปนกิจศพ

5.3.2.3 พื้นที่ส่วนประกอบพิธีกรรมและไว้อาลัย (Ceremonial & Ritual Zone)

- ผู้ใช้งานหลัก :** จำนวนศพที่ประกอบพิธี 12 ศพ/วัน (โครงการรองรับสูงสุด)
 จำนวนแขกผู้มาร่วมพิธีเฉลี่ย 400 คน/วัน (50 คน/งาน)
 จำนวนบุคคลทางศาสนาที่ประกอบพิธี 20 รูป/วัน
- กิจกรรมหลัก :** ประกอบพิธีก่อนการฌาปนกิจตามความเชื่อของแต่ละบุคคล
 ยกตัวอย่างเช่น พิธีอาบน้ำศพ
 พิธีตั้งศพสวดพระอภิธรรม / กล่าวคำไว้อาลัย / นมัสการ
 การกล่าวนมัสการ / การแปลบทสวดงานศพ

1.) ส่วนต้อนรับและโถงพักคอย

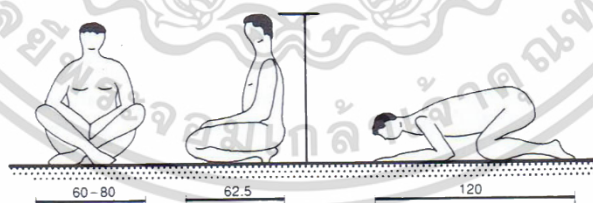
กิจกรรมการใช้สอย : เป็นพื้นที่ต้อนรับสำหรับแขกผู้มาร่วมงานพิธีกรรม และใช้ร่วมกับส่วนฌาปนกิจ โดยจะบอกรายละเอียดตารางพิธีการ หรือแจ้งข้อมูลเกี่ยวกับตำแหน่งของศาลาที่จัดพิธี

พื้นที่ใช้สอย : คำนวณจาก ผู้ใช้งาน : เจ้าหน้าที่ฝ่ายประชาสัมพันธ์ 1 คน
 จำนวนผู้มาเข้าร่วมพิธีและไว้อาลัย = 400 คน/วัน
 พื้นที่ส่วนบุคคล = 0.64 ตร.ม.
 รวมพื้นที่ส่วนต้อนรับและโถงพักคอย = 256 ตร.ม.

2.) ส่วนประกอบพิธี (Ceremonial Space) จำนวน 12 ยูนิต

กิจกรรมการใช้สอย : เป็นพื้นที่สำหรับประกอบพิธี ซึ่งโครงการมีทั้งหมด 12 ยูนิตรองรับยูนิตละ 1 ศพ โดยในแต่ละยูนิตจะประกอบองค์ประกอบย่อยดังนี้

2.1) พื้นที่สำหรับการสวดประกอบพิธี :

① People at prayer

ภาพที่ 5.5 สัดส่วนและระยะของมนุษย์ในการนั่งและการกราบ

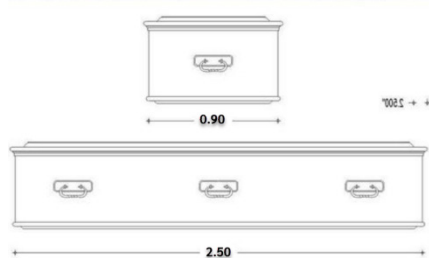
ที่มา : Human Dimension and Interior Space : A Source Book of Reference Standards (2522)

กิจกรรมการใช้สอย : ที่นั่งสำหรับการรองรับบุคคลทางศาสนาในการสวดประกอบพิธี เช่น พระสงฆ์, บาทหลวง หรือตัวแทนทางศาสนา

พื้นที่ใช้สอย : พื้นที่สำหรับการสวด 4 รูป = 1.5 ตร.ม./รูป
 รวมพื้นที่สำหรับการสวดประกอบพิธี = 6 ตร.ม.

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.2) ที่วางโลงศพและสิ่งของประกอบพิธี

ภาพที่ 6.4 ขนาดมาตรฐานโลงศพ

ที่มา : Goodbye Architecture: The Architecture of Crematoria (2561)

กิจกรรมการใช้สอย : พื้นที่สำหรับการวางโลงศพ และวางสิ่งของประกอบพิธีอื่นๆ เช่น พวงหรีด ดอกไม้ หรือสิ่งของเพื่อการรำลึกถึง และรองรับพิธีที่ประกอบหน้าโลงศพ

พื้นที่ใช้สอย : พื้นที่ตั้งศพ (0.90 x 2.50) + Circulation 50% = 3.35 ตร.ม.

พื้นที่สำหรับสิ่งของเพื่อการรำลึกถึง = 11.65 ตร.ม.

รวมพื้นที่วางโลงศพและสิ่งของ = 60 ตร.ม.

2.3) ที่เตรียมอาหารและเครื่องดื่ม (Pantry)

กิจกรรมการใช้สอย : สำหรับเตรียมอาหารและเครื่องดื่มในการบริการแก่ผู้มาร่วมพิธี

พื้นที่ใช้สอย : กำหนดขนาดพื้นที่ = 12 ตร.ม./หน่วย

2.4) ที่นั่งแขกผู้มาร่วมพิธี

กิจกรรมการใช้สอย : พื้นที่นั่งสำหรับแขกผู้มาร่วมพิธีกรรม ความจุ 50 ที่นั่ง

พื้นที่ใช้สอย : จำนวนผู้มาเข้าร่วมพิธีและไว้แอลัย = 50 คน/งาน

พื้นที่นั่งส่วนบุคคล 0.80 ตร.ม. x 50 คน = 40 ตร.ม.

พื้นที่รองรับในกรณีเพิ่มจำนวนที่นั่ง 50% = 20 ตร.ม.

รวมพื้นที่นั่งแขก 50 ที่นั่ง (ขยายสูงสุด 75 ที่นั่ง) = 60 ตร.ม.

2.5) ห้องรับรองบุคคลทางศาสนา

กิจกรรมการใช้สอย : สำหรับรับรองบุคคลทางศาสนามก่อนร่วมประกอบพิธี 4 รูป

พื้นที่ใช้สอย : จำนวนบุคคลทางศาสนา = 4 รูป/งาน

พื้นที่ส่วนบุคคล = 1.20 ตร.ม.

รวมพื้นที่ห้องรับรองบุคคลทางศาสนา = 4.80 ตร.ม.

2.6) ห้องเก็บอุปกรณ์พิธี

กิจกรรมการใช้สอย : สำหรับเก็บอุปกรณ์ประกอบพิธี เช่น ผ้าไตร, เครื่องไทยธรรม, แจกันดอกไม้, ไม้กางเขน, ภาพพระบรมรูปใส่น้ำสำหรับพิธี

พื้นที่ใช้สอย : กำหนดขนาดพื้นที่ = 15 ตร.ม./หน่วย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 5.16 พื้นที่ใช้สอยขององค์ประกอบ พื้นที่ส่วนประกอบพิธีกรรมและไว้อาลัย (Ceremonial & Ritual Zone)

ประเภท องค์ประกอบ	องค์ประกอบ	ผู้ใช้ (คน)	พื้นที่ (ตร.ม.)	จำนวน (หน่วย)	รวม (ตร.ม.)	ที่มา
องค์ประกอบหลัก						
1.) ส่วนประกอบ พิธีและไว้อาลัย (Ritual & Ceremony)	ส่วนต้อนรับและโรงพักคอย	400	256	1	256	1
	พื้นที่สำหรับการสวด	4	6	12	72	2
	ที่วางศพ , สิ่งของประกอบพิธี	-	15	12	180	3
	ที่เตรียมอาหารและเครื่องดื่ม	-	12	12	144	1
	ที่นั่งแขก	75	60	12	720	2
	ห้องน้ำสำหรับผู้มาร่วมพิธี				51	5
	ห้องรับรองบุคคลทางศาสนา	4	4.8	12	58	2
	ห้องเก็บอุปกรณ์พิธี	-	15	12	180	1
	ส่วนบริการประกอบพิธี	-	30	12	360	1
	รวมพื้นที่				1,714	ตร.ม.
ทางสัญจร (Circulation) 30%				514	ตร.ม.	
รวมพื้นที่ส่วนประกอบพิธีและไว้อาลัย				2,228	ตร.ม.	

ที่มา : ภูรินทร์ สีโมรา, 2563

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

5.3.2.4 พื้นที่ส่วนฌาปนสถาน (Crematorium Zone)

ผู้ใช้งานหลัก : จำนวนศพที่ประกอบฌาปนกิจ	4	ศพ/วัน
ใน 1 วันจะมีพิธีฌาปนกิจ	2	งาน/ช่วงเวลา
จำนวนแขกผู้มาร่วมพิธีฌาปนกิจ	409	คน/วัน
	205	คน/ช่วงเวลา
	100	คน/งาน
จำนวนบุคคลทางศาสนาที่ประกอบพิธี	10	รูป/งาน

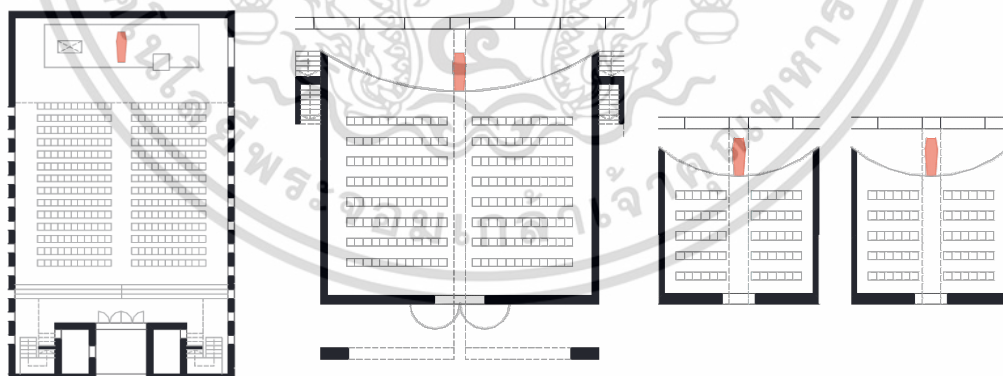
กิจกรรมหลัก : การเคลื่อนศพ / เชิญศพ (ขบวนแห่ศพเวียนรอบเมรุ)
 การกล่าวชีวิตประวัติและรำลึกถึงคุณความดีแต่ผู้ล่วงลับ
 การประชุมเพลิง และ การฌาปนกิจศพ

1.) ส่วนต้อนรับและโถงพักคอย

กิจกรรมการใช้สอย : เป็นพื้นที่ต้อนรับสำหรับแขกผู้มาร่วมงานพิธีกรรม และใช้ร่วมกับส่วนฌาปนกิจ โดยจะบอกรายละเอียดตารางพิธีการ หรือแจ้งข้อมูลเกี่ยวกับตำแหน่งของศาลาที่จัดพิธี

พื้นที่ใช้สอย : คำนวณจาก ผู้ใช้งาน : เจ้าหน้าที่ฝ่ายประชาสัมพันธ์ 1 คน
 จำนวนผู้มาเข้าร่วมพิธีฌาปนกิจ = 205 คน/ช่วงเวลา
 พื้นที่ส่วนบุคคล = 0.64 ตร.ม.
 รวมพื้นที่ส่วนต้อนรับและโถงพักคอย = 131 ตร.ม.

2.) ส่วนประกอบพิธีฌาปนกิจศพ (Farewell Space)

ภาพที่ 5.7 แนวคิดในการจัดผังส่วนประกอบพิธีฌาปนกิจศพ (Farewell Space)

ที่มา : Goodbye Architecture: The Architecture of Crematoria (2561)

กิจกรรมการใช้สอย : พื้นที่สำหรับประกอบพิธีฌาปนกิจศพ มีทั้งหมด 2 ยูนิตรองรับการฌาปนกิจยูนิตละ 1 ศพ โดยในแต่ละยูนิตจะประกอบองค์ประกอบดังนี้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

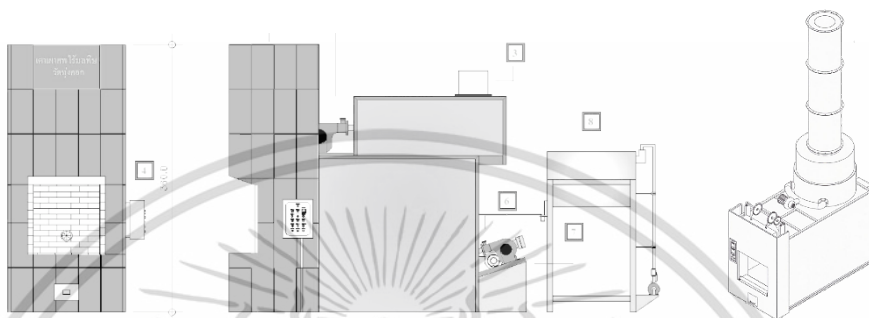
2.1) พื้นที่สำหรับการสวดประกอบพิธีฌาปนกิจ

กิจกรรมการใช้สอย : ที่นั่งสำหรับการรองรับบุคคลทางศาสนาในการสวดประกอบพิธีฌาปนกิจ เช่น พระสงฆ์, บาทหลวง หรือตัวแทนทางศาสนา

พื้นที่ใช้สอย : พื้นที่สำหรับการสวด 10 รูป = 1.5 ตร.ม./รูป

รวมพื้นที่สำหรับการสวดประกอบพิธี = 15 ตร.ม.

2.2) เตาเผาศพ (Cremation Oven) และเครื่องกำจัดศพทางเลือก

ภาพที่ 5.8 ขนาดมาตรฐานเตาเผาศพไร้มลพิษ

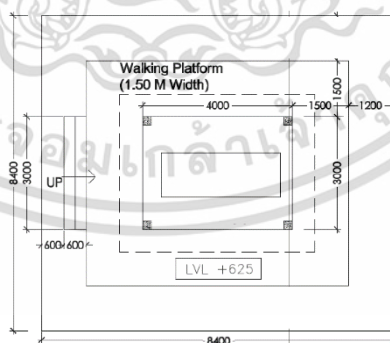
ที่มา : Goodbye Architecture: The Architecture of Crematoria (2561)

กิจกรรมการใช้สอย : เตาเผาศพประเภท 2 ห้องเผา ทำหน้าที่เผาศพที่ประกอบด้วยห้องเผาจำนวน 2 ห้อง ห้องแรก ทำหน้าที่เผาศพ และห้องที่สองทำหน้าที่เผาวันที่เกิดจากห้องเผาศพ ก่อนปล่อยควันออกทางปล่องควัน

พื้นที่ใช้สอย : ขนาดเตาเผาศพ = 1.50 x 4.00 ม.

ห้องควบคุมงานระบบเตาเผา = 20 ตร.ม.

2.3) พื้นที่บรรจุเตาเผาหรือเมรุ (Cremation Furnaces Hall)

ภาพที่ 5.9 ขนาดระยะมาตรฐานเตาเผาศพไร้มลพิษ

ที่มา : <https://www.acremation.com/> (สืบค้นวันที่ 1 พฤศจิกายน 2563)

กิจกรรมการใช้สอย : พื้นที่สำหรับบรรจุเตาเผา และประกอบพิธีเวียนศพ

พื้นที่ใช้สอย : ขนาดเตาเผาศพ = 1.50 x 4.00 ม.

กำหนดขนาดของพื้นที่บรรจุเตา = 64 ตร.ม.

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.3) ที่วางโรงศพและสิ่งของประกอบพิธีฌาปนกิจ

กิจกรรมการใช้สอย : พื้นที่สำหรับการวางโรงศพ และวางสิ่งของประกอบพิธี
สำหรับการฌาปนกิจศพ

พื้นที่ใช้สอย : พื้นที่ตั้งศพ (0.90 x 2.50) + Circulation 50% = 3.35 ตร.ม.

พื้นที่สำหรับสิ่งของเพื่อการรำลึกถึง = 11.65 ตร.ม.

รวมพื้นที่วางโรงศพและสิ่งของ = 60 ตร.ม.

2.4) ที่นั่งแขกผู้มาร่วมพิธีฌาปนกิจ

กิจกรรมการใช้สอย : พื้นที่นั่งสำหรับแขกผู้มาร่วมพิธีกรรม ความจุ 100 ที่นั่ง

พื้นที่ใช้สอย : จำนวนผู้มาเข้าร่วมพิธีและไว้อาลัย = 100 คน/งาน

พื้นที่นั่งส่วนบุคคล = 0.8 ตร.ม./คน

รวมพื้นที่นั่งแขก 100 ที่นั่ง = 80 ตร.ม.

2.5) พื้นที่รับอัฐิ (Urn Collection)

กิจกรรมการใช้สอย : พื้นที่สำหรับคัดกรองและบรรจุอัฐิหลังจากพิธีเผาศพ เพื่อนำไปประกอบพิธีการเก็บอัฐิหรือบังสุกุลอัฐิที่บริเวณส่วนประกอบพิธี

พื้นที่ใช้สอย : กำหนดขนาดพื้นที่ = 15 ตร.ม./หน่วย

2.6) พื้นอเนกประสงค์เพื่อการไว้อาลัยแด่ผู้ล่วงลับ

กิจกรรมการใช้สอย : พื้นที่สำหรับประกอบกิจกรรมไว้อาลัยก่อนการฌาปนกิจ เช่น การประโคมดนตรี หรือ การจัดงานมโหรีศพ

พื้นที่ใช้สอย : จำนวนผู้ใช้ที่ดำเนินกิจกรรม = 10 คน

พื้นที่ส่วนบุคคลในการประกอบกิจกรรม = 2.50 ตร.ม.

รวมพื้นที่รองรับบุคคลทางศาสนา = 25 ตร.ม.

2.7) ห้องรับรองบุคคลทางศาสนา

กิจกรรมการใช้สอย : สำหรับรับรองบุคคลทางศาสนามก่อนร่วมประกอบพิธี 10 รูป

พื้นที่ใช้สอย : จำนวนบุคคลทางศาสนา = 10 รูป/งาน

พื้นที่ส่วนบุคคล = 1.20 ตร.ม.

รวมพื้นที่รับรองบุคคลทางศาสนา = 12 ตร.ม.

2.8) ห้องเก็บอุปกรณ์พิธีฌาปนกิจ

กิจกรรมการใช้สอย : สำหรับเก็บอุปกรณ์ประกอบพิธีฌาปนกิจ

พื้นที่ใช้สอย : กำหนดขนาดพื้นที่ = 15 ตร.ม./หน่วย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 5.17 พื้นที่ใช้สอยขององค์ประกอบ ส่วนฌาปนสถาน (Crematorium)

ประเภท องค์ประกอบ	องค์ประกอบ	ผู้ใช้ (คน)	พื้นที่ (ตร.ม.)	จำนวน (หน่วย)	รวม (ตร.ม.)	ที่มา
องค์ประกอบหลัก						
2.) ส่วน ฌาปนสถาน (Crematorium)	ส่วนต้อนรับและโรงพักคอย	200	125	1	125	2
	พื้นที่สำหรับการสวด	10	15	2	30	2
	พื้นที่บรรจุเตาเผาหรือเมรุ (Committal Room)	-	64	2	128	3
	ที่วางศพ , สิ่งของประกอบพิธี	1	25	2	50	1
	ที่นั่งแขก	100	80	2	160	2
	เตาเผาศพ (Cremation Oven, Cremator)	-	18	2	36	1
	พื้นที่รับอัฐิ (Urn collection)	-	15	2	30	1
	พื้นที่เอนกประสงค์ สำหรับการ ไว้อาลัยผู้ล่วงลับ	10	25	2	50	3
	ห้องน้ำสำหรับผู้มาร่วมพิธี				39	5
	พื้นที่อาบน้ำและแต่งหน้าศพ	-	30	2	60	3
	ห้องควบคุมและงานระบบ สำหรับเตาเผาศพ	-	20	2	40	1
	ห้องรับรองบุคคลทางศาสนา	10	12	2	24	2
	ห้องของและเก็บอุปกรณ์พิธี	-	15	2	30	1
	ส่วนบริการประกอบพิธี	-	30	2	60	1
	รวมพื้นที่				698	ตร.ม.
	ทางสัญจร (Circulation) 30%				209	ตร.ม.
รวมพื้นที่ส่วนฌาปนสถาน (Crematorium)				1,047	ตร.ม.	

ที่มา : ภูรินทร์ สีโมรา, 2563

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

5.3.2.5 พื้นที่ส่วนสุสาน,ที่เก็บอัฐิและระลึกถึง (Columbarium&Remembrance)

ผู้ใช้งานหลัก : จำนวนรองรับในการจัดเก็บอัฐิของโครงการ	13,252 หน่วย
	1,325 หน่วย/ปี
	4 หน่วย/วัน
จำนวนผู้มาร่วมงานสวดและประกอบพิธีรำลึก	60 คน/วัน

กิจกรรมหลัก : การระลึกถึงผู้เสียชีวิต
 การทำบุญอัฐิ หรือ การสวดภาวนา
 การประกอบพิธีบังสุกุล หรือ พิธีมิชสา

1.) ส่วนต้อนรับและโถงพักคอย

กิจกรรมการใช้สอย : เป็นพื้นที่ต้อนรับสำหรับแขกผู้มาร่วมงานพื้นที่ส่วนสุสาน ที่เก็บอัฐิและระลึกถึง โดยมีพนักงานต้อนรับและให้คำแนะนำ

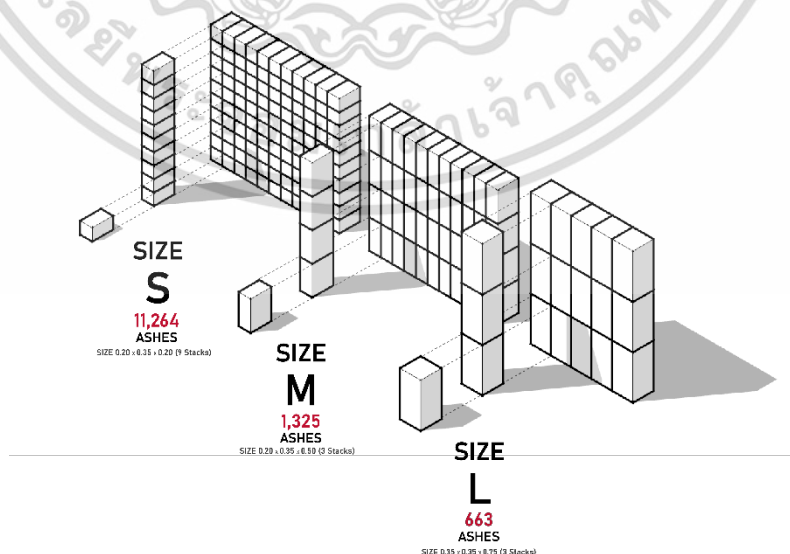
พื้นที่ใช้สอย : จำนวนผู้มาเข้าร่วมพิธีฌาปนกิจ	= 120 คน
พื้นที่ส่วนบุคคล	= 0.80 ตร.ม.
รวมพื้นที่ส่วนต้อนรับและโถงพักคอย	= 96.00 ตร.ม.

2.) พื้นที่ประกอบพิธีบรรจุอัฐิ (Ashes Ceremonial Room)

กิจกรรมการใช้สอย : สำหรับประกอบพิธีบรรจุอัฐิ ก่อนนำอัฐิบรรจุเข้าไปในส่วนเก็บอัฐิ โดยเป็นห้องพื้นที่ส่วนตัวสำหรับญาติผู้ใกล้ชิดกับผู้ล่วงลับ

พื้นที่ใช้สอย : จำนวนรองรับผู้ประกอบพิธีบรรจุอัฐิ	= 20 คน/งาน
พื้นที่ประกอบพิธีส่วนบุคคล	= 1.50 ตร.ม./คน
รวมพื้นที่ประกอบพิธีบรรจุอัฐิ	= 30 ตร.ม.

3.) ช่องเก็บอัฐิ (Columbarium)

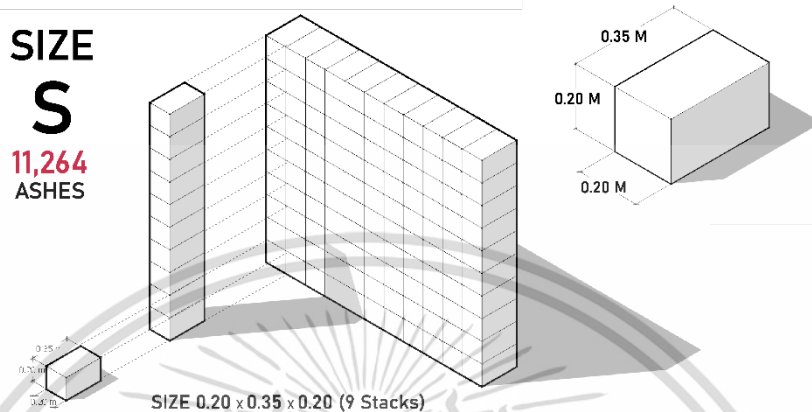
ภาพที่ 5.10 แสดงแนวคิดในการแบ่งประเภทช่องเก็บอัฐิของโครงการ

ที่มา : ภูรินทร์ สีโมรา, 2563

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

กิจกรรมการใช้สอย : ช่องสำหรับการเก็บอัฐิ ลักษณะตามตั้ง แบ่งเป็น 3 ประเภท
พื้นที่ใช้สอย :

3.1) ช่องเก็บอัฐิขนาดเล็ก (SIZE S)

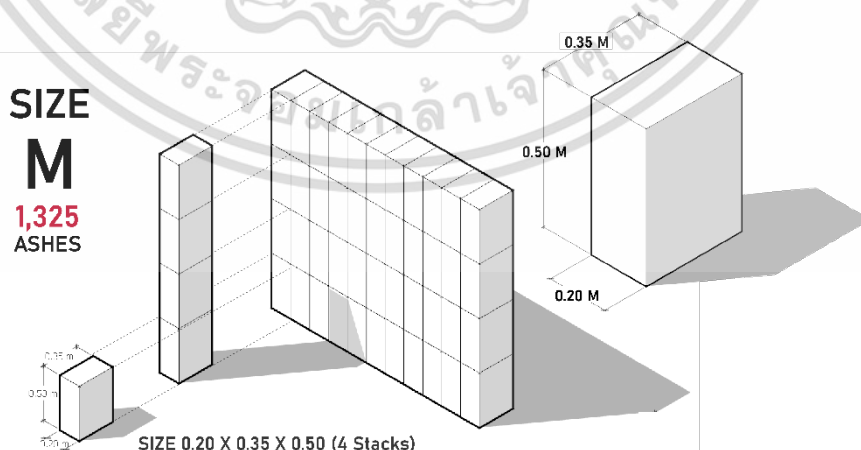

ภาพที่ 5.11 ช่องเก็บอัฐิขนาดทั่วไป (TYPE S)
ที่มา : ภูรินทร์ สีโมรา, 2563

วิธีการคำนวณพื้นที่ช่องเก็บอัฐิขนาดเล็ก (SIZE S)

ขนาดต่อ 1 หน่วย (กว้าง x ลึก x สูง) = 0.20 x 0.35 x 0.30 ม.
สามารถบรรจุได้ = 9 หน่วย/แถว
อัฐิ 9 หน่วยใช้พื้นที่ = 0.07 ตร.ม.
รองรับอัฐิร้อยละ 85 จากทั้งหมด = 11,274 อัฐิ
พื้นที่รวม = 88 ตร.ม.

3.2) ช่องเก็บอัฐิขนาดกลาง (SIZE M)

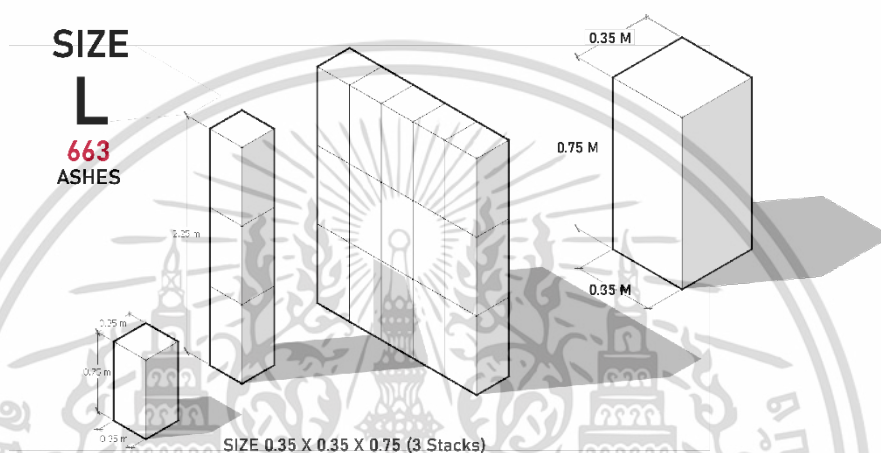
ภาพที่ 5.12 ช่องเก็บอัฐิขนาดกลาง (SIZE M)
ที่มา : ภูรินทร์ สีโมรา, 2563

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

วิธีการคำนวณพื้นที่ช่องเก็บอัฐิขนาดกลาง (SIZE M)

ขนาดต่อ 1 หน่วย (กว้าง x ลึก x สูง)	= 0.20 x 0.35 x 0.50 ม.	
สามารถบรรจุได้	= 4	หน่วย/แถว
อัฐิ 4 หน่วยใช้พื้นที่	= 0.07	ตร.ม.
รองรับอัฐิร้อยละ 10 จากทั้งหมด	= 1,325	อัฐิ
พื้นที่รวม	= 23.18	ตร.ม.

3.3) ช่องเก็บอัฐิขนาดใหญ่ (SIZE L)

ภาพที่ 5.13 ช่องเก็บอัฐิขนาดใหญ่ (SIZE L)

ที่มา : ภูรินทร์ สีมารา, 2563

วิธีการคำนวณพื้นที่ช่องเก็บอัฐิขนาดใหญ่ (SIZE L)

ขนาดต่อ 1 หน่วย (กว้าง x ลึก x สูง)	= 0.35 x 0.35 x 0.75 ม.	
สามารถบรรจุได้	= 3	หน่วย/แถว
อัฐิ 3 หน่วยใช้พื้นที่	= 0.12	ตร.ม.
รองรับอัฐิร้อยละ 5 จากทั้งหมด	= 663	อัฐิ
พื้นที่รวม	= 81	ตร.ม.

4.) ห้องทำพิธีกรรมส่วนตัว (Family Ceremony Room)

กิจกรรมการใช้สอย : สำหรับประกอบพิธีกรรมส่วนตัวในการระลึกถึงผู้ล่วงลับ โดยมีพื้นที่สำหรับการตั้งอัฐิและอุปกรณ์ให้บริการ

พื้นที่ใช้สอย : ประกอบไปด้วย 3 ขนาดดังนี้

4.1) ห้องทำพิธีกรรมส่วนตัวขนาดเล็ก 10 ห้อง (ความจุ 10 คน)

จำนวนผู้ใช้งาน	= 10 คน
พื้นที่ส่วนบุคคลในการประกอบพิธี	= 1.50 ตร.ม.
รวมพื้นที่	= 15.00 ตร.ม.

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4.2) ห้องทำพิธีกรรมส่วนตัวขนาดกลาง 5 ห้อง (ความจุ 20 คน)

จำนวนผู้ใช้งาน	= 20 คน
พื้นที่ส่วนบุคคลในการประกอบพิธี	= 1.50 ตร.ม.
รวมพื้นที่	= 30.00 ตร.ม.

4.3) ห้องทำพิธีกรรมส่วนตัวขนาดใหญ่ 2 ห้อง (ความจุ 30 คน)

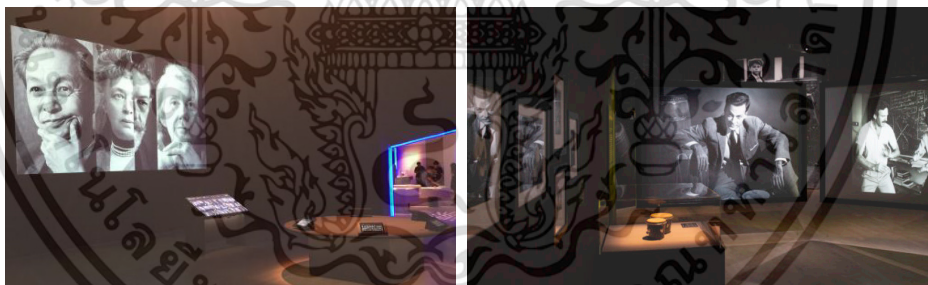
จำนวนผู้ใช้งาน	= 30 คน
พื้นที่ส่วนบุคคลในการประกอบพิธี	= 1.50 ตร.ม.
รวมพื้นที่	= 45.00 ตร.ม.

5.) พื้นที่โถงพิธีกรรมและการระลึกถึงผู้ล่วงลับ (Remembrance Hall)

กิจกรรมการใช้สอย : พื้นที่สำหรับการระลึกถึงและประกอบพิธีที่เกี่ยวข้องกับผู้ล่วงลับ เช่น พิธีรดน้ำ อุทิศส่วนกุศล, การทำบุญอุทิศ, การสวดภาวนา หรือการทำบังสุกุล

พื้นที่ใช้สอย : จำนวนผู้ใช้งาน	= 60 คน/งาน
พื้นที่ประกอบพิธีส่วนบุคคล	= 1.50 ตร.ม./คน
จำนวน	= 2 หน่วย
รวมพื้นที่	= 180 ตร.ม.

6.) พื้นที่แสดงปรากฏการณ์ (Phenomenon Space)

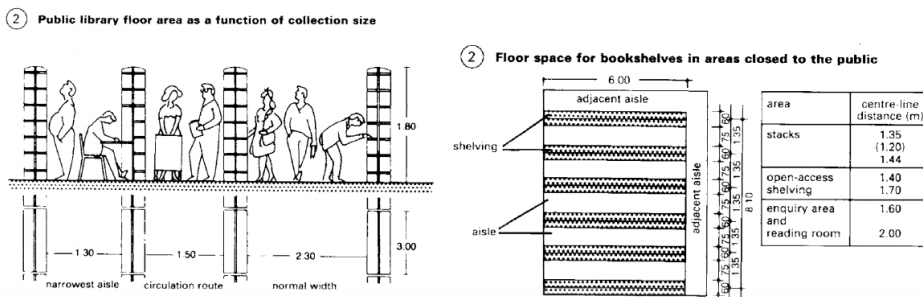
ภาพที่ 5.14 แนวคิดพื้นที่แสดงปรากฏการณ์ (Phenomenon Space)
ที่มา : <https://news.brown.edu/> (สืบค้นวันที่ 1 พฤศจิกายน 2563)

กิจกรรมการใช้สอย : พื้นที่สำหรับการแสดงปรากฏการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการระลึกถึงผู้ล่วงลับ โดยการเชื่อมโยงกับข้อมูลส่วนพินัยกรรมชีวิตในลักษณะสื่อดิจิทัล

พื้นที่ใช้สอย : จำนวนผู้ใช้งาน	= 20 คน
กำหนดขนาดพื้นที่แสดงสื่อปรากฏการณ์	= 90 ตร.ม./หน่วย
จำนวน	= 2 หน่วย
รวมพื้นที่	= 180 ตร.ม.

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

7.) หอจดหมายเหตุชีวิต (ห้องสมุดชีวประวัติผู้ล่วงลับ)

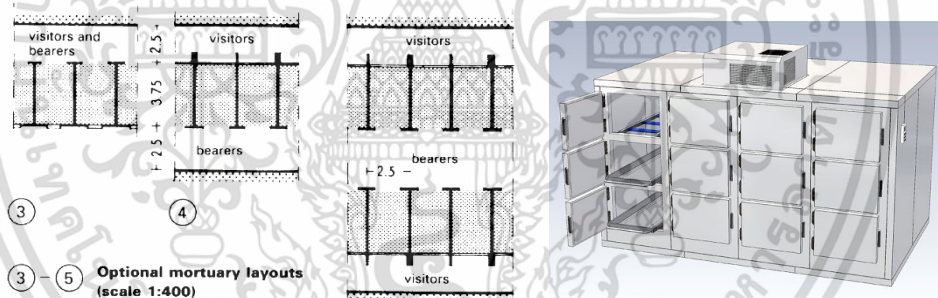
ภาพที่ 5.15 พื้นที่ห้องสมุด

ที่มา : Neufert Architects' Data Third Edition, 2561

กิจกรรมการใช้สอย : พื้นที่สำหรับฐานข้อมูลหนังสืออนุสรณ์งานศพอิเล็กทรอนิกส์ที่ผลิตจากหนังสืออนุสรณ์งานศพ เป็นแหล่งข้อมูลที่มีคุณค่าทางวิชาการในการศึกษา ค้นคว้าทางด้านวรรณกรรม ประวัติศาสตร์ ศาสนา เรื่องทั่วไป และชีวประวัติ

พื้นที่ใช้สอย : กำหนดขนาดพื้นที่หอจดหมายเหตุชีวิต = 250 ตร.ม.

8.) พื้นที่เก็บศพ (Mortuary)

ภาพที่ 5.16 พื้นที่เก็บศพ (Mortuary) (ชาย) , ตู้เก็บศพ (ขวา)

ที่มา : Neufert Architects' Data Third Edition, 2561

กิจกรรมการใช้สอย : พื้นที่สำหรับการเก็บศพก่อนนำไปประกอบพิธี โดยเป็นลักษณะช่องเก็บความเย็นเพื่อการรักษาอุณหภูมิของร่างศพ

พื้นที่ใช้สอย : : จำนวนศพที่โครงการรองรับ = 180 ศพ
 พื้นที่ตู้เก็บศพ = 2 ตร.ม.
 ขนาดตู้เก็บศพ 1 หน่วย เก็บได้ = 3 ศพ
 รวมพื้นที่ = 120 ตร.ม.

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 5.18 พื้นที่ใช้สอยขององค์ประกอบส่วนสุสาน ที่เก็บอัฐิและการระลึกถึง (Columbarium & Remembrance)

ประเภท องค์ประกอบ	องค์ประกอบ	ผู้ใช้ (คน)	พื้นที่ (ตร.ม.)	จำนวน (หน่วย)	รวม (ตร.ม.)	ที่มา
องค์ประกอบหลัก						
3.) ส่วนสุสาน ที่เก็บอัฐิและการ ระลึกถึง (Columbarium & Remembrance)	ส่วนต้อนรับและพักผ่อน	120	96	1	96	2
	พื้นที่ประกอบพิธีบรรจุอัฐิ	20	30	2	60	1
	ช่องเก็บอัฐิ (Columbarium)	11,264	88	1	88	1,3
	ช่องเก็บอัฐิ ขนาดกลาง	1325	23	1	23	1,3
	ช่องเก็บอัฐิ ขนาดใหญ่	663	81	1	81	1,3
	ห้องทำพิธีกรรมขนาดเล็ก	10	15	10	150	3
	ห้องทำพิธีกรรมขนาดกลาง	20	30	5	150	3
	ห้องทำพิธีกรรมขนาดใหญ่	30	45	2	90	3
	โถงพิธีกรรมและการระลึกถึงผู้ ล่วงลับ (Remembrance Hall)	60	90	2	180	2
	พื้นที่แสดงปรากฏการณ์	50	90	2	180	1
	หอดจดหมายเหตุชีวิต (ห้องสมุด ชีวประวัติผู้ล่วงลับ)	30	250	1	250	1
	ห้องนำสำหรับส่วนสุสานและ การระลึกถึง				86	5
	พื้นที่เก็บศพ (Mortuary)	180	120	1	120	4
	พื้นที่รับศพและตรวจสอบ	-	50	1	50	1
	ห้องเก็บอุปกรณ์พิธี	-	25	3	75	1
	ส่วนบริการประกอบพิธี	-	30	1	30	1
รวมพื้นที่				1,623		
ทางสัญจร (Circulation) 30%				487		
รวมพื้นที่ส่วนประกอบพิธีและไว้อาลัย				2,110		

ที่มา : ภูรินทร์ สีโมรา, 2563

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

5.3.2.6 พื้นที่ใช้สอยส่วนบริการสาธารณะ (Public Facility)

กิจกรรมหลัก : ส่วนต้อนรับและส่วนกลางในการให้บริการแก่ผู้ใช้งานโครงการ ซึ่งประกอบไปด้วย ผู้ที่ต้องการวางแผนวาระสุดท้ายของชีวิต, ผู้มาร่วมกิจกรรมเกี่ยวกับความตาย และผู้มาร่วมพิธีกรรมศพและการฌาปนกิจ ดังนั้นจะเป็นส่วนสาธารณะที่ผู้ใช้งานทุกประเภทสามารถใช้งานและเข้าถึงได้ ตั้งแต่เริ่มเข้ามาใช้โครงการ หรือภายหลังเสร็จสิ้นกิจกรรมภายในโครงการ

ตารางที่ 5.19 พื้นที่ใช้สอยส่วนบริการสาธารณะ (Public Facility)

ประเภท องค์ประกอบ	องค์ประกอบ	ผู้ใช้ (คน)	พื้นที่ (ตร.ม.)	จำนวน (หน่วย)	รวม (ตร.ม.)	ที่มา
องค์ประกอบรอง						
4.ส่วนบริการ สาธารณะ (Public Facility)	ส่วนต้อนรับและโถงทางเข้า	200	160	1	160	2
	สวนอนุสรณ์สาธารณะ (Memorial Garden)	-	204	1	204	3
	ร้านอาหารและคาเฟ่ (Kid Mai Death Café)	-	40	2	80	1
	ร้านขายของประกอบพิธี (Carnation Shop)	-	40	2	80	1
	ห้องพยาบาล	-	30	1	30	1
	ห้องน้ำส่วนบริการสาธารณะ	-	-	-	40	5
	รวมพื้นที่				554	
	ทางสัญจร (Circulation) 30%				166	
	รวมพื้นที่ส่วนบริการสาธารณะ(Public Facility)				720	

ที่มา : ภูรินทร์ สีมอรา, 2563

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

5.3.2.7 พื้นที่ใช้สอยส่วนสำนักงานบริหารโครงการ (Administrative Office)

การออกแบบพื้นที่ภายในสำนักงาน เลือกใช้ระบบการจัดแบบผสมผสาน คือ ในส่วนห้องที่ต้องการความเป็นส่วนตัวสูงจะจัดเป็นแบบห้องส่วนตัว และส่วนทำงานของพนักงานอื่นๆ เช่น พนักงานและเจ้าหน้าที่ในฝ่ายต่างๆ จะจัดแยกเป็นแผนก โดยนั่งในห้องลักษณะแบบ Open Plan เพื่อความเป็นสัดส่วนและสะดวกในการทำงาน

โดยในสำนักงานจะมีอุปกรณ์ประกอบในการทำงานที่ใช้ ได้แก่

1) โต๊ะทำงานขนาด 0.60 x 1.20 เมตร สูง 0.75 เมตร โดยโต๊ะทำงานของหัวหน้าฝ่ายจะมีลักษณะเหมือนกันแต่มีขนาดใหญ่กว่า คือ 0.80 x 1.50 เมตร สูง 0.75 เมตร เก้าอี้เป็นเก้าอี้ทำงานทั่วไปขาเดือตรงกลาง มีล้อเลื่อน ขนาด 0.45 x 0.40 เมตร สูง 0.45 เมตร

2) ตู้เก็บเอกสารและอุปกรณ์ มีทั้งตู้เตี้ยและสูงถึงฝ้าเพดาน แบ่งออกใช้ตามแผนกต่างๆ ตู้สูงถึงฝ้าเพดาน ขนาด 2.60 เมตร

3) โทรศัพท์ โทรสาร เครื่องถ่ายเอกสารและคอมพิวเตอร์

ตารางที่ 5.20 ส่วนสำนักงานบริหารโครงการ (Administrative Office)

ประเภท องค์ประกอบ	องค์ประกอบ	ผู้ใช้ (คน)	พื้นที่ (ตร. ม.)	จำนวน (หน่วย)	รวม (ตร.ม.)	ที่มา
องค์ประกอบรอง						
5.ส่วนสำนักงาน บริหารโครงการ (Administrative Office)	โถงทางเข้าส่วนสำนักงาน	47	37.6	1	38	2
	ห้องรองรับผู้มาติดต่อ	-	24	1	24	1
	1.) ฝ่ายบริหารและธุรการ โครงการ	22	128	17	128	4
	1.1) คณะกรรมการบริหาร	3	45	3		
	1.2) ฝ่ายธุรการโครงการ	3	13.2	2		
	1.3) ฝ่ายบัญชีและการเงิน	4	16.8	3		
	1.4) ฝ่ายพัสดุ	2	9.6	2		
	1.5) ฝ่ายบุคคล	2	9.6	2		
	1.6) ฝ่ายการตลาดและ ประชาสัมพันธ์	5	20.4	3		
1.7) ฝ่ายทะเบียน	3	13.2	2			

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 5.20 (ต่อ) ส่วนสำนักงานบริหารโครงการ (Administrative Office)

ประเภท องค์ประกอบ	องค์ประกอบ	ผู้ใช้ (คน)	พื้นที่ (ตร.ม.)	จำนวน (หน่วย)	รวม (ตร.ม.)	ที่มา
องค์ประกอบรอง						
5.ส่วนสำนักงาน บริหารโครงการ (Administrative Office)	2.) ฝ่ายสถาปนสถานและสุสาน	14	55	5	55	4
	2.1) ฝ่ายดูแลงานสถาปน สถานและสุสาน	3	13.2	2		
	2.2) ฝ่ายพิธีกรรมศพ	11	42	3		
	3.) ฝ่ายอาคารและสถานที่	13	54	6	54	4
	3.1) ฝ่ายรักษาความสะอาด	6	24	2		
	3.2) ฝ่ายรักษาความปลอดภัย	4	16.8	2		
	3.3) ฝ่ายงานระบบ	3	13.2	2		
	4.) ฝ่ายบริการสาธารณะ	7	25	3	25	4
	ก.) พนักงานต้อนรับและ ประชาสัมพันธ์	2	7.2	1		
	ข.) พนักงานร้านขายของ ประจำโครงการ	4	14.4	1		
	ค.) เจ้าหน้าที่ประจำห้อง พยาบาล	1	3.6	1		
	ห้องประชุม 20 ที่นั่ง	20	50	1	50	4
	ห้องเก็บของและเอกสาร สำนักงาน	1	15	2	30	1
ห้องน้ำสำหรับส่วนสำนักงาน	-	-	-	22	5	
รวมพื้นที่				404		
ทางสัญจร (Circulation) 30%				121		
รวมพื้นที่ส่วนสำนักงานบริหารโครงการ				525		

ที่มา : ภูรินทร์ สีโมรา, 2563

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

5.3.2.8 พื้นที่ใช้สอยส่วนสนับสนุนโครงการ

ตารางที่ 5.21 พื้นที่ใช้สอยส่วนสนับสนุนโครงการ

ประเภท องค์ประกอบ	องค์ประกอบ	ผู้ใช้ (คน)	พื้นที่ (ตร.ม.)	จำนวน (หน่วย)	รวม (ตร.ม.)	ที่มา
องค์ประกอบสนับสนุน						
6.พื้นที่ใช้สอย ส่วนสนับสนุน โครงการ	5.1 ส่วนงานระบบประกอบอาคาร				269	
	1.1) ส่วนควบคุมงานระบบ	2	7.2	1	7	1
	1.2) งานระบบเตาเผาเศษการ	-	50	1	50	3
	1.3) งานระบบกำจัดขยะมูลฝอย และสิ่งปฏิกูล	-	20	1	20	1
	1.4) งานระบบไฟฟ้า	-	52	1	52	1
	1.5) งานระบบสุขาภิบาล	-	60	1	60	1
	1.6) งานระบบปรับอากาศ	-	30	1	30	1
	1.7) งานระบบสื่อสาร	-	20	1	20	1
	1.8) งานระบบรักษาความปลอดภัย	-	15	1	15	1
	1.9) งานระบบป้องกันอัคคีภัย	-	15	1	15	1
	5.2 ส่วนสนับสนุนผู้ให้บริการ				329	
	2.1) พื้นที่ฝึกฝนส่วนสำนักงาน	56	45	1	45	2
	2.2) พื้นที่เตรียมอาหารผู้ให้บริการ (Pantry)	-	30	1	30	1
	2.3) พื้นที่รับประทานอาหารผู้ ให้บริการ (Canteen)	56	112	1	112	2
	2.4) ห้องเก็บของพนักงาน	-	20	1	20	4
	2.5) ห้องเก็บของโครงการ	-	36	2	73	1
	2.6) ห้องเก็บอุปกรณ์ทำความสะอาด	-	35	1	35	1
	2.7) ห้องเก็บอุปกรณ์ทำสวน	-	14	1	14	1
	2.8) ห้องน้ำส่วนสนับสนุนโครงการ				44	5
รวมพื้นที่					554	
ทางสัญจร (Circulation) 30%					166	
รวมพื้นที่ส่วนประกอบพิธีและไว้อาลัย					721	

ที่มา : ภูรินทร์ สีมอรา, 2563

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

5.3.2.9 พื้นที่ใช้สอยส่วนที่จอดรถ (Parking Zone)

วิธีการคิดจำนวนที่จอดรถแบ่งเป็น 2 วิธีดังนี้

วิธีที่ 1 คิดตามกฎกระทรวง ฉบับที่ 7

วิธีที่ 2 คาคคเนจากจำนวนผู้มาใช้งานส่วนพิธีกรรม

ตารางที่ 5.22 แสดงวิธีคิดจำนวนที่จอดรถ

วิธีที่ 1 คิดตามกฎกระทรวง ฉบับที่ 7			
องค์ประกอบ	พื้นที่ (ตร.ม.)	กฎหมาย	จำนวน ที่จอด
1. ส่วนเตรียมตัวและวางแผนวาระสุดท้ายของชีวิต (Preparing & Planning)	811	120/ตร.ม.	7 (*)
2. ส่วนประกอบพิธีกรรมและฌาปนกิจศพ	3,275	120/ตร.ม.	27
3. ส่วนสุสาน ที่เก็บอัฐิและการระลึกถึง (Columbarium & Remembrance)	2,110	120/ตร.ม.	18 (*)
4. ส่วนบริการสาธารณะ (Public Facility)	720	120/ตร.ม.	6 (*)
5. ส่วนสำนักงานบริหารโครงการ (Administrative Office)	525	60/ตร.ม.	9 (*)
6. ส่วนสนับสนุนโครงการ	721	120/ตร.ม.	6 (*)
รวมจำนวนที่จอดรถตามกฎหมาย	8,161		72
วิธีที่ 2 คาคคเนจากจำนวนผู้มาใช้งานส่วนพิธีกรรม			
จำนวนผู้ใช้งานส่วนพิธีกรรม			หน่วย
1.จำนวนผู้ใช้งานส่วนพิธีกรรมและการไว้อาลัย	400		คน/วัน
ใน 1 วันแบ่งเป็น 3 ช่วงเวลาของการทำพิธี	133		คน/ช่วงเวลา
จำนวน 3 คน/1 คัน	65		คัน
2.จำนวนผู้ใช้งานส่วนพิธีฌาปนกิจ	409		คน/วัน
ใน 1 วันแบ่งเป็น 2 ช่วงเวลาของการทำพิธี	205		คน/ช่วงเวลา
จำนวน 3 คน/1 คัน	68		คัน
รวมจำนวนที่จอดรถส่วนพิธีกรรม	134 (*)		คัน

ที่มา : ภูรินทร์ สีมุรา, 2563

สรุปจำนวนที่จอดรถทั้งหมด (*จำนวนที่นำมาคิด)

วิธีที่ 1 $7+18+6+9+6 = 46$ คัน **วิธีที่ 2** $134/2 = 67$ คัน (ที่ตั้งอยู่ใกล้สถานีไฟฟ้า)

รวมจำนวนที่จอดรถทั้งหมด 113 คัน , ที่จอดรถคนพิการ 3 คัน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 5.23 พื้นที่ใช้สอยส่วนที่จอดรถ (Parking Zone)

ประเภท องค์ประกอบ	องค์ประกอบ	ผู้ใช้ (คน)	พื้นที่ (ตร.ม.)	จำนวน (หน่วย)	รวม (ตร.ม.)	ที่มา
องค์ประกอบสนับสนุน						
7. ส่วนที่จอดรถ (Parking Zone)	ที่จอดรถยนต์	-	12	113	1,356	4
	ที่จอดรถยนต์คนพิการ	-	22	3	66	4
	ที่จอดรถจักรยานยนต์	-	2	89	179	4
	ที่จอดรถรับศพ	-	18	2	36	4
	ที่จอดรถขนส่ง	-	18	1	18	4
	ห้องน้ำส่วนที่จอดรถ	-	-	-	12	5
	รวมพื้นที่				1,655	
	ทางสัญจร (Circulation) 100%				1,655	
รวมพื้นที่ส่วนที่จอดรถ (Parking Zone)					3,310	

ที่มา : ภูรินทร์ สีโมรา, 2563

5.3.2.10 พื้นที่ใช้สอยส่วนห้องน้ำและจำนวนสุขภัณฑ์

วิธีการคิดจำนวนสุขภัณฑ์ของโครงการ แสดงดังนี้

ตารางที่ 5.24 วิธีการคิดจำนวนสุขภัณฑ์ของโครงการ

องค์ประกอบ	พื้นที่ (ตร.ม.)	ห้องน้ำชาย			ห้องน้ำหญิง		คนพิการ ช+ญ
		ชัก โครก	โถ ส้วม	อ่าง	ชัก โครก	อ่าง	
ตามกฎหมาย 1 ชุด : 200 ตร.ม. เกิน 1,200 ลดลงครึ่งหนึ่ง (1,2,1,3,1)							
1. ส่วนเตรียมตัวและวางแผน	811	4	8	4	12	4	1
2. ส่วนประกอบพิธีกรรม	3,275	12	24	12	27	12	2
3. ส่วนสุสาน	2,110	6	12	7	15	6	2
4. ส่วนบริการสาธารณะ	720	4	7	4	11	4	1
6. ส่วนสนับสนุน	721	4	7	4	11	4	1
ตามกฎหมาย 1 ชุด : 300 ตร.ม.							
5. ส่วนสำนักงาน	525	2	3	2	5	2	1
ตามกฎหมาย 1 ชุด : 1,000 ตร.ม. หรือ ต่อจำนวนรถ 50 คัน (1)							
7. ส่วนที่จอดรถ	4,859	5	5	5	5	5	1
รวมจำนวนสุขภัณฑ์		36	67	37	86	36	9

ที่มา : ภูรินทร์ สีโมรา, 2563

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 5.25 สรุปจำนวนสุขภัณฑ์และพื้นที่ห้องน้ำทั้งหมด

สรุปจำนวนสุขภัณฑ์และพื้นที่ห้องน้ำทั้งหมด			
สุขภัณฑ์	จำนวน	พื้นที่/หน่วย	พื้นที่รวม (ตร.ม.)
1. ชักโครก	122	1.35	164.05
2. โถปัสสาวะ	67	0.56	37.36
3. อ่างล้างมือ	73	0.80	58.06
4. ห้องน้ำคนพิการ	9	3.00	27.00
รวมพื้นที่			286.47
ทางสัญจร (Circulation 30%)			85.94
รวมพื้นที่ห้องน้ำสุทธิ			372

ที่มา : ภูรินทร์ สีโมรา, 2563

5.3.3 การสรุปพื้นที่ใช้สอยของโครงการ

ตารางที่ 5.26 การสรุปพื้นที่ใช้สอยของโครงการ

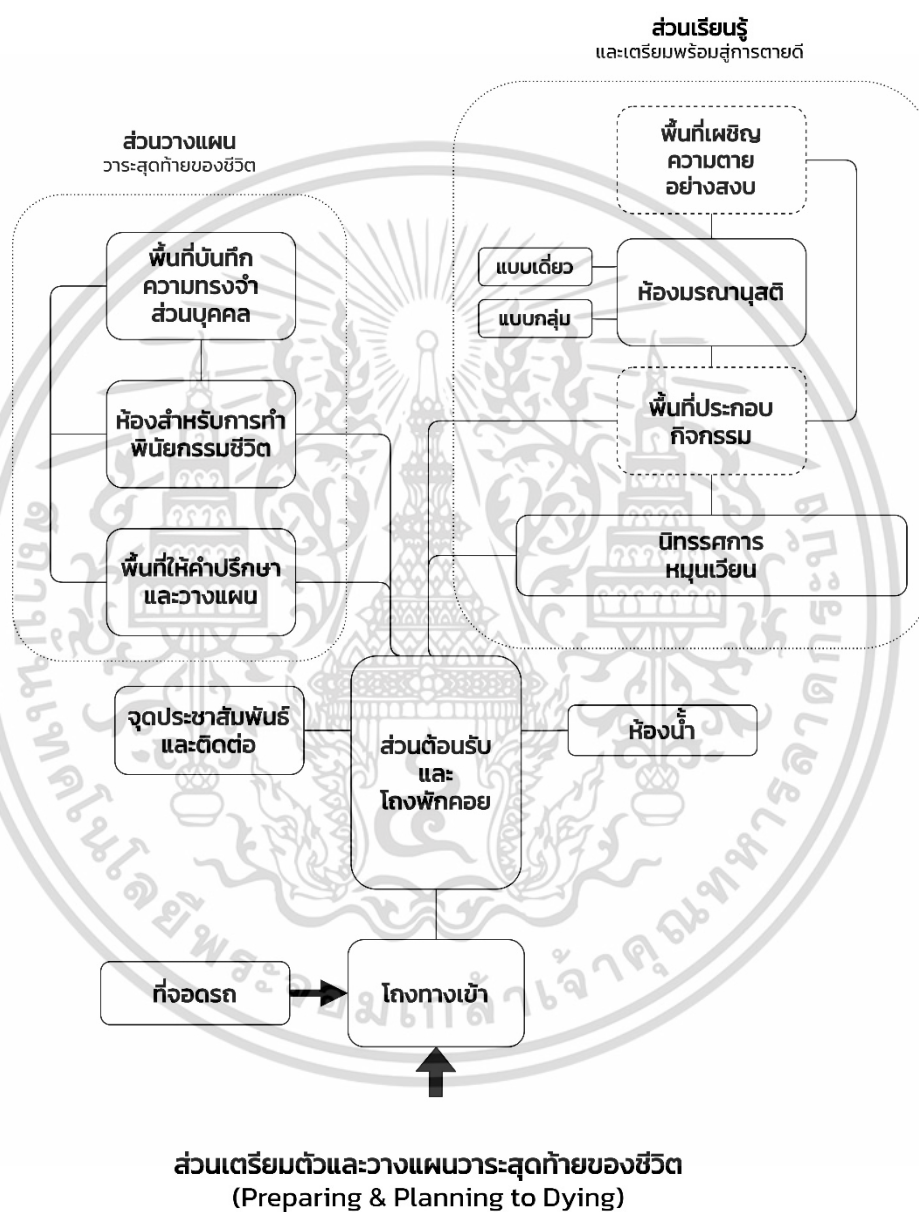
การสรุปพื้นที่ใช้สอยโครงการ						
องค์ประกอบ	พื้นที่ภายใน	พื้นที่ภายนอก	พื้นที่รวม (ตร.ม.)	ร้อยละ	รวมร้อยละ	
						1. ส่วนเตรียมตัวและวางแผน วาระสุดท้ายของชีวิต
2. ส่วนพิธีกรรมและฌาปนกิจ ศพ	3519.72	139.60	3,659	27		
3. ส่วนสุสาน ที่เก็บอัฐิและการ ระลึกถึง	2109.86	-	2,109	16		
รอง	4. ส่วนบริการสาธารณะ	516.20	204.00	720	5	9
	5. ส่วนสำนักงานบริหาร โครงการ	524.94	-	524	4	
สนับสนุน	6. ส่วนสนับสนุนโครงการ	675.77	44.80	720	5	42
	7. ส่วนที่จอดรถ	4792.47	66.33	4,858	36	
รวมพื้นที่โครงการสุทธิ		12,788	617	13,405		100

ที่มา : ภูรินทร์ สีโมรา, 2563

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

5.4 ความสัมพันธ์ขององค์ประกอบโครงการ

5.4.1 ความสัมพันธ์องค์ประกอบส่วนเตรียมตัวและวางแผนวาระสุดท้ายของชีวิต

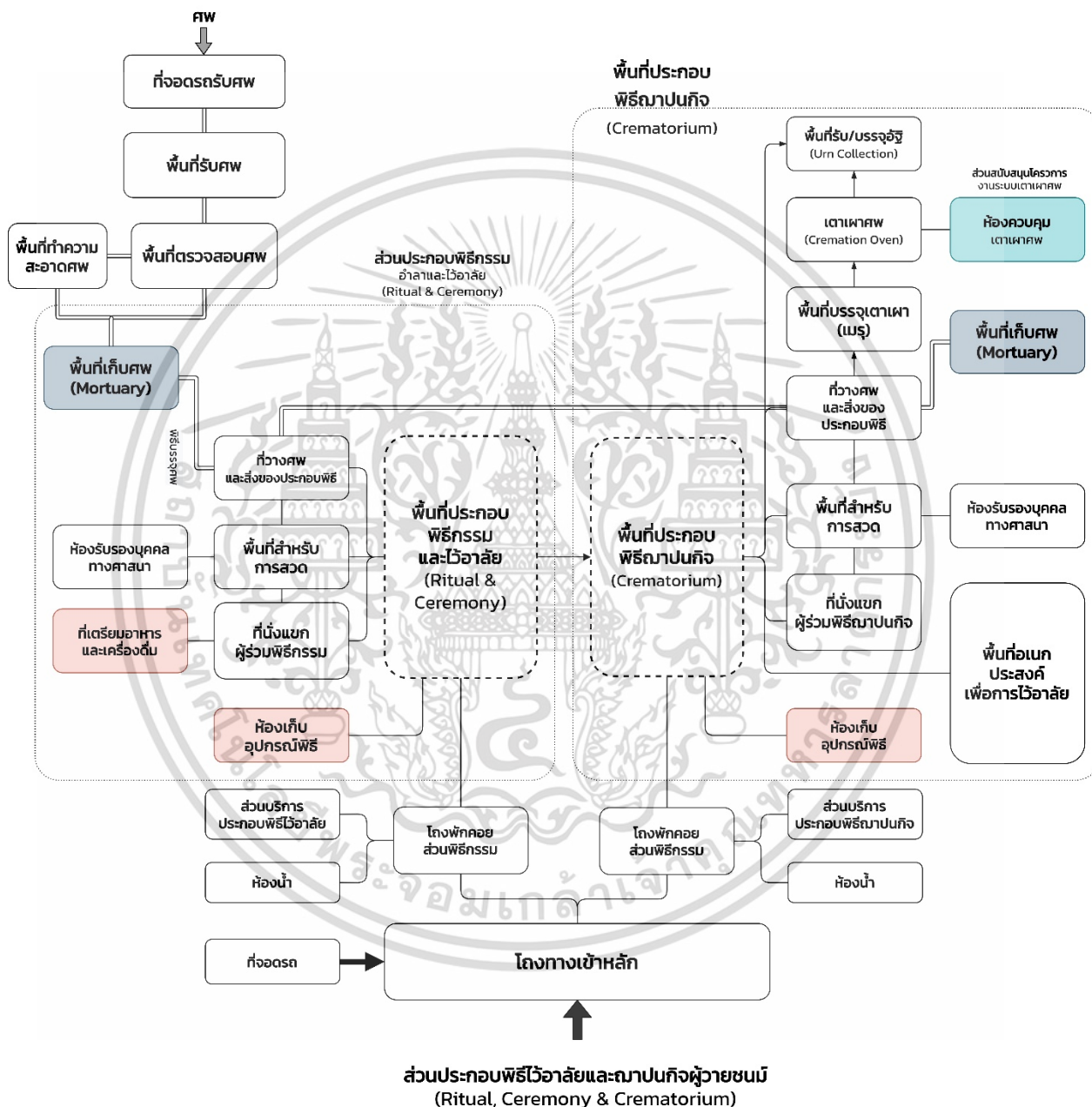

ภาพที่ 5.17 ความสัมพันธ์องค์ประกอบส่วนเตรียมตัวและวางแผนวาระสุดท้ายของชีวิต

ที่มา : ภูรินทร์ สีโมรา, 2563

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

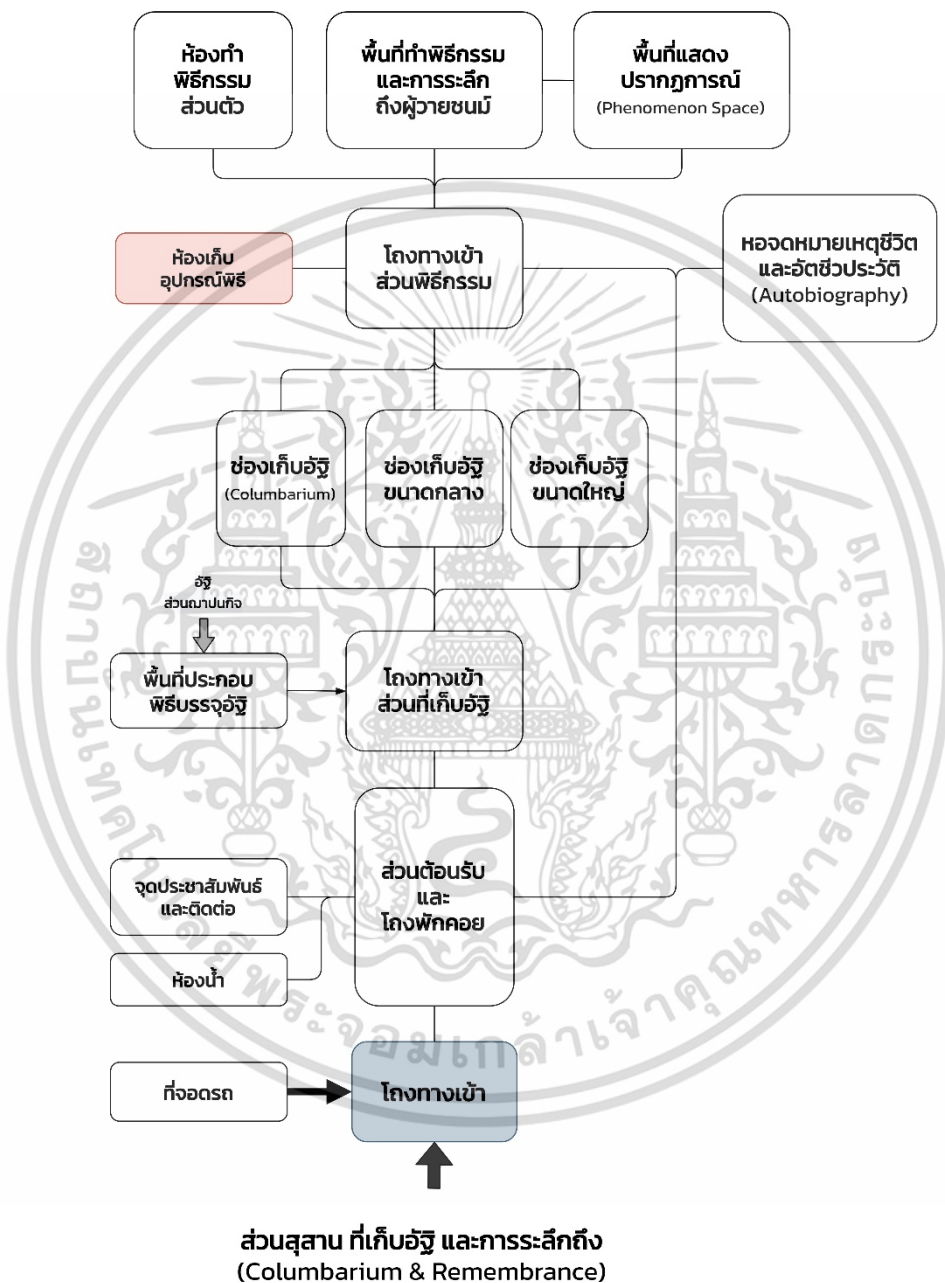
5.4.2 ความสัมพันธ์ส่วนประกอบพิธีไว้อาลัยและฌาปนกิจผู้ล่วงลับ (Ritual, Ceremony & Crematorium)

ภาพที่ 5.18 ความสัมพันธ์ส่วนประกอบพิธีไว้อาลัยและฌาปนกิจผู้ล่วงลับ
ที่มา : ภูรินทร์ สีโมรา, 2563

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

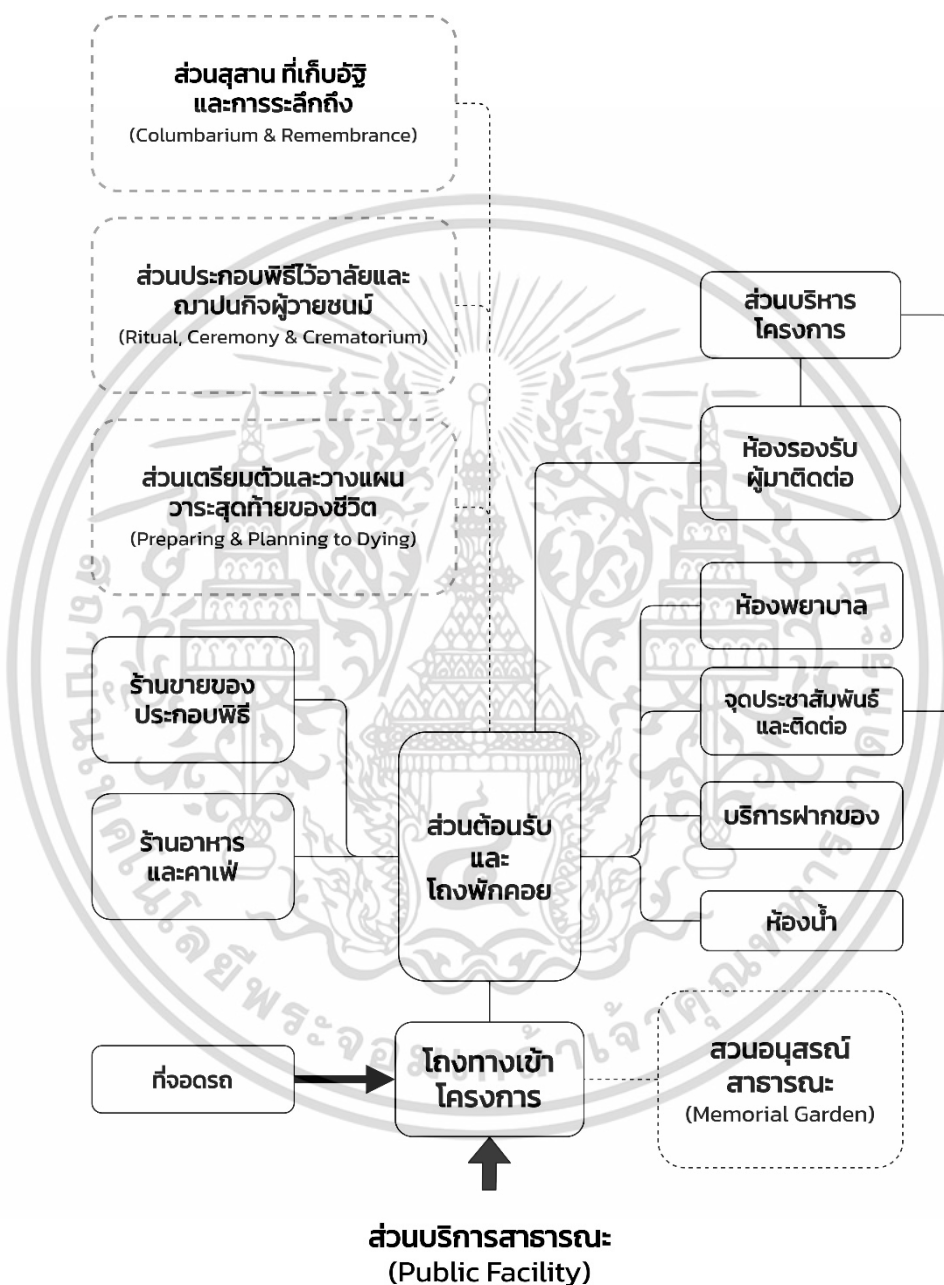
5.4.3 ความสัมพันธ์ส่วนสุสาน ที่เก็บอัฐิ และการระลึกถึง (Columbarium & Remembrance)

ภาพที่ 5.19 ความสัมพันธ์ส่วนสุสาน ที่เก็บอัฐิ และการระลึกถึง (Columbarium & Remembrance)
ที่มา : ภูรินทร์ สีโมรา, 2563

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

5.4.4 ความสัมพันธ์ส่วนบริการสาธารณะ (Public Facility)

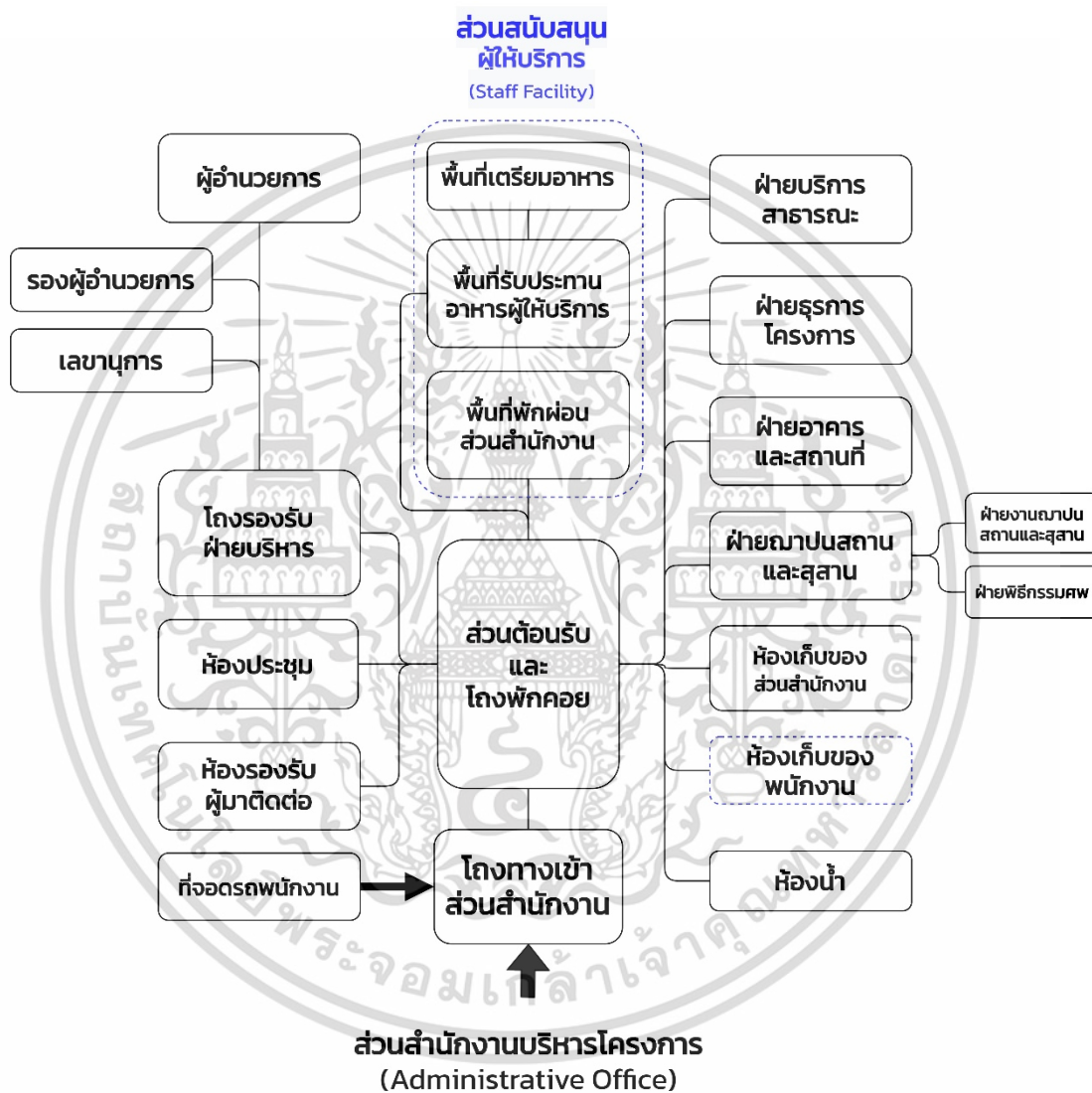

ภาพที่ 5.20 ความสัมพันธ์ส่วนบริการสาธารณะ (Public Facility)

ที่มา : ภูรินทร์ สีโมรา, 2563

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

5.4.5 ความสัมพันธ์ส่วนสำนักงานบริหารโครงการ (Administrative Office)

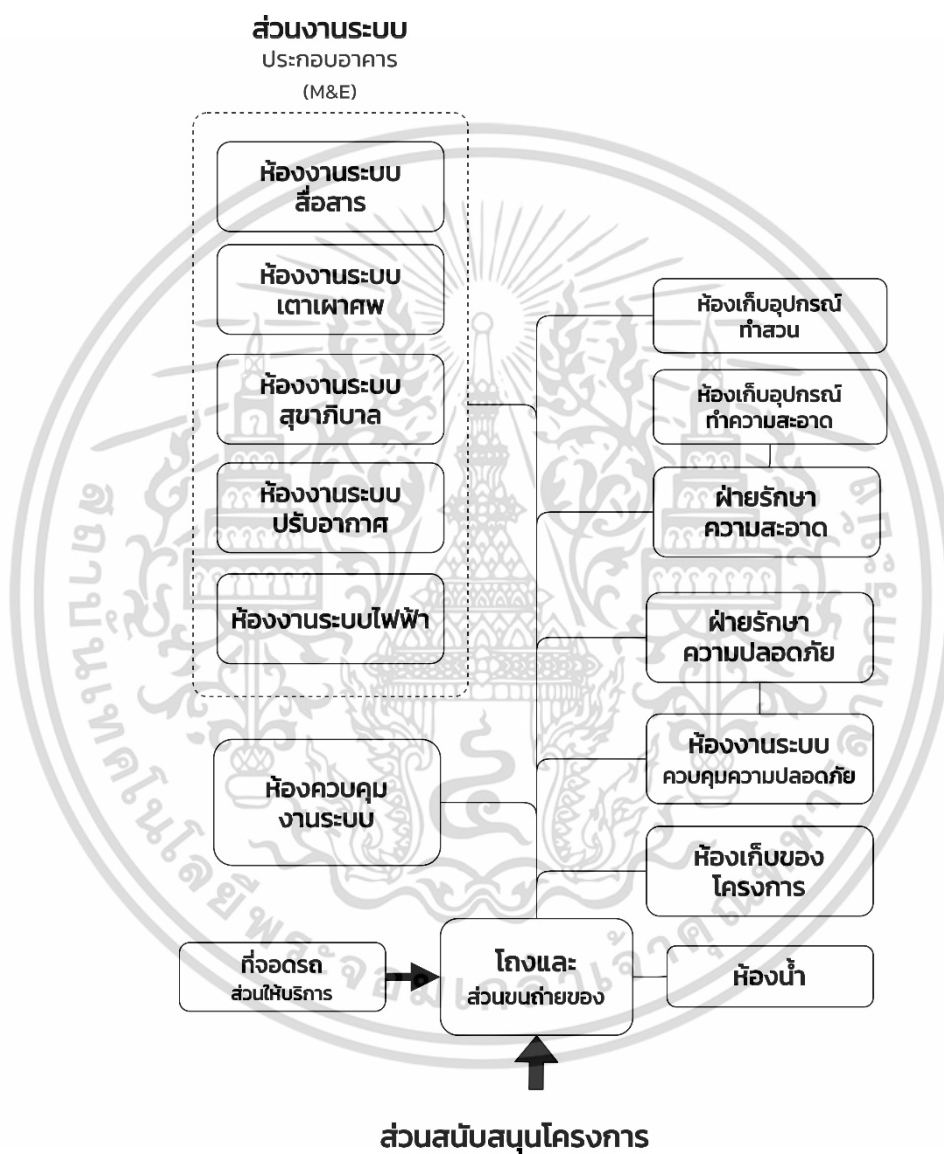

ภาพที่ 5.20 ความสัมพันธ์ส่วนสำนักงานบริหารโครงการ (Administrative Office)

ที่มา : ภูรินทร์ สีโมรา, 2563

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

5.4.6 ความสัมพันธ์ส่วนสนับสนุนโครงการ

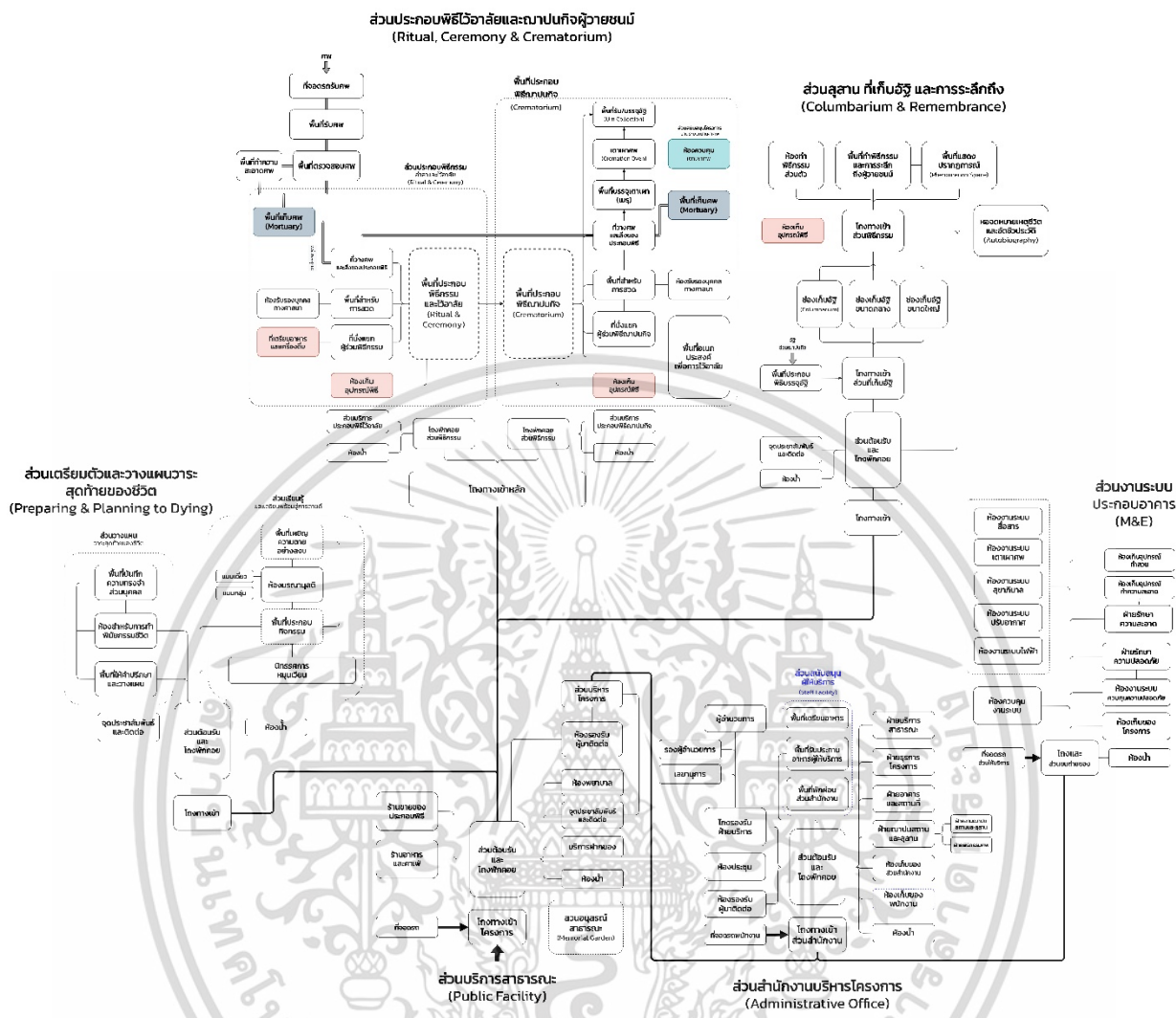

ภาพที่ 5.21 ความสัมพันธ์ส่วนสนับสนุนโครงการ

ที่มา : ภูรินทร์ สีโมรา, 2563

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

5.4.7 ความสัมพันธ์ขององค์ประกอบทั้งโครงการ

ภาพที่ 5.22 ความสัมพันธ์ขององค์ประกอบทั้งโครงการ
ที่มา : ภูรินทร์ สีมุรา, 2563

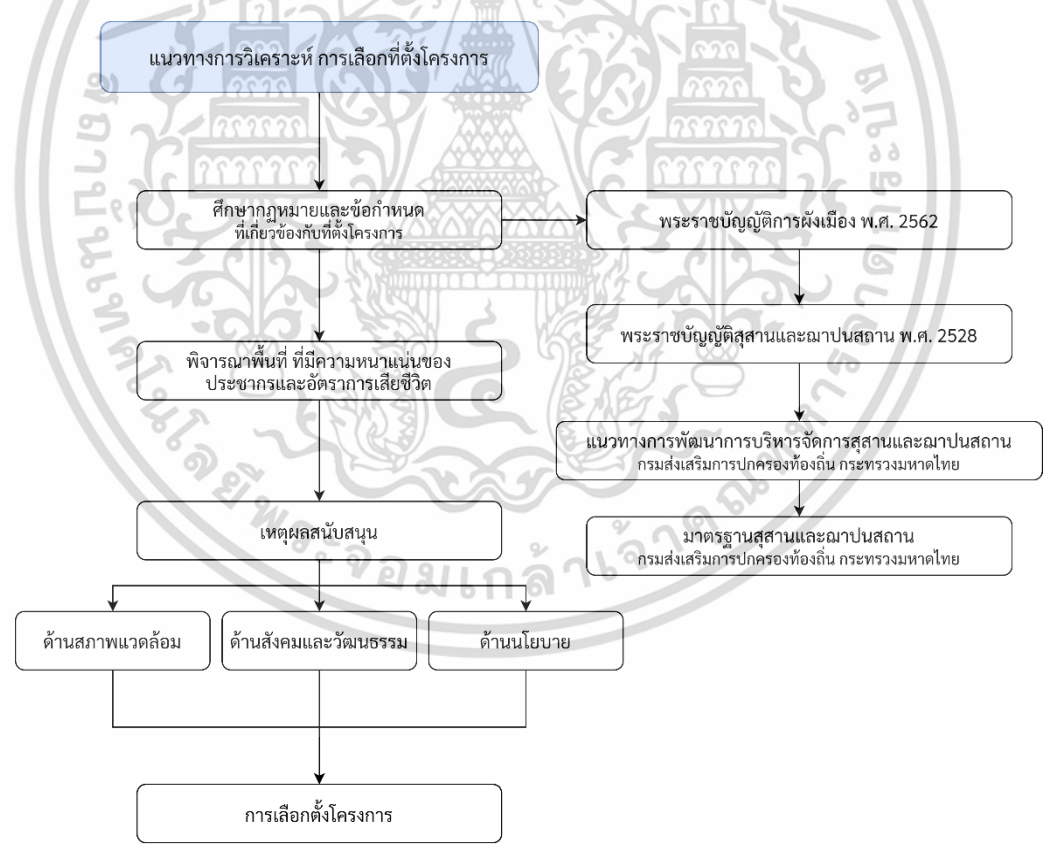
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดลอกเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 6

การศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลที่ตั้งโครงการ

6.1 หลักในการพิจารณาเลือกที่ตั้งโครงการ

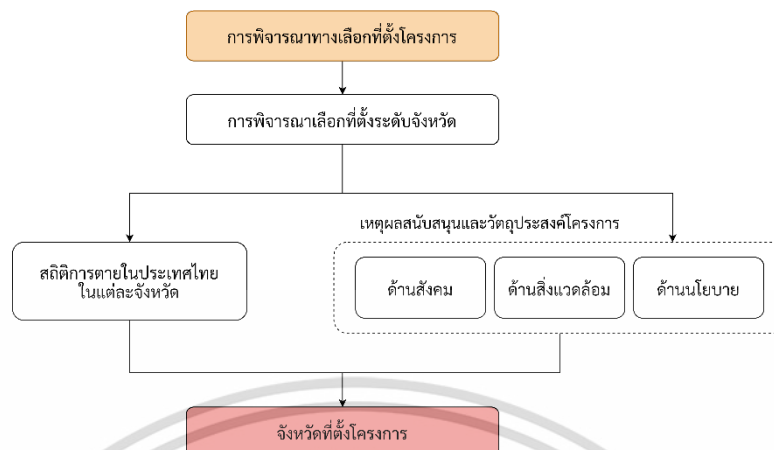
โครงการมรณวิถี ฌาปนสถานและสุสานร่วมสมัย-กรุงเทพฯ เป็นโครงการซึ่งเป็น อาคาร สาธารณะ ประเภท "สุสานและฌาปนสถาน สาธารณะ" ตามที่พระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522 ได้ให้คำจำกัดความและนิยามเอาไว้ ซึ่งการดำเนินการเกี่ยวกับจัดตั้งโครงการสุสานและฌาปนสถาน เป็นเรื่องที่มีความสำคัญและเกี่ยวข้องกับกฎหมายและข้อกำหนดต่างๆ ดังนั้นขั้นตอนในการวิเคราะห์และเลือกที่ตั้งโครงการ จึงต้องพิจารณาให้สอดคล้องและเหมาะสมกับเกณฑ์ที่กฎหมายกำหนด โดยมีขั้นตอนและแนวทางในการพิจารณาที่ตั้งโครงการดังนี้

ภาพที่ 6.1 ขั้นตอนและแนวทางในการพิจารณาที่ตั้งโครงการ
ที่มา : ภูรินทร์ สีโมรา, 2563

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

6.1.1 การพิจารณาการเลือกที่ตั้งโครงการในระดับจังหวัด

ภาพที่ 6.2 แนวทางและขั้นตอนการพิจารณาการเลือกที่ตั้งโครงการในระดับจังหวัด
ที่มา : ภูรินท์ สีมอรา, 2563

6.1.1.1 ข้อมูลเชิงสถิติที่เกี่ยวข้องกับอัตราการตายในประเทศไทย

จากการที่โครงการเป็นสถานที่ในการรองรับการเตรียมตัววางแผนก่อนเสียชีวิต การทำพิธี การจัดการร่าง และการจัดเก็บอัฐิในรูปแบบต่างๆ โดยมีกลุ่มเป้าหมายหลัก คือประชาชนที่อยู่ในกลุ่มวัยรุ่น วัยทำงาน และผู้สูงอายุ รวมทั้งกลุ่มผู้ป่วยระยะสุดท้ายแบบประคับประคอง (Palliative Care Patient) ที่ต้องการวางแผนการจัดการร่างหลังเสียชีวิต ดังนั้นจึงเลือกใช้สถิติอัตราการเสียชีวิตของคนในแต่ละจังหวัด เพื่อนำมาวิเคราะห์เปรียบเทียบหาที่ตั้งโครงการในระดับจังหวัด

พ.ศ.	2557 (2014)			2558 (2015)			2559 (2016)			2560 (2017)			2561 (2018)			Year
	ทั้งหมด (Total Deaths)	ในรพ. (Deaths in Hospital)	ร้อยละ (Percentage)	ทั้งหมด (Total Deaths)	ในรพ. (Deaths in Hospital)	ร้อยละ (Percentage)	ทั้งหมด (Total Deaths)	ในรพ. (Deaths in Hospital)	ร้อยละ (Percentage)	ทั้งหมด (Total Deaths)	ในรพ. (Deaths in Hospital)	ร้อยละ (Percentage)	ทั้งหมด (Total Deaths)	ในรพ. (Deaths in Hospital)	ร้อยละ (Percentage)	
รวมทั่วประเทศ	435,624	195,665	44.9	445,944	206,015	45.9	469,045	211,637	45.1	458,010	206,625	45.1	461,518	208,895	45.2	Whole Country
กรุงเทพมหานคร	40,486	28,414	70.2	40,834	28,447	69.7	42,650	29,726	69.7	41,753	28,684	68.7	42,638	28,898	67.8	Bangkok Metropolis
ภาคกลาง (ไม่รวม กทม.)	113,338	64,020	56.5	116,302	65,637	56.4	125,228	69,328	56.3	120,288	68,123	56.6	122,004	68,861	56.4	Central Region (Excl. Bangkok metro.)
ชัยนาท	2,818	1,382	49.0	2,839	1,421	50.1	3,100	1,535	49.5	2,917	1,480	50.7	2,856	1,488	52.1	Chai Nat
สิงห์บุรี	1,928	1,063	55.4	1,914	1,065	55.6	2,073	1,114	53.7	1,869	999	53.6	1,859	1,035	55.7	Sing Buri
ลพบุรี	5,666	3,169	55.9	5,886	3,413	58.0	6,385	3,642	57.0	5,879	3,353	57.0	6,081	3,366	55.4	Lob Buri
สุพรรณบุรี	6,564	2,932	44.7	6,761	3,135	46.4	6,976	3,150	45.2	6,830	3,173	46.5	7,023	3,363	47.9	Suphan Buri
อ่างทอง	2,303	1,230	53.4	2,412	1,270	52.7	2,688	1,449	53.9	2,491	1,334	53.6	2,466	1,264	51.3	Ang Thong
พระนครศรีอยุธยา	5,865	3,198	54.5	6,071	3,434	56.6	6,530	3,661	56.1	6,079	3,371	55.5	6,214	3,413	54.9	Phra Nakhon Si Ayutthaya
สระบุรี	5,306	3,495	65.9	5,365	3,565	66.4	5,592	3,648	65.2	5,536	3,616	65.3	5,301	3,368	63.5	Saraburi
กาญจนบุรี	4,801	2,458	51.2	4,995	2,611	52.3	5,334	2,711	50.8	5,063	2,631	52.0	5,173	2,748	53.1	Kanchanaburi
นครปฐม	5,740	2,812	49.0	5,836	2,934	50.3	6,116	3,089	50.5	6,258	3,401	54.3	6,268	3,306	52.7	Nakhon Pathom
นนทบุรี	6,770	4,562	67.4	7,061	4,271	60.5	7,654	4,706	61.5	7,666	4,656	60.7	7,765	4,717	60.7	Nonthaburi
ปทุมธานี	6,167	3,564	57.8	6,499	3,644	56.1	6,953	3,974	57.2	6,890	3,981	57.8	7,208	4,158	57.7	Pathum Thani
นครนายก	2,400	1,507	62.8	2,276	1,441	63.3	2,509	1,542	61.5	2,358	1,463	62.0	2,402	1,491	62.1	Nakhon Nayok
ปราจีนบุรี	3,421	1,807	52.8	3,499	1,848	52.8	3,730	2,024	54.3	3,638	2,021	55.6	3,621	2,017	55.7	Prachin Buri
ราชบุรี	6,276	3,237	51.6	6,651	3,522	53.0	6,862	3,595	52.4	6,497	3,384	52.1	6,732	3,520	52.3	Ratchaburi
ฉะเชิงเทรา	4,888	2,534	51.8	5,113	2,778	54.3	5,248	2,827	53.9	5,246	2,786	53.1	5,171	2,629	50.8	Chachoengsao
สมุทรสงคราม	1,486	809	54.4	1,535	862	56.2	1,541	838	54.4	1,549	832	53.7	1,491	800	53.7	Samut Songkhram
สมุทรสาคร	3,750	2,498	66.6	3,744	2,506	66.9	3,921	2,579	65.8	3,809	2,429	63.8	3,973	2,569	64.7	Samut Sakhon
สระแก้ว	3,337	1,780	53.3	3,345	1,656	49.5	3,625	1,832	50.5	3,410	1,760	51.6	3,631	1,970	54.3	Sra Keaw
สมุทรปราการ	7,415	4,714	63.6	7,556	4,787	63.4	8,131	5,126	63.0	8,166	5,070	62.1	8,255	5,045	61.1	Samut Prakan
เพชรบุรี	3,292	1,496	45.4	3,360	1,551	46.2	3,531	1,603	45.4	3,491	1,628	46.6	3,614	1,649	45.6	Phetchaburi
ชลบุรี	10,198	6,346	62.2	10,283	6,136	59.7	10,844	6,818	63.0	10,705	6,709	62.7	10,863	6,869	63.2	Chon Buri
ระยอง	4,454	2,663	59.8	4,525	2,827	62.5	4,621	2,826	61.2	4,878	2,980	61.1	4,851	2,957	61.0	Rayong
จันทบุรี	3,960	2,214	55.9	4,081	2,343	57.4	4,242	2,413	56.9	4,137	2,266	54.8	4,138	2,240	54.1	Chanthaburi
ตราด	1,349	851	63.1	1,447	930	64.3	1,579	982	62.2	1,448	885	61.1	1,557	990	63.6	Trat
ประจวบคีรีขันธ์	3,184	1,694	53.2	3,248	1,687	51.9	3,443	1,844	53.6	3,484	1,915	55.0	3,491	1,889	54.1	Prachuap Khiri Khan

ภาพที่ 6.3 สถิติการตายทั้งหมด และร้อยละต่อการตาย จำแนกรายภาคและรายจังหวัด พ.ศ.2557 - 2561

ที่มา : กองยุทธศาสตร์และแผนงาน กระทรวงสาธารณสุข (สืบค้นวันที่ 1 พฤศจิกายน 2563)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาค้นคว้า ไม่นับผูกขาดให้ไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า

ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

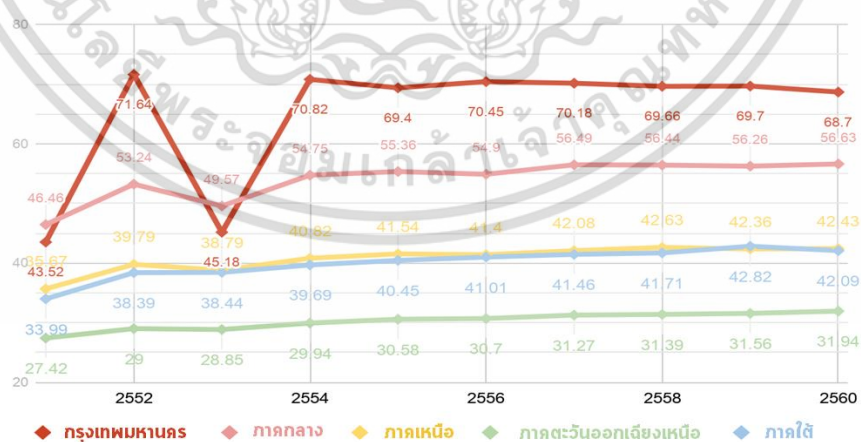
จากข้อมูลสถิติโดยกองยุทธศาสตร์และแผนงาน กระทรวงสาธารณสุข ได้ระบุสถิติการตายทั้งหมด และร้อยละต่อการตาย จำแนกรายภาคและรายจังหวัด พ.ศ.2557 จนถึงปี 2561 ระบุว่า จังหวัดที่มีอัตราการเสียชีวิตคิดเป็นร้อยละมากที่สุด 3 จังหวัด ได้แก่ กรุงเทพมหานคร ร้อยละ 67.8 จังหวัดสมุทรสาคร ร้อยละ 64.7 และจังหวัดตราด ร้อยละ 63.6 ตามลำดับ (กระทรวงสาธารณสุข, 2561)

พ.ศ.	2557 (2014)			2558 (2015)			2559 (2016)			2560 (2017)			2561 (2018)		
	จำนวนตายทั้งหมด (Total Deaths)	จำนวนตายในรพ. (Deaths in Hospital)	ร้อยละ (Percentage)	จำนวนตายทั้งหมด (Total Deaths)	จำนวนตายในรพ. (Deaths in Hospital)	ร้อยละ (Percentage)	จำนวนตายทั้งหมด (Total Deaths)	จำนวนตายในรพ. (Deaths in Hospital)	ร้อยละ (Percentage)	จำนวนตายทั้งหมด (Total Deaths)	จำนวนตายในรพ. (Deaths in Hospital)	ร้อยละ (Percentage)	จำนวนตายทั้งหมด (Total Deaths)	จำนวนตายในรพ. (Deaths in Hospital)	ร้อยละ (Percentage)
กรุงเทพมหานคร	40,486	28,414	70.2	40,834	28,447	69.7	42,650	29,726	69.7	41,753	28,684	68.7	42,638	28,898	67.8
สมุทรสาคร	3,750	2,498	66.6	3,744	2,506	66.9	3,921	2,579	65.8	3,809	2,429	63.8	3,973	2,569	64.7
ตราด	1,349	851	63.1	1,447	930	64.3	1,579	982	62.2	1,448	885	61.1	1,557	990	63.6

ภาพที่ 6.3 สถิติการตายในกรุงเทพมหานคร จังหวัดสมุทรสาคร และจังหวัดตราด
ที่มา : กองยุทธศาสตร์และแผนงาน กระทรวงสาธารณสุข (สืบค้นวันที่ 1 พฤศจิกายน 2563)

จากข้อมูลสถิติการตายของ 3 จังหวัดข้างต้น กรุงเทพมหานครเป็นจังหวัดที่มีจำนวนการตาย (Total Deaths) มากที่สุดรวม 42,638 คน หรือร้อยละ 67.8 ต่อปี โดยในจำนวนการตายนั้นมีจำนวนการตายในโรงพยาบาลอยู่ที่ 28,898 คน ในปีพ.ศ. 2561 ซึ่งกลุ่มเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของโครงการ คือการรองรับกลุ่มผู้ป่วยระยะสุดท้ายแบบประคับประคอง (Palliative Care Patient) ที่ต้องการวางแผนการจัดการร่างหลังเสียชีวิตในวาระสุดท้าย

ดังนั้นจึงสามารถสรุปได้ว่า กรุงเทพมหานคร เป็นจังหวัดที่เหมาะสมในการจัดตั้งโครงการมรณวิถี ฼าปนสถานและสุสานร่วมสมัย โดยมีข้อมูลสนับสนุนและรายละเอียดในหัวข้อถัดไป

ภาพที่ 6.4 ร้อยละการตายในโรงพยาบาลต่อการตายทั้งหมด จำแนกเป็นรายภาคและกรุงเทพมหานคร
ที่มา : กองยุทธศาสตร์และแผนงาน กระทรวงสาธารณสุข (สืบค้นวันที่ 1 พฤศจิกายน 2563)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

6.1.2 ข้อมูลสนับสนุนที่ตั้งโครงการระดับจังหวัด

6.1.2.1 ด้านสังคม และสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงในมิติทางวัฒนธรรม

มิติทางด้านสาธารณสุข : กรุงเทพมหานคร เป็นศูนย์กลางระบบสาธารณสุข (Public Health System) ที่มีระบบของการจัดการเกี่ยวกับการป้องกัน การบำบัดโรค การรักษา และส่งเสริมสุขภาพของประชาชน และมีเครือข่ายโรงพยาบาลทั่วกรุงเทพมหานคร ซึ่งให้การสนับสนุนการดูแลกลุ่มผู้ป่วยระยะสุดท้ายแบบประคับประคอง (Palliative Care Patient) ในการให้ข้อมูลและคำปรึกษาเกี่ยวกับการจัดการศพ และเอกสารภายหลังการสูญเสีย¹ ซึ่งเป็นกลุ่มเป้าหมายของโครงการ ในการวางแผนการจัดการร่างหลังเสียชีวิต

6.1.2.2 ด้านสิ่งแวดล้อมและการแก้ไขปัญหาจากวัตถุประสงค์ของโครงการ

จากวัตถุประสงค์ของโครงการ ที่มีแนวคิดในการแก้ไขปัญหาหมอกภาวะจากการจัดการความตายและร่างผู้เสียชีวิต ซึ่งในการศึกษาพื้นที่กรุงเทพมหานครพบว่า มีวัดจำนวน 456 วัด และในจำนวนนี้มี 310 วัด ซึ่งมีการพิจารณาปัญหามลพิษทางอากาศจากเตาเผาศพ ซึ่งมีรายงานว่า พบปัญหาเกี่ยวกับเขม่าควัน และกลิ่นจากการเผาศพ โดยเฉพาะในเขตชุมชนในกรุงเทพมหานคร² ซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีความหนาแน่นของประชากรสูง ดังนั้นจึงสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของโครงการ ในการจัดตั้งฌาปนสถานกลาง เพื่อลดปัญหาการเผาศพที่กระจุกตัวในเขตพื้นที่ที่หนาแน่นและส่งผลกระทบต่อประชาชนมาก

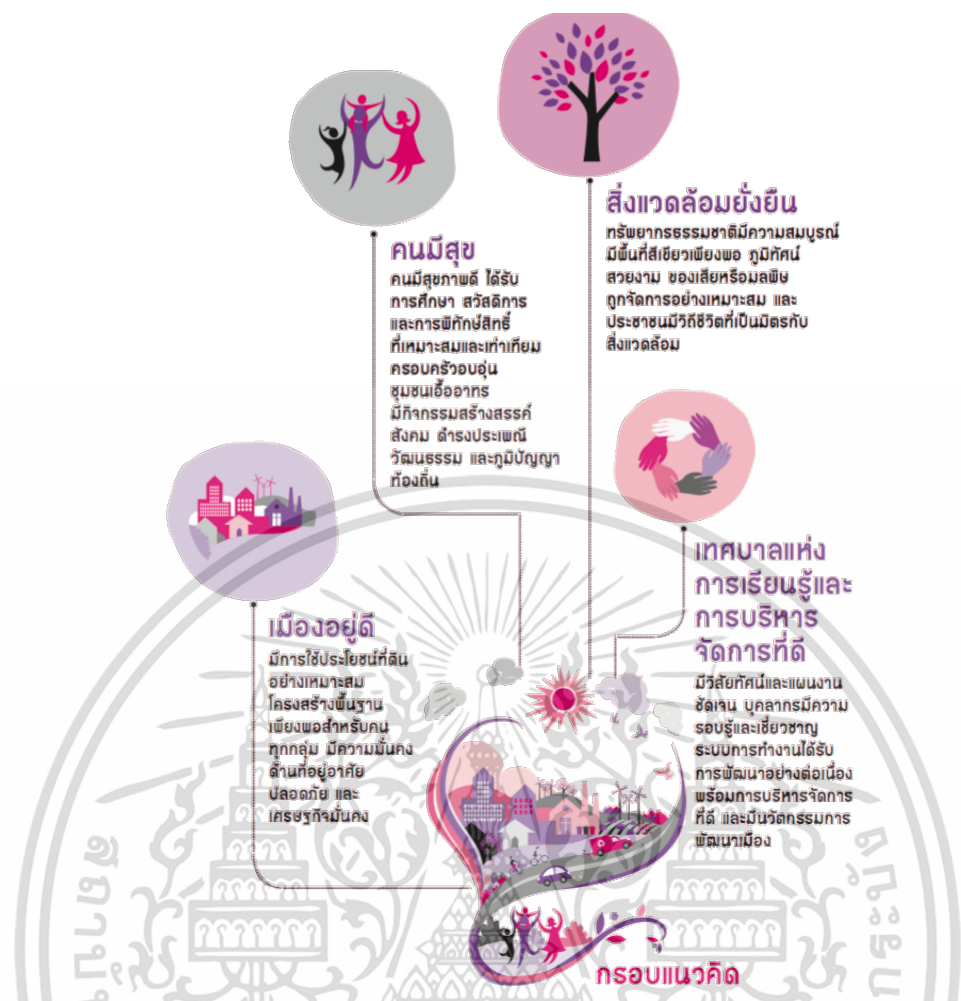
6.1.2.3 ด้านนโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาเชิงกายภาพของพื้นที่

จากการศึกษา รายงานการศึกษา : การกระจายตัวของฌาปนสถานในเขตกรุงเทพมหานคร กองนโยบายและแผนงานสำนักผังเมือง กรุงเทพมหานคร ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อใช้เป็นข้อมูลประกอบการวางและจัดทำผังเมืองรวมกรุงเทพมหานคร ได้มีข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ซึ่งได้นำมาพิจารณาในการดำเนินโครงการมรณวิถี ฌาปนสถานและสุสานร่วมสมัย - กรุงเทพฯ คือ

- 1.) การจัดตั้งองค์กรและหน่วยงานที่รับผิดชอบในการพัฒนาและร่วมมือกันแก้ไขปัญหาของฌาปนสถานในเขตกรุงเทพมหานครอย่างจริงจัง
- 2.) การกำหนดนโยบายเกี่ยวกับการควบคุมมลพิษของฌาปนสถานให้ชัดเจนรัดกุมยิ่งขึ้น
- 3.) การกำหนดให้วัดในพื้นที่กรุงเทพมหานครเป็นวัดที่มีฌาปนสถานแบบปลอดมลพิษทุกแห่ง

¹ จิรุตม์ ศรีรัตนบัลล์ และ คณะผู้วิจัย (2561). โครงการวิจัยเชิงสังเคราะห์เพื่อการพัฒนาาระบบบริการเพื่อดูแลผู้ป่วยระยะสุดท้าย(Hospice care) ในประเทศไทย. ศูนย์วิจัยเพื่อการพัฒนาาระบบบริการสุขภาพ (TRC-HS) คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

² คณะกรรมการการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (2553), มลพิษทางอากาศจากเตาเผาศพและการแก้ไขเอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 6.5 กรอบแนวคิดยุทธศาสตร์เมืองน่าอยู่ (Healthy City) ที่มา : คู่มือการประเมินเมืองสิ่งแวดล้อมยั่งยืน โดย สำนักส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม (สืบค้นวันที่ 1 พฤศจิกายน 2563)

นอกจากนโยบายข้างบน กรุงเทพมหานคร ได้กำหนดยุทธศาสตร์ "เมืองน่าอยู่" (HEALTHY CITY) โดยกระทรวงสาธารณสุข ซึ่งมีเนื้อหาเกี่ยวสร้างสรรค์สภาวะแวดล้อมที่เหมาะสมในการดำรงชีวิต เมืองน่าอยู่ จะเป็นเมืองที่มีการสร้างสรรค์ และปรับปรุงสิ่งแวดล้อมทั้งด้านกายภาพ และสังคมอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งมีการขยายแหล่งทรัพยากรชุมชนโดยให้ประชาชนในชุมชนนั้นมีส่วนร่วมและช่วยเหลือกันและกันเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตเพื่อให้ได้ศักยภาพหรือคุณภาพที่ดีที่สุด ซึ่งยุทธศาสตร์นี้ จะได้ถูกนำไปพิจารณาในการเลือกที่ตั้งระดับย่านในลำดับต่อไป

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

6.2 การพิจารณาเลือกที่ตั้งโครงการระดับย่าน

6.2.1 การกำหนดเกณฑ์ในการพิจารณาเลือกที่ตั้งโครงการระดับย่าน

6.2.1.1 กฎหมายและข้อกำหนดที่เกี่ยวข้องกับการเลือกที่ตั้งโครงการระดับย่าน

พิจารณาจากกฎหมายและข้อกำหนด ที่มีผลต่อการเลือกที่ตั้งโครงการ ซึ่งเป็นกฎหมายที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับการจัดตั้งอาคารสาธารณะประเภท ฅาปนสถานและสุสาน ซึ่งประกอบไปด้วยพระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ. 2562 พระราชบัญญัติสุสานและฅาปนสถาน พ.ศ. 2528

พระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ.2562 เป็นกฎหมายที่ระบุเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์ที่ดินในบริเวณนั้น อันเกี่ยวเนื่องกับเงื่อนไขในการก่อสร้างอาคารฅาปนสถานและสุสาน

จากผังเมืองรวมกรุงเทพมหานคร ได้มีการกำหนดประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดินซึ่งแบ่งเป็น 9 ประเภท โดยมีเงื่อนไขเกี่ยวข้องกับการจัดตั้งอาคารประเภทฅาปนสถานและสุสานดังนี้

ตารางที่ 6.1 ประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดินซึ่งแบ่งเป็น 9 ประเภทและเงื่อนไขที่เกี่ยวข้องกับประเภทโครงการ

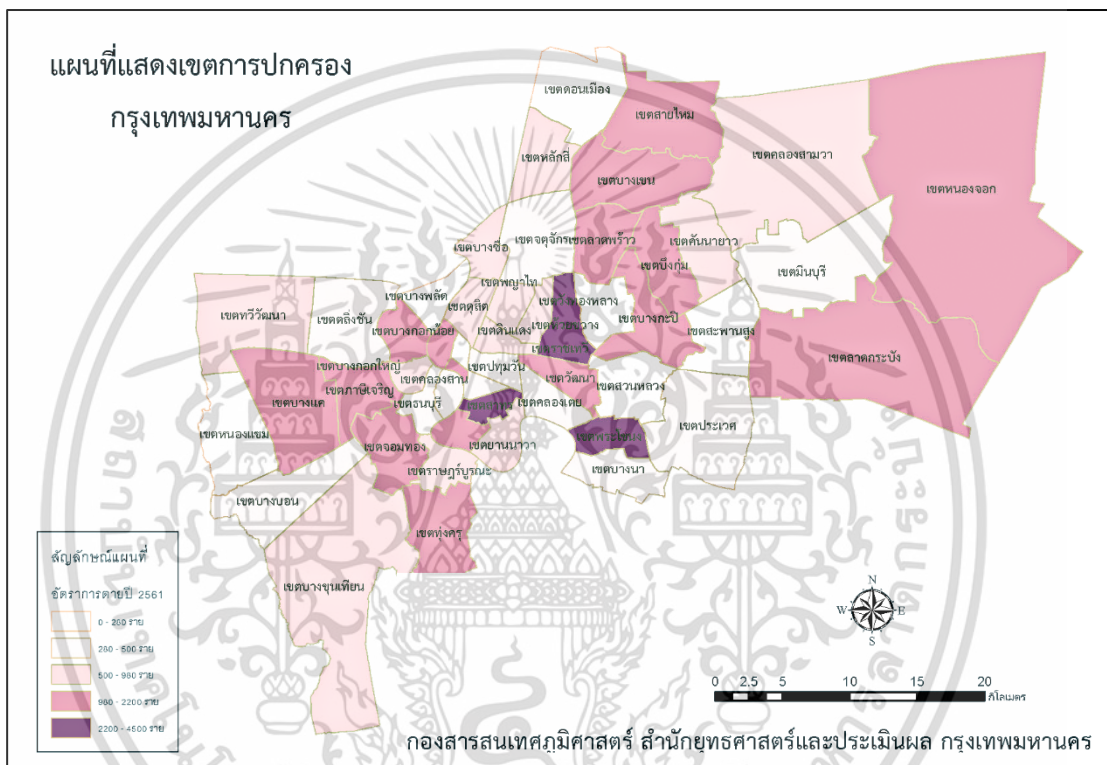
ประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดิน		เงื่อนไขการบังคับใช้ตามข้อกำหนด	
		เงื่อนไข	รายละเอียด
สีเหลือง ย. ๑ ถึง ย. ๔	ที่อยู่อาศัยหนาแน่นน้อย	5	เงื่อนไขความเกี่ยวเนื่องของกิจกรรม
สีส้ม ย. ๕ ถึง ย. ๗	ที่อยู่อาศัยหนาแน่นปานกลาง	5	เงื่อนไขความเกี่ยวเนื่องของกิจกรรม
สีน้ำตาล ย. ๘ ถึง ย. ๑๐	ที่อยู่อาศัยหนาแน่นมาก	7	เงื่อนไขทดแทนของเดิม
สีแดง พ. ๑ ถึง พ. ๕	ประเภทพาณิชยกรรม	7	เงื่อนไขทดแทนของเดิม
สีม่วง อ. ๑ และ อ. ๒	ประเภทอุตสาหกรรม	5	เงื่อนไขความเกี่ยวเนื่องของกิจกรรม
สีเม็ดมะปราง อ. ๓	ประเภทคลังสินค้า	5	เงื่อนไขความเกี่ยวเนื่องของกิจกรรม
สีขา ก. ๑ ถึง ก. ๓	อนุรักษ์ชนบทและเกษตรกรรม	5	เงื่อนไขความเกี่ยวเนื่องของกิจกรรม
สีเขียว ก. ๔ และ ก. ๕	ประเภทชนบทและเกษตรกรรม		
สีน้ำเงิน ส.	สถาบันราชการ การสาธารณูปโภค และสาธารณูปการ	สาธารณูปการ	เงื่อนไขทดแทนของเดิม หรือ เงื่อนไขความเกี่ยวเนื่องของกิจกรรม

ที่มา : พระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ. 2562

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

จำนวนประชากรตาย ในกรุงเทพมหานคร จำแนกตามสำนักงานเขต พ.ศ. 2560 - 2561									
ลำดับ	สำนักงานเขต	ประชากรตาย						อัตราการตาย 2561	
		2560			2561			ต่อประชากร 1,000 คน	เพิ่ม/ลด
		ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง	รวม		
1	สาทร	2,459	2,131	4,590	2,401	2,045	4,446	43.78	-0.03
2	ห้วยขวาง	1,633	1,531	3,164	1,693	1,642	3,335	46.21	0.05
3	พระโขนง	1,188	955	2,143	1,244	976	2,220	11.21	0.04

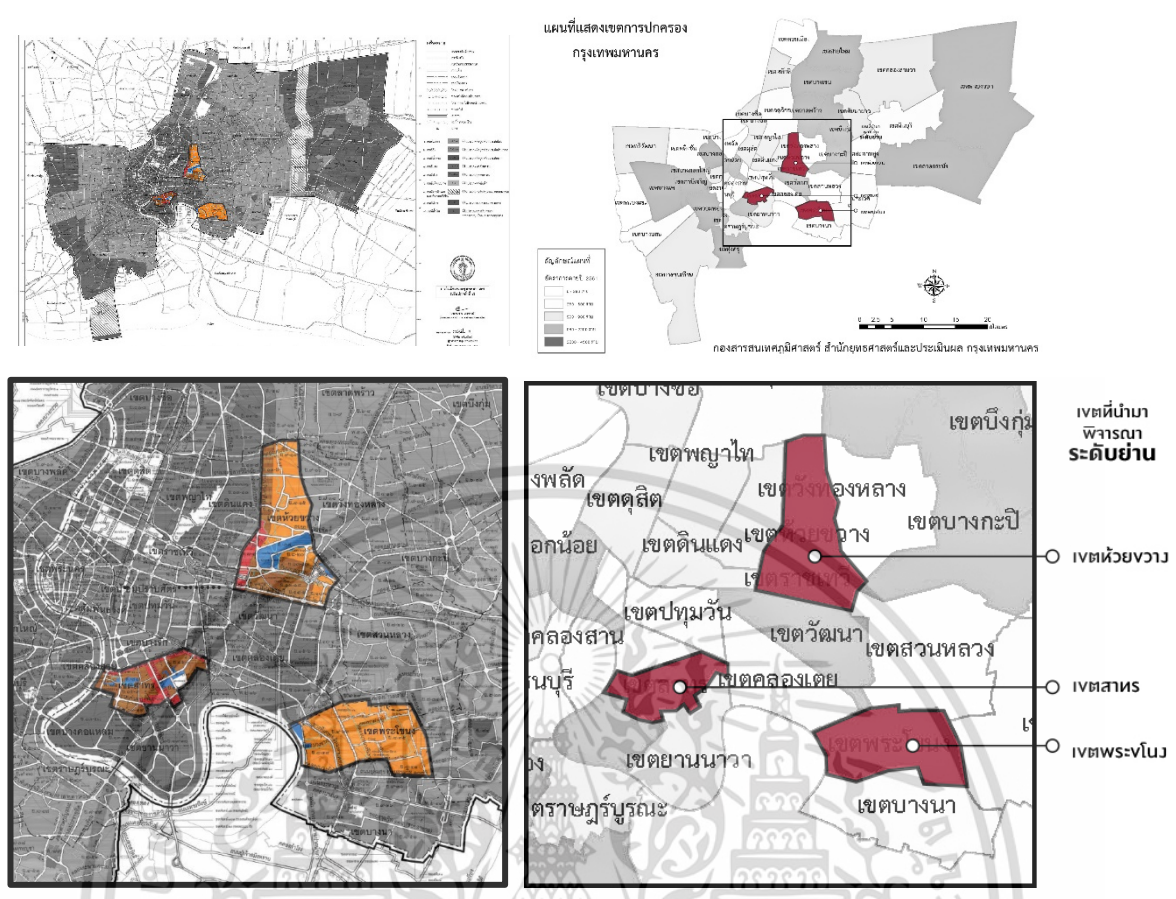
ภาพที่ 6.7 จำนวนประชากรตายในกรุงเทพมหานคร จำแนกตามสำนักงานเขต พ.ศ. 2560 - 2561
ที่มา : สำนักบริหารการทะเบียนกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย

ภาพที่ 6.8 แผนที่แสดงความหนาแน่นของอัตราการตายในกรุงเทพมหานคร
ที่มา : สำนักบริหารการทะเบียนกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย

จากข้อมูลสำนักบริหารการทะเบียนกรมการปกครอง เกี่ยวกับสถิติจำนวนประชากรตายในกรุงเทพมหานคร แสดงให้เห็นว่าในเขตกรุงเทพมหานคร เขตที่อัตราการเสียชีวิตของประชากรมากและหนาแน่นที่สุดเฉลี่ยต่อปี คือ เขตสาทร เขตห้วยขวาง และเขตพระโขนง ซึ่งจะนำมาพิจารณาในการเลือกที่ตั้งโครงการระดับย่าน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 6.9 สรุปทางเลือกที่ตั้งโครงการระดับย่านจากข้อกำหนดและอัตราการเสียชีวิตในกรุงเทพมหานคร
ที่มา : ภูรินทร์ สีโมรา, 2563

6.2.2 การสรุปทางเลือกที่ตั้งโครงการระดับย่าน

จากการพิจารณากฎหมายและข้อกำหนดที่เกี่ยวข้องกับการเลือกที่ตั้งโครงการระดับย่าน คือพระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ.2562 และพิจารณาจากเขตที่มีอัตราการเสียชีวิตของประชากรเฉลี่ยมากที่สุด

จึงสามารถสรุปได้ว่า ที่ตั้งโครงการจะอยู่ในบริเวณพื้นที่ในเขต กรุงเทพมหานครชั้นในซึ่งเขตที่จะนำมาพิจารณาในการเลือกที่ตั้งโครงการในระดับพื้นที่ คือ เขตห้วยขวาง เขตสาทร และเขตพระชนง ประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดินที่สามารถนำมาพิจารณา คือ พื้นที่สีส้ม พื้นที่สีน้ำตาล พื้นที่สีแดง และพื้นที่สีน้ำเงิน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

6.3 การพิจารณาเลือกที่ตั้งโครงการในระดับที่ตั้ง

6.3.1 เกณฑ์การพิจารณาการเลือกที่ตั้งโครงการในระดับที่ตั้ง

การกำหนดเกณฑ์เพื่อการพิจารณาเลือกที่ตั้งโครงการ มีการกำหนดค่าถ่วงน้ำหนักของเกณฑ์การพิจารณา เพื่อให้ลำดับความสำคัญของเกณฑ์เนื่องจากมีผลต่อการเลือกที่ตั้งโครงการ โดยมีค่าถ่วงน้ำหนักและเกณฑ์ในการพิจารณา ดังนี้

ค่าถ่วงน้ำหนัก	ระดับ 4 หมายถึง มีความสำคัญมากพิเศษ
	ระดับ 3 หมายถึง มีความสำคัญมาก
	ระดับ 2 หมายถึง มีความสำคัญปานกลาง
	ระดับ 1 หมายถึง มีความสำคัญน้อย

6.3.1.1 แหล่งที่ตั้ง (ค่าถ่วงน้ำหนัก 4 มีความสำคัญมาก)

ข้อมูลของที่ตั้งที่เหมาะสม สำหรับการดำเนินโครงการ ให้สอดคล้องและบรรลุตามวัตถุประสงค์ของโครงการ โดยคำนึงถึงสถานที่ตั้งซึ่งมีเกณฑ์การประเมินและรายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 6.2 เกณฑ์การพิจารณาแหล่งที่ตั้งโครงการ

เกณฑ์การพิจารณาแหล่งที่ตั้งโครงการ		
	เกณฑ์การประเมิน	รายละเอียด
แหล่งที่ตั้ง (ค่าถ่วงน้ำหนัก = 4)	ความสัมพันธ์กับพื้นที่ทาง ความเชื่อหรือศาสนา	เพื่อสะดวกในการจัดพิธีกรรมที่จะต้อง เชิญบุคคลทางศาสนาเข้าร่วมประกอบ พิธี
	คุณค่าทางด้านทัศนียภาพ	บริเวณที่ตั้งโครงการควรมีศักยภาพใน การดำเนินโครงการให้บรรลุตาม วัตถุประสงค์ และส่งเสริมให้โครงการมี สภาพแวดล้อมที่สวยงาม
	แหล่งที่ตั้งมีความสัมพันธ์ กับผู้ใช้โครงการ	ควรตั้งอยู่ในบริเวณที่มีการหมุนเวียนของ กลุ่มผู้ใช้ และสอดคล้องกับกลุ่มเป้าหมาย ของโครงการ

ที่มา : ภูรินทร์ สีโมรา, 2563

6.3.1.2 ลักษณะทางกายภาพของที่ตั้ง (ค่าถ่วงน้ำหนัก 3 มีความสำคัญมาก)

ขนาดที่ตั้งที่เหมาะสมกับพื้นที่ใช้สอยโครงการ และรูปร่างที่ดินที่สามารถนำไปพัฒนา
ในการออกแบบต่อไปได้ โดยพิจารณาดังนี้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 6.3 เกณฑ์การพิจารณาลักษณะทางกายภาพของที่ตั้ง

เกณฑ์การพิจารณาลักษณะทางกายภาพของที่ตั้ง		
เกณฑ์การประเมิน		รายละเอียด
ลักษณะทางกายภาพ ของที่ตั้ง (ค่าถ่วงน้ำหนัก = 3)	รูปร่างและขนาดของที่ดิน	ควรมีขนาดและความเหมาะสมกับพื้นที่ โครงการ
	สภาพปัจจุบันและการ ปรับปรุงพื้นที่	บริเวณที่ตั้งโครงการควรมีสัญญาภาพใน การปรับปรุงที่ดินที่ง่ายและประหยัด
	สภาพแวดล้อมของที่ตั้ง	โดยสภาพแวดล้อมของโครงการต้องเอื้อ ประโยชน์ต่อโครงการ และไม่ก่อให้เกิด ผลกระทบแก่บริเวณชุมชนโดยรอบ
	การเชื่อมโยงสภาพแวดล้อม	ที่ตั้งโครงการจะต้องอยู่ในจุดที่สามารถ เชื่อมโยงใช้เป็นจุดเชื่อมโยงกิจกรรมและ พิธีกรรมต่างๆของเมือง

ที่มา : ภูรินทร์ สีโมรา, 2563

6.3.1.3 การเข้าถึงโครงการ (ค่าถ่วงน้ำหนัก 3 มีความสำคัญมาก)

การเข้าถึงที่ตั้งโครงการควรเป็นจุดเชื่อมต่อการคมนาคมขนส่ง มีการคมนาคมขนส่งที่สะดวกเหมาะสมต่อโครงการ เข้าถึงง่ายไม่ซับซ้อน ไม่ไกลจากการคมนาคมหลักต้องเป็นการส่งเสริมให้โครงการมีการนำคนเข้ามา

ตารางที่ 6.4 เกณฑ์การพิจารณาการเข้าถึงโครงการ

เกณฑ์การพิจารณาการเข้าถึงโครงการ		
เกณฑ์การประเมิน		รายละเอียด
การเข้าถึงโครงการ (ค่าถ่วงน้ำหนัก = 3)	การสัญจรของคน และรถยนต์	มีโครงข่ายถนนครอบคลุมพื้นที่ทุกๆ พื้นที่ และมีความกว้างของถนนเหมาะสม
	ระบบสัญจรสาธารณะ	ต้องมีระบบการสัญจรในระบบสาธารณะ มากกว่า 2 ทางเลือก ที่สามารถเข้าถึง โครงการได้โดยสะดวก
	การดึงดูดและจูงใจเข้าสู่ โครงการ	ควรอยู่ในที่ที่เข้าถึงและสังเกตเห็นได้ ง่ายจากภายนอกโครงการ
	การคมนาคม (Transportation)	ต้องมีความสะดวกในการเข้าถึง ด้วย ระบบขนส่งประเภทต่างๆ

ที่มา : ภูรินทร์ สีโมรา, 2563

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

6.3.1.4 ความเป็นไปได้ในการพัฒนาที่ดิน (ค่าถ่วงน้ำหนัก = 3)

บริเวณเขตพื้นที่ ผังการใช้ประโยชน์ที่ดินควรอยู่ในผังที่เหมาะสม อยู่ในผังที่สามารถพัฒนา และเสริมศักยภาพของที่ตั้งและที่ตั้งอื่นๆโดยรอบโครงการ เน้นการใช้ประโยชน์สูงสุดเพื่อสาธารณะ และมีการคำนึงถึงสิ่งแวดล้อม

ตารางที่ 6.5 เกณฑ์การพิจารณาความเป็นไปได้ในการพัฒนาที่ดิน

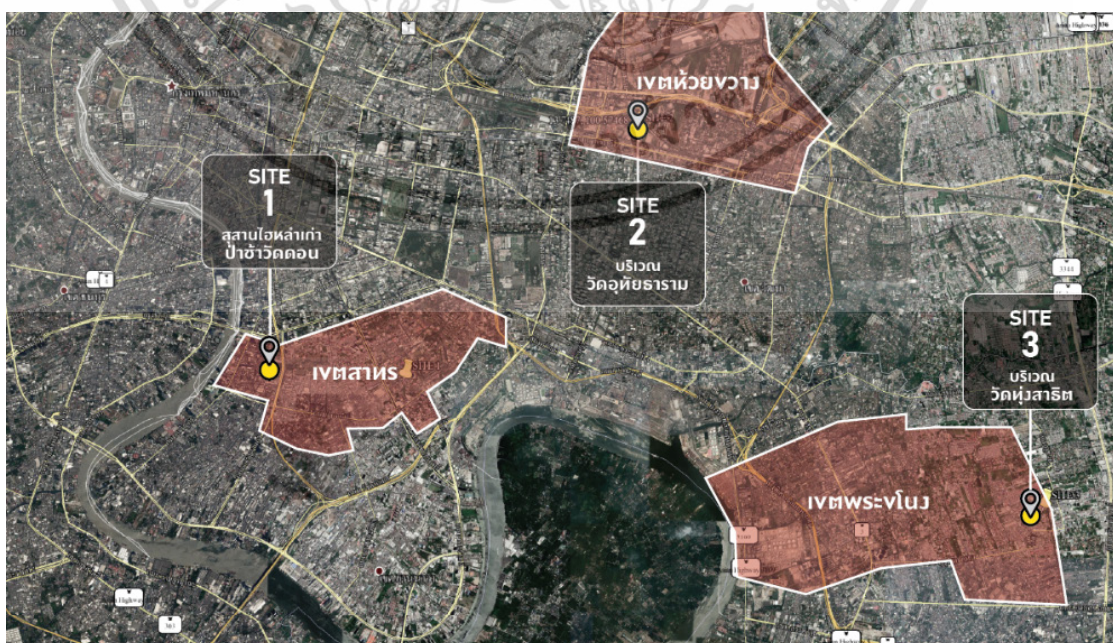
เกณฑ์การพิจารณาความเป็นไปได้ในการพัฒนาที่ดิน		
เกณฑ์การประเมิน		รายละเอียด
การเข้าถึงโครงการ (ค่าถ่วงน้ำหนัก = 3)	การได้มาซึ่งที่ดิน	ไม่มีอุปสรรคในการถือครองที่ดิน
	ที่ดินและกรรมสิทธิ์ ถือครองที่ดิน	ที่ดินไม่มีปัญหาจากกฎหมายหรือข้อจำกัด

ที่มา : ภูรินทร์ สีมารา, 2563

6.3.2 ตำแหน่งทางเลือกที่ตั้งโครงการ

การเลือกที่ตั้งโครงการในระดับที่ดิน พิจารณาจากความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของโครงการและกฎหมายข้อบังคับของที่ดิน คือ เพื่อเป็นสถานที่รองรับการเตรียมตัววางแผนการจัดการรูปแบบพิธีกรรมศพก่อนเสียชีวิต และแก้ไขปัญหาหลุมจากจากการจัดการความตายและร่างผู้เสียชีวิต โดยสอดคล้องกับพื้นที่ฌาปนสถานเดิม หรือใกล้เคียง เพื่อความสอดคล้องและสะดวกในการดำเนินพิธีกรรมที่เกี่ยวข้องกับศาสนาและความเชื่อของผู้ใช้งาน

ดังนั้นจากเขตที่จะนำมาพิจารณาในการเลือกที่ตั้งโครงการในระดับพื้นที่ คือ เขตห้วยขวาง เขตสาทร และเขตพระขนิ่ง จึงสรุปตัวเลือกที่ตั้งโครงการที่สอดคล้องกับพื้นที่ฌาปนสถานหรือสุสานเดิม ดังภาพที่ 6.10

ภาพที่ 6.10 ตำแหน่งทางเลือกที่ตั้งโครงการ
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเฉพาะเท่านั้น ไม่ควรเผยแพร่ให้ผู้อื่นโดยไม่ได้รับอนุญาต
ที่มา : ภูรินทร์ สีมารา, 2563
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดลอกเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

6.3.3 การวิเคราะห์ทางเลือกที่ตั้งโครงการ

6.3.3.1 ทางเลือกที่ตั้งโครงการ หมายเลข 1

สุสานไฮหล่าเก่า (บริเวณป่าช้าวัดดอน) ถนนเจริญราษฎร์ เขตสาทร

ภาพที่ 6.11 ทางเลือกที่ตั้งโครงการ หมายเลข 1
ที่มา : ภูรินทร์ สีมารา, 2563

1. ข้อมูลที่ตั้งโครงการ สภาพแวดล้อมและลักษณะที่ดิน

1.1) ข้อมูลที่ตั้งโครงการ

ที่ตั้ง ถนนเจริญราษฎร์ แขวงทุ่งวัดดอน เขตสาทร กรุงเทพมหานคร
อาณาเขตติดต่อ ทิศเหนือ สวนสาธารณะวัดดอน

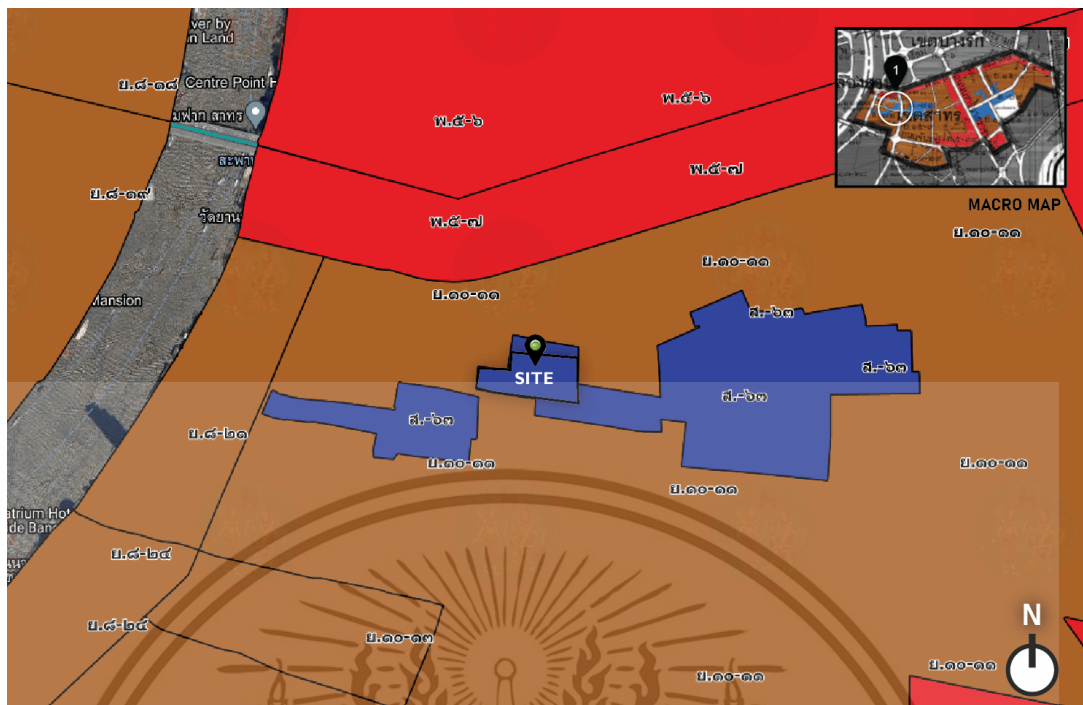
ทิศตะวันออก ถนนเจริญราษฎร์ ทางพิเศษศรีรัช และสุสานแต่จิว
ทิศใต้ ซอยเจริญราษฎร์ 2 กว้าง 6 ม. มีที่ดินโล่งมีการปลูกต้นไม้
ติดกับโรงเรียนโกศลกัทรวิทย์

ทิศตะวันตก ซอยเจริญราษฎร์ 2 กว้าง 6 ม. โรงเรียนโกศลวิทยา

1.2) การใช้ประโยชน์ที่ดิน

เจ้าของที่ดิน สมาคมแต่จิวแห่งประเทศไทย สมาคมไฮหล่า และมูลนิธิป่อเต็กตึ๊ง
ประโยชน์ที่ดิน สิ้นน้ำเงิน ประเภทสถาบันราชการการสาธารณสุข ปโภคและ
สาธารณูปการ ส.-63 (FAR : 8 , OSR : 4)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 6.12 การใช้ประโยชน์ที่ดิน หมายเลข 1
ที่มา : ภูรินทร์ สีมอรา, 2563

1.3) ขนาดและรูปร่างที่ดิน

ขนาดพื้นที่ 20,420 ตารางเมตร (12.76 ไร่)
รูปร่างที่ดิน ที่ดินลักษณะรูปร่างสี่เหลี่ยมผืนผ้า ยาวด้านไม่เท่า มีด้านติดกับถนนหลัก (ถนนเจริญราษฎร์) กว้าง 100 ม. ด้านทิศใต้ที่ติดกับซอยเจริญราษฎร์ 2 ยาว 250 ม.

1.4) ทิศนียภาพและมุมมองจากภายนอกโครงการ

โครงการสามารถเห็นได้ชัดเจนจากคนภายนอก เนื่องจากด้านหน้าเป็นถนนใหญ่ รวมทั้งมีทางพิเศษศรีรัชตัดผ่านโครงการ ด้านทิศใต้ติดกับถนนสาธารณะมีการสัญจรสม่ำเสมอ

1.5) สภาพที่ดินปัจจุบันและการปรับปรุงพื้นที่

ปัจจุบันเป็นที่ตั้งของสุสานไอล่า ซึ่งในปัจจุบันได้มีการย้ายศพทั้งหมดไปทำฮวงซุ้ยที่สุสานไอล่าบ้านบึง จังหวัดชลบุรี ทำให้พื้นที่แห่งนี้ส่วนหนึ่งถูกทิ้งร้างไม่มีการใช้งาน ปัจจุบัน สมาคมไอน่าให้เช่าพื้นที่ส่วนหนึ่ง เป็นที่ตั้งภัตตาคาร และเพิงที่พักของคณงานก่อสร้าง (ยรรยง กัยวิภี ผู้จัดการสมาคมไอน่าแห่งประเทศไทย, 2563)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2. การเข้าถึงที่ตั้งโครงการ

การคมนาคม

การสัญจรด้วยรถยนต์ ผ่านถนนเจริญราษฎร์ โดยที่ตั้งจะอยู่บริเวณด้านหน้าริมถนนซอยเจริญราษฎร์ 62

ระบบขนส่งสาธารณะ สถานีรถไฟฟ้ามหานคร ระยะ 700 ม. (เดิน 8 นาที)

สถานีรถไฟฟ้ามหานคร ระยะ 900 ม. (เดิน 12 นาที)

3. บริบทที่ตั้งโครงการ

3.1) ความสัมพันธ์และสอดคล้องกับกิจกรรมของบริบทโดยรอบพื้นที่

เขตสาทร เป็นพื้นที่ธุรกิจใจกลางเมือง ซึ่งมีคนหลากหลายช่วงวัยสอดคล้องตามกลุ่มเป้าหมาย และเป็นศูนย์รวมผู้คนหลากหลายเชื้อชาติและวัฒนธรรม โดยมีสถานที่สำคัญทางศาสนาอยู่โดยรอบ เช่น วัด โบสถ์ มัสยิด ทำให้ที่ตั้งมีศักยภาพและมีความสอดคล้องระหว่างประเภทโครงการ และบริบทโดยรอบ

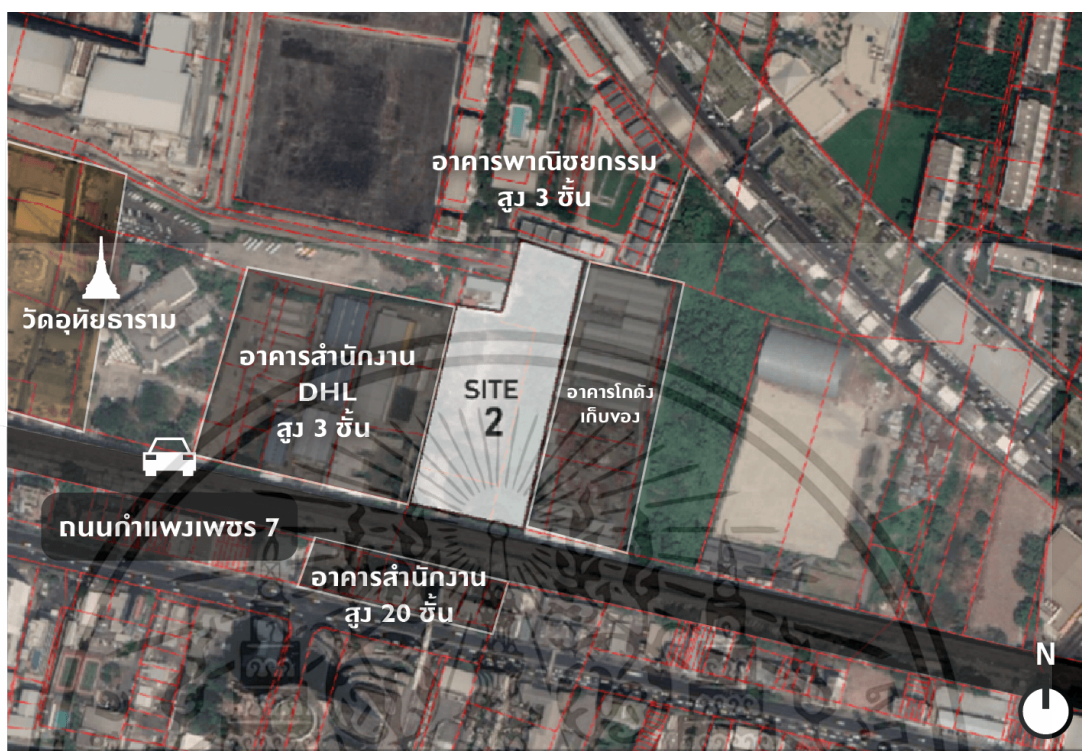
3.2) บรรยากาศที่ส่งเสริมต่อวัตถุประสงค์ของโครงการ

เนื่องจากโครงการตั้งอยู่ในบริเวณพื้นที่สุสานเดิม และบริเวณโดยรอบมีอาคารทางศาสนาที่หลากหลายอยู่ ทำให้มีสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเกิดกิจกรรมในเชิงพิธีกรรมที่เชื่อมโยงกับวัตถุประสงค์ของโครงการ และมีพื้นที่ซึ่งติดกับบริเวณสวนสาธารณะและถนนใหญ่ ทำให้มีบรรยากาศที่ผ่อนคลาย ไม่น่ากลัวอย่างในอดีต ส่งเสริมให้มีการใช้งานและฟื้นฟูพื้นที่เดิมที่เคยถูกทิ้งร้าง ให้เกิดกิจกรรมได้อีกครั้ง

3.3) ที่ตั้งโครงการกับกลุ่มเป้าหมาย

พื้นที่ตั้งโครงการอยู่ในบริเวณพื้นที่ซึ่งมีความหลากหลายทางความเชื่อ วัฒนธรรม และช่วงวัย ที่ตั้งแห่งนี้จึงเป็นศูนย์กลางของความหลากหลายทางความเชื่อและช่วงวัย นอกจากนี้ยังอยู่ใกล้สถานพยาบาลเครือข่าย Palliative Care ซึ่งเป็นกลุ่มเป้าหมายในระยะ 10 กิโลเมตร จำนวน 10 โรงพยาบาล

6.3.3.2 ทางเลือกที่ตั้งโครงการ หมายเลข 2
บริเวณวัดอุทัยธาราม แขวงบางกะปิ เขตห้วยขวาง

ภาพที่ 6.13 ทางเลือกที่ตั้งโครงการ หมายเลข 2

ที่มา : ทรินท์ สีโมร่า, 2563

1. ข้อมูลที่ตั้งโครงการ สภาพแวดล้อมและลักษณะที่ดิน

1.1) ข้อมูลที่ตั้งโครงการ

ที่ตั้ง

ถนน กำแพงเพชร แขวง บางกะปิ เขตห้วยขวาง กรุงเทพมหานคร

อาณาเขตติดต่อ

ทิศเหนือ ซอยสาธารณะกว้าง 12 เมตร ติดกับอาคารพาณิชย์
สูง 3 ชั้น

ทิศตะวันออก อาคารโกดังเก็บของเก่า มีรั้วสูงปิดทึบ

ทิศใต้ ถนนสาธารณะกว้าง 8 ม. (ถนนกำแพงเพชร) ติดกับอาคาร
สำนักงาน 20 ชั้น

ทิศตะวันตก อาคารสำนักงานขนส่ง DHL พระราม 9 สูง 3 ชั้น

1.2) การใช้ประโยชน์ที่ดิน

เจ้าของที่ดิน

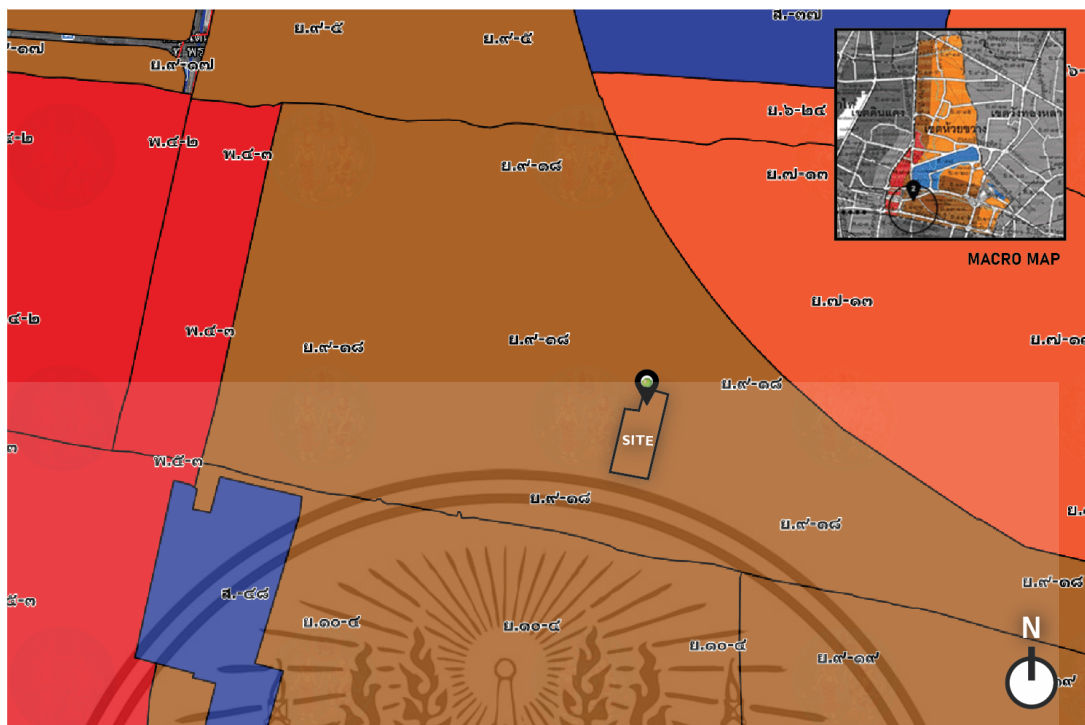
ที่ดินเอกชน

ประโยชน์ที่ดิน

สีน้ำตาล ที่ดินประเภทที่อยู่อาศัยหนาแน่นมาก ย.9-18

FAR : 7 , OSR : 4.5

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 6.14 การใช้ประโยชน์ที่ดิน หมายเลข 2

ที่มา : ภูรินทร์ สีมอรา, 2563

1.3) ขนาดและรูปร่างที่ดิน

ขนาดพื้นที่ 18,661 ตารางเมตร (11.66 ไร่)

รูปร่างที่ดิน ที่ดินลักษณะรูปร่างสี่เหลี่ยมผืนผ้า ยาวด้านไม่เท่า มีด้านติดกับถนนกำแพงเพชร กว้าง 95 ม. ด้านที่ติดกับอาคารโกดังเก็บของเก่า ยาว 210 ม.

1.4) ทิศนียภาพและมุมมองจากภายนอกโครงการ

โครงการสามารถเห็นได้จากคนภายนอกบริเวณถนน กำแพงเพชร 7 เป็นถนนขนาด 2 เลน ซึ่งมีขนาดไม่กว้างมากนัก

1.5) สภาพที่ดินปัจจุบันและการปรับปรุงพื้นที่

สภาพที่ดินปัจจุบัน เป็นที่ดินเปล่า มีการปรับระดับและกันรั้วโปร่งสูงประมาณ 2 เมตร มีการตั้งแผงลอยชั่วคราวบริเวณด้านหน้าของที่ตั้ง และเป็นที่ยอดรถชั่วคราวบริเวณริมถนนกำแพงเพชร

2. การเข้าถึงที่ตั้งโครงการ

การคมนาคม

การสัญจรด้วยรถยนต์ สามารถเข้าถึงโครงการผ่านถนนดินแดง และเข้าสู่ถนนกำแพงเพชร 7

ระบบขนส่งสาธารณะ สถานีรถไฟใต้ดินเพชรบุรี ระยะ 1.40 กม. (เดิน 19 นาที)

สถานีรถไฟ ARL มักกะสัน ระยะ 1.80 กม. (เดิน 23 นาที)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3. บริบทที่ตั้งโครงการ

3.1) ความสัมพันธ์และสอดคล้องกับกิจกรรมของบริบทโดยรอบพื้นที่

บริเวณโดยรอบที่ตั้งโครงการประกอบไปด้วย ฌาปนสถาน วัดอุทัยธาราม ซึ่งเป็นฌาปนสถานหลักในบริเวณย่านนี้ ซึ่งเอื้อให้เกิดความเชื่อมโยงทางกิจกรรม และมีโรงพยาบาลหลักคือ โรงพยาบาลพระราม 9 โรงพยาบาลปิยะเวท และโรงพยาบาลกรุงเทพ

3.2) บรรยากาศที่ส่งเสริมต่อวัตถุประสงค์ของโครงการ

เนื่องจากที่ตั้งโครงการ อยู่ในบริเวณเขตพื้นที่ที่มีความหลากหลายทางกิจกรรมและช่วงวัย มีพื้นที่สำคัญทางศาสนาเช่น วัดอุทัยธาราม มูลนิธิเพื่อศูนย์กลางอิสลามแห่งประเทศไทย และคริสตจักรรุ่งอรุณวินยาร์ดกรุงเทพ จึงแสดงถึงบรรยากาศของความหลากหลายทางมิติด้านความเชื่อและช่วงวัย ส่งเสริมการเกิดกิจกรรมของโครงการ

3.3) ที่ตั้งโครงการกับกลุ่มเป้าหมาย

พื้นที่ตั้งทางเลือกที่ 2 อยู่ในบริเวณที่มีอาคารพาณิชย์กรรม สถานพยาบาล รวมถึงอาคารพักอาศัยที่มีความหนาแน่นสูง ผู้คนมีลักษณะของความเป็นคนเมือง แต่เนื่องจากระบบขนส่งสาธารณะค่อนข้างมีระยะห่างจากที่ตั้ง ทำให้กลุ่มเป้าหมายจากที่อื่นๆ อาจเข้าถึงได้ยาก

6.3.3.3 ทางเลือกที่ตั้งโครงการ หมายเลข 3

บริเวณด้านหลังวัดวชิรธรรมสาริตถรวิหาร แขวงบางจาก เขตพระโขนง

ภาพที่ 6.15 ทางเลือกที่ตั้งโครงการ หมายเลข 3

ที่มา : ภูรินทร์ สีโมรา, 2563

1. ข้อมูลที่ตั้งโครงการ สภาพแวดล้อมและลักษณะที่ดิน

1.1) ข้อมูลที่ตั้งโครงการ

ที่ตั้ง ถนน สุขุมวิท แขวง บางจาก เขตพระโขนง กรุงเทพมหานคร

อาณาเขตติดต่อ ทิศเหนือ โรงเรียนอนุบาลวชิรธรรม

ทิศตะวันออก คลองสาธารณะกว้าง 16 ม. ติดกับโรงเรียนสอนศาสนาอิสลามปัทมภ์ และสถานที่ประชุมคริสตจักรกรุงเทพเขต 11

ทิศใต้ ชุมชนทุ่งสาริต (ชุมชนที่พักอาศัยสูง 1 ชั้น)

ทิศตะวันตก ถนนสาธารณะกว้าง 8 ม. (ซอย วัดวชิรธรรมสาริต)

ติดกับวัดวชิรธรรมสาริตถรวิหาร

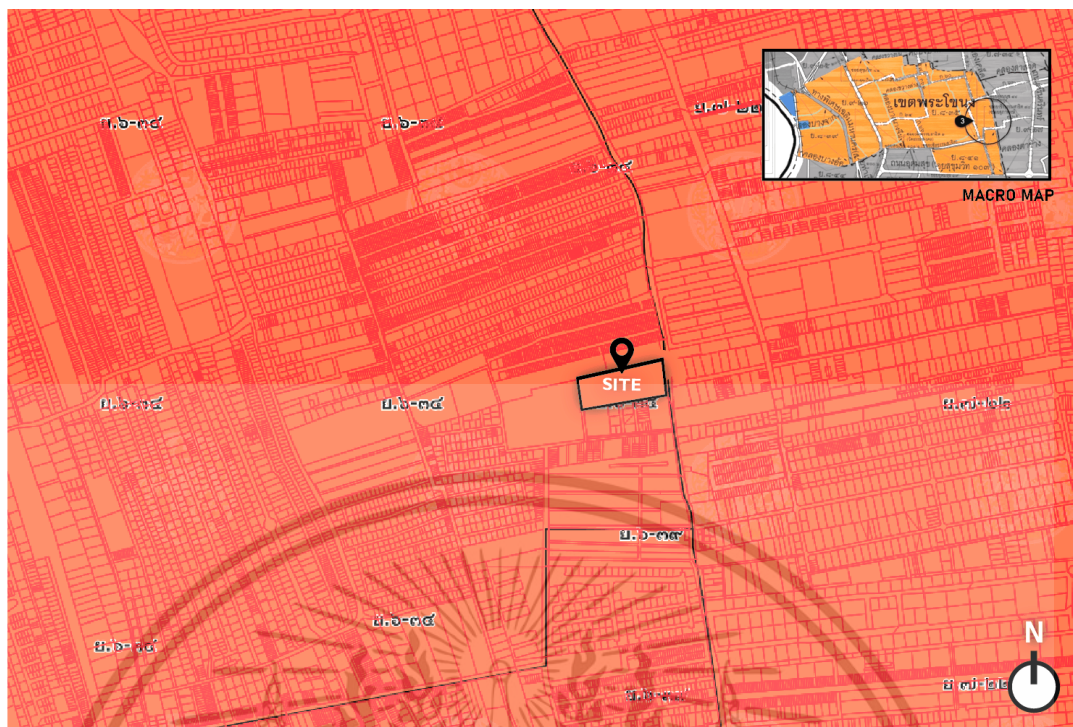
1.2) การใช้ประโยชน์ที่ดิน

เจ้าของที่ดิน วัดวชิรธรรมสาริตถรวิหาร

ประโยชน์ที่ดิน สิ้นน้ำเงินสีส้ม ที่ดินประเภทที่อยู่อาศัยหนาแน่นปานกลาง ย.6-37

FAR : 4.5 , OSR : 6.5

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 6.16 การใช้ประโยชน์ที่ดิน หมายเลข 3
ที่มา : ภูรินทร์ สีโมรา, 2563

1.3) ขนาดและรูปร่างที่ดิน

ขนาดพื้นที่ 14,336 ตารางเมตร (8.95 ไร่)
รูปร่างที่ดิน ที่ดินลักษณะรูปร่างสี่เหลี่ยมผืนผ้า ยาวด้านไม่เท่า มีด้านติดกับซอย วัดวชิรธรรมสาธิต กว้าง 70 ม. ด้านทิศใต้ที่ติดกับชุมชนทุ่งสาธิต ยาว 180 ม.

1.4) ทักษะภาพและมุมมองจากภายนอกโครงการ

โครงการสามารถเห็นได้จากคนภายนอกบริเวณซอย วชิรธรรมสาธิต ซึ่งเป็นถนน 2 เลน ขนาดค่อนข้างแคบ ทำให้ทัศนียภาพในการเข้าไปในโครงการไม่กว้าง อาจทำให้อาคารดูไม่โดดเด่นเท่าที่ควร

1.5) สภาพที่ดินปัจจุบันและการปรับปรุงพื้นที่

ปัจจุบันเป็นพื้นที่ว่างของวัดวชิรธรรมสาธิตวรวิหาร ที่มีการปรับหน้าดินสำหรับการพัฒนาพื้นที่ในอนาคต

2. การเข้าถึงที่ตั้งโครงการ

การสัญจรด้วยรถยนต์ สามารถเข้าถึงโครงการผ่านถนน สุขุมวิท 101/1 เพื่อเข้าสู่ซอยวัดวชิรธรรมสาธิต โดยที่ตั้งจะอยู่ติดกับวัดวชิรธรรมสาธิตวรวิหาร ระบบขนส่งสาธารณะ สถานีรถไฟฟ้าปทุมธานี ระยะ 4 กม. (ต่อรถโดยสาร)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3. บริบทที่ตั้งโครงการ

3.1) ความสัมพันธ์และสอดคล้องกับกิจกรรมของบริษัทโดยรอบพื้นที่

บริษัทโดยรอบโครงการมีพื้นที่ทางศาสนาที่สำคัญเช่น วัดวชิรธรรมสาธิตวรวิหาร มัสยิดอัลวาริสซูนนะห์ โรงเรียนสอนศาสนาบุถัมภ์ ทำให้สามารถดำเนินพิธีกรรมที่สอดคล้องกับพื้นที่ทางศาสนาได้

3.2) บรรยากาศที่ส่งเสริมต่อวัตถุประสงค์ของโครงการ

ที่ตั้งโครงการอยู่ในบริเวณพื้นที่ทางศาสนา ทำให้มีบรรยากาศสภาพแวดล้อมของการดำเนินพิธีกรรม อยู่ในที่ตั้งที่ค่อนข้างสงบไม่มีมลภาวะภายนอกกรบกวนและตั้งอยู่บริเวณริมคลอง แต่บริเวณข้างเคียงเป็นพื้นที่ชุมชนที่พักอาศัย ทำให้โครงการสามารถสร้างผลกระทบในด้านต่างๆต่อบริษัทโดยรอบได้

3.3) ที่ตั้งโครงการกับกลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายโดยรอบของโครงการส่วนใหญ่คือ ผู้อยู่อาศัยที่นับถือศาสนาพุทธและอิสลามอย่างชัดเจนและหนาแน่น จึงมีความเฉพาะเจาะจงต่อความเชื่อ ดังนั้นกลุ่มเป้าหมายซึ่งเป็นคนเมืองและคนที่ไม่ยึดติดทางด้านความเชื่อ ซึ่งมีปริมาณที่น้อยในบริเวณนี้ จึงอาจไม่ตอบโจทยความหลากหลายของกลุ่มเป้าหมายโครงการ

6.3.4 สรุปที่ตั้งโครงการ

การพิจารณาตัวเลือกที่ตั้งโครงการมีการกำหนดค่าถ่วงน้ำหนักของเกณฑ์การพิจารณา ออกเป็น 4 ระดับ เช่นเดียวกับการให้คะแนน ซึ่งแต่ละระดับมีความหมายดังนี้

ค่าน้ำหนัก	ระดับ 4 = มีความสำคัญมากพิเศษ	ระดับ 2 = มีความสำคัญปานกลาง
	ระดับ 3 = มีความสำคัญมาก	ระดับ 1 = มีความสำคัญน้อย
การให้คะแนน	ระดับ 4 = ตรงเกณฑ์ที่กำหนดไว้มากที่สุด	ระดับ 2 = ตรงเกณฑ์ที่กำหนดไว้กลาง
	ระดับ 3 = ตรงเกณฑ์ที่กำหนดไว้มาก	ระดับ 1 = ตรงเกณฑ์ที่กำหนดไว้น้อย

ตารางที่ 6.6 ตารางแสดงการวิเคราะห์และพิจารณาเลือกตัวเลือกที่ตั้งโครงการ

หลักเกณฑ์ในการประเมิน	ค่าถ่วง น้ำหนัก	ที่ตั้งโครงการ					
		พื้นที่ 1	พื้นที่ 2	พื้นที่ 3	พื้นที่ 4	พื้นที่ 5	พื้นที่ 6
1. แหล่งที่ตั้งโครงการ							
ความสัมพันธ์กับพื้นที่ทางความเชื่อ	4	4	16	2	8	3	12
คุณค่าทางด้านทัศนียภาพ	3	4	12	2	6	3	9
แหล่งที่ตั้งมีความสัมพันธ์กับผู้ใช้โครงการ	4	4	16	4	16	2	8
2. ลักษณะทางกายภาพของที่ตั้ง							
รูปร่างและขนาดของที่ดิน	4	3	12	3	12	4	16
สภาพปัจจุบันและการปรับปรุงพื้นที่	2	4	8	2	4	3	6
สภาพแวดล้อมของที่ตั้ง	3	4	12	2	6	3	9
การเชื่อมโยงสภาพแวดล้อม	4	4	16	3	12	4	16
3. การเข้าถึงโครงการ							
การสัญจรของคนและรถยนต์	4	4	16	3	12	2	8
ระบบสัญจรสาธารณะ	4	4	16	3	12	1	4
การดึงดูดและจูงใจเข้าสู่โครงการ	3	3	9	3	9	2	6
การคมนาคม (Transportation)	4	3	12	4	16	2	8
4. ความเป็นไปได้ในการพัฒนาที่ดิน							
การได้มาซึ่งที่ดิน	2	3	6	3	6	4	8
ที่ดินและกรรมสิทธิ์ถือครองที่ดิน	2	3	6	3	6	3	6
รวม			157		125		116

ที่มา : ภูรินทร์ สีมารา, 2563

จากการวิเคราะห์และพิจารณาตัวเลือกที่ตั้งโครงการ พบว่าพื้นที่หมายเลข 1 มีศักยภาพ และความเป็นไปได้ในการเป็นที่ตั้งโครงการมากที่สุด เนื่องด้วยบริบทของพื้นที่ตั้งโครงการมีเอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ความเหมาะสม ในเรื่องของความสัมพันธ์และสอดคล้องกับกิจกรรมของบริบทระหว่างพื้นที่ทางความเชื่อและอาคารทางศาสนาที่หลากหลายกับตัวโครงการ กลุ่มเป้าหมายของโครงการ และบรรยากาศการส่งเสริมการประกอบพิธี รวมถึงมีความสะดวกในการเข้าถึงโครงการด้วยระบบขนส่งสาธารณะ และในเรื่องของลักษณะที่ดิน ที่มีการใช้ประโยชน์ที่ดิน ขนาด รูปร่าง และมุมมองจากภายนอกที่เหมาะสมกับโครงการ

6.4 การวิเคราะห์รายละเอียดของที่ตั้งโครงการ

6.4.1 ข้อมูลเบื้องต้นของที่ตั้งโครงการ

ภาพที่ 6.17 บริบทโดยรอบที่ตั้งโครงการเบื้องต้น
ที่มา : ภูรินทร์ สีโมรา, 2563

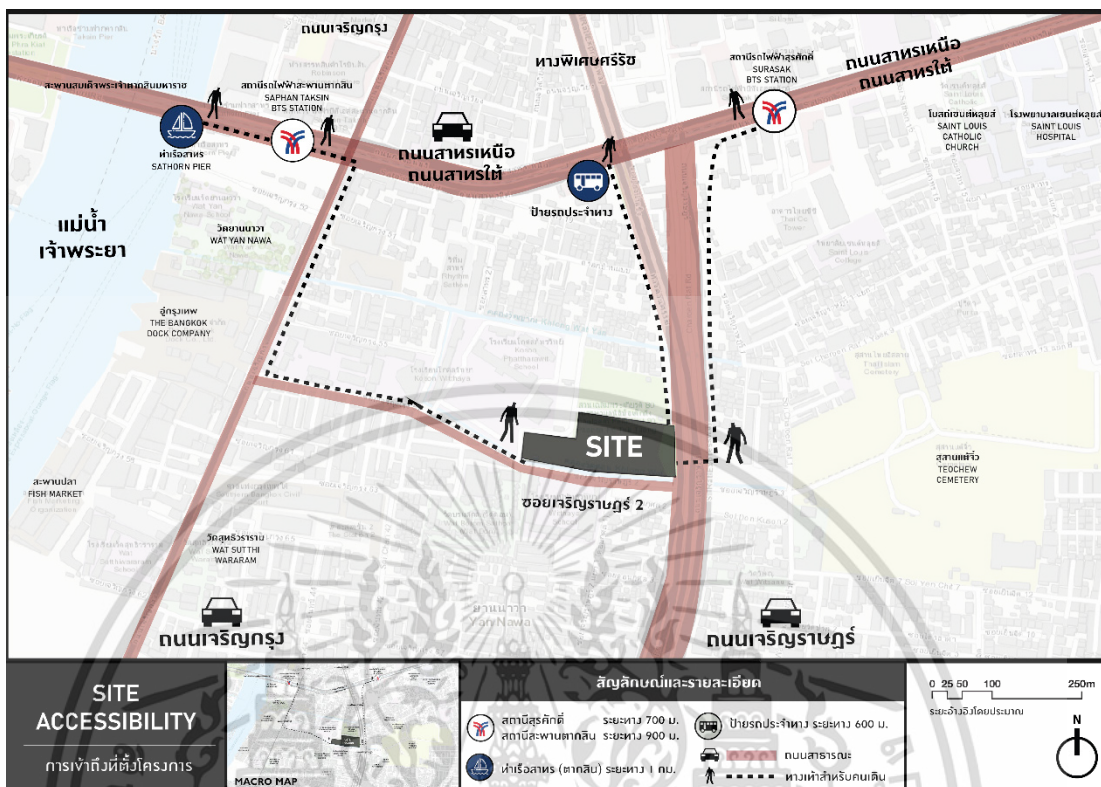
ตารางที่ 6.7 ตารางแสดงข้อมูลเบื้องต้นของที่ตั้งโครงการ

ข้อมูลที่ตั้งโครงการ	รายละเอียด
ที่ตั้ง	ถนนเจริญราษฎร์ แขวงทุ่งวัดดอน เขตสาทร กรุงเทพมหานคร
กรรมสิทธิ์ที่ดิน	สมาคมแต่จิวแห่งประเทศไทย สมาคมไอล่า และมูลนิธิป่อเต็กตึ้ง
ขนาดที่ดิน	20,420 ตารางเมตร (12.76 ไร่)
รูปร่างที่ดิน	ที่ดินลักษณะรูปร่างสี่เหลี่ยมผืนผ้า ยาวด้านไม่เท่า
สภาพที่ดินปัจจุบัน	เป็นพื้นที่ว่างและมีพื้นที่ให้เช่าบางเป็นร้านอาหารบางส่วน
บริบทโดยรอบที่ดิน	ทิศเหนือ สวนสาธารณะวัดดอน ทิศตะวันออก ถนนเจริญราษฎร์ ทางพิเศษศรีรัช และสุสานแต่จิว ทิศใต้ ซอยเจริญราษฎร์ 2 กว้าง 6 ม. มีที่ดินโล่งมีการปลูกต้นไม้ ทิศตะวันตก ซอยเจริญราษฎร์ 2 กว้าง 6 ม. โรงเรียนโกศลวิทยา

ที่มา : ภูรินทร์ สีโมรา, 2563

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

6.4.2 การเข้าถึงที่ตั้งโครงการ (Site Accessibility)

ภาพที่ 6.18 การเข้าถึงที่ตั้งโครงการ (Site Accessibility)
 ที่มา : ภูรินทร์ สีโมรา, 2563

การเข้าถึงที่ตั้งโครงการ โดยระบบขนส่งสาธารณะและรถยนต์สามารถเข้าถึงได้ดังนี้

- 1.) รถไฟฟ้าบีทีเอส (BTS) สายสีลม
 - สถานีสุรศักดิ์ ระยะทาง 700 ม. ใช้เวลาเดินทางประมาณ 8 นาที
 - สถานีสะพานตากสิน ระยะทาง 900 ม. ใช้เวลาเดินทางประมาณ 10 นาที
- 2.) รถไฟฟ้าแอร์พอร์ตลิงก์ (Airport Link) และรถไฟฟ้าใต้ดิน (MRT)
 - MRT สถานีลุมนิณี ระยะทาง 4 กม.
 - ARL สถานีชิดลม ระยะทาง 6 กม.
- 3.) ท่าเรือสาธารณะ
 - ท่าเรือสาทร (ตากสิน) ระยะทาง 1 กม. ใช้เวลาเดินทางประมาณ 12 นาที
- 4.) รถโดยสารประจำทาง
 - ระยะทางจากป้ายรถประจำทาง 600 ม. (สาย 149, 17, 75 และ 77)
- 5.) รถยนต์ส่วนบุคคล
 - สามารถเข้าถึงได้จาก ถนนเจริญราษฎร์ ถนนเจริญกรุง ถนนสาทรเหนือและใต้ และทางพิเศษศรีรัช ทางออกที่ น.2-02 สู่ถนนสาทร

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดลอกเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

6.4.3 การวิเคราะห์ลักษณะสภาพแวดล้อมและบริบทของที่ตั้งโครงการ

ภาพที่ 6.19 ลักษณะสภาพแวดล้อมและบริบทของที่ตั้งโครงการ
 ที่มา : ภูรินทร์ สีโมรา, 2563

จากการวิเคราะห์ลักษณะทางกายภาพของพื้นที่ตั้งโครงการ พบว่าบริเวณที่ตั้งโครงการเป็นพื้นที่ซึ่งมีบริบททางสภาพแวดล้อมที่คล้ายคลึงกันในลักษณะของประเภทอาคารและหน้าที่การใช้สอย โดยบริเวณทิศเหนือและทิศตะวันออกของที่ตั้ง เป็นพื้นที่ใช้สอยประเภทสวนสาธารณะหรือพื้นที่สีเขียว คือ สวนเฉลิมพระเกียรติ 80 พรรษา และสวนสาธารณะเต๋จิว ซึ่งแต่เดิมเคยเป็นสุสานมาก่อน จากการสืบค้นและลงพื้นที่สังเกตบริเวณที่ตั้งพบว่า ในปัจจุบันสวนสาธารณะทั้งสอง มีผู้คนมาใช้งานอย่างเป็นประจำในเวลาช่วงกลางวัน-เย็น ในการพักผ่อนและออกกำลังกาย สำหรับฝั่งทิศใต้และทิศตะวันตก เป็นสถาบันทางการศึกษาคือ โรงเรียนนิพัทธ์วิทยาและโรงเรียนโกศลพิทยาซึ่งเป็นโรงเรียนประถมศึกษา และในฝั่งทิศใต้ยังมีพื้นที่สีเขียว ซึ่งแต่เดิมเคยเป็นส่วนหนึ่งของพื้นที่ป่าช้าวัดดอนมาก่อน นอกจากนี้ พื้นที่โดยรอบโครงการยังประกอบไปด้วยพื้นที่ทางศาสนาและพิธีกรรมที่สำคัญ ที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรมและความเชื่อ ซึ่งประกอบไปด้วย

- วัดดอน (วัดบรมสถล) : เป็นวัดโบราณสร้างขึ้นมาในสมัยรัชกาลที่ 1
- วัดวิษณุ : เป็นวัดสำหรับศาสนาพราหมณ์-ฮินดู
- วัดปรกยานนาวา : เป็นวัดสำหรับชาวมอญที่นับถือศาสนาพุทธในประเทศไทย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- มัสยิดยะวา และสุสานไทยอิสลาม : เป็นมัสยิดเก่าแก่ในชุมชนชาวไทยเชื้อสายชวา และมีสุสานมุสลิมขนาดใหญ่ข้างมัสยิดยะวา ซึ่งเป็นสุสานเก่าแก่ที่เป็นที่พักหลังความตายของมุสลิมหลากหลายเชื้อชาติ

6.4.4 การวิเคราะห์มุมมองของโครงการ

การวิเคราะห์มุมมองของโครงการ เป็นการวิเคราะห์จากมุมมองที่มองเข้าไปยังที่ตั้งโครงการ จากทิศทางโดยรอบ ซึ่งในทิศตะวันออกสามารถมองเห็นที่ตั้งโครงการได้ใน 2 ระดับ คือ มุมมองในระดับถนนและมุมมองที่สามารถมองเห็นได้จากบนทางด่วนพิเศษศรีรัช ซึ่งเป็นทางยกระดับที่ตัดผ่านบริเวณด้านหน้าที่ตั้งโครงการ

ภาพที่ 6.20 ภาพรวมมุมมองและทิศทางโดยรอบโครงการ
ที่มา : ภูรินทร์ สีโมรา, 2563

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 6.8 ตารางแสดงมุมมองโดยรอบที่ตั้งโครงการจากทิศใต้

มุมมอง	รูปทัศนียภาพ	คำอธิบาย
ใต้ (S)	 <p>ภาพที่ 6.21 มุมมองโดยรอบที่ตั้งโครงการ (1)</p>	มุมมองบริเวณถนนเจริญราษฎร์ (ถนนหลัก) มองเข้าไปยังที่ตั้งโครงการและซอยเจริญราษฎร์ 2
	 <p>ภาพที่ 6.22 มุมมองโดยรอบที่ตั้งโครงการ (2)</p>	มุมมองบริเวณทางเท้าซอยเจริญราษฎร์ 2 มองเข้าไปยังที่ตั้งโครงการ (ด้านขวา)
	 <p>ภาพที่ 6.23 มุมมองโดยรอบที่ตั้งโครงการ (3)</p>	มุมมองบริเวณทางเท้าซอยเจริญราษฎร์ 2 มองเข้าไปยังที่ตั้งโครงการ (ด้านซ้าย) มีต้นไม้ขนาดใหญ่อยู่ริมที่ตั้ง
	 <p>ภาพที่ 6.24 มุมมองโดยรอบที่ตั้งโครงการ (4)</p>	มุมมองเข้าไปยังที่ตั้งโครงการ เป็นพื้นที่ถูกทิ้งร้าง มีการตั้งที่พักคนงานชั่วคราว และทัศนียภาพมุมมองอาคารสูงคือ อาคาร ยูนิค ทาวเวอร์ อาคารสเทท ทาวเวอร์ และคอนโด RHYTHM สาทร

ที่มา : ภูรินทร์ สีโมรา, 2563

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 6.9 ตารางแสดงมุมมองโดยรอบที่ตั้งโครงการจากทิศตะวันออก (E)

มุมมอง	รูปทัศนียภาพ	คำอธิบาย
ตะวันออก (E)	 <p data-bbox="549 517 995 566">ภาพที่ 6.25 มุมมองโดยรอบที่ตั้งโครงการ (5)</p>	มุมมองจากถนนเจริญราษฎร์ (ถนนหลัก) ด้านหน้าโครงการ
	 <p data-bbox="549 1070 995 1120">ภาพที่ 6.26 มุมมองโดยรอบที่ตั้งโครงการ (6)</p>	มุมมองจากบริเวณทางเท้าหน้าด้านโครงการ กว้าง 4 เมตร มีการนำรถดับเพลิงมาจอดและบริเวณที่ตั้งมีต้นไม้สูงขึ้นปกคลุมในบริเวณด้านหน้า
	 <p data-bbox="549 1480 995 1532">ภาพที่ 6.27 มุมมองโดยรอบที่ตั้งโครงการ (7)</p>	มุมมองจากบริเวณทางเท้าหน้าด้านโครงการ ต่อจากภาพที่ 6.25 ปัจจุบันเป็นที่ตั้งของร้านอาหารและคาร์แคร์ ล้างรถและมีทางถนนทางเข้ากว้าง 6 เมตร
	 <p data-bbox="549 1892 995 1944">ภาพที่ 6.28 มุมมองโดยรอบที่ตั้งโครงการ (8)</p>	มุมมองที่ตั้งโครงการ โดยรวมจากทิศตะวันออก มองจากทางพิเศษศรีรัช

ที่มา : ภูรินทร์ สีโมรา, 2563

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

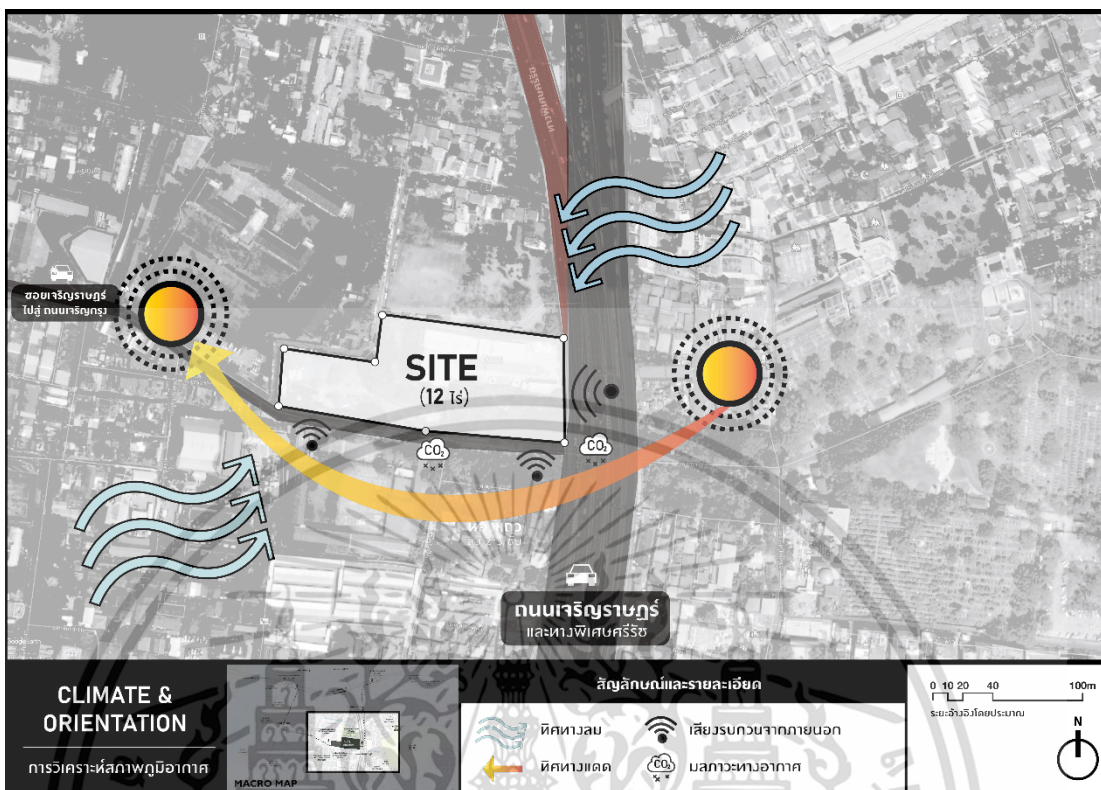
ตารางที่ 6.10 ตารางแสดงมุมมองโดยรอบที่ตั้งโครงการจากทิศเหนือ (N) และทิศตะวันตก (W)

มุมมอง	รูปทัศนียภาพ	คำอธิบาย
ทิศเหนือ (N)	 <p>ภาพที่ 6.29 มุมมองโดยรอบที่ตั้งโครงการ (9)</p>	มุมมองทิศเหนือ จากภายในบริเวณสวนเฉลิมพระเกียรติ 80 พรรษา ซึ่งที่ตั้งโครงการมีพื้นที่ติดต่อกับสวนนี้โดยมีกำแพงกั้นสูง 2 เมตร
	 <p>ภาพที่ 6.30 มุมมองโดยรอบที่ตั้งโครงการ (10)</p>	มุมมองทิศเหนือ จากภายในบริเวณสวนเฉลิมพระเกียรติ 80 พรรษา (สวนสาธารณะวัดดอน)
ทิศตะวันตก (W)	 <p>ภาพที่ 6.31 มุมมองโดยรอบที่ตั้งโครงการ (11)</p>	มุมมองจากทิศตะวันตก (ด้านหลังโครงการ) โดยเข้ามาจากซอยเจริญราษฎร์ 2
	 <p>ภาพที่ 6.32 มุมมองโดยรอบที่ตั้งโครงการ (12)</p>	มุมมองจากทิศตะวันตก โดยเข้ามาจากซอยเจริญราษฎร์ 2 ซึ่งใกล้กับมูลนิธิปอเต็กตึ๊ง โดยที่ตั้งโครงการอยู่บริเวณขวามือจากภาพ ซึ่งใช้เป็นพื้นที่สำหรับรับ-ส่งของศพเป็นประจำ

ที่มา : ภูรินท์ สีโมรา, 2563

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

6.4.5 การวิเคราะห์ลักษณะภูมิอากาศของที่ตั้งโครงการ

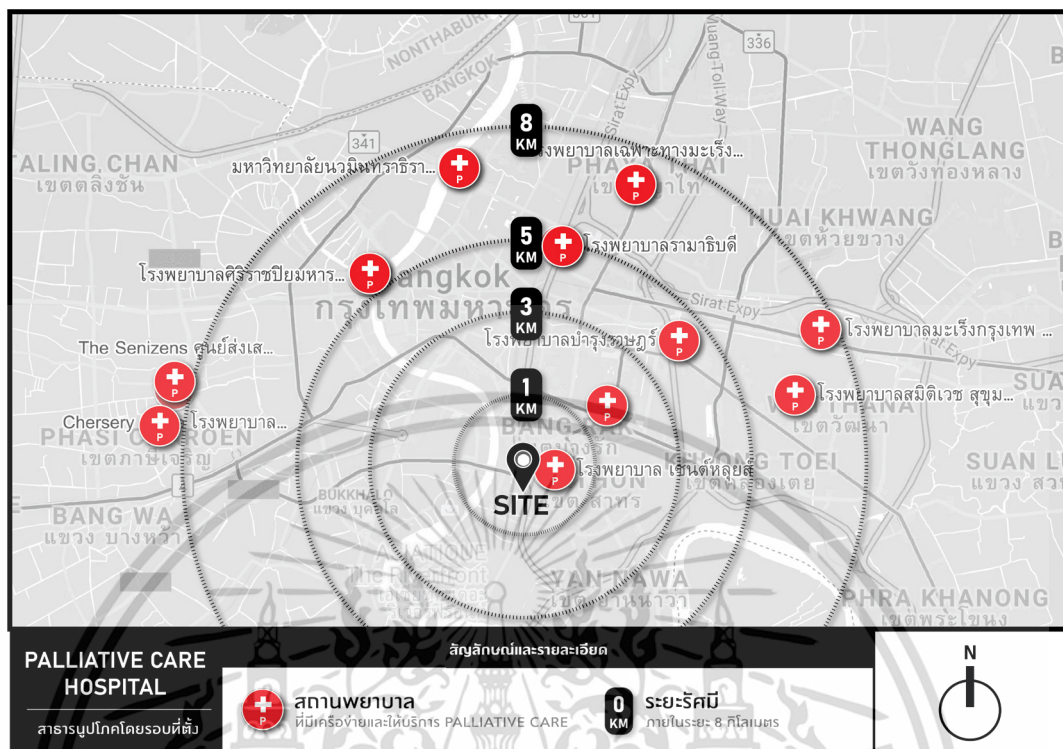
ภาพที่ 6.33 ลักษณะภูมิอากาศของที่ตั้งโครงการ
ที่มา : ภูรินท์ สีโมรา, 2563

ลักษณะภูมิอากาศของที่ตั้งโครงการ จากรูปที่ 6.31 พบว่าทิศทางของแสงแดด (อ้อมใต้) จะมีทิศทางอยู่บริเวณฝั่งที่ติดกับถนนและพื้นที่สีเขียว ซึ่งจะส่งผลต่อการวางตำแหน่งและรูปลักษณ์ของตัวอาคาร โดยจากการวิเคราะห์ในบริเวณทิศใต้ของที่ตั้งโครงการ เหมาะสมที่จะออกแบบให้อาคารมีความสูงและเก็บสภาพแวดล้อมเดิมหรือต้นไม้ที่อยู่ในที่ตั้งโครงการปัจจุบัน เพื่อสร้างร่มเงาและสภาพภูมิอากาศในโครงการให้เหมาะสม

ในส่วนของทิศทางลมพบว่า ลมมาจากฝั่งถนนเจริญราษฎร์และสวนสาธารณะแต่จิว โดยจากการวิเคราะห์ทางฝั่งทิศตะวันออกเฉียงเหนือเป็นที่จุดรับลมได้ดี เนื่องจากมีสวนสาธารณะ ไม่มีอาคารบดบัง และไม่มีมลภาวะทางอากาศและเสียง หรือน้อย แต่ในบริเวณทิศตะวันออกมีถนนเจริญราษฎร์และทางพิเศษศรีรัชตั้งอยู่ด้านหน้า จึงมีมลภาวะทางอากาศและทางเสียง ซึ่งเหมาะสมที่ใช้วิธีการออกแบบในการแก้ปัญหาในส่วนนี้ต่อไปในขั้นตอนการออกแบบ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดลอกเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

6.4.6 สาธารณูปโภคโดยรอบที่ตั้งโครงการ

ภาพที่ 6.34 สาธารณูปโภคโดยรอบที่ตั้งโครงการ

ที่มา : ภูรินทร์ สีโมรา, 2563

จากรูปที่ 6.32 พบว่าบริเวณโดยรอบโครงการในระยะ 8-10 กิโลเมตร มีสาธารณูปโภคที่สำคัญและเกี่ยวข้องกับโครงการคือโรงพยาบาล เนื่องจากโครงการสามารถรองรับผู้เสียชีวิตที่เสียชีวิตจากโรงพยาบาลมาที่โครงการได้ โดยโรงพยาบาลที่มีการบริการระดับประคองสำหรับผู้ป่วยระยะสุดท้าย (Palliative Care Patient Service) ซึ่งเป็นหนึ่งในกลุ่มเป้าหมายหลักของโครงการ หากมีการเสียชีวิตทั้งร่างของผู้เสียชีวิตและญาติสามารถยังโครงการ เพื่อดำเนินพิธีกรรมได้อย่างสะดวกสบาย โดยรองรับจากสถานพยาบาลดังกล่าวที่มีบริการดังต่อไปนี้ (เรียงลำดับตามระยะทาง)

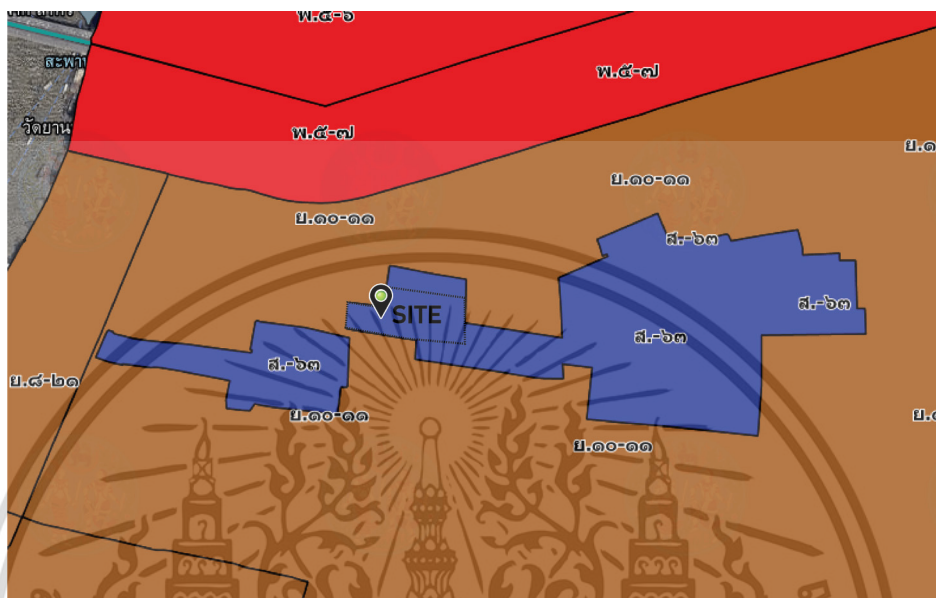
1. โรงพยาบาล เซนต์หลุยส์
2. โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย
3. โรงพยาบาลบำรุงราษฎร์
4. โรงพยาบาลสมิติเวช สุขุมวิท
5. โรงพยาบาลรามาธิบดี
6. โรงพยาบาลศิริราชปิยมหาราชการุณย์
7. โรงพยาบาลสมิติเวช สุขุมวิท
8. โรงพยาบาลเฉพาะทางมะเร็งกรุงเทพ
9. โรงพยาบาลมะเร็งกรุงเทพ วัฒโนสถ
10. Chersery Home International โรงพยาบาลผู้สูงอายุ และศูนย์เวชศาสตร์ฟื้นฟู

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

6.4.7 ข้อมูลด้านกฎหมายและข้อกำหนดที่เกี่ยวข้องกับโครงการ

6.4.7.1 กฎกระทรวงให้ใช้บังคับผังเมืองรวมกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2556

ผังเมืองรวมมีข้อกำหนดในการก่อสร้างประเภทอาคาร และข้อกำหนดการใช้ที่ดิน โดยที่ตั้งโครงการอยู่ในพื้นที่เขตสาทร กรุงเทพมหานคร ดังภาพที่ 6.35

ภาพที่ 6.35 แสดงขอบเขตของพื้นที่แผนผังกำหนดการใช้ประโยชน์ที่ดินในเขตสาทร
ที่มา : กรมที่ดิน, เข้าถึงได้จาก <http://dolwms.dol.go.th/twwebp/> (สืบค้นวันที่ 2 ธ.ค. 2563)

ที่ตั้งของโครงการตั้งอยู่ในเขตผังเมืองรวม เขตสีน้ำเงิน (ส.-63) มีความหมายคือ ที่ดินประเภทสถาบันราชการ กราสาธารณูปโภคและสาธารณูปการ โดยสามารถสรุปเงื่อนไขการใช้ที่ดินของโครงการตามข้อกำหนด ดังนี้

ตารางที่ 6.11 สรุปเงื่อนไขการใช้ที่ดินของโครงการ

เงื่อนไขการใช้ที่ดิน	พื้นที่
ขนาดที่ดิน	20,420 ตร.ม.
FAR (ไม่เกิน 1:8)	163,360 ตร.ม.
OSR (ไม่น้อยกว่าร้อยละ 4)	817 ตร.ม.

ที่มา : ภูรินทร์ สิมโระ, 2563 (ข้อมูลจากกฎกระทรวงให้ใช้บังคับผังเมืองรวมกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2556)

6.4.7.2 พระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ.2522

มีข้อกำหนดทั่วไปเกี่ยวกับการออกแบบอาคารเพื่อความปลอดภัยในการใช้งานของผู้ใช้อาคาร โดยมีข้อกำหนดต่างๆ เช่น การกำหนดประเภทของอาคาร การใช้ที่ว่างของอาคาร ทางหนีไฟ และทางสัญจรภายในโครงการ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 6.12 ข้อมูลครบ.ควบคุมอาคารที่เกี่ยวข้องกับโครงการ

ข้อกำหนด	ข้อมูลที่ตั้ง
ประเภทอาคาร	อาคารสาธารณะ ประเภทสุสานและฌาปนสถาน, อาคารขนาดใหญ่, อาคารพิเศษ, สำนักงาน
จำนวนที่จอดรถ ของโครงการ	คิดเป็น 120 ตารางเมตร/คัน = 72 คัน ที่จอดรถสำหรับผู้พิการ 3 คัน (*จำนวนที่จอดรถตามกฎหมายไม่เพียงพอต่อการใช้งานจึงไม่นำไปพิจารณา ดูตารางที่ 5.22)

ที่มา : ฎกรินท์ สีโมรา, 2563 (ข้อมูลจากพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ.2522)

6.4.7.3 แนวอาคารและระยะร่นของอาคาร

หมวด 3 ที่ว่างภายนอกอาคาร

ข้อ 33 ห้องแถว ตึกแถว อาคารพาณิชย์ โรงงาน อาคารสาธารณะ และอาคารอื่นซึ่งไม่ได้ใช้เป็นที่อยู่อาศัย ต้องมีที่ว่างไม่น้อยกว่า 10 ใน 100 ส่วน ของพื้นที่ชั้นใดชั้นหนึ่งที่มีมากที่สุดของอาคาร

หมวด 4 แนวอาคารและระยะต่างๆของอาคาร

ข้อ 41 ถ้าถนนสาธารณะนั้นมีความกว้างตั้งแต่ 10 เมตรขึ้นไป แต่ไม่เกิน 20 เมตรให้ร่นแนวอาคารห่างจากเขตถนนสาธารณะอย่างน้อย 1 ใน 10 ของความกว้างของถนนสาธารณะ

เนื่องจากถนนเจริญราษฎร์ มีเลน 4 ช่อง ขนาดกว้าง 12 เมตร ระยะร่นของโครงการจากขอบที่ดินที่ติดถนนจึงเท่ากับ 1.2 เมตร จากขอบที่ดินที่ติดถนนสาธารณะ

บทที่ 7

การศึกษาข้อมูลสนับสนุนการออกแบบโครงการ

7.1 การศึกษาข้อมูลเพื่อการออกแบบสถาปัตยกรรม

7.1.1 มาตรฐานการออกแบบสุสานและฌาปนสถาน¹

การจัดการศพตามธรรมเนียมประเพณีของสังคมไทย นิยมจะใช้วิธีการอย่างใดอย่างหนึ่ง คือ การฝังศพไว้ในดิน และ การเผา

โดยที่การดำเนินการสุสานและฌาปนสถาน มีผลกระทบต่อเกี่ยวเนื่องกับการสาธารณสุขอนามัย และสิ่งแวดล้อม ของประชาชนในชุมชน ดังนั้น จึงมีความจำเป็นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จะต้องเข้าไปกำกับดูแลให้มีการปฏิบัติเป็นไปตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่กฎหมายได้กำหนดไว้ โดยมีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

7.1.1.1 สถานที่สำหรับเก็บและฝังศพเป็นการถาวร

สถานที่ที่จัดเป็นที่เก็บศพ หรือฝังศพถาวรจะต้องมีลักษณะเป็นไปตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวง (พ.ศ. 2543) ออกตามความในพระราชบัญญัติสุสานและฌาปนสถาน พ.ศ. 2528

หลักเกณฑ์และเงื่อนไขในการพิจารณาออกใบอนุญาตจัดตั้งสุสานและฌาปนสถาน

สาธารณะหรือสุสานและฌาปนสถานเอกชนสำหรับเก็บหรือฝังศพเป็นการถาวร (กฎกระทรวงพ.ศ. 2543 ข้อ 4)

- 1) สถานที่ที่ตั้งต้องไม่เป็นพื้นที่ป่าต้นน้ำลำธาร
- 2) สถานที่ที่ตั้งต้องไม่อยู่ในเขตพื้นที่อันเป็นสถานที่ท่องเที่ยว หรือเขตพื้นที่อันจัดสรรเป็นพื้นที่นันทนาการ หรือเขตอนุรักษ์ และพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อมตามกฎหมายว่าด้วยส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ
- 3) สถานที่ที่ตั้งต้องไม่อยู่ในบริเวณที่เป็นเอกลักษณ์ หรือสัญลักษณ์ของท้องถิ่น หรือมีความสำคัญทางประวัติศาสตร์ หรือโบราณคดี
- 4) สถานที่ที่ตั้งต้องอยู่ห่างจากทางหลวงที่เป็นทางหรือถนนสำหรับประชาชนใช้ในการจราจรสาธารณะอย่างน้อยห้าสิบเมตร ห่างจากทางน้ำซึ่งประชาชนใช้ในการสัญจรสาธารณะ ห้วย แม่น้ำ คลองหรือแหล่งน้ำสาธารณะประโยชน์อื่นอย่างน้อยสี่ร้อยเมตร เว้นแต่ในกรณีที่มีการป้องกัน มิให้กลิ่นและสิ่งปฏิกูลรั่วไหล สถานที่ตั้งนั้นจะต้องอยู่ห่างจากทางน้ำไม่น้อยกว่าหนึ่งร้อยเมตร

¹ กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น 2549. มาตรฐานสุสานและฌาปนสถาน. กระทรวงมหาดไทย เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

5) สถานที่ตั้งของสุสานและฌาปนสถานเอกชนต้องไม่อยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร เมืองพัทยาหรือเทศบาล

7.1.1.2 สถานที่เก็บศพ

1) บริเวณสถานที่เก็บศพต้องมีกำแพงกันโดยรอบและมีประตูเข้าออก หรือมีการดำเนินการใดๆ เพื่อปิดบังความไม่น่าดูของสถานที่เก็บศพ

2) ที่เก็บศพต้องห่างจากกำแพงตาม 1) ไม่น้อยกว่าสองเมตร

3) ที่เก็บศพต้องทำด้วยคอนกรีตหรือก่ออิฐถือปูน มีลักษณะเป็นช่องสูงจากระดับพื้นทางเดินภายในสถานที่เก็บศพไม่น้อยกว่าห้าสิบเซนติเมตร

4) ช่องเก็บศพต้องมีขนาดกว้างพอที่จะเก็บ เคลื่อนย้ายหีบศพได้ง่ายและมีฝาทำด้วยโลหะหรือคอนกรีตเปิดปิดมิดชิดสามารถป้องกันกลิ่นได้

5) ภายในช่องเก็บศพต้องมีฐานรองรับหีบศพสูงจากพื้นช่องไม่น้อยกว่าสิบเซนติเมตร และต้องมีรางระบายสิ่งปฏิกูลลงบ่อเกรอะซึมซึ่งมีขนาดพอเพียงและได้สุขลักษณะ

7.1.1.3 สถานที่ฝังศพถาวร

1) ที่ฝังศพอยู่ห่างจากแนวเขตสถานที่สำหรับฝังศพไม่น้อยกว่าสี่เมตร

2) หลุมศพแต่ละหลุมอยู่ห่างกันไม่น้อยกว่าห้าสิบเซนติเมตร

3) ฝังหีบศพหรือสิ่งที่บรรจุหรือห่อศพอยู่ระดับต่ำกว่าพื้นดินไม่น้อยกว่าหนึ่งเมตร

4) ห้ามฝังศพเกินกว่าหลุมละหนึ่งศพ เว้นแต่จะได้รับความยินยอมจากเจ้าของศพทั้งสองฝ่าย

สองฝ่าย

5) การฝังศพผู้ตายด้วยโรคติดต่ออันตรายต้องทำลายเชื้อโรคที่ศพโดยวิธีที่เจ้าพนักงาน

ท้องถิ่นกำหนด

7.1.1.4 เต้าเผาศพ

ข้อพิจารณาการเผาศพที่ไม่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสุขภาพและสิ่งแวดล้อม

(1) เชื้อเพลิงที่ใช้ : โดยพบว่าหากเป็นเต้าเผาที่ใช้ไม้ฟืนหรือถ่านเป็นเชื้อเพลิงมักจะเกิดปัญหามลพิษมากกว่าการใช้น้ำมันหรือก๊าซ เนื่องจากจะควบคุมปริมาณเชื้อเพลิงอากาศ และอุณหภูมิในการเผาไหม้ให้เหมาะสมได้ค่อนข้างยาก ทำให้เกิดการเผาไหม้ที่ไม่สมบูรณ์และเกิดปัญหามลพิษทางอากาศได้

(2) การออกแบบการเผาไหม้ของเต้าเผา : ปัจจัยที่ควรคำนึงถึงในการเลือกใช้เต้าเผาเพื่อลดปัญหามลพิษที่อาจจะเกิดขึ้น คือ อุณหภูมิในการเผาไหม้ ระยะเวลาในการเผาไหม้ รวมทั้งลักษณะการผสมผสานของอากาศในเต้าเผา ซึ่งในการออกแบบเต้าเผาจะต้องคำนึงถึงปัจจัยดังกล่าวให้เหมาะสม พยายามให้เกิดการเผาไหม้ที่สมบูรณ์ทั่วทั้งเต้า และให้มีความสามารถเพียงพอในการทำให้มลพิษหรือกลิ่นที่เกิดขึ้นสลายตัวด้วย นอกจากนี้ ระบบเต้าเผาแบบ 2 ห้องเผาก็สามารถช่วยในการกำจัดมลพิษ เช่น เขม่าควันและกลิ่นที่เกิดขึ้นจากการเผาศพในห้องเผาแรกก่อนที่จะระบายอากาศเสียออกสู่บรรยากาศภายนอก ทำให้ช่วยลดปัญหามลพิษที่เกิดขึ้นได้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

(3) ขั้นตอนการเดินระบบเผาไหม้ของเตาเผา : แม้ว่าจะใช้เตาที่มีระบบการเผาไหม้ดี หรือใช้เชื้อเพลิงที่มีคุณภาพดี แต่หากไม่บำรุงรักษาเตาให้มีประสิทธิภาพอยู่เสมอ หรือผู้ควบคุมการเดินระบบเตาเผาไม่เดินระบบการเผาไหม้ ตามเกณฑ์ที่เหมาะสมก็จะเกิดปัญหาเขม่าควันและกลิ่นรบกวนได้เช่นเดียวกัน นอกจากนี้ปัจจัยที่กล่าวข้างต้นแล้ว ยังมีปัจจัยเสริมอื่นที่ทำให้มีโอกาสเกิดมลพิษทางอากาศจากการเผาเศษมากขึ้น คือ วัสดุและสิ่งของที่ใส่รวมลงไปในการเผาศพ เช่น การใส่วัสดุประเภทพลาสติก โยสังเคราะห์ หรืออื่นๆ ลงไปมากก็จะก่อให้เกิดมลพิษทางอากาศชนิดอื่นๆ ที่จะต้องคำนึงถึงด้วย ในการกำจัดมลพิษทางอากาศประเภทนี้ ต้องใช้อุณหภูมิการเผาไหม้ที่สูงมากพอสมควรหรืออาจต้องใช้ระบบบำบัดมลพิษเพิ่มเติมเป็นพิเศษด้วย

7.1.2 หลักเกณฑ์และเงื่อนไขของที่ตั้งสุสานและฌาปนสถาน

จากการศึกษาได้สรุปหลักเกณฑ์และเงื่อนไขของตำแหน่งที่ตั้งสุสานและฌาปนสถาน (ตามกฎกระทรวง พ.ศ. 2543 ออกตามความในพระราชบัญญัติสุสานและฌาปนสถาน พ.ศ. 2528)

ตารางที่ 7.1 ตารางสรุปหลักเกณฑ์และเงื่อนไขของที่ตั้งสุสานและฌาปนสถาน

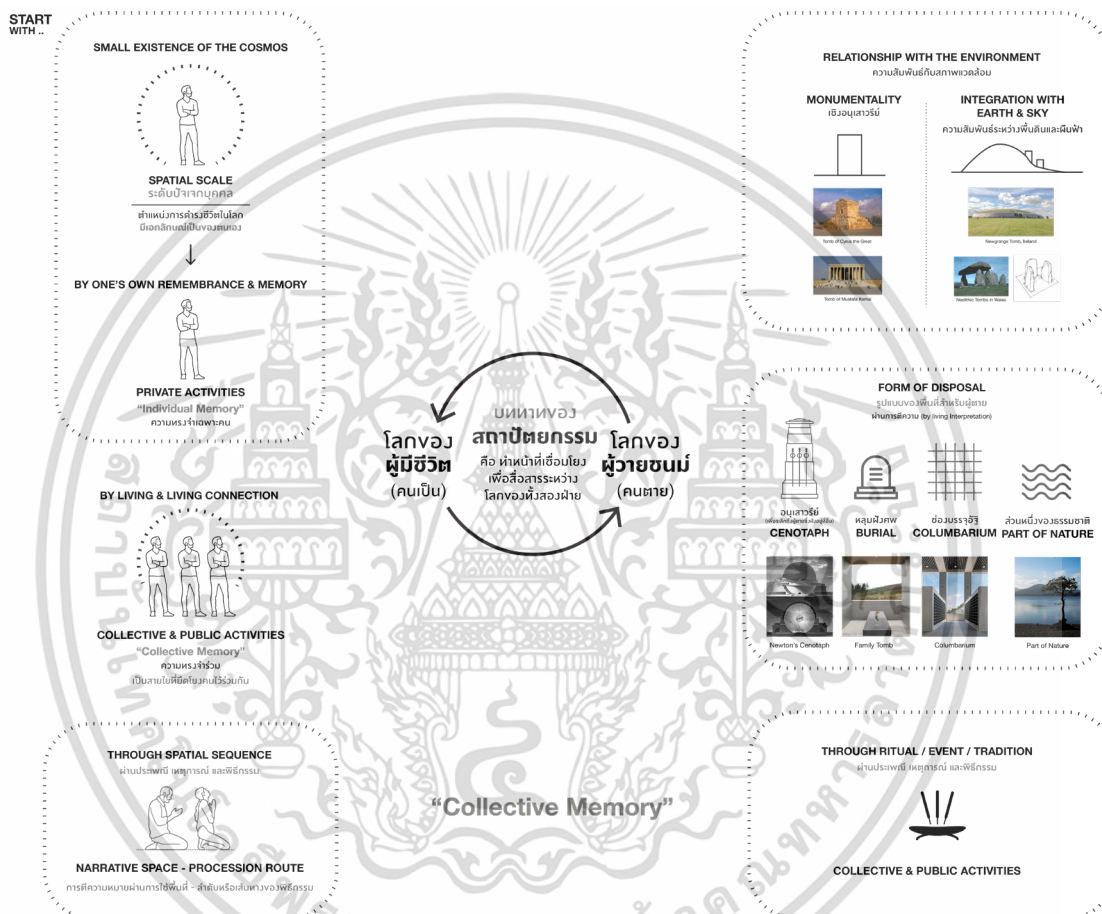
สถานที่เก็บหรือฝังศพ	สถานที่เผาศพ
1) สถานที่ที่ตั้งต้องมีพื้นที่ไม่น้อยกว่า 1 ไร่	1) สถานที่ที่ตั้งต้องมีพื้นที่ไม่น้อยกว่า 1 ไร่
2) สถานที่ที่ตั้งต้องไม่เป็นพื้นที่ป่าต้นน้ำลำธาร	2) สถานที่ที่ตั้งต้องไม่เป็นพื้นที่ป่าต้นน้ำลำธาร
3) สถานที่ที่ตั้งต้องไม่อยู่ในเขตพื้นที่อันเป็นสถานที่ท่องเที่ยว หรือเขตพื้นที่อันจัดสรรเป็นพื้นที่นันทนาการ หรือเขตอนุรักษ์และพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อมตามกฎหมาย	3) สถานที่ที่ตั้งต้องไม่อยู่ในเขตพื้นที่อันเป็นสถานที่ท่องเที่ยว หรือเขตพื้นที่อันจัดสรรเป็นพื้นที่นันทนาการ หรือเขตอนุรักษ์และพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อมตามกฎหมายว่าด้วยส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ
4) สถานที่ที่ตั้งต้องไม่อยู่ในบริเวณที่เป็นเอกลักษณ์หรือสัญลักษณ์ของท้องถิ่นหรือมีความสำคัญทางประวัติศาสตร์หรือโบราณคดี	4) สถานที่ที่ตั้งต้องไม่อยู่ในบริเวณที่เป็นเอกลักษณ์หรือสัญลักษณ์ของท้องถิ่นหรือมีความสำคัญทางประวัติศาสตร์หรือโบราณคดี
5) สถานที่ที่ตั้งของที่เก็บศพต้องอยู่ห่างจากทางหลวงที่เป็นทางหรือถนนสำหรับประชาชนใช้ในการจราจรสาธารณะอย่างน้อย 50 เมตร ห่างจากทางน้ำซึ่งประชาชนใช้ในการจราจรสาธารณะ ห้วย แม่น้ำ คลอง หรือ แหล่งน้ำสาธารณะประโยชน์อื่น อย่างน้อย 400 เมตรเว้นแต่ในกรณีที่มีการป้องกันมิให้กลิ่นและสิ่งปฏิกูลรั่วไหล สถานที่ที่ตั้งนั้นจะต้องอยู่ห่างจากทางน้ำไม่น้อยกว่า 100 เมตร	

ที่มา : กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย, 2549

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

7.1.3 ความเชื่อด้านความตายที่ส่งผลต่อการออกแบบสถาปัตยกรรม

จากการศึกษาบทบาทของสถาปัตยกรรมที่สัมพันธ์กับแนวคิดด้านความตายนั้น สามารถศึกษาได้จากสถาปัตยกรรมประเภทสุสานและฌาปนสถาน ซึ่งเป็นสถาปัตยกรรมที่ทำหน้าที่เชื่อมโยงระหว่าง (In-between Space) พื้นที่ของคนเป็นที่มีชีวิตและผู้ตาย โดยศึกษาจากสภาพแวดล้อมที่ถูกสร้างขึ้นเพื่อรองรับพิธีกรรมและการใช้งานเฉพาะ และศึกษาจากความสัมพันธ์ระหว่างผู้ตายกับคนเป็น ซึ่งสามารถสรุปความสัมพันธ์ได้ดังนี้

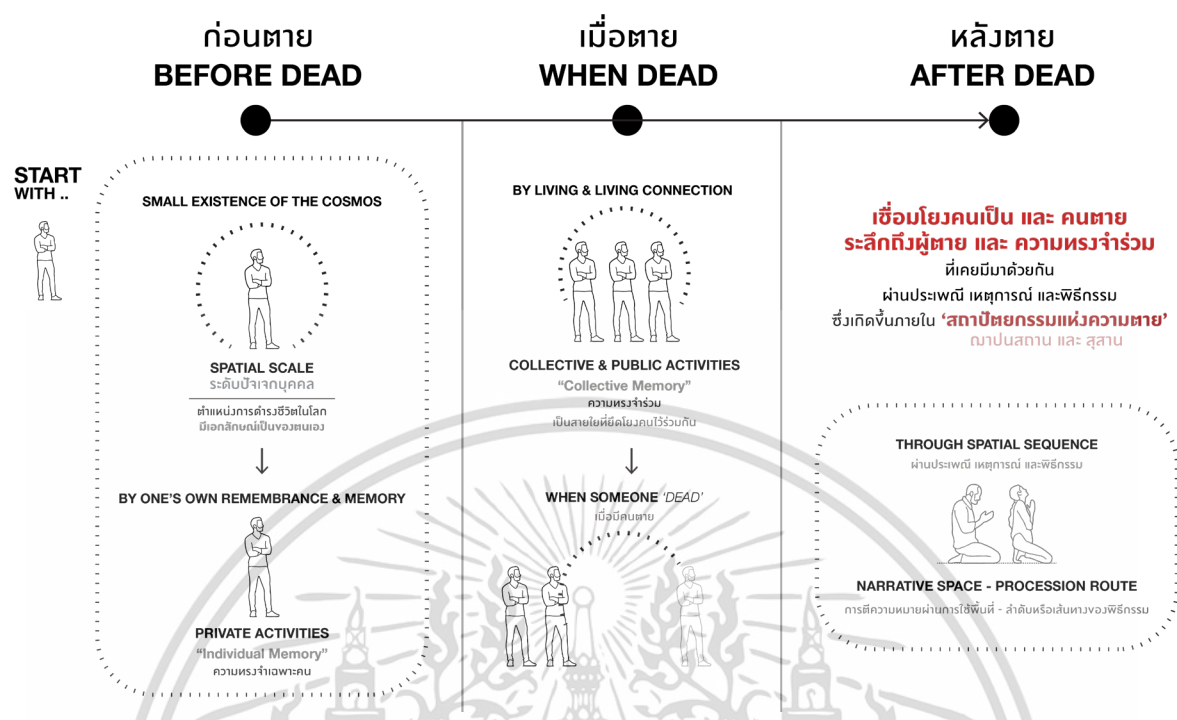

ภาพที่ 7.1 บทบาทของสถาปัตยกรรมกับความเชื่อด้านความตาย

ที่มา : ภูรินทร์ สีโมรา, 2563

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

7.1.3.1 แนวคิดทางสถาปัตยกรรมที่สัมพันธ์ระหว่างคนเป็นกับคนตาย

ภาพที่ 7.2 ความสัมพันธ์ระหว่างคนเป็นกับคนตายที่มีส่งผลต่อสถาปัตยกรรม
ที่มา : ภูรินท์ สีมอรา, 2563

จากการศึกษาสามารถสรุปได้ว่า มนุษย์ในระดับปัจเจกบุคคล (Individual Scale) นั้น ขณะที่กำลังมีชีวิตอยู่ในโลกนี้ จะมีเอกลักษณ์เป็นของตนเองและความทรงจำเฉพาะที่เกิดจากกิจกรรมและการดำเนินเหตุการณ์ต่างๆที่ผ่านมาในชีวิต ซึ่งล้วนทำให้เกิด ความทรงจำส่วนบุคคล (Individual Memory) ขึ้นมา และเมื่อคนๆนั้นไปมีปฏิสัมพันธ์และกิจกรรมกับผู้อื่น ก็จะทำให้เกิด ความทรงจำร่วม (Collective Memory) ซึ่งเป็นสายใยที่ยึดโยงคนไว้ร่วมกันและเป็นปัจจัยที่สำคัญที่ต้องคำนึงถึงในการออกแบบสถาปัตยกรรม

เมื่อคนๆนั้นเสียชีวิตหรือตาย สถาปัตยกรรมประเภท฼าปนสถานและสุสาน จะทำหน้าที่ในการเชื่อมโยง ความทรงจำร่วม (Collective Memory) ระหว่างคนเป็นกับคนตายไว้ด้วยกัน ผ่านการตีความและให้ความหมายในเชิงพื้นที่ (Narrative Space)² ด้วยลำดับหรือเส้นทางของพิธีกรรมศพ (Procession Route) ซึ่งสถาปัตยกรรมจึงทำหน้าที่บรรจุประเพณี เหตุการณ์ และพิธีกรรม (Ritual, Event & Tradition) ในการระลึกถึงและผูกโยงระหว่างคนเป็นกับคนตายเอาไว้เข้าด้วยกัน

² Narrative Space คือ วิธีการซึ่งที่วางทางสถาปัตยกรรมที่เชื่อมโยงระหว่างอาคารกับพื้นที่ (Place) เอาไว้เข้าด้วยกัน ซึ่งผู้ใช้งาน (Observer) ที่ได้อยู่ในพื้นที่นั้นจะต้องใช้เวลาในระยะเวลาหนึ่งเพื่อที่จะค้นพบเรื่องราวภายในพื้นที่นั้น ดูรายละเอียดเพิ่มเติมใน Sophia Psarra. (2009). Architecture and Narrative: The Formation of Space and Cultural Meaning. Routledge, London and New York.

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

7.1.5.2 สภาพแวดล้อมที่รองรับพิธีกรรมและการใช้งานที่เกี่ยวข้องกับความตาย

RELATIONSHIP WITH THE ENVIRONMENT

ความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อม

MONUMENTALITY

เอ็วอนุสาวรีย์

Tomb of Cyrus the Great

Tomb of Mustafa Kemal

INTEGRATION WITH EARTH & SKY

ความสัมพันธ์ระหว่างพื้นดินและผืนฟ้า

Newgrange Tomb, Ireland

Neolithic Tombs in Wales

ภาพที่ 7.3 ความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อม (Relationship with The Environment)

ที่มา : ภูรินท์ สิริมรา, 2563

จากการศึกษา ผู้จัดทำได้ตีความผ่านลักษณะของสถาปัตยกรรมในอดีต-ปัจจุบัน เพื่อจำแนกลักษณะของสถาปัตยกรรมที่เกี่ยวข้องกับความตายซึ่งสามารถจำแนกได้ใน 2 ลักษณะดังนี้

1. ความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อม (Relationship with The Environment)

ซึ่งเป็นลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างบริบท (Context) และสถาปัตยกรรม (Architecture) จากการศึกษาพบว่าเป็นไปใน 2 รูปแบบคือ

1.1) ลักษณะในเชิงอนุสาวรีย์ (Monumentality)³

รูปแบบของสถาปัตยกรรมที่เป็นอนุสาวรีย์ของบุคคลสำคัญซึ่งโดยเป็นรายบุคคล เพื่อสักการะหรือแสดงออกถึงสัญลักษณ์และให้ความสำคัญทางประวัติศาสตร์ โดยลักษณะของสถาปัตยกรรมจะมีขนาดใหญ่ ตั้งตระหง่านอยู่อย่างชัดเจนในบริบท มีรูปปั้น สัญลักษณ์หรือการใช้ภาษาทางสถาปัตยกรรมเพื่อสื่อถึงบุคคลนั้นๆ และตั้งอยู่ในบริบทที่มีความสำคัญทางเหตุการณ์ในประวัติศาสตร์และเกี่ยวข้องกับบุคคลนั้น หรืออยู่ในตำแหน่งที่สำคัญของเมือง

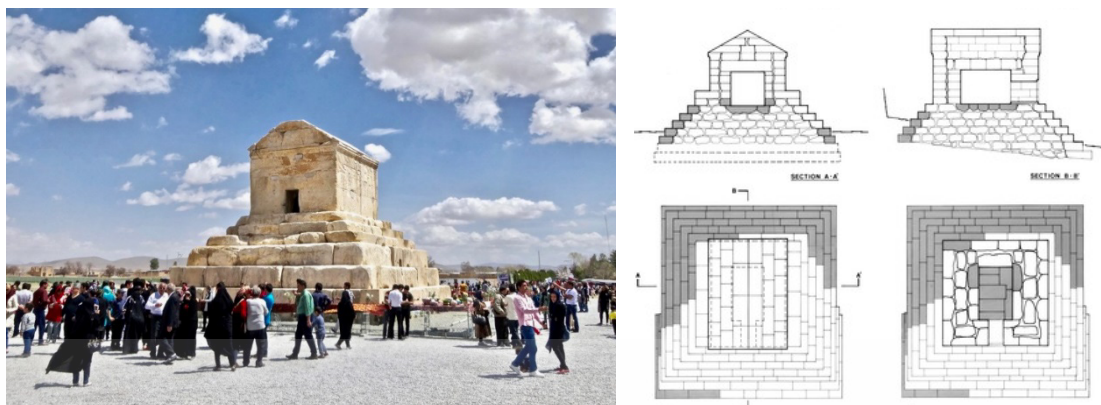
1.2) มีความสัมพันธ์ระหว่างพื้นดินและผืนฟ้า (Integration with Earth and Sky)

รูปแบบของสถาปัตยกรรมโดยส่วนใหญ่จะเป็นพื้นที่สำหรับการจัดพิธีกรรมและสุสานสำหรับกลุ่มคนหรือของชุมชน โดยจะมีลานกว้าง มีการกำหนดอาณาเขตสำหรับการทำพิธีเช่น การวางหินล้อมลาน และมีการเปิดลานโล่งเพื่อเชื่อมระหว่างพื้นดินและผืนฟ้าเข้าด้วยกัน มีความสัมพันธ์กับบริบทที่สอดคล้องกับความเชื่อของคนในอดีตที่เชื่อเรื่องความตายสัมพันธ์กับโลกที่อยู่ข้างบนท้องฟ้า

³ FEDAK, J. (1990). Introduction. In *Monumental Tombs of the Hellenistic Age: A Study of Selected*

Tombs from the Pre-Classical to the Early Imperial Era (pp. 3-6). University of Toronto Press.

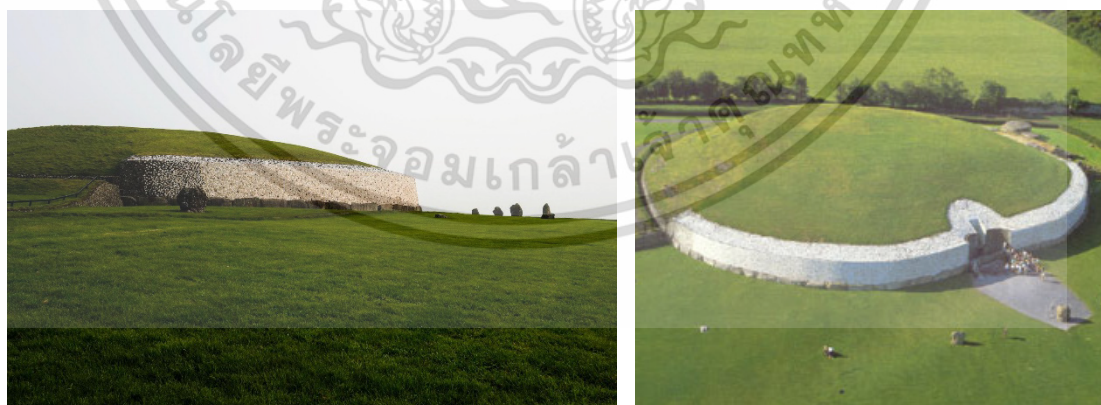
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 7.4 หลุมศพแห่งไซรัส (Tomb of Cyrus) แสดงออกถึงลักษณะในเชิงอนุสาวรีย์
ที่มา : Amelie Kuhrt, The Ancient Near East: ca. 3000-330 BC (1995)

ภาพที่ 7.5 หลุมศพแห่งมูस्ताฟาร์ (Tomb of Mustafa) แสดงออกถึงลักษณะในเชิงอนุสาวรีย์
ที่มา : Amelie Kuhrt, The Ancient Near East: ca. 3000-330 BC (1995)

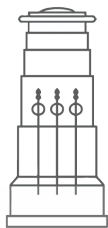
ภาพที่ 7.6 สุสานนิวเกรนจ์ ยุคหินเก่านีโอลิธิค (Neolithic) แสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่างพื้นดินและผืนผ้า
ที่มา : Tilley, Christopher, Explorations in Landscape Phenomenology (2008)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2. รูปแบบของพื้นที่สำหรับผู้ตาย (Form of Disposal)

FORM OF DISPOSAL

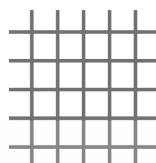
รูปแบบของพื้นที่สำหรับผู้ตาย
ผ่านการตีความ (by living Interpretation)

อนุสาวรีย์
(เพื่อระลึกถึงผู้ตายซึ่งฝังอยู่ที่อื่น)
CENOTAPH

หลุมฝังศพ
BURIAL

ช่องบรรจุอัฐิ
COLUMBARIUM

ส่วนหนึ่งของธรรมชาติ
PART OF NATURE

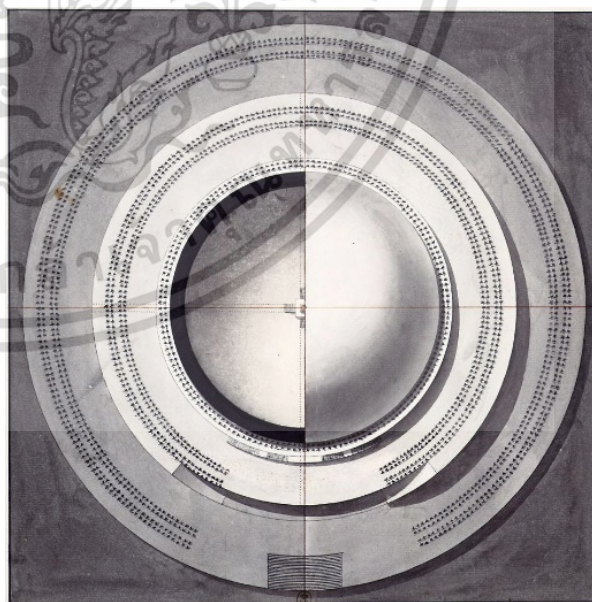
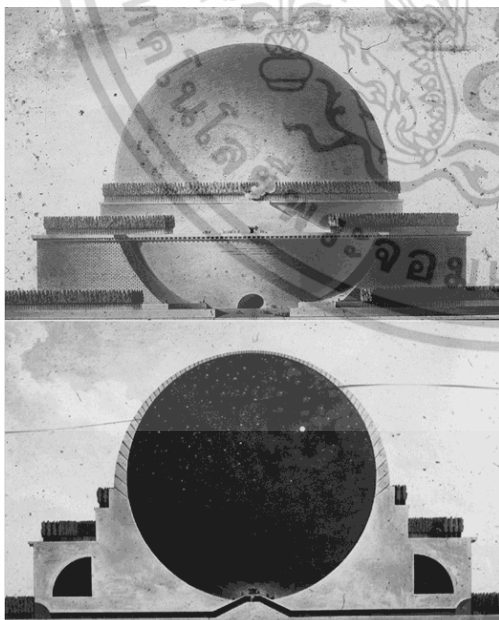
ภาพที่ 7.7 การจำแนกรูปแบบของพื้นที่สำหรับผู้ตาย (Form of Disposal Typology)

ที่มา : ภูรินทร์ สีมุรา, 2563

ซึ่งเป็นลักษณะความสัมพันธ์พื้นที่บรรจุผู้ตาย (Place for Disposal) และตัวสถาปัตยกรรม (Architecture) จากการศึกษาพบว่าเป็นไปใน 4 รูปแบบคือ

2.1) อนุสาวรีย์วีรชน (Cenotaph)

เป็นรูปแบบของอนุสาวรีย์ที่ระลึกถึงผู้ตายซึ่งเสียชีวิตในที่อื่น สร้างขึ้นเพื่อเป็นที่ระลึกของบุคคลสำคัญที่เสียชีวิต มีจารึกผู้เสียชีวิตไว้ในอนุสาวรีย์ด้วยภาพแกะสลักในบางแห่งซึ่งในพื้นที่แห่งนี้จะไม่มีศพของผู้เสียชีวิต

Source gallica.bnf.fr / Bibliothèque nationale de France

ภาพที่ 7.8 Cenotaph for Sir Issac Newton โดยสถาปนิก Etienne-Louis Boullée

ที่มา : Etienne-Louis Boullée, Theoretician of Revolutionary Architecture. Thames and Hudson (1974)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.2) หลุมฝังศพ (Burial)

เป็นรูปแบบของการฝังศพลงไปในพื้นดิน คือการฝังร่างศพที่อยู่ในโลงมีลักษณะเป็นหลุมหรืออุโมงค์ (หลุมใต้ดินทำจากคอนกรีตที่สามารถป้องกันการทรุดและยุบตัวของพื้นดิน) และมีการจารึกป้ายหลุมศพ เครื่องหมายที่ระลึก โดยรูปแบบของหลุมฝังศพมีหลายประเภท เช่น

- หลุมฝังศพเดี่ยว : เนื้อที่ขนาดเดียวที่มีไว้สำหรับการฝังศพของหนึ่งศพ
- หลุมฝังศพแบบคู่หรือแบบร่วม: มีลักษณะแบบหลุมเดี่ยวที่อยู่ข้างกัน หรือแบบที่มีความลึกสองเท่า
- สำหรับครอบครัว : ลักษณะพื้นที่ที่มีขนาดใหญ่พอสำหรับสมาชิกครอบครัวหลายคน

ภาพที่ 7.9 รูปแบบพื้นที่สำหรับผู้ตายประเภทหลุมฝังศพ (Burial)

ที่มา : Colvin, Howard. Architecture and the After-Life: Yale University Press (1991)

2.3) ช่องบรรจุอัฐิ (Columbarium)

เป็นรูปแบบของแท่นผนังหรืออาคารที่ใช้เก็บอัฐิหรือโกศ ซึ่งเก็บขี้เถ้าของคนที่เสียชีวิตด้วยวิธีการเผาศพ (Cremation) โดยบริเวณด้านหน้าของช่องจะมีอธิบายว่าผู้ใดคือผู้ที่ถูกบรรจุอยู่ในช่องเก็บอัฐินั้นและมีพื้นที่สำหรับการวางดอกไม้หรือสิ่งของใน การระลึกถึงผู้ล่วงลับ

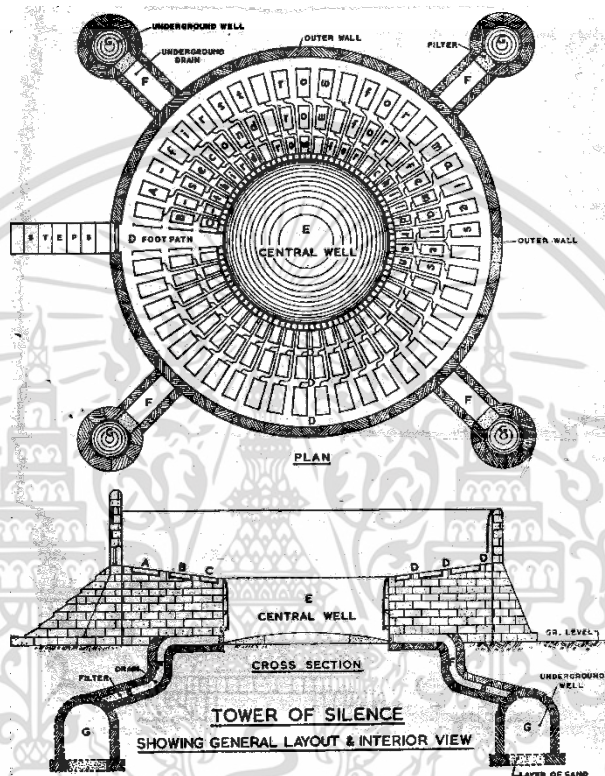
ภาพที่ 7.10 รูปแบบพื้นที่สำหรับผู้ตายประเภทช่องบรรจุอัฐิ (Columbarium)

ที่มา : www.archdaily.com สืบค้นวันที่ 1 ธันวาคม 2563

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.4) ส่วนหนึ่งของธรรมชาติ (Part of Nature)

ลักษณะของสถาปัตยกรรมจะไม่ตายตัว แปรเปลี่ยนไปตามพิธีกรรมและความเชื่อของกลุ่มคน เช่น หอคอยแห่งความเงียบ (Tower of Silence) ที่เป็นสถานที่สำหรับทิ้งศพของคนตาย ที่ปล่อยให้ธรรมชาติเป็นผู้จัดการกับร่างของศพนั้นไปเอง คือปล่อยให้นกแร้ง นกกา และสัตว์ย่อยสลายซากอื่นๆ มาจิกกินจนเหลือเพียงโครงกระดูก หรือ การลอยอังคารในแม่น้ำซึ่งไม่มีรูปแบบของสถาปัตยกรรมมากำหนด

ภาพที่ 7.11 ผังพื้นและรูปตัดตหอคอยแห่งความเงียบ (Tower of Silence) ประเทศอินเดีย
ที่มา : Colvin, Howard. Architecture and the After-Life: Yale University Press (1991)

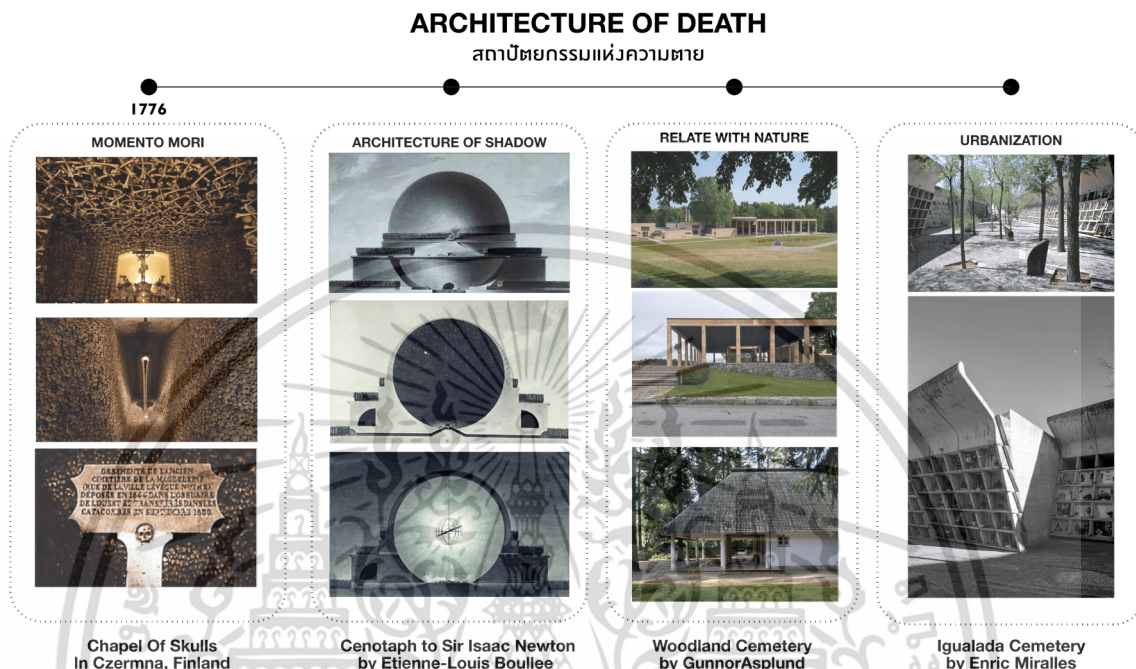
ภาพที่ 7.12 หอคอยแห่งความเงียบ (Tower of Silence) ประเทศอินเดีย
ที่มา : Bachi Karkaria, Death in the city (2015)

เข้าถึงได้จาก <https://www.theguardian.com/> สืบค้นวันที่ 1 ธันวาคม 2563

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

7.1.4 ลักษณะและรูปสถาปัตยกรรมที่เกี่ยวข้องกับความตาย⁴ (Architecture of Death)

การศึกษาและเนื้อหาเกี่ยวกับสถาปัตยกรรมที่เกี่ยวข้องกับความตาย ที่มีการปรับเปลี่ยนจากอดีต-ปัจจุบัน จากข้อมูลทางประวัติศาสตร์สถาปัตยกรรมและพิจารณาจากสถาปัตยกรรมที่สำคัญที่เกี่ยวข้องกับความตาย เพื่อเป็นข้อมูลและเนื้อหาที่จะนำไปสู่การทดลองและออกแบบ

ภาพที่ 7.13 ภาพรวมลักษณะและรูปสถาปัตยกรรมที่เกี่ยวข้องกับความตาย (Architecture of Death)
ที่มา : ภูรินท์ สีมอรา, 2563

รูปแบบสถาปัตยกรรมที่เกี่ยวข้องกับความตายจากอดีต-ปัจจุบัน

จากการศึกษาเนื้อหาของรูปแบบสถาปัตยกรรมที่เกี่ยวข้องกับการตาย จึงสรุปและแบ่งการวิเคราะห์รูปแบบและแนวคิดออกมาเป็น 4 แนวคิดซึ่งสอดคล้องกับระบบวิถีชีวิตที่ส่งผลกับการออกแบบสถาปัตยกรรม ดังนี้

7.1.4.1 แนวความคิดศิลปะแห่งการสิ้นชีพ (Memento Mori) – ค.ศ. 1776

ภาพที่ 7.14 งานจิตรกรรมแสดงแนวคิดศิลปะแห่งการสิ้นชีพ (Memento Mori)
ที่มา : Frans van Everbroeck (ค.ศ. 1672)

⁴ Howard Colvin. (1991). *Architecture and the After Life*. Yale University Press, New Haven & London

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 7.15 Chapel Of Skulls In Czeramna ประเทศโปแลนด์ สัมพันธ์กับแนวคิด Memento Mori
ที่มา : Colvin, Howard. Architecture and the After-Life: Yale University Press (1991)

แนวความคิดหลัก : Memento Mori เป็นภาษาละตินที่ใช้กันมากบนคำไว้อาลัย ซึ่งมีความหมายคือ "Remember you will die" หมายถึง ความตายจะมาถึงมนุษย์ทุกคน สมัยโรมันคำนี้เอาไว้ใช้เตือนใจทหารกล้าก่อนออกรบ ให้พึงระวังว่าความตายมาถึงเราได้ทุกเมื่อและสิ่งที่อยู่ตรงหน้าไม่จริงยั่งยืนจึงอย่าได้รอที่จะใช้ชีวิต

ซึ่ง Memento Mori นิยมใช้เป็นคำสลักบนแผ่นหินเหนือหลุมศพ และภาพสลักที่สื่อถึงความตายอื่นๆ เช่น โครงกระดูกและนาฬิกาทราย สิ่งเหล่านี้นอกจากจะเป็นการไว้อาลัยคนตายยังเป็นกุศโลบายเพื่อให้คนเป็นใช้ชีวิตอย่างไม่ประมาท

ลักษณะของสถาปัตยกรรม : มีการออกแบบที่ว่างและบรรยากาศในพื้นที่ให้เกิดความมืด (Darkness Space) โดยให้มีแสงธรรมชาติเข้ามาในพื้นที่เพียงเล็กน้อย และมีการใช้โครงกระดูกในการประดับตกแต่งพื้นที่ทั้งหมด เพื่อที่จะสร้างความรู้สึกของความไม่แน่นอนในชีวิตที่คนเราสามารถตายได้ในทุกเวลา และสร้างความสลับให้แก่ผู้คนที่เข้าไปใช้งาน

สถาปัตยกรรมที่สำคัญในประวัติศาสตร์ : Chapel Of Skulls In Czeramna ประเทศโปแลนด์

7.1.4.2 แนวคิดสถาปัตยกรรมแห่งเงา (Architecture of Shadow) – ค.ศ. 1784

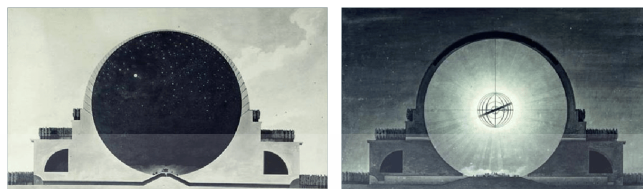
แนวความคิดหลัก : แนวความคิดที่แสดงความสัมพันธ์ระหว่างความเป็นมนุษย์และจักรวาลเอาไว้ โดยที่ไม่ได้ผูกโยงกับโลกหลังความตายหรือความเชื่อทางศาสนาและวัฒนธรรมเป็นหลัก แต่เชื่อในโลกทางวิทยาศาสตร์และหลักการทางดาราศาสตร์

ลักษณะของสถาปัตยกรรม : แนวคิดของสถาปัตยกรรมแห่งเงานั้น แสดงออกผ่านทางการใช้เงาและความมืดที่ถูกกำหนดในพื้นที่ว่างภายในสถาปัตยกรรม และลักษณะของแสงที่ผ่าน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เข้ามาจะแสดงถึงมิติการรับรู้บนจักรวาลคล้ายภาพดวงดาวบนท้องฟ้า มีการวางตำแหน่งของอนุสาวรีย์หรือโลงศพไว้เพียงตำแหน่งเดียวเพื่อสร้างจุดเด่นและให้ความสำคัญกับผู้ตาย

สถาปัตยกรรมที่สำคัญในประวัติศาสตร์ : Cenotaph to Sir Isaac Newton โดยสถาปนิก Etienne-Louis Boullée

ภาพที่ 7.16 Cenotaph to Sir Isaac Newton โดยสถาปนิก Etienne-Louis Boullée
ที่มา : Etienne-Louis Boullée, Theoretician of Revolutionary Architecture. (1974)

7.1.4.3 แนวคิดสถาปัตยกรรมสัมพันธ์กับธรรมชาติ (Relate with Nature) –
ค.ศ. 1935

ภาพที่ 7.17 Woodland Cemetery โดยสถาปนิก Gunnor Asplund

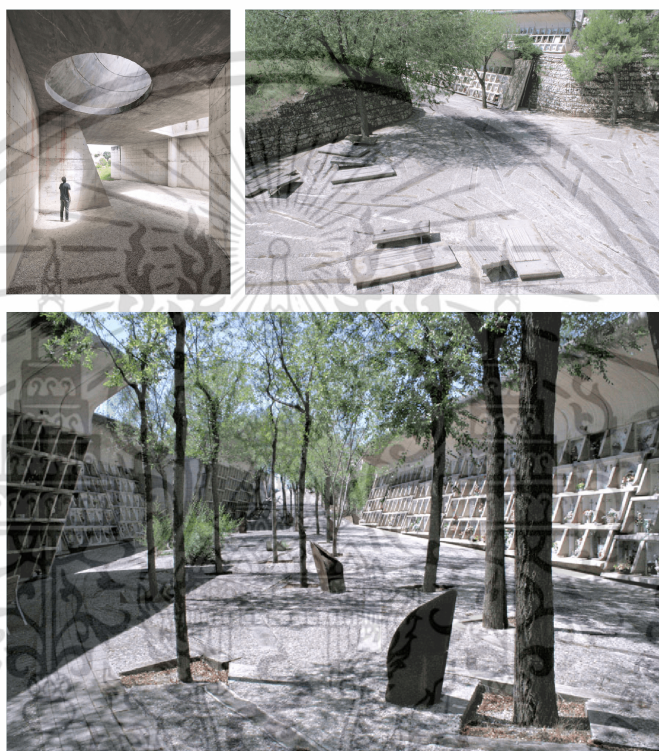
ที่มา : Colvin, Howard. Architecture and the After-Life: Yale University Press (1991)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

แนวความคิดหลักและลักษณะของสถาปัตยกรรม : แนวคิดที่ ธรรมชาติสภาพแวดล้อมและภูมิทัศน์ มีความสัมพันธ์กับสถาปัตยกรรมแห่งความตาย ซึ่งหลอมรวมและเชื่อมโยงกันรวมทั้งสุขอนามัยและความสะอาดได้มาเป็นส่วนหนึ่งในวิถีคิดเกี่ยวกับการออกแบบพื้นที่สำหรับการประกอบพิธีที่เกี่ยวข้องกับผู้ตาย

สถาปัตยกรรมที่สำคัญในประวัติศาสตร์ : Woodland Cemetery โดยสถาปนิก Gunnor Asplund

7.1.4.4 แนวคิดจากการพัฒนากลายเป็นเมือง (Urbanization) – ค.ศ. 1986

ภาพที่ 7.18 Igualada Cemetery โดยสถาปนิก Enric Miralles

ที่มา : Randhir Singh (2015) เข้าถึงได้จาก <https://divisare.com/> สืบค้นวันที่ 1 ธันวาคม 2563

แนวความคิดหลัก : แนวคิดจากกระบวนการการกลายเป็นเมือง (Urbanization) ทำให้เกิดการขยายตัวและปัญหาของที่ดิน ความตายในเมืองจึงถูกขับออกไปให้อยู่ชานนอกเมือง โดยช่องเก็บอัฐิ (Columbarium) ได้กลายมาเป็นส่วนหนึ่งสำหรับการจัดเก็บอัฐิเพื่อประหยัดพื้นที่และการระลึกถึงผู้ล่วงลับ

ลักษณะของสถาปัตยกรรม : แนวทางการออกแบบสถาปัตยกรรมมีการใช้แนวคิดเกี่ยวกับชีวิตและความตายที่ไม่ได้อยู่ภายใต้วิถีคิดในเชิงศาสนาผ่านการใช้ภาษาและประสบการณ์ในสถาปัตยกรรม มีการคำนึงถึงการประหยัดพื้นที่และการใช้พื้นที่ที่สุสานให้เป็นส่วนหนึ่งของสาธารณะ

สถาปัตยกรรมที่สำคัญในประวัติศาสตร์ : Igualada Cemetery โดยสถาปนิก Enric Miralles

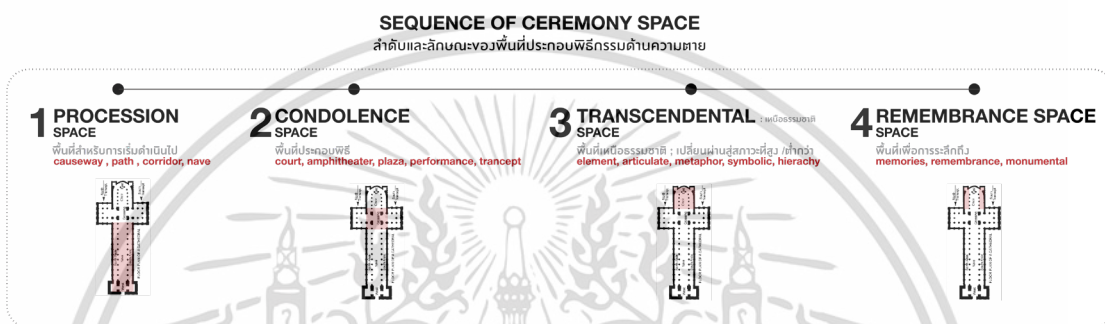
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

7.1.5 การออกแบบสถาปัตยกรรมและพื้นที่ประกอบพิธีกรรมด้านความตาย

เนื้อหาเกี่ยวกับลักษณะและการออกแบบของพื้นที่ในการประกอบพิธีกรรมด้านความตาย ที่มีความเชื่อมโยงและคล้ายคลึงกันทั้งในด้านของวิธีการออกแบบและการให้ความหมายในเชิงพื้นที่ เพื่อเป็นข้อมูลและเนื้อหาที่จะนำไปสู่การทดลองและออกแบบพื้นที่ประกอบพิธีกรรมต่างๆ

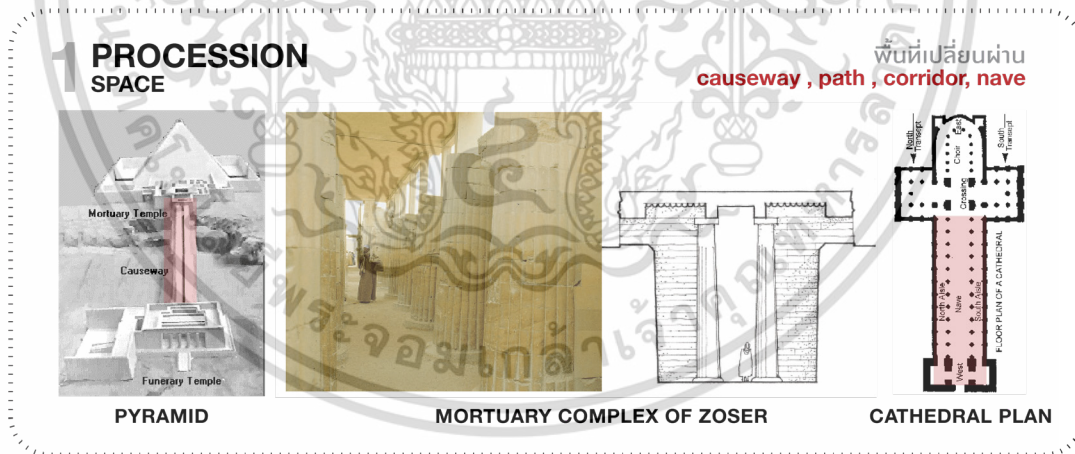
รูปแบบของพื้นที่ประกอบพิธีกรรมเกี่ยวกับการตาย จากอดีต-ปัจจุบัน

จากการศึกษาและวิเคราะห์จากสถาปัตยกรรม สุสาน และสถาปัตยกรรมที่สำคัญทางศาสนาได้แบ่งระดับและลักษณะของพื้นที่ประกอบพิธีกรรมออก (Sequence of Ceremony Space) มาเป็น 4 ระดับดังนี้

ภาพที่ 7.19 ลักษณะของพื้นที่ประกอบพิธีกรรมออก (Sequence of Ceremony Space)
ที่มา : ภูรินท์ สิริโมรา, 2563

7.1.5.1 พื้นที่เปลี่ยนผ่าน (Procession Space)

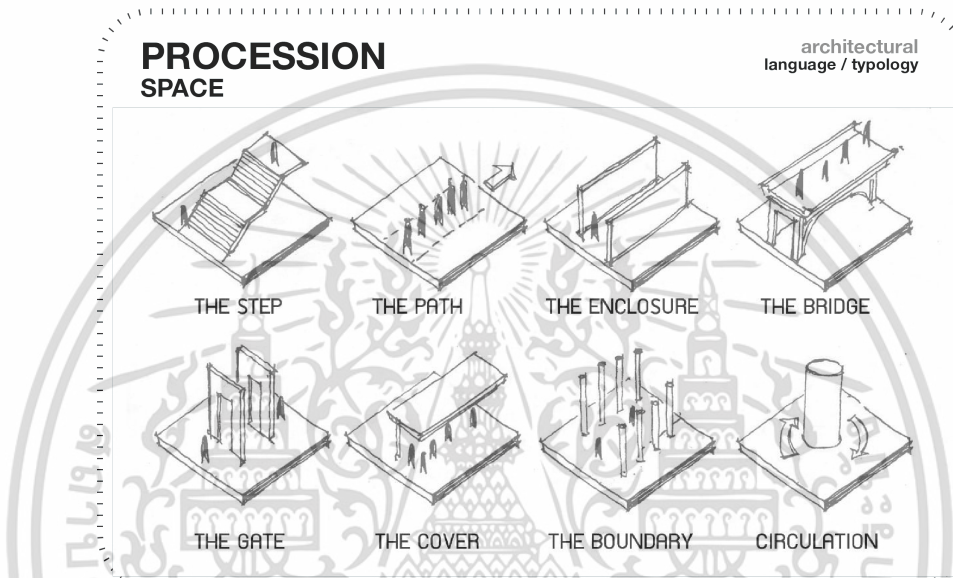
ภาพที่ 7.20 ลักษณะและการตีความของพื้นที่เปลี่ยนผ่าน (Procession Space) ผ่านกรณีศึกษา
ที่มา : ภูรินท์ สิริโมรา, 2563

ลักษณะของพื้นที่ : พื้นที่เปลี่ยนผ่าน (Procession Space) หรือเส้นทางเริ่มพิธีกรรม (Path of Ceremony) มักพบได้ในศาสนสถานหรือแม้แต่ในพื้นที่ประกอบพิธีกรรมต่างๆ ความหมายของตัวพื้นที่เปลี่ยนผ่าน คือพื้นที่ของเป็นเส้นทาง (Path) หรือในเชิงการใช้งานสามารถจำแนกได้เป็นพื้นที่ทางเดินเพื่อเข้าถึงส่วน”ภายใน”ของพื้นที่ประกอบพิธี และอีกนัยหนึ่งคือเส้นทางเดินสามารถเป็นส่วนหนึ่งของพื้นที่ประกอบพิธีได้เช่นกัน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาษาและวิธีการทางสถาปัตยกรรม : Causeway , Path , Corridor, Nave

การตีความในทางสถาปัตยกรรม : สามารถเป็นพื้นที่ในส่วนทางเข้า (Approach) หรือเส้นทางไปสู่พื้นที่ประกอบพิธี ซึ่งมีหน้าที่ในการนำสายตาและการรับรู้ของผู้เข้ามาในตัวสถาปัตยกรรม มีการนำผู้ใช้งานหลักเข้ามาสู่จุดศูนย์กลางเดียวกันเพื่อร่วมประกอบกิจกรรมอย่างเป็นหนึ่งเดียวกัน นอกจากนี้ยังเป็นพื้นที่ในการสร้างความรับรู้ถึงการเปลี่ยนผ่านสถานะต่างๆ (Transition Space) มาสู่พื้นที่อีกสถานะหนึ่ง ซึ่งในที่นี้คือพื้นที่ทางจิตวิญญาณที่ประกอบพิธีกรรมด้านความตายที่แตกต่างไปจากพื้นที่ทางกายภาพปกติ

ภาพที่ 7.21 กรณีศึกษาเครื่องมือทางสถาปัตยกรรมในการออกแบบพื้นที่เปลี่ยนผ่าน (Procession Space) ที่มา : ภูรินท์ สีมอรา, 2563

7.1.5.2 พื้นที่ประกอบพิธี (Condolence Space)

This complex block is titled '2 CONDOLENCE SPACE'. It features three distinct images and a central text label. The text label reads 'พื้นที่ประกอบพิธี court, amphitheater, plaza, performance, transept'. The first image on the left is 'SWINSIDE STONE CIRCLE', showing a landscape with large standing stones. The middle image is 'CREMATORIUM HOFHEIDE', showing an interior view of a modern crematorium with a central altar and seating. The image on the right is 'CATHEDRAL PLAN', showing a cross-shaped floor plan of a cathedral with various labeled sections like 'Nave', 'Aisle', 'Transept', and 'Choir'. The entire block is enclosed in a dashed-line border.

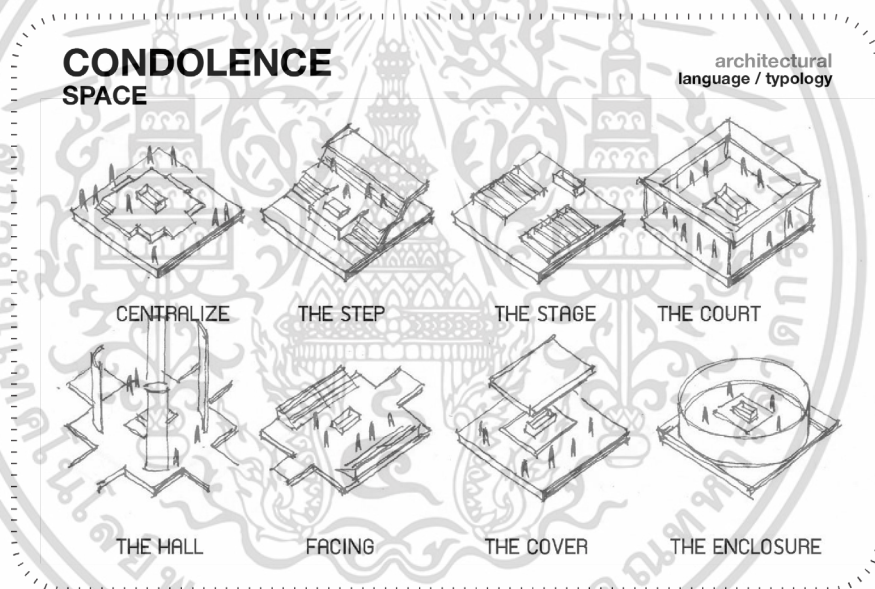
ภาพที่ 7.22 ลักษณะและการตีความของพื้นที่ประกอบพิธี (Condolence Space) ผ่านกรณีศึกษา ที่มา : ภูรินท์ สีมอรา, 2563

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ลักษณะของพื้นที่ : เป็นองค์ประกอบส่วนถัดมา มักเป็นลักษณะพื้นที่โถงหรือลานที่ประกอบพิธีกลาง มีหน้าที่ที่เน้นในเชิงการใช้สอยสำหรับการประกอบกิจกรรมหรือพิธีกรรมต่างๆ โดยเน้นให้รองรับผู้ที่มาเข้าร่วมพิธีสามารถประกอบพิธีได้ และมีจุดที่เป็นประธานของพื้นที่อยู่ในองค์ประกอบส่วนนี้ถือเป็นพื้นที่พื้นฐานที่สุดและมีอยู่ในสถาปัตยกรรมตั้งแตยุคก่อนประวัติศาสตร์ เช่น ลักษณะของการตั้งลานหินโค้งในอารยธรรมยุคสำริด โดยมีจุดประสงค์เพื่อกำหนดอาณาเขตศักดิ์สิทธิ์หรือสร้างพื้นที่ปิดล้อมเพื่อเป็นสัญลักษณ์ของการแยกจากพื้นที่ทางโลก

ภาษาและวิธีการทางสถาปัตยกรรม : Court, Ceremony Hall, Amphitheater, Plaza, Performance, Trancept

การตีความในทางสถาปัตยกรรม : รูปแบบของพื้นที่ที่ประกอบพิธี (Condolence Space) เป็นลักษณะของพื้นที่ซึ่งมีศูนย์กลางเป็นจุดเด่น สำหรับพิธีศพนั้นทางตะวันตกจะถือว่าส่วนนี้เป็นส่วนที่มีความสำคัญที่สุด และในประเทศไทยพื้นที่นี้มักมีการใช้สอยคล้ายกับศาลาสวดศพ และสามารถตีความเป็นพื้นที่เมรุได้เช่นกัน

ภาพที่ 7.23 กรณศึกษาเครื่องมือทางสถาปัตยกรรมในการออกแบบพื้นที่ประกอบพิธี (Condolence Space) ที่มา : ภูรินท์ สีโมรา, 2563

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

7.1.5.3 พื้นที่เหนือธรรมชาติ (Transcendental Space)

ภาพที่ 7.24 ลักษณะและการตีความของพื้นที่เหนือธรรมชาติ (Transcendental Space) ผ่านกรณีศึกษา
 ที่มา : ภูรินท์ สีโมรา, 2563

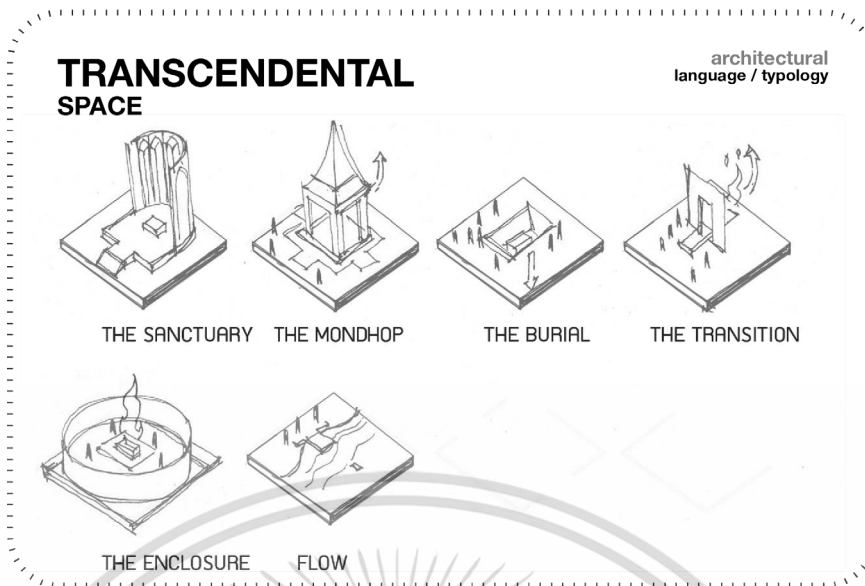
ลักษณะของพื้นที่ : เป็นลักษณะของพื้นที่ หรือองค์ประกอบที่ต่างออกไปจากองค์ประกอบอื่น กล่าวคือ พื้นที่เหนือธรรมชาติ (Transcendental Space) ไม่มีหน้าที่ในเชิงการใช้สอยที่ชัดเจนแต่ให้น้ำหนักไปในส่วนของการสื่อความทางสัญลักษณ์และความรู้สึกแก่ผู้ใช้งานมากกว่า อาคารศาสนสถานหรือพื้นที่ประกอบพิธีไม่จำเป็นต้องมีพื้นที่เหนือธรรมชาติ ที่ชัดเจนเสมอไป แต่ในบางครั้งพื้นที่ดังกล่าวอาจมีการแทรกตัวอยู่ในองค์ประกอบอื่นแทน เช่น การสร้างพื้นที่ที่ใช้เส้นตั้งอย่างในพื้นที่เปลี่ยนผ่าน (Procession Space) ของโบสถ์ หรือวิหาร (Cathedral) ก็มีการสร้างพื้นที่ Transcendental ด้วยการใช้เสาและเพดานที่สูงกว่าสเกลปกติ เป็นพื้นที่ที่ถูกทำเพื่อให้เกิดความรู้สึกเหนือไปกว่าพื้นที่ใช้สอยปกติทั่วไป

ตัวอย่างที่สำคัญคือสถาปัตยกรรมไทย ที่เน้นเรื่องการใช้รูปทรงที่มีเส้นสายส่งตัวพื้นที่ประธานให้สูงขึ้นไปด้วยการใช้ทรงจอมแหที่มีการสอบขึ้นของรูปทรง การซ้อนชั้นของปราสาทหรือเครื่องยอดที่นอกจากจะสร้างเส้นทางสายตาแล้ว ยังมีสัญลักษณ์ที่สื่อถึงระดับชั้นของสวรรค์ตามคติไตรภูมิด้วย ซึ่งการ”ส่ง”พื้นที่จึงไม่ได้เป็นไปเพื่อสร้างความรู้สึกเพียงอย่างเดียว แต่ยังสื่อสารความหมายและการใช้สอยอาคารประเภทนั้นๆอีกด้วย

ภาษาและวิธีการทางสถาปัตยกรรม : Court, Ceremony Hall, Amphitheater, Plaza, Performance, Trancept

การตีความในทางสถาปัตยกรรม : รูปแบบของพื้นที่เหนือธรรมชาติ (Transcendental Space) คือส่วนที่มีการสื่อถึงการเปลี่ยนผ่านไปสู่สภาวะที่สูงกว่าพื้นปกติ โดยใช้วิธีการทางสถาปัตยกรรมที่ส่งผลกับประสบการณ์ของมนุษย์ ในของการเพิ่มระดับ การยกตัวของที่ว่างหรือการพุ่งขึ้นของที่ว่างและรูปทรง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 7.25 กรณีศึกษาเครื่องมือทางสถาปัตยกรรมในการออกแบบพื้นที่เหนือธรรมชาติ (Transcendental Space) ที่มา : ภูรินทร์ สีมุรา, 2563

7.1.5.4 พื้นที่เพื่อการระลึกถึง (Remembrance Space)

ภาพที่ 7.26 ลักษณะและการตีความของพื้นที่เพื่อการระลึกถึง (Remembrance Space) ผ่านกรณีศึกษา ที่มา : ภูรินทร์ สีมุรา, 2563

ลักษณะของพื้นที่ : สำหรับพื้นที่เพื่อการระลึกถึง (Remembrance Space) เป็นองค์ประกอบและพื้นที่ซึ่งสามารถแยกต่างหากจากพื้นที่ประกอบพิธีทั่วไปและเป็นพื้นที่ส่วนหนึ่งในองค์ประกอบอื่นๆได้เช่นกัน ในทางประวัติศาสตร์และโบราณคดี อารยธรรมต่างๆล้วนมีการสร้างพื้นที่เหล่านี้ทั้งเป็นไปเพื่อการรำลึกถึงเป็นต่อบุคคล ครอบครัว หรือชุมชน ความพิเศษของพื้นที่นี้จึงเป็นมากกว่าบริบททางความเชื่อ แต่เป็นในเรื่องของความทรงจำ ความสัมพันธ์ต่อบุคคลที่จากไปหรือผู้ตาย และก่อเกิดการผสมผสานกันระหว่างพื้นที่ของคนเป็นกับคนตาย

พื้นที่เพื่อการระลึกถึง (Remembrance Space) เป็นองค์ประกอบที่สามารถแบ่งได้ตามจุดประสงค์ของการรำลึกซึ่งแบ่งเป็น 3 ลักษณะคือ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

1. พื้นที่ความทรงจำต่อตัวบุคคล

การสร้างพื้นที่ลักษณะดังกล่าวมักจะมีเชื่อมโยงกับตัวบุคคลที่จากไปคนนั้นๆ โดยตรง เช่น เป็นสถานที่ฝังร่างหรือสิ่งของที่ที่มีความเกี่ยวข้องกับตัวบุคคล ตั้งแต่พื้นที่ในระดับเล็ก คือ สุสาน เจดีย์ ที่บรรจุอัฐิ ไปจนอนุสรณ์ขนาดใหญ่ เช่น Mausoleum Cenotaph

2. พื้นที่ความทรงจำต่อตัวพื้นที่

การสร้างพื้นที่ลักษณะดังกล่าวจะมีความเชื่อมโยงกับสถานที่ตั้งนั้นโดยตรงโดย มักจะเป็นในรูปแบบของ อนุสรณ์สถาน (Memorial) เช่น Ground Zero เพื่อรำลึกต่อเหตุการณ์ 9/11

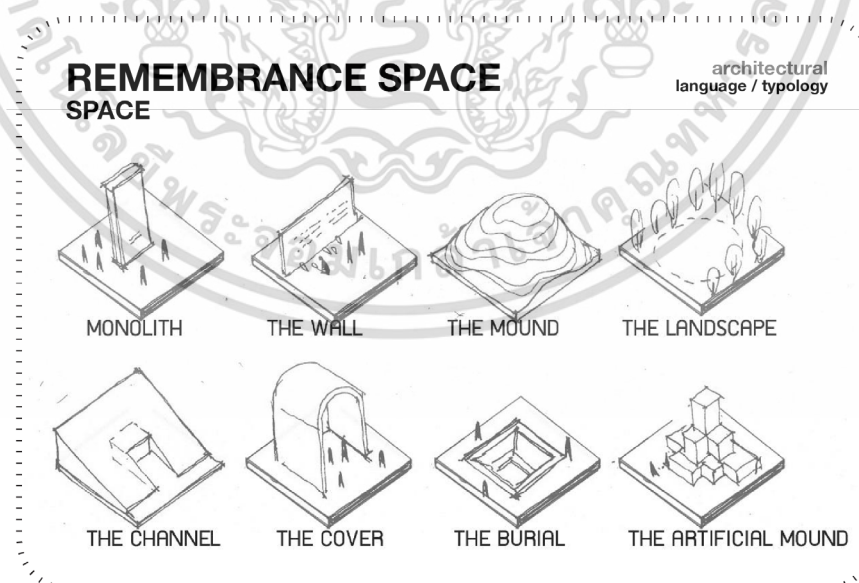
3. พื้นที่ความทรงจำต่อเหตุการณ์

การสร้างพื้นที่ลักษณะนี้จะมีความคล้ายคลึงหรือสัมพันธ์กับรูปแบบที่ 2 แต่ที่ตั้งของตัวสถาปัตยกรรมไม่มีความจำเป็นที่จะต้องสัมพันธ์กับบริบทเสมอไป โดยส่วนมากการสร้างพื้นที่ในลักษณะนี้มักจะมีการผสมผสานการใช้สอยเพื่อสื่อสารต่อบุคคลทั่วไป ทั้งเพื่อให้ความรู้หรือโน้มน้าว และสร้างความรู้สึกร่วมไปกับเหตุการณ์นั้นๆ เช่น Jewish Museum ที่สร้างพื้นที่ที่บออดความรู้สึกร่วมให้เกิดความรู้สึกสะเทือนใจต่อเหยื่อในเหตุการณ์การฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ในอดีต

ภาษาและวิธีการทางสถาปัตยกรรม : Memories, Remembrance, Monumental

การตีความในทางสถาปัตยกรรม : พื้นที่เพื่อการระลึกถึง (Remembrance Space)

มักจะเป็นส่วนที่แยกออกมาจาก 3 ส่วนก่อนหน้า พื้นที่นี้มักจะถูกใช้เพื่อรำลึกถึงผู้เสียชีวิตหรือเหตุการณ์ที่สำคัญต่างๆร่วมกัน โดยประเภทของพื้นที่อาจเป็นในรูปของสุสานทั่วไปสุสานครอบครัว อาคารเก็บอัฐิหรืออนุสรณ์ พื้นที่นี้มักจะเน้นการใช้สื่อสัญลักษณ์เพื่อกระตุ้นการรับรู้เชิงประสบการณ์และความทรงจำเพื่อให้ผู้ที่เข้ามาสามารถรู้สึกมีส่วนร่วมไปกับพื้นที่ได้

ภาพที่ 7.1 กรณีศึกษาเครื่องมือทางสถาปัตยกรรมในการออกแบบพื้นที่เพื่อการระลึกถึง (Remembrance Space)
ที่มา : ภูรินท์ สีมุรา, 2563

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

7.1.6 ลักษณะพื้นที่ประกอบพิธีกรรมที่เกี่ยวกับการตายในประเทศไทย⁵

เนื้อหาเกี่ยวกับพื้นที่ของการประกอบพิธีกรรมศพ ที่มีการปรับเปลี่ยนจากอดีต-ปัจจุบัน อีกทั้งรูปแบบสัญลักษณ์ต่างๆที่สื่อสารถึงระบบความเชื่อและคติธรรมต่างๆ เพื่อเป็นข้อมูลและเนื้อหาที่จะนำไปสู่การทดลองและออกแบบ

รูปแบบของพื้นที่ประกอบพิธีกรรมที่เกี่ยวกับการตายจากอดีต-ปัจจุบัน

จากการศึกษาเนื้อหาของพิธีกรรมที่เกี่ยวกับการตาย จึงสรุปและแบ่งการวิเคราะห์พื้นที่ประกอบพิธีกรรมเป็น 2 ยุคหลักๆคือ ยุคก่อนประวัติศาสตร์ หรือ ยุคที่ยังไม่มีระบบของศาสนาเข้ามาเกี่ยวข้อง และ ยุคประวัติศาสตร์ หรือ ยุคที่ได้รับศาสนาเข้ามามีบทบาทในประเทศไทย

7.1.6.1 พื้นที่ฝังศพในยุคก่อนประวัติศาสตร์

พื้นที่ฝังศพของมนุษย์ในยุคก่อนประวัติศาสตร์นั้นมีลักษณะพื้นที่ที่เป็นพื้นที่เปิดโล่ง ซึ่งมีการแสดงขอบเขตของการใช้พื้นที่ด้วยการสร้างเครื่องหมายไว้เป็นจุดล้อมรอบ อีกทั้งทำให้ที่ว่างเกิดเป็นพื้นที่เฉพาะ ซึ่งพื้นที่ดังกล่าวส่วนมากถูกจัดวางเป็นที่ว่างรูปวงกลมหรือครึ่งวงกลม เพื่อเน้นให้พื้นที่ส่วนกลางที่ถูกล้อมรอบมีความสำคัญและดูศักดิ์สิทธิ์ขึ้น จากพื้นที่ว่างทั่วไปกลายมาเป็นพื้นที่ที่มีความหมายและเป็นที่เคารพบูชา)

ภาพที่ 7.28 แสดงรูปแบบของการปิดล้อม และการเน้นความสำคัญของพื้นที่
ที่มา : งามเพชร อัมพรวิฒนพงศ์ (2555)

7.1.6.2 พื้นที่ฝังศพในยุคประวัติศาสตร์

ยุคประวัติศาสตร์หรือยุคที่ได้รับศาสนาเข้ามาใช้ในประเทศไทยนั้น รูปแบบและวิธีการที่เกี่ยวกับการทำศพมีลำดับขั้นตอนที่ชัดเจนมากขึ้น ส่งผลให้พื้นที่ประกอบพิธีกรรมหรือพื้นที่ที่มีความเกี่ยวข้องกับคนตายนั้น มีความเฉพาะเจาะจงและสอดคล้องกับรูปแบบพิธีกรรมที่มีการปรับเปลี่ยนไปตามยุคสมัย ซึ่งประกอบด้วย พื้นที่ที่ใช้สำหรับประกอบพิธีกรรมในวันสิ้นลมหายใจและตั้งศพบำเพ็ญกุศล พื้นที่ที่ใช้สำหรับการเผาศพ และพื้นที่สำหรับเก็บกระดูกผู้ตายหลังจากเสร็จสิ้นการเผาเรียบร้อยแล้ว

⁵ งามเพชร อัมพรวิฒนพงศ์. 2555. พื้นที่เปลี่ยนผ่านจากสถานะหนึ่งไปสู่อีกสถานะหนึ่ง ระหว่างพื้นที่ปัจจุบัน

กับพื้นที่หลังความตาย. ภาควิชาสถาปัตยกรรม บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

พื้นที่ที่ใช้สำหรับตั้งศพบำเพ็ญกุศล ได้พัฒนามาจากสมัยยุคดึกดำบรรพ์ที่มีการเก็บศพไว้หลายวันหลายคืนเพื่อส่งวิญญาณผู้ตายและบอกเล่าเรื่องราวของเผ่าพันธุ์ของตน ทำให้เกิดพื้นที่รองรับกิจกรรมดังกล่าวขึ้น

พื้นที่สำหรับเผาศพ หรือ ในปัจจุบันเรียกว่า พื้นที่ฌาปนกิจ มีการพัฒนามาจากการจัดการร่างผู้ตายจากการฝังให้เนื้อหนังสลายมาเป็นการเผาเพื่อให้เหลือเพียงเถ้ากระดูก

พื้นที่สำหรับเก็บกระดูก หรือ อัฐิ มีวิวัฒนาการมาจากสมัยยุคก่อนประวัติศาสตร์ที่มีการนำกระดูกที่เหลือจากการย่อยสลายของเนื้อหนังเรียบร้อยแล้ว มาเก็บไว้ในภาชนะดินเผาหรือภาชนะหิน ซึ่งในปัจจุบันเรียกภาชนะดังกล่าวว่า “โกศ”

ในการวิเคราะห์พื้นที่ประกอบพิธีกรรมในยุคประวัติศาสตร์หรือยุคที่ได้รับศาสนาเข้ามาใช้แล้ว จะขอยกตัวอย่างกรณีศึกษาของพื้นที่ตัวอย่างที่มีอยู่ในประเทศไทยย้อนหลังไปประมาณ 100 ปีที่แล้วจนถึงปัจจุบัน เพื่อเป็นข้อมูลในการทดลองออกแบบ เนื่องจากมีเนื้อหาที่สอดคล้องและมีความคล้ายคลึงกับพื้นที่ในปัจจุบันมากที่สุด ซึ่งได้เลือกพื้นที่ในการศึกษาไว้ 3 พื้นที่ ซึ่งมีลักษณะของพื้นที่ที่แตกต่างกันตามการพัฒนาของยุคสมัย ประกอบไปด้วย 1.) พื้นที่แบบเปิด 2.) พื้นที่แบบปิด หรือโรงทิม 3.) พื้นที่แบบปิด (จัดวางเป็นกลุ่ม)

7.1.6.3 สรุปความสัมพันธ์ของสถาปัตยกรรมและพื้นที่ประกอบพิธีกรรมในไทย

จากการศึกษาพื้นที่ประกอบพิธีกรรมที่มีการพัฒนาและเปลี่ยนแปลงจากอดีตจนถึงปัจจุบัน แสดงให้เห็นถึงองค์ประกอบย่อยๆของพื้นที่กิจกรรมหลัก เพื่อนำข้อมูลดังกล่าวมาใช้ในการทดลองออกแบบพื้นที่ทางสถาปัตยกรรมต่อไป จึงขอสรุปไว้ดังนี้

1. พื้นที่ในวันสิ้นลมหายใจ ประกอบด้วย พื้นที่ตั้งศพ พื้นที่ตั้งโลงบรรจุศพ พื้นที่สำหรับผู้มาร่วมประกอบพิธีกรรม
2. พื้นที่ตั้งศพบำเพ็ญกุศล ประกอบด้วย พื้นที่ตั้งศพ พื้นที่เคารพศพ พื้นที่สำหรับพระสวดอธิษฐาน พื้นที่สำหรับผู้มาร่วมประกอบพิธีกรรม
3. พื้นที่ฌาปนกิจ ประกอบด้วย พื้นที่ตั้งศพทำพิธี พื้นที่เผา พื้นที่ทำพิธีกรรมก่อนเผา พื้นที่สำหรับผู้มาร่วมประกอบพิธีกรรม
4. พื้นที่เก็บอัฐิ ประกอบด้วย พื้นที่เก็บอัฐิผู้ตาย พื้นที่สำหรับผู้ประกอบพิธี

7.1.7 การจัดการเส้นทางสัญจรของสุสานและฌาปนสถาน (Traffic Management of Crematoria)⁶

สำหรับโครงการมรณาวิถึ ฌาปนสถานและสุสานร่วมสมัย - กรุงเทพฯ การจัดการเรื่องการสัญจรในโครงการมีความสำคัญอย่างมาก เพื่อความต่อเนื่องของกิจกรรม พิธีกรรมและการใช้งาน รวมถึงประสบการณ์ของผู้ใช้งาน

ข้อพิจารณาสำหรับการออกแบบเส้นทางสัญจร

จากการศึกษาสามารถสรุปข้อพิจารณาและสิ่งที่ต้องคำนึงถึงในการออกแบบและจัดการเส้นทางสัญจรในโครงการคือ การจัดการเพื่อประสิทธิภาพในการใช้งาน (Functional Criteria) และการถ่ายทอดประสบการณ์ผ่านการสัญจร (Staging an Experience)

7.1.7.1 การจัดการเพื่อประสิทธิภาพในการใช้งาน (Functional Criteria)

รูปแบบของทางสัญจรในการใช้งาน สามารถแบ่งเส้นทางหลัก (Major Flow) ได้ออกมาเป็น 2 เส้นทาง (Type of Flow) โดยมีรายละเอียดดังนี้ (ภาพที่ 7.29)

1. เส้นทางสำหรับโลงศพ (Coffin Flow)

รูปแบบของเส้นทางของโลงศพ (Coffin Flow) จะมีความชัดเจนและตายตัว และมีการควบคุมอย่างเคร่งครัด เนื่องจากมีความสำคัญที่จะให้ไม่เกิดข้อผิดพลาดและทับซ้อนกับเส้นทางอื่น โดยเส้นทางจะต้องไม่ทับซ้อนกับบุคคลภายนอก ยกเว้นญาติ คนใกล้ชิดผู้ล่วงลับ และเจ้าหน้าที่ซึ่งมีส่วนเกี่ยวข้องกับพิธีกรรม ซึ่งเส้นทางสัญจรนี้ได้พิจารณารวมไปถึงเส้นทางของศพก่อนที่จะทำการฌาปนกิจ และอัฐิหลังจากการฌาปนกิจ

2. เส้นทางสำหรับบุคคลทั่วไป (Visitors Flow)

สำหรับเส้นทางสัญจรของผู้ใช้งานทั่วไปนั้น จะมีความสัมพันธ์กับการใช้งานที่หลากหลายในแต่ละส่วนของโครงการ เช่น ผู้ที่มาร่วมประกอบพิธีสวดไว้อาลัย ผู้ที่มาร่วมพิธีฌาปนสถาน หรือผู้ที่มาระลึกถึงผู้ล่วงลับ ซึ่งลักษณะของกิจกรรมที่แตกต่างกันนั้นส่งผลต่ออารมณ์และความรู้สึกของผู้มาอำลาต่อผู้ล่วงลับ

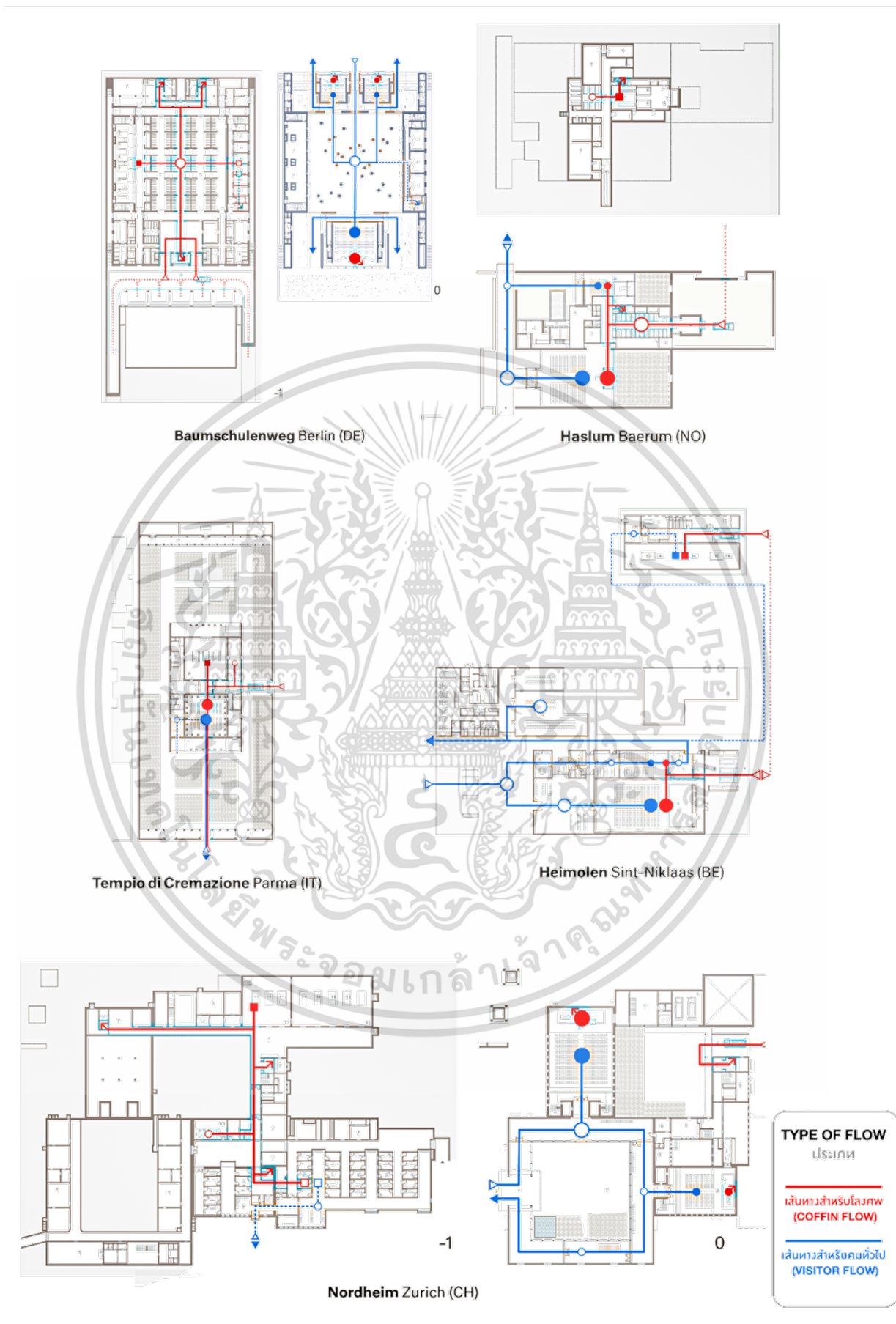
7.1.7.2 การถ่ายทอดประสบการณ์ผ่านการสัญจร (Staging an Experience)

โดยทั่วไปแล้ว เส้นทางของศพจะถูกแยกออกจากเส้นของผู้มาร่วมงานอย่างเคร่งครัด ทั้งในเชิงพื้นที่และเวลาของกิจ จุดที่ทั้งสองมาพ้องกันและกันมีเพียงพื้นที่ที่ตั้งศพ ในช่วงเวลาของพิธีศพ การฌาปนกิจและพิธีเก็บอัฐิ นัยของช่วงเวลาและพื้นที่เหล่านี้เป็นตัวกำหนดพิธีกรรมและชี้นำประสบการณ์การรับรู้ของผู้มาร่วมพิธีศพ ดังนั้นการออกแบบจึงต้องคำนึงถึงอารมณ์ที่แตกต่างกันในแต่ละพิธีกรรม เพื่อรักษาบรรยากาศและสภาพแวดล้อมให้เหมาะสมและเรียบร้อย ให้สอดคล้องกับรูปแบบกิจกรรมและอารมณ์ของผู้มาร่วมพิธีกรรมที่เกี่ยวข้องกับผู้ล่วงลับ

⁶ Vincent Valentijn (2018). *Goodbye Architecture: The Architecture of Crematoria*. nai010

publishers

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 7.29 การวิเคราะห์และแบ่งประเภทเส้นทางสัญจรผ่านกรณีศึกษา
 เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนลิขสิทธิ์สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น เมื่ออยู่ให้เห็นประโยชน์ด้านการค้า
 ที่มา : ภูรินทร์ สีมารา, 2563 ศึกษาข้อมูลจาก Goodbye Architecture: The Architecture of Crematoria
 ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามเผยแพร่ต่อสาธารณะและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

7.2 การศึกษาเกี่ยวกับการรับรู้ที่เกี่ยวข้องกับงานสถาปัตยกรรม

การรับรู้ในงานสถาปัตยกรรม สิ่งสำคัญที่จะทำให้ผู้ใช้หรือบุคคลภายนอกเข้าใจหรือรับรู้ในงานสถาปัตยกรรมได้นั้น ต้องอาศัยประสาทสัมผัสในการรับรู้ เนื่องจากมนุษย์เราใช้ชีวิตอยู่ท่ามกลางสิ่งแวดล้อมรอบๆตัวไม่ว่าจะเป็น บุคคล สัตว์ สิ่งของ กิจกรรมต่างๆ ปรากฏการณ์ทางธรรมชาติ หรือแม้แต่สิ่งที่จับต้องไม่ได้ เช่น ภาษา วัฒนธรรมในสังคม ฯลฯ เนื่องจากมนุษย์อยู่ท่ามกลางสิ่งแวดล้อมที่มีความหลากหลายจึงจำเป็นต้องใช้ประสาทสัมผัสในการรับรู้ การรับรู้ทางประสาทสัมผัสนั้นจึงถือเป็นความสามารถขั้นต้นที่ทำให้มนุษย์เรียนรู้สิ่งต่างๆรอบๆตัวและปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมได้ เมื่อเราถูกเร้าด้วยสภาพแวดล้อมรอบๆตัว ก็จะทำให้เกิดความรู้สึกจากการสัมผัสโดยอวัยวะสัมผัสของร่างกาย โดยอวัยวะรับรู้สัมผัสมีหน้าที่รับรู้สิ่งแวดล้อมที่แตกต่างกันไปผ่านสิ่งที่เรียกว่าการรับรู้ (Perception) ซึ่งเป็นการเชื่อมโยงระหว่างระบบสัมผัสกับสิ่งแวดล้อมที่เป็นสิ่งเร้า ทำให้มนุษย์เกิดการจดจำและเรียนรู้สิ่งต่างๆในธรรมชาติ

การรับรู้ หมายถึง การสัมผัสที่มีความหมาย (Sensation) การรับรู้เป็นการแปลความหมายหรือการตีความหมายของความรู้สึกจากการสัมผัสสิ่งเร้าที่ได้รับ มาเป็นสิ่งที่มีความหมายหรือเป็นที่เข้าใจ โดยอาศัยประสบการณ์เดิมที่มีเป็นตัวช่วยตีความหรือแปลความหมายของการรับรู้

7.2.1 มนุษย์และการสัมผัสรับรู้ในสถาปัตยกรรม

อวัยวะรับสัมผัสของร่างกายมนุษย์ เป็นเครื่องมือหลักที่มนุษย์ใช้ในการทำหน้าที่รับสารหรือรับสิ่งเร้ารอบๆตัว ซึ่งเรียกอวัยวะดังกล่าวว่าเครื่องรับ (Receptors) ทางจิตวิทยาได้แยกประเภทของเครื่องรับในร่างกายมนุษย์ออกเป็น 5 ประเภท ซึ่งทำหน้าที่แตกต่างกันออกไป ประกอบด้วย

ประสาทสัมผัสทางตา ให้ความรู้สึกสัมผัสทางการมองเห็น คนส่วนใหญ่มีความรู้สึกทางนัยน์ตาเป็นเครื่องรับที่สำคัญที่สุด โดยมีหน้าที่ในการรับสิ่งเร้าและส่งกระแสประสาทไปยังสมอง ซึ่งสัมผัสที่ปรากฏแก่นัยน์ตาเรานั้นมีทั้งวัตถุหรือภาพ แสงสีต่างๆ ทั้งในความสว่างและความมืด ในระยะใกล้และระยะไกล

ประสาทสัมผัสทางหู ให้ความรู้สึกสัมผัสทางการได้ยิน เสียง เสียงที่เกิดจากการสั่นสะเทือนหรือการเคลื่อนไหวของแหล่งที่เกิดของเสียง ลักษณะสิ่งเร้าที่ทำให้เกิดเสียงนั้นมีความสัมพันธ์กับลักษณะของการสัมผัสที่เข้ามาในหูของมนุษย์นั้นคือ ความดังของเสียง ระดับของเสียง และคุณภาพของเสียง เมื่อหูรับเสียงเข้ามาก็จะทำการขยายและแปลงสิ่งที่เข้ามาในระบบประสาท และจึงส่งความรู้สึกไปยังสมองเพื่อแปลงออกมาเป็นความรู้สึกและความหมายของเสียงนั้นๆ

ประสาทสัมผัสทางจมูก ให้ความรู้สึกสัมผัสทางการได้กลิ่น ซึ่งมีความสำคัญมากสำหรับสัตว์ในบางชนิดเพื่อใช้ในการบอกตำแหน่งและทิศทาง สำหรับมนุษย์นั้นการสัมผัสทางกลิ่นเป็นส่วนที่ไว และเป็นส่วนช่วยให้คนเกี่ยวข้องและสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมได้เร็วยิ่งขึ้น ดังนั้นประสาทสัมผัสทางการได้กลิ่นจึงมีประโยชน์เท่าๆกับอวัยวะสัมผัสอื่นๆในร่างกาย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้拿去ใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ประสาทสัมผัสทางลิ้น ให้ความรู้สึกสัมผัสทางการรับรู้รสซึ่งแบ่งออกเป็น 2 แบบคือ การรับรู้รสทั่วไปคือ การรับรู้ในขณะที่อาหารเข้าปาก และการรับรู้รสเฉพาะคือ เกิดการกระตุ้นต่อ บางจุดภายในช่องปาก ซึ่งการรับรู้รสทั่วไปนั้นต้องอาศัยการรับรู้กลิ่นเข้ามาแทรกด้วย หากการรับรู้ ทางกลิ่นมีความติดขัดก็จะส่งผลให้การรับรู้รสสัมผัสมีประสิทธิภาบน้อยลงด้วย

ประสาทสัมผัสทางผิวหนัง ให้ความรู้สึกสัมผัสทางการรู้สึกเจ็บร้อน หนาว และความ กดดัน ซึ่งผิวหนังมีความไวต่อการสัมผัสสิ่งเร้ามาก เมื่อมีการรับสิ่งเร้าจากภายนอกเข้ามาก็จะ เปลี่ยนเป็นสื่อเพื่อนำไปกระตุ้นปลายประสาท ช่วยในการรู้สึกสัมผัสของมนุษย์

7.2.1.1 การรับรู้ทางการมองเห็น

ในการออกแบบงานสถาปัตยกรรมนั้นส่วนมากถูกสื่อสารผ่านรูปร่าง รูปทรง สี สัน กายภาพภายนอกและภายในอาคาร หรือระบบสัญลักษณ์ต่างๆที่ถูกตีความออกมาในรูปแบบทาง สถาปัตยกรรม การรับรู้ในงานสถาปัตยกรรมนั้นส่วนมากมีความเชื่อมโยงกับการรับรู้ทางตา เพราะ การรับรู้ทางตานั้นสามารถรับรู้ได้ง่ายและสามารถเข้าใจความหมายได้ง่ายกว่าประสาทสัมผัสด้านอื่นๆ แต่การรับรู้ได้ดีนั้นมิได้เกิดจากการรับรู้ทางตาเพียงอย่างเดียว หากยังต้องอาศัยประสาทสัมผัสในส่วน อื่นๆมาทำงานร่วมกัน เพื่อเก็บข้อมูลและตีความหมายได้อย่างสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

การรับรู้ทางตา (Visual Perception)

มีความสำคัญในเรื่องความทรงจำมาก มนุษย์มักใช้การรับรู้ทางตาเป็นตัวบันทึกภาพ หรือข้อมูลเพื่อเป็นการเรียนรู้สิ่งต่างๆ การรับรู้ทางตาและการจดจำของมนุษย์นั้นจึงเป็นของคู่กัน เนื่องจากการเรียนรู้สิ่งต่างๆรอบตัวต้องอาศัยพื้นฐานที่เกิดขึ้นจากการมองเห็นเพื่อสร้างการจดจำเป็น ส่วนใหญ่ งานสถาปัตยกรรมก็เช่นเดียวกันต้องอาศัยการสร้างรูปแบบเพื่อเป็นการสื่อสารการรับรู้ ให้กับผู้ใช้เช่นกัน

7.2.1.2 การจัดระเบียบในการรับรู้

มนุษย์มักจะมีลักษณะของการจัดสิ่งๆที่รับรู้ออกเป็นหมวดหมู่หรือเป็นกลุ่มก้อน ซึ่งมนุษย์ จะมีลักษณะการรับรู้ภาพรวมหรือส่วนรวมมากกว่ารายละเอียดปลีกย่อย รูปแบบการรับรู้ดังกล่าว ได้แก่การรับรู้เกี่ยวกับภาพและพื้น (Figure and ground) สิ่งต่างๆที่เรามองเห็นเป็นรูปเป็นร่างขึ้นนั้น เกิดขึ้นจากเส้นที่ประกอบกันขึ้นเป็นรูปมาตัดกับพื้น ซึ่งในการจัดหมวดหมู่ของภาพและพื้นนั้นไม่ จำเป็นต้องเกิดจากเส้นเพียงอย่างเดียว แต่อาจเกิดขึ้นจากการตัดกันของสีก็ได้

ภาพ (Figure) หมายถึง สิ่งๆที่ก่อให้เกิดการสัมผัสก่อน เป็นจุดที่เน้นถึงความสำคัญ ให้กับผู้รับรู้ หรืออาจหมายถึงส่วนที่โดดเด่นอยู่เบื้องหน้าออกมาจากส่วนของพื้น ซึ่งมีขอบเขตจำกัด และมีรูปร่างที่ชัดเจน

พื้น (Ground) หมายถึง สิ่งที่มีความสำคัญในลำดับรองลงมา มีความหมายหรือให้ความรู้สึกที่น้อยกว่า พื้นจึงมีลักษณะของการมองเห็นที่เลื่อนรางอยู่ภายหลังภาพ เป็นส่วนที่ปรากฏติดต่อกันโดยไม่มีขอบเขตจำกัด

ภาพที่ 7.30 แสดงการรับรู้ภาพและพื้น

ที่มา : จำเนียร ช่วงโชติ, จิตวิทยาการรับรู้และเรียนรู้ (กรุงเทพฯ: การศาสนา, 2516), 103.

ผู้รับรู้จะสามารถมองเห็นและแยกแยะได้ว่าสิ่งใดเป็นภาพสิ่งใดเป็นพื้น แต่ในบางครั้งผู้รับรู้ก็อาจจะมองเห็นภาพและพื้นสลับกันได้ ขึ้นอยู่กับประสบการณ์และความทรงจำเดิมซึ่งมีความสำคัญต่อการรับรู้ภาพและพื้น ซึ่งการเกิดการรับรู้ในลักษณะของภาพและพื้นนั้นเกิดจากเหตุปัจจัยที่สำคัญ 2 ประการ คือ

หลักของความสมบูรณ์ การรับรู้ภาพนั้นมีส่วนเนื่องมาจากการที่คนเราพยายามที่จะมองเห็นสิ่งต่างๆ เป็นสิ่งที่ง่ายและชัดเจน เป็นที่เข้าใจ ซึ่งนักจิตวิทยาพบว่าการรับรู้ภาพในลักษณะที่ไม่ครบถ้วนสมบูรณ์นั้น บุคคลมีแนวโน้มที่จะสามารถรับรู้หรือมองเห็นภาพที่สมบูรณ์โดยการปิด หรือเป็นการประสานส่วนที่ขาดและไม่สมบูรณ์เข้าด้วยกันทำให้เกิดภาพหรือรูปร่างที่สมบูรณ์มีความหมาย ซึ่งขึ้นอยู่กับประสบการณ์ของแต่ละบุคคล

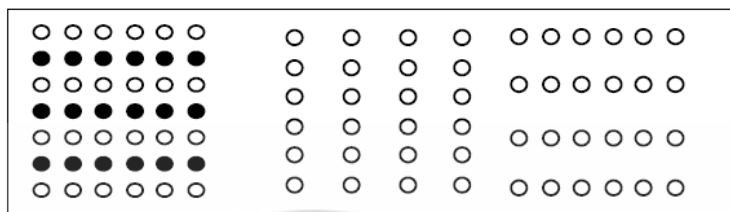

ภาพที่ 7.31 แสดงหลักความสมบูรณ์

ที่มา : จำเนียร ช่วงโชติ, จิตวิทยาการรับรู้และเรียนรู้ (กรุงเทพฯ: การศาสนา, 2516)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

หลักของการรวมกลุ่ม การรับรู้หรือการเห็นภาพและพื้นแยกออกจากกันนั้น เกิดจากการรวมกลุ่มขององค์ประกอบต่างๆรวมกันกลายเป็นโครงสร้าง การรวมกลุ่มขององค์ประกอบต่างๆนั้น อาจมีความคล้ายคลึง ความใกล้ชิดหรือความต่อเนื่องกันทั้งในเรื่องของขนาด รูปทรง ทิศทาง สี ฯลฯ อย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่างพร้อมกันทำให้เกิดเป็นภาพของการรับรู้ขึ้น

ภาพที่ 7.32 แสดงหลักของการรวมกลุ่ม

ที่มา : จำเนียร ช่วงโชติ, จิตวิทยาการรับรู้และเรียนรู้ (กรุงเทพฯ: การศาสนา, 2516), 106.

7.2.1.3 การรับรู้ความลึก

การรับรู้ความลึกนั้นเกิดจากที่บุคคลมองเห็นวัตถุเป็นลักษณะ 3 มิติ สามารถแยกถึงระยะได้ว่าสิ่งใดอยู่ใกล้ไกล สิ่งสำคัญที่ทำให้บุคคลสามารถรับรู้ความลึกได้นั้นเนื่องจากการใช้ตาทั้งสองข้างมองพร้อมๆกัน ซึ่งตาทั้งสองข้างอยู่ในตำแหน่งที่ต่างกันทำให้ภาพที่รับด้วยตาข้างซ้ายและตาขวานั้นไม่เหมือนกัน ความแตกต่างดังกล่าวเกิดการแยกแยะและมองเห็นความลึกได้ การรับรู้หรือแยกแยะความลึกนั้นไม่จำเป็นต้องเกิดจากการมองด้วยตาทั้งสองเพียงอย่างเดียว เราสามารถรับรู้ความลึกด้วยตาข้างเดียวได้เช่นกัน ซึ่งต้องอาศัยปัจจัยดังต่อไปนี้ (1) การซ้อนกัน เป็นการที่วัตถุหนึ่งบังซ้อนอีกวัตถุหนึ่ง ทำให้วัตถุที่อยู่ด้านหลังเกิดภาพการมองเห็นที่ไม่สมบูรณ์ ทำให้เกิดการรับรู้ว่าวัตถุแรกหรือวัตถุที่มีมองเห็นภาพสมบูรณ์นั้นอยู่ในระยะใกล้กว่า (2) ทศนียภาพ ความลึกที่เกิดจากทศนียภาพนั้นมีความสำคัญต่อการรับรู้ความลึกมาก ซึ่งทศนียภาพนั้นส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในเรื่องของ ขนาด เส้น ระนาบแนวนอน ความหยาบละเอียด ความชัดเจน ซึ่งเป็นตัวสร้างความลึกและความใกล้ไกลของวัตถุ (3) แสงและเงา การที่วัตถุได้รับแสงและเกิดเงากระทบบนตัววัตถุและพื้นนั้นทำให้วัตถุเกิดมิติและช่วยให้รับรู้ความลึกได้ (4) การเคลื่อนไหว ในการดำรงชีวิตนั้นเรามีการเคลื่อนไหวหรือเคลื่อนที่อยู่เสมอ ทั้งการเคลื่อนไหวทางด้านร่างกายและศีรษะรวมทั้งสิ่งต่างๆ การเคลื่อนที่จากที่หนึ่งไปยังอีกที่หนึ่งนั้นทำให้เกิดการรับรู้ภาพต่อเนื่องกันไปด้วย การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในการรับรู้ในขณะที่เรากำลังเคลื่อนไหว เช่น หากเคลื่อนที่ไปยังทิศทางใดทิศทางหนึ่งวัตถุที่อยู่ใกล้จะเคลื่อนที่ไปพร้อมกับการเคลื่อนที่ของเรา แต่วัตถุที่ใกล้จะเคลื่อนที่ไปในทิศทางตรงกันข้าม

7.2.2 การรับรู้ทางมโนทัศน์

ในการดำเนินชีวิตของมนุษย์ มนุษย์สามารถเรียนรู้และจดจำสิ่งต่างๆรอบตัวได้ สามารถรับรู้ได้ถึงความหมาย ความรู้สึกและทัศนคติที่เกี่ยวข้องกับสิ่งต่างๆเหล่านั้นได้ด้วยประสาทสัมผัสรับรู้ และประสบการณ์ความจำที่มี สิ่งที่มีมนุษย์เรียนรู้และจดจำนั้นมักมีความสัมพันธ์กันอย่างเป็นระบบ ทำ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้拿去ใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ให้เกิดการจะจัดระเบียบในการรับรู้หรือที่เรียกว่าระบบมโนทัศน์ (Conceptual System) ซึ่งเกิดขึ้นภายในจิตของมนุษย์มีความซับซ้อนเนื่องจากการประมวลผลประสบการณ์ของกระบวนการรู้ทั้งหมด ซึ่งจากการศึกษาระบบมโนทัศน์ที่เกี่ยวข้องกับลักษณะทางกายภาพนั้นมีโครงสร้างที่สำคัญ 3 ประการคือ

จินตภาพ คือ ภาพที่เกิดจากความนึกคิดหรือสิ่งที่คิดว่าควรจะเป็นจากการรับรู้ทางกายภาพนั้นๆ ผ่านประสาทสัมผัสของมนุษย์ซึ่งอาศัยประสบการณ์เดิมและความรู้สึกนึกคิดในการสร้างและจินตนาการจินตภาพขึ้นมา

ระยะทางและขอบเขต คือ ส่วนที่บอกถึงตำแหน่งและความสัมพันธ์ขององค์ประกอบที่เกิดขึ้นเป็นจินตภาพ

ความหมาย คือ สิ่งที่มีส่วนช่วยส่งเสริมให้สิ่งที่ปรากฏในจินตภาพ เกิดความชัดเจนและเกิดความเข้าใจได้ว่าเป็นอะไร มีหน้าที่อย่างไร ส่งผลต่อทัศนคติและสภาวะอารมณ์เช่นใด

โครงสร้างทั้ง 3 ประการนี้ ต่างมีความสัมพันธ์ต่อกัน ซึ่งระยะทาง ของเขต และความหมายนั้นต่างเป็นส่วนหนึ่งของจินตภาพ ซึ่งความสัมพันธ์ดังกล่าวส่งผลให้เกิดระบบมโนทัศน์ที่ชัดเจนมากยิ่งขึ้น

7.2.2.1 การรับรู้จินตภาพของที่ว่าง

รูปแบบกิจกรรมและการรับรู้จินตภาพของที่ว่าง การรับรู้ที่ว่างหรือความเป็นสถานที่นั้นต้องอาศัยการสัมผัสและการเข้าถึงพื้นที่ การเข้าใจความเป็นพื้นที่ไม่ใช่แค่การรับรู้จากภาพที่มองเห็นเพียงอย่างเดียว กิจกรรมภายในพื้นที่ยังเป็นตัวสร้างความหมายและความเข้าใจในการรับรู้พื้นที่นั้นๆ ด้วย อีกทั้งกิจกรรมยังเป็นตัวช่วยบอกขอบเขตและตำแหน่งของที่ว่าง เช่น การรับรู้ที่ว่างหรือความเป็นสถานที่ของฌาปนสถานและสุสานนั้นอาจไม่ได้ขึ้นอยู่กับรูปแบบและองค์ประกอบของอุปกรณ์ภายในฌาปนสถานและสุสานเพียงอย่างเดียว หากยังประกอบด้วยรูปแบบของกิจกรรมที่เกิดขึ้นภายในพื้นที่ ที่มีความสัมพันธ์กับรูปแบบของพื้นที่นั้น ทำให้ผู้รับรู้สามารถรับรู้บรรยากาศของที่ว่างและความเป็นพื้นที่ได้อย่างสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

ภาพที่ 7.33 แสดงรูปแบบกิจกรรมที่ส่งผลต่อการรับรู้ทางจินตภาพในงานศพ

ที่มา : <https://www.naewna.com/> (สืบค้นวันที่ 3 ธ.ค. 2563)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สภาพแวดล้อมและเอกลักษณ์ทางกายภาพและจิตภาพ บุคคลสามารถคาดคะเนหน้าที่ใช้สอยของที่วางได้จากลักษณะทางกายภาพและสิ่งแวดล้อมโดยรอบ การออกแบบสภาพแวดล้อมให้สอดคล้องกับกิจกรรมนั้นส่งผลให้เกิดการเรียนรู้และการจดจำให้กับผู้ใช้ ซึ่งอาจเกิดจากการสร้างสิ่งเร้าเพื่อให้เกิดความเข้าใจในการรับรู้ เช่น สี สัน รูปร่าง ขนาด ฯลฯ เช่น ทำให้เราสามารถรับรู้ได้ว่าเป็นอาคารอะไรจากรูปแบบทางกายภาพของอาคาร หรือจำได้ว่าทางเข้าหลักของตัวอาคารต้องอยู่ทางด้านถนนหลัก หรือแม้แต่เอกลักษณ์ทางกายภาพนั้นๆซึ่งบ่งบอกว่าสิ่งนั้นเป็นอะไร มีกิจกรรมอะไร และมีประโยชน์ใช้สอยอย่างไร เช่นย่านตลาดซึ่งประกอบด้วยองค์ประกอบย่อยๆมารวมกันทำให้เกิดลักษณะเฉพาะ ส่งเสริมให้เกิดพฤติกรรมตามแนวทางที่ต้องการ และส่งผลกระทบต่อประสบการณ์ที่เกิดขึ้นโดยสามารถประเมินได้จากจิตภาพที่รับรู้

ภาพที่ 7.34 แสดงสภาพแวดล้อมและเอกลักษณ์ทางกายภาพที่ส่งผลต่อการรับรู้ทางจิตภาพ
ที่มา : <http://corbisimages.com> (สืบค้นวันที่ 3 ธ.ค. 2563)

ความหมายด้านอารมณ์และความหมายด้านประโยชน์ใช้สอย ความหมายด้านอารมณ์เป็นความรู้สึกและทัศนคติที่บุคคลมีต่อสิ่งที่เรียนรู้ ซึ่งเป็นส่วนสำคัญของระบบโน้ตทัศน์และมีความสำคัญกับสภาพแวดล้อมกายภาพ โดยกล่าวว่าความหมายทางด้านอารมณ์นั้นมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับความหมายด้านประโยชน์ใช้สอย มักปรากฏร่วมกันในคำอธิบายสภาพแวดล้อมกายภาพ⁷ เช่นการจัดเครื่องใช้ต่างๆในบ้านไม่เป็นระเบียบทำให้ห้องเกิดความรู้สึกอึดอัด คับแคบ ไม่น่าอยู่ สังกัดได้ว่าการเข้าใจสภาพแวดล้อมกายภาพนั้นต้องอาศัยซึ่งความรู้สึกหรือความคิดเห็นเฉพาะของผู้ใช้พื้นที่หรือผู้ใช้อาคารด้วย

⁷ วิมลสิทธิ์ หรยางกูร, พฤติกรรมมนุษย์กับสภาพแวดล้อม, พิมพ์ครั้งที่ 6 (กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2549), 174.

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

7.2.3 กรณีศึกษาอาคารตัวอย่างที่เกี่ยวข้องกับการรับรู้และการระลึกถึง

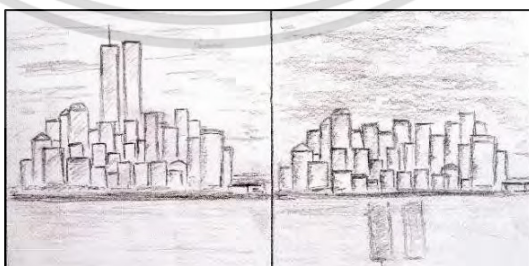
อาคารตัวอย่างที่เลือกมาศึกษาวิเคราะห์นั้น เป็นอาคารตัวอย่างที่ถูกออกแบบขึ้นเพื่อแสดงออกถึงยุคสมัย วัฒนธรรม การพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจและเทคโนโลยี ซึ่งสื่อสารความหมายและวัตถุประสงค์ของการใช้งานผ่านระบบสัญลักษณ์และรูปแบบทางสถาปัตยกรรม กรณีศึกษาที่เลือกยกตัวอย่างมานี้พิจารณาถึงการสร้างการรับรู้ ความรู้สึกและการระลึกถึงให้กับผู้ใช้ผ่านที่ว่างและรูปแบบทางสถาปัตยกรรม เพื่อเป็นแนวทางนำมาประยุกต์และเป็นข้อมูลในการทดลองออกแบบจินตภาพและการระลึกถึง คือ ภาพที่เกิดจากความนึกคิดหรือสิ่งที่คิดว่าควรจะเป็นจากการรับรู้ทางกายภาพนั้นๆ ผ่านประสาทสัมผัสของมนุษย์ซึ่งอาศัยประสบการณ์เดิมและความรู้สึกนึกคิดในการสร้างและจินตนาการจินตภาพขึ้นมา

7.2.3.1 กรณีศึกษา National September 11 Memorial & Museum

หลังจากที่ตึก World Trade Center ทั้งสองตึกถล่มลงในเมือง New York ทำให้เกิดการสูญเสียทั้งสถาปัตยกรรมและประชากรจำนวนมากในเมือง New York ทำให้เกิดโครงการประกวดแบบสถาปัตยกรรมขึ้นเพื่อสร้างแทนตึกทั้งสองที่สูญเสียไป ซึ่งเป็นสถานที่รำลึกเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น โดยการออกแบบของสถาปนิกชื่อ Michael Arads

รูปแบบกายภาพและการสื่อสารความหมาย

รูปแบบสถาปัตยกรรมที่เกิดขึ้นมาแทนตำแหน่ง Twin Tower ที่ถล่มไปนั้นคือสระน้ำ 2 สระ ที่เกิดขึ้นในตำแหน่งเดิมของตึกทั้งสอง ซึ่งเป็นจุดศูนย์กลางของสถานที่รำลึกแห่งนี้ การออกแบบสระน้ำที่มีฐานกว้างเท่ากับฐานตึกเดิมนั้น เป็นการสะท้อนเงาของสภาพแวดล้อมโดยรอบเพื่อตอบสนองแนวคิดที่ผู้ออกแบบตั้งใจให้ผู้ใช้รับรู้ถึงภาพความทรงจำการจากไปของตึกทั้งสอง บริเวณโดยรอบของขอบสระนั้นถูกออกแบบให้เป็นน้ำตกที่ไหลลงสู่พื้นที่ส่วนกลาง และในบริเวณขอบสระทุกด้านจะถูกจาลึกด้วยชื่อของผู้ที่จากไปจากเหตุการณ์ทั้งหมด เสียงของน้ำที่ตกลงซำๆทำให้พื้นที่แห่งนี้เป็นจุดศูนย์กลางของการรำลึก เมื่อค่อยๆเดินเข้าสู่พื้นที่เสียงของน้ำที่สัมผัสก็ค่อยๆดังขึ้น ทำให้กลบเสียงและความวุ่นวายของบริบทโดยรอบออกไป ดึงเอาความคิดของผู้ใช้พื้นที่ดังลงสู่ความสงบนิ่ง เพื่อรำลึกถึงผู้ที่จากไป

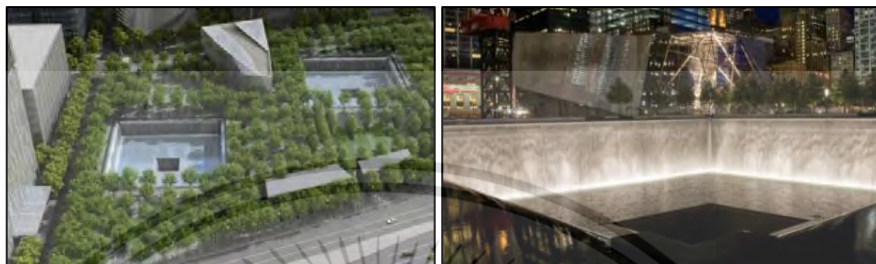

ภาพที่ 7.35 แสดงแนวคิดการสะท้อนความทรงจำสู่พื้นที่ในการออกแบบ จากกรณีศึกษา

ที่มา : Michael Arad, 9/11 Memorial เข้าถึงจาก <http://www.911memorial.org/> (สืบค้นวันที่ 3 ธ.ค. 2563)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ซึ่งรูปแบบพื้นที่ดังกล่าวเป็นการสร้างความทรงจำและประสบการณ์รับรู้ เพื่อให้ผู้ใช้เกิดความรู้สึกร่วมกับพื้นที่ โดยอาศัยความเป็นสถานที่และบริบทโดยรอบช่วยสร้างความทรงจำ และดึงกายภาพของน้มาเป็นเครื่องมือในการออกแบบซึ่งมีคุณสมบัติการสะท้อน และคุณสมบัติของเสียงที่เกิดขึ้น ช่วยส่งเสริมให้การสื่อสารความหมายและการรับรู้ต่อวัตถุประสงค์ของการรำลึกได้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น

ภาพที่ 7.36 แสดงการสื่อสารทางกายภาพของพื้นที่ จากกรณีศึกษา

ที่มา : Michael Arad, 9/11 Memorial เข้าถึงจาก <http://www.911memorial.org/> (สืบค้นวันที่ 3 ธ.ค. 2563)

7.2.3.2 กรณีศึกษา The Jewish Museum with the Berlin Museum

Jewish Museum ตั้งอยู่ ณ กรุงเบอร์ลิน ออกแบบโดยสถาปนิกชื่อ Deniel Libeskind เกิดขึ้นจากการต่อต้านจักรพรรดินิยมของเยอรมันทำให้เกิดการสูญเสียขึ้น เป็นอนุสรณ์สถานที่แสดงออกถึงความหายนะและการทำลายล้างของชาวยิว

ภาพที่ 7.37 แสดงการสื่อสารความหมายผ่านรูปแบบทางสถาปัตยกรรม จากกรณีศึกษา

ที่มา : Robert Wallis, Jewish Museum เข้าถึงจาก <http://corbisimages.com> (สืบค้นวันที่ 3 ธ.ค. 2563)

ลำดับของเนื้อหาที่สื่อสารผ่านรูปแบบทางสถาปัตยกรรม

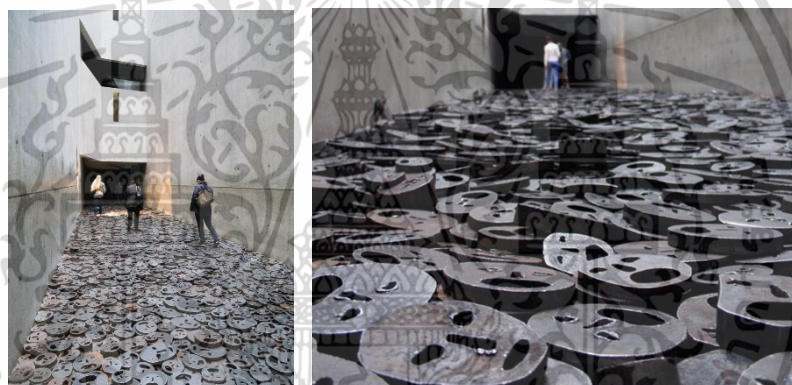
การสื่อสารเนื้อหาผ่านพื้นที่ทางสถาปัตยกรรมเป็นการนำเรื่องและเหตุการณ์จริงมาสร้างลำดับเนื้อหาทางด้านประสาทสัมผัส เพื่อให้ผู้ใช้สามารถรับรู้และมีความรู้สึกร่วมกับเหตุการณ์จริงที่เกิดขึ้น ซึ่งรูปแบบของพื้นที่มีการออกแบบให้รูปทรงและกายภาพภายนอกมีความขัดแย้งกับบริบทของเมืองเพื่อเป็นการแสดงออกถึงรอยแผลของชาวยิว การรับรู้ภายในพื้นที่ออกแบบให้เป็นเส้นทางหักเลี้ยวไปมาซึ่งที่ว่างถูกบีบให้เป็นพื้นที่แคบเข้าหากันโดยวัสดุเป็นคอนกรีตเปลือย เพื่อสื่อสารให้รับรู้ถึงความเจ็บปวดและความขัดแย้งของผู้อยู่ในเหตุการณ์ และช่องแสงที่ถูกเจาะให้มี

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ลักษณะเป็นเส้นยาวและเฉียงสลับกันไปมาทำให้เกิดแสงผ่านเข้ามาในบางจุดของพื้นที่ภายใน สร้างความรู้สึกกดดันให้กับผู้เข้าชมและเป็นการสร้างความรู้สึกเกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ที่ชาวยิวโดนทรมาณก่อนที่จะเสียชีวิต

ช่องทางเดินระหว่างอาคาร เป็นลักษณะพื้นที่เปิดโล่งระหว่างผนังอาคารภายนอกทั้งสองด้าน พื้นที่ถูกบีบเข้าหากันทำให้เกิดที่ว่างที่แคบและชะลูดสูงเพื่อสร้างความรู้สึกอึดอัดให้กับผู้เข้าชม พื้นที่ของทางเดินนั้นออกแบบแผ่นเหล็กรูปทรงคล้ายหน้าคนวางเรียงซ้อนกันเต็มพื้นที่ เมื่อเดินเข้าสู่พื้นที่ดังกล่าวก็จะเกิดเสียงกระทบกันของแผ่นเหล็กเป็นเสียงที่ฟังแล้วไม่ไพเราะ ซึ่งผู้ออกแบบพยายามที่จะสื่อสารถึงเสียงความเจ็บปวดของชาวยิวที่โดนทรมาณและถูกประหาร

ซึ่งสิ่งเร้าที่ถูกสร้างขึ้นจากรูปแบบทางสถาปัตยกรรมดังกล่าว สามารถสื่อสารให้ผู้รับรู้และเกิดความรู้สึกร่วมกับเหตุการณ์จริงที่เกิดขึ้นได้โดยอาศัย รูปทรงและวัสดุเป็นตัวสื่อสารให้ผู้รับรู้ถึงความขัดแย้ง ความรุนแรงและความเจ็บปวดที่เกิดขึ้น อีกทั้งใช้วัสดุและการเคลื่อนไหวของผู้เข้ามาเป็นส่วนที่ทำให้เกิดเสียงส่งเสริมให้การสื่อสารความรู้สึกมีความชัดเจนยิ่งขึ้นตามแนวคิดของผู้ออกแบบ

ภาพที่ 7.38 แสดงการสร้างความรู้สึกผ่านรูปแบบที่ว่างและองค์ประกอบ จากกรณีศึกษา
ที่มา : Robert Wallis, Jewish Museum เข้าถึงจาก <http://corbisimages.com> (สืบค้นวันที่ 3 ธ.ค. 2563)

7.2.3.3 กรณีศึกษา Bruder Klaus Field Chapel

Bruder Klaus Field Chapel เป็นโบสถ์ที่สร้างอยู่บนพื้นที่โล่งกว้างในชุมชนเกษตรกรรม บริเวณโดยรอบแวดล้อมไปด้วยธรรมชาติในประเทศเยอรมนี สถาปนิกผู้ออกแบบคือ Peter Zumthor ซึ่งได้รับรางวัล Pritzker Prize ในปี 2009 เป็นที่ยอมรับกันในงานสถาปัตยกรรม ซึ่งในการออกแบบอาคารดังกล่าวมีแนวคิดในการออกแบบ โดยให้เป็นพื้นที่ศูนย์กลางของคนในชุมชน ซึ่งในการก่อสร้าง โบสถ์หลังนี้ใช้วัสดุในท้องถิ่น และมีเกษตรกรในท้องถิ่นเป็นผู้ช่วยกันสร้างขึ้นให้เสร็จสมบูรณ์ การรับรู้ของอาคารหลังนี้ถูกออกแบบให้ภายในพื้นที่รับรู้ถึงความสงบและความเป็นสถานที่นั้นๆ

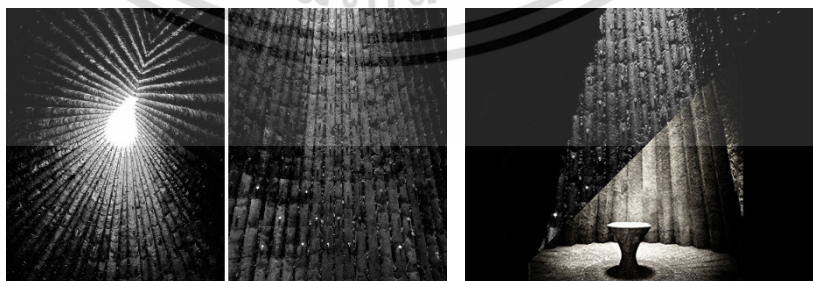
การออกแบบและการสื่อสารความหมาย

การสื่อสารความหมายและการสร้างการรับรู้ให้กับผู้ใช้อาคาร เริ่มจากการออกแบบ ภายนอกที่เรียบง่ายเป็นรูปทรงสี่เหลี่ยมทรงสูง และดึงความรู้สึกของผู้ใช้เข้าสู่พื้นที่ว่างภายใน โดยภายในถูกออกแบบเป็นรูปแบบที่ว่างที่เปิดขึ้นสู่ท้องฟ้า มีแสงเป็นตัวช่วยสื่อสารและเชื่อมโยงระหว่างภายนอกและภายใน แสงที่สาดส่องเข้ามาสร้างเส้นแกนให้เกิดขึ้นเพื่อสื่อสารกับผู้ใช้ให้รู้สึกสงบ และเชื่อมโยงกับพระผู้เป็นเจ้าในศาสนาคริสต์ ซึ่งพื้นผิวของผนังภายในของอาคารใช้ไม้ในท้องถิ่นสร้างบล็อกในการเทคอนกรีต และเมื่อคอนกรีตแห้งจึงทำการเผาไม้ทิ้งเหลือเพียงร่องรอยของไม้เป็นพื้นผิวอยู่บนคอนกรีต และที่สำคัญคือกลิ่นที่หลงเหลือจากการเผาไม้ที่เกิดขึ้นภายใน เป็นตัวช่วยสื่อสารถึงความเป็นถิ่นที่นั้น

ภาพที่ 7.39 แสดงการรับรู้ภายนอกและความสัมพันธ์กับพื้นที่และบริบท
ที่มา : Megan Sveiven, Bruder Klaus Field Chapel / Peter Zumthor
เข้าถึงจาก [http:// www.archdaily.com/](http://www.archdaily.com/) (สืบค้นวันที่ 3 ธ.ค. 2563)

การออกแบบโบสถ์หลังดังกล่าว เป็นการสร้างประสาทสัมผัสในการรับรู้พื้นที่ภายใน ผ่านประสาทสัมผัสการมองเห็นรูปทรงและที่ว่างภายนอกและภายใน ประสาทสัมผัสการได้กลิ่นของวัสดุและวิธีการที่นำมาใช้ เป็นการสร้างประสบการณ์รับรู้ให้กับผู้ใช้รู้สึกสงบและรู้สึกถึงความเป็นพื้นที่ของตน อีกทั้งรูปแบบที่สอดคล้องต่อการใช้งานที่เหมาะสมต่อวิถีชีวิตของคนในท้องถิ่น

ภาพที่ 7.40 แสดงการรับรู้ภายในผ่านรูปแบบของที่ว่างและพื้นผิวของวัสดุ
ที่มา : Megan Sveiven, Bruder Klaus Field Chapel / Peter Zumthor
เข้าถึงจาก [http:// www.archdaily.com/](http://www.archdaily.com/) (สืบค้นวันที่ 3 ธ.ค. 2563)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

7.2.3.4 สรุปการศึกษากรณีศึกษา

จากการศึกษากรณีศึกษาหรือพื้นที่ตัวอย่าง โดยเป็นการศึกษาลักษณะการสร้างพื้นที่และรูปแบบทางสถาปัตยกรรม ที่สื่อสารแนวคิด ความหมายและการระลึกถึงด้วยเครื่องมือทางสถาปัตยกรรม ซึ่งจากกรณีศึกษาเป็นแนวทางการออกแบบที่มีความสอดคล้องกับโครงการในเรื่องของการตีความหมายจากสิ่งที่เป็นนามธรรมออกมาเป็นสัญลักษณ์หรือการสื่อสารที่ว่าง ซึ่งรูปแบบและวิธีการดังกล่าวสามารถนำมาเป็นแนวทางในการค้นหาเครื่องมือเพื่อทำการออกแบบพื้นที่ทางสถาปัตยกรรมที่เกี่ยวข้องกับการรับรู้ ความทรงจำ และการระลึกถึงต่อไป

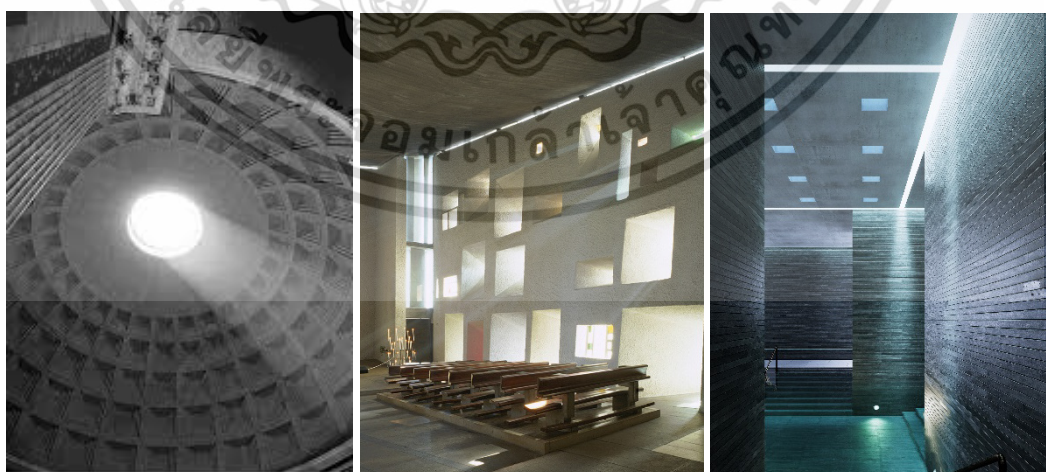
7.2.4 การแสดงออกของแสง-เงาต่อความรู้สึก (Light – Shadow)

ทฤษฎีพื้นฐานเกี่ยวกับแสง การส่องสว่าง แสงในงานสถาปัตยกรรมสามารถตอบสนองอารมณ์และความรู้สึกของผู้ใช้งานพื้นที่

7.2.4.1 แสงกับการสร้างความหมายในงานสถาปัตยกรรม

มนุษย์ต้องการแสงเพื่อการมองเห็น เพื่อตอบสนองต่อจิตใจและความรู้สึกการใช้แสงในงานออกแบบจะต้องตอบสนองความต้องการของแสงได้เช่น

- การใช้แสงเพื่อชี้แนะหรือนำทาง
- การใช้แสงเพื่อบอกเวลา
- การใช้แสงเพื่อให้ความสดชื่น
- การใช้แสงเพื่อทำให้ปลอดภัย
- การใช้แสงเพื่อเน้นการนำสายตาให้เกิดความสนใจ
- การใช้แสงเพื่อสร้างความหมายและสัญลักษณ์แก่พื้นที่
- การใช้แสงเพื่อกิจกรรมต่าง ๆ

ภาพที่ 7.41 แสงกับการสร้างความหมายในงานสถาปัตยกรรม

ที่มา : Zhao, J., 2013. Art of Light and Shadow Reflected in Architecture.

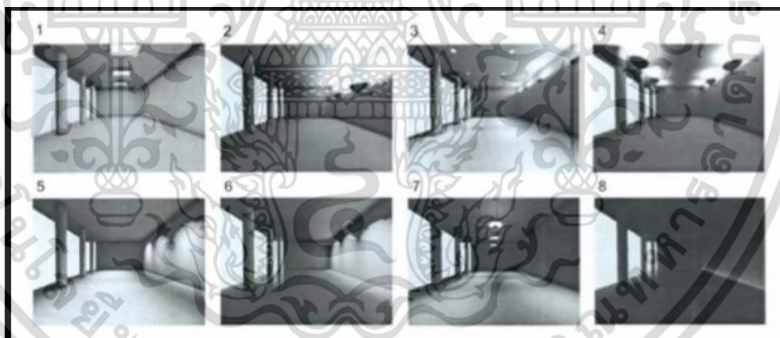
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

7.2.4.2 เงาและที่ว่างเกี่ยวข้องกับปรากฏการณ์

ร่มเงาและประโยชน์ใช้สอยเป็นสิ่งที่คู่กันในประเทศเขตร้อน การพยายามควบคุมแสงอาทิตย์ที่เข้ามาสู่ตัวอาคาร (Solar Control) โดยการสร้างเครื่องป้องกันแดดที่สามารถให้ร่มเงาได้ตลอดเวลา กิจกรรมต่าง ๆ ของมนุษย์ที่เกิดขึ้นบนที่ว่างมีทั้งกิจกรรมที่มีวงจรเวลาที่แน่นอนและ กิจกรรมที่เกิดขึ้นเพียงครั้งคราว มนุษย์แต่ละคนจะมีกิจกรรมที่มีวงจรเวลาที่แน่นอนซึ่งอาจแตกต่างกันออกไปการทดลองสร้างที่ว่างที่มีการใช้สอยบางช่วงเวลาให้เงาปรากฏขึ้น เงาในที่นี้จึงไม่ใช่แค่ประโยชน์ใช้สอยที่ตามองเห็นตลอดเวลา หากเป็นปรากฏการณ์ธรรมชาติที่มนุษย์เอาไปใช้สอยได้

7.2.4.3 ความมืด - สว่างที่มีผลต่อความรู้สึก

กิจกรรมต่าง ๆ ของมนุษย์ย่อมต้องการแสงสว่างที่แตกต่างกันค่าความมืด - สว่างมีความสัมพันธ์โดยตรงกับพื้นที่กิจกรรมประเภทต่าง ๆ และการใช้ความคิดของมนุษย์แสดงถึงความสัมพันธ์ในลักษณะตรงกันข้ามของประเภทกิจกรรมที่เน้นความสำคัญของการมองเห็น เช่น โรงพยาบาล สำนักงาน ห้องเรียน สถานที่เหล่านี้ต้องการแสงสว่างมากเพื่อให้สามารถเห็นสิ่งต่างได้ชัดเจนปลอดภัยทำให้เกิดความตื่นตัวตลอดเวลาแต่ทว่าเป็นสภาพแวดล้อมที่ไม่ก่อให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ ในทางตรงข้ามกับพื้นที่กิจกรรมที่มีแสงสว่างน้อยจะสามารถสร้างความรู้สึกผ่อนคลาย แรงแบบใจ และจินตนาการของมนุษย์ เช่น ชานนั่งเล่น (ยามกลางคืน) ห้องนอน โบสถ์ สถาบันเทিং เป็นต้น

เพดาน	ผนัง	พื้น	ความรู้สึก
สว่าง	สว่าง	สว่าง	สว่าง,แผ่ขยายออกในแนวข้าง แต่ขาดเอกลักษณ์
สว่าง	สว่าง	มืด	สดชื่น แต่ไม่ดึงดูดให้ทำงาน
สว่าง	มืด	สว่าง	สง่า เป็นทางการ
สว่าง	มืด	มืด	น่าพักผ่อน แต่อาจน่ารำคาญได้ถ้าเพดานสว่างกว่า โตะ(Working Plane)มากเกินไป
มืด	สว่าง	สว่าง	สดชื่น แต่เกิดอาการ Glare (แสงจ้าส่องเข้าตา) ได้
มืด	สว่าง	มืด	สดชื่น แต่ทำได้ยากโดยไม่ให้เกิด Glare
มืด	มืด	สว่าง	เคร่งเครียดแนวธุรกิจ น่าสะพรึงกลัว
มืด	มืด	มืด	สลดหดหู่

ภาพที่ 7.42 แสดงความมืด - สว่างของระนาบที่มีผลต่อความรู้สึกในที่ว่าง

ที่มา : สาโรช พระวงศ์, 2559

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

7.3 หลักการออกแบบอาคารเพื่อคนทั้งมวล (Universal Design)

โครงการสถาปนสถานและสุสานร่วมสมัย - กรุงเทพ มีการคำนึงถึงการออกแบบอาคารสาธารณะเพื่อคนทั้งมวล เนื่องจากจะเป็นอาคารสาธารณะที่ให้บริการแก่ประชาชนทุกคนที่มาพร้อมประกอบพิธีศพหรือทำกิจกรรมอื่นๆ

จึงได้ศึกษาคู่มือ ข้อเสนอแนะการออกแบบสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับทุกคน (Buildings and Environments Design Recommendation for All) ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

7.3.1 นียาม สัญลักษณ์ ขนาดพื้นที่ และองค์ประกอบ

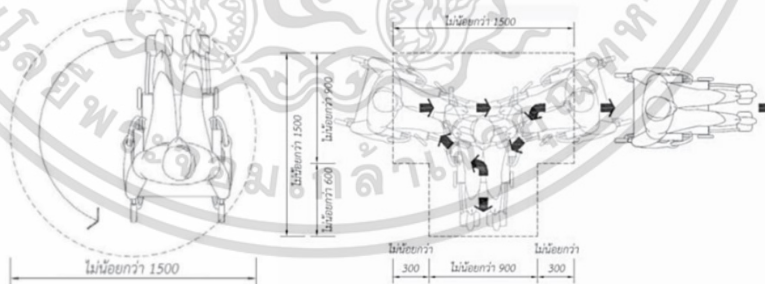
7.3.1.1 ความกว้างของพื้นที่ใช้งาน

ขนาดพื้นที่ ที่ต้องคำนึงในการออกแบบเพื่อคนทั้งมวล คือ ความกว้างของพื้นที่ใช้งาน โดยทั่วไปควรออกแบบให้มีความกว้างไม่น้อยกว่า ดังนี้

- 1) สำหรับ 1 คน ควรกว้างไม่น้อยกว่า 90 เซนติเมตร
- 2) สำหรับ 2 คน เคียงกันหรือสวนกัน ควรกว้างไม่น้อยกว่า 120 เซนติเมตร
- 3) สำหรับผู้ใช้เก้าอี้ล้อใช้งานสวนกัน ควรกว้างไม่น้อยกว่า 150 เซนติเมตร

อย่างไรก็ตาม สำหรับผู้พิการทางสายตา ควรมีความกว้างไม่น้อยกว่า 120 เซนติเมตร และระยะจากปลายไม้เท้าหน้าทาง 90 - 150 เซนติเมตร

4) สำหรับผู้ใช้เก้าอี้ล้อ ความกว้างไม่น้อยกว่า 75 เซนติเมตร ความยาวไม่ควรน้อยกว่า 175 เซนติเมตร หากเก้าอี้ล้อขับเคลื่อนด้วยไฟฟ้า ต้องกว้างไม่น้อยกว่า 85 เซนติเมตร โดยที่มีพื้นที่หมุนตัวกลับ ดังภาพ

ภาพที่ 7.43 พื้นที่หมุนตัวกลับของเก้าอี้ล้อ

ที่มา : สมาคมสถาปนิกสยาม, ข้อเสนอแนะการออกแบบสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับทุกคน (กรุงเทพฯ: พลัสเพรส , 2557)

หากมีทางลาดบริเวณที่ต้องหมุนตัวกลับ ต้องมีความลาดชันไม่เกิน 1 : 48

5) สำหรับผู้ทรงแขนเด็ก ควรยาวไม่น้อยกว่า 190 เซนติเมตร

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

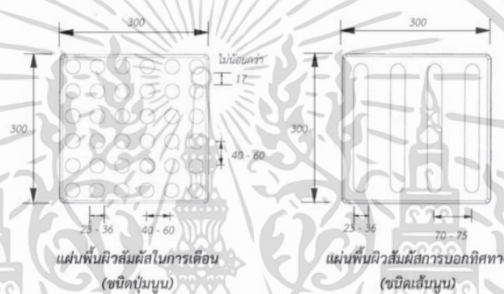
7.3.1.2 พื้นผิวต่างสัมผัส

หมายถึง พื้นผิวที่มีผิวสัมผัสและสีซึ่งมีความแตกต่างไปจากพื้นผิวและสีในบริเวณข้างเคียง ซึ่งคนพิการทางมองเห็นสามารถสัมผัสได้

1) ชนิดปุ่มนูน โดยทั่วไปใช้เป็นสัญลักษณ์ในการเตือน บริเวณที่มีสิ่งกีดขวาง บริเวณอันตราย บริเวณจุดรับ-ส่ง บริเวณพื้นต่างระดับ นอกจากนี้ยังใช้ในการเตือนบอกการเปลี่ยนทิศทางในการสัญจร เช่น บริเวณหักมุม หักเลี้ยว หรือทางแยก

2) ชนิดเส้นนูน โดยทั่วไปใช้เป็นสัญลักษณ์ในการบอกทิศทางในการสัญจร

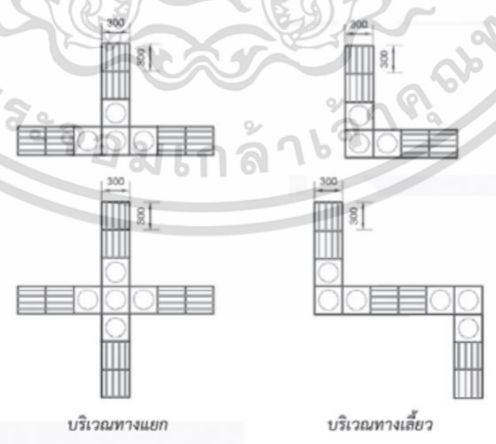
3) ขนาดมาตรฐานของแผ่นพื้นผิวสัมผัส ชนิดปุ่มนูนและเส้นนูนมีขนาดกว้าง ยาว คือ 30 เซนติเมตร โดยการปูพื้นผิวนั้น ต้องปูก่อนถึงบริเวณมีสิ่งกีดขวาง บริเวณอันตราย จุดรับส่ง ทางขึ้นลง พื้นต่างระดับ ต้นไม้ ป้ายหรือสิ่งก่อสร้าง

ภาพที่ 7.44 แสดงแผ่นพื้นผิวต่างสัมผัสชนิดปุ่มนูนและชนิดเส้นนูน

ที่มา : สมาคมสถาปนิกสยาม, ข้อเสนอการออกแบบสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับทุกคน (กรุงเทพฯ: พลัสเพรส , 2557)

4) การปูพื้นผิวต่างสัมผัสการบอกทิศทาง

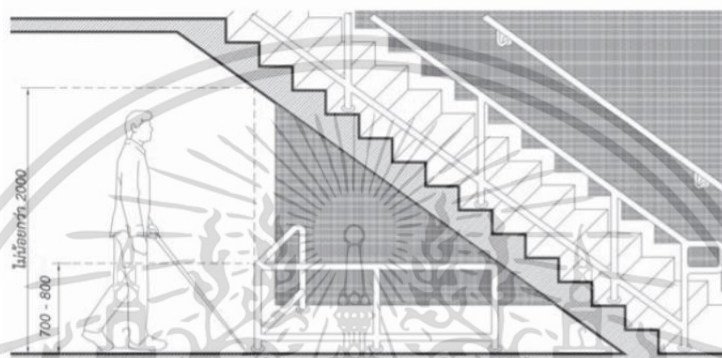
ภาพที่ 7.45 ตัวอย่างการปูพื้นผิวสัมผัสการบอกทิศทาง และพื้นผิวต่างสัมผัสในการเตือน

ที่มา : สมาคมสถาปนิกสยาม, ข้อเสนอการออกแบบสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับทุกคน (กรุงเทพฯ: พลัสเพรส , 2557)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

7.3.1.3 บันได

- 1) ความสูงลูกตั้งและความลึกลูกนอน ต้องเท่ากันตลอดทั้งช่วงบันได
- 2) ลูกตั้งต้องสูงไม่น้อยกว่า 10 เซนติเมตร แต่ไม่เกิน 15 เซนติเมตร ลูกนอนเมื่อหักส่วนของชั้นบันไดที่เหลื่อมกันออกแล้วต้องกว้างไม่น้อยกว่า 28 เซนติเมตร และลูกตั้งต้องปิดทึบ ไม่เป็นแบบเปิดโล่ง
- 3) ควรมีราวบันไดทั้งสองด้าน
- 4) พื้นที่ได้บันได

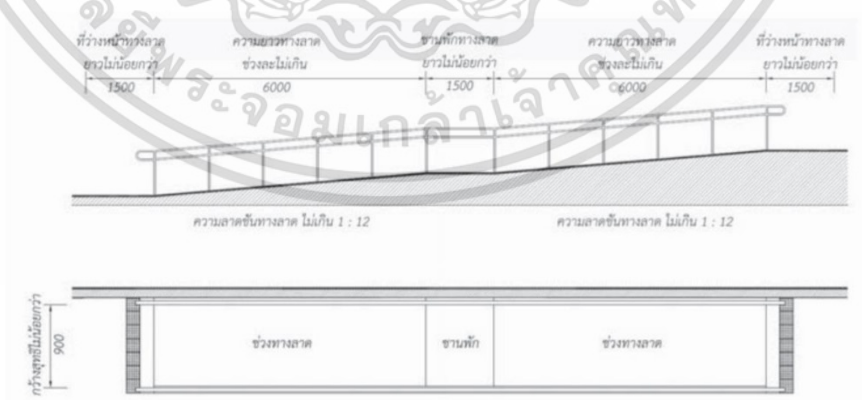

ภาพที่ 7.46 การป้องกันบริเวณพื้นที่ได้บันได

ที่มา : สมาคมสถาปนิกสยาม, ข้อเสนอการออกแบบสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับทุกคน (กรุงเทพฯ: พลัสเพรส , 2557)

7.3.1.4 บันได

- 1) ความลาดชันทางลาดต้องไม่เกิน 1 : 12 ความลาดชันด้านขวางต้องไม่เกิน 1 : 48
- 2) ความกว้างสุทธิ ต้องไม่น้อยกว่า 90 เซนติเมตร โดยมีรายละเอียดอื่นๆ ตามภาพ

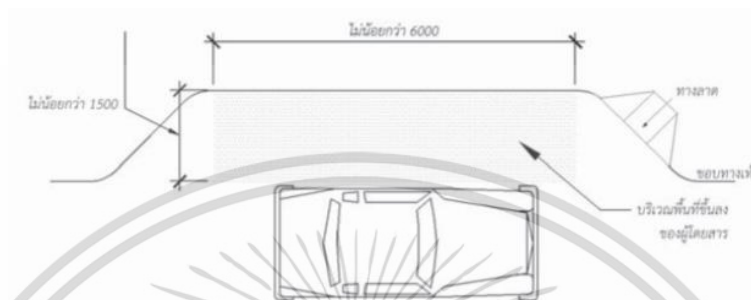
ภาพที่ 7.47 ระยะต่างๆของการออกแบบทางลาด

ที่มา : สมาคมสถาปนิกสยาม, ข้อเสนอการออกแบบสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับทุกคน (กรุงเทพฯ: พลัสเพรส , 2557)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

7.3.2 สภาพแวดล้อมภายนอกอาคารตามการออกแบบหลักเพื่อคนทั้งมวล

- 1) พื้นที่จอดรถสำหรับผู้ใช้เก้าอี้ล้อ ต้องกว้างไม่น้อยกว่า 2.40 เมตร ยาวไม่น้อยกว่า 6.00 เมตร และต้องมีช่องทางเข้าถึงเป็นที่ว่าง กว้างไม่น้อยกว่า 1 เมตร อยู่ด้านข้างตลอดแนวยาวขอพื้นที่จอดรถ โดยสามารถใช้ร่วมกันได้ระหว่างพื้นที่จอดรถ 2 คัน
- 2) บริเวณทางขึ้นลงของผู้โดยสาร

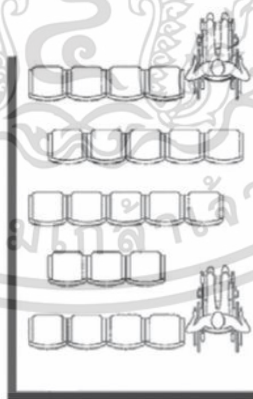
ภาพที่ 7.48 บริเวณขึ้นลงของผู้โดยสาร

ที่มา : สมาคมสถาปนิกสยาม, ข้อเสนอแนะการออกแบบสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับทุกคน (กรุงเทพฯ: พลัสเพรส , 2557)

7.3.3 สภาพแวดล้อมภายในอาคารตามการออกแบบหลักเพื่อคนทั้งมวล

7.3.3.1 โถงทางเข้า

กรณีเป็นโถงที่จัดให้มีที่นั่งสำหรับผู้ติดต่อ ต้องจัดให้มีพื้นที่สำหรับผู้ใช้เก้าอี้ล้อ ที่จุดปลายสุดของแถวที่นั่ง

ภาพที่ 7.49 ที่นั่งสำหรับผู้ใช้เก้าอี้ล้อที่จุดปลายสุดของแถวที่นั่ง

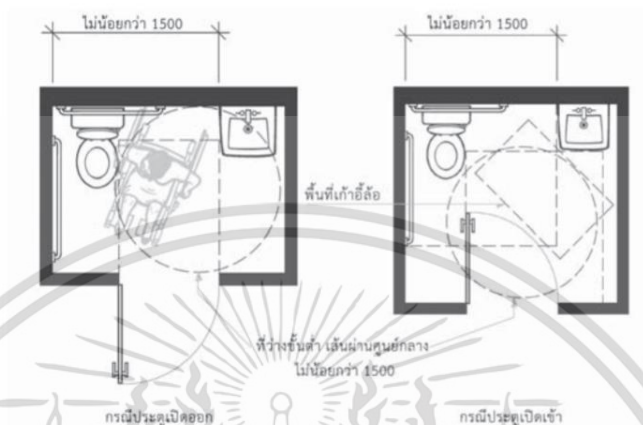
ที่มา : สมาคมสถาปนิกสยาม, ข้อเสนอแนะการออกแบบสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับทุกคน (กรุงเทพฯ: พลัสเพรส , 2557)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

7.3.3.2 ทางสัญจรภายในอาคาร

กรณีต้องให้ผู้ใช้เก้าอี้ล้อสามารถใช้งานสวนกันได้ ทางสัญจรภายในอาคารควรมีความกว้างไม่น้อยกว่า 1.5 เมตร

7.3.3.3 รูปแบบห้องสุขา

ภาพที่ 7.50 ที่วางขั้นต่ำของห้องสุขา

ที่มา : สมาคมสถาปนิกสยาม, ข้อเสนอแนะการออกแบบสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับทุกคน (กรุงเทพฯ: พลัสเพรส , 2557)

7.4 กฎหมายและข้อบังคับที่เกี่ยวข้อง

โครงการฌาปนสถานและสุสานร่วมสมัย - กรุงเทพฯ เป็นอาคารขนาดใหญ่พิเศษ และเป็นอาคารสาธารณะประเภทฌาปนสถานและสุสาน ดังนั้นจึงต้องศึกษาและออกแบบอาคารตามกฎหมายดังต่อไปนี้

7.4.1 กฎหมายและข้อบังคับที่เกี่ยวข้องกับที่ตั้งโครงการ

- กฎกระทรวงให้บังคับใช้ผังเมืองรวมกรุงเทพมหานคร. พ.ศ. 2556
- พระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ. 2562
- พระราชบัญญัติสุสานและฌาปนสถาน พ.ศ. 2528

7.4.2 กฎหมายและข้อบังคับที่เกี่ยวข้องกับอาคาร

- กฎกระทรวงฉบับที่ 55 ออกตามความในพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ.2522
- กฎกระทรวงฉบับที่ 39 ออกตามความในพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ.2522
- พระราชบัญญัติสุสานและฌาปนสถาน พ.ศ. 2528
- พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535
- พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2535

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- ข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง สุสานและฌาปนสถาน พ.ศ. 2546
- กฎกระทรวง กำหนดสิ่งอำนวยความสะดวกในอาคารสำหรับผู้พิการหรือทุพพลภาพ และคนชรา พ.ศ. 2548

โดยรายละเอียดของกฎหมายทั้งหมดดังกล่าว สามารถดูได้จาก ภาคผนวก ก. กฎหมายและข้อบังคับที่เกี่ยวข้อง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 8

การศึกษางานระบบที่เกี่ยวข้องกับโครงการ

การศึกษางานระบบที่เหมาะสมกับโครงการ มรณาวินิ ฎาปนสถานและสุสานร่วมสมัย-กรุงเทพฯ ต้องมีการคำนึงถึงความเหมาะสมและความต้องการขององค์ประกอบในแต่ละส่วนของโครงการ ซึ่งการเลือกใช้งานระบบแต่ละประเภท ใช้เป็นพื้นฐานในการออกแบบโครงการ และส่งผลต่อการออกแบบในครั้งต่อไป การศึกษางานระบบจึงเป็นส่วนสำคัญที่จะต้องศึกษา

8.1 งานวิศวกรรมโครงสร้าง

8.1.1 แนวทางการเลือกใช้ระบบโครงสร้างอาคาร

การเลือกใช้โครงสร้างมีความสำคัญตั้งแต่ช่วงการออกแบบอาคาร การก่อสร้างอาคาร จนถึงการบำรุงรักษาอาคารเมื่อการก่อสร้างเสร็จสิ้น และสามารถตอบสนองกับรูปแบบกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นภายในโครงการ รวมทั้งส่งเสริมรูปลักษณะภายนอกของอาคาร ในการเลือกใช้โครงสร้างให้เหมาะสมกับโครงการเนื่องด้วยโครงการเป็นโครงการขนาดใหญ่ มีพื้นที่ส่วนต้องการความสูง กว้าง เพื่อรองรับผู้มาร่วมพิธีศพจำนวนมาก และต้องการพื้นที่โล่งกว้างในบางพื้นที่ ผู้ออกแบบจึงต้องคำนึงถึงองค์ประกอบต่างๆ ดังนี้

- 1) มีความเหมาะสมต่อกิจกรรมใช้สอยภายในโครงการ
- 2) มีความเหมาะสมกับสภาพแวดล้อมท้องถิ่น
- 3) มีความแข็งแรงและปลอดภัยต่อผู้ใช้โครงการ
- 4) มีความคุ้มค่าของงบประมาณการก่อสร้าง
- 5) มีความสะดวก รวดเร็วและประหยัดระยะเวลาในการก่อสร้าง
- 6) มีความสะดวกในการขนส่งและจัดหาอุปกรณ์
- 7) มีความสะดวกในการจัดหาแรงงานและช่างฝีมือ
- 8) มีการดูแลและบำรุงรักษา

8.1.2 แนวคิดในการเลือกใช้ระบบโครงสร้างใต้ดิน

8.1.2.1 เสาเข็ม

เลือกใช้เสาเข็มเจาะหล่อในที่ (Bored pile) เนื่องจากเป็นวิธีก่อสร้างที่ช่วยแก้ปัญหาที่พบในการใช้เสาเข็มตอก ซึ่งส่งผลกระทบต่ออาคารข้างเคียงที่เดิมมีอยู่แล้ว ทั้งการขนย้ายเสาเข็มเข้าพื้นที่ก่อสร้าง การรบกวนอาคารรอบข้าง เพราะไม่มีเสียงรบกวน อีกทั้ง เสาเข็มเจาะจะไม่ทำให้เกิดแรงสั่นสะเทือน รวมทั้งการควบคุมตำแหน่งและแนวของเสาเข็ม เสาเข็มเจาะมีความแข็งแรงมาก ทำ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ให้สามารถรองรับน้ำหนักได้เป็นอย่างดี การเจาะอาคารทำโดยกระบวนการแห้ง (Dry Process) คือ การเจาะโดยไม่ต้องใช้น้ำช่วยสำหรับกรณีที่ดินข้างหลุมเจาะมีเสถียรภาพอยู่แล้ว

8.1.2.2 ฐานราก

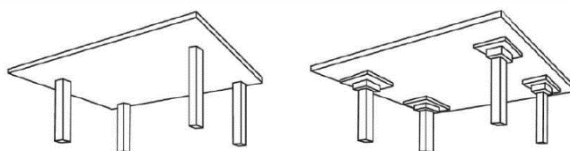
ฐานรากวางบนเสาเข็ม (Piled foundation) น้ำหนักอาคารที่ถ่ายลงฐานรากจะถ่ายต่อไปยังเสาเข็ม อาจต้านทานน้ำหนักด้วยความฝืดหรือแรงเสียดทาน (Friction) ระหว่างผิวเสาเข็มกับดินที่อยู่รอบ หรือหากเสาเข็มยาวมากพอ เช่น ถูกลงไปวางบนชั้นดินที่แข็งมากหรือบนชั้นหิน (Hard strata) ก็จะต้านทานน้ำหนักโดยอาศัยทั้งความฝืดและแรงแบกทาน (Bearing) ที่ปลายเสาเข็มนั้นกับชั้นดินแข็งหรือชั้นหิน ซึ่งในโครงการเป็นอาคารคาดว่าจะสูง 2-3 ชั้น จึงเลือกใช้ฐานราก 2 ประเภทคือ

1) **ฐานเดี่ยว (Isolated footing)** เป็นฐานรากเพื่อใช้รับน้ำหนักบรรทุกทุกของเสาหรือตอม่อต้นเดียว แล้วถ่ายน้ำหนักลงสู่พื้นดินหรือเสาเข็ม อาจเป็นรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัสสี่เหลี่ยมผืนผ้า หรือรูปอื่นก็ได้ โดยความหนาของตัวฐานรากต้องสามารถต้านโมเมนต์ดัดและแรงเฉือนได้เพียงพอ ในบางครั้งวิศวกรอาจกำหนดความหนาที่ค่อยๆ เพิ่มขึ้นหรือเอียงขึ้นเพื่อต้านโมเมนต์ดัดและแรงเฉือน ลักษณะของฐานรากเดี่ยวที่ดี ควรกำหนดให้ตำแหน่งของตอม่ออยู่ที่กลางคานหรือจุดศูนย์ถ่วงของฐานราก

2) **ฐานร่วม (Common footing)** เป็นฐานรากเพื่อใช้รับน้ำหนักบรรทุกทุกของเสาหรือตอม่อสองต้นขึ้นไป ฐานร่วมพบในกรณีที่เสาเหล่านี้น้อยอยู่ใกล้กันมากและเกยกัน

8.1.3 แนวคิดในการเลือกใช้ระบบโครงสร้างพื้น

การก่อสร้างพื้นที่ใช้ในโครงการ คือ พื้นหล่อในที่ลักษณะการวางพื้น สามารถแบ่งได้ 2 วิธีคือ แผ่นพื้นไร้คาน (Flat slab) ซึ่งมีความหนา 25 เซนติเมตร และมี drop panel รองรับบริเวณหัวเสาและการวางพื้นให้ถ่ายน้ำหนักบนดิน (Slab on ground) โดยการวางพื้นบนดินนั้น ใช้กับชั้นที่ติดกับพื้นดินที่ต้องได้รับน้ำหนักมากๆ เช่น บริเวณจอดรถ ลดปัญหา เรื่องการทรุดตัวของโครงสร้างและคานได้ เนื่องจากน้ำหนักพื้นทั้งหมดได้ถ่ายลงสู่พื้นดินโดยตรง การเทพื้น ควรเทต่อเนื่องให้เสร็จในครั้งเดียว เพราะคอนกรีตจะเป็นเนื้อเดียวกันตามมาตรฐาน พื้นคอนกรีตเสริมเหล็กจะต้องมีคอนกรีตหุ้มเหล็กเส้นไม่น้อยกว่า 2.5 เซนติเมตร

ภาพที่ 8.1 รูปแสดงแผ่นพื้นไร้คานและ Drop Panel บริเวณหัวเสา

ที่มา : Wassim Naguib, 2553

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

8.1.4 แนวคิดในการเลือกใช้ระบบโครงสร้างผนัง

โครงสร้างของผนังทำหน้าที่ปกป้องอาคารจากความเปลี่ยนแปลงของอากาศ ร้อน หนาว แดด ลม ฝน ภายนอกอาคารและผนังภายในทำหน้าที่แบ่งส่วนใช้สอยต่างๆภายในอาคารให้เป็นสัดส่วนตามการใช้งานของพื้นที่ในอาคาร โดยโครงสร้างผนังต้องคำนึงถึงความเหมาะสมของพื้นที่นั้นๆ ความแข็งแรงทนทาน และเหมาะสมต่อการใช้งานในบริเวณดังกล่าว สามารถก่อสร้างได้ง่ายและควบคุมงบประมาณ ระยะเวลาในการก่อสร้างได้ดี โดยในโครงการจะมีรูปแบบผนัง 4 แบบ ดังต่อไปนี้

8.1.4.1 ผนังรับน้ำหนัก (Wall bearing)

ระบบผนังรับน้ำหนักจะใช้ตัวผนังเป็นตัวกั้นห้องและเป็นส่วนในการรับน้ำหนักในแนวตั้งที่เกิดขึ้นกับอาคาร ผนังรับน้ำหนักใช้ในบางส่วนของอาคาร ที่เป็นจุดสำคัญๆ เช่น Core ของอาคาร เป็นต้น

8.1.4.2 ผนังก่ออิฐฉาบปูน

เป็นรูปแบบผนังที่นิยม และสามารถก่อสร้างได้ง่ายที่สุดในปัจจุบันมีการใช้อิฐมวลเบาซึ่งมีลักษณะก้อนขนาดใหญ่ มีคุณสมบัติที่ ทนทานต่อไฟ แข็งแรง รับแรงกดได้มาก สะดวกในการก่อสร้าง ใช้เวลาไม่นาน

8.1.4.3 ผนังกระจก (Curtain wall)

เป็นระบบผนังที่เกาะหรือห้อยแขวนอยู่ภายนอกอาคาร ใช้ในส่วนที่ต้องการเปิดมุมมองแต่ยังต้องควบคุมเรื่องระบบปรับอากาศ ซึ่งผนังกระจกเหล่านี้จะมีลักษณะการติดตั้งต่างกัน ตามลักษณะการยึดเกาะของแผ่นกระจก คือ

1.) กระจกยึดติดกับกรอบเพียง 2 ด้าน (Two-side support) ซึ่งมักจะยึดที่พื้นหรือเพดาน ส่วนอีก 2 ด้านที่เหลือปล่อยให้ชิดกับกระจกแผ่นอื่นๆ การยึดติดกระจกแบบนี้จะมีปัญหาเรื่องการแอ่นตัวของกระจก ซึ่งสามารถป้องกันแก้ไขโดยเพิ่มความหนาของกระจก หรือเปลี่ยนการยึดติดกระจกเป็น 3 ด้านหรือ 4 ด้านตามความเหมาะสม

2.) กระจกยึดติดกับกรอบเพียง 3 ด้าน (Three-sided support) กระจกจะยึดติดกับกรอบ 3 ด้าน อีกด้านหนึ่งอาจจะวางลอยๆหรือต่อกับกระจกแผ่นอื่นๆ

3.) กระจกยึดติดกับกรอบ 4 ด้าน (Four-sided support) เป็นรูปแบบการติดตั้งที่แข็งแรงที่สุด

8.1.4.4 ผนังยิปซัมหรือผนังเบา

ใช้ส่วนที่ต้องการกั้นห้องที่ไม่ได้ต้องการความเป็นถาวรมากนัก เช่น ในส่วนจัดแสดงและสำนักงาน เป็นต้น ซึ่งเป็นผนังที่นิยมใช้กันมากในปัจจุบันเพราะมีน้ำหนักเบา ประหยัด และติดตั้งได้รวดเร็ว ในการติดตั้งผนังเบา นั้น ต้องคำนึงถึงตำแหน่งสวิตช์และปลั๊กไฟต่างๆให้ครบถ้วน เพราะหากต้องการติดตั้งเพิ่มเติมทีหลังนั้นจะมีความยุ่งยากมาก และอาจทำให้เกิดความเสียหายกับผนังขึ้นได้ ผนังยิปซัมนิยมอายุการใช้งานสั้น และมักจะมีปัญหาในเรื่องความชื้น จึงนิยมใช้กับผนังภายในและผนังตกแต่งที่มีการปรับเปลี่ยนบ่อยๆ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดลอกเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

8.1.5 แนวคิดในการเลือกใช้ระบบโครงสร้างหลังคา

ลักษณะส่วนใหญ่จะใช้โครงสร้างหลังคาแบน (Flat Slab) ในส่วนทางเดิน ทางเชื่อม หรือพื้นที่ขนาดเล็ก เพื่อระบายในแนวนอน ในส่วนของพื้นที่ที่มีระยะห่างของเสา 1-4 เมตร และใช้หลังคาที่มีลักษณะความชัน ใช้ในส่วนทั่วไปของอาคาร และเพื่อให้สามารถระบายน้ำฝนได้เหมาะสมกับตัวอาคาร มีการใช้โครงสร้างพาดช่วงยาวในพื้นที่ขนาดใหญ่ และส่วนที่ไม่ต้องการเสากลาง เช่น พื้นที่ศาลาประกอบพิธีศพ ในส่วนโถงทางเข้าด้านหน้า พื้นที่ใช้งานร่วมกัน ลักษณะการถ่ายแรงของโครงสร้างพาดช่วงกว้างนั้น จะคล้ายกับลักษณะโครงสร้างพาดช่วงสั้น ซึ่งโครงสร้างจะพาดระยะช่วงประมาณ 16 เมตร ใช้โครงถักเหล็ก 2มิติ/3มิติ เพื่อให้ง่ายต่อการก่อสร้างและรับแรงได้ดี

8.2 งานวิศวกรรมระบบประกอบอาคาร

การเลือกใช้งานระบบประกอบอาคาร ในโครงการซึ่งเป็นอาคารขนาดใหญ่ ทั้งยังเป็นอาคารสาธารณะ งานระบบประกอบอาคาร จึงต้องพิจารณาการใช้งาน พื้นที่ของอาคาร คำนึงถึงการบำรุงรักษาผลกระทบต่อโดยรอบ

8.2.1 ระบบเตาเผาศพปลอดมลพิษ

8.2.1.1 เตาเผาศพแบบ 2 ห้องเผา

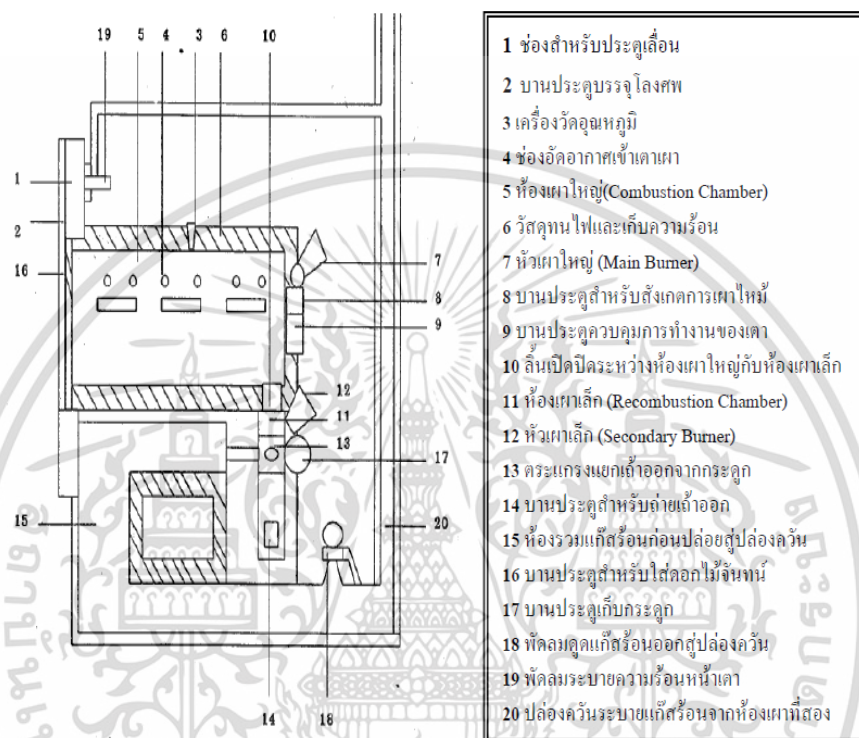
ภาพที่ 8.2 เตาเผาศพแบบ 2 ห้องเผา

ที่มา : กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (2562)

เตาเผาแบบนี้ถือว่าเป็นเตาเผาที่ออกแบบและมีเทคนิคการเผาทันสมัย โดยแบ่งห้องเผาไหม้ ออกเป็น 2 ห้อง ห้องใหญ่จะเผาศพโดยตรง ส่วนอีกห้องหนึ่งเป็นห้องเล็ก ทำหน้าที่เผาควันและกลิ่น เพื่อกำจัดให้หมดไปหรือให้เหลือน้อยที่สุดก่อนปล่อยออกไปทางปล่องควันระบายก๊าซร้อนออกไปสู่อากาศ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เตาเผาแบบนี้สร้างโดยใช้เหล็กกล้าเป็นผนังและบุด้วยอิฐทนไฟ นิยมใช้น้ำมันดีเซล หรือก๊าซ LPG เป็นเชื้อเพลิง และมีหัวเผา 2 หัว โดยหัวเผาใหญ่สำหรับห้องเผาศพ ส่วนหัวเผาลึกสำหรับห้องเผาค้นและกลิ่น เตาเผาแบบนี้ทำให้เกิดมลพิษน้อยกว่าเตาเผาแบบเปิด หรือแบบห้องเดี่ยวมาก ยิ่งถ้าได้ทำตามเทคนิคและวิธีการเดินเตาเผาอย่างถูกต้องและเคร่งครัดก็ยิ่งจะเพิ่มประสิทธิภาพในการเผาและลดมลพิษได้มากยิ่งขึ้น

ภาพที่ 8.3 องค์ประกอบเตาเผาศพแบบ 2 ห้องเผา

ที่มา : กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (2562)

8.2.1.2 เตาเผาศพแบ่งตามประเภทของเชื้อเพลิง

เตาเผาศพแบ่งตามประเภทของเชื้อเพลิงที่ใช้

1. เตาเผาศพที่ใช้ฟืนหรือถ่าน (แบบโบราณ และแบบ 1 ห้องเผา)

- ใช้ในการเผาศพมาแต่ดั้งเดิม
- ฟืนไม้จะมี C (50-55%) H (6-7%) และ O (40-45%)
- ส่วนถ่าน ประกอบด้วย C (80-90%)
- ถ่านไม้จะให้ค่าพลังงานความร้อนได้มากกว่าฟืน เกิดการเผาไหม้ได้ดีกว่า
- หากปริมาณความชื้นยิ่งสูง ยิ่งทำให้ค่าพลังงานความร้อนลดลง

2. เตาเผาศพที่ใช้น้ำมันดีเซล (แบบ 2 ห้องเผา)

- น้ำมันดีเซลเป็นน้ำมันประเภทระเหยได้ช้า จุดเดือด 150 – 385 C

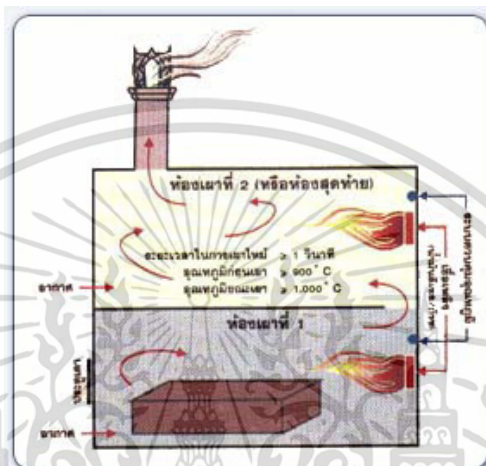
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- มีกลิ่นเหม็นของน้ำมัน และคราบเขม่าจากการเผาไหม้

3. เตาเผาที่ใช้ก๊าซ LPG (แบบ 2 ห้องเผา)

- ก๊าซ LPG เป็นผลิตภัณฑ์ที่แยกออกจากก๊าซธรรมชาติ
- ให้ความร้อนสูงกว่า เกิดการเผาไหม้ที่สะอาดกว่า และไม่มีกลิ่นเหม็น
- ก๊าซ LPG จะไม่มีสีและไม่มีกลิ่น แต่ใส่กลิ่นเพื่อให้ทราบหากเกิดการรั่วไหล

8.2.1.3 ลักษณะเฉพาะของเตาเผา Performance Specification

ภาพที่ 8.4 เตาเผาแบบ 2 ห้องเผา

ที่มา : กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (2562)

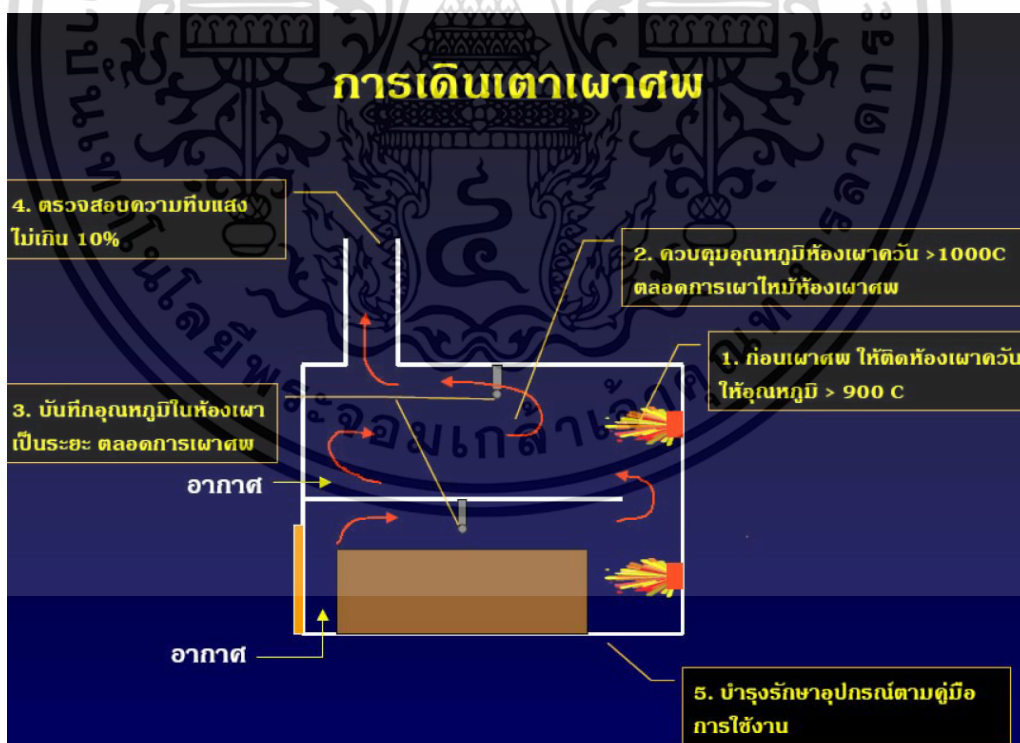
ลักษณะเฉพาะของเตาเผา Performance Specification ควรมีลักษณะเฉพาะดังนี้

1. มีห้องเผาอย่างน้อย 2 ห้องเผา โดยห้องแรกเป็นห้องเผา และห้องที่สองหรือห้องสุดท้ายเป็นห้องเผาถนอมก๊าซและควัน
2. ระยะเวลาในการเผาไหม้ (Residence time) ของห้องเผาที่สองหรือห้องสุดท้าย ไม่น้อยกว่า 1 วินาที
3. อุณหภูมิ (Temperature) ในห้องเผาที่สองหรือห้องสุดท้ายไม่ต่ำกว่า 1,000 องศาเซลเซียส
4. เชื้อเพลิงที่ใช้ในการเผาไหม้เป็นน้ำมันดีเซลหรือก๊าซ
5. มีระบบตรวจวัดอุณหภูมิในห้องเผาและห้องเผาถนอมก๊าซและควัน
6. มีระบบควบคุมมลพิษทางอากาศอื่นๆ ที่จำเป็นเพื่อควบคุมการระบายมลพิษทางอากาศให้เป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนด

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 8.5 ลักษณะเฉพาะของเตาเผาศพ
ที่มา : กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (2562)

ภาพที่ 8.6 การเดินเตาเผาศพ
ที่มา : กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (2562)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

8.2.2 งานระบบกำจัดขยะมูลฝอย สิ่งปฏิกูลและกลิ่น

8.2.2.1 การขนย้ายขยะ

เพื่อให้การเก็บ และการขนย้ายขยะในโครงการเป็นไปอย่างสะดวกและถูกสุขลักษณะ จำเป็นต้องมีห้องเก็บรวบรวมขยะ เพื่อให้เป็นที่เก็บรวบรวมขยะก่อนการขนย้ายไปกำจัด โดยในแต่ละวัน เจ้าหน้าที่ทำความสะอาด จะทำความสะอาดบริเวณอาคารและบริเวณโดยรอบอาคาร ทำการรวบรวมขยะในโครงการทั้งหมด โดยการแยกประเภทขยะตามลักษณะ เช่น ขยะเปียก ขยะแห้ง ขยะที่สามารถนำไปแปรรูปและนำกลับมาใช้ใหม่ได้ ขยะที่เป็นสารเคมีหรือเป็นวัตถุมีพิษ เป็นต้น จากนั้นก็จะทำการบรรจุให้มีขีด แล้วนำมาเก็บไว้ยังห้องรวบรวมขยะ เพื่อรอรถเก็บขยะของเทศบาลมารับเพื่อนำไปทำการกำจัดในขั้นต่อไป

8.2.2.2 การแยกขยะ ลักษณะของห้องแยกขยะ

- 2.1) สร้างด้วยวัสดุคงทน ไม่ติดไฟ สามารถกันน้ำซึม ทำความสะอาดได้สะดวกสบาย มีการระบายน้ำที่ดี และในห้องควรเตรียมน้ำไว้ใช้ตลอดเวลา เพื่อความสะดวกในการล้างทำความสะอาด
- 2.2) ขนาดของห้องต้องเพียงพอ สำหรับขยะ ในปริมาณความจุที่ 2.5 ลิตร/คน/วัน
- 2.3) จะต้องตั้งอยู่ในตำแหน่งที่เหมาะสมในด้านสุขลักษณะ และไม่ก่อให้เกิดสภาพที่ไม่น่าดูไม่เป็นระเบียบแก่โครงการ
- 2.4) อยู่ในตำแหน่งที่รถเก็บขยะของเทศบาล จะสามารถเข้าถึงได้อย่างสะดวก รวมทั้งมีทางเข้า - ออก ที่มีขนาดเพียงพอต่อการให้บริการได้โดยไม่รบกวนส่วนอื่นๆ

ภาพที่ 8.7 แนวทางการแยกขยะ

ที่มา : อบต.บุงน้ำเต้า (2561)

8.2.2.3 หลักการออกแบบระบบกำจัดกลิ่น

การออกแบบระบบระบายอากาศและกำจัดกลิ่น จะต้องสามารถใช้งานได้ตามวัตถุประสงค์ คือ ดูดมลพิษและกลิ่นออกไปทางปล่อง โดยใช้ Hood หรือท่อ และทำให้คุณภาพอากาศภายในโครงการมีความปลอดภัยตามเกณฑ์มาตรฐาน

การดูดมลพิษและกลิ่นต้องมีประสิทธิภาพ คือใช้ดูดปริมาตรอากาศออกไปน้อยตรงจุดที่ได้ผลที่สุด เช่น ในบริเวณที่ใกล้และครอบคลุมแหล่งกำเนิด มีการสูญเสียพลังงานในระบบดูดอากาศ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

น้อยที่สุด เช่น ออกแบบท่อดูดในระบบ และปล่องต้องไม่มีช่องลมหรือใช้ความเร็วลมที่สูงหรือต่ำเกินไป

องค์ประกอบของระบบระบายอากาศและกำจัดกลิ่นที่นำมาใช้ในโครงการ

1. ตู้ดูดอากาศเสีย (Hood) เป็นตัวอุปกรณ์ที่เก็บอากาศเสียจากแหล่งกำเนิดโดยติดตั้งหรือใกล้แหล่งกำเนิดให้มากที่สุดที่จะเป็นไปได้ โดยอาศัยหลักการให้ความเร็วของอากาศที่ปากตู้ดูดอากาศเสีย (Hood)
2. ท่อดูดอากาศ (Duct) จากตู้ดูดอากาศไปสู่พัดลมและจากพัดลมไปภายนอกในรูปของปล่อง (Stack) การออกแบบที่เหมาะสม
3. เครื่องหรืออุปกรณ์บำบัดกลิ่นและมลพิษ
4. พัดลมดูดอากาศ
5. ท่อส่งออกหรือปล่องที่ระบายออกไปนอกอาคาร ต้องอยู่ห่างจากจุดที่อากาศบริสุทธิ์จะถูกดึงเข้าไปในอาคาร เช่น อย่างน้อย 16-20 เมตร และหากอยู่บนหลังคาต้องสูงจากหลังคาอย่างน้อย 3-4 เมตร เพื่อป้องกันมิให้อากาศที่ระบายออกม้วนกลับลงทางชายคาอาคาร ความเร็วลมที่ออกจากปล่องอย่างน้อยควรเป็น 15 เมตรต่อวินาทีเป็นอย่างน้อย และหมวกที่ปิดปลายปล่องก็ไม่ควรมีเพราะจะไปปิดกั้นการพุ่งขึ้นของอากาศเสีย และประสิทธิภาพของหมวกในการกันน้ำฝนสามารถใช้งานได้แทน

8.2.3 ระบบวิศวกรรมไฟฟ้า (Electrical System)

8.2.3.1 ระบบไฟฟ้ากำลัง (Electric Power System)

ใช้ระบบ 3 เฟส 4 สาย แรงดัน 220/380 โวลต์ ตามมาตรฐานของการไฟฟ้า โดยควรมีตำแหน่งห้อง RMU ที่สามารถเข้าถึงได้จากนอกโครงการ และห้อง Generator ที่ทั้งสองด้านเชื่อมต่อกับพื้นที่เปิดเพื่อระบายอากาศและเชื่อมต่อกับห้องไฟฟ้า โดยอุปกรณ์หลักในห้องเครื่อง ได้แก่ MDB, ATS, EMDB และ TRANSFORMER ขยะในโครงการทั้งหมด โดยการแยกประเภทขยะตามลักษณะ เช่น ขยะเปียก ขยะแห้ง ขยะที่สามารถนำไปแปรรูปและนำกลับมาใช้ใหม่

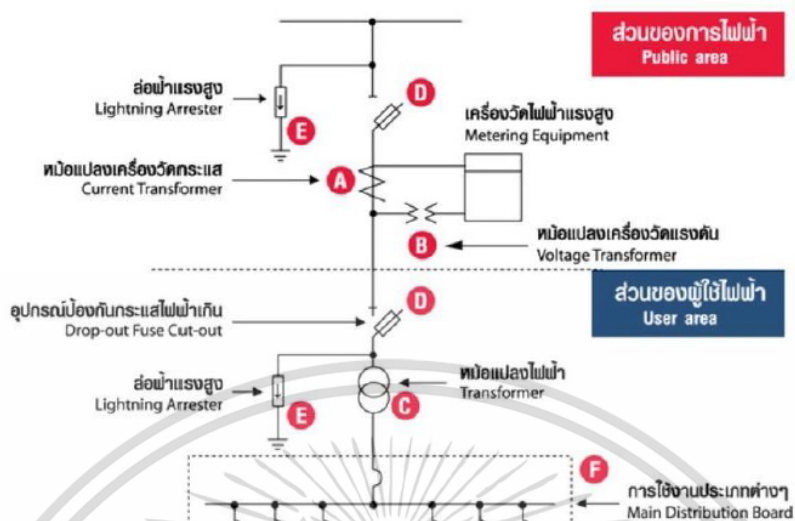
ซึ่งการกำหนดตำแหน่งห้องของระบบไฟฟ้ากำลังนั้น จะพิจารณาตามหลักการดังนี้

1) การกำหนดตำแหน่งห้องเครื่องไฟฟ้า กำหนดให้อยู่ในจุดที่จ่ายไฟฟ้าได้มีประสิทธิภาพดีที่สุด คือมีผนังด้านใดด้านหนึ่งของห้องไฟฟ้าติดกับสิ่งแวดล้อมภายนอกอาคาร เพื่อให้อากาศภายในห้องสามารถถ่ายเทได้ โดยหม้อแปลงแรงดันไฟฟ้าและตู้จ่ายไฟฟ้าจะมีด้วยกันอย่างน้อย 2 ชุด เพื่อความปลอดภัยในกรณีที่เกิดจุดหนึ่งเกิดชำรุดเสียหาย

2) การกำหนดตำแหน่งเครื่องกำเนิดไฟฟ้าสำรอง (Generator) ในกรณีที่เกิดเหตุฉุกเฉิน ควรอยู่ใกล้กับตำแหน่ง Load Center เพื่อสะดวกในการบำรุงรักษาเครื่องกำเนิดไฟฟ้า ควรมีทางสัญจรของรถเข้าถึงเพื่อเติมน้ำมันได้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดลอกเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

8.2.3.2 ระบบไฟฟ้าแสงสว่าง (Electric Lighting System)

ภาพที่ 8.8 แผนผังวงจรระบบไฟฟ้า Single Line Diagram
ที่มา : ElectricalRM. (2556)

มีแนวคิดในการใช้ระบบไฟฟ้าแสงสว่างระบบ 220 โวลต์ Single Phase สำหรับใช้กับไฟฟ้าแสงสว่าง เต้าเสียบ และดวงโคมไฟ เป็นต้น การให้แสงสว่างสำหรับพื้นที่การใช้งานทั่วไป จะคำนึงถึงค่าความสว่างที่เหมาะสมในแต่ละพื้นที่

1) การให้แสงสว่างทางอ้อม (Indirect Lighting) คือ ลักษณะการกระจายแสงขึ้นด้านบนประมาณ 90-100% ปริมาณแสงส่วนใหญ่จะกระทบฝ้าเพดาน แล้วสะท้อนแสงกลับลงมาภายในพื้นที่ ทำให้ไม่รู้สึกรังสีสว่างเกินไป การให้แสงลักษณะนี้จะมีความนุ่มนวล แต่ไม่เหมาะกับพื้นที่ที่ต้องการความคมชัด

2) การให้แสงสว่างกึ่งทางอ้อม (Semi-Indirect Lighting) คือ ลักษณะการกระจายแสงขึ้นด้านบน 60-90% และกระจายแสงลง 10-40% การให้แสงลักษณะนี้จะให้ความสว่างมากกว่าแบบการให้แสงสว่างทางอ้อม

3) การให้แสงสว่างโดยตรงและอ้อม (General Diffuse and Direct - Indirect Lighting) คือ การให้แสงสว่างขึ้นข้างบนและลงข้างล่างเท่ากันที่ 40-60% แต่ลักษณะที่เด่นชัดของรูปแบบนี้คือการกระจายแสงรอบตัว

4) การให้แสงสว่างแบบกึ่งโดยตรง (Semi-Direct Lighting) คือ การให้แสงสว่างลงข้างล่างมากกว่าข้างบน อยู่ที่ 60-90% ส่งลงข้างล่าง และ 10-40% ส่งขึ้นข้างบน ซึ่งยังคงให้ฝ้ามีความสว่างเล็กน้อย ส่วนมากแล้วใช้กับอาคารสำนักงาน ห้องเรียน ร้านค้า เป็นต้น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

5) การให้แสงโดยตรงแบบกระจาย (Direct Lighting-Spread) คือ ลักษณะการให้แสงสว่างลงด้านล่างเพียงอย่างเดียว 90-100% สำหรับด้านบนจะมีการสะท้อนแสงบ้าง ซึ่งทำให้ผนังและฝ้าเพดานส่วนที่อยู่เหนือดวงโคมมืด

6) การให้แสงโดยตรงเฉพาะจุด (Direct Lighting - Concentrating) คือ ลักษณะการให้แสงแบบเดียวกับการให้แสงโดยตรงแบบกระจาย แต่มีข้อแตกต่างตรงที่แสงส่องมาเฉพาะจุดไม่มีการกระจายแสงในแนวนอน

8.2.3.3 ระบบไฟฟ้าฉุกเฉิน

ระบบไฟฟ้าฉุกเฉินจะใช้เมื่อกรณีที่จำเป็นภายในอาคาร ซึ่งอุปกรณ์ไฟฟ้าฉุกเฉินจะต้องทำงานได้ในกรณีที่เกิดเหตุผิดปกติ ดังนี้

1) เครื่องกำเนิดไฟฟ้าฉุกเฉิน จะทำงานเมื่อเกิดการขัดข้องในระบบไฟฟ้าขึ้น โดยตัวขับกำลังเครื่องกำเนิดไฟฟ้าอาจจะเป็นเครื่องยนต์แก๊สโซลีน (Gasoline Engine) หรือ เครื่องยนต์ดีเซล (Diesel Engine) ก็ได้ โดยการทำงานของเครื่องกำเนิดไฟฟ้า นอกจากจะเป็นแบบอัตโนมัติแล้วยังต้องใช้เวลาน้อยด้วย โดยไม่ควรเกิน 8 วินาที ซึ่งเมื่อระบบไฟฟ้าขัดข้อง ATS (Automatic Transfer Switch) จะถูกสับจากตำแหน่งที่ต่อเข้าระบบไฟฟ้าปกติมายังเครื่องกำเนิดไฟฟ้า เพื่อรับพลังงานไฟฟ้าแล้วส่งไปใช้งานในส่วนที่จำเป็น และเมื่อระบบไฟฟ้ากลับสู่ภาวะปกติแล้ว ATS จะกลับสู่ตำแหน่งระบบไฟฟ้าปกติที่รับไฟจากหม้อแปลงเหมือนเดิม แต่เครื่องกำเนิดไฟฟ้าจะยังคงทำงานปกติอีกประมาณ 5 – 10 นาที เพราะหากเกิดปัญหาอีก ATS จะสับตำแหน่ง ในทันที และเพื่อป้องกันเครื่องกำเนิดไฟฟ้าเกิดความเสียหายจากการสตาร์ทบ่อย

- 2) ระบบแสงสว่างในบริเวณทำงาน ประมาณ 10 – 20% ของแสงสว่างทั้งหมด
- 3) ระบบแสงสว่างในทางเดินและโถง ประมาณ 30 – 50% ของแสงสว่างทั้งหมด
- 4) ระบบแสงสว่างในห้องเครื่อง ประมาณ 30 – 50% ของแสงสว่างทั้งหมด
- 5) ระบบแสงสว่างลานจอดรถและทางวิ่ง ประมาณ 10 – 20% ของแสงสว่างทั้งหมด

ภาพที่ 8.9 เครื่องจักรและอุปกรณ์ระบบไฟฟ้าฉุกเฉิน

ที่มา : ElectricalRM. (2556)

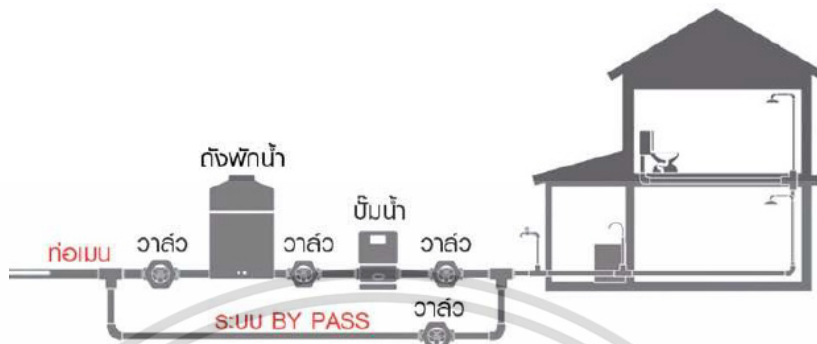
8.2.4 วิศวกรรมสุขาภิบาล (Sanitation System)

8.2.4.1 ระบบน้ำประปา (The Potable Water Supply System)

ลักษณะอาคาร เป็นอาคารที่มีความสูงไม่มาก โดยมีความสูงอยู่ที่ประมาณ 1-3 ชั้น ดังนั้นจึงใช้ระบบการจ่ายน้ำแบบจ่ายขึ้น(Up – Feed System) ซึ่งเครื่องสูบน้ำที่อยู่ชั้นล่างจะทำการสูบน้ำ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

จากถังเก็บน้ำด้านล่างขึ้นไปจ่ายยังส่วนหัวจ่าย ด้านบนอาคารและเลือกใช้ระบบกักเก็บน้ำถังเก็บน้ำใต้ดิน เหมาะสำหรับการต้องการพื้นที่ให้ดูเรียบร้อยสวยงาม จำเป็นต้องเพื่อพื้นที่และวางแผนตั้งแต่ตอนก่อสร้าง

ภาพที่ 8.10 รูปแสดงระบบการจ่ายน้ำแบบจ่ายขึ้น
ที่มา : ปิยะพันธ์ มั่นคง. (2557)

8.2.4.2 ระบบสุขาภิบาลน้ำทิ้ง

ท่อน้ำทิ้งภายในโครงการมีหลายประเภท โดยสามารถแบ่งได้ตามประเภทของเสีย ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ระบบดังนี้

- 1) ระบบท่อน้ำโสโครก (Soil Pipe System) คือระบบท่อที่ทำหน้าที่ระบายน้ำจากสุขภัณฑ์ประเภทโถส้วม โถปัสสาวะชาย และ โถปัสสาวะหญิง
- 2) ระบบท่อน้ำทิ้ง (Waste Water Piping System) คือ ระบบท่อน้ำที่ทำหน้าที่ระบายน้ำจากสุขภัณฑ์อื่นๆ นอกเหนือจากข้อ 1

8.2.4.3 ระบบสุขาภิบาลน้ำทิ้ง

ท่อน้ำทิ้งภายในโครงการมีหลายประเภท โดยสามารถแบ่งได้ตามประเภทของเสีย ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ระบบดังนี้

- 1) ระบบท่อน้ำโสโครก (Soil Pipe System) คือระบบท่อที่ทำหน้าที่ระบายน้ำจากสุขภัณฑ์ประเภทโถส้วม โถปัสสาวะชาย และ โถปัสสาวะหญิง
- 2) ระบบท่อน้ำทิ้ง (Waste Water Piping System) คือ ระบบท่อน้ำที่ทำหน้าที่ระบายน้ำจากสุขภัณฑ์อื่นๆ นอกเหนือจากข้อ 1

8.2.4.3 ระบบท่อระบายอากาศ (Vent Piping System)

ท่ออากาศและท่อดักกลิ่นเป็นองค์ประกอบที่ในระบบท่อน้ำทิ้ง วัตถุประสงค์ของการติดตั้งระบบท่อระบายอากาศเพื่อป้องกันจากกิจกรรมต่าง ๆ ภายในโครงการ ทำให้การไหลของน้ำในท่อระบายน้ำเป็นไปโดยสะดวกและการระบายอากาศ และรักษาความดันภายในท่อระบายน้ำ

8.2.4.4 ระบบท่อระบายน้ำฝน (Storm Water Drainage System)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ท่อระบายน้ำฝนมีหน้าที่ระบายน้ำฝนจากหลังคา โดยอาคารที่มีพื้นที่หลังคาไม่เกิน 1,000 ตารางเมตร ควรกำหนดให้มีท่อระบายน้ำฝนอย่างน้อย 2 จุด และส่วนที่เกินจากพื้นที่ 1,000 ตารางเมตร ควรเพิ่มช่องระบายน้ำฝนอีกอย่างน้อย 1 จุด

8.2.4.5 ระบบบำบัดน้ำเสีย

เนื่องจากโครงการเป็นโครงการขนาดใหญ่ จึงจำเป็นต้องมีการบำบัดน้ำเสียก่อนปล่อยออกสู่ท่อระบายสาธารณะ โดยเลือกใช้ถังบำบัดน้ำเสียระบบปิดแบบเติมออกซิเจน เนื่องจากมีประสิทธิภาพสูงในการทำงานและกินพื้นที่น้อย

8.2.5 ระบบป้องกันอัคคีภัย (Fire Prevention System)

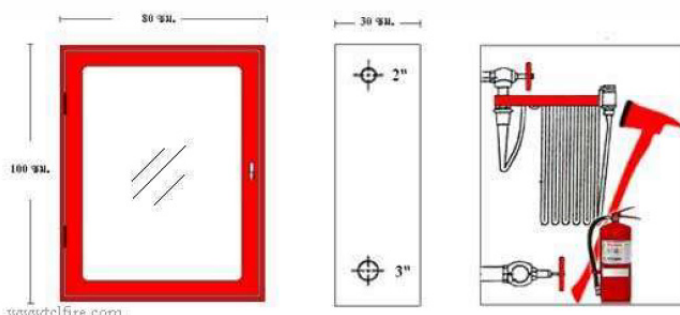
การพิจารณาระบบป้องกันอัคคีภัยและระบบดับเพลิง จึงพิจารณาตามพื้นที่ใช้งานและความเหมาะสม โดยกำหนดมีห้องควบคุมระบบอยู่ในโครงการ มีพื้นที่ของจุดรวมพล (Assembly Point) ในโครงการ มี 2 จุด, ทางหนีไฟบันไดหนีไฟ อยู่ในระยะ 60 เมตร ตามที่กฎหมายกำหนดและส่วนอื่นๆ สามารถแบ่งได้เป็นระบบย่อยๆ ดังนี้

8.2.5.1 ระบบแจ้งเหตุเพลิงไหม้ (Fire Alarm System)

- 1) เครื่องตรวจจับความร้อน (Heat Detector) ใช้ในพื้นที่ที่มีความร้อนและคาดว่าเพลิงลุกไหม้เร็ว โดยเลือกใช้ประเภท Fixed Temperature ในส่วนครัว ห้องเครื่องไฟฟ้า ส่วนเก็บของ ซ่อมบำรุง และเลือกใช้ประเภท Rate of Rise ในส่วนของทางเดิน ห้องโถงหรือพื้นที่สาธารณะต่างๆ
- 2) เครื่องตรวจจับควัน (Smoke Detector) ใช้ในการเกิดเพลิงไหม้ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นอย่างช้าๆ และมีควันมาก เช่น สำนักงาน เป็นต้น

8.2.5.2 ระบบดับเพลิง (Fire Extinguishing System)

- 1) ระบบสายฉีดน้ำดับเพลิง ประกอบด้วยตู้สายฉีดน้ำดับเพลิง (Fire Hose Cabinet) และท่อยืน (Standing Pipe) น้ำที่ใช้ในการดับเพลิงอาจใช้น้ำจากถัง เก็บน้ำสำรองดับเพลิงโดยสูบน้ำผ่านเครื่องปั๊มน้ำดับเพลิง
- 2) ระบบดับเพลิงมือถือ ระบบดับเพลิงมือถือ สามารถระงับเพลิงไหม้ที่เกิดขึ้นได้ ในระยะแรกและสามารถหยิบขึ้นได้สะดวก เครื่องมือดับเพลิงแบบมือถือที่นิยมใช้จะเป็นขนาดบรรจุประมาณ 4.5 กก.แต่ไม่ควรเกิน 18.14 กก. เพราะจะหนักเกินไป

ภาพที่ 8.11 รูปแสดงขนาด Fire Hose Cabinet

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการที่ : Thong Charong Lohapun. (2557) ให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

8.2.6 ระบบสื่อสารโทรคมนาคมและเสียง

8.2.6.1 ระบบสัญญาณอินเทอร์เน็ต

เลือกใช้ระบบสัญญาณ IP-PBX โดยเชื่อมต่อแต่ละเครื่องผ่านสาย LAN (Local Area Network) เนื่องจากเป็นระบบเครือข่ายที่ใช้ในระยะไม่ไกลมากอยู่ภายในอาคารเดียวกัน สามารถรับส่งข้อมูลได้ด้วยความเร็วสูงและผิดพลาดน้อย โดยเป็นโครงข่ายแบบ Star Network คือ เชื่อมต่อคอมพิวเตอร์เข้ากับอุปกรณ์ส่วนกลาง แบบกระจายซึ่งหากมีเครื่องใดเสียหาย จะไม่มีผลกระทบต่อเครื่องอื่นในระบบ ในส่วนพื้นที่ส่วนกลางทั้งหมด ให้บริการสัญญาณอินเทอร์เน็ตไร้สาย (Wireless) โดยเชื่อมกล่องสัญญาณ Router และกระจายตามจุดที่ต้องการส่งสัญญาณ

8.2.6.2 ระบบสัญญาณโทรศัพท์

ระบบโทรศัพท์สายตรง เป็นระบบที่สามารถใช้งานโทรศัพท์ได้โดยไม่ต้องผ่าน Operator และตู้สาขาอัตโนมัติ PABX (Private Automatic Branch Exchange) คือ ระบบชุมสายโทรศัพท์ย่อยมีทั้งแบบ Analog แบบดั้งเดิม และ Digital ทำหน้าที่เชื่อมต่อระหว่างองค์กรโทรศัพท์กับโทรศัพท์ภายในอาคารแบบ Digital IS DN Trunk เป็นระบบโทรศัพท์ดิจิทัลอัตโนมัติสำหรับใช้สายภายในด้วยเลขหมาย 4 หลัก และสามารถรับสายเรียกเข้าแบบต่อเข้าตรง โดยไม่ต้องมีพนักงานรับสาย (Operator) PABX แบบ Digital ที่นิยมมากคือทำจากเครื่องคอมพิวเตอร์ และติดตั้งโปรแกรมควบคุมระบบโทรศัพท์ (PABX Software)

8.2.6.3 ระบบเสียงประกาศ

ติดตั้งระบบ Intercom ติดต่อกับห้องควบคุม ใช้ในกรณีเสียงประกาศ และ ติดตั้งระบบ Sound Reinforce System ในกรณีการเปิดเสียงเพลงในโครงการเพื่อสร้างบรรยากาศ

ระบบขยายพลังเสียง Sound Reinforcement System เรียกกันอีกแบบว่าระบบเสียง PA. ซึ่งย่อมาจากคำว่า Public Address ซึ่งหากแปลแบบตรงตัวหมายความว่าตำแหน่งสาธารณะ ประกอบไปด้วยอุปกรณ์หลักในระบบสามส่วน ภาครับสัญญาณเสียงขาเข้า Audio signal inputs จากไมโครโฟน Microphone เครื่องเล่นแผ่น CD เครื่องเล่นสื่อ Media player หรือ จากแหล่งกำเนิดสัญญาณเสียงอื่นๆ มาผสมและปรับแต่งให้เข้าที่ Mixer ซึ่งอาจรวม Signal Processor หรือเครื่องประมวลสัญญาณเสียงอยู่ ด้วยกันในเครื่องหรือฟ่วงต่อเพิ่มเติมเข้ามาในระบบ เมื่อได้สัญญาณเสียงที่รวมกันมาและปรับแต่งตามความต้องการแล้ว จึงส่งออกไปที่ภาคสัญญาณเสียงขาออก Audio Signal Outputs และนำสัญญาณเสียงไปขยายด้วยเครื่องขยายเสียง Amplifiers เพื่อขับลำโพง Loud speakers ให้เปล่งเสียงออกมาตามที่ผู้ออกแบบระบบเสียงนั้นกำหนดพื้นที่การกระจายเสียงและคุณลักษณะของเสียงไว้

8.2.7 ระบบรักษาความปลอดภัย

ระบบรักษาความปลอดภัยสามารถป้องกัน และรักษาความปลอดภัยภายในอาคารได้ด้วยวิธีต่าง ๆ ดังนี้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

8.2.7.1 การออกแบบและวางผังอาคาร

งานวางแผนอาคารบนพื้นที่ดิน จะต้องคิดถึงความปลอดภัย อันตรายจากสภาพแวดล้อมธรรมชาติ ล้วนแต่เป็นอันตรายต่อเหตุการณ์เลือกสถานที่ตั้งจะต้องอยู่ในที่ซึ่งไม่มีอันตรายจากสภาพแวดล้อม แบบอาคารและการก่อสร้าง ต้องคำนึงถึงการรักษาความปลอดภัยต่างๆ อาจใช้ระบบแจ้งภัยต้องวางแผนไปพร้อมกับการสร้างอาคาร เช่นการใช้ประตูเหล็กซ่อนในผนัง และใช้ระบบอัตโนมัติ เมื่อเกิดสัญญาณประตูจะปิดเองทันที การออกแบบอาคารโดยไม่คำนึงถึงความปลอดภัย จะทำให้มีปัญหา และน่าสังเกตว่าห้องชั้นล่าง ประตูหน้าต่างชั้นล่าง มักเป็นทางโจรกรรมมากกว่าชั้นบนนอกจากนี้ต้นไม้ใหญ่ หอน้ำ บันไดเครื่องที่ช่วยในปืนพายตัวตึกได้ จะต้องระมัดระวังให้มาก

8.2.7.2 เทคนิคการป้องกันภัย

ระบบสัญญาณแจ้งภัยมีอยู่มากมายในปัจจุบันเทคโนโลยีสมัยใหม่ ได้ทำให้มีเครื่องสัญญาณเตือนภัยด้วยระบบต่าง ๆ โดยมีเลือกระบบที่มีความเหมาะสมกับโครงการดังนี้

เทคนิคทางกลศาสตร์ คือการป้องกันความปลอดภัยที่ใช้อยู่ทั่วไปได้แก่

- 1) การสร้างรั้วล้อมที่มั่นคงแข็งแรง
- 2) ใช้ระบบกุญแจใส่ประตูห้องที่ต้องการความปลอดภัย
- 3) สร้างห้องนิรภัย ตู้นิรภัย ป้องกันการโจรกรรมและอัคคีภัย
- 4) ใช้บานประตูเหล็ก สำหรับห้องสำคัญ และทำประตูเปิด-ปิดอัคคีภัย เทคนิคทางไฟฟ้า

ระบบสัญญาณแจ้งเหตุ ประกอบด้วย เครื่องตัก ซึ่งจะรายงานเป็นสัญญาณเสียง ซึ่งเป็นเครื่องช่วยป้องกัน และรักษาความปลอดภัย

8.2.7.3 เจ้าหน้าที่รักษาการณ์

จำนวน 2 คน ทำหน้าที่ในการดูแลรักษาความปลอดภัยของอาคารจะต้องคำนึงถึง การคุ้มครองป้องกันทั้งกลางวัน และกลางคืนตลอดเวลา 24 ชั่วโมง

8.2.7.4 การจัดระบบโทรศัพท์ศูนย์จรปิดกรณี

จะติดตั้งอยู่ตามส่วนสำคัญของอาคารดังนี้

- 1) ประตูทางเข้าใหญ่ ที่กั้นรถเข้าออก
- 2) โถงพักคอยต่าง ๆ
- 3) ส่วนเจ้าหน้าที่ตรวจเช็คคนเข้าออก
- 4) ตามมุมอับต่าง ๆ

ซึ่งระบบนี้จะช่วยในการตรวจตราการเข้า-ออกของผู้ใช้โครงการได้อย่างมีประสิทธิภาพในด้านความปลอดภัย และเป็นการช่วยลดเจ้าหน้าที่บางจุดโดยการเพิ่มโทรศัพท์ศูนย์จรปิดเข้าไปแทน

บรรณานุกรม

- กรมควบคุมมลพิษ. 2560. **หลักเกณฑ์ทางวิชาการและแนวทางปฏิบัติสำหรับเตาเผาศพ.**
กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
- กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น 2549. **มาตรฐานสุสานและฌาปนสถาน.** กระทรวงมหาดไทย
- คณะกรรมการการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. 2553. **มลพิษทางอากาศจากเตาเผาศพ
และการแก้ไข.**
- งามเพชร อัมพรวัฒนพงศ์. “พื้นที่เปลี่ยนผ่านจากสถานะหนึ่งไปสู่อีกสถานะหนึ่ง ระหว่างพื้นที่
ปัจจุบัน กับพื้นที่หลังความตาย”. วิทยานิพนธ์สถาปัตยกรรมศาสตร์มหาบัณฑิต
สาขาวิชาสถาปัตยกรรมศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยศิลปากร. 2555.
- จันทร์รัตน์, ณ. 2558. **มาตรการทางกฎหมายในการควบคุมมลพิษอันเกิดจากเตาเผาศพ.** ปริญญา
นิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. กรุงเทพฯ.
- ทิพย์สุดา ปทุมานนท์,รองศาสตราจารย์ ดร., 2547. **ปรากฏการณ์ศาสตร์ในสถาปัตยกรรม
Phenomenology in architecture.** พิมพ์ครั้งที่ 3 . กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่ง
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทิพย์สุดา ปทุมานนท์,รองศาสตราจารย์ ดร., 2549. **จิตวิทยาสถาปัตยกรรมสวัสดิ.** พิมพ์ครั้งที่ 2.
กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทิพย์สุดา ปทุมานนท์,รองศาสตราจารย์ ดร., 2553. **จิตวิทยาสถาปัตยกรรมมนุษย์ปฏิสังการ.** พิมพ์
ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธัญชนก ธีรกิจรุ่งเรือง. “ศูนย์มรณะศึกษา Death Education Center”. วิทยานิพนธ์สถาปัตยกรรม
ศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาสถาปัตยกรรมศาสตร์. มหาวิทยาลัยศรีปทุม. 2561.
- ปราณี วงษ์เทศ. 2562. **สังคมและวัฒนธรรมในอุษาคเนย์ Ethnology of Mainland Southeast
Asia.** พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์นาตาแฮก.
- ปัญญา เลิศสุขประเสริฐ. 2548. **กระบวนการกลายเป็นสินค้าของพิธีกรรมงานศพ.** จุฬาลงกรณ์ :
มหาวิทยาลัยกรุงเทพฯ.
- ปติย์ ศรีอรุณ และ มานิตา ชิวเกรียงไกร. 2559. **การผสมองค์ความรู้ในการพัฒนาฌาปนสถานสู่
การเป็นพื้นที่ชุมชน.** เจ-ดี : วารสารวิชาการ การออกแบบสภาพแวดล้อม คณะ
สถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- พศิกา ชุมภู. “อนุสรณ์สถานสำหรับชาวไทยเชื้อสายจีน The Place of Memory for Thai –
Chinese”. วิทยานิพนธ์สถาปัตยกรรมศาสตร์บัณฑิต สาขาวิชาสถาปัตยกรรมศาสตร์.
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. 2562.

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- พัชรพงศ์ กุลกาญจนาชีวิน. “สถาปัตยกรรมความตายร่วมสมัย”. วิทยานิพนธ์สถาปัตยกรรมศาสตร์
มหาบัณฑิต สาขาวิชาสถาปัตยกรรมศาสตร์. มหาวิทยาลัยศิลปากร. 2558.
- ภาวิกา ศรีรัตนบัลล์ และ อภิวัฒน์ รัตนวราหะ. 2563. **คนเมือง 4.0: อนาคตชีวิตเมืองในประเทศไทย
ไทย. โครงการย่อยที่ 6 - การตายในเมือง.** สำนักงานการวิจัยแห่งชาติ (วช.)
- ภาวิกา ศรีรัตนบัลล์ และคณะ. 2561. “บ้านสุดท้ายของชีวิต” สังคมเคลื่อนย้ายสู่การตายข้าม
วัฒนธรรม ไทย-พม่า-ญี่ปุ่น-อินเดีย. ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา. คณะ
รัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ภาวิกา ศรีรัตนบัลล์ และคณะ. 2562. **วิกฤติความหมายในความตาย Crisis Of Meaning In The
Contemporary Thai Dying And Death Phenomenon.** ภาควิชาสังคมวิทยาและ
มานุษยวิทยา คณะรัฐศาสตร์. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ภาวิกา ศรีรัตนบัลล์. 2560. “บ้าน” สุดท้ายของชีวิต: มุมมองเชิงสังคมวิทยาต่อการบริหารคุณภาพ
ชีวิตระยะท้าย The Sociology Of Illness, Dying And Death. สำนักงาน
คณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ (สช.).
- วิทย์ วิศทเวทย์. 2547. **ปรัชญาทั่วไป มนุษย์ โลกและความหมายของชีวิต.** กรุงเทพฯ : อักษรเจริญ
วิมลสิทธิ์ ทรยางกูร. 2549 .**พฤติกรรมมนุษย์กับสภาพแวดล้อม, พิมพ์ครั้งที่ 6.** กรุงเทพฯ:
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศรีอรุณ ป. และ ชิวเกรียงไกร ม. 2016. “การผสานองค์ความรู้จากสถาปนสถานสู่การเป็นพื้นที่
ชุมชน”. Journal of Environmental Design.
- ศุภกิตต์ ศรีกุลนาวิน. 2553. “โครงการรูปแบบการจัดการพื้นที่สุสานฮวงจุ้ย สุสานวัดดอน แขวง
ทุ่งวัดดอน เขตสาทร กรุงเทพมหานคร”. วิทยานิพนธ์สถาปัตยกรรมศาสตร์บัณฑิต
สาขาวิชาสถาปัตยกรรมศาสตร์. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- สภาผู้แทนราษฎร. 2545. **มลพิษทางอากาศจากเตาเผาศพและการแก้ไข.** คณะอนุกรรมการ
พิจารณาปัญหามลพิษทางอากาศจากเตาเผาศพในคณะกรรมการ
ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม.
- สำนักบริหารยุทธศาสตร์. 2558. **แนวคิดผลิตภัณฑ์ใหม่บริการสู่สวรรค์ครบวงจร.** กรมส่งเสริม
อุตสาหกรรม.
- สำมะโนประชากรและเคหะ. 2559. **ประชากรจำแนกตามศาสนา,** สำนักงานสถิติแห่งชาติ
- สุจิตต์ วงษ์เทศ. 2562. **งานศพ : ยุคแรกอุษาคเนย์.** กรุงเทพฯ : นานตาแอก, พิมพ์ครั้งที่ 2.
- หม่อมหลวงปิยลดา เทวกุล ทวีปรั้งสีพร. 2557. **คำ ความคิด สถาปัตยกรรม: ว่าด้วยทฤษฎี
สถาปัตยกรรมในโลกโพสต์โมเดิร์น,** พิมพ์ครั้งที่ 2.

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- อเส สุขยางค์. “ฌาปนสถานหลัก กทม. Main Crematorium of Bangkok”. วิทยานิพนธ์สถาปัตยกรรมศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาสถาปัตยกรรมศาสตร์. สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง. 2535.
- Piyangkoon Thaweephoh. **ชวนคิดถึงความตาย: หลากทัศนะของการตายดีในสังคม.** [Online]. เข้าถึงได้จาก: <https://minimore.com/b/ypar8/3>.
- Gaston Bachelard. **The Poetics of Space.** Boston: Beacon Press. 1957.
- Holl, Steven, Juhani Pallasmaa, and Gómez Alberto Pérez. **Questions of Perception: Phenomenology of Architecture.** San Francisco, CA: William Stout. 2006
- Julia Samuel, 2560. **คู่มือหัวใจสลาย (Grief Works: Stories of Life, Death and Surviving).** แปลโดย วรธนา วงษ์ฉัตร. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ : OMG BOOKS.
- Norberg-Schulz, Christian. Introduction. **Genius Loci: towards a Phenomenology of Architecture.** New York: Rizzoli. 1980.
- Robert McCarter, Juhani Pallasmaa. **Understanding Architecture.** Phaidon. 2012.
- Sallie Tisdale, 2562. **วาระสุดท้าย: คู่มือสวดศพความตายอย่างอบอุ่นและซื่อตรง Advice for Future Corpses (and Those Who Love Them): A Practical Perspective on Death and Dying.** แปลโดย ดลพร รุจิวงศ์. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ : Bookscape.
- Steen Eiler Rasmussen. 1964. **Experiencing Architecture.** Cambridge: MIT PRESS.
- Zumthor, Peter, Maureen Oberli-Turner, and Catherine Schelbert. **Thinking Architecture.** Basel: Birkhauser. 2006.
- Pew Forum on Religion. **The Global Religious Landscape.** Pew Research Center. 2018.
- Julia Calderone. 2018. **Burying Dead Bodies Takes On The Environment,** Tech Insider
- Sophia Psarra. **Architecture and Narrative: The Formation of Space and Cultural Meaning.** Routledge, London and New York. 2009.
- FEDAK, J., Introduction. In **Monumental Tombs of the Hellenistic Age: A Study of Selected Tombs from the Pre-Classical to the Early Imperial Era.** University of Toronto Press. 1990.
- Howard Colvin. **Architecture and the After Life.** Yale University Press, New Haven & London. 1991.
- Vincent Valentijn. **Goodbye Architecture: The Architecture of Crematoria.** nai010 publishers. 2018.

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

Ragon, Michel. **The Space of Death: A Study of Funerary Architecture, Decoration and Urbanism.** Charlottesville: University Press of Virginia. 1981.

Kellehear, Allan. **A Social History of Dying.** Cambridge: Cambridge University Press. 2007.

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาคผนวก ก.
กฎหมายและข้อบังคับที่เกี่ยวข้อง

พระราชบัญญัติ

สุสานและฌาปนสถาน พ.ศ. ๒๕๒๘

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติสุสานและฌาปนสถาน พ.ศ. ๒๕๒๘”

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา ๔ ในพระราชบัญญัตินี้

“สุสานและฌาปนสถานสาธารณะ” หมายความว่า สถานที่ที่จัดไว้สำหรับเก็บ ฝัง หรือเผาศพ สำหรับประชาชนทั่วไป แต่ไม่รวมถึงสถานที่ที่ใช้สำหรับเก็บศพชั่วคราวในสถานพยาบาลตามกฎหมายว่าด้วยสถานพยาบาล

“สุสานและฌาปนสถานเอกชน” หมายความว่า สถานที่ที่จัดไว้สำหรับเก็บ ฝัง หรือเผาศพ สำหรับตระกูลหรือครอบครัว หรือมิตรของตระกูลหรือครอบครัว แต่ไม่รวมถึงสถานที่ที่ใช้สำหรับเก็บศพชั่วคราวในเคหสถาน

“เจ้าพนักงานสาธารณสุข” หมายความว่า เจ้าพนักงานสาธารณสุขตามกฎหมายว่าด้วยสาธารณสุขซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งให้ปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

“พนักงานเจ้าหน้าที่” หมายความว่า ผู้ซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งให้ปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

“เจ้าพนักงานท้องถิ่น” หมายความว่า

(๑) ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร หรือผู้อำนวยการเขตหรือผู้ช่วยผู้อำนวยการเขตซึ่งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครมอบหมาย สำหรับในเขตกรุงเทพมหานคร

(๒) ผู้ว่าราชการจังหวัด หรือนายอำเภอหรือปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอซึ่งผู้ว่าราชการจังหวัดมอบหมาย สำหรับในเขตจังหวัดซึ่งอยู่นอกเขตเทศบาล เขตสุขาภิบาล และเขตเมืองพัทยา

(๓) นายกเทศมนตรี หรือเทศมนตรีหรือพนักงานเทศบาลซึ่งนายกเทศมนตรีมอบหมาย สำหรับในเขตเทศบาล

(๔) ประธานกรรมการสุขาภิบาล หรือกรรมการสุขาภิบาลหรือพนักงานสุขาภิบาลซึ่งประธานกรรมการสุขาภิบาลมอบหมาย สำหรับในเขตสุขาภิบาล

(๕) ปลัดเมืองพัทยา หรือพนักงานเมืองพัทยาซึ่งปลัดเมืองพัทยามอบหมายสำหรับในเขตเมืองพัทยา

“รัฐมนตรี” หมายความว่า รัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

มาตรา ๕ พระราชบัญญัตินี้ไม่ใช้บังคับแก่สุสานและฌาปนสถานสาธารณะที่กระทรวง ทบวงกรม กรุงเทพมหานคร องค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล สุขาภิบาล หรือเมืองพัทยา จัดตั้ง และดำเนินการ

มาตรา ๖ ห้ามมิให้ผู้ใดจัดตั้งสุสานและฌาปนสถานสาธารณะหรือสุสานและฌาปนสถาน เอกชน เว้นแต่จะได้รับใบอนุญาตจากเจ้าพนักงานท้องถิ่น

การขออนุญาตและการอนุญาตให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขที่กำหนดใน กฎกระทรวง

มาตรา ๗ เมื่อได้จัดตั้งสุสานและฌาปนสถานสาธารณะหรือสุสานและฌาปนสถานเอกชน เสร็จแล้ว ห้ามมิให้ดำเนินการ เว้นแต่จะได้รับใบอนุญาตจากเจ้าพนักงานท้องถิ่น

การขออนุญาตและการอนุญาตให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขที่กำหนดใน กฎกระทรวง

มาตรา ๘ ได้รับใบอนุญาตตามมาตรา ๖ หรือมาตรา ๗ ต้องมีคุณสมบัติ ดังนี้

(๑) มีอายุไม่ต่ำกว่ายี่สิบปีบริบูรณ์

(๒) ไม่เป็นผู้มีความประพฤติเสื่อมเสียหรือบกพร่องในศีลธรรมอันดี

(๓) ไม่เป็นบุคคลวิกลจริตหรือจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ

(๔) ไม่เป็นคนไร้ความสามารถหรือคนเสมือนไร้ความสามารถ

(๕) ไม่เป็นผู้เคยได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่เป็นโทษสำหรับ ความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ

ในกรณีที่นิติบุคคลเป็นผู้ขอรับใบอนุญาตตามมาตรา ๖ ผู้แทนของนิติบุคคลนั้นต้องมี คุณสมบัติตามวรรคหนึ่งด้วย

มาตรา ๑๐ ห้ามมิให้ผู้ใดเก็บ ผัง หรือเศษศพในสถานที่อื่นนอกจากในสุสานและฌาปน สถานสาธารณะหรือสุสานและฌาปนสถานเอกชน หรือเก็บศพในสถานพยาบาลตามกฎหมายว่าด้วย สถานพยาบาลหรือเคหสถานเป็นการชั่วคราว เว้นแต่จะได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจากเจ้าพนักงาน ท้องถิ่นในกรณีที่สถานที่อื่นตามวรรคหนึ่งอยู่ในเขตจังหวัดซึ่งอยู่นอกเขตเทศบาลเขตสุขาภิบาลและ เขตเมืองพัทยา ผู้ว่าราชการจังหวัดอาจมอบหมายให้เจ้าพนักงานฝ่ายปกครองหรือกำนันแห่งท้องที่ เป็นผู้อนุญาตแทนได้

มาตรา ๑๑ ให้กรุงเทพมหานคร องค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล สุขาภิบาลหรือเมือง พัทยา มีอำนาจออกข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร ข้อบัญญัติจังหวัด เทศบัญญัติ ข้อบังคับสุขาภิบาล หรือข้อบัญญัติเมืองพัทยา แล้วแต่กรณี เพื่อกำหนดรายละเอียดที่ไม่ขัดหรือแย้งกับกฎกระทรวงที่ออก ตามพระราชบัญญัตินี้ ในเรื่องดังต่อไปนี้

(๑) ค่าธรรมเนียมไม่เกินอัตราที่กำหนดในกฎกระทรวง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

(๒) เขตหรือสถานที่ที่ห้ามมิให้จัดตั้งสุสานและฌาปนสถานสาธารณะหรือสุสานและฌาปนสถานเอกชน

(๓) ลักษณะ สถานที่ตั้ง และเงื่อนไขในการจัดตั้งสุสานและฌาปนสถานสาธารณะหรือสุสานและฌาปนสถานเอกชน

(๔) วิธีเก็บ ฝัง เผา ชุต หรือย้ายศพ ตลอดจนการใช้หรือการรักษายานพาหนะและเครื่องใช้ในการนี้ให้ต้องด้วยสัญลักษณ์

(๕) หน้าที่ที่ผู้ได้รับใบอนุญาตตามมาตรา ๖ หรือมาตรา ๗ จะต้องปฏิบัติเกี่ยวกับการทะเบียน การส่งรายงานและการอื่นใดเพื่อประโยชน์เกี่ยวกับความมั่นคงและเศรษฐกิจของประเทศ ตลอดจนการสาธารณสุขและอนามัยของประชาชน

มาตรา ๑๒ ใบอนุญาตตามมาตรา ๖ และมาตรา ๗ ให้ใช้ได้จนถึงวันที่ ๓๑ ธันวาคม ของปีที่สามนับแต่ปีที่ออกใบอนุญาต ถ้าผู้ได้รับใบอนุญาตดังกล่าวประสงค์จะขอต่ออายุใบอนุญาต จะต้องยื่นคำขอก่อนใบอนุญาตสิ้นอายุ เมื่อได้ยื่นคำขอแล้วให้บุคคลดังกล่าวเป็นผู้จัดตั้งหรือผู้ดำเนินการต่อไปได้จนกว่าเจ้าพนักงานท้องถิ่นจะสั่งเป็นหนังสือไม่อนุญาตให้ต่ออายุใบอนุญาตนั้น

การขอต่ออายุใบอนุญาตและการต่ออายุใบอนุญาตให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๑๓ ในกรณีที่เจ้าพนักงานท้องถิ่นไม่ออกใบอนุญาตตามมาตรา ๖ หรือมาตรา ๗ หรือไม่ต่ออายุใบอนุญาตตามมาตรา ๑๒ ผู้ขอรับใบอนุญาตหรือผู้ขอต่ออายุใบอนุญาตมีสิทธิอุทธรณ์เป็นหนังสือต่อรัฐมนตรีภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ทราบคำสั่งไม่ออกใบอนุญาตหรือไม่อนุญาตให้ต่ออายุใบอนุญาตของเจ้าพนักงานท้องถิ่น

มาตรา ๑๔ ห้ามมิให้ผู้ใดเปลี่ยนแปลงหรือต่อเติมสุสานและฌาปนสถานสาธารณะ หรือสุสานและฌาปนสถานเอกชน เว้นแต่ผู้ได้รับใบอนุญาตตามมาตรา ๖ จะเป็นผู้ขอและได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจากเจ้าพนักงานท้องถิ่นแล้ว

มาตรา ๑๕ ในการปฏิบัติหน้าที่ เจ้าพนักงานสาธารณสุข พนักงานเจ้าหน้าที่หรือเจ้าพนักงานท้องถิ่นมีอำนาจเข้าไปในบริเวณสุสานและฌาปนสถานสาธารณะหรือสุสานและฌาปนสถานเอกชนในเวลาระหว่างพระอาทิตย์ขึ้นถึงพระอาทิตย์ตก เพื่อตรวจสอบหรือเพื่อปฏิบัติการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้ ในการนี้ผู้ได้รับใบอนุญาตตามมาตรา ๖ หรือมาตรา ๗ และผู้ที่เกี่ยวข้องซึ่งอยู่ในบริเวณนั้น ต้องอำนวยความสะดวกตามสมควร

ในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงานสาธารณสุขหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ตามวรรคหนึ่ง ถ้าปรากฏว่าผู้ได้รับใบอนุญาตตามมาตรา ๖ หรือมาตรา ๗ ปฏิบัติไม่ถูกต้องตามพระราชบัญญัตินี้ ให้เจ้าพนักงาน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สาธารณสุขหรือพนักงานเจ้าหน้าที่แจ้งให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นทราบ เพื่อสั่งให้ผู้ได้รับใบอนุญาตปฏิบัติให้ถูกต้อง

มาตรา ๑๖ เมื่อปรากฏว่าสุสานและฌาปนสถานสาธารณะหรือสุสานและฌาปนสถานเอกชนมีสภาพหรือมีการใช้ที่เป็นหรืออาจเป็นอันตรายแก่ประชาชน ให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นมีอำนาจสั่งให้ผู้ได้รับใบอนุญาตตามมาตรา ๖ แก้ไขหรือเปลี่ยนแปลงสุสานและฌาปนสถานนั้น ภายในเวลาที่กำหนด

ในกรณีที่ผู้ได้รับใบอนุญาตตามมาตรา ๖ ไม่แก้ไขหรือเปลี่ยนแปลงสุสานและฌาปนสถานนั้น ภายในกำหนดเวลาตามวรรคหนึ่ง ให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นมีอำนาจแก้ไขหรือเปลี่ยนแปลงสุสานและฌาปนสถานนั้นได้โดยเรียกค่าใช้จ่ายจากผู้ได้รับใบอนุญาต

มาตรา ๑๗ นอกจากกรณีตามมาตรา ๑๖ เมื่อปรากฏว่าผู้ได้รับใบอนุญาตตามมาตรา ๖ หรือมาตรา ๗ ไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของเจ้าพนักงานท้องถิ่นตามมาตรา ๑๕ วรรคสอง หรือฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้ กฎกระทรวง หรือข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร ข้อบัญญัติจังหวัด เทศบัญญัติข้อบังคับสุขาภิบาล หรือข้อบัญญัติเมืองพัทยาที่ออกตามมาตรา ๑๑ เจ้าพนักงานท้องถิ่นมีอำนาจสั่งพักใช้ใบอนุญาตนั้น มีกำหนดเวลาตามที่เห็นสมควร แต่ต้องไม่เกินเก้าสิบวันนับแต่วันที่สั่งพักใช้ใบอนุญาต หรือจะสั่งเพิกถอนใบอนุญาตเสียก็ได้ ทั้งนี้ ผู้ถูกสั่งพักใช้หรือเพิกถอนใบอนุญาตมีสิทธิอุทธรณ์เป็นหนังสือต่อรัฐมนตรีภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ทราบคำสั่งคำวินิจฉัยของรัฐมนตรีให้เป็นที่สุด

มาตรา ๑๘ การอุทธรณ์ตามมาตรา ๑๓ หรือมาตรา ๑๗ ให้ยื่นต่อเจ้าพนักงานท้องถิ่นเพื่อเสนอต่อไปยังรัฐมนตรีโดยมิชักช้า

มาตรา ๑๙ ในกรณีอุทธรณ์คำสั่งของเจ้าพนักงานท้องถิ่นซึ่งไม่อนุญาตให้ต่ออายุใบอนุญาตตาม

มาตรา ๑๓ หรือกรณีอุทธรณ์คำสั่งพักใช้หรือเพิกถอนใบอนุญาตของเจ้าพนักงานท้องถิ่นตามมาตรา ๑๗ ผู้อุทธรณ์ยังคงมีสิทธิเป็นผู้จัดตั้งหรือเป็นผู้ดำเนินการสุสาน และฌาปนสถานสาธารณะหรือสุสานและฌาปนสถานเอกชนในระหว่างรอคำวินิจฉัยของรัฐมนตรี

มาตรา ๒๐ ในกรณีใบอนุญาตตามมาตรา ๖ หรือมาตรา ๗ สูญหาย ถูกทำลายหรือชำรุดในสาระสำคัญ ให้ผู้ได้รับใบอนุญาตยื่นคำขอรับใบแทนใบอนุญาตต่อเจ้าพนักงานท้องถิ่นภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้ทราบถึงการสูญหาย ถูกทำลายหรือชำรุด

มาตรา ๒๑ ผู้ได้รับใบอนุญาตตามมาตรา ๖ ซึ่งประสงค์จะเลิกสุสานและฌาปนสถานสาธารณะหรือสุสานและฌาปนสถานเอกชน ต้องแจ้งเป็นหนังสือให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นทราบล่วงหน้าไม่น้อยกว่าสิบห้าวัน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

มาตรา ๒๒ ในกรณีที่รัฐมนตรีมีคำวินิจฉัยยืนตามคำสั่งของเจ้าพนักงานท้องถิ่น ซึ่งสั่งเพิกถอนใบอนุญาตจัดตั้งสุสานและฌาปนสถานสาธารณะหรือสุสานและฌาปนสถานเอกชนตามมาตรา ๑๗ หรือในกรณีที่ผู้ได้รับใบอนุญาตตามมาตรา ๖ เลิกสุสานและฌาปนสถานสาธารณะหรือสุสานและฌาปนสถานเอกชนตาม

มาตรา ๒๑ ถ้ามีกิจการในหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ ยังจะต้องกระทำอยู่ ให้ผู้ได้รับใบอนุญาตนั้นกระทำกิจการในหน้าที่ให้เสร็จสิ้นภายในเวลาที่เจ้าพนักงานท้องถิ่นกำหนดถ้าผู้ได้รับใบอนุญาตไม่กระทำกิจการในหน้าที่ให้เสร็จสิ้นภายในกำหนดเวลาตามวรรคหนึ่งให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นเข้ากระทำการนั้นแทนต่อไปจนเสร็จสิ้น โดยเรียกค่าใช้จ่ายจากผู้ได้รับใบอนุญาต

มาตรา ๒๓ ในกรณีที่ผู้ได้รับใบอนุญาตตามมาตรา ๖ ตายหรือขาดคุณสมบัติตามมาตรา ๘ ให้ผู้ได้รับใบอนุญาตตามมาตรา ๗ แจ้งเป็นหนังสือให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นทราบและในกรณีที่ผู้ได้รับใบอนุญาตตามมาตรา ๗ ตายหรือขาดคุณสมบัติตามมาตรา ๘ ให้ผู้ได้รับใบอนุญาตตามมาตรา ๖ แจ้งเป็นหนังสือให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นทราบ

มาตรา ๒๔ ในกรณีที่ผู้ได้รับใบอนุญาตตามมาตรา ๖ หรือมาตรา ๗ ตายหรือขาดคุณสมบัติตามมาตรา ๘ และมีบุคคลซึ่งมีคุณสมบัติตามมาตรา ๘ แสดงความจำนงต่อเจ้าพนักงานท้องถิ่นภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ผู้ได้รับใบอนุญาตตายหรือขาดคุณสมบัติเพื่อขอเป็นผู้จัดตั้งหรือเป็นผู้ดำเนินการสุสานและฌาปนสถานสาธารณะหรือสุสานและฌาปนสถานเอกชนต่อไป ให้ผู้แสดงความจำนงนั้นเป็นผู้จัดตั้งหรือเป็นผู้ดำเนินการสุสานและฌาปนสถานสาธารณะหรือสุสานและฌาปนสถานเอกชนต่อไปได้ตั้งแต่วันที่ผู้ได้รับใบอนุญาตตายหรือขาดคุณสมบัติจนถึงวันที่ใบอนุญาตสิ้นอายุในกรณีที่ไม่มีบุคคลใดแสดงความจำนงภายในกำหนดเวลาตามวรรคหนึ่ง ให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นเข้าทำหน้าที่แทนเสมือนเป็นผู้ได้รับใบอนุญาตตามมาตรา ๖ หรือมาตรา ๗ ขึ้นใหม่

มาตรา ๒๕ ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๖ วรรคหนึ่ง มาตรา ๗ วรรคหนึ่ง หรือมาตรา ๑๐ หรือผู้ได้รับใบอนุญาตตามมาตรา ๖ ไม่แก้ไขหรือเปลี่ยนแปลงสุสานและฌาปนสถานตามคำสั่งของเจ้าพนักงานท้องถิ่นตามมาตรา ๑๖ วรรคหนึ่ง ต้องระวางโทษปรับไม่เกินสองพันบาท

ในกรณีฝ่าฝืนมาตรา ๑๐ ให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นมีอำนาจสั่งให้ผู้ฝ่าฝืนรื้อถอนสิ่งปลูกสร้างหรือเคลื่อนย้ายศพที่ฝังหรือเก็บไว้ ไปฝังหรือเก็บในสุสานและฌาปนสถานสาธารณะ หรือสุสานและฌาปนสถานเอกชนที่ได้รับใบอนุญาตตามมาตรา ๖ ภายในเวลาที่กำหนด ถ้าผู้ฝ่าฝืนยังไม่ปฏิบัติตาม ให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นเข้ากระทำการนั้นแทน โดยเรียกค่าใช้จ่ายจากผู้ฝ่าฝืน

มาตรา ๒๖ ผู้ได้รับใบอนุญาตตามมาตรา ๖ หรือมาตรา ๗ ผู้ใดไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๙ หรือ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

มาตรา ๒๐ หรือผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๑๕ หรือผู้ได้รับใบอนุญาตตามมาตรา ๖ ไม่แจ้งเป็นหนังสือให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นทราบการเลิกสุสานและฌาปนสถานสาธารณะหรือสุสานและฌาปนสถานเอกชนตามมาตรา ๒๑ ต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท

มาตรา ๒๗ ผู้ใดขัดขวางหรือไม่อำนวยความสะดวกแก่เจ้าพนักงานสาธารณสุข พนักงานเจ้าหน้าที่หรือเจ้าพนักงานท้องถิ่นในการปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรา ๑๕ วรรคหนึ่ง ต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าร้อยบาท

มาตรา ๒๘ ให้ผู้ได้รับใบอนุญาตจัดตั้งสุสานและฌาปนสถานสาธารณะหรือสุสานและฌาปนสถานเอกชน หรือผู้ได้รับใบอนุญาตเป็นผู้จัดการบำรุงรักษาสุสานและฌาปนสถานสาธารณะหรือสุสานและฌาปนสถานเอกชนตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมสุสานและฌาปนสถานที่ใช้บังคับอยู่ก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับดำเนินการหรือเป็นผู้จัดการต่อไปได้จนกว่าใบอนุญาตนั้นสิ้นอายุ และถ้าประสงค์จะเป็นผู้จัดตั้งหรือเป็นผู้ดำเนินการสุสานและฌาปนสถานสาธารณะหรือสุสานและฌาปนสถานเอกชนต่อไป ให้ยื่นคำขอรับใบอนุญาตตามพระราชบัญญัตินี้ภายในสามสิบวันก่อนวันที่ใบอนุญาตสิ้นอายุและให้ผู้อื่นคำขอรับใบอนุญาตนั้นเป็นผู้จัดตั้งหรือเป็นผู้ดำเนินการสุสานและฌาปนสถานสาธารณะหรือสุสานและฌาปนสถานเอกชนต่อไปได้จนกว่าเจ้าพนักงานท้องถิ่นจะสั่งไม่ต่ออายุใบอนุญาต

ผู้ได้รับใบอนุญาตจัดตั้งสุสานและฌาปนสถานสาธารณะหรือสุสานและฌาปนสถานเอกชน หรือผู้ได้รับใบอนุญาตเป็นผู้จัดการบำรุงรักษาสุสานและฌาปนสถานสาธารณะหรือสุสานและฌาปนสถานเอกชนตามวรรคหนึ่งซึ่งใบอนุญาตนั้นสิ้นอายุก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ และมีได้ยื่นคำขอต่ออายุใบอนุญาตหรืออยู่ในระหว่างการขอต่ออายุใบอนุญาตถ้าประสงค์จะเป็นผู้จัดตั้งหรือผู้ดำเนินการสุสานและฌาปนสถานสาธารณะหรือสุสานและฌาปนสถานเอกชนต่อไป ให้ยื่นคำขอรับใบอนุญาตตามพระราชบัญญัตินี้ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

มาตรา ๒๙ บรรดาข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร ข้อบัญญัติจังหวัด เทศบัญญัติ ข้อบังคับสุขาภิบาลหรือข้อบัญญัติเมืองพัทยา ซึ่งได้ออกโดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายว่าด้วยการควบคุมสุสานและฌาปนสถานที่ใช้บังคับอยู่ก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับให้ใช้บังคับต่อไปเพียงเท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับบทแห่งพระราชบัญญัตินี้จนกว่าจะได้มีข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร ข้อบัญญัติจังหวัด เทศบัญญัติ ข้อบังคับสุขาภิบาลหรือข้อบัญญัติเมืองพัทยา ออกใช้บังคับตามพระราชบัญญัตินี้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย
มาตรฐานสุสานและฌาปนสถาน

เพื่อให้การดำเนินการสุสานและฌาปนสถานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพสอดคล้องกับศักยภาพของท้องถิ่นและเกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชนผู้รับบริการองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรจัดให้มีการควบคุมและกำกับดูแล ดังนี้

1) ด้านสถานที่และสิ่งก่อสร้าง

เจ้าพนักงานท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรประสานงานกับบุคลากรของหน่วยงานอื่นในท้องถิ่น เช่น บุคลากรด้านสาธารณสุข ด้านสิ่งแวดล้อมในการตรวจสอบดูแลสิ่งก่อสร้างและการใช้สถานที่ให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์และเป็นไปตามกฎหมายต่างๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างน้อยควรไปตรวจสอบปีละหนึ่งครั้ง

2) ด้านเตาเผาศพ

เจ้าพนักงานท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรประสานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น สำนักงานส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อมจังหวัด สำนักงานส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม ภาค รวมถึงสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ และเจ้าหน้าที่กรมควบคุมมลพิษด้วยในการตรวจสอบการใช้เตาเผาและตรวจวัดค่าความทึบแสงของเขม่าควันจากปล่องเตาเผา เพื่อจะได้ให้ผู้รับผิดชอบได้ควบคุมแก้ไขให้เป็นไปตามมาตรฐานที่ทางราชการกำหนด

3) ด้านประชาชนและผู้ให้บริการ

เจ้าพนักงานท้องถิ่นควรจัดให้มีผู้รับความคิดเห็นหรือช่องทางที่จะให้ประชาชน แสดงความคิดเห็นในการใช้บริการหรือการได้รับผลกระทบจากการดำเนินงานของสุสานและฌาปนสถาน หรือเจ้าพนักงานท้องถิ่นอาจจะออกไปเก็บข้อมูลจากประชาชนและผู้ให้บริการเพื่อที่จะได้นำมาประกอบในการควบคุมกำกับดูแลให้การดำเนินการสุสานและฌาปนสถานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุดต่อประชาชนในท้องถิ่นนั้น

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย
มาตรฐานสุสานและฌาปนสถาน
แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการสุสานและฌาปนสถาน

ในการบริหารจัดการสุสานและฌาปนสถานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีประเด็นที่ควรพิจารณาในการพัฒนา ดังนี้

1) การออกข้อบัญญัติเกี่ยวกับสุสานและฌาปนสถาน

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยเฉพาะในพื้นที่ซึ่งมีความสำคัญของปัญหามลพิษทางอากาศมาก เช่นพื้นที่ชุมชนหนาแน่น หรือแหล่งท่องเที่ยว ควรเร่งออกข้อบัญญัติท้องถิ่นเพื่อใช้ในการกำกับดูแลปัญหามลพิษทางอากาศจากเตาเผาศพ

2) การจัดให้มีสุสานและฌาปนสถานกลาง

เนื่องจากการพัฒนาฌาปนสถานหรือเตาเผาที่ใช้ในการเผาศพจะมีค่าใช้จ่ายค่อนข้างสูง ดังนั้น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นน่าจะได้มีการพิจารณาจัดให้มีฌาปนสถานกลาง เพื่อให้ประชาชนในท้องถิ่นนั้นใช้ประโยชน์โดยอาจทำได้ 2 วิธี คือจัดสร้างฌาปนสถานขึ้นใหม่ หรือพัฒนาปรับปรุงฌาปนสถานเดิมแห่งใดแห่งหนึ่งหรือหลายแห่งให้เป็นฌาปนสถานกลางของท้องถิ่นนั้นก็ได้

3) สนับสนุนให้มีการพัฒนาปรับปรุงฌาปนสถานที่มีอยู่เดิม

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในพื้นที่ซึ่งมีความสำคัญของปัญหามลพิษทางอากาศ จากเตาเผาศพ อาจตั้งงบประมาณ หรือประสานขอรับงบประมาณจากหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องเพื่อสนับสนุนการดำเนินงานปรับปรุงเตาเผาศพของวัดในพื้นที่ ให้ได้มาตรฐานตามที่ทางการกำหนดหรือปรับปรุงให้ลดการปล่อยมลพิษลงให้มากที่สุด

3) มาตรการให้จัดการศพด้วยวิธีเผาศพ

การจัดการศพด้วยวิธีฝังศพถาวรทำให้เหลือพื้นที่ดินที่จะใช้ประโยชน์อย่างอื่น ลดลงยิ่งนานวันพื้นที่ดินก็จะลดลงเรื่อยๆ หากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้มีการรณรงค์ ประชาสัมพันธ์ถึงข้อดีของการจัดการศพด้วยวิธีเผาศพให้ประชาชนในท้องถิ่นทราบและเปลี่ยนความเชื่อมาจัดการศพด้วยวิธีเผาศพก็จะช่วยลดการใช้พื้นที่ดินของท้องถิ่นนั้นลงได้ส่วนหนึ่ง

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย
มาตรฐานสุสานและฌาปนสถาน
ตัวชี้วัดสุสานและฌาปนสถาน
ขั้นตอน และวิธีปฏิบัติเกี่ยวกับการขออนุญาตจัดตั้งดำเนินการ และก่อสร้างฯ

รายละเอียดมาตรฐาน	มาตรฐาน	
	ขั้นพื้นฐาน	ขั้นพัฒนา
1. การดำเนินการขอรับใบอนุญาตจัดตั้งสุสานและฌาปนสถาน		
1.1 มีการตรวจสอบเอกสาร หลักฐาน คุณสมบัติของบุคคล/นิติบุคคล และสถานที่ตั้ง สุสาน/ฌาปนสถาน รายการที่จะต้องตรวจสอบดังนี้		
1) คุณสมบัติของผู้รับใบอนุญาต (ตามแบบ สฉ.1 และมีคุณสมบัติตามมาตรา 8 ของ พ.ร.บ. สุสานและฌาปนสถาน พ.ศ. 2528)	✓	-
2) เอกสารและหลักฐานของผู้ขอรับใบอนุญาตหนังสือแสดงกรรมสิทธิ์ที่ดิน แผนที่และผังการใช้ที่ดิน (ตามกฎหมายกระทรวง พ.ศ. 2543 ออกตามความใน พ.ร.บ. สุสานและฌาปนสถาน พ.ศ. 2528 ข้อ 1 และ 2)	✓	-
3) ตรวจสอบพิจารณาสถานที่ที่ใช้ในการขอจัดตั้งสุสานและฌาปนสถาน ตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขของที่ตั้งสุสานและฌาปนสถาน (ตามกฎหมายกระทรวง (พ.ศ. 2543) ออกตามความใน พ.ร.บ. สุสานและฌาปนสถาน พ.ศ. 2528 ข้อ 3 และ 4)	✓	-
1.2 การขอต่ออายุและการออกใบแทนใบอนุญาตจัดตั้ง		
1) มีการตรวจเอกสารและหลักฐานตามแบบ สฉ.5 และดำเนินการให้แล้วเสร็จภายใน 3 วัน	✓	-
2) มีการแสดงใบอนุญาตไว้ในที่เปิดเผย ณ ที่ทำการสุสานและฌาปนสถาน	✓	-
3) จัดระบบแจ้งเตือนการต่อใบอนุญาตจัดตั้ง	-	✓
2. การดำเนินการขอรับใบอนุญาตดำเนินการสุสานและฌาปนสถาน		
2.1 การขอรับใบอนุญาตดำเนินการ มีการตรวจเอกสารประจำตัวของผู้ขอรับใบอนุญาตและภาพถ่ายใบอนุญาตจัดตั้งสุสานและฌาปนสถานตามแบบ สฉ.3	✓	-
2.2 การขอต่อใบอนุญาตและออกใบแทน		
1) มีการตรวจเอกสารและหลักฐานตามแบบ สฉ.6 และดำเนินการให้แล้วเสร็จภายใน 3 วัน	✓	-
2) มีการแสดงใบอนุญาตไว้ในที่เปิดเผย ณ ที่ทำการสุสานและฌาปนสถาน	✓	-
3) จัดระบบแจ้งเตือนการต่อใบอนุญาตดำเนินการ	-	✓

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย
มาตรฐานสุสานและฌาปนสถาน
ตัวชี้วัดสุสานและฌาปนสถาน
ขั้นตอน และวิธีปฏิบัติเกี่ยวกับการขออนุญาตจัดตั้งดำเนินการ และก่อสร้างฯ

รายละเอียดมาตรฐาน	มาตรฐาน	
	ขั้นพื้นฐาน	ขั้นพัฒนา
3. การก่อสร้างสุสานและฌาปนสถาน ดำเนินการตามมาตรฐานการควบคุมอาคาร ลำดับที่ 108 ของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย	✓	-
4. ตัวชี้วัดเตาเผาศพ		
4.1 นอกเขตเทศบาล		
1) เตาเผาชนิดปิด มี 1 ห้องเผา	✓	-
2) เตาเผาชนิดปิด มี 2 ห้องเผา	-	✓
3) ใช้ถ่านหรือน้ำมันดีเซลเป็นเชื้อเพลิง	✓	-
4) ใช้ก๊าซ LPG เป็นเชื้อเพลิง	-	✓
5) ค่าความทึบแสงของเขม่าควันของเตาเผาชนิดใช้ถ่านหรือฟืน		
- เกินร้อยละ 50-90	✓	-
- ไม่เกินร้อยละ 50	-	✓
6) ค่าความทึบแสงของเขม่าควันของเตาเผาชนิดใช้น้ำมันดีเซล		
- เกินร้อยละ 10-18	✓	-
- ไม่เกินร้อยละ 10	-	✓
7) เตาเผาชนิดสองห้องเผา	-	✓
4.2 ในเขตเทศบาล		
1) เตาเผาจะต้องเป็นแบบ 2 ห้องเผา	✓	-
2) เชื้อเพลิงในการเผาศพต้องใช้น้ำมันดีเซลหรือก๊าซ LPG	✓	-
3) ความทึบแสงของเขม่าควันจากปล่องเตาเผาศพ		
- ไม่เกินร้อยละ 10	✓	-
4) เตาเผาแบบสองห้องเผาและป้อนศพด้วยเครื่องอัตโนมัติ เพื่อให้ควบคุมอุณหภูมิห้องเผาศพได้อย่างคงที่	-	✓

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย

มาตรฐานสุสานและฌาปนสถาน

ตัวชี้วัดสุสานและฌาปนสถาน

ขั้นตอน และวิธีปฏิบัติเกี่ยวกับการขออนุญาตจัดตั้งดำเนินการ และก่อสร้างฯ

รายละเอียดมาตรฐาน	มาตรฐาน	
	ขั้นพื้นฐาน	ขั้นพัฒนา
5. สถานที่เก็บศพและฝังศพ		
5.1 ลักษณะโครงสร้างของสถานที่เก็บศพ		
1) มีกำแพงกัน โดยรอบ มีประตูเข้าออก	✓	-
2) ที่เก็บศพห่างจากกำแพงตาม 1) ไม่น้อยกว่า 2 เมตร	✓	-
3) ที่เก็บศพทำด้วยคอนกรีตหรือก่ออิฐถือปูนและทำเป็นช่องสูงจากพื้นทางเดิน ไม่น้อยกว่า 50 ซม.	✓	-
4) ที่เก็บศพต้องมีฝาปิดและกว้างพอที่จะเคลื่อนย้ายศพได้โดยสะดวก	✓	-
5) ภายในช่องเก็บศพต้องมีฐานรองสูงกว่าพื้น 10 ซม.	✓	-
6) มีรายละเอียดสิ่งปลูกสร้างบ่อเกรอะซึม	✓	-
7) มีบ่อบำบัดสิ่งปลูกสร้างที่ถูกต้องตามหลักวิชาการ	-	✓
5.2 ลักษณะโครงสร้างของสถานที่ฝังศพ		
1) ที่ฝังศพอยู่ห่างจากแนวเขตสถานที่อย่างน้อย 4 เมตร	✓	-
2) หลุมศพแต่ละหลุมห่างกัน ไม่น้อยกว่า 50 ซม.	✓	-
3) หลุมศพหรือท่อ/ที่บรรจุศพต่ำกว่าพื้นดิน ไม่น้อยกว่า 1 เมตร	✓	-
4) มีการเก็บศพเก่าออกไปไว้ในภาชนะหรือของขนาดเล็ก เพื่อใช้พื้นที่เดิมฝังศพใหม่ได้	-	✓
5) มีการประชาสัมพันธ์ให้จัดการศพด้วยวิธีเผา	-	✓
5.3 การตรวจสอบที่เก็บศพและฝังศพ	-	✓
1) มีการตรวจสอบอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง	✓	-
2) มีการประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องร่วมตรวจสอบ	-	✓
6. การดำเนินการฌาปนกิจสงเคราะห์		
6.1 มีการควบคุมสมบัติของผู้ริเริ่มจัดตั้งสมาคม ตามแบบ ศ.ฉ.1 และ ศ.ฉ.2 รวมทั้งแผนผังที่ตั้งสมาคมพร้อมการตรวจเอกสาร หลักฐาน	✓	-
6.2 หนังสืออนุญาตให้ใช้สถานที่ในการจดทะเบียนสมาคมฌาปนกิจสงเคราะห์	✓	-
6.3 มีงานสถิติสมาคมฌาปนกิจสงเคราะห์	✓	-
6.4 มีงานสถิติสมาชิกสมาคมฌาปนกิจสงเคราะห์	✓	-

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

**ข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร
เรื่อง สุสานและฌาปนสถาน**

พ.ศ. ๒๕๕๖

โดยที่เป็นการสมควรปรับปรุงข้อบัญญัติกรุงเทพมหานครว่าด้วยสุสานและฌาปนสถาน อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๑ แห่งพระราชบัญญัติสุสานและฌาปนสถาน พ.ศ. ๒๕๒๘ อันเป็นพระราชบัญญัติที่มีบทบัญญัติบางประการเกี่ยวกับการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคล ซึ่งมาตรา ๒๙ ประกอบกับมาตรา ๓๕ มาตรา ๔๘ และมาตรา ๕๐ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย บัญญัติให้กระทำได้โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย และมาตรา ๙๗ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ. ๒๕๒๘ กรุงเทพมหานครโดยความเห็นชอบของสภากรุงเทพมหานคร จึงตราข้อบัญญัติกรุงเทพมหานครขึ้นไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ข้อบัญญัติกรุงเทพมหานครนี้เรียกว่า “ข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง สุสานและฌาปนสถาน พ.ศ. ๒๕๕๖”

ข้อ ๒ ข้อบัญญัติกรุงเทพมหานครนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ข้อ ๓ ให้ยกเลิกข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง ควบคุมสุสานและฌาปนสถาน พ.ศ. ๒๕๒๑

บรรดาข้อบัญญัติ เทศบัญญัติ กฎ ข้อบังคับ ระเบียบ หรือคำสั่งอื่นใดในส่วนที่ได้ตราไว้แล้วใน ข้อบัญญัติกรุงเทพมหานครนี้ หรือซึ่งขัดหรือแย้งกับข้อบัญญัติกรุงเทพมหานครนี้ ให้ใช้ข้อบัญญัติกรุงเทพมหานครนี้แทน

ข้อ ๔ ในข้อบัญญัติกรุงเทพมหานครนี้

“สุสานและฌาปนสถานสาธารณะ” หมายความว่า สถานที่ที่จัดไว้สำหรับเก็บ ฝัง หรือเผาศพสำหรับประชาชนทั่วไป แต่ไม่รวมถึงสถานที่ที่ใช้สำหรับเก็บศพชั่วคราวในสถานพยาบาล ตามกฎหมายว่าด้วยสถานพยาบาล

“สุสานและฌาปนสถานเอกชน” หมายความว่า สถานที่ที่จัดไว้สำหรับเก็บ ฝัง หรือเผาศพสำหรับตระกูลหรือครอบครัว หรือมิตรของตระกูลหรือครอบครัว แต่ไม่รวมถึงสถานที่ที่ใช้สำหรับเก็บศพชั่วคราวในเคหสถาน

“เจ้าพนักงานสาธารณสุข” หมายความว่า เจ้าพนักงานสาธารณสุขตามกฎหมายว่าด้วยการสาธารณสุขซึ่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขแต่งตั้งให้ปฏิบัติการตามกฎหมายว่าด้วยสุสานและฌาปนสถาน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

“เจ้าพนักงานท้องถิ่น” หมายความว่า ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร หรือผู้อำนวยการเขต หรือผู้ช่วยผู้อำนวยการเขตซึ่งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครมอบหมาย

“เตาเผาศพ” หมายความว่า อาคารหรือสถานที่ที่มีไว้สำหรับเผาศพ

ข้อ ๕ ผู้ใดจะจัดตั้งสุสานและฌาปนสถานสาธารณะ หรือสุสานและฌาปนสถานเอกชน ต้องได้รับอนุญาตจากเจ้าพนักงานท้องถิ่น ทั้งนี้ การอนุญาตให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในข้อบัญญัติกรุงเทพมหานครนี้และกฎกระทรวงออกตามความในพระราชบัญญัติสุสานและฌาปนสถาน พ.ศ. ๒๕๒๘

ข้อ ๖ สถานที่สำหรับเก็บศพเป็นการถาวร ต้องมีลักษณะดังต่อไปนี้

(๑) อยู่ห่างจากทางหลวงที่เป็นทางหรือถนนสำหรับประชาชนใช้ในการจราจรสาธารณะไม่น้อยกว่าห้าสิบเมตร

(๒) บริเวณสถานที่สำหรับเก็บศพ ต้องมีกำแพงที่บสูงไม่น้อยกว่าสองเมตรห้าสิบเซนติเมตร โดยรอบและทางเข้าออกต้องมีประตูปิดกั้นหรือมีการดำเนินการใด ๆ เพื่อปิดบังความไม่น่าดูของสถานที่เก็บศพ และได้สุลักษณะ

(๓) ที่เก็บศพต้องห่างจากกำแพงตาม (๒) ไม่น้อยกว่าสองเมตร

(๔) สถานที่สำหรับเก็บศพนั้น ต้องมีสภาพที่น้ำท่วมไม่ถึงและห่างจากทางน้ำ ซึ่งประชาชนใช้ในการจราจรสาธารณะ ห้วย แม่น้ำ คลอง หรือแหล่งน้ำสาธารณประโยชน์อื่น อย่างน้อยสี่ร้อยเมตร เว้นแต่ในกรณีที่มีการป้องกันกั้นและสิ่งปลูกสร้างไหลตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครกำหนด สถานที่สำหรับเก็บศพนั้นสามารถตั้งอยู่ห่างจากทางน้ำ ไม่น้อยกว่าหนึ่งร้อยเมตร

(๕) ที่เก็บศพต้องทำด้วยคอนกรีตหรือก่ออิฐถือปูน มีลักษณะเป็นช่องสูงจากระดับพื้นทางเดิน ภายในบริเวณสถานที่เก็บศพไม่น้อยกว่าห้าสิบเซนติเมตร

(๖) ช่องเก็บศพต้องมีขนาดกว้างพอที่จะเก็บ เคลื่อนย้ายหีบศพได้ง่าย และมีฝาทำด้วยโลหะหรือคอนกรีตเปิดปิดมิดชิดสามารถป้องกันกลิ่นได้

(๗) ภายในช่องเก็บศพ ต้องมีฐานรองรับหีบศพสูงจากพื้นช่องไม่น้อยกว่าสิบเซนติเมตร และต้องมีรางระบายสิ่งปฏิกูลลงบ่อเกรอะบ่อซึมซึ่งมีขนาดพอเพียงและได้สุลักษณะ

ข้อ ๗ สถานที่สำหรับฝังศพเป็นการถาวร ต้องมีลักษณะดังต่อไปนี้

(๑) อยู่ห่างจากทางหลวงที่เป็นทางหรือถนนสำหรับประชาชนใช้ในการจราจรสาธารณะไม่น้อยกว่าห้าสิบเมตร

(๒) มีรั้วหรือกำแพงแสดงอาณาเขตโดยรอบไว้ชัดเจน ด้านที่อยู่ห่างจากทางสาธารณะให้สร้างเป็นกำแพงทึบ สูงไม่น้อยกว่าสองเมตรห้าสิบเซนติเมตร ทางเข้าออกต้องมีประตูปิดกั้น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

(ก) สถานที่สำหรับฝังศพนั้น ต้องมีสภาพที่น้ำท่วมไม่ถึง และห่างจากทางน้ำซึ่งประชาชนใช้ในการจราจรสาธารณะ ห้วย แม่น้ำ คลอง หรือแหล่งน้ำสาธารณะประโยชน์อื่น อย่างน้อยสี่ร้อยเมตร เว้นแต่ในกรณีที่มีการป้องกันกั้นและสิ่งปลูกสร้างไหลตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครกำหนด สถานที่สำหรับฝังศพนั้นสามารถตั้งอยู่ห่างจากทางน้ำไม่น้อยกว่าหนึ่งร้อยเมตร

ข้อ ๘ เต้าเผาศพ ต้องมีลักษณะดังต่อไปนี้

(๑) ต้องใช้เต้าเผาศพที่มีคุณสมบัติกำจัดกลิ่น ควัน และสิ่งปลูกสร้างจากการเผาศพ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครกำหนด

(๒) ต้องมีที่ว่างโดยรอบเต้าเผาศพไม่น้อยกว่าสี่สิบเมตร

(๓) อยู่ห่างจากถนนสำหรับประชาชนใช้ในการจราจรสาธารณะไม่น้อยกว่าห้าสิบเมตร

ความใน (๒) และ (๓) ไม่ใช่บังคับกับเต้าเผาศพที่สร้างขึ้นโดยได้รับอนุญาตก่อนวันที่ข้อบัญญัติกรุงเทพมหานครนี้ใช้บังคับ และไม่สามารถปรับปรุงเต้าเผาศพให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ใน (๒) และ (๓) ได้

ข้อ ๙ การเผา ฝัง หรือเก็บศพของผู้ตายด้วยโรคติดต่ออันตราย ห้ามถ่ายศพออกจากหีบศพหรือที่บรรจุเดิมและห้ามนำสิ่งติดไปกับศพนั้นออกจากหีบศพหรือที่บรรจุ

ข้อ ๑๐ ผู้รับใบอนุญาตให้จัดตั้งสุสานและฌาปนสถาน และหรือผู้ดำเนินการสุสานและฌาปนสถานต้องปฏิบัติการเก็บศพ ดังนี้

(๑) บรรจุศพไว้ในหีบศพที่สามารถป้องกันกลิ่นได้

(๒) เขียนชื่อ ชื่อสกุล เพศ อายุของผู้ตาย และวันรับฝากไว้ที่หีบศพให้เห็นได้ชัดเจน

(๓) ทำทะเบียนศพพร้อมที่จะให้ตรวจสอบได้ตามแบบที่ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครกำหนด

ข้อ ๑๑ ผู้รับใบอนุญาตให้จัดตั้งสุสานและฌาปนสถาน และหรือผู้ดำเนินการสุสานและฌาปนสถานต้องปฏิบัติการฝังศพ ดังนี้

(๑) ที่ฝังศพอยู่ห่างจากแนวเขตสถานที่สำหรับฝังศพไม่น้อยกว่าสี่เมตร

(๒) หลุมฝังศพแต่ละหลุม อยู่ห่างกันไม่น้อยกว่าห้าสิบเซนติเมตร

(๓) ฝังหีบศพ หรือสิ่งที่บรรจุหรือห่อศพ อยู่ต่ำกว่าระดับพื้นดินไม่น้อยกว่าหนึ่งเมตร

(๔) ห้ามฝังศพเกินกว่าหลุมละหนึ่งศพ เว้นแต่จะได้รับความยินยอมจากเจ้าของศพทั้งสองฝ่าย

(๕) การฝังศพผู้ตายด้วยโรคติดต่ออันตรายต้องทำลายเชื้อโรคที่ศพโดยวิธีที่เจ้าพนักงานท้องถิ่นกำหนด

ข้อ ๑๒ การชุดหรือย้ายศพ ผู้รับใบอนุญาตให้จัดตั้งสุสานและฌาปนสถาน และหรือผู้ดำเนินการสุสานและฌาปนสถานต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครกำหนด

ข้อ ๑๓ การเผาศพ ผู้รับใบอนุญาตให้จัดตั้งสุสานและฌาปนสถาน และหรือผู้ดำเนินการสุสานและฌาปนสถานต้องปฏิบัติ ดังนี้

(๑) ใช้เตาเผาศพตามข้อ ๘ (๑)

(๒) รักษาเตาเผาศพ อุปกรณ์ใช้งาน บริเวณสถานที่เผาศพให้มีความสะอาดอยู่เสมอ กระจกและเก้าอี้ที่เหลื่อจากการเผาศพต้องจัดการเก็บหรือกำจัดให้ถูกสุขลักษณะ

ข้อ ๑๔ ผู้รับใบอนุญาตให้จัดตั้งสุสานและฌาปนสถาน และหรือผู้ดำเนินการสุสานและฌาปนสถาน มีหน้าที่ปฏิบัติ ดังนี้

(๑) จัดให้มีทะเบียนแสดงกิจการของสุสานและฌาปนสถานตามแบบที่ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครกำหนด

(๒) ทำรายงานโดยการคัดข้อความในทะเบียนเป็นรายเดือนถึงเจ้าพนักงานท้องถิ่น ภายในวันที่ ๗ ของเดือนถัดไปสำหรับสุสานและฌาปนสถานเอกชนให้ส่งรายงานเฉพาะเดือนที่มีการเผา ฝังหรือรับฝากศพเท่านั้นตามกำหนดเวลาตาม (๒)

(๓) ห้ามมิให้เก็บ ฝัง หรือเผาศพที่ไม่มีใบมรณบัตร หรือมีแต่ข้อความไม่ถูกต้อง เมื่อได้แก้ไขถูกต้องแล้วจึงจะดำเนินการได้

(๔) ต้องปฏิบัติตามคำสั่งของเจ้าพนักงานสาธารณสุขในเรื่องทำความสะอาด ขำระล้าง หรืออบสถานที่แห่งหนึ่งแห่งใดบริเวณสุสานและฌาปนสถาน และยวดยานซึ่งใช้บรรทุกศพด้วยยาทำลายเชื้อโรค

ข้อ ๑๕ ผู้ได้รับใบอนุญาตต้องชำระค่าธรรมเนียมในอัตรา ดังนี้

(๑) ใบอนุญาตจัดตั้งสุสานและฌาปนสถานสาธารณะ หรือสุสานและฌาปนสถานเอกชน ฉบับละหนึ่งพันบาท

(๒) ใบอนุญาตดำเนินการสุสานและฌาปนสถานสาธารณะ หรือสุสานและฌาปนสถานเอกชน ฉบับละห้าร้อยบาท

(๓) ใบแทนใบอนุญาต ตาม (๑) และ (๒) ฉบับละห้าสิบบาท

(๔) การต่ออายุใบอนุญาตจัดตั้งสุสานและฌาปนสถานสาธารณะ หรือสุสานและฌาปนสถานเอกชน ฉบับละหนึ่งพันบาท

(๕) การต่ออายุใบอนุญาตดำเนินการสุสานและฌาปนสถานสาธารณะ หรือสุสานและฌาปนสถานเอกชน ฉบับละห้าร้อยบาท

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ข้อ ๑๖ ใบอนุญาตจัดตั้งและใบอนุญาตดำเนินการสุสานและฌาปนสถานสาธารณะหรือสุสานและ ฌาปนสถานเอกชน ให้ใช้จนถึงวันที่ ๓๑ ธันวาคมของปีที่สามนับแต่ปีที่ออกใบอนุญาต

ข้อ ๑๗ สุสานและฌาปนสถานซึ่งได้รับอนุญาตให้ตั้งหรือใช้สถานที่ที่เป็นสุสานและฌาปนสถานก่อนข้อบัญญัติกรุงเทพมหานครนี้ใช้บังคับ ให้ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครออกระเบียบกำหนดเงื่อนไขผ่อนผันยกเว้นการปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้เพียงพอที่เห็นสมควร

ข้อ ๑๘ ให้ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครรักษาการตามข้อบัญญัติกรุงเทพมหานครนี้ และมีอำนาจออกระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศ หรือคำสั่ง เพื่อปฏิบัติการให้เป็นไปตามข้อบัญญัติกรุงเทพมหานครนี้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
เรื่อง กำหนดมาตรฐานความทึบแสงของเขม่าควันจากปล่องเตาเผาศพ
พ.ศ. ๒๕๕๖

เพื่อกำหนดมาตรฐานค่าความทึบแสงของเขม่าควันจากปล่องเตาเผาศพอาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ อันเป็นพระราชบัญญัติที่มีบทบัญญัติบางประการเกี่ยวกับการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคล ซึ่งมาตรา ๒๕ ประกอบกับมาตรา ๓๕ มาตรา ๔๘ มาตรา ๕๐ และมาตรา ๕๑ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยบัญญัติให้กระทำได้โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยคำแนะนำของคณะกรรมการควบคุมมลพิษ และโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติจึงออกประกาศไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ในประกาศนี้

"ค่าความทึบแสง" หมายความว่า จำนวนร้อยละของแสงที่ไม่สามารถส่องผ่านเขม่าควันจากปล่องเตาเผาศพ

ข้อ ๒ เขม่าควันที่ปล่อยทิ้งจากปล่องเตาเผาศพต้องมีค่าความทึบแสงไม่เกินร้อยละ 0 เมื่อตรวจวัดด้วยแผนภูมิเข็มควันของริงเกิลมานน์

ข้อ ๓ วิธีการตรวจวัด คำนวณ เปรียบเทียบ และสรุปผลการตรวจวัดการความทึบแสงให้เป็นไปตามที่กรมควบคุมมลพิษประกาศในราชกิจจานุเบกษา

ข้อ ๔ แบบบันทึกผลการตรวจวัดค่าความทึบแสง และแบบสรุปผลการตรวจวัดค่าความทึบแสงจากปล่องเตาเผาศพ รวมทั้งลักษณะและหน่วยวัดค่าความทึบแสงของแผนภูมิควันของริงเกิลมานน์ให้เป็นไปตามที่กรมควบคุมมลพิษประกาศในราชกิจจานุเบกษา

กฎกระทรวง ฉบับที่ 55 (พ.ศ.2543)

ข้อ 1 ในกฎกระทรวงนี้

“อาคารสาธารณะ” หมายความว่า อาคารที่ใช้เพื่อประโยชน์ในการชุมนุมคนได้โดยทั่วไปเพื่อกิจกรรมทางราชการ การเมือง การศึกษา การศาสนา การสังคม การนันทนาการ หรือการพาณิชย์กรรม เช่น โรงมหรสพ หอประชุม โรงแรม โรงพยาบาล สถานศึกษา หอสมุด สนามกีฬากลางแจ้ง สนามกีฬาในร่ม ตลาด ห้างสรรพสินค้า ศูนย์การค้า สถานบริการ ท่าอากาศยาน อุโมงค์ สะพาน อาคารจอดรถ สถานีรถ ท่าจอดเรือ โป๊ะจอดเรือ สุสาน ฌาปนสถาน ศาสนสถาน เป็นต้น

“อาคารขนาดใหญ่” หมายความว่า อาคารที่มีพื้นที่รวมกันทุกชั้นหรือชั้นหนึ่งชั้นใดในหลังเดียวกันเกิน 2,000 ตารางเมตร หรืออาคารที่มีความสูงตั้งแต่ 15.00 เมตรขึ้นไป และมีพื้นที่รวมกันทุกชั้นหรือชั้นหนึ่งชั้นใดในหลังเดียวกันเกิน 1,000 ตารางเมตร แต่ไม่เกิน 2,000 ตารางเมตร การวัดความสูงของอาคารให้วัดจากระดับพื้นดินที่ก่อสร้างถึงพื้นดาดฟ้า สำหรับอาคารทรงจั่วหรือปั้นหยาให้วัดจากระดับพื้นดินที่ก่อสร้างถึงยอดผนังของชั้นสูงสุด

“สำนักงาน” หมายความว่า อาคารหรือส่วนหนึ่งส่วนใดของอาคารที่ใช้เป็นสำนักงานหรือทำการ

“อาคารสาธารณะ” หมายความว่า อาคารที่ใช้เพื่อประโยชน์ในการชุมนุมคนได้โดยทั่วไปเพื่อกิจกรรมทางราชการ การเมือง การศึกษา การศาสนา การสังคม การนันทนาการ หรือการพาณิชย์กรรม เช่น โรงมหรสพ หอประชุม โรงแรม โรงพยาบาล สถานศึกษา หอสมุด สนามกีฬากลางแจ้ง สนามกีฬาในร่ม ตลาด ห้างสรรพสินค้า ศูนย์การค้า สถานบริการ ท่าอากาศยาน อุโมงค์ สะพาน อาคารจอดรถ สถานีรถ ท่าจอดเรือ โป๊ะจอดเรือ สุสาน ฌาปนสถาน ศาสนสถาน เป็นต้น

“ที่ว่าง” หมายความว่า พื้นที่อันปราศจากหลังคาหรือสิ่งก่อสร้างปกคลุม ซึ่งพื้นที่ดังกล่าวอาจจะจัดให้เป็นบ่อน้ำ สระว่ายน้ำ บ่อพักน้ำเสีย ที่พักมูลฝอย ที่พักรวมมูลฝอย หรือที่จอดรถ ที่อยู่ภายนอกอาคารก็ได้ และให้หมายความรวมถึงพื้นที่ของสิ่งก่อสร้าง หรืออาคารที่สูงจากระดับพื้นดินไม่เกิน 1.20 เมตรและไม่มีหลังคาหรือสิ่งก่อสร้างปกคลุมเหนือระดับนั้น

“ถนนสาธารณะ” หมายความว่า ถนนที่เปิดหรือยินยอมให้ประชาชนเข้าไปหรือใช้เป็นทางสัญจรได้ ทั้งนี้ ไม่ว่าจะมีการเรียกเก็บค่าตอบแทนหรือไม่

หมวด 1

ลักษณะของอาคาร

ในกรณีที่มีความลึกของอาคารเกิน 16 เมตร ต้องจัดให้มีที่ว่างอันปราศจากสิ่งปกคลุมขึ้นบริเวณหนึ่งที่ระยะระหว่าง 12 เมตร ถึง 16 เมตร โดยให้มีเนื้อที่ไม่น้อยกว่า 10 ใน 100 ของพื้นที่ชั้นล่างของอาคารนั้น

ข้อ 5 รั้วหรือกำแพงกันเขตที่อยู่มุลถนนสาธารณะที่มีความกว้างตั้งแต่ 3 เมตรขึ้นไปและมีมุมน้อยกว่า 135 องศา ต้องปาดมุมรั้วหรือกำแพงกันเขตนั้น โดยให้ส่วนที่ปาดมุมมีระยะไม่น้อยกว่า 4 เมตร และทำมุมกับแนวถนนสาธารณะเป็นมุมเท่า ๆ กัน

ข้อ 6 สะพานส่วนบุคคลสำหรับรถยนต์ ต้องมีทางเดินรถกว้างไม่น้อยกว่า 3.50 เมตร และมีส่วนลาดชันไม่เกิน 10 ใน 100 สะพานที่ใช้เป็นทางสาธารณะสำหรับรถยนต์ ต้องมีทางเดินรถกว้างไม่น้อยกว่า 6 เมตร มีส่วนลาดชันไม่เกิน 8 ใน 100 มีทางเท้าสองข้างกว้างข้างละไม่น้อยกว่า 1.50 เมตร เว้นแต่สะพานที่สร้างสำหรับรถยนต์โดยเฉพาะจะไม่มีทางเท้าก็ได้ และมีราวสะพานที่มั่นคงแข็งแรงยาวตลอดตัวสะพานสองข้างด้วย

ข้อ 7 ป้ายหรือสิ่งก่อสร้างขึ้นสำหรับติดหรือตั้งป้ายที่อาคารต้องไม่บังช่องระบายอากาศ หน้าต่าง ประตู หรือทางหนีไฟ

ข้อ 8 ป้ายหรือสิ่งก่อสร้างขึ้นสำหรับติดหรือตั้งป้ายบนหลังคาหรือดาดฟ้าของอาคารต้องไม่ล้ำออกนอกแนวผนังรอบนอกของอาคาร และส่วนบนสุดของป้ายหรือสิ่งก่อสร้างขึ้นสำหรับติดหรือตั้งป้ายต้องสูงไม่เกิน 6 เมตรจากส่วนสูงสุดของหลังคาหรือดาดฟ้าของอาคารที่ติดตั้งป้ายนั้น

ข้อ 9 ป้ายที่ยื่นจากผนังอาคารให้ยื่นได้ไม่เกินแนวกันสาด และให้สูงได้ไม่เกิน 60 เซนติเมตร หรือมีพื้นที่ป้ายไม่เกิน 2 ตารางเมตร

ข้อ 10 ป้ายที่ติดตั้งเหนือกันสาดและไม่ได้ยื่นจากผนังอาคาร ให้ติดตั้งได้โดยมีความสูงของป้ายไม่เกิน 60 เซนติเมตรวัดจากขอบบนของปลายกันสาดนั้น หรือมีพื้นที่ป้ายไม่เกิน 2 ตารางเมตร

ข้อ 11 ป้ายที่ติดตั้งใต้กันสาดให้ติดตั้งแนบผนังอาคาร และต้องสูงจากพื้นทางเท้าไม่น้อยกว่า 2.50 เมตร

ข้อ 13 ป้ายที่ติดตั้งอยู่บนพื้นดินโดยตรง ต้องมีความสูงไม่เกินระยะที่วัดจากจุดที่ติดตั้งป้ายไปจนถึงกึ่งกลางถนนสาธารณะที่อยู่ใกล้ป้ายนั้นที่สุด และมีความยาวของป้ายไม่เกิน 32 เมตร

หมวด 2
ส่วนต่าง ๆ ของอาคาร

ส่วนที่ 2
พื้นที่ภายในอาคาร

ข้อ 20 ห้องนอนในอาคารให้มีความกว้างด้านแคบที่สุดไม่น้อยกว่า 2.50 เมตร และมีพื้นที่ไม่น้อยกว่า 8 ตารางเมตร

ข้อ 21 ช่องทางเดินในอาคาร ต้องมีความกว้างไม่น้อยกว่าตามที่กำหนดไว้ ดังต่อไปนี้

ประเภทอาคาร	ความกว้าง
อาคารอยู่อาศัยรวม หอพักตามกฎหมายว่าด้วยหอพัก สำนักงาน อาคารสาธารณะ อาคารพาณิชย์ โรงงาน อาคารพิเศษ	1.50 เมตร

ข้อ 22 ห้องหรือส่วนของอาคารที่ใช้ในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ต้องมีระยะดิ่งไม่น้อยกว่าตามที่กำหนดไว้ ดังต่อไปนี้

ประเภทการใช้อาคาร	ระยะดิ่ง
ห้องที่ใช้เป็นสำนักงาน ห้องเรียน ห้องอาหาร ห้องโถงภัตตาคาร โรงงาน	3.00 เมตร

ระยะดิ่งตามวรรคหนึ่งให้วัดจากพื้นถึงพื้น ในกรณีของชั้นใต้หลังคาให้วัดจากพื้นถึงยอดฝาดหรือยอดผนังอาคาร และในกรณีของห้องหรือส่วนของอาคารที่อยู่ภายในโครงสร้างของหลังคา ให้วัดจากพื้นถึงยอดฝาดหรือยอดผนังของห้องหรือส่วนของอาคารดังกล่าวที่ไม่ใช่โครงสร้างของหลังคา

ห้องในอาคารซึ่งมีระยะดิ่งระหว่างพื้นถึงพื้นอีกชั้นหนึ่งตั้งแต่ 5 เมตรขึ้นไป จะทำพื้นชั้นลอยในห้องนั้นก็ได้ โดยพื้นชั้นลอยดังกล่าวนั้นต้องมีเนื้อที่ไม่เกินร้อยละสี่สิบของเนื้อที่ห้อง ระยะดิ่งระหว่างพื้นชั้นลอยถึงพื้นอีกชั้นหนึ่งต้องไม่น้อยกว่า 2.40 เมตร และระยะดิ่งระหว่างพื้นห้องถึงพื้นชั้นลอยต้องไม่น้อยกว่า 2.40 เมตร ด้วย

ห้องน้ำ ห้องส้วม ต้องมีระยะดิ่งระหว่างพื้นถึงเพดานไม่น้อยกว่า 2 เมตร

ส่วนที่ 3

บันไดของอาคาร

ข้อ 23 บันไดของอาคารอยู่อาศัยถ้ามีต้องมียกอย่างน้อยหนึ่งบันไดที่มีความกว้างสุทธิไม่น้อยกว่า 80 เซนติเมตร ช่วงหนึ่งสูงไม่เกิน 3 เมตร ลูกตั้งสูงไม่เกิน 20 เซนติเมตร ลูกนอนเมื่อหักส่วนที่ขึ้นบันไดเหลื่อมกันออกแล้วเหลือความกว้างไม่น้อยกว่า 22 เซนติเมตร และต้องมีพื้นหน้าบันไดมีความกว้างและยาวไม่น้อยกว่าความกว้างของบันได บันไดที่สูงเกิน 3 เมตร ต้องมีชานพักบันไดทุกช่วง 3 เมตร หรือน้อยกว่านั้น และชานพักบันไดต้อง มีความกว้างและยาวไม่น้อยกว่าความกว้างของบันได ระยะตั้งจากชั้นบันไดหรือชานพักบันไดถึงส่วนต่ำสุดของอาคารที่อยู่เหนือขึ้นไปต้องสูงไม่น้อยกว่า 1.90 เมตร

ข้อ 24 บันไดของอาคารอยู่อาศัยรวม หอพักตามกฎหมายว่าด้วยหอพัก สำนักงาน อาคารสาธารณะ อาคารพาณิชย์ โรงงาน และอาคารพิเศษ สำหรับที่ใช้กับชั้นที่มีพื้นที่อาคารชั้นเหนือขึ้นไป รวมกันไม่เกิน 300 ตารางเมตร ต้องมีความกว้างสุทธิไม่น้อยกว่า 1.20 เมตร แต่สำหรับบันไดของอาคารดังกล่าวที่ใช้กับชั้นที่มีพื้นที่อาคารชั้นเหนือขึ้นไปรวมกันเกิน 300 ตารางเมตร ต้องมีความกว้างสุทธิไม่น้อยกว่า 1.50 เมตร ถ้าความกว้างสุทธิของบันไดน้อยกว่า 1.50 เมตร ต้องมีบันไดอย่างน้อยสองบันได และแต่ละบันไดต้องมีความกว้างสุทธิไม่น้อยกว่า 1.20 เมตร

บันไดของอาคารที่ใช้เป็นที่ชุมนุมของคนจำนวนมาก เช่น บันไดห้องประชุมหรือห้องบรรยาย ที่มีพื้นที่รวมกันตั้งแต่ 500 ตารางเมตรขึ้นไป หรือบันไดห้องรับประทานอาหารหรือสถานบริการที่มีพื้นที่รวมกันตั้งแต่ 1,000 ตารางเมตรขึ้นไป หรือบันไดของแต่ละชั้นของอาคารนั้นที่มีพื้นที่รวมกันตั้งแต่ 2,000 ตารางเมตรขึ้นไป ต้องมีความกว้างไม่น้อยกว่า 1.50 เมตร อย่างน้อยสองบันได ถ้ามีบันไดเดียวต้องมีความกว้างไม่น้อยกว่า 3 เมตร

บันไดที่สูงเกิน 4 เมตร ต้องมีชานพักบันไดทุกช่วง 4 เมตร หรือน้อยกว่านั้น และระยะตั้งจากชั้นบันไดหรือชานพักบันไดถึงส่วนต่ำสุดของอาคารที่อยู่เหนือขึ้นไปต้องสูงไม่น้อยกว่า 2.10 เมตร

ชานพักบันไดและพื้นหน้าบันไดต้องมีความกว้างและความยาวไม่น้อยกว่าความกว้างสุทธิของบันได เว้นแต่บันไดที่มีความกว้างสุทธิเกิน 2 เมตร ชานพักบันไดและพื้นหน้าบันไดจะมีความยาวไม่เกิน 2 เมตรก็ได้

บันไดตามวรรคหนึ่งและวรรคสองต้องมีลูกตั้งสูงไม่เกิน 18 เซนติเมตร ลูกนอนเมื่อหักส่วนที่ขึ้นบันไดเหลื่อมกันออกแล้วเหลือความกว้างไม่น้อยกว่า 25 เซนติเมตร และต้องมีราวบันไดกันตก บันไดที่มีความกว้างสุทธิเกิน 6 เมตร และช่วงบันไดสูงเกิน 1 เมตร ต้องมีราวบันไดทั้งสองข้างบริเวณมุมบันไดต้องมีวัสดุกันลื่น

ข้อ 25 บันไดตามข้อ 24 จะต้องมียกห่างไม่เกิน 40 เมตร จากจุดที่ไกลสุดบนพื้นชั้นนั้น

ข้อ 26 บันไดตามข้อ 23 และข้อ 24 ที่เป็นแนวโค้งเกิน 90 องศา จะไม่มีชานพักบันไดก็ได้ แต่ต้องมีความกว้างเฉลี่ยของลูกนอนไม่น้อยกว่า 22 เซนติเมตร สำหรับบันไดตามข้อ 23 และไม่น้อยกว่า 25 เซนติเมตร สำหรับบันไดตามข้อ 24

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ส่วนที่ 4

บันไดหนีไฟ

ข้อ 27 อาคารที่สูงตั้งแต่สี่ชั้นขึ้นไปและสูงไม่เกิน 23 เมตร หรืออาคารที่สูงสามชั้นและมีคาดฟ้าเหนือชั้นที่สามที่มีพื้นที่เกิน 16 ตารางเมตร นอกจากมีบันไดของอาคารตามปกติแล้ว ต้องมีบันไดหนีไฟที่ทำด้วยวัสดุทนไฟอย่างน้อยหนึ่งแห่ง และต้องมีทางเดินไปยังบันไดหนีไฟนั้นได้โดยไม่มีสิ่งกีดขวาง

ข้อ 28 บันไดหนีไฟต้องมีความลาดชันน้อยกว่า 60 องศา เว้นแต่ตึกแถวและบ้านแถวที่สูงไม่เกินสี่ชั้น ให้มีบันไดหนีไฟที่มีความลาดชันเกิน 60 องศาได้ และต้องมีชานพักบันไดทุกชั้น

ข้อ 29 บันไดหนีไฟภายนอกอาคารต้องมีความกว้างสุทธิไม่น้อยกว่า 60 เซนติเมตรและต้องมีผนังส่วนที่บันไดหนีไฟพาดผ่านเป็นผนังที่ปิดก่อสร้างด้วยวัสดุถาวรที่เป็นวัสดุทนไฟ บันไดหนีไฟตามวรรคหนึ่ง ถ้าทอดไม่ถึงพื้นชั้นล่างของอาคารต้องมีบันไดโลหะที่สามารถเลื่อนหรือยึดหรือหย่อนลงมาจนถึงพื้นชั้นล่างได้

ข้อ 30 บันไดหนีไฟภายในอาคารต้องมีความกว้างสุทธิไม่น้อยกว่า 80 เซนติเมตรมีผนังที่ปิดก่อสร้างด้วยวัสดุถาวรที่เป็นวัสดุทนไฟกั้นโดยรอบ เว้นแต่ส่วนที่เป็นช่องระบายอากาศและช่องประตูหนีไฟและต้องมีอากาศถ่ายเทจากภายนอกอาคารได้โดยแต่ละชั้นต้องมีช่องระบายอากาศที่เปิดสู่ภายนอกอาคารได้มีพื้นที่รวมกันไม่น้อยกว่า 1.4 ตารางเมตร กับต้องมีแสงสว่างให้เพียงพอทั้งกลางวันและกลางคืน

ข้อ 31 ประตูหนีไฟต้องทำด้วยวัสดุทนไฟ มีความกว้างสุทธิไม่น้อยกว่า 80 เซนติเมตร สูงไม่น้อยกว่า 1.90 เมตร และต้องทำเป็นบานเปิดชนิดผลักออกสู่ภายนอกเท่านั้น กับต้องติดอุปกรณ์ชนิดที่บังคับให้บานประตูปิดได้เอง และต้องสามารถเปิดออกได้โดยสะดวกตลอดเวลา ประตูหรือทางออกสู่บันไดหนีไฟต้องไม่มีธรณีหรือขอบกั้น

ข้อ 32 พื้นหน้าบันไดหนีไฟต้องกว้างไม่น้อยกว่าความกว้างของบันไดและอีกด้านหนึ่งกว้างไม่น้อยกว่า 1.50 เมตร

หมวด 3

ที่ว่างภายนอกอาคาร

ข้อ 33 อาคารแต่ละหลังหรือหน่วยต้องมีที่ว่างตามที่กำหนด ดังต่อไปนี้

(1) อาคารอยู่อาศัย และอาคารอยู่อาศัยรวม ต้องมีที่ว่างไม่น้อยกว่า 30 ใน 100 ส่วนของพื้นที่ชั้นใดชั้นหนึ่งที่มากที่สุดของอาคาร

(2) ห้องแถว ตึกแถว อาคารพาณิชย์ โรงงาน อาคารสาธารณะ และอาคารอื่นซึ่งไม่ได้ใช้เป็นที่อยู่อาศัย ต้องมีที่ว่างไม่น้อยกว่า 10 ใน 100 ส่วนของพื้นที่ชั้นใดชั้นหนึ่งที่มากที่สุดของอาคาร แต่ถ้าอาคารดังกล่าวใช้เป็นที่อยู่อาศัยด้วยต้องมีที่ว่างตาม (1)

หมวด 4

แนวอาคารและระยะต่าง ๆ ของอาคาร

ข้อ 40 การก่อสร้างหรือดัดแปลงอาคารหรือส่วนของอาคารจะต้องไม่ล้ำเข้าไปในที่สาธารณะ เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากเจ้าพนักงานซึ่งมีอำนาจหน้าที่ดูแลรักษาที่สาธารณะนั้น

ข้อ 41 อาคารที่ก่อสร้างหรือดัดแปลงใกล้ถนนสาธารณะที่มีความกว้างน้อยกว่า 6 เมตร ให้ร่นแนวอาคารห่างจากกึ่งกลางถนนสาธารณะอย่างน้อย 3 เมตร อาคารที่สูงเกินสองชั้นหรือเกิน 8 เมตร ห้องแถว ตึกแถว บ้านแถว อาคารพาณิชย์ โรงงาน อาคาร สาธารณะ ป้ายหรือสิ่งที่สร้างขึ้นสำหรับติดหรือตั้งป้ายหรือคลังสินค้า ที่ก่อสร้างหรือดัดแปลงใกล้ถนนสาธารณะ

(1) ถ้าถนนสาธารณะนั้นมีความกว้างน้อยกว่า 10 เมตร ให้ร่นแนวอาคารห่างจากกึ่งกลางถนนสาธารณะอย่างน้อย 6 เมตร

(2) ถ้าถนนสาธารณะนั้นมีความกว้างตั้งแต่ 10 เมตรขึ้นไป แต่ไม่เกิน 20 เมตร ให้ร่นแนวอาคารห่างจากเขตถนนสาธารณะอย่างน้อย 1 ใน 10 ของความกว้างของถนนสาธารณะ

(3) ถ้าถนนสาธารณะนั้นมีความกว้างเกิน 20 เมตรขึ้นไป ให้ร่นแนวอาคารห่างจากเขตถนนสาธารณะอย่างน้อย 2 เมตร

ข้อ 42 อาคารที่ก่อสร้างหรือดัดแปลงใกล้แหล่งน้ำสาธารณะ เช่น แม่น้ำ คู คลอง ลำรางหรือลำกระโดง ถ้าแหล่งน้ำสาธารณะนั้นมีความกว้างน้อยกว่า 10 เมตร ต้องร่นแนวอาคารให้ห่างจากเขตแหล่งน้ำสาธารณะนั้นไม่น้อยกว่า 3 เมตร แต่ถ้าแหล่งน้ำสาธารณะนั้นมีความกว้างตั้งแต่ 10 เมตรขึ้นไป ต้องร่นแนวอาคารให้ห่างจากเขตแหล่งน้ำสาธารณะนั้นไม่น้อยกว่า 6 เมตร สำหรับอาคารที่ก่อสร้างหรือดัดแปลงใกล้แหล่งน้ำสาธารณะขนาดใหญ่ เช่น บึง ทะเลสาบ หรือทะเล ต้องร่นแนวอาคารให้ห่างจากเขตแหล่งน้ำสาธารณะนั้นไม่น้อยกว่า 12 เมตร ทั้งนี้ เว้นแต่ สะพาน เขื่อน รั้ว ท่อระบายน้ำ ท่าเรือ ป้าย อุโมงค์ คานเรือ หรือที่วางที่ใช้เป็นที่จอดรถไม่ต้องร่นแนวอาคาร

ข้อ 43 ให้อาคารที่สร้างตามข้อ 41 และข้อ 42 ต้องมีส่วนต่ำสุดของกันสาดหรือส่วนยื่นสถาปัตยกรรมสูงจากระดับทางเท้าไม่น้อยกว่า 3.25 เมตร ทั้งนี้ ไม่นับส่วนตกแต่งที่ยื่นจากผนังไม่เกิน 50 เซนติเมตร และต้องมีท่อรับน้ำจากกันสาดหรือหลังคาต่อแนบหรือฝังในผนังหรือเสาอาคารลงสู่ท่อสาธารณะหรือบ่อพัก

ข้อ 44 ความสูงของอาคารไม่ว่าจากจุดหนึ่งจุดใด ต้องไม่เกินสองเท่าของระยะราบ วัดจากจุดนั้นไปตั้งฉากกับแนวเขตด้านตรงข้ามของถนนสาธารณะที่อยู่ใกล้อาคารนั้นที่สุด ความสูงของอาคารให้วัดแนวตั้งจากระดับถนนหรือระดับพื้นดินที่ก่อสร้างขึ้นไปถึงส่วนของอาคารที่สูงที่สุด สำหรับอาคารทรงจั่วหรือปั้นหยาให้วัดถึงยอดผนังของชั้นสูงสุด

ข้อ 47 รั้วหรือกำแพงที่สร้างขึ้นติดต่อกับหรือห่างจากถนนสาธารณะน้อยกว่าความสูงของรั้วให้ก่อสร้างได้สูงไม่เกิน 3 เมตร เหนือระดับทางเท้าหรือถนนสาธารณะ

ข้อ 48 การก่อสร้างอาคารใกล้เคียงอาคารอื่นในที่ดินเจ้าของเดียวกัน พื้นหรือผนังของอาคารสูงไม่เกิน 9 เมตร ต้องห่างอาคารอื่นไม่น้อยกว่า 4 เมตร และสำหรับอาคารที่สูงเกิน 9 เมตร แต่ไม่ถึง 23 เมตร ต้องห่างอาคารอื่นไม่น้อยกว่า 6 เมตร ความในวรรคหนึ่งมิให้ใช้บังคับแก่ที่ว่างที่ใช้เป็นที่จอดรถ

ข้อ 49 การก่อสร้างอาคารในบริเวณด้านข้างของห้องแถวหรือตึกแถว

(1) ถ้าห้องแถวหรือตึกแถวนั้นมีจำนวนรวมกันได้ตั้งแต่สี่คูหา หรือมีความยาวรวมกันได้ตั้งแต่ 40 เมตรขึ้นไป และอาคารที่จะสร้างขึ้นเป็นห้องแถวหรือตึกแถว ห้องแถวหรือตึกแถวที่จะสร้างขึ้นต้องห่างจากผนังด้านข้างของห้องแถวหรือตึกแถวเดิมไม่น้อยกว่า 4 เมตร แต่ถ้าเป็นอาคารอื่นต้องห่างจากผนังด้านข้างของห้องแถวหรือตึกแถวเดิมไม่น้อยกว่า 2 เมตร

(2) ถ้าห้องแถวหรือตึกแถวนั้นมีจำนวนไม่ถึงสี่คูหาและมีความยาวรวมกันไม่ถึง 40 เมตร อาคารที่สร้างขึ้นจะต้องห่างจากผนังด้านข้างของห้องแถวหรือตึกแถวเดิมไม่น้อยกว่า 2 เมตร เว้นแต่การสร้างห้องแถวหรือตึกแถวต่อจากห้องแถวหรือตึกแถวเดิมตามข้อ 4

ข้อ 50 ผนังของอาคารที่มีหน้าต่าง ประตู ช่องระบายอากาศหรือช่องแสงหรือระเบียงของอาคารต้องมีระยะห่างจากแนวเขตที่ดินดังนี้

(1) อาคารที่มีความสูงไม่เกิน 9 เมตร ผนังหรือระเบียงต้องอยู่ห่างเขตที่ดินไม่น้อยกว่า 2 เมตร

(2) อาคารที่มีความสูงเกิน 9 เมตร แต่ไม่ถึง 23 เมตร ผนังหรือระเบียงต้องอยู่ห่างเขตที่ดินไม่น้อยกว่า 3 เมตร ผนังของอาคารที่อยู่ห่างเขตที่ดินน้อยกว่าตามที่กำหนดไว้ใน (1) หรือ (2) ต้องอยู่ห่างจากเขตที่ดินไม่น้อยกว่า 50 เซนติเมตร เว้นแต่จะก่อสร้างชิดเขตที่ดินและอาคารดังกล่าวจะก่อสร้างได้สูงไม่เกิน 15 เมตร ผนังของอาคารที่อยู่ชิดเขตที่ดินหรือห่างจากเขตที่ดินน้อยกว่าที่ระบุไว้ใน (1) หรือ (2) ต้องก่อสร้างเป็นผนังทึบ และคาดฟ้าของอาคารด้านนั้นให้ทำผนังทึบสูงจากคาดฟ้าไม่น้อยกว่า 1.80 เมตร ในกรณีก่อสร้างชิดเขตที่ดินต้องได้รับความยินยอมเป็นหนังสือจากเจ้าของที่ดินข้างเคียงด้านนั้นด้วย

กฎกระทรวง ฉบับที่ 39 (พ.ศ.2537)

ออกตามความในพระราชบัญญัติควบคุมอาคารพ.ศ. 2522 อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 5 (3) และมาตรา 8 (4) (5) และ (6) แห่งพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522 รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยโดยคำแนะนำของคณะกรรมการควบคุมอาคารออกกฎกระทรวงไว้ดังต่อไปนี้

หมวด 2

แบบและจำนวนของห้องน้ำและห้องส้วม

ข้อ 8 อาคารที่บุคคลอาจเข้าอยู่หรือเข้าใช้สอยได้ ต้องมีห้องน้ำและห้องส้วมไม่น้อยกว่าจำนวนที่กำหนดไว้ในตาราง

ตารางแสดงจำนวนห้องน้ำและห้องส้วมของอาคาร

ชนิดหรือประเภทของอาคาร	เกณฑ์การกำหนด	ห้องส้วม		ห้องน้ำ	อ่างล้างมือ
		ห้องถ่ายอุจจาระ	ที่ถ่ายปัสสาวะ		
(7) หอประชุมหรือโรงมหรสพ	ต่อพื้นที่อาคาร 200 ตารางเมตร หรือต่อ 100 คน				
	(1) สำหรับผู้ชาย	1	2	-	1
	(2) สำหรับผู้หญิง	3	-	-	1
(9) สำนักงาน	ต่อพื้นที่อาคาร 300 ตร.ม.				
	(1) สำหรับผู้ชาย	1	2	-	1
	(2) สำหรับผู้หญิง	3	-	-	1
(10) ภัตตาคารร้านจำหน่ายอาหารหรือเครื่องดื่ม	(4) ต่อพื้นที่อาคารที่ใช้ตั้งโต๊ะอาหารมากกว่า 75 ตร.ม.แต่ไม่เกิน 105 ตร.ม. หรือ จำนวนที่นั่งตั้งแต่ 51 ที่นั่งขึ้นไป แต่ไม่เกิน 70 ที่นั่ง ทั้งนี้ ให้ถือจำนวนที่มากกว่าเป็นเกณฑ์				
		(ก) สำหรับผู้ชาย	2	2	-
	(ข) สำหรับผู้หญิง	4	-	-	2

จำนวนห้องน้ำและห้องส้วมที่กำหนดไว้ในตารางตามวรรคหนึ่ง เป็นจำนวนขั้นต่ำที่ต้องจัดให้มีแม้ว่าอาคารนั้นจะมีพื้นที่อาคารหรือจำนวนคนน้อยกว่าที่กำหนดไว้ในตารางวรรคหนึ่งก็ตาม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ถ้าอาคารที่มีพื้นที่ของอาคารหรือจำนวนคนมากเกินกว่าที่กำหนดไว้ในตารางวรรคหนึ่ง จะต้องจัดให้มีห้องน้ำและห้องส้วมเพิ่มขึ้นตามอัตราส่วนพื้นที่อาคารหรือจำนวนคนที่มากเกินนั้น ถ้ามีเศษให้คิดเต็มอัตรา

ชนิดหรือประเภทของอาคารที่มีได้กำหนดไว้ในตารางตามวรรคหนึ่ง ให้พิจารณาเทียบเคียงลักษณะการใช้สอยของอาคารนั้น โดยถือจำนวนห้องน้ำและห้องส้วมที่กำหนดไว้ในตารางดังกล่าวเป็นหลัก

ข้อ 9 ห้องน้ำและห้องส้วมจะแยกจากกันหรือรวมอยู่ในห้องเดียวกันก็ได้โดยมีลักษณะดังต่อไปนี้

(2) ระยะตั้งระหว่างพื้นห้องถึงเพดานยอดฝ้าหรือผนังตอนต่ำสุดต้องไม่ต่ำกว่า 2.00 เมตร

(4) พื้นห้องน้ำและห้องส้วมมีความลาดเอียงไม่น้อยกว่า 1 ใน 100 ส่วน และมีจุดระบายน้ำตั้งอยู่ในตำแหน่งต่ำสุดบนพื้นห้อง

(9) ในกรณีที่ห้องน้ำและห้องส้วมรวมอยู่ในห้องเดียวกัน ต้องมีขนาดพื้นที่ภายในของห้องไม่น้อยกว่า 1.50 ตารางเมตร แต่ถ้าห้องน้ำและห้องส้วมแยกกัน ต้องมีขนาดพื้นที่ภายในของแต่ละห้องไม่น้อยกว่า 0.90 ตารางเมตร และมีความกว้างภายในไม่น้อยกว่า 90 เซนติเมตร

กฎกระทรวง
กำหนดสิ่งอำนวยความสะดวกในอาคาร
สำหรับผู้พิการทุพพลภาพ และคนชรา พ.ศ. 2548

หมวด 2

ทางลาดและลิฟต์

ข้อ 7 อาคารตามข้อ 3 หากระดับพื้นภายในอาคาร หรือระดับพื้นภายในอาคารกับภายนอกอาคาร หรือระดับพื้นทางเดินภายนอกอาคารมีความต่างระดับกันเกิน 20 มิลลิเมตร ให้มีทางลาดหรือลิฟต์ระหว่างพื้นที่ต่างระดับกัน แต่ถ้ามีความต่างระดับกันไม่เกิน 20 มิลลิเมตร ต้องปาดมุมพื้นส่วนที่ต่างระดับกันไม่เกิน 45 องศา

ข้อ 8 ทางลาดให้มีลักษณะ ดังต่อไปนี้

- (1) พื้นผิวทางลาดต้องเป็นวัสดุที่ไม่ลื่น
- (2) พื้นผิวของจุดต่อเนื่องระหว่างพื้นที่กับทางลาดต้องเรียบไม่สะดุด
- (3) ความกว้างสุทธิไม่น้อยกว่า 900 มิลลิเมตร ในกรณีที่ทางลาดมีความยาวของทุกช่วงรวมกันตั้งแต่ 6,000 มิลลิเมตร ขึ้นไป ต้องมีความกว้างสุทธิไม่น้อยกว่า 1,500 มิลลิเมตร
- (4) มีพื้นที่หน้าทางลาดเป็นที่ว่างยาวไม่น้อยกว่า 1,500 มิลลิเมตร
- (5) ทางลาดต้องมีความลาดชันไม่เกิน 1:12 และมีความยาวช่วงละไม่เกิน 6,000 มิลลิเมตร ในกรณีที่ทางลาดยาวเกิน 6,000 มิลลิเมตร ต้องจัดให้มีชานพักยาวไม่น้อยกว่า 1,500 มิลลิเมตร คันระหว่างแต่ละช่วงของทางลาด
- (6) ทางลาดด้านที่ไม่มีผนังกันให้ยกขอบสูงจากพื้นผิวของทางลาดไม่น้อยกว่า 50 มิลลิเมตร และมีราวกันตก
- (7) ทางลาดที่มีความยาวตั้งแต่ 2,500 มิลลิเมตร ขึ้นไป ต้องมีราวจับทั้งสองด้านโดยมีลักษณะ ดังต่อไปนี้

- (ก) ทำด้วยวัสดุเรียบ มีความมั่นคงแข็งแรง ไม่เป็นอันตรายในการจับและไม่ลื่น
- (ข) มีลักษณะกลม โดยมีเส้นผ่านศูนย์กลางไม่น้อยกว่า 30 ม.ม. แต่ไม่เกิน 40 ม.ม.
- (ค) สูงจากพื้นไม่น้อยกว่า 800 มิลลิเมตร แต่ไม่เกิน 900 มิลลิเมตร
- (ง) ราวจับด้านที่อยู่ติดผนังให้มีระยะห่างจากผนังไม่น้อยกว่า 50 มิลลิเมตร มีความสูงจากจุดยึดไม่น้อยกว่า 120 มิลลิเมตร และผนังบริเวณราวจับต้องเป็นผนังเรียบ
- (จ) ราวจับต้องยาวต่อเนื่อง และส่วนที่ยึดติดกับผนังจะต้องไม่กีดขวางหรือเป็นอุปสรรคต่อการใช้ของคนพิการทางการมองเห็น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

(ฉ) ปลายของราวจับให้ยื่นเลยจากจุดเริ่มต้นและจุดสิ้นสุดของทางลาดไม่น้อยกว่า 300 มิลลิเมตร

(8) มีป้ายแสดงทิศทาง ตำแหน่ง หรือหมายเลขชั้นของอาคารที่คนพิการทางการมองเห็น และคนชราสามารถทราบความหมายได้ ตั้งอยู่บริเวณทางขึ้นและทางลงของทางลาดที่เชื่อมระหว่างชั้นของอาคาร

(9) ให้มีสัญลักษณ์รูปผู้พิการติดไว้ในบริเวณทางลาดที่จัดไว้แก่ผู้พิการหรือทุพพลภาพและคนชรา

หมวด 3

บันได

ข้อ 11 อาคารตามข้อ 3 ต้องจัดให้มีบันไดที่ผู้พิการหรือทุพพลภาพ และคนชราใช้ได้อย่างน้อยชั้นละ 1 แห่ง โดยต้องมีลักษณะ ดังต่อไปนี้

- (1) มีความกว้างสุทธิไม่น้อยกว่า 1,500 มิลลิเมตร
- (2) มีชันพักทุกระยะในแนวตั้งไม่เกิน 2,000 มิลลิเมตร
- (3) มีราวบันไดทั้งสองข้าง โดยให้ราวมีลักษณะตามที่กำหนดในข้อ 8 (7)
- (4) ลูกตั้งสูงไม่เกิน 150 มิลลิเมตร ลูกนอนเมื่อหักส่วนที่ชันบันไดเหลื่อมกันออกแล้วเหลือความกว้างไม่น้อยกว่า 280 มิลลิเมตร และมีขนาดสม่ำเสมอตลอดช่วงบันได ในกรณีที่ชันบันไดเหลื่อมกันหรือมีลูกบันไดให้มีระยะเหลื่อมกันได้ไม่เกิน 20 มิลลิเมตร
- (5) พื้นผิวของบันไดต้องใช้วัสดุที่ไม่ลื่น
- (6) ลูกตั้งบันไดห้ามเปิดเป็นช่องโถง
- (7) มีป้ายแสดงทิศทาง ตำแหน่ง หรือหมายเลขชั้นของอาคารที่คนพิการทางการมองเห็น และคนชราสามารถทราบความหมายได้ ตั้งอยู่บริเวณทางขึ้นและทางลงของบันไดที่เชื่อมระหว่างชั้นของอาคาร

หมวด 4

ที่จอดรถ

ข้อ 12 อาคารตามข้อ 3 ต้องจัดให้มีที่จอดรถสำหรับผู้พิการหรือทุพพลภาพ และคนชราอย่างน้อยตามอัตราส่วน ดังนี้

- (1) ถ้าจำนวนที่จอดรถตั้งแต่ 10 คัน แต่ไม่เกิน 50 คัน ให้มีที่จอดรถสำหรับผู้พิการหรือทุพพลภาพ และคนชราอย่างน้อย 1 คัน
- (2) ถ้าจำนวนที่จอดรถตั้งแต่ 51 คัน แต่ไม่เกิน 100 คัน ให้มีที่จอดรถสำหรับผู้พิการหรือทุพพลภาพ และคนชราอย่างน้อย 2 คัน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

(3) ถ้าจำนวนที่จอดรถตั้งแต่ 101 คัน ขึ้นไป ให้มีที่จอดรถสำหรับผู้พิการหรือทุพพลภาพ และคนชราอย่างน้อย 2 คัน และเพิ่มขึ้นอีก 1 คัน สำหรับทุก ๆ จำนวนรถ 100 คันที่เพิ่มขึ้น เศษของ 100 คัน ถ้าเกินกว่า 50 คัน ให้คิดเป็น 100 คัน

ข้อ 13 ที่จอดรถสำหรับผู้พิการหรือทุพพลภาพ และคนชราให้จัดไว้ใกล้ทางเข้าออกอาคาร ให้มากที่สุด มีลักษณะไม่ขนานกับทางเดินรถ มีพื้นผิวเรียบ มีระดับเสมอกัน และมีสัญลักษณ์รูปผู้พิการนั่งเก้าอี้ล้ออยู่บนพื้นของที่จอดรถด้านที่ติดกับทางเดินรถ มีขนาดกว้างไม่น้อยกว่า 900 มิลลิเมตร และยาวไม่น้อยกว่า 900 มิลลิเมตร และมีป้ายขนาดกว้างไม่น้อยกว่า 300 มิลลิเมตร และยาวไม่น้อยกว่า 300 มิลลิเมตร ติดอยู่สูงจากพื้นไม่น้อยกว่า 2,000 มิลลิเมตร ในตำแหน่งที่เห็นได้ชัดเจน

ข้อ 14 ที่จอดรถสำหรับผู้พิการหรือทุพพลภาพ และคนชราต้องเป็นพื้นที่สีเหลี่ยมผืนผ้า กว้างไม่น้อยกว่า 2,400 มิลลิเมตร และยาวไม่น้อยกว่า 6,000 มิลลิเมตร และจัดให้มีที่ว่างข้างที่จอดรถกว้างไม่น้อยกว่า 1,000 มิลลิเมตร ตลอดความยาวของที่จอดรถ โดยที่ว่างดังกล่าวต้องมีลักษณะพื้นผิวเรียบและมีระดับเสมอกับที่จอดรถ

หมวด 7

ห้องส้วม

ข้อ 20 อาคารตามข้อ 3 ที่จัดให้มีห้องส้วมสำหรับบุคคลทั่วไป ต้องจัดให้มีห้องส้วมสำหรับผู้พิการหรือทุพพลภาพ และคนชราเข้าใช้ได้อย่างน้อย 1 ห้องในห้องส้วมนั้นหรือจะจัดแยกออกมาอยู่ในบริเวณเดียวกันกับห้องส้วมสำหรับบุคคลทั่วไปก็ได้

สถานีบริการน้ำมันเชื้อเพลิงตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมน้ำมันเชื้อเพลิง ต้องจัดให้มีห้องส้วมสำหรับผู้พิการหรือทุพพลภาพ และคนชราเข้าใช้ได้อย่างน้อย 1 ห้อง

ข้อ 21 ห้องส้วมสำหรับผู้พิการหรือทุพพลภาพ และคนชรา ต้องมีลักษณะ ดังต่อไปนี้

(1) มีพื้นที่ว่างภายในห้องส้วมเพื่อให้เก้าอี้ล้อสามารถหมุนตัวกลับได้ซึ่งมีเส้นผ่านศูนย์กลางไม่น้อยกว่า 1,500 มิลลิเมตร

(2) ประตูของห้องที่ตั้งโถส้วมเป็นแบบบานเปิดออกสู่ภายนอก โดยต้องเปิดค้างได้ไม่น้อยกว่า 90 องศา หรือเป็นแบบบานเลื่อน และมีสัญลักษณ์รูปผู้พิการติดไว้ที่ประตูด้านหน้าห้องส้วม ลักษณะของประตูนอกจากที่กล่าวมาข้างต้น ให้เป็นไปตามที่กำหนดในหมวด 6

(3) พื้นห้องส้วมต้องมีระดับเสมอกับพื้นภายนอก ถ้าเป็นพื้นที่ต่างระดับต้องมีลักษณะเป็นทางลาดตามหมวด 2 และวัสดุปูพื้นห้องส้วมต้องไม่ลื่น

(4) พื้นห้องส้วมต้องมีความลาดเอียงเพียงพอไปยังช่องระบายน้ำทิ้งเพื่อที่จะไม่ให้มีน้ำขังบนพื้น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

(5) มีโถส้วมชนิดนั่งราบ สูงจากพื้นไม่น้อยกว่า 450 มิลลิเมตร แต่ไม่เกิน 500 มิลลิเมตร มีพนักพิงหลังที่ให้ผู้พิการหรือทุพพลภาพ และคนชราที่ไม่สามารถนั่งทรงตัวได้เองใช้พิงได้ และที่ปล่อยน้ำเป็นชนิดคั่นโยก ปุ่มกดขนาดใหญ่หรือชนิดอื่นที่ผู้พิการหรือทุพพลภาพ และคนชรา สามารถใช้ได้ อย่างสะดวก มีด้านข้างด้านหนึ่งของโถส้วมอยู่ชิดผนังโดยมีระยะห่างวัดจากกึ่งกลางโถส้วมถึงผนังไม่น้อยกว่า 450 มิลลิเมตร แต่ไม่เกิน 500 มิลลิเมตร ต้องมีราวจับที่ผนัง ส่วนด้านที่ไม่ชิดผนังให้มีที่ว่างมากพอให้ผู้พิการหรือทุพพลภาพ และคนชราที่นั่งเก้าอี้ล้อสามารถเข้าไปใช้โถส้วมได้โดยสะดวก ในกรณีที่ด้านข้างของโถส้วมทั้งสองด้านอยู่ห่างจากผนังเกิน 500 มิลลิเมตร ต้องมีราวจับที่มีลักษณะตาม (7)

(6) มีราวจับบริเวณด้านที่ชิดผนังเพื่อช่วยในการพยุงตัว เป็นราวจับในแนวนอนและแนวตั้ง โดยมีลักษณะ ดังต่อไปนี้

(ก) ราวจับในแนวนอนมีความสูงจากพื้นไม่น้อยกว่า 650 มิลลิเมตร แต่ไม่เกิน 700 มิลลิเมตร และให้ยื่นล้ำออกมาจากด้านหน้าโถส้วมอีกไม่น้อยกว่า 250 มิลลิเมตร แต่ไม่เกิน 300 มิลลิเมตร

(ข) ราวจับในแนวตั้งต่อจากปลายของราวจับในแนวนอนด้านหน้าโถส้วมมีความยาววัดจากปลายของราวจับในแนวนอนขึ้นไปอย่างน้อย 600 มิลลิเมตร

ราวจับตาม (6) (ก) และ (ข) อาจเป็นราวต่อเนื่องกันก็ได้

(7) ด้านข้างโถส้วมด้านที่ไม่ชิดผนังให้มีราวจับติดผนังแบบพับเก็บได้ในแนวราบ เมื่อกางออกให้มีระบบล็อกที่ผู้พิการหรือทุพพลภาพ และคนชราสามารถปลดล็อกได้ง่าย มีระยะห่างจากขอบของโถส้วมไม่น้อยกว่า 150 มิลลิเมตร แต่ไม่เกิน 200 มิลลิเมตร และมีความยาวไม่น้อยกว่า 550 มิลลิเมตร

(8) นอกเหนือจากราวจับตาม (6) และ (7) ต้องมีราวจับเพื่อนำไปสู่สุขภัณฑ์อื่น ๆ ภายในห้องส้วม มีความสูงจากพื้นไม่น้อยกว่า 800 มิลลิเมตร แต่ไม่เกิน 900 มิลลิเมตร

(9) ติดตั้งระบบสัญญาณแสงและสัญญาณเสียงให้ผู้ที่อยู่ภายนอกแจ้งภัยแก่ผู้พิการหรือทุพพลภาพ และคนชรา และระบบสัญญาณแสงและสัญญาณเสียงให้ผู้พิการหรือทุพพลภาพ และคนชราสามารถแจ้งเหตุหรือเรียกหาผู้ช่วยในกรณีที่เกิดเหตุฉุกเฉินไว้ในห้องส้วม โดยมีปุ่มกดหรือปุ่มสัมผัสให้สัญญาณทำงานซึ่งติดตั้งอยู่ในตำแหน่งที่ผู้พิการหรือทุพพลภาพ และคนชราสามารถใช้งานได้สะดวก

(10) มีอ่างล้างมือโดยมีลักษณะ ดังต่อไปนี้

(ก) ใต้อ่างล้างมือด้านที่ติดผนังไปจนถึงขอบอ่างเป็นที่ว่าง เพื่อให้เก้าอี้ล้อสามารถสอดเข้าไปได้ โดยขอบอ่างอยู่ห่างจากผนังไม่น้อยกว่า 450 มิลลิเมตร และต้องอยู่ในตำแหน่งที่ผู้พิการหรือทุพพลภาพ และคนชราเข้าประชิดได้โดยไม่มีสิ่งกีดขวาง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

(ข) มีความสูงจากพื้นถึงขอบบนของอ่างไม่น้อยกว่า 750 มิลลิเมตร แต่ไม่เกิน 800 มิลลิเมตร และมีราวจับในแนวนอนแบบพับเก็บได้ในแนวดิ่งทั้งสองข้างของอ่าง

(ค) ก๊อกน้ำเป็นชนิดก้านโยกหรือก้านกดหรือก้านหมุนหรือระบบอัตโนมัติ

ข้อ 22 ในกรณีที่ห้องส้วมสำหรับผู้พิการหรือทุพพลภาพ และคนชราอยู่ภายในห้องส้วมที่จัดไว้สำหรับบุคคลทั่วไป และมีทางเข้าก่อนถึงตัวห้องส้วม ต้องจัดให้ห้องส้วมสำหรับผู้พิการหรือทุพพลภาพ และคนชราอยู่ในตำแหน่งที่ผู้พิการหรือทุพพลภาพ และคนชราสามารถเข้าถึงได้โดยสะดวก ห้องส้วมสำหรับบุคคลทั่วไปตามวรรคหนึ่ง หากได้จัดสำหรับผู้ชายและผู้หญิงต่างหากจากกันให้มีอักษรเบรลล์แสดงให้รู้ว่าเป็นห้องส้วมชายหรือหญิงติดไว้ที่ผนังข้างทางเข้าในตำแหน่งที่สามารถสัมผัสได้ด้วย

ข้อ 23 ในกรณีที่เป็นห้องส้วมสำหรับผู้ชายที่มีใช้ห้องส้วมสำหรับผู้พิการหรือทุพพลภาพ และคนชราตามข้อ 20 และข้อ 21 ให้มีที่ถ่ายปัสสาวะที่มีระดับเสมอพื้นอย่างน้อย 1 ที่ โดยมีราวจับในแนวนอนอยู่ด้านบนของที่ถ่ายปัสสาวะยาวไม่น้อยกว่า 500 มิลลิเมตร แต่ไม่เกิน 600 มิลลิเมตร มีความสูงจากพื้นไม่น้อยกว่า 1,200 มิลลิเมตร แต่ไม่เกิน 1,300 มิลลิเมตร และมีราวจับด้านข้างของที่ถ่ายปัสสาวะทั้งสองข้าง มีความสูงจากพื้นไม่น้อยกว่า 800 มิลลิเมตร แต่ไม่เกิน 1,000 มิลลิเมตร ซึ่งยื่นออกมาจากผนังไม่น้อยกว่า 550 มิลลิเมตร แต่ไม่เกิน 600 มิลลิเมตร

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-นามสกุล นายภูรินทร์ สีโมรา
วัน เดือน ปีเกิด 11 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2541
ที่อยู่ 39/347 เนเบอร์โฮม วัชรพล ถนนสุขุมวิท 5 ซอย 82 แขวงคลองสามวา
เขตสามวาตะวันตก กรุงเทพมหานคร 10510

ประวัติการศึกษา

2547 โรงเรียนสารสาสน์วิเทศสายไหม เอกตรา 2
2553 โรงเรียนบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี)
2559 คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้